

A hand is shown in silhouette, holding a bright light source that creates a lens flare effect. The background is a solid, vibrant green. The hand is positioned on the left side of the frame, with the fingers curled around the light source.

INNOVASJON
NORGE

2013
Årsrapport

Innhold

1	Forord	1
2	Hvordan vet vi om vi lykkes?	5
2.1	Effekten av Innovasjon Norges bidrag.....	5
2.2	Et omfattende datagrunnlag	6
3	Hovedmål	7
3.1	Effekter på overordnet nivå	7
3.2	Ulikheter og fellesnevner i Innovasjon Norges hovedoppdrag	11
3.3	Aktivitet i 2013	12
4	Delmål 1: Flere gode gründere	15
4.1	Hvorfor trenger vi flere gode gründere?	15
4.2	Hovedresultater og vurderinger	15
4.3	Nærmere om effektindikatorene	17
4.4	Nærmere om resultatindikatorene	18
4.5	Støttende analyser	21
5	Delmål 2: Flere vekstkraftige bedrifter	23
5.1	Hvorfor trenger vi flere vekstkraftige bedrifter?	23
5.2	Hovedresultater og vurderinger	23
5.3	Nærmere om effektindikatorene	26
5.4	Nærmere om resultatindikatorene	28
5.5	Støttende analyser	33
6	Delmål 3 - Flere innovative næringsmiljøer	38
6.1	Hvorfor trenger vi flere innovative næringsmiljøer?	38
6.2	Hovedresultater og vurderinger	39
6.3	Nærmere om aktiviteter og resultater i 2013	40
7	Rapportering av midler fra NFD	43
7.1	Introduksjon	43
7.2	Bidrag til å nå hovedmålet	44
7.3	Delmål 1 – Flere gode gründere	46
7.4	Delmål 2 – Flere vekstkraftige bedrifter.....	49
7.5	Delmål 3 – Flere innovative næringsmiljøer.....	55
8	Rapportering av midler fra KMD	57
8.1	Introduksjon	57
8.2	Bidrag til å nå hovedmålet	57
8.3	Delmål 1 – Flere gode gründere	59
8.4	Delmål 2 – Flere vekstkraftige bedrifter.....	64
8.5	Delmål 3 – Flere innovative næringsmiljøer.....	67

8.6	Støttende analyser	68
9	Rapportering av midler fra LMD	71
9.1	Introduksjon	71
9.2	Hovedmål	71
9.3	Delmål 1 – Flere gode gründere	74
9.4	Delmål 2 – Flere vekstkraftige bedrifter.....	75
9.5	Delmål 3 – Flere innovative næringsmiljøer.....	76
9.6	Støttende analyser	76
10	Del 4: Øvrig rapportering	77
10.1	Framtidsutsikter	77
10.2	Indre forhold.....	78
10.3	Styring og kontroll	81
10.4	Administrasjons- og gjennomføringskostnader	85
10.5	Rapportering av basiskostnader finansiert over NFD post 2421.70	89
10.6	Annen administrativ rapportering.....	90

Dette er Innovasjon Norge

Innovasjon Norges formål er å være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet

Hovedmål: Innovasjon Norge skal utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling, og utløse regionenes næringsmessige muligheter

Dette skal nås gjennom tre delmål:

- Flere gode gründere
- Flere vekstkraftige bedrifter
- Flere innovative næringsmiljøer

Visjon: "Vi gir lokale ideer globale muligheter"

Virksomheter i en liten åpen økonomi møter internasjonal konkurranse hjemme og ute. Vi er til stede i de markedene som er viktigst for norsk næringsliv. Med global tilstedeværelse og innsikt i internasjonale markeder, kultur og språk kobler vi aktivt norske bedrifter med globale forretningsmuligheter. Gjennom vårt virke skal flere bedrifter lykkes i et internasjonalt, konkurranseutsatt marked.

Strategi

Delmål 1: Flere gode gründere

Innovasjon Norge skal stimulere gründere og oppstartsbedrifter til å utnytte sine muligheter for vekst. Målet er ikke å etablere flest mulig bedrifter, men at lovende nyetableringer overlever og utvikler seg videre. Vi prioriterer tre innsatsområder:

- Flere globale gründere
- Flere levedyktige oppstartsbedrifter
- Mer attraktivt å være gründer

Delmål 2: Flere vekstkraftige bedrifter

Innovasjon Norge skal bistå både de nyskapende bedriftene med internasjonale ambisjoner og bredden av norsk næringsliv, som hver dag arbeider for å sikre sin konkurransekraft og lønnsomhet. Vi prioriterer tre innsatsområder:

- Flere internasjonale vekstbedrifter
- Flere nyskapende bedrifter
- Økt produktivitet og lønnsomhet i bedrifter

Delmål 3: Flere innovative næringsmiljøer

Innovasjon Norge skal stimulere bedrifter, kunnskapsmiljøer og offentlige aktører til samhandling for å forsterke evnen til innovasjon og omstilling. Vi skal forsterke samarbeidsrelasjonene i slike miljøer og initiere aktiviteter som øker aktørens nasjonale og internasjonale konkurransekraft. Vi prioriterer tre innsatsområder:

- Mer innovative, dynamiske og internasjonalt orienterte næringsmiljøer
- Mer samarbeidsorienterte bedrifter
- Mer innovative og vekstkraftige regioner

Vi har i 2013 valgt å prioritere **sju sektorer**

- Energi og miljø
- Helse
- Landbruk
- Marin
- Maritim
- Olje og gass
- Reiseliv

Verdier

Vi har definert tre verdier som grunnlaget for vår virksomhet

- Koblende
- Ansvarlig
- Nytenkende

Med utgangspunkt i disse verdiene og vår rolle som pådriver for innovasjon i næringslivet, er det utviklet en serviceerklæring, som danner grunnlaget for målinger av kundetilfredsheten.

Tjenester

Vi tilbyr fem typer tjenester til næringslivet:

- Finansiering
- Kompetanse
- Rådgivning
- Nettverk
- Profilering

Vi har 15 distriktskontorer og er representert i 35 land utenom Norge.

I de land hvor Innovasjon Norge ikke har egne kontorer er vi representert gjennom Norges utenriksstjeneste.

1 Forord

I 2014 feirer Innovasjon Norge ti år. Ettersom dette er et jubileumsår for oss er det hyggelig å kunne presentere gode resultater av vårt arbeid i den perioden vi ser tilbake på.

I denne årsrapporten skal vi for første gang vise resultater i tråd med våre nye mål; flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer. Vi skifter fokus fra aktiviteter og egen innsats til resultater og effekter for kundene og samfunnet.

Resultatene gir en tydelig indikasjon på at Innovasjon Norge sammen med våre kunder og samarbeidspartnere utløser bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling i hele landet.

Våre kunder lykkes, derfor lykkes innovasjon Norge

Innovasjon Norge skal komplettere markedet og bidra med risikoavlastning og rådgivning der vi kan gjøre en forskjell. Innovasjon tar tid og er ofte en uryddig prosess. Hvorvidt vår innsats faktisk har utløst et potensial for økt verdiskaping, vet vi først etterpå. Derfor har SSB og NILF systematisk sammenliknet regnskapstallene til våre kunder med en kontrollgruppe av like bedrifter som ikke har jobbet sammen med Innovasjon Norge.

I årsrapporten viser vi at bedrifter som har benyttet Innovasjon Norges tjenester, har målbart høyere vekst i omsetning, lønnsomhet og produktivitet enn kontrollgruppen. Også gründerne vokser og overlever i større grad enn nyetablerte bedrifter som ikke har fått bistand fra Innovasjon Norge i den tidlige fasen av sin utvikling. Vår ekstrainsats rettet mot næringslivet i distriktene utløser også økt vekst i sysselsetting og verdiskaping, og i noen grad omsetningsvekst.

Dette er gledelig, og bekrefter det kundene selv svarer når vi spør om de gjør det bedre økonomisk som følge av utviklingsprosjekt og om samarbeidet med Innovasjon Norge var avgjørende for å sette i gang. Faktisk har andelen kunder som svarer at Innovasjon Norge var utløsende vært stabilt høy og til dels stigende i perioden 2002 - 2012. Det er derfor ingen grunn til å forvente svakere resultater fremover.

Vi kan se tilbake på et år med stor aktivitet. Basert på en samlet bevilgning fra Stortinget og Fylkesting på 3,1 mrd kroner, utløste vi en investering i utvikling og innovasjon i næringslivet på mer enn tre ganger så mye.

Fremsynt næringspolitikk

Næringsutvikling er et langsiktig arbeid hvor det er summen av de mange små og store tiltakene i hver enkelt bedrift over tid som gir framgang og ruster norsk næringsliv for fremtiden.

Norge har mye å forsvare med en nasjonalinntekt per innbygger i verdenstoppen og markert høyere enn det våre nærmeste naboland har. Mye må gjøres riktig fremover. Dagens Næringslivs konjunkturbarometer fra april 2014 viser dempede utsikter for innenlandske bedrifter med den laveste totalindeksen siden finanskrisetåret 2009. Samtidig gir en svakere krone og utsikter til økt vekst hos flere av våre viktigste handelspartnere grunn til økt optimisme blant eksportbedrifter og i reiselivsnæringen.

Norges sterke eksponering for petroleumsrelaterte næringer gjør oss imidlertid sårbare. Når petroleumsinvesteringene ikke lenger vokser, men avtar, vil dette også smitte over på industriens investeringer. Norges Banks investeringsprognoser viser at industrien allerede planlegger mindre investeringer, noe som illustrerer hvor sårbar norsk økonomi er.

Stilt overfor sårbarhet blir en differensiering av økonomien viktig. Vi trenger flere bein å stå på. Det krever innovasjon og nytenking. Innovasjonsundersøkelsen til Statistisk sentralbyrå (SSB) viser imidlertid at vi innoverer mindre, nå som vi burde innovere mer.

Vi må legge til rette for ny lønnsom forretning gjennom å øke markedsorienteringen og avlaste bedriftenes risiko når de strekker seg etter nye områder å bygge sin forretning på.

Dette er bakgrunnen for at vi i Innovasjon Norge blant annet har prioritert internasjonalisering og innovasjon med internasjonalt potensial i 2013 og videre inn i 2014. Utviklingen av et høyere nivå (global centres of expertise) i vårt klyngearbeid er også et uttrykk for at vi må satse på de beste miljøene i Norge skal vi få flere gode gründere og vekstkraftige bedrifter.

Bedre styring med fokus på resultater

Bedre kunnskap om resultater og effekter for våre kunder, er nøkkelen for å forstå hvilke verdier Innovasjon Norge skaper for fellesskapet. På sikt vil det nye styringssystemet også gi mye ny kunnskap om sammenhengen mellom innsats og resultat. Den innsikten skal vi bruke til å gjøre mer av det som virker best.

Det metodiske arbeidet som her er gjort er en innovasjon i styringen av fellesskapets virkemidler. Det samme gjelder for samlingen av samtlige oppdragsgivere innenfor en målstruktur. Målene og indikatorene er utviklet av Nærings- og fiskeridepartementet i nært samarbeid med Innovasjon Norge og øvrige eiere og oppdragsgivere. Dette er bakgrunnen for at Direktoratet for Økonomistyring (DFØ) valgte å gi Bedre Stat-prisen 2014 til Nærings- og fiskeridepartementet.

Juryens begrunnelse for tildelingen var blant annet: «Utviklingen av et nytt system for mål- og resultatstyring av Innovasjon Norge er et godt eksempel på hvordan man kan komme frem til mål som gir reell styringsmessig verdi, og viser at det er mulig å endre fokus i styringen fra detaljer og aktiviteter til verdien virksomheten bidrar med i samfunnet.»

Innovasjon Norge er stolt av resultatene, samtidig som vi er ydmyke for at denne første målingen på langt nær gir oss alle svarene. Vi ser fram til å utvide målingene til flere tjenester og kundetyper etter hvert som datagrunnlaget gradvis blir bedre.

Vi har allerede fått en mengde nye data om vår virksomhet og våre kunder som vi ennå ikke har rukket å analysere og ta lærdom av. Det er en krevende oppgave som vi tar fatt på med glede. Vel vitende om at ikke alt som er viktig kan måles, og at det som virket i går, ikke nødvendigvis er treffsikkert fremover.

I vår daglige kontakt med norsk næringsliv ute og hjemme, får våre kunderådgivere tilbakemeldinger om nye behov og kvaliteten på våre tjenester lenge før forskerne kan måle det på bunnlinja til de bedriftene vi samarbeider med. Vår styrke skal være å kombinere kunnskap om effekten av tidligere innsats, med innsikt om utviklingen i norsk økonomi og næringslivets behov fremover. Bare slik kan vi ta kloke og fremtidsrettede valg både i dialogen med våre kunder og i våre råd til myndighetene.

Fra innsikt til handling

De største gevinstene av nytt mål og resultatstyringssystem (MRS) kommer først når vi bruker det vi har lært, til å videreutvikle selskapet, tjenestene våre og måten vi jobber på. Ikke minst må vi våge å ta vanskelige valg; Gjøre mer av det som virker. Avslutte aktiviteter som ikke gir forventede resultater. Jobbe systematisk med å sikre at vår innsats ikke koster samfunnet mer enn absolutt nødvendig.

Innovasjon Norge har over 10 års erfaring med tilbakemeldinger fra kunder og forskere om kvaliteten på vårt arbeid og effekter av innsatsen. Nå har neste etappe på reisen begynt og vi er optimistiske.

Topp motiverte medarbeidere med relevant kompetanse og tilfredse kunder er våre viktigste ressurser i den utviklingen vi er midt inne i. Universums målinger av arbeidsgiveres attraktivitet blant studenter og yngre arbeidstakere rangerer Innovasjon Norge helt i toppsjiktet. Kundenes tilbakemeldinger i 2013 er jevnt over gode. I snitt sier 84 prosent av våre kunder at de er fornøyd eller svært fornøyd med våre leveranser.

Innovasjon Norge har aldri hatt bedre forutsetninger enn nå for å konsentrere innsatsen om de oppgavene som gir høy måloppnåelse.

I jubileumsåret 2014 kan vi se tilbake på en periode der vi har gitt viktige bidrag til å utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling. Målet er at vi ved neste jubileum kan vise til resultater som er enda bedre.

Oslo, 29. april 2014

Finn Kristian Aamodt (sign.)

Konst. adm. direktør

Spørsmål i forbindelse med årsrapporten kan rettes til avdeling for strategi, policy og resultater v/Sigrid Gåseidnes.

2 Hvordan vet vi om vi lykkes?

2.1 Effekten av Innovasjon Norges bidrag

Innovasjon Norges mål om å utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling er vanskelig å måle direkte. Det er mange faktorer som må samvirke for å skape en vellykket bedrift, og derfor er det vanskelig å identifisere direkte årsakssammenhenger mellom bidrag fra Innovasjon Norge og effekter i virksomhetene. Likevel finnes det indikatorer som er egnet til å belyse effektene av den innsatsen vi gjør for våre kunder:

- **Overlevelse:** Gode gründere overlever. En indikasjon på at vi lykkes med vår målsetning om å bidra til flere gode gründere er at nyetablerte foretak blant Innovasjon Norges kunder overlever i større grad enn de ellers ville gjort. Dette måler vi ved å se på andelen nyetablerte foretak som opprettholder aktivitet i form av omsetning eller sysselsatte hvert år i tre år etter at bedriften fikk støtte fra Innovasjon Norge sammenlignet med en kontrollgruppe av likeartede bedrifter som ikke har fått støtte.
- **Omsetningsvekst:** Vellykkede bedrifter vokser. En indikasjon på at vi lykkes med å bidra til flere gode gründere og vekstkraftige bedrifter er at Innovasjon Norges kunder vokser mer enn sammenlignbare foretak som ikke er kunder. Dette måler vi ved å se på prosentvis vekst blant våre kunder hvert år i tre år etter at bedriften fikk støtte fra Innovasjon Norge sammenlignet med veksten i en kontrollgruppe av likeartede bedrifter som ikke har fått støtte.
- **Produktivitetsvekst:** Mer produktive bedrifter skaper høyere verdi. En indikasjon på at vi lykkes med å bidra til flere vekstkraftige bedrifter er at Innovasjon Norges kunder oppnår høyere vekst i produktiviteten enn sammenlignbare foretak som ikke er kunder. Dette måler vi ved å se på veksten i verdiskaping per sysselsatt over flere år etter at bedriften fikk støtte fra Innovasjon Norge sammenlignet med veksten i en kontrollgruppe av likeartede bedrifter som ikke har fått støtte.
- **Lønnsomhet:** For å belønne arbeidsinnsats og gi avkastning på kunnskap og kapital må bedriftene være lønnsomme. En indikasjon på at vi lykkes med å bidra til flere vekstkraftige bedrifter og innovative næringsmiljøer er at Innovasjon Norges kunder oppnår høyere lønnsomhet over tid enn sammenlignbare foretak som ikke er kunder. Dette måler vi ved å se på prosentvis avkastning på total kapital (sum gjeld og egenkapital) i tre år etter at bedriften fikk støtte fra Innovasjon Norge sammenlignet med lønnsomheten i likeartede bedrifter som ikke har fått støtte.

I tillegg til disse effektindikatorerne er det også gjennomført støttende analyser etter samme metode på sysselsetting og verdiskaping.

2.2 Et omfattende datagrunnlag

Dataene og analysene som presenteres i rapporten er gjort av Innovasjon Norge, Statistisk sentralbyrå (SSB) og Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF). Dataene fra Innovasjon Norge omfatter alle prosjekter som har mottatt en eller flere finansieringstjenester fra Innovasjon Norge i perioden 2000-2012, kompetansetjenester (FRAM) fra 2007-2012, samt internasjonal vekst, profilering og fellesstands i utlandet fra 2009-2012.

Fra Innovasjon Norges datagrunnlag, som var på 15 000 foretak, har SSB tatt et representativt utvalg av foretak som det er mulig å matche med kontrollgrupper fra SSBs næringsstatistikk. Utvalget av kunder som er benyttet omfatter over 7 200 aksjeselskaper. SSB har så satt sammen kontrollgrupper av likeartede foretak som matcher Innovasjon Norges kunder på faktorer som alder, størrelse og næring. Basert på grunnlagsdata for utvalget og kontrollgruppen har SSB så beregnet indikatorene for både Innovasjon Norges kunder og de sammenlignbare kontrollgruppene, og estimert effekten av bidraget fra Innovasjon Norge ved å se på forskjellen mellom de to likeartede gruppene.

Dette har vært lagt ned et betydelig arbeid fra SSBs side, og vi er glade for den bistanden SSB har kunnet gi oss med å kvalitetssikre både grunnlagsdata, metode og funn i målingen av disse nye effektindikatorerne. En detaljert beskrivelse av metoden som er brukt for beregning av effektindikatorerne finnes i et separat dokument (se faktaboks om metodegrunnlaget).

Samtidig er det viktig å minne om at selv om indikatorene gir vesentlig informasjon, tegner de ikke alene et komplett bilde. I tillegg til de omtalte effektindikatorerne ser vi derfor også på flere andre resultatindikatorer og støttende analyser. Disse er nærmere omtalt i rapporten i tilknytning til hvert enkelt av våre delmål, oppdrag og tjenester.

Samlet utgjør dette materialet et godt grunnlag for å vurdere hva vi lykkes med, og hva vi må gjøre annerledes for å lykkes enda bedre. Arbeidet med ny MRS har generert en stor mengde nye data om vår virksomhet og våre kunder. Foreløpig er vi kun i startfasen av å analysere og ta lærdom av disse dataene.

Den dypere innsikten som disse analysene etterhvert vil gi oss vil gjøre oss enda bedre i stand til å videreutvikle selskapet, tjenestene våre og måten vi jobber på.

3 Hovedmål

Innovasjon Norges formål er å være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet. Målet for aktiviteten er å utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling, og utløse regionenes næringsmessige muligheter.

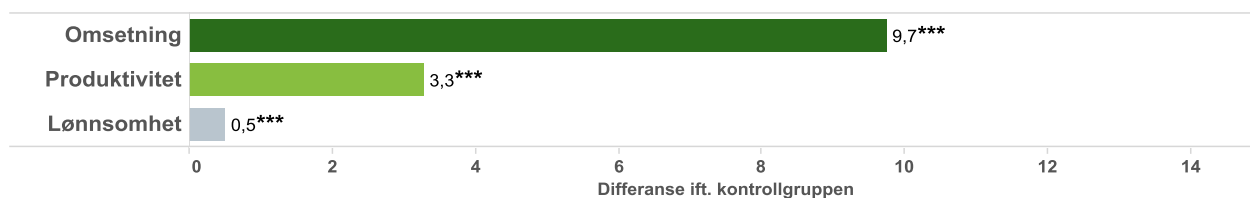
Veien til hovedmålet går gjennom de tre delmålene flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer. Effekten av vår innsats på delmålene er nærmere beskrevet i egne kapitler.

Samtidig er det interessant å se på effekten av Innovasjon Norges innsats også på overordnet nivå, og våre effektindikatorer gir et grunnlag for å vurdere dette.

3.1 Effekter på overordnet nivå

Når vi ser på indikatorene for alle kunder som inngår i analysen og sammenligner dem med kontrollgruppen av likeartede foretak ser vi tydelige indikasjoner på at fellesskapet oppnår god effekt av midlene som kanaliseres gjennom Innovasjon Norge:

- **Høyere omsetningsvekst:** Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har nær ti prosentpoeng mer vekst i omsetning per år i treårsperioden etter å ha fått støtte sammenlignet med likeartede foretak som ikke har fått støtte. Dette indikerer at bidrag fra Innovasjon Norge øker bedriftenes evne til å skape vekst.
- **Høyere produktivetsvekst:** Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har godt over tre prosentpoeng mer vekst i produktivitet per år i treårsperioden etter å ha fått støtte sammenlignet med likeartede foretak som ikke har fått støtte. Dette indikerer at bidrag fra Innovasjon Norge styrker bedriftenes evne til å øke sin produktivitet.
- **Noe høyere lønnsomhet:** Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har et halvt prosentpoeng høyere avkastning (lønnsomhet) per år i treårsperioden etter å ha fått støtte sammenlignet med likeartede foretak som ikke har fått støtte. Denne indikatoren er mindre robust og har litt andre egenskaper enn de øvrige, men indikerer likevel at Innovasjon Norges bidrag har positiv effekt på bedriftenes evne til å skape lønnsomhet.

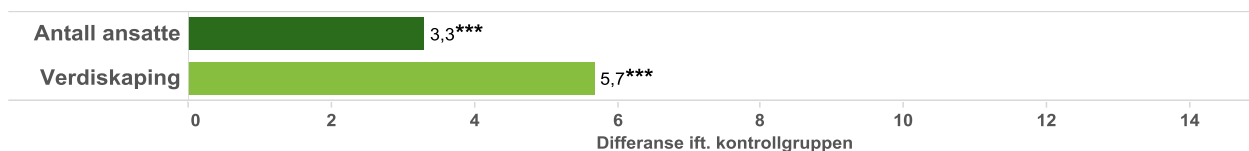
Figur 1. Effekt på omsetning, produktivitet og lønnsomhet. Figuren viser differanse ift. kontrollgruppen for alle Innovasjon Norges kunder. På x-aksen vises differanse ift. til kontroll i prosentpoeng på effektindikatorerne omsetning (salgsinntekter), produktivitet og lønnsomhet (totalkapitalrentabilitet). Tre stjerner (***) angir at effekten er signifikant på 1 % nivå.

Det er også gjort tilsvarende sammenligning mot kontrollgruppen for ytterligere to indikatorer, henholdsvis sysselsettingsvekst og verdiskapingsvekst. Disse understøtter inntrykket fra effektindikatorerne:

- **Høyere sysselsettingsvekst:** Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har oppnådd drøye tre prosentpoeng mer vekst i sysselsetting per år i treårsperioden etter å ha fått støtte

sammenlignet med likeartede foretak som ikke har fått støtte. Dette indikerer at bidrag fra Innovasjon Norge øker bedriftenes evne til å skape arbeidsplasser.

- **Høyere verdiskapingsvekst:** Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har oppnådd nær seks prosentpoeng mer vekst i verdiskaping per år i treårsperioden etter å ha fått støtte sammenlignet med likeartede foretak som ikke har fått støtte. Dette indikerer at bidrag fra Innovasjon Norge øker bedriftenes evne til å skape verdi.

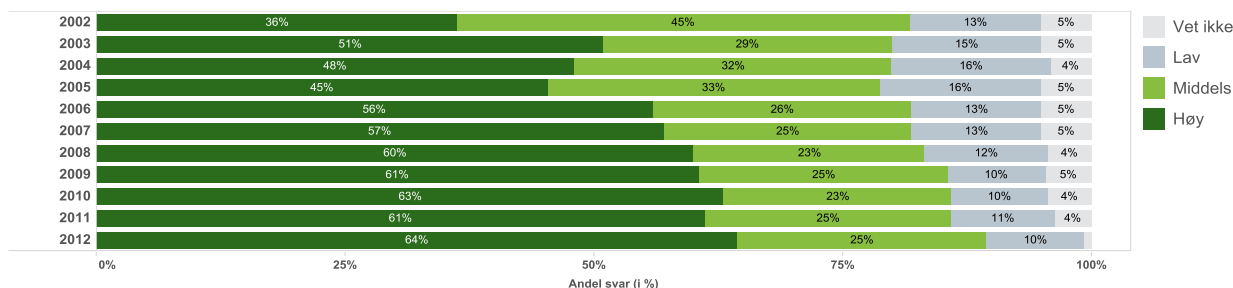

Figur 2. Effekt på støtteindikatorerne verdiskaping og antall ansatte. Figuren viser differanse ift. kontrollgruppen for alle Innovasjon Norges kunder. Tre stjerner (***) angir at effekten er signifikant på 1 % nivå.

Et viktig forbehold ved denne første målingen av effektindikatorerne og støttende analyser på sysselsetting og verdiskaping er at de ikke gir oss svar på om tiltakene er lønnsomme i den forstand at de genererer høyere verdi for samfunnet enn de koster. Måling av samfunnsøkonomisk lønnsomhet er vanskelig å operasjonalisere. Det er både fordi positive effekter i enkeltbedrifter kan skyldes andre forhold enn våre tiltak, og fordi disse gir ringvirkninger i økonomien og hos andre aktører som ikke er lett å spore.

Likevel er denne nye metoden å forsøke å måle effekt på et svært viktig fremskritt fordi vi nå kan se klare indikasjoner på hvilke effekter vi får av Innovasjon Norges innsats overfor gründere og bedrifter.

Innovasjon Norge skal være utløsende, dvs. bidra til at en aktivitet eller et prosjekt som vurderes samfunnsøkonomisk lønnsomt og kan bli bedriftsøkonomisk lønnsomt blir iverksatt. Den beste indikatoren på dette får vi i kundeeffekt førundersøkelsene. Her spør vi kunden om hvor viktig Innovasjon Norges støtte har vært for igangsettelsen og gjennomføringen av prosjektet.

Figur 3. Utviklingen i addisjonalitet 2002 -2012 (Kundeeffekt førundersøkelsene)

I Figur 3 over har vi sammenstilt svarene for de ti siste årgangene av kundeeffekt førundersøkelsen. Om vi ser på andelen som svarer at Innovasjon Norge i høy eller middels grad har vært utløsende har den vært stigende fra og med etableringen av Innovasjon Norge i 2004. Andelen som angir middels grad har vært mer eller mindre konstant på ca. 25 prosent, mens andelen som angir høy grad har vært stigende.

Analysene har så langt ikke sett på sammenhengen mellom betydning av Innovasjon Norges bidrag og effektindikatorerne, dvs. jo større betydning jo høyere vekst senere. Men ser vi på hvilken grad Innovasjon Norge har vært utløsende i perioden som inngår i effektanalysene og antar at utløsningsgrad kan brukes som proxy for fremtidig vekst/effekt, er det pr i dag ingen grunn til å tro at det vil skje vesentlige endringer. Vi vil i det videre utviklingsarbeidet, se nærmere på om det er f.eks. variabler i kundeeffekt – førundersøkelsen som kan brukes for å predikere fremtidig vekst.

Kort om metodegrunnlaget for effektberegningene¹

Vår observasjonsenhet er et foretak (i) i næring (j), region (r), og kohort (s). Næringsklassifikasjonen følger 2-siffer NACE og region er en av de fem arbeidsgiveravgiftssonene. Kohort er definert som det første året *etter* stiftelsesåret. Den avhengige variabelen er X_{ijrst} , det t er observasjonsåret: $t=s, s+1, s+2, \dots$ (ubalansert panel).

Avhengig av anvendelsen er X enten logaritmen av antall sysselsatte, logaritmen av omsetning, logaritmen av verdiskaping², logaritmen av arbeidsproduktivitet³, eller totalrentabilitet (i prosent). Unntatt i det siste tilfellet (totalkapitalrentabilitet) kan derfor endringer i X fra ett år til det neste, ΔX , tolkes som en *relativ vekstrate*.

Dataene fra Innovasjon Norge (IN) dekker foretak som får støtte i perioden 2000-2011, og omfatter 2277 næring-region-kohort kategorier ("celler") med minst ett IN-foretak (foretak med støtte fra IN). I våre analyser skiller vi mellom tre hovedtyper støtte: innovasjonsoppdraget, distriktsoppdraget og bankoppdraget.⁴

Alle foretakene som mottar en gitt type støtte i samme næring-region-kohort celle utgjør en "behandlingsgruppe". Disse foretakene matches med foretak fra *samme* celle som ikke får støtte fra IN ved hjelp av *propensity-score matching* (se nedenfor). De matchede foretakene utgjør en "kontrollgruppe" som alle effekter måles i forhold til. Vi identifiserer en effekt av støtte ("behandlingseffekt") som en varig effekt (vanligvis målt i prosentpoeng) på *nivået* til den avhengige variabelen, X , i forhold til kontrollgruppen.⁵

Dersom et foretak får innvilget støtte i år t , antar vi at den fulle effekt av støtten først kan observeres i slutten av år $t+3$ (altså tre år senere), dvs. at støtten gradvis kan føre til en endring i X i årene $t+1$, $t+2$ og $t+3$. Vi forutsetter videre at støtten kan ha en effekt på *nivået* til – men ikke *veksten* i X – også i etterfølgende år (etter $t+3$).

Vi forsøker å ta hensyn til tre kilder til seleksjonsskjevhet når vi identifiserer behandlingseffekter:

- i) seleksjon som skyldes observerte egenskaper ved foretakene ved oppstart
- ii) seleksjon som skyldes uobserverte faste foretakseffekter
- iii) omvendt kausalitet som innebærer at X påvirker hvilke foretak som får støtte, snarere enn motsatt.

Vi tar hensyn til i) gjennom propensity score matching, der vi bruker egenskaper ved foretakene i oppstartsåret for å konstruere en sammenlignbar kontrollgruppe av foretak som effektene måles i forhold til.⁶ Matchingen gjøres på variablene *bokførte aktiva*, *eierskapskonsentrasjon* (målt ved Herfindahl-indeks) og 3-siffer næringskode. Det siste innebærer at foretak i en 3-siffer næring som ikke inneholder noen IN-foretak (selv om den korresponderende 2-siffer næringen, j , gjør det) ikke kan inngå i en kontrollgruppe.

Vi eliminerer faste effekter, dvs. problem ii), ved å differensiere X , slik at variablene som nyttes ved estimering av gjennomsnittlige behandlingseffekter er ΔX (årlig vekst), og ikke X (nivå).

Den mest problematiske kilden til seleksjonsskjevhet er iii). I motsetning til mer tradisjonelle "Diff-in-diff"-analyser, tillater vår økonometriske modell at IN-foretak kan være selektert basert på tidligere verdier av den avhengige variabelen (for eksempel "høyvekstforetak"), men ikke basert på fremtidige "sjokk" i X , dvs. uforutsette endringer ΔX som ikke er fremskrivbare gjennom tidsrekkeanalyse av historiske verdier.

Fotnoter:

¹ En detaljert beskrivelse av metodegrunnlaget er gitt i et særskilt notat som er tilgjengelig fra Innovasjon Norge på forespørsel.

² Verdiskaping (= bearbeidingsverdi) er operasjonalisert som driftsresultat før av- og nedskrivninger, pluss lønn og sosiale kostnader til de ansatte, korrigert for eventuelle beholdningsendringer.

³ Arbeidsproduktivitet er verdiskaping per sysselsatt.

⁴ Risikolån behandles som direkte støtte, og ikke som en del av bankoppdraget.

⁵ Estimering av gjennomsnittlige behandlingseffekter ("Average treatment effects on the treated") er gjort ved bruk av kommandoen *xtmixed* i STATA 12 (se http://www.stata.com/bookstore/stata12/pdf/xt_xtmixed.pdf). Matching av IN-foretakene med kontrollgrupper er gjort ved bruk v STATA-rutinen *psmatch2* (se <http://repec.org/bocode/p/psmatch2.html>).

⁶ Foretak med stiftelsesår før 2001 er slått sammen til en kategori "incumbents" og behandles annerledes enn foretak etablert 2001-2011. For det første er de inkludert i sampelet betinget på at de har overlevd *minst* ut året 2002 og det er egenskapene til disse foretakene i 2001, ikke i oppstartsåret, som brukes i propensity score matchingen. Videre betrakter vi foretak etablert *før* 1995 som tilhørende en og samme kohort: $s=1995$. Dermed vil IN-foretak i (j, r, s)-celler med $s=1995$ matches med foretak stiftet 1995 eller tidligere.

Hva betyr i praksis et estimat på nær ti prosentpoeng høyere årlig vekst i tre år?

Dette kan illustreres med et tenkt eksempel:

La oss anta at vi har to likeartede bedrifter: Bedrift A som er kunde av Innovasjon Norge, og bedrift B som er en del av kontrollgruppen. Begge omsatte for 10 millioner kroner det året A benyttet seg av Innovasjon Norges tjenester.

La oss videre anta at bedrift B i treårsperioden som følger vokser cirka 6-7 prosent årlig. Dette er SSBs anslag. Med 10 prosentpoeng årlig mervekst vokser da bedrift A cirka 16-17 prosent årlig.

Under disse forutsetningene vil bedrift B omsette for drøye 12 millioner kroner tre år etter, mens bedrift A vil omsette for nesten 16 millioner kroner. I treårsperioden sett under ett vil bedrift B ha vokst med til sammen 21 prosent, mens bedrift A vil ha vokst med 58 prosent.

Hva betyr i praksis et estimat på 3,3 prosentpoeng høyere årlig produktivitetsvekst i tre år?

Det kan illustreres med et enkelt regneeksempel:

La oss anta at vi har to «like» bedrifter: Bedrift A som er kunde av Innovasjon Norge, og bedrift B som er en del av kontrollgruppen. La oss anta de var like produktive i utgangspunktet, det året A benyttet seg av Innovasjon Norges tjenester, og at verdiskapingen per sysselsatt var 1 mill. den gang. Det er kanskje litt høyt, men det kan jo synes rimelig i dagens arbeidsmarked om man tenker tjenesteyting i sentrale strøk.

La oss videre anta at produktivitetsveksten i bedrift B i treårsperioden følger gjennomsnittet i makro, som SSB anslår til 2 prosent per år. Med 3,3 prosentpoeng årlig produktivitetsvekst ut over «normalen», vil bedrift A ha en produktivitetsvekst på 5,8 prosent årlig.

Etter tre år vil arbeidsproduktiviteten pr ansatt i A ha vokst til kr 1 184 000,-, noe som vil være kr 117 000 mer i A enn i B.

3.2 Ulikheter og fellesnevnerne i Innovasjon Norges hovedoppdrag

Innovasjon Norges oppdragsgivere (departementene, fylkesmenn og fylkeskommunene) har i fellesskap utviklet de overordnede indikatorene for selskapets måloppnåelse. Samtidig er ressursene som oppdragsgiverne kanaliserte gjennom Innovasjon Norge knyttet til flere ulike hovedoppdrag som reflekterer litt ulike føringer, tildelingskriterier, budsjetttrammer og forventninger til effekt og resultater.

I mange sammenhenger er det hensiktsmessig å dele inn virksomheten i fire hovedoppdrag. Også SSB trengte å dele inn datagrunnlaget etter skillelinjer som vi antok ville reflektere forskjeller i effekter. I samarbeid med SSB besluttet vi å benytte de fire hovedoppdragene som en del av analysen.

De fire hovedoppdragene er:

- Innovasjons- og internasjonalseringsoppdraget omfatter midler som har til hensikt å utløse innovasjon og internasjonalisering¹. Forventningene til resultat og effekt omfatter omsetningsvekst, lønnsomhet, produktivitsvekst, innovasjonshøyde, risikoavlastning, utløsningsgrad og internasjonalisering.
- Bankoppdraget omfatter midler til lavrisikolån der Innovasjon Norge skal dekke alle sine kostnader og tap via marginen på utlånsvirksomheten. Likeledes med innovasjons- og internasjonalseringsoppdraget er det her forventninger til effekt på omsetningsvekst, produktivitsvekst og lønnsomhet, men ikke i samme grad forventninger til resultat på innovasjonshøyde, risikoavlastning, utløsningsgrad og internasjonalisering.
- Distriktsoppdraget omfatter distriktsutviklingstilskudd og distriktsrettede risikolån hvor formålet er å fremme vekst, omstilling og utvikling i næringslivet med utgangspunkt i lokale og regionale behov og muligheter². Forventningene til omsetningsvekst, produktivitsvekst og lønnsomhet skal her balanseres mot hensynet til verdiskaping, sysselsetting og utløsning av regionenes næringsmessige muligheter.
- Landbruksoppdraget³ omfatter midler som har til hensikt å styrke inntektsgrunnlaget innen landbruket både tradisjonelt og tilleggsnæringer. Forventningene til effekt og resultater innen tradisjonelt landbruk er særlig knyttet til produktivitet. Arbeidet med tilleggsnæringer er knyttet til nye inntektsmuligheter som f.eks. aktiviteter knyttet til lokalmat, grønt reiseliv og inn på tunet. Vi forventer at dette primært gir effekt på lønnsomhet for det enkelte bruk som følge av nytt inntektsgrunnlag.

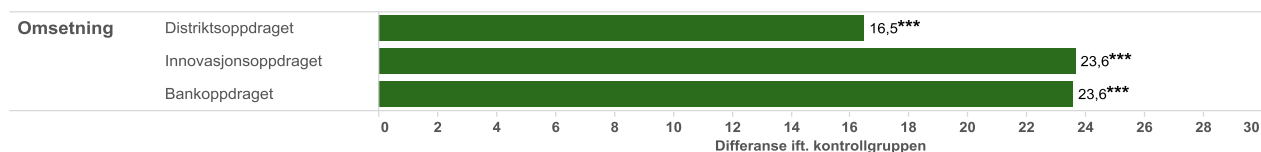
Dersom vi analyserer effektindikatorene fordelt på disse ulike oppdragene ser vi at virkemidlene innen innovasjonsoppdraget og bankoppdraget gir mer positiv effekt på omsetningsvekst, produktivitsvekst og lønnsomhet enn virkemidlene innen distriktsoppdraget, mens det ikke er forskjell på sysselsettingsvekst. Dette stemmer godt med de ulike føringene og forventningene som ligger til grunn for oppdragene. Distriktsoppdraget er ment å være en ekstrainsats for å kompensere for ulemper eller markedssvikt som ofte finnes i distriktene. Det er verdt å merke seg at

¹ Midler fra NFD sine poster 2421.50, 2421.71, 2421.72 og 2421.76, midler fra KMD sin post 552.72, midler til etablerertilskudd fra KMD sin post 551.60 og midler til trebasert innovasjonsprogram finansiert av LMD post 1149.72

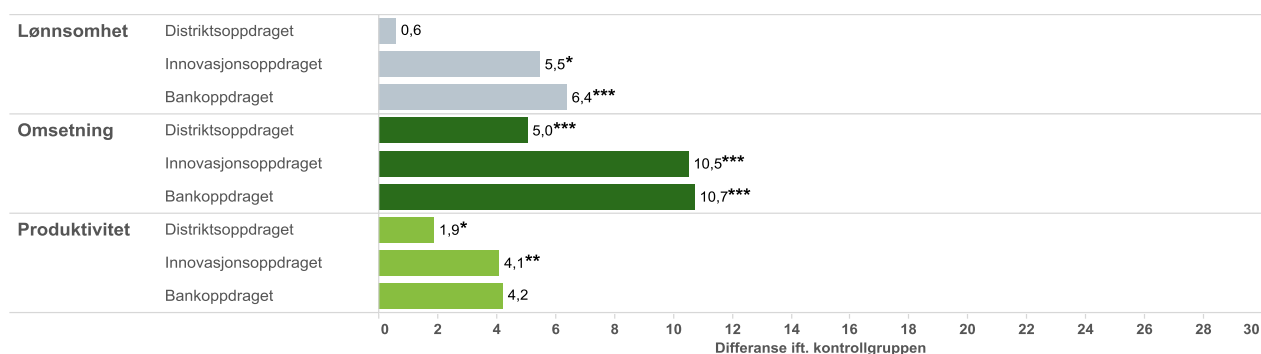
² Både lån og tilskudd er bevilget fra Kommunal og moderniseringsdepartementet sin post 551.60

³ I denne rapporten inneholder landbruksoppdraget kun data fra jordbruksforetak. Innovasjon Norges aktivitet mot skogsektoren er inkludert i Innovasjon og internasjonalseringsoppdraget.

virkemidlene innenfor distriktsoppdraget også bidrar til signifikant mervekst på effektindikatorene omsetningsvekst og produktivitetsvekst samt verdiskaping.

Figur 4. Effekter på omsetning til gründere fordelt på hovedoppdrag. Figuren viser forskjeller i på nivået på indikatorene mellom oppdragene. Det var ikke mulig å beregne effekt på lønnsomhet av distriktsoppdraget. Tre stjerner (***) angir at effekten er signifikant på 1 % nivå, en stjerne (*) angir at effekten er signifikant på 10 % nivå. Det var ikke mulig å beregne signifikante effekter på indikatorene av landbruksoppdraget med det datagrunnlaget vi hadde tilgjengelig til årsrapporten 2013.

Figur 5. Effekter bedrifter fordelt på hovedoppdrag. Figuren viser forskjeller i nivået på indikatorene mellom oppdragene. Tre stjerner (***) angir at effekten er signifikant på 1% nivå, to stjerner (**) angir at effekten er signifikant på 5 % nivå, en stjerne (*) angir at effekten er signifikant på 10 % nivå. Ingen stjerne angir at effekten ikke er signifikant. Det var ikke mulig å beregne signifikante effekter på indikatorene av landbruksoppdraget med det datagrunnlaget vi hadde tilgjengelig til årsrapporten 2013.

Felles for alle oppdragene er verdiskapende næringsutvikling, at virkemidlene er bedriftsrettede og at de krever kompetanse innen forretningsutvikling. Nettopp disse felleselementene gir grunnlag for synergier mellom oppdragene og er bakgrunnen for at de ulike oppdragene kanaliseres gjennom samme selskap, Innovasjon Norge.

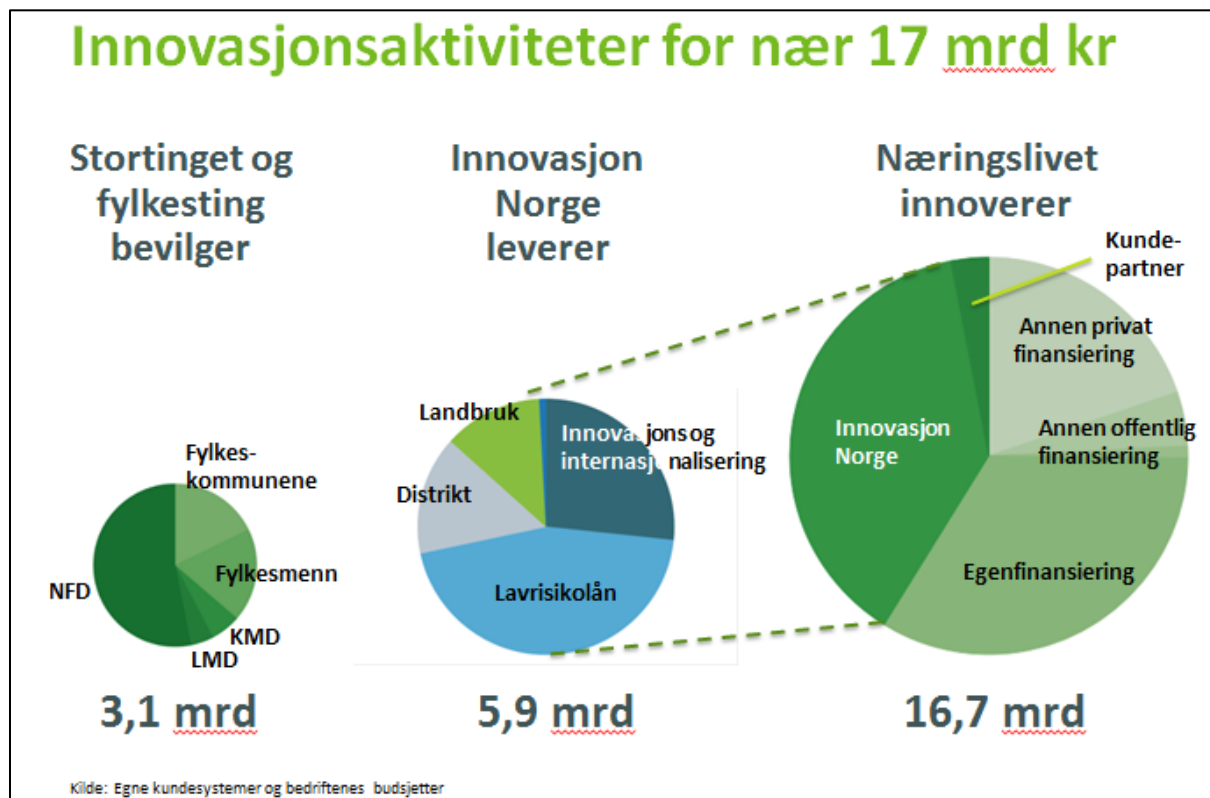
Ved å jobbe på tvers av ulike næringer, regioner og klynger ivaretar Innovasjon Norge et helhetlig perspektiv på verdiskapende næringsutvikling hos et bredt spekter av norske bedrifter. Erfaringer og innsikter på feltet kan dermed lettere overføres mellom næringer, regioner og klynger.

3.3 Aktivitet i 2013

Med utgangspunkt i oppdragene gitt fra Storting og Fylkesting har Innovasjon Norge utviklet et bredt tjenestetilbud. Innovasjon Norge leverer fem forskjellige typer tjenester; kompetansetjenester, rådgivingstjenester, profilerings tjenester, nettverkstjenester og finansieringstjenester. Våre tjenester skal være formålseffektive og markedsorienterte.

I 2013 har fellesskapet kanalisert betydelige midler til verdiskapende næringsutvikling i hele landet gjennom Innovasjon Norge. Til sammen 3,1 mrd. kroner ble bevilget av Stortinget og Fylkestingene i Norge. Ved at noen av disse midlene ble konvertert til lån utgjorde våre samlede leveranser til næringslivet i 2013 5,9 mrd. kroner. Disse midlene utløste nesten to ganger så mye innsats fra

næringslivet selv. Om vi inkluderer midlene fra Innovasjon Norge, gjennomførte næringslivet aktiviteter for hele 16,7 mrd. kroner i 2013.

Midlene som ble bevilget til Innovasjon Norge finansierer leveranser av alle fem tjenestetypene. Våre leveranser justeres i tråd med de prioriteringer vi gjør. Prioriteringene er basert hva vi lærer om muligheter i næringslivet og faglige vurderinger av hva som vil gi størst effekt.

Fra vårt arbeid i 2013 vil vi fremheve følgende prioriteringer:

Støtte i tidlig fase

Forskning viser at nystartede foretak er viktige drivere av omstilling i økonomien i form av nye ideer, nye produkter, nye prosesser. Men bedrifter i tidlig fase står overfor særegne utfordringer som gjør at mange trenger støtte for å utløse sitt potensial.

De senere årene har vi gjennomført vesentlige endringer i vårt arbeid med entreprenørskap og gründere på bakgrunn av nye innsikter på fagfeltet både nasjonalt og internasjonalt. I 2013 har vi videreført dette arbeidet gjennom å utvikle og implementere nye kompetanse- og rådgivningstilbud, samt å styrke innsatsen for bedrifter i tidlig fase gjennom økt satsing på etablerertilskudd og etablering av nye såkornfond.

Utløse muligheter i hele landet

Gode næringsmessige muligheter finner vi i hele Norge. Vi har også i distriktene hatt særlig fokus på å utfordre på markedsorientering og avlaste risiko i distigete prosjekter slik at virksomhetene kan utvikle ny lønnsom forretning. Tilgang til rett kompetanse er ofte et stort hinder for bedriftenes utvikling. I 2013 utviklet Innovasjon Norge et nytt tilbud som skal sette næringsmiljøene bedre i stand til å definere og hevde kompetansebehov overfor regionale kompetansemiljøer.

Økt satsing på internasjonalisering

Økende økonomisk vekst hos flere av våre viktigste handelspartnere gir grunn til mer optimisme blant et bredt spekter av eksportbedrifter og i reiselivsnæringen. For å kunne gripe disse mulighetene må næringslivet vårt være internasjonalt konkurransedyktig.

Dette er bakgrunnen for at vi i Innovasjon Norge blant annet har prioritert innsatsen for internasjonalisering og innovasjon med internasjonalt potensial høyt gjennom 2013, og videre inn i 2014. Vi må legge til rette for videre vekst og forretningsutvikling gjennom internasjonal markedsorientering og avlaste bedriftenes risiko når de strekker seg for å få innpass i nye markeder. Mange gode prosjekter har hatt sin opprinnelse i det distriktpolitiske virkeområdet og flere av dem har deltatt i våre aktiviteter rettet mot de beste gründerne i Norge.

Vår tilstedeværelse i relevante markeder utenfor Norge er et viktig verktøy for å utløse potensial for internasjonal vekst. Blant annet har vi i 2013 sett at Øst-Afrika er i ferd med å bli tilstrekkelig tilgjengelig til å etablere et Innovasjon Norge-kontor der. Dette ble vedtatt i 2013, med operativ konsekvens fra 2014.

Flere sterke næringsklynger

Vår sterke eksponering for petroleumsrelaterte næringer gir en sårbarhet som krever at vi jobber aktivt med å få flere sterke bein å stå på med hensyn til konkurransedyktige næringer og klynger. Å bygge videre på områder hvor vi har et ekstra stort potensial i Norge er avgjørende i tiden fremover. De etablerte klyngene er derfor en helt avgjørende kilde til gode gründere og vekstkraftige bedrifter. Vi har hatt et særlig fokus på å koble våre beste klynger. Vi ser at det gir resultater i form av ny og lønnsom forretningsutvikling.

I tilknytning til dette har Innovasjon Norge gjennom 2013 blant annet jobbet for å få på plass et mer helhetlig klyngeprogram og introduksjon av såkalte Global Centers of Expertise, et arbeid vi viderefører i 2014.

Internasjonal profilering

For bedrifter som henvender seg til et internasjonalt marked spiller profileringen av Norge internasjonalt en stor rolle. Dette er et langsiktig arbeid hvor vi jobber langs flere dimensjoner, men fra 2013 er det spesielt verdt å merke seg det brede gjennomslaget vi oppnådde gjennom tilrettelegging for og godt samarbeid med produsentene av Disney-filmen «Frost».

4 Delmål 1: Flere gode gründere

4.1 Hvorfor trenger vi flere gode gründere?

I takt med at samfunnet endrer seg oppstår nye markedsmuligheter. For å utnytte disse trenger vi nye ideer, nye produkter og nye prosesser. Forskning viser at nystartede foretak er viktige drivere av slik endring, innovasjon og omstilling i økonomien.

Derfor trenger samfunnet flere gode gründere, og dette er bakgrunnen for at Innovasjon Norge har som mål å bidra til flere gode gründere og nyetablerte bedrifter med ambisjoner og potensial for vekst. Det er ikke et mål å bidra til flest mulig nye bedriftsetableringer, men at flest mulig nyetablerte bedrifter utnytter sitt vekstpotensial.

4.2 Hovedresultater og vurderinger

Resultatene fra den første effektmålingen om vi når målet om flere gode gründere er positive:

- **Høyere overlevelsesrate:** 80 prosent av gründere som har fått støtte fra Innovasjon Norge er fortsatt aktive fem år etter støtten, sammenlignet med 70 prosent aktive blant likeartede foretak som ikke har mottatt støtte. Dette indikerer at bidrag fra Innovasjon Norge øker nystartede foretaks evne til å overleve.
- **Høyere omsetningsvekst:** Gründere som har fått støtte fra Innovasjon Norge har nær 21 prosentpoeng mer vekst i omsetning per år i treårsperioden etter å ha fått støtte sammenlignet med likeartede foretak som ikke har fått støtte. Vi ser også at andelen såkalte gaseller⁴ er høyere blant gründere som har fått støtte fra Innovasjon Norge enn i kontrollgruppen, henholdsvis to prosent mot 0,9 prosent. Dette indikerer at bidrag fra Innovasjon Norge øker nystartede foretaks evne til å skape vekst.

Det positive inntrykket underbygges også av resultatindikatorer og støttende analyser:

- Gründere som har fått støtte fra Innovasjon Norge har en årlig mervekst i sysselsetting og verdiskaping på henholdsvis 10,8 og 8,3 prosentpoeng sammenliknet med likeartede foretak som ikke har fått støtte.
- 91 prosent av gründerne som har fått støtte fra Innovasjon Norge rapporterer at støtten i høy eller middels høy grad har vært utløsende for deres prosjekt.
- Støtten fra Innovasjon Norge utløser det dobbelte i finansiering fra bedriften, andre finansielle investorer og långivere.
- Syv av ti gründerprosjekter bidrar til nyskaping og innovasjon, og innovasjonen er i stor grad på et internasjonalt nivå.
- En stigende andel av gründerne som har benyttet seg av tjenester fra Innovasjon Norge rapporterer også at bidraget i stor grad har bidratt til kompetanseheving på en lang rekke viktige områder.

Samtidig som resultatene fra denne første undersøkelsen er positive er det verdt å merke seg at de kommer som følge av tiltak som ble gjennomført en tid tilbake. De senere årene har vi gjennomført vesentlige endringer i vårt arbeid med entreprenørskap og gründere på bakgrunn av nye innsikter på

⁴ Gaseller er foretak som er inntil 5 år gamle, har en gjennomsnittlig årlig vekst høyere enn 20 prosent over en periode på tre år og hadde minst 10 ansatte i begynnelsen av vekstperioden (vekst måles i både omsetning og gjennomsnittlig antall ansatte)

fagfeltet både nasjonalt og internasjonalt. Resultatene av disse endringene vil først bli synlige et stykke frem i tid.

I første rekke har endringene gått ut på å utvikle og implementere nye kompetanse- og rådgivningstilbud. Ved inngangen til 2010 hadde Innovasjon Norge kun én ordning som var spesielt innrettet mot gründere – etablerertilskuddet som da het etablererstipend. I dag har vi et knippe tjenester og tilbud spesielt rettet mot denne målgruppen.

Vi har også videreutviklet vår bruk av etablerertilskuddet, med økt vekt på tilskudd til den aller tidligste fase med markedsrettete aktiviteter (og dermed i mindre grad produktutvikling). De siste årene har vi i tillegg økt tildelingene gjennom etablerertilskudd, og vi øker det ytterligere i 2014.

Bakgrunnen for denne økningen er at potensialet i dette virkemiddelet er høyt fordi det er flere gode prosjekter enn vi har midler til å støtte. I 2009 fikk vi en ramme på 150 mill. kroner til Etablerertilskuddet som del av regjeringens krisepakke for næringslivet under finanskrisen. Erfaringen var at økningen i antall prosjekter som fikk støtte ikke reduserte den samlede kvaliteten på støttede prosjekter. Dette indikerer at det er rom for å øke rammen – og dermed øke effekten og måloppnåelsen. Vår økning av etablerertilskuddet i 2013 og 2014 gjøres gjennom en omprioritering innenfor rammen vi disponerer. Det er begrenset hvor mye det er forsvarlig å omprioritere fra andre virkemidler under den samme posten (primært innovasjonslån), fordi de virkemidlene som tas ned også har god effekt og er viktige i senere faser av bedriftenes utvikling. I dialogen med våre oppdragsgivere er vi derfor opptatt av å synliggjøre potensialet som ligger i økte rammer for etablerertilskuddet.

Vår erfaring viser at det ikke bare er tilskuddet som gir verdi til gründerne. Ved vurdering og oppfølging av gründerne stilles det krav om markedsorientering og utvikling av forretningsmodellen (hvordan gründeren tenker å tjene penger). Denne kompetanseoverføringen fra våre kunderådgivere til gründerne bekreftes i våre kundeundersøkelser (både serviceundersøkelsen og kundeeffektundersøkelser).

Økt satsing på kompetanse- og rådgivningstilbud gir seg også til kjenne gjennom Innovasjon Norges nye tjenester de siste årene, slik som Mentortjenesten for gründere og Global Entrepreneurship-programmene; TINC i Silicon Valley, GET i Boston og Business Bootcamps rundt omkring i Norge. Tilbudet utvides i 2013/14 med pilotprosjekter London/Tech City, Entrepreneurial Marketing & Sales (New York) og TINC Asia (Singapore).

Den faglige begrunnelsen for endringene er at oppstartsbedrifter har helt spesielle utfordringer sammenlignet med mer modne bedrifter. Bakgrunnen for dette er blant annet nye analyser og studier av entreprenørskap, aktiv lytting til gründerne vi samarbeider med, og anvendt kunnskap fra internasjonale analyser og trender på feltet.

Den tradisjonelle tilnærmingen til oppstartsbedrifter har vært å legge vekt på produktutvikling og utvikling av en forretningsplan. Dette er verktøy som stammer fra forretningsutvikling i det etablerte og særlig det industribaserte næringslivet. Nye innsikter viser at dette ikke er en hensiktsmessig tilnærming, men at det snarere er viktig å legge vekt på prosesser som kommer i forkant av produktutvikling og forretningsplan. Dette handler særlig om at oppstartsbedriften trenger å teste sine antakelser ute i markedet.

En gründerens utgangspunkt er gjerne en eller flere antakelser om at «noen» - helst en konkret definert målgruppe - har behov for en vare eller tjeneste som vil løse et konkret problem. Med dette som utgangspunkt er det særlig viktig at gründeren tidlig går i gang med å teste disse antakelsene ute hos potensielle kunder eller brukere, for så å utvikle produktet basert på tilbakemeldinger fra disse.

Økt kompetanse og forretningsferdigheter er de kritiske suksessfaktorene for økt overlevelse og vekst blant gründere. Dette handler særlig om markedsorientering, konkurrentanalyser og økt kunnskap om forretningsutvikling, herunder presentasjon av ideen til kunder og investorer, utvikling av gode team i gründervirksomheten og ikke minst mestring av prosessen med å etablere en god forretningsmodell for virksomheten.

I dette ligger det også en forståelse av at mangel på risikovillig kapital ikke nødvendigvis er den avgjørende utfordringen, og at mange gründeres utfordringer med å skaffe finansiering fra private investorer snarere er et symptom på kompetansemangel og mangel på markedsorienterte forretningsmodeller. Innovasjon Norge spiller her en viktig rolle i å hjelpe frem gründere som har gode ideer, men som trenger bistand til å markedsorientere seg og således bli attraktive for private investorer.

Det er på denne bakgrunnen at Innovasjon Norge har rettet innsatsen mer i retning av å gjøre oppstartsbedriftene mer kompetente og forretningsorienterte i sin søken etter forretningsmodell, og således i større grad kvalifisere bedriftene for private investorer og videre vekst. Effektene av denne dreiningen vil stå sentralt i fremtidige evalueringer.

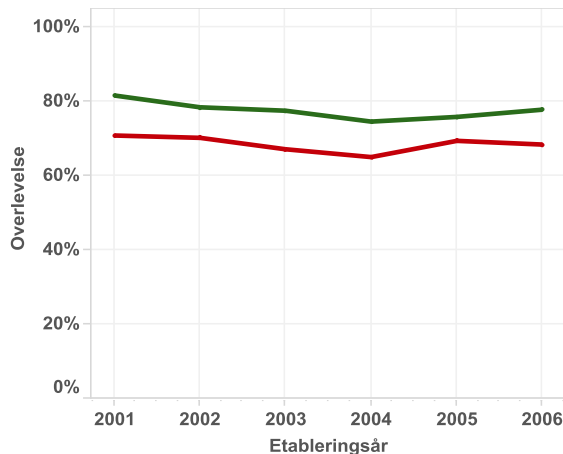
4.3 Nærmere om effektindikatorene

Innovasjon Norges nye mål- og resultatstyringssystem har to effektindikatorer knyttet til delmål to. Disse er overlevelsesgrad og omsetningsvekst.

4.3.1 Høyere overlevelsesgrad

En indikasjon på at vi lykkes med å bidra til flere gode gründere er om nyetablerte foretak blant Innovasjon Norges kunder overlever i større grad enn de ellers ville gjort. Dette måler vi ved å se på andelen nyetablerte foretak som opprettholder aktivitet i form av omsetning eller sysselsatte hvert år i fem år etter at bedriften fikk støtte fra Innovasjon Norge sammenlignet med en kontrollgruppe av likartede bedrifter som ikke har fått støtte.

Resultatene viser at overlevelsesraten er noe høyere for gründere som har fått støtte fra Innovasjon Norge sammenlignet med kontrollgruppen. Etter fem år er omkring 80 prosent av de nyetablerte foretakene blant våre kunder fortsatt i aktivitet, mens det i kontrollgruppen av sammenliknbare foretak er om lag 70 prosent som fortsatt har aktivitet. Andelen varierer noe mellom de ulike årskullene av bedrifter, men variasjonen går i samme retning for våre kunder og kontrollgruppen slik at forskjellen er relativt lik mellom årskullene (se figur).

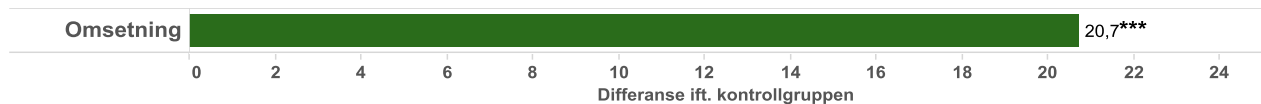

Figur 6. Overlevelse 5 år etter etablering. Figuren viser overlevelse hos bedrifter som har vært kunde hos Innovasjon Norge (i grønt) og referansepopulasjonen (rødt) 5 år etter etableringsåret

4.3.2 Høyere omsetningsvekst

En annen indikasjon på at vi lykkes med å bidra til flere gode gründere er om Innovasjon Norges kunder vokser mer enn sammenlignbare foretak som ikke er kunder. Dette måler vi ved å se på prosentvis vekst hvert år i tre år etter at bedriften fikk støtte fra Innovasjon Norge sammenlignet med veksten i en kontrollgruppe av likeartede bedrifter som ikke har fått støtte.

Resultatene fra den første målingen av denne indikatoren viser at gründere som har fått støtte fra Innovasjon Norge har 20,7 prosentpoeng mer årlig vekst i omsetning i en treårsperiode etter å ha fått støtte sammenlignet med kontrollgruppen (se figur).

Figur 7. Effekt på omsetning - gründere. Figuren viser differanse ift. kontrollgruppen i prosentpoeng på effektindikatoren omsetning (salgsinntekter). Tre stjerner (***) angir at effekten er signifikant på 1 % nivå.

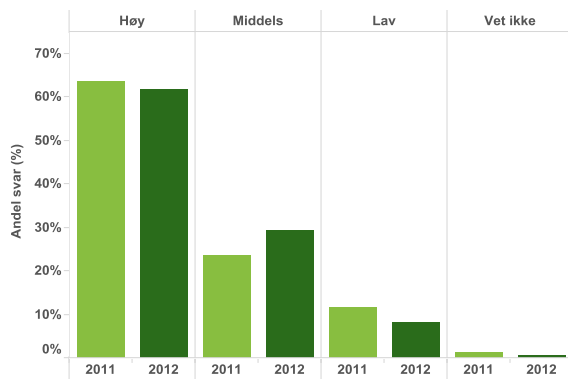
4.4 Nærmere om resultatindikatorene

4.4.1 Utløsningsgrad

Innovasjon Norges støtte skal være utløsende, hvilket vil si at prosjektet eller aktiviteten ikke ville blitt gjennomført uten støtte fra Innovasjon Norge og at støtten således bidrar til å korrigere for en markedssvikt. Ved lav utløsningsgrad vil støtte mer ha karakter av ressuroverføring. Denne resultatindikatoren er derfor et viktig supplement til effektindikatorene.

Resultater fra Innovasjon Norges siste kundeeffektmålinger⁵ viser at 60 prosent av gründerne rapporterer at støtten i høy grad var utløsende for deres prosjekt, mens 31 prosent oppgir at støtten i middels grad var utløsende og ni prosent oppgir at den i liten grad var utløsende.

⁵ Analyse gjort av analysebyrået Pöyry av måloppnåelse basert på Kundeeffektundersøkelse 2011 og 2012

Figur 8. Utvikling i utløsningsgrad – gründere. Figuren viser utviklingen i utløsningsgrad (addisjonalitet) for gründere som har fått tilsagn i 2011 eller 2012 og som har blitt spurt om Innovasjon Norge har vært utløsende for at prosjektet ble gjennomført eller ikke ett år etter at de fikk tilbud om støtte (henholdsvis i 2012 og 2013).

En svakhet ved denne indikatoren er at den baserer seg på selvrapporing fra kundenes side. Men når effektindikatorene basert på registerdata understøtter at det er en forskjell mellom Innovasjon Norges kunder og en kontrollgruppe av liknende bedrifter, styrkes troverdigheten i de kvalitative undersøkelsene.

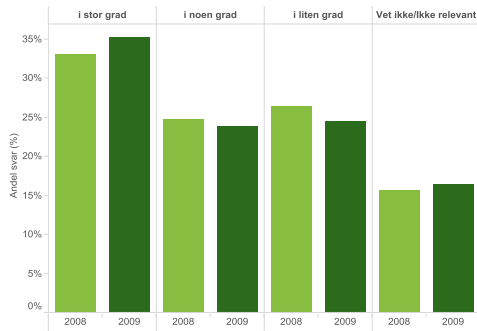
Et viktig moment er at kundeeffektundersøkelsene omfatter et stort antall ulike gründere og at utviklingen i rapportert utløsningsgrad følges over tid. Gjennom å se på endringene over tid vil dermed kundeeffektundersøkelsene gi en verdifull indikasjon på Innovasjon Norges bidrag til å utløse prosjekter.

I så måte er det oppløftende å registrere at utløsningsgraden blant gründerne har vært stabilt høy de siste årene, og dette indikerer at støtte fra Innovasjon Norge gjennomgående bidrar til å utløse prosjekter som ellers ikke ville blitt realisert.

4.4.2 Bidrag til kompetanseheving

Som nevnt innledningsvis i dette kapitlet har nyetablerte bedrifter ofte behov for mer enn finansiering fra Innovasjon Norge. Dette dreier seg for eksempel om kompetanse knyttet til utvikling av forretningsmodell og markedsorientering. En indikator som måler graden av kompetanseoverføring er derfor et viktig supplement til å vurdere om Innovasjon Norges innsats overfor gründere fungerer på en god måte.

Resultater fra Innovasjon Norges kundeeffektundersøkelser på bedrifter som har fått støtte i årene 2007-2009 (effekten ble målt i 2013) viser at bidraget til kompetanseheving generelt har vært stigende og at bidraget er relativt sett høyere på viktige kompetanseområder som markedsutvikling, opparbeiding av bedre nettverk, produktutvikling og prosessutvikling.

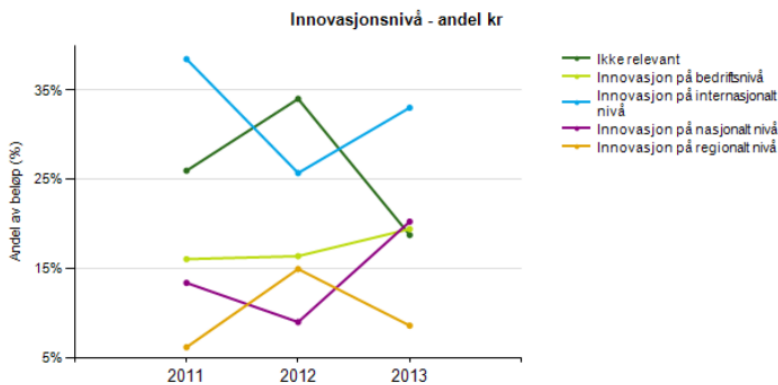
Figur 9. Bidrag til kompetanse – gründere. Figuren viser utviklingen i bidrag til kompetanse hos gründere som har fått et tilsagn i 2008 og 2009 og har svart på om prosjektet har bidratt til økt kompetanse 4 år etterpå (henholdsvis i 2012 og 2013). Indikatoren viser et gjennomsnitt av bidrag til kompetanse på 10 ulike kompetanseområder.

Dette indikerer at Innovasjon Norge lykkes stadig bedre i å heve kompetansen hos gründerne. På bakgrunn av de endringene som er gjort på akkurat dette området de siste årene er det grunn til å forvente at utviklingen i denne indikatoren vil fortsette i positiv retning.

4.4.3 Innovasjonshøyde i prosjektene

Innovasjon er en sentral driver for økonomisk vekst og en betydelig del av Innovasjon Norges virkemidler rettet mot gründere tar sikte på å utløse nye innovative prosjekter hos kundene. Utvikling i innovasjonshøyde over tid er derfor en viktig indikator på om Innovasjon Norge har bidratt til flere gode gründere.

Resultater fra Innovasjon Norges siste kundeeffektmålinger viser at 70 prosent av gründerprosjektene har bidratt til en eller flere innovasjoner, og at andelen har vært stabil på dette nivået de siste årene. Vi ser likeledes at 45 prosent av gründerprosjektene bidrar til innovasjon på internasjonalt nivå, det høyeste nivået. Det er her verdt å merke seg at gründerne i større grad enn etablerte bedrifter gjennomfører innovasjoner på internasjonalt nivå. Samlet sett indikerer dette at innovasjonshøyden blant gründerne som har fått støtte fra Innovasjon Norge er høy.

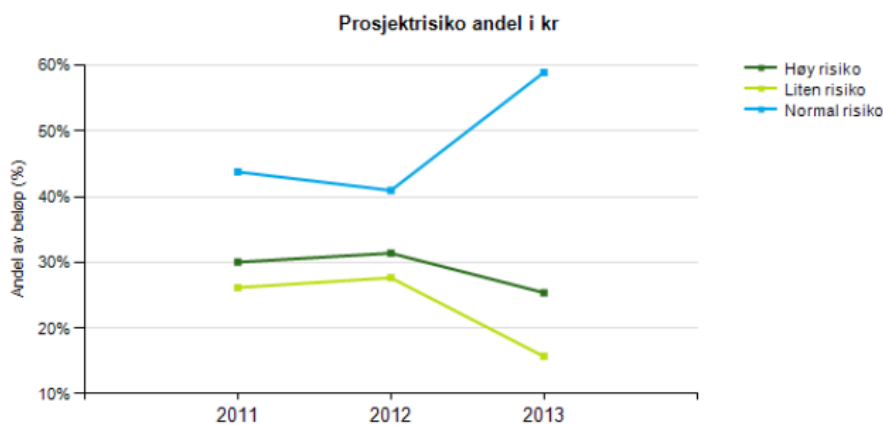
Figur 10. Fordeling på Innovasjonsnivå - gründere. Figuren viser fordelingen av alle Innovasjon Norges tilsagn til gründere fordelt på de fire innovasjonsnivåene: Innovasjon på internasjonalt nivå, Innovasjon på nasjonalt nivå, Innovasjon på regionalt nivå og innovasjon på bedriftsnivå. I kategorien «Ikke relevant» ligger det både tilsagn som går til prosjekter hvor Innovasjon ikke er målet med prosjektet (gjelder i hovedsak prosjekter innenfor landbruksopdraget) og tilsagn som går til Innovasjon Norge for at vi skal gjennomføre ulike tjenester (f.eks innleie av underleverandører til å holde kurs).

4.4.4 Risikovurdering

De offentlige midlene som Innovasjon Norge forvalter skal kompensere for markedssvikt og avlaste noe av risikoen forbundet med det konkrete prosjektet. Det er med andre ord en forutsetning at Innovasjon Norge skal ta risiko, men innenfor noen fastsatte føringer på og betingelser for de ulike ordningene.

Vurderingen av risiko i prosjektene gjøres av Innovasjon Norges kunderådgivere på tilsagnstidspunktet på en skala fra en til tre der en er liten risiko og tre er høy risiko. En svakhet ved denne indikatoren er at den baserer seg på vurderinger gjort av kunderådgiverne hos Innovasjon Norge.

Et viktig moment er at risikovurderingene omfatter et stort antall ulike prosjekter og kundebehandlere samt at utviklingen i rapportert risikovurdering følges over tid. Gjennom å se på endringene over tid vil dermed risikovurderingene gi en verdifull indikasjon på Innovasjon Norges risikotaking.

Figur 11. Andel prosjekter med ulik risikograd, vektet etter støttebeløp. Figuren viser andelen av støttebeløpet som går til prosjekter hvor kunderådgiveren har markert at prosjektet har høy, liten og normal risiko. Vurderingen av projektrisiko inngår som en del av saksbehandlingen.

4.5 Støttende analyser

4.5.1 Sysselsetting og verdiskaping

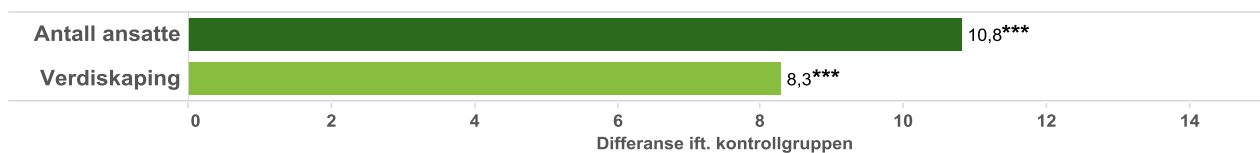
Utviklingen i foretakenes sysselsetting er en viktig indikator på aktiviteten på lik linje med utviklingen i omsetning, men utviklingsbanen er ofte noe ulik. Foretak regulerer ikke sysselsettingen kontinuerlig, slik at endringer i sysselsetting vil normalt komme en stund etter endringer i omsetning, som registreres raskere, men som også er mer volatil. Over tid og på aggregert nivå vil sysselsettingen normalt utvikle seg mer stabilt enn verdiskaping og omsetning. For nyetablerte foretak kan det også ta noe tid før økonomisk vekst i bedriften gjenspeiles i sysselsettingsvekst.

Samtidig kan både nyetablerte og eksisterende bedrifter vokse uten av det registreres sysselsettingsvekst, som følge av effektivisering i bedriftene. Blant annet vil sourcing og outsourcing påvirke sysselsettingstall, uten at det trenger å gjenspeile den reelle sysselsettingen bedriftene genererer. Fisjoner og fusjoner vil også føre til endringer i indikatoren som i liten grad kan tilskrives Innovasjon Norges innsats. Dette er med på å redusere treffsikkerheten ved indikatoren, og den er derfor klassifisert som en støttende analyse og ikke en direkte effektindikator.

Resultatene fra den første målingen av denne indikatoren viser at gründere som har fått støtte fra Innovasjon Norge har en årlig mervekst i antall sysselsatte på 10,8 prosentpoeng i femårsperioden etter at støtte ble gitt sammenlignet med likeartede foretak som ikke har fått støtte. Konfidensintervallet for merveksten blant Innovasjon Norges kunder er mellom 7,64 og 13,96 prosentpoeng, noe som viser at merveksten er robust sammenlignet med resultatene oppnådd i kontrollgruppen. Dette indikerer at bidrag fra Innovasjon Norge øker nystartede foretaks evne til å skape økt sysselsetting.

Verdiskaping er det samme som bearbeidingsverdi ("value added") og beskriver verdiøkningen eller tilleggsverdien som et foretak gir et produkt (vare og/eller tjeneste). SSB har operasjonalisert dette som driftsresultat før av- og nedskrivninger, pluss lønn og sosiale kostnader til de ansatte, korrigert for eventuelle beholdningsendringer. Se faktaboks om metodegrunnlag for måling av effektindikatorer for mer informasjon.

Resultatene fra den første målingen av denne indikatoren viser at gründere som har fått støtte fra Innovasjon Norge har en årlig mervekst i verdiskaping på 8,28 prosentpoeng i femårsperioden etter at støtte ble gitt sammenlignet med likeartede foretak som ikke har fått støtte. Konfidensintervallet for merveksten blant Innovasjon Norges kunder er mellom 2,3 og 14,26 prosentpoeng, noe som viser at merveksten er robust sammenlignet med resultatene oppnådd i kontrollgruppen. Dette indikerer at bidrag fra Innovasjon Norge øker nystartede foretaks evne til å skape verdi.

Figur 12. Effekt på verdiskaping og antall ansatte - gründere. Figuren viser differanse ift. kontrollgruppen i prosentpoeng på antall ansatte og verdiskaping. Tre stjerner (***) angir at effekten er signifikant på 1 % nivå.

4.5.2 Kapitalmobilisering

Når Innovasjon Norge bidrar til å redusere prosjektrisiko og utløse prosjekter blir det samtidig mobilisert finansiering fra andre finansielle investorer, både fra foretaket selv og fra eksterne investorer. Denne mobiliseringsvirkningen av Innovasjon Norges bidrag er en støttende analyse for vår evne til å styrke grunnlaget for flere gode gründere.

Vi måler denne mobiliseringsvirkningen ved å se på Innovasjon Norges andel av samlet finansiell prosjektkostnad. Ressurser i form av arbeidsinnsats eller andre innsatsfaktorer regnes ikke med. Andel fremmed- og egenkapitalfinansiering av prosjektene framgår av Innovasjon Norges kundedatabase og er objektive data knyttet til prosjektets finansieringsplan.

Grunnlagsdata fra 2013 viser at Innovasjon Norges andel av samlet finansiell prosjektkostnad for gründerprosjekter er ca. 35 prosent. Med andre ord er en krone i bidrag fra Innovasjon Norge med på å mobilisere to kroner fra andre finansieringskilder.

5 Delmål 2: Flere vekstkraftige bedrifter.

5.1 Hvorfor trenger vi flere vekstkraftige bedrifter?

Vekst i samlet verdiskaping er en forutsetning for norsk økonomi og for velferdsutviklingen, og norske bedrifters evne til å vokse spiller en sentral rolle for den langsiktige verdiskapingen i samfunnet.

Foretak som leverer høy vekst utgjør en relativt liten andel av det samlede antall foretak i Norge. Likevel spiller de en helt spesiell rolle i den økonomiske utviklingen fordi de er viktige bidragsytere til ny sysselsetting og verdiskaping. Vekstbedriftene bidrar til høy produktivitetutvikling, gir dynamikk i økonomien og økt konkurransekraft som grunnlag for norsk verdiskaping.

Samtidig møter unge vekstkraftige bedrifter en rekke hindre som medfører at langt færre setter seg tydelige vekstambisjoner og klarer å realisere slike. Dette innebærer en markedssvikt som gir redusert dynamikk og verdiskaping i norsk økonomi, og at vi får et uutnyttet vekstpotensial sett fra et samfunnsøkonomisk perspektiv. Dette er bakgrunnen for at Innovasjon Norge har fått i oppdrag å bidra til flere vekstkraftige bedrifter. Forenklet kan man si at det er særlig mangel på markedsorientering og risikoavlastning som hemmer vekstkraft. Innovasjon Norge må derfor yte bistand i form av kompetanse, rådgiving, nettverk, profilering og finansiering for å øke markedsorienteringen og avlaste risiko slik at bedriften treffer tiltak som kan gi dem vekst og flere bein å stå på fremover.

Norge er et lite marked. Vekst vil i de fleste tilfeller måtte skje utenfor landets grenser. Det er som regel knyttet høy risiko til det å bygge lønnsom forretning utenlands. Vi vet at jo tidligere en bedrift tenker internasjonalt i sin forretningsutvikling jo større er sjansene for at de lykkes. Vi må derfor tidlig utfordre bedriftene på hvordan de kan utnytte slike forretningsmuligheter, tilføre dem markedsinnsikt og gjøre tilgangen til internasjonale markeder enklere. Bedriftenes første eksportforsøk skjer som regel til nærmarkedene Sverige, Danmark, Storbritannia og Tyskland. Deretter går de til mer krevende markeder. Vår tilstedeværelse i relevante markeder ute er forutsetningen for å utløse potensial for internasjonal vekst. Nå er Øst-Afrika i ferd med å bli tilstrekkelig interessant og tilgjengelig for norske foretak slik at vi har vurdert det som interessant å etablere Innovasjon Norge kontor der. Etableringen ble vedtatt i 2013 og iverksatt fra 2014. Selv om Innovasjon Norge skal prioritere små og mellomstore bedrifter i sitt arbeid, er det likevel åpent for at store bedrifter kan motta hjelp.

5.2 Hovedresultater og vurderinger

Resultatene fra den første målingen av om vi når målet om flere vekstkraftige bedrifter er positive:

- **Høyere omsetningsvekst:** Foretak som har fått støtte fra Innovasjon Norge har nær 8,4 prosentpoeng mer vekst i omsetning per år i treårsperioden etter å ha fått støtte sammenlignet med likeartede foretak som ikke har fått støtte.
- **Høyere produktivitetvekst:** Foretak som har fått støtte fra Innovasjon Norge har 3,5 prosentpoeng mer vekst i produktiviteten per år i treårsperioden etter å ha fått støtte sammenlignet med likeartede foretak som ikke har fått støtte. Vi ser også tiltakende positiv effekt på produktiviteten for foretak som benytter seg av Innovasjon Norges tjenester flere ganger. Dette indikerer at bidrag fra Innovasjon Norge øker foretakenes evne til å bedre produktiviteten.

- **Lønnsomhetsvekst:** Foretak som har fått støtte fra Innovasjon Norge har 1,4 prosentpoeng mer vekst i lønnsomheten per år i treårsperioden etter å ha fått støtte sammenlignet med likeartede foretak som ikke har fått støtte. Effekten på lønnsomhet er imidlertid ikke signifikant.

Det positive inntrykket underbygges også av resultatindikatorer:

- Foretak som har fått støtte fra Innovasjon Norge har en årlig mervekst i sysselsetting og verdiskaping på henholdsvis 2,4 og 5,3 prosentpoeng sammenliknet med likeartede foretak som ikke har fått støtte.
- 89 prosent av foretakene som har fått støtte fra Innovasjon Norge rapporterer at støtten i høy eller middels høy grad har vært utløsende for deres prosjekt.
- Den utløsende støtten fra Innovasjon Norge bidrar også til å mobilisere 1,5 ganger så mye i finansiering fra bedriften, andre finansielle investorer og långivere.
- 68 prosent av prosjektene bidrar til nyskaping og innovasjon i form av et nytt produkt eller en ny prosess.
- Innovasjon Norge oppgis av kundene som nest viktigste bidragsyter i utviklingen av ideen, foran kunder og leverandører.

Samlet sett gir disse indikatorene grunn til å si at Innovasjon Norge oppnår merkbar positiv effekt av sitt bidrag for å skape flere vekstkraftige bedrifter. Samtidig er det grunn til å minne om at målingen av effektindikatorer ikke avdekker årsakssammenhenger mellom bidrag fra Innovasjon Norge og resultatene i virksomhetene. Det er mange faktorer som må samvirke for å skape vekstkraft.

For å oppnå størst mulig samfunnsøkonomisk uttelling av vårt arbeid med å skape flere vekstkraftige bedrifter må vi prioritere ressursinnsatsen på de bedriftene som både har stort vekstpotensial og hvor Innovasjon Norge kan utgjøre en forskjell, dvs. å utløse sterkere vekst. Vi må både gjøre de gode bedre, og øke antall gode med potensial.

En viktig omlegging vi har gjort er å vri perspektivet i fra primært å vurdere kvalitet på prosjektet til å vurdere bedriftens mulighet for å utvikle ny lønnsom forretning. Dette har vi blant annet gjort gjennom å identifisere og følge opp prioriterte kunder mer systematisk (key account-arbeidet) og ved styrke forretningskompetansen hos våre kunderådgivere.

Forskningen på vekstkraftige bedrifter sier at det ikke finnes noe entydig mønster for hvordan og når vekst foregår. Det finnes heller ikke en oppskrift på hva foretakene bør gjøre for å oppnå vekst. Likevel kan vi på bakgrunn av ulike studier danne oss et overordnet bilde av hva som generelt kjennetegner bedrifter som lykkes med å skape sterk vekst (se Tabell 1).

Kategori	Kjennetegn
Ledelse	<ul style="list-style-type: none"> • Vekstambisjon og motivasjon • Entreprenøregenskaper og etablerererfaring • Lederferdigheter og –erfaring • Høyere utdanning og arbeidserfaring • Bruker styret aktivt som ressurs
Strategi	<ul style="list-style-type: none"> • Satser internasjonalt fra start • Unik forretningsmodell og aktiv produktutvikling • Bevisst markedsstrategi og posisjonering • Utvikler uformelle og formelle nettverk • God tilpasning til eksterne omgivelser
Omgivelser	<ul style="list-style-type: none"> • Gode bransjeutsikter • God konkurransesituasjon og markedsutsikter • Hensiktsmessig lokalisering • Muligheter for lån og egenkapitalfinansiering • Tilgang på offentlige tiltak og midler

Tabell 1. Kjennetegn ved bedrifter som lykkes med å skape sterk vekst.

Bruk av disse kjennetegnene i prioritering av innsatsen tilsier at Innovasjon Norge skal ha en overrepresentasjon av vekstkraftige bedrifter i sin kundeportefølje sammenlignet med en kontrollgruppe av likeartede bedrifter som ikke har fått støtte fra Innovasjon Norge.

En sammenlikningsstudie gjennomført av SSB viser nettopp dette: Andelen vekstkraftige bedrifter⁶ blant Innovasjon Norges kunder de siste ti årene samlet sett er 15 prosent, mens andelen i kontrollgruppen er fem prosent. Det betyr at vekstbedrifter forekommer nesten tre ganger hyppigere blant Innovasjon Norges kunder enn i kontrollgruppen. Dette gir en indikasjon på at Innovasjon Norge lykkes i seleksjon av bedrifter med vekstpotensial, som igjen vil kunne ha stor betydning for økt verdiskaping i norsk næringsliv over tid.

Brorparten av bedriftene som får støtte fra Innovasjon Norge er ikke i kategorien bedrifter med særskilt vekstpotensial, men effektindikatorne er positive også i denne gruppen. Det er i denne forbindelse verdt å merke seg at vi måler positiv effekt av Innovasjon Norges bidrag til omsetningsvekst og produktivitetsvekst på tvers av alle våre hovedoppdrag. Veksten er noe lavere for bedrifter innen distriktoppdraget enn for bedrifter under innovasjonsoppdraget og bankoppdraget. For landbruksoppdraget var det ikke mulig å måle effekt med det datagrunnlaget som var tilgjengelig.

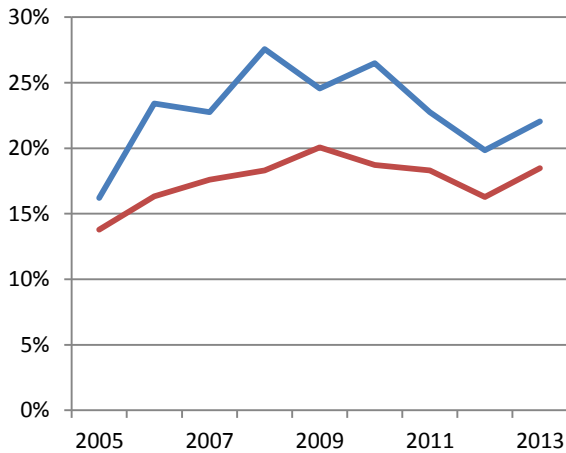
Spesielt interessant er det å se at effektene fra lavrisikolån til industri, tjenesteyting og fiskeflåten gir god mervest i omsetning og lønnsomhet på henholdsvis 10,7 og seks prosentpoeng årlig sammenlignet med kontrollgruppen. Dette gir en tydelig indikasjon på at lavrisikolån fra Innovasjon Norge er viktig for vekstkraften i næringslivet. I starten av en bedriftsetablering eller et større innovasjonsprosjekt er det en tendens til å undervurdere det såkalte «andre blodbadet» – fasen da bedriften eller forretningsideen skal vokse og presenteres internasjonalt. Lavrisikolån er en velegnet finansieringsløsning for å oppskalere produksjon og kapasitet, og anvendes gjerne i denne fasen.

Omtale av effekter på oppdragsnivå er nærmere beskrevet i senere i årsrapporten.

⁶ Her definert som foretak som er over 5 år gamle og har en gjennomsnittlig årlig vekst større enn 20 prosent over en periode på tre år (vekst måles i både omsetning og gjennomsnittlig antall ansatte)

I perioden 2008-2012 har vi registrert en nedgang i andelen bedrifter som våre kunderådgivere vurderer til å ha særlig høyt vekstpotensial (Figur 10). Dette kan påvirke fremtidig måloppnåelse på delmål 2, selv om det ikke er noen automatikk i at en større andel kunder med høyt vekstpotensial faktisk vil resultere i flere vekstkraftige bedrifter.

Andel av antall tilsagn til denne gruppen bedrifter ligger nå litt under 20 prosent, mens andel av totale tilsagnsbeløp ligger litt over 20 prosent. Det er en svak oppgang fra 2012 til 2013, men vi kan foreløpig ikke si noe sikkert om nedgangen fortsetter eller om trenden er snudd.

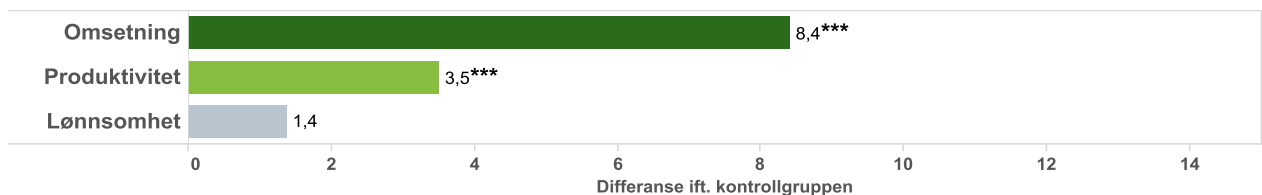

Figur 13. Andel bedrifter som har fått innvilget støtte fra Innovasjon Norge med særlig vekstpotensial. Figuren viser prosentvis andel av totale tilsagn i kroner (blå) og antall (rød) av som kunderådgiverne har markert som SMB med særlig vekstpotensial.

Innovasjon Norge skal ikke støtte alle, men der vi bidrar skal vi gjøre en forskjell. For å øke måloppnåelsen har Innovasjon Norge i perioden 2013-2016 prioritert en ytterligere spissing av innsatsen mot de bedriftene hvor Innovasjon Norge kan utløse størst potensial for vekst, særlig internasjonalt. Fra 1. januar 2014 har vi også endret våre rutiner for å identifisere kundens vekstpotensial slik at vurderingen er mer treffsikker, konsistent på tvers av kontorene hjemme og ute og i overensstemmelse med målet for selskapet. Vi forventer at den nye strategien med ytterligere spissing av innsatsen, vil påvirke andelen bedrifter med vekstpotensial fra 2014 og føre til forbedring av indikatorene innenfor delmål to flere vekstkraftige bedrifter på sikt.

5.3 Nærmere om effektindikatorene

Innovasjon Norges nye mål- og resultatstyringssystem har tre effektindikatorer knyttet til delmål 2 (Figur 10). Disse er produktivitet, salgsinntekter og lønnsomhet (totalkapitalrentabilitet).

Figur 14. Effektindikatorer – bedrifter. Figuren viser differanse ift. kontrollgruppen i prosentpoeng på effektindikatorene omsetning (salgsinntekter), produktivitet og lønnsomhet (totalkapitalrentabilitet). Tre stjerner (***) angir at effekten er signifikant på 1 % nivå, ingen stjerne angir at effekten ikke er signifikant på 10 % nivå.

5.3.1 Høyere omsetningsvekst

En indikasjon på at vi lykkes med å bidra til flere vekstkraftige bedrifter er at Innovasjon Norges kunder vokser mer enn sammenlignbare foretak som ikke er kunder. Dette måler vi ved å se på prosentvis vekst hvert år i tre år etter at bedriften fikk støtte fra Innovasjon Norge sammenlignet med veksten i en kontrollgruppe av likeartede bedrifter som ikke har fått støtte.

Resultatene fra den første målingen av denne indikatoren viser at bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har 8,4 prosentpoeng mer vekst i omsetning per år i en treårsperiode etter å ha fått støtte sammenlignet med kontrollgruppen. Konfidensintervallet for merveksten blant Innovasjon Norges kunder er mellom 6,28 og 10,52 prosentpoeng, noe som viser at merveksten er robust sammenlignet med resultatene i kontrollgruppen.

Utviklingen i andel vekstbedrifter i samme kohort over tid viser tydelig at utløsning av vekstpotensial tar tid. Jo eldre kohorten er, desto høyere andel vekstbedrifter. På denne bakgrunn kan vi anta at andelen vekstbedrifter i de siste kohortene vil øke i årene som kommer.

5.3.2 Høyere produktivitet

En annen indikasjon på at vi lykkes med å bidra til flere vekstkraftige bedrifter er at Innovasjon Norges kunder oppnår høyere vekst i produktiviteten enn sammenlignbare foretak som ikke er kunder. Dette måler vi ved å se på veksten i verdiskaping per timeverk over flere år etter at bedriften fikk støtte fra Innovasjon Norge sammenlignet med veksten i en kontrollgruppe av likeartede bedrifter som ikke har fått støtte.

Resultatene fra den første målingen av denne indikatoren viser at bedrifter som har fått støtte innenfor innovasjons-, bank- og distriktsoppdragene har oppnådd 3,5 prosentpoeng mer vekst i produktivitet per år i en treårsperiode etter å ha fått støtte sammenlignet med kontrollgruppen. Det er verdt å merke seg at Innovasjon Norges kunder som faller inn under innovasjonsoppdraget kan vise til høyere produktivitsvekst enn i andre oppdrag og sammenlignet med kontrollgruppen. Dette indikerer at innovasjonsoppdraget har en særlig positiv effekt på produktivitsveksten.

For midlene til landbruk har vi ikke funnet signifikante effekter på produktivitet eller lønnsomhet de to viktigste indikatorene for dette oppdraget. For produktivitet er dette litt overraskende fordi flere undersøkelser viser at norsk jordbruk over tid har hatt en høy produktivitsvekst sammenlignet med annet norsk næringsliv⁷. Samtidig er datagrunnlaget for effektindikatorene mye mindre for landbruksoppdraget enn for de andre oppdragene. Beregningene fra SSB er gjort på grunnlag av regnskapsdata fra 15 000 aksjeselskaper. Til sammenligning er datagrunnlaget som var tilgjengelig for landbruksoppdraget kun data fra 350 gårdsbruk. Dette er en vesentlig årsak til at vi ikke finner signifikante effekter.

Fagmiljøene tror at det er flere årsaker til produktivitsveksten i norsk jordbruk, blant annet høy innovasjonstakt med basis i en struktur som legger godt til rette for bruk av ny kunnskap, ny teknologi osv. Vi har tidligere vist at investeringsstøtten fra Innovasjon Norge primært fremmer investeringer i bygningsmasse⁸. Vi vet at det i tillegg til investeringer også er en rekke andre forhold som bidrar til innovasjon og produktivitsvekst. Men vi vet også at der bygningsmasse o.l. er reelle hindringer for produktivitsvekst. Det er derfor viktig at bøndene blir stimulert til å ta de tunge løftene for å fjerne slike begrensninger. Beregningene vi har gjort på produktivitsvekst hos Innovasjon Norges landbrukskunder gir derfor ikke grunn til å konkludere med at investeringer og investeringsstøtte ikke fremmer produktivitsvekst over tid. Vi må imidlertid framover utvikle bedre

⁷ Se f.eks Notat av Kjølseth og Pettersen i 2012, NILF-notat 2012-4.

⁸ Pettersen, Eriksen, Hval, Storstad og Vik, NILF-rapport 2009-4

verktøy og metoder for å kunne identifisere den selvstendige effekten på produktivitet utvikling av investeringsstøtte gitt gjennom Innovasjon Norge.

5.3.3 Høyere lønnsomhet

En tredje indikasjon på at vi lykkes med å bidra til flere vekstkraftige bedrifter er om Innovasjon Norges kunder har høyere vekst i lønnsomheten over tid enn sammenlignbare foretak som ikke er kunder. Dette måler vi ved å se på prosentvis avkastning på total kapital (sum gjeld og egenkapital) i tre år etter at bedriften fikk støtte fra Innovasjon Norge sammenlignet med lønnsomheten i likeartede bedrifter som ikke har fått støtte.

Resultatene fra den første målingen av denne indikatoren viser at bedrifter som har fått støtte fra innovasjon Norge har 1,4 prosentpoeng mer vekst i lønnsomheten per år i en treårsperiode etter å ha fått støtte sammenlignet med kontrollgruppen. Konfidensintervallet for merveksten blant Innovasjon Norges kunder er mellom -0,32 og 3,05 prosentpoeng, noe som viser at merveksten for lønnsomhet er mindre robust enn de øvrige effektindikatorerne.

Vi ser også at Innovasjon Norges kunder generelt har noe lavere absolutt lønnsomhet enn kontrollgruppen. Dette henger trolig sammen med at spesielt lønnsomme bedrifter i mindre grad trenger støtte fra Innovasjon Norge for å utløse gode prosjekter. Samtidig ser vi altså at når prosjektene utløses av Innovasjon Norge gir de positiv effekt på bedriftens evne til å øke sin lønnsomhet sammenlignet med likeartede bedrifter som ikke har fått støtte.

Når det gjelder jordbruksforetakene fant vi signifikante negative effekter på lønnsomhet i det første og andre året etter at innovasjon Norge har gitt støtte. Det tredje året etter støtte er ikke resultatene signifikant forskjellige fra null. Dette tyder på at det tar tid før investeringene gir seg utslag i økt lønnsomhet. Resultatet samsvarer relativt godt med analyser som tidligere er gjort av lønnsomhetsutviklingen ved såkalte investeringsbruk⁹ i tiden under og like etter investeringstidspunktet. Investeringer kan på kort sikt øke kostnadene fordi bonden bruker både egen og andres arbeidskraft og kapitalkostnadene. Det tar tid før en investering gir utslag i økt lønnsomhet. På grunn av begrensinger i datagrunnlaget så kan vi ikke følge utviklingen i lønnsomhet lengre enn tre år. Dette tilsier at vi må følge dette nøye framover for å se om vi kan se effekter hvis vi har en lengre tidsserie.

5.4 Nærmere om resultatindikatorerne

Operasjonalisering av nytt MRS har vært et krevende nybrottsarbeid. Våren 2014 har vi derfor måttet prioritere analyser og rapportering på de obligatoriske effekt- og resultat-indikatorerne i MRS-systemet.

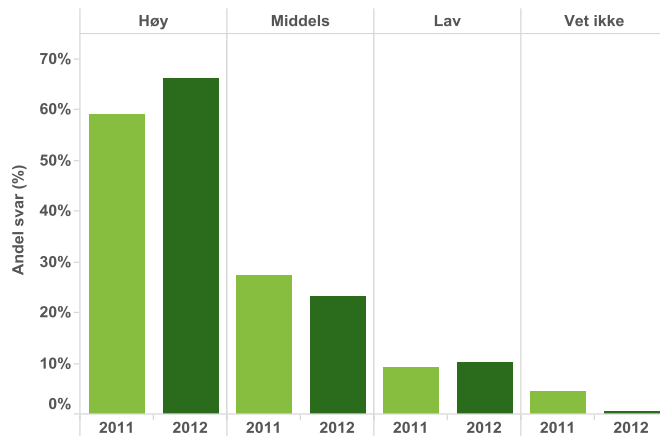
Vi ser fram til å ta i bruk kunnskap om den faktiske økonomiske utviklingen for våre kunder mer i videre arbeid med analyse og rapportering. Å dokumentere og vurdere grad av vekst, lønnsomhet, produktivitet, osv. for våre kunder, kan gi gode indikasjoner på oppnådde resultater, selv om vi ikke sammenlikner med en kontrollgruppe. Dette vil kunne gi oss bedre forståelse og styringsinformasjon for rapporteringsenheter, fylker, sektorer osv. hvor vi har få eller ingen dokumenterte effektall.

⁹ Haukås, T., & Solberg, L. R. (2012). Vurdering av økonomi på utbyggingsbruk i mjølkeproduksjon i Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane 2008. NILF-notat 2010-10

5.4.1 Utløsningsgrad

Innovasjon Norges støtte skal være utløsende, hvilket vil si at prosjektet eller aktiviteten ikke ville blitt gjennomført uten støtte fra Innovasjon Norge og at støtten således bidrar til å rette opp en markedssvikt. Dersom dette ikke er tilfelle har støtten mer karakter av ren ressursoverføring. Denne resultatindikatoren er derfor et viktig supplement til effektindikatorne.

Resultater fra Innovasjon Norges siste kundeeffektmålinger¹⁰ viser at hele 65 prosent av bedriftene rapporterer at støtten i høy grad var utløsende for deres prosjekt, mens 24 prosent oppgir at støtten i middels grad var utløsende og 11 prosent oppgir at den i liten grad var utløsende.

Figur 15. Viser utviklingen i utløsningsgrad (addisjonalitet) for bedrifter som har fått tilsagn i 2011 eller 2012 og som har litt spurt om Innovasjon Norge har vært utløsende for at prosjektet ble gjennomført eller ikke 1 år etter at de fikk tilbud om støtte (henholdsvis i 2012 og 2013).

En svakhet ved denne indikatoren er at den baserer seg på selvrapporing fra kundenes side. Men når effektindikatorne basert på registerdata understøtter at det er en forskjell mellom Innovasjon Norges kunder og en kontrollgruppe av liknende bedrifter, styrkes troverdigheten i de kvalitative undersøkelsene.

Et viktig moment er kundeeffektundersøkelsene omfatter et stort antall ulike gründere og at utviklingen i rapportert utløsningsgrad følges over tid. Gjennom å se på endringene over tid vil dermed kundeeffektundersøkelsene gi en verdifull indikasjon på Innovasjon Norges bidrag til å utløse prosjekter.

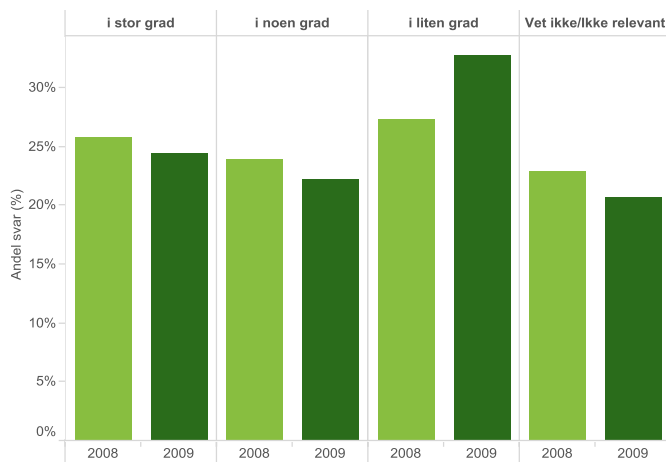
I så måte er det oppløftende å registrere at utløsningsgraden blant gründerne har vært stabilt høy de siste årene, og dette indikerer at støtte fra Innovasjon Norge gjennomgående bidrar til å utløse prosjekter som ellers ikke ville blitt realisert.

5.4.2 Bidrag til kompetanseheving

Bedrifter har ofte behov for mer enn finansiering fra Innovasjon Norge. Dette dreier seg for eksempel om kompetanse knyttet til videreutvikling av forretningsmodell og markedsorientering. En indikator som måler graden av kompetanseoverføring er derfor et viktig supplement til å vurdere om Innovasjon Norges innsats overfor gründerne fungerer på en god måte.

Resultater fra Innovasjon Norges kundeeffektundersøkelser på bedrifter som har fått støtte i årene 2007-2009 (effekten ble målt i 2013) viser at bidraget til kompetanseheving generelt har vært stigende og at bidraget er relativt sett høyere på viktige kompetanseområder som markedsutvikling, opparbeiding av bedre nettverk, produktutvikling og prosessutvikling.

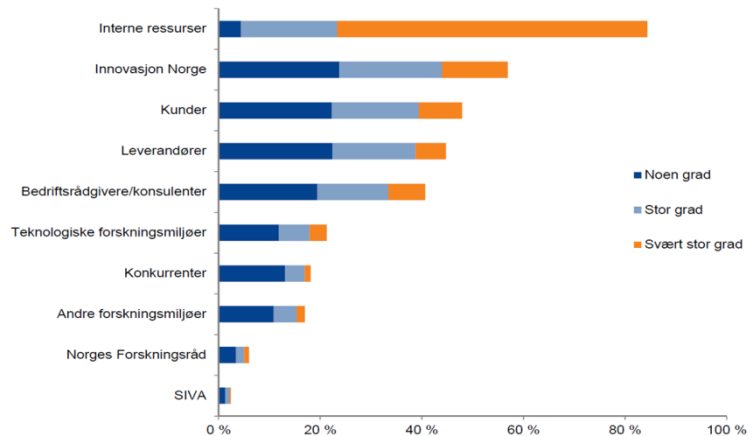
¹⁰ Ekstern analyse fra analysebyrået Pöyry av måloppnåelse basert på Kundeeffektundersøkelse 2011 og 2012

Figur 16. Viser utviklingen i bidrag til kompetanse hos bedrifter som har fått et tilsagn i 2008 og 2009 og har svart på om prosjektet har bidratt til økt kompetanse 4 år etterpå (henholdsvis i 2012 og 2013). Indikatoren viser et gjennomsnitt av bidrag til kompetanse på 10 ulike kompetanseområder.

Innovasjon Norges kundeeffektundersøkelser viser også at Innovasjon Norge bidrar betydelig til utvikling av bedriftenes prosjektidé. Dette indikerer at Innovasjon Norge er en relevant partner, med kompetanse og nettverk til å hjelpe bedriftene med å utvikle ideene deres. Ifølge kundeeffektundersøkelsen bidrar Innovasjon Norge faktisk mer til å utvikle prosjektideen enn kunder og leverandører, hvilket er overraskende.

Bidragsyttere til utvikling av prosjektideen

Kilde: Pöyry

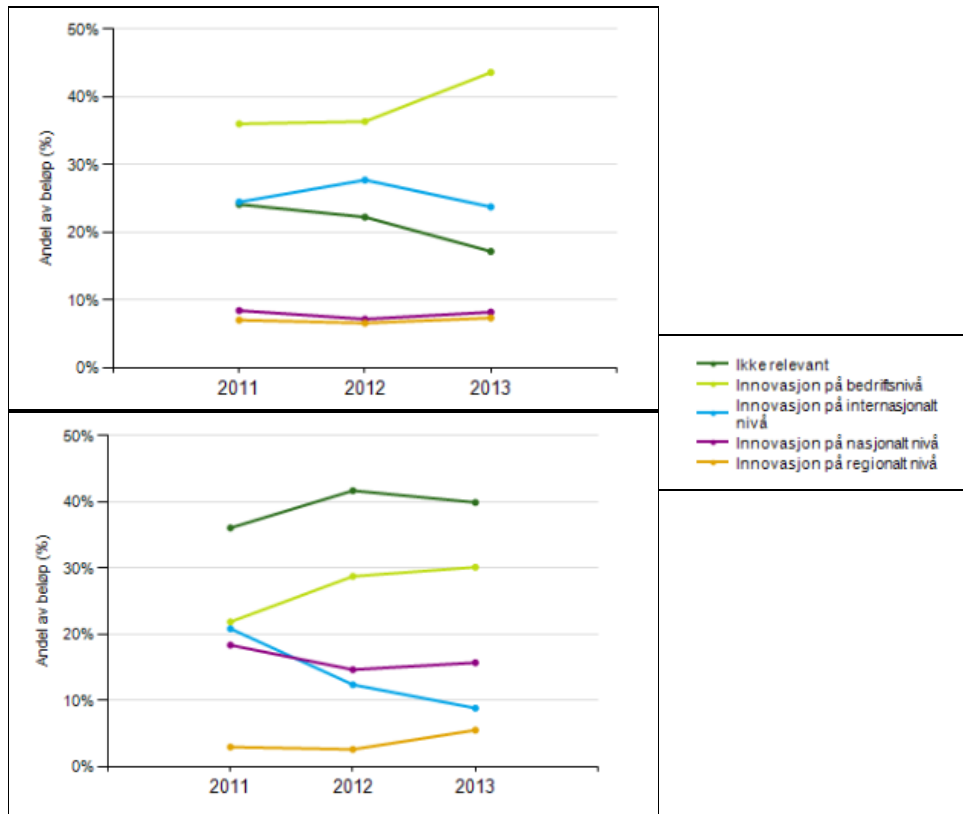
5.4.3 Innovasjonshøyde

Innovasjon er en sentral driver for økonomisk vekst og en betydelig del av Innovasjon Norges virkemidler rettet mot bedrifter tar sikte på å utløse nye innovative prosjekter hos kundene. Utvikling i innovasjonshøyde over tid er derfor en viktig indikator på om Innovasjon Norge har bidratt til flere vekstkraftige bedrifter.

Resultater fra Innovasjon Norges siste kundeeffektmålinger viser at 68 prosent av prosjektene har bidratt til en eller flere innovasjoner, og at andelen har vært relativt stabil på dette nivået de siste årene.

I gjennomsnitt har om lag 25 prosent av prosjektene som har fått tilsagn om tilskudd i 2013 markert som innovasjon på internasjonalt nivå, dette er en liten nedgang fra 2012. For lån og garantier er imidlertid andelen mer enn halvert fra over 20 prosent i 2011 til under 10 prosent 2013. Forklaringen er visstnok at det på lånesiden er en del store lån knyttet til fiskefartøy og en økende andel landbrukslån som er hovedårsakene til at denne andelen går ned.

Det er verdt å merke seg at tallene for innovasjonshøyde hos bedriftene henger nøye sammen med Innovasjon Norges ulike oppdrag. Innenfor sektorene helse, energi og miljø og olje og gass har 70–80 prosent av bedriftene prosjekter med innovasjon på internasjonalt nivå. Innenfor landbruk er det kun noen få prosent av prosjektene som er på internasjonalt nivå.

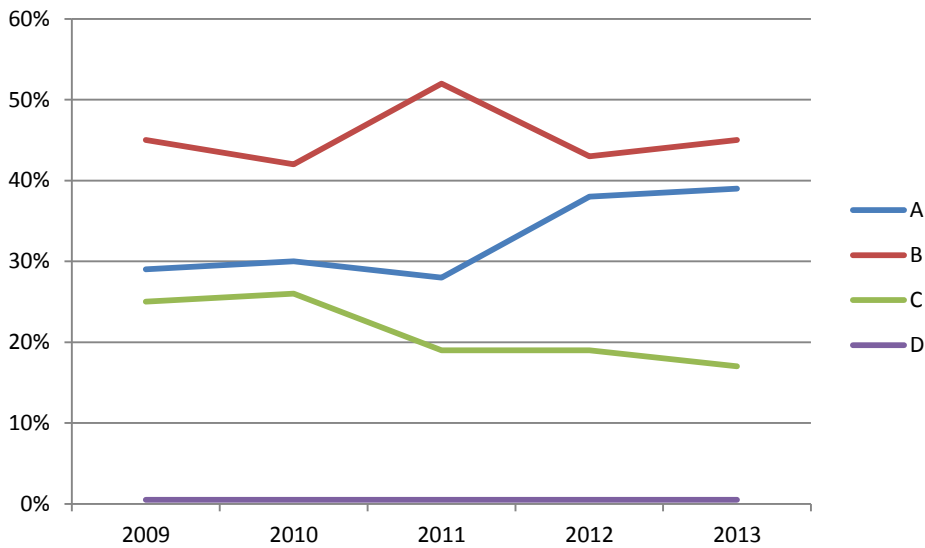
Figur 17. Fordeling på Innovasjonsnivå for tilskudd (øverst) og lån/garantier (nederst). Figuren viser fordelingen av alle Innovasjon Norges tilsagn til bedrifter fordelt på de fire innovasjonsnivåene: Innovasjon på internasjonalt nivå, Innovasjon på nasjonalt nivå, Innovasjon på regionalt nivå og innovasjon på bedriftsnivå. I kategorien «Ikke relevant» ligger det både tilsagn som går til prosjekter hvor Innovasjon ikke er målet med prosjektet (gjelder i hovedsak prosjekter innenfor landbruksoppdraget) og tilsagn som går til Innovasjon Norge for at vi skal gjennomføre ulike tjenester (f.eks. innleie av underleverandører til å holde kurs).

5.4.4 Driftsrisiko

De offentlige midlene som Innovasjon Norge forvalter skal kompensere for markedssvikt og kompensere noe av risikoen knyttet konkrete prosjekter. Det er med andre ord en forutsetning at Innovasjon Norge skal ta risiko, men innenfor fastsatte føringer på og betingelser for de ulike ordningene.

Vurderingen av risiko i prosjektene gjøres av Innovasjon Norges kunderådgivere på tilsagnstidspunktet. En svakhet ved denne indikatoren er at den baserer seg på subjektive vurderinger fra kunderådgiverne hos Innovasjon Norge.

Et viktig moment er at risikovurderingene omfatter et stort antall ulike prosjekter og kundebehandlere samt at utviklingen i rapportert risikovurdering følges over tid. Gjennom å se på endringene over tid vil dermed risikovurderingene gi en verdifull indikasjon på Innovasjon Norges risikotaking.

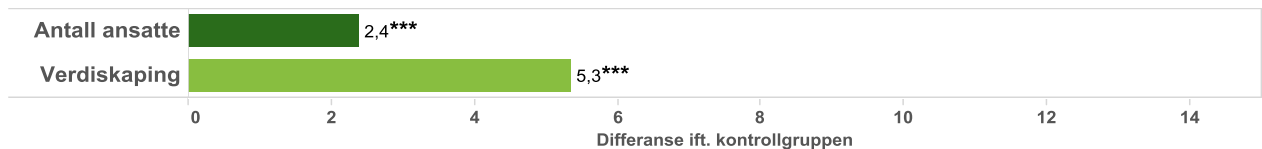
Driftsrisiko – Andel av innvilget årsrapport beløp

Figur 18. Utvikling i driftsrisiko - bedrifter. Figuren viser utvikling i de ulike risikoklassene fra A (lav risiko) til D (Høy risiko).

Figuren over viser at endringene er små, men at man over litt tid kan se en viss utvikling i form av reduksjon i risikoklasse C og økning i risikoklasse A, mens B ligger høyt og ganske stabilt. Det vil være viktig å følge trenden i disse tallene fremover for å vurdere om nye effektindikatorer og styringsmål medfører endringer i Innovasjon Norges risikotaking. Det er ikke gjort endring i policy i 2012 og 2013 som skulle tilsi en dreining.

5.5 Støttende analyser

5.5.1 Sysselsetting og verdiskaping

Figur 19. Effekt på verdiskaping og antall ansatte. Figuren viser differanse ift. kontrollgruppen i prosentpoeng på antall ansatte og verdiskaping. Tre stjerner (***) angir at effekten er signifikant på 1 % nivå..

Utviklingen i foretakenes sysselsetting er en viktig indikator på aktiviteten på lik linje med utviklingen i omsetning, men utviklingsbanen er ofte noe ulik. Foretak regulerer ikke sysselsettingen kontinuerlig, slik at endringer i sysselsetting vil normalt komme en stund etter endringer i omsetning, som registreres raskere, men som også er mer volatil. Over tid og på aggregert nivå vil sysselsettingen normalt utvikle seg mer stabilt enn verdiskaping og omsetning. For nyetablerte foretak kan det også ta noe tid før økonomisk vekst i foretaket gjenspeiles i sysselsettingsvekst.

Samtidig kan både nyetablerte og eksisterende foretak vokse uten at det registreres sysselsettingsvekst, som følge av effektivisering i bedriftene. Blant annet vil sourcing og outsourcing påvirke sysselsettingstall, uten at det trenger å gjenspeile den reelle sysselsettingen foretakene genererer. Fisjoner og fusjoner vil også føre til endringer i indikatoren som i liten grad kan tilskrives Innovasjon Norges innsats. Dette er med på å redusere treffsikkerheten ved indikatoren, og den er derfor klassifisert som en støttende analyse og ikke en direkte effektindikator.

Resultatene viser at foretak som har fått støtte fra Innovasjon Norge har en årlig mervekst i antall sysselsatte på 2,4 prosentpoeng i treårsperioden etter at støtte ble gitt sammenlignet med likeartede

foretak som ikke har fått støtte. Konfidensintervallet for merveksten blant Innovasjon Norges kunder er mellom 1,26 og 3,47 prosentpoeng, noe som viser at merveksten er robust sammenliknet med resultatene oppnådd i kontrollgruppen. Dette indikerer at bidrag fra Innovasjon Norge øker foretakenes evne til å skape økt sysselsetting.

Verdiskaping er det samme som bearbeidingsverdi ("value added") og beskriver verdiøkningen eller tilleggsværdien som et foretak gir et produkt (vare og/eller tjeneste). SSB har operasjonalisert dette som driftsresultat før av- og nedskrivninger, pluss lønn og sosiale kostnader til de ansatte, korrigert for eventuelle beholdningsendringer.

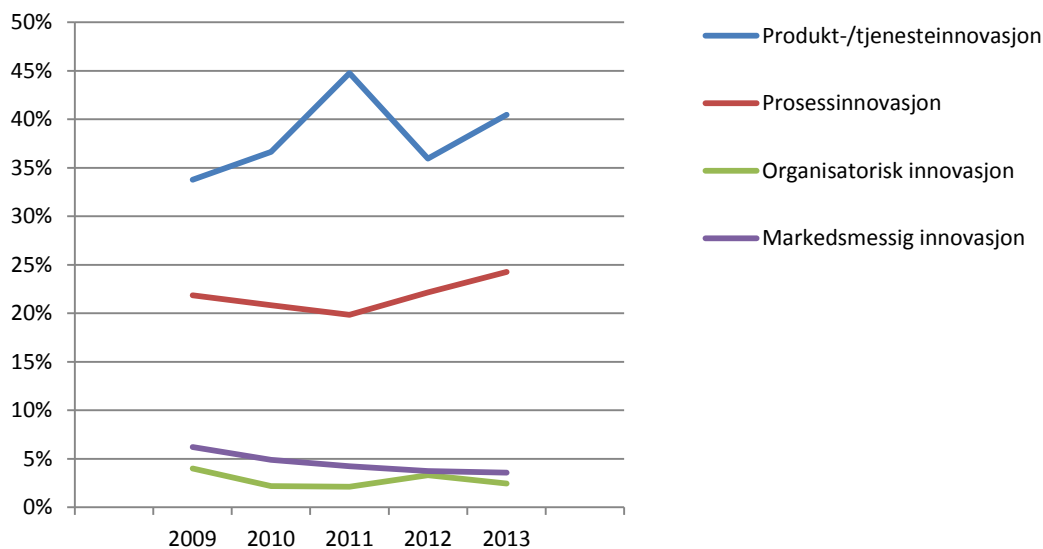
Resultatene fra den første målingen av denne indikatoren viser at bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har en årlig mervekst i verdiskaping på 5,34 prosentpoeng i treårsperioden etter at støtte ble gitt sammenliknet med likeartede foretak som ikke har fått støtte. Konfidensintervallet for merveksten blant Innovasjon Norges kunder er mellom 3,51 og 7,17 prosentpoeng, noe som viser at merveksten er robust sammenliknet med resultatene oppnådd i kontrollgruppen. Dette indikerer at bidrag fra Innovasjon Norge øker bedriftenes evne til å skape verdi.

Målingen av indikatorene på sysselsetting og verdiskaping understøtter dermed resultatene som viser mervekst i bedriftenes produktivitet. Når verdiskapingen øker mer enn sysselsettingen, øker også arbeidsproduktiviteten.

5.5.2 Type innovasjon

To av tre prosjekter som støttes av Innovasjon Norge bidrar til innovasjon i form av nytt produkt, tjeneste eller nye produksjonsprosesser. Andelen økte fra 66 prosent til 68 prosent fra 2011 til 2012 (Pöyry).

Det samsvarer godt med Innovasjon Norges eget tallmateriale som viser at andelen produkt- og tjenesteinnovasjon er ca. 40 prosent og andelen prosessinnovasjon er ca. 25 prosent (se Figur 17).

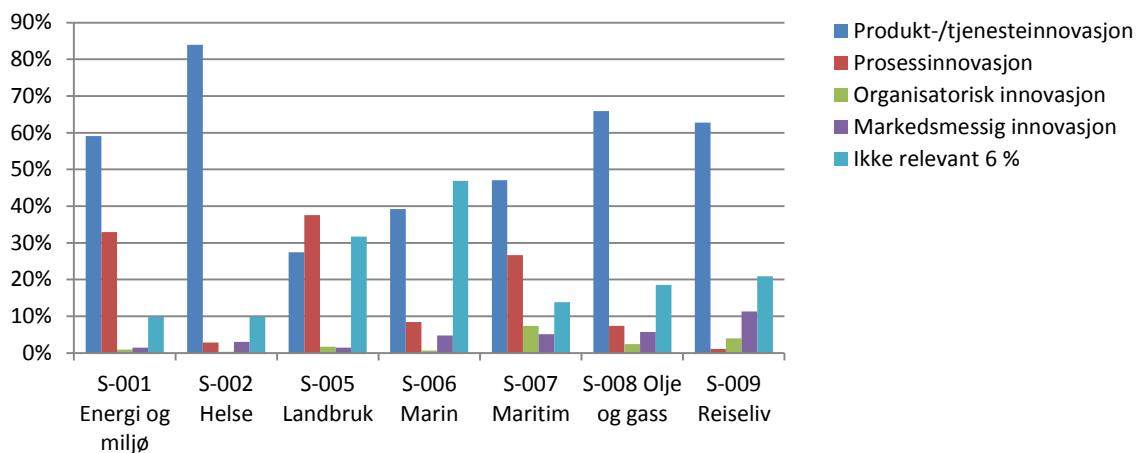

Figur 20. Fordeling av andel av totale tilsagn på ulike innovasjonstyper. Tilsagn markert med ikke relevant innovasjon er ikke inkludert i figuren.

Tradisjonelt har det vært en klar overvekt av produkt- og tjenesteinnovasjoner blant de som mottar finansielle tjenester fra innovasjon Norge. Denne fordelingen er rimelig stabilt over tid, selv om vektleggingen av ulike typer innovasjon varierer betydelig mellom sektorer (Figur 17).

5.5.3 Næring og sektor

Når vi fordeler innovasjonstypene på næring får vi frem mange interessante forskjeller. Mens produktinnovasjoner dominerer i de fleste næringer, varierer prosessinnovasjoner mer. Her peker energi og miljø, landbruk og maritimt seg ut. Markedsmessige innovasjoner er viktigere i de mest konkurranseutsatte næringene. Med økt innsats fra Innovasjon Norges side på markedsorientering og innovasjon i forretningsmodellen de seneste årene er det spesielt spennende å følge utviklingen i organisatorisk og markedsmessig innovasjon framover.

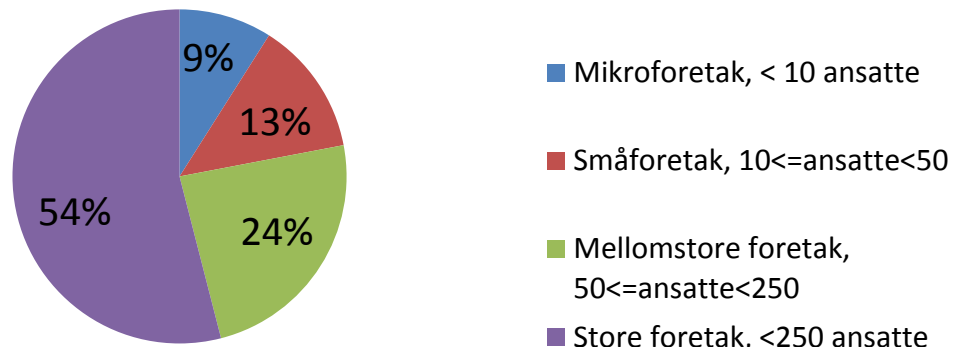
Figur 21. Innovasjonstyper i ulike sektorer (finansielle tjenester 2013)

Internasjonalisering er veldig viktig for innovasjon og vekstkraft. De internasjonalt orienterte bedriftene er både mer innovative og produktive, forteller forskning. Det har dessverre ikke vært mulig så langt å bryte ned SSBs analyser på et nivå der vi får frem effektene av Innovasjon Norges internasjonale arbeid separat ennå. Dette vil vi arbeide videre med. Fra kundeeffektundersøkelsene har vi imidlertid over flere år, under tjenesten Internasjonal vekst, sett at det er meget høy addisjonalitet og andre gode resultater bl.a. i form økt innovasjon.

I 2013 ble det etablert et strategisk råd under Hovedstyret som skal bistå styret med å vurdere hvilke markeder man skal være i. Dette var en oppfølging av stortingsmeldingen om Innovasjon Norge og SIVA.

For å øke kunnskapen om norsk eksport og de mønstre som norske bedrifter følger på vei ut i verden, har vi fått Bedriftsøkonomisk Institutt (BI) til å analysere på SSBs eksportdata. BI gjorde en rekke interessante funn. De bekrefter langt på vei vårt eget kunnskapsgrunnlag når de fremhever de fem driverne nettverk, markedsinnsikt, posisjonering, kostnadslederskap og eierskap. Likevel mener de at små bedrifter er like gode som store. Det er eiernes kompetanse og egenskaper som betyr mest. Vareeksporten 2004-2011 fordeler seg slik på bedriftsstørrelse i volum:

Fordeling av eksportverdi på foretaksstørrelse

BI har også sett på ekspansjonsmønstrene til norske eksportører. I perioden 2004-2011, som man har gode data på, fant BI at Norske vareeksportører hadde 177 ulike land som sitt første eksportmarked. Det dominerende bildet er at de aller fleste begynner sin eksporterfaring i nabolandene, først og fremst Sverige og Danmark. Dernest følger land som Tyskland, Storbritannia, Nederland, Polen, Finland og USA. Her ser man ingen vesentlig forskjell mellom store og små eller mellom ulike typer næringer. Førstegangseksporten er med andre ord konsentrert til et fåtall hovedmarkeder der de ti viktigste står for hele 71 prosent. Og har de først begynt i Sverige er det neste markedet overveiende Danmark og Tyskland; altså en tradisjonell eksportutvikling. Til tross for globaliseringen er det m.a.o. svært få som begynner sin eksportkarriere i fjerne strøk, men det finnes noen hederlige unntak. BI har undersøkt om noen markeder typisk spiller rollen som "springbrett" til slike markeder – for eksempel BRICS-land. Man kan for eksempel tenke seg at Hong Kong eller Singapore kunne være et springbrett til Kina; eller at Spania kunne være et tilsvarende springbrett til Latin Amerika. BI har imidlertid ikke funnet slike mønstre. Analysene viser imidlertid at land som Danmark, Tyskland og Storbritannia er land mange går i før man tar skrittet ut i vekstmarkedene (BRICS-landene). Dette er kanskje det nærmeste man kommer springbrett. Foretak som orienterer seg mot disse vekstmarkedene er stort sett fire ganger så store og har en meget mer utviklet eksportvirksomhet, og anses derfor å være vel forberedt til satsing i disse mer utfordrende markeder.

BI har også sett på såkalte Born Globals, dvs. foretak som kort tid etter etablering har en vesentlig del av sitt salg i store deler av verden. Av 22.000 eksportører med virksomhet siden år 2000 er det kun rundt 350 bedrifter som kan klassifiseres på denne måten. Disse er mye større, og eksporterer vesentlig mer og har, mener BI, et betydelig større potensial enn andre nyetablerte eksportører. De har imidlertid lavere inntjening hvilket høyst sannsynlig reflekterer to forhold: investering i vekst, og høyere salgs- og markedsføringskostnader i vanskelige markeder. BI tror at disse bedriftene er spesielt sårbare; dels fordi de har et stort investeringsbehov pga. sterk ekspansjon, og dels fordi de møter mange store utfordringer uten å ha rukket å bygge opp nødvendig kompetanse til å møte disse.

5.5.4 Kapitalmobilisering

Når Innovasjon Norge bidrar til å redusere prosjektrisiko og utløse prosjekter blir det samtidig mobilisert finansiering fra andre investorer, både fra foretaket selv og fra eksterne investorer. Denne mobiliseringsvirkningen av Innovasjon Norges bidrag er en støttende analyse for vår evne til å styrke grunnlaget for flere gode gründere.

Vi måler denne mobiliseringsvirkningen ved å se på Innovasjon Norges andel av samlet finansiell projektkostnad. Ressurser i form av arbeidsinnsats eller andre innsatsfaktorer regnes ikke med. Andel fremmed- og egenkapitalfinansiering av prosjektene framgår av Innovasjon Norges kundedatabase og er objektive data knyttet til prosjektets finansieringsplan.

Grunnlagsdata fra 2013 viser at Innovasjon Norges andel av samlet finansiell projektkostnad for i bedriftene er ca. 39 prosent. Med andre ord er en krone i bidrag fra Innovasjon Norge med på å mobilisere drøye 1,5 kroner fra andre finansieringskilder.

6 Delmål 3 - Flere innovative næringsmiljøer

6.1 Hvorfor trenger vi flere innovative næringsmiljøer?

Innovasjon Norge skal stimulere bedrifter, kunnskapsmiljøer og offentlige aktører til samhandling for å forbedre evnen til innovasjon og omstilling. Vi skal forsterke samarbeidsrelasjonene i slike miljøer og iverksette aktiviteter som øker aktørenes nasjonale og internasjonale konkurransekraft.

Innovative næringsmiljøer er en samlebetegnelse for ulike typer grupperinger av nærings- og kunnskapsaktører, der aktørene samspiller og samarbeider ut fra felles interesser. Dette kan gi grunnlag for økt innovasjons- og omstillingsevne, økt produktivitet og konkurransekraft.

Næringsmiljøene kan være strukturert og organisert som:

- En klynge, med en klyngeorganisasjon som er etablert for å forsterke samspillet og samarbeidet innenfor klyngen.
- Et *nettverk* av bedrifter og kunnskapsaktører, organisert for å fremme felles interesser eller for gjennomføring av konkrete felles prosjekter.
- En organisert *utviklingsprosess* som samler en bredt sammensatt gruppe av offentlige og private aktører for en felles strategisk utviklingsprosess, f.eks. en omstillingsprosess innenfor en kommune eller region.

Innovasjon Norges innsats for å utvikle «flere innovative næringsmiljøer» tar utgangspunkt i konkrete behov og initiativ i eksisterende næringsmiljøer for å utvikle effektive samarbeidsløsninger. Innsatsen skal bidra til at:

- Bedrifter og kunnskapsmiljøer får en bedre forståelse for mulige gevinster av å investere i samarbeid.
- Bedrifter får bedre informasjon om og koplinger til mulige samarbeidspartnere.
- Samarbeidspartnerne får finansiell og faglig bistand som utløser økt vilje og evne til å investere ressurser i samarbeidstiltak.
- Det utvikles økt tillit og økt interaksjon mellom samarbeidspartnere, gjennom gode og velprøvde samarbeidsmodeller.
- Det utvikles en bedre infrastruktur for samarbeid, gjennom velfungerende innovasjonssystemer, institusjoner og organiserte møteplasser.

Innovasjon Norge tilbyr flere tjenester som har sin *viktigste rolle* i å realisere målet om flere innovative næringsmiljøer:

- Klyngeprogrammet: Arena, NCE, GCE
- Bedriftsnettverk
- Regional omstilling

I tillegg kommer tjenester med et annet hovedformål, men som også bidrar vesentlig til å utvikle innovative næringsmiljøer. Dette gjelder særlig sektororienterte programmer innenfor sjømat, landbruk og reiseliv, og en del av rådgivningstjenestene, særlig strategisk posisjonering. Oppfølgingen av delmålet skjer også gjennom dialogen med enkeltbedrifter, bedriftsgrupperinger og kunnskapsmiljøer. Det er i denne dialogen en kan identifisere mulighetene for og motivasjonen til å utvikle samarbeidsløsninger, og til å peke på relevante tjenestetilbud.

6.2 Hovedresultater og vurderinger

6.2.1 Utviklingen den siste femårsperioden

Innovasjon Norge har de siste fem årene utvidet og forsterket sitt engasjement på dette området. De viktigste trekkene i denne utviklingen har vært:

- Etablering av tjenesten *Bedriftsnettverk* i 2009, samt forsterket satsing på nettverkssamarbeid innenfor flere sektorsatsinger.
- Videreutvikling av *klyngesatsingen*, konkretisert gjennom iverksetting av et nytt helhetlig program for klyngeutvikling i 2014. Dette viderefører programmene Arena og NCE og etablerer et tredje nivå; Global Centres of Expertise (GCE).
- Pilotering av innsats for å utvikle *Nasjonale innovasjonsnettverk*: To slike nettverk ble iverksatt i 2012/2013: «Nettverk for industriell bioteknologi» og «Nansen Neuroscience Network». Begge evalueres nå for å kunne vurdere grunnlaget for videre utvikling.
- En forsterket satsing på å utvikle konkrete og langsiktige samarbeidsplattformer mellom næringsmiljøer og høyere utdanningsinstitusjoner, med sikte på mer relevante utdanningstilbud og en tettere interaksjon mellom miljøene.
- Et sterkere fokus på å stimulere internasjonalisering gjennom de etablerte tjenestene, særlig gjennom tjenesten Bedriftsnettverk og klyngesatsingen.

Evalueringer og analyser har vist at innsats på dette området har vært relevant og etterspurt, har hatt god målrealisering, og har vært organisert og gjennomført på en god måte. Evalueringene av programmene *Arena* og *NCE* i 2011 (Menon, Pöyry) ga en viktig bekreftelse på behovet for en satsing på klynger, og ble også brukt som grunnlag for videreutviklingen av denne satsingen. En studie av langtidseffekter av omstillingsprosesser (NTNU og Trøndelag Forskning og Utvikling, 2010) og systematiske sluttevalueringer av gjennomførte omstillingsprosesser, har dokumentert gode effekter av et systematisk og langsiktig arbeid med støtet fra *Regional omstilling*.

Utviklingen i dette engasjementet har skjedd med bakgrunn i:

- En tett dialog med målgrupper og interessenter på området, dette for å få en best mulig innsikt i barrierer og potensialer og for å fange opp forbedringsmuligheter. Også nærings- og arbeidslivets organisasjoner har vært viktige diskusjonspartnere og støttespillere i denne prosessen.
- En stor og økende etterspørsel etter de faglige og finansielle tjenestene som tilbys på området. Etterspørselen indikerer en økende erkjennelse i næringslivet av behovet for å forsterke samarbeidet med andre bedrifter og kunnskapsmiljøer. Den er også et resultat av at tjenestene har klart å skape gode resultater, og at disse har blitt godt synliggjort.
- En systematisk dialog med andre nasjonale og regionale virkemiddelaktører for å utvikle en godt koordinert innsats. En studie i 2011 av i alt 12 programmer og tjenester for å stimulere nettverk og klynger, i regi av de tre virkemiddelaktørene Innovasjon Norge, SIVA og Forskningsrådet, konkluderte med at det var et godt samspill mellom aktørene og at programmene utfylte hverandre. Samarbeidet mellom de tre aktørene om utvikling og gjennomføring av klyngesatsingen har vært et viktig grunnlag for kontinuerlig forbedring av samspillet.

6.3 Nærmere om aktiviteter og resultater i 2013

Ressursinnsats og antall miljøer som har vært mottakere av de viktigste tjenestene innenfor delmålet:

Formål	Tjenester –Antall klynge/nettverksprosjekter	Mill. kr
Klyngeutvikling	23 Arena-prosjekter	52,4
	12 NCE-prosjekter	62,4
	Innovasjonsrammen (6 NCE-prosjekter)	9,6
Bedriftsnettverk	26 bedriftsnettverk i hovedprosjektfase + forstudier og forprosjekter	19,2
Nasjonale innovasjonsnettverk	2 pilotprosjekter	4,5
Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer	15 forprosjekter	1,5
Regional omstilling	22 omstillingskommuner	6,0
Sum		155,5

Hoveddelen av den samlede innsatsen har blitt brukt til å støtte aktiviteter som vurderes som kritisk viktige for å utløse, forsterke og effektivisere samarbeidet mellom bedrifter og kunnskaps-/utviklingsaktører:

- Ledelse og fasilitering av samarbeidsprosesser
- Møteplasser og nettverksbygging
- Strategiprosesser
- Utvikling og iverksetting av konkrete samarbeidsprosjekter
- Kommunikasjon og synliggjøring

I utvelgelsen og oppfølgingen av utviklingsprosjekter legges det stor vekt på å sikre en god forankring i og et sterkt eierskap til utviklingsarbeidet fra bedriftsmiljøene. En annen viktig suksessfaktor er selve ledelsen av utviklingsprosjektene. Denne må bidra til strategisk retning, mobilisering av innsats fra bedrifter og kunnskapsmiljøer, og god framdrift og resultatoppgjørelse.

Innsatsen har etter vår vurdering gitt et godt bidrag til å realisere *målet om økt samarbeid* innenfor næringsmiljøene og mot eksterne partnere: De klynge- og nettverksprosjektene som ble støttet i 2013 involverte over 3400 bedrifter og nærmere 350 FoU-aktører i ulike former for samarbeid; om innovasjon, forretningsutvikling, internasjonalisering og kompetanseutvikling. En stor andel av klyngene og nettverkene gjennomførte felles aktiviteter med sikte på forsterkede internasjonale relasjoner.

6.3.1 Særlig for 2013

Innovasjon Norges arbeid for å utvikle og forbedre effektive tjenester har i 2013 resultert i følgende:

- Et nytt, helhetlig program for *støtte til klynger* i ulike utviklingsfaser og med ulike potensialer. Programmet forsterker innsatsen for å stimulere innovasjonssamarbeid, kunnskapskoplinger og klynge-til-klyngesamarbeid. Programmet har på dette grunnlaget fått økt sine budsjettammer fra 2014.
- Utvikling og oppstart av satsingen *Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer* på oppdrag fra Kommunal- og regionaldepartementet.
- Evaluering av tjenesten *Bedriftsnettverk*: Denne konkluderer med at tjenesten har hatt god måloppnåelse i form av tilgang til nye markeder og bidrag til innovasjon, samt endret adferd

gjennom økt samhandling. Effekter kan ennå ikke spores i bedriftenes omsetning og resultater, men svar fra bedriftene tyder på en positiv økonomisk effekt.

- Tjenesten *Regional omstilling* har gjennomført en utviklingsprosess for å få en bredere tilnærming til omstillingsarbeidet, ved at næringsutvikling også ses i lys av andre faktorer som fremmer og hemmer utvikling av arbeidsplasser. En oppgradering av kommunikasjonsplattform, kursopplegg og øvrige verktøy har også bidratt til en forbedret tjeneste.

Tjenestene og resultatene som de frambringer, er godt profilerte. To av tjenestene har gjennomført egne fagkonferanser og profileringsarrangement i 2013; Omstillingskonferansen og Norwegian Cluster Manager Forum. Resultater og erfaringer fra klynge- og nettverksutvikling blir også ofte trukket fram i andre faglige fora og i media.

Særlig klyngesatsingen har en bred internasjonal kontaktflate. Denne utnyttes både som grunnlag for å kople klyngemiljøene opp mot relevante internasjonale partnere, og for å utveksle erfaringer om policy og innsatser for å oppgradere klyngene.

Utviklingsarbeidet i 2013 har bidratt til å forsterke engasjementet innenfor de tre prioriterte innsatsområdene for dette delmålet:

- *Mer innovative, dynamiske og internasjonalt orienterte næringsmiljøer:* Utviklingen av et nytt klyngeprogram, med forsterket satsing på de mest vekstkraftige og globalt orienterte klyngene, er en klar markering av en forsterket innsats på dette området.
- *Mer samarbeidsorienterte bedrifter:* Her er det iverksatt utviklingstiltak med sikte på å få samarbeidsbehov og mulige samarbeidsløsninger mer systematisk inn i kundedialogen.
- *Mer innovative og vekstkraftige regioner:* Utvikling og implementering av satsingen *Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer* er et sentralt bidrag på dette området.

Norwegian Centres of Expertise (NCE-programmet)

NCE-programmet ble iverksatt i 2006 og er engasjert i utviklingen av 12 regionale klynger. Disse representerer de mest modne og vekstkraftige næringsklyngene i Norge. Programmet støtter utviklingsprosessene i klyngene i inntil 10 år, fordelt på 3 kontraktperioder. Alle NCE-prosjektene blir evaluert etter 3 og 6 år, som grunnlag for en beslutning om fornyelse av kontraktene. I 2013 ble tre NCE-prosjekter evaluert etter 6 års drift. Noen oppsummerende konklusjoner fra evalueringene, utført av Oxford Research:

NCE Oslo Cancer Cluster:

- Prosjektet har bidratt til å etablere infrastruktur og ordninger for forskning og utvikling slik at bedriftenes flaskehals har blitt adressert og redusert.
- Prosjektet har bidratt til å redusere pre-klinisk fase for medikamenter og til at biotek-bedrifter raskere oppnår finansiering av sine utviklingsprosjekter.
- Prosjektet har styrket strategiarbeidet blant bedriftene.

NCE Culinology:

- Prosjektet har bidratt til styrket bedriftenes kompetanse innen forbrukerinnsikt som er viktig for medlemsbedriftene. Nasjonale og internasjonale kompetanseaktører har bidratt.
- FoU-aktørens rolle og aktivitetsnivå i prosjektet har hatt en tydelig forbedring i andre kontraktperioder.
- Prosjektet har i løpet av prosjektperioden utviklet en omfattende struktur av møteplasser.

NCE Aquaculture

- Prosjektet har tatt en tydelig rolle som fasilitator for FoU-prosjekter, men det er potensial for å utvide omfanget av FoU-aktivitetene.
- Prosjektet har utviklet og tilgjengeliggjort kunnskap. Bl.a. er det etablert mange kunnskaps-møteplasser.
- Prosjektet har utviklet en velfungerende klyngedynamikk, med stor grad av tillit, forankring, entusiasme og koblingsvirksomhet. Barrierer for samarbeid er fjernet.

7 Rapportering av midler fra NFD

7.1 Introduksjon

Budsjettpost	Budsjetttramme 2013 (mill. kroner)	Anvendt til virkemiddelgruppe	Forbrukt 2013 (mill. kroner)
2421.50	273,2	Innovasjonslån	322,6
		Garantier	5,0
		Etablerertilskudd	83,1*
		Andre tilskudd	86,5*
2421.70	339,5	Tilskudd til gjennomføring	339,5
2421.71	401,2	Tilskudd	416,7 (60,1+109,1+247,5)
2421.72	285,0	Tilskudd	314,5*
2421.73	5,2	Tilskudd	11,2
2421.76	260,3	Tilskudd	252,8*
2421.78	4,0	Tilskudd	4,0
2421.90	2 500,0	Lån	2 490,0
2415.50	220,0	Garantier	220,0
2415.75	40,0	Tilskudd	41,9*

Tabell 2. Oversikt over budsjetttrammer og forbruk av midler bevilget fra NFD. Beløp som er merket med stjerne (*) inkluderer deler av Innovasjon Norges gjennomføringskostnader for virkemiddelet. For lån og garantier dekkes administrasjonskostnader av margin/provisjon.

IN har i 2013 gitt lånetilsagn og påtatt seg garantiansvar med bakgrunn i tildelte budsjetttrammer fra NFD for ca. 3 038 mill. kroner og tilskudd ca.1 550 mill. kroner.

Lånemidlene er tildelt bedrifter i forbindelse med utviklings- og investeringsprosjekter. Garantiene er i begrenset grad stilt som delgarantier for driftskreditter som bedrifter har opptatt i bank. Det vesentligste av garantiansvaret knytter seg imidlertid til garantistillelse overfor Norges Råfisklag for dennes utvidede kreditter til fiskerinæringen. Tilskuddsmidlene er gitt som støtte til utvikling av nye bedrifter eller utviklingsprosjekter i etablerte bedrifter. En del går også til drift og utvikling av ulike programmer IN har initiert.

Om oppdraget

Departementet viser til at hovedmålet og delmålene er den overordnede føring og overordnet som styringssignal. I oppdraget rettes for øvrig fokus mot bl.a.:

- Oppfølging av Meld. St 22 (2011-2012)
 - Forenkling av Innovasjon Norges virkemiddelportefølje
 - Gjennomgang av virkemiddelporteføljen opp mot god virkemiddelbruk
 - Gjennomgang av virkemidlenes kobling mot selskapets nye målstruktur
 - Utvikling av et nytt helhetlig program for næringsklynger
 - En styrket satsing på internasjonalisering
 - Etablering av funksjonen «Invest in Norway»
- Oppfølging av Regjeringens reiselivsstrategi
- Handlingsplan for kulturnæringene

Om oppdraget mot sjømatsektoren:

Regjeringens visjon om Norge, Verdens fremste sjømatnasjon, støttes av Meld. St. 22 (2012-2013). Viktige mål er økt bearbeiding av råstoff og restråstoff i Norge. Forskningsprosjektet Et kunnskapsbasert Norge peker på sjømatnæringen som en av tre næringer som Norge kan satse på for fremtiden. Den påpeker også utfordringer næringen og myndighetene må ta tak i dersom sjømatnæringen skal kunne utnytte sitt potensial og bidra med en bærekraftig vekst.

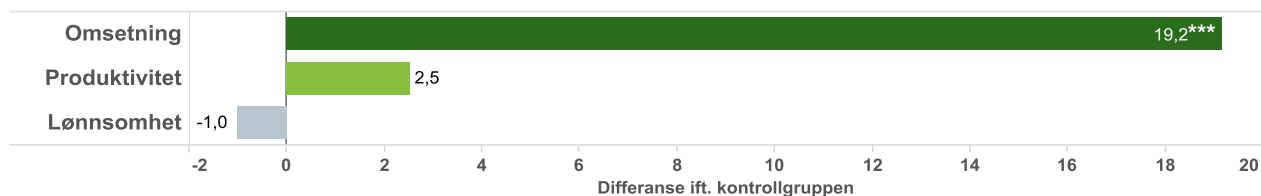
Et av viktigste tiltakene for å styrke Norges stilling som sjømatnasjon i et konkurranseutsatt marked er Marint verdiskapingsprogram. Programmet skal ifølge oppdragsbrev 2014, bidra til realisering av Innovasjon Norges mål om flere vekstkraftige bedrifter. Herunder understrekes betydningen av flere markedsorienterte sjømatbedrifter, økt kompetanse i markedsrettet forretningsutvikling og flere integrerte verdikjeder.

- Målgrupper: Programmet retter seg mot sjømatprodusenter, leverandører til sjømatnæringen, og produsenter som utnytter restråstoff og annet marint råstoff.
- Prioriterte områder: Markedsrettet endringsprosess i bedrift/bedriftsnettverk og kompetanseheving gjennom kompetanseprogrammet og traineeordningen

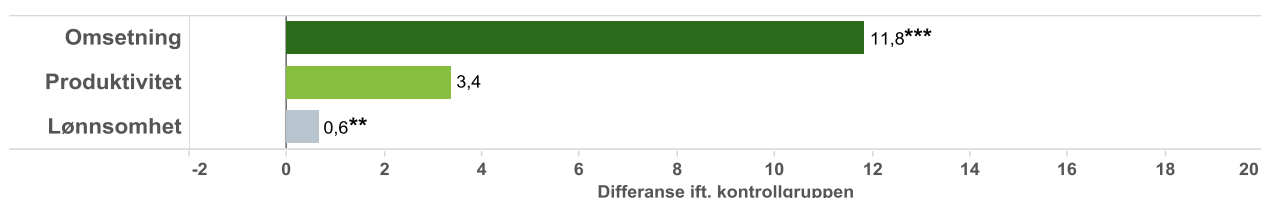
Sjømatsektoren, er den blå pilaren i bioøkonomien. Innovasjon Norge skal innenfor bioøkonomien stimulere til at flere norske bedrifter tar markedsposisjoner innen foredling av fornybare marine bioråvarer. Bioraffineringsprogrammet er et tiltak for å utvikle nye næringsmuligheter. Marint verdiskapingsprogram kompletterer dette ved å støtte kommersialisering av kunnskap og forretningsutvikling generelt for all utnyttelse av marine råvarer. All utvikling og aktiviteter innen for bioøkonomien skjer i nært samarbeid med NFR og FHF.

7.2 Bidrag til å nå hovedmålet

SSBs analyser for virkemidler finansiert over post 50, 71 og 90 i perioden 2000 – 2012 viser bl.a.:

Figur 22. Differanse ift. til kontroll for virkemidler finansiert over kapittel 2421 post 50, 71, 72, 73 og 76 og kapittel 2415 post 15 og 75. Tre stjerner indikerer at resultatet er signifikant på 1 % nivå. Beregningene for produktivitet og lønnsomhet er ikke signifikante på 10 % nivå (uten stjerner) og estimatene er derfor usikre.

Figur 23. Differanse ift. til kontroll for lavrisikolån (Industri og GFL-Flåte) samlet. Tre stjerner indikerer at resultatet er signifikant på 1 % nivå, to stjerner (**) indikerer at resultatet er signifikant på 5 % nivå. Beregningen for produktivitet er ikke signifikant på 10 % nivå, og estimatet er derfor usikkert. Effekt av lavrisikolån til landbruk er analysert sammen med andre virkemidler til landbruket (se . Tall fra 2012 vises i parentes.

Rapportering av midler fra LMD side 70).

NFD-oppgavene har i stor grad bidratt til vekst i omsetning. I de støttende analysene finner vi også robuste resultater som viser betydelig vekst i antall ansatte. Når det gjelder produktivitetsvekst, er det positive tall, men disse er ikke signifikante. Variasjonene er for store. Heller ikke når det gjelder lønnsomhet er det gode sikre estimater.

En mulig fortolkning av disse resultatene kan være at vi arbeider med mange vekstforetak i arbeidet under NFD-oppgavene, men at de fortsatt er i tidlig vekstfase, slik at tre år etter kontakten med oss er noe tidlig å måle effekter på når det gjelder produktivitet og lønnsomhet. At de er i tidlig vekstfase er ikke ensbetydende med at disse kundene er yngre enn andre kundene. SSB finner bare små forskjeller i alder i ulike deler av kundeporteføljen, men de unge dominerer med et gjennomsnitt på +/- ett år i tilsagnsåret. Dette stemmer bra overens med andre evalueringer av bl.a. OFU/IFU, som utgjør en betydelig andel av denne populasjonen.

Det er interessant å merke seg at for lavrisikolån er omsetningsveksten noe mer moderat, men fortsatt over gjennomsnittet for alle Innovasjon Norge-kunder, og her er også effektene på lønnsomhet positive og robuste.

Låne- og garantiordningene i Innovasjon Norge har lang historikk, og statlig involvering i kapitalmarkedet for små- og mellomstore bedrifter har gjennom de siste årene fått fornyet oppmerksomhet i hele den industrialiserte verden. Dels er dette en følge av at innovasjon har fått mer oppmerksomhet som driver for langsiktig vekst, og dels er det et resultat av finanskrisen som ledet til en kraftig innstramning i tilbudet av kapital til næringslivet. I eurosone begrenser fortsatt krisen tilgangen til kapital, særlig for SMB, og nye og strengere krav til egenkapitaldekning i bankene fører til begrensninger i tilgang på kapital, i noen grad også i et land som Norge.

I de senere årene har det vært ulike evalueringer med litt ulike anbefalinger. Mens Pöyry (2010) i evalueringen av Innovasjon Norge anbefalte at man skulle øke innovasjonshøyden i Innovasjon Norges finansieringstjenester, mente Menon (2013) i evalueringen av låne- og garantiordningene til Innovasjon Norge at man bør dra ned risikoen ved å distansere seg noe mer fra prosjekter i tidlig fase i små bedrifter for risikolån og ta noe mer risiko for generelle lavrisikolån. De til dels motstridende anbefalingene vil bli drøftet med eiere og oppdragsgivere. Overordnet mener Menon at Innovasjon Norges utlånsvirksomhet treffer bra geografisk fordi man opererer mer aktivt der de lokale bankene er mindre til stede, og de mener det er viktig at Innovasjon Norge har lån, fordi det bl.a. bidrar til å profesjonalisere også tilskuddsforvaltningen. Videre er det viktig med en statlig næringsbank av beredskapshensyn om det skulle dukke opp en ny finanskrisen.

Basert på evalueringene vil Innovasjon Norge bl.a. vurdere økt spesialisering i lånevirkomheten, og vri lavrisikolåneordningen noe mer mot industri og tjenesteyting, vurdere rentesetting og rentedifferensiering for risikolån, modernisere betingelsene for garantiene og profilere ordningene enda bedre. Anbefalingen om redusert risiko for innovasjonslånene krever mer utredning før vi endrer praksis. Det ligger ingen forventninger om det fra departementenes side i oppdraget for 2014.

Om vi ser på hvilke ordninger som kundene mener bidrar mest til vekst, kommer flere av låneordningene opp. Et slående trekk ved det kundene forteller oss om vekst i kundeeffektundersøkelsene, er at de i tidlig fase og i starten av utviklingsprosjektene mener risiko-/ innovasjonslån med høy risiko i tidlig fase vil bidra til høy vekst. I etterkant, imidlertid, ser det ut til at andre låneordninger, og da særlig lavrisikolånene har vært viktigere for vekst enn forventet ved prosjektstart. Vi tror kanskje dette skyldes at lavrisikolånene i større utstrekning anvendes i industrialiseringsfasen der finansiering av en oppskalering av produksjonen er en utfordring som krever større beløp, noe lavrisikolån kan stille opp med. Når man står i starten av en bedriftsetablering eller et større innovasjonsprosjekt, ser man kanskje ikke langt nok og helt frem til

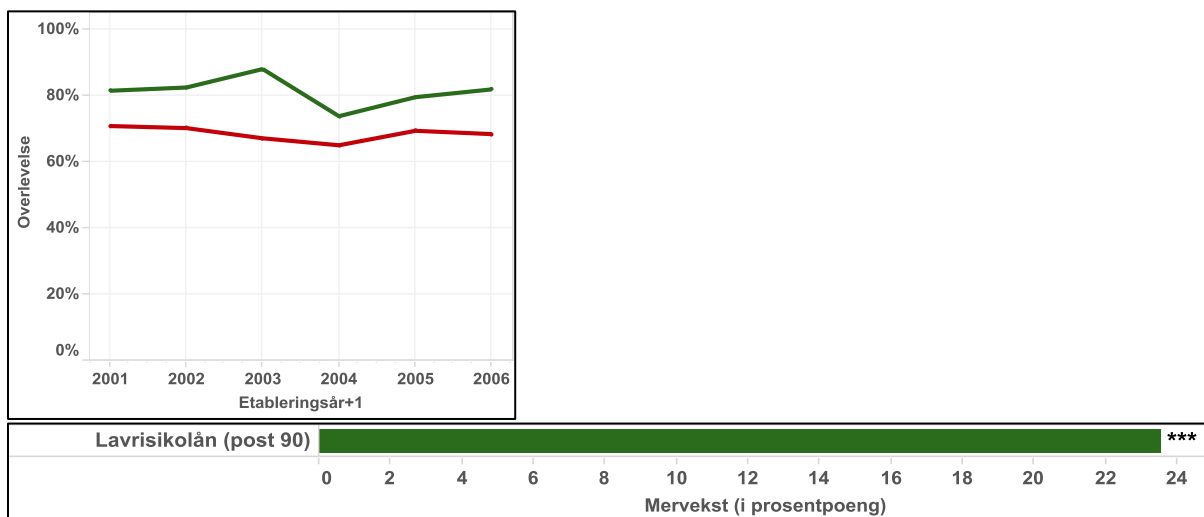
det vi gjerne kaller «det andre blodbadet» - det finansieringsbehovet man møter når man skal vokse og gå ut internasjonalt.

7.3 Delmål 1 – Flere gode gründere

7.3.1 Effektindikatorer

For gründere var det kun mulig å beregne effekten på omsetning hos kunder som hadde fått tilsagn om lavrisikolån innenfor tidsrammen.

SSBs analyser av Innovasjon Norges finansieringsdeltakelse år 2000 – 2012 viser:

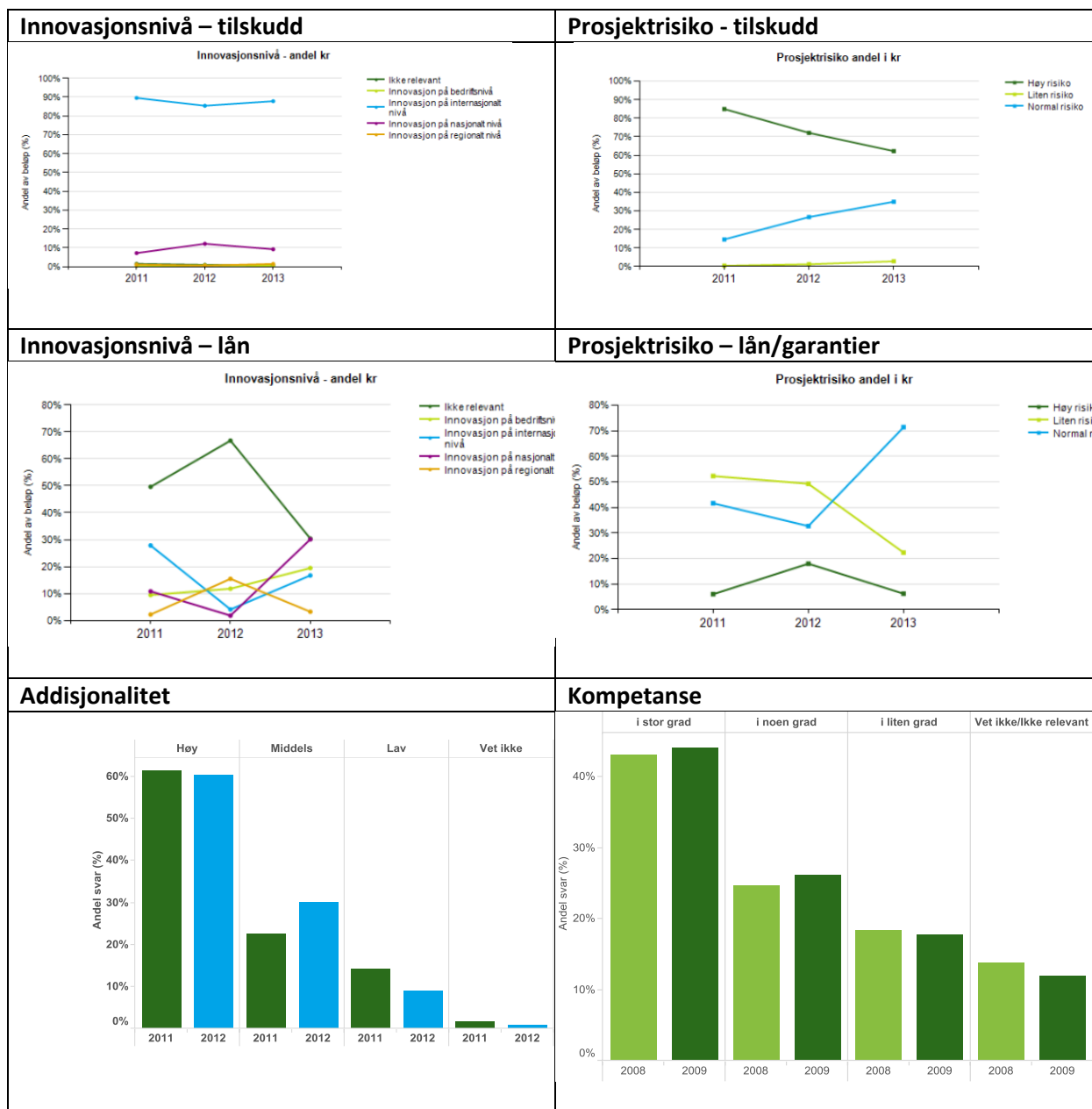

Figur 24. Effekt på overlevelse og omsetningsvekst hos gründere. Øverste figur viser overlevelse i prosent for gründere som har fått tilsagn fra en av NFD sine virkemidler 5 år etter etableringsåret ift. referansepopulasjonen. Innovasjon Norges kunder er vist i grønt og referansepopulasjonen i rødt. Nederste figur viser effekt på omsetning til gründere som har fått lavrisikolån (industri og GFL flåte). Tre stjerner indikerer at resultatet er signifikant på 1 % nivå, Det var ikke mulig å beregne effekten av omsetning på kunder som hadde fått tilsagn fra de øvrige postene til NFD.

Analysene dokumenterer at de gründerne som er finansiert med lavrisikolån har god overlevelsessevne, hvilket kan si noe om seleksjonen som gjøres og om at lavrisikolån fremstår som et virkemiddel som bidrar til å gi bedriftene en samlet sett god finansiering med betydning for overlevelse.

7.3.2 Resultatindikatorer

Innretningen av tilsagn gitt til gründere i de ulike år viser:

Figur 25. Resultatindikatorer for gründere finansiert fra NFD sitt oppdrag. Figurene viser utvikling i innovasjonsnivå (bruttobeløp), prosjektrisiko, addisjonalitet og driftsrisiko.

Som det fremgår av Figur 25, er innovasjonshøyden for innvilgede tilskudd stabilt høy. Dette er i tråd med policy. Når det gjelder innovasjonsnivå på lånesiden, knytter stor, dog redusert, andel «ikke relevant» seg til lavrisikolån innen fiskefartøyfinansiering og delvis lån innen landbruk. I denne forbindelse må påpekes at det innenfor disse sektorene reelt er forholdsvis få gründere, og et større antall definert som gründere enn forventet fremkommer i stor grad som resultat av selskapsrettslig omorganisering, jf. at definisjon av gründer er knyttet til etableringsår.

Ettersom lavrisikolån utgjør en så vidt stor andel av nye utlån, vil det være lavrisikolån som dominerer bildet av innretningen lånene har. Det innebærer igjen at innovasjonsnivået må forventes

å variere og at det kan være noe tilfeldig fra år til år alt ettersom hvordan dette utvikler seg på lånesiden. Det vises imidlertid til avvikskommentar nedenfor knyttet til utviklingen i innovasjonsnivå for innovasjonslån.

Prosjektrisikoen skal i prosjekter som får tilskudd normalt være høy, men risikoen er de facto noe lavere i prosjektene som har fått tilsagn i 2013. På lånesiden er projektrisikoen samlet sett noe økt, ved at andelen prosjekter med liten risiko har blitt redusert og det mer enn redusert omfang av prosjekter med høy risiko, slik at prosjektandelen med normal risiko øker betydelig. Vår vurdering er at bildet av risiko i prosjektene kan sees i sammenheng med at det i 2013 generelt var økt grad av forsiktighet og usikkerhet i næringslivet knyttet til markeds- og konjunkturutviklingen og at de prosjektene som ble realisert kan ha noe lavere risiko med bakgrunn i dette. Selv om kredittmarkedet syntes å fungere ganske tilfredsstillende, kan også bankenes noe sterkere selektering av prosjekter, ha spilt inn. Det faktum at det også er færre prosjekter vi har engasjert oss i og som realiseres, som anses å ha liten risiko, underbygger også det dette. Fra kundeeffektundersøkelsene fremkommer at både addisjonaliteten og prosjektets bidrag til kompetanseutvikling er høy og økende, noe som harmonerer godt med våre ambisjoner.

7.3.3 Særlig om 2013

Strategiske prioriteringer

Dels ved endret innretning av etablerertilskuddet, dels ved at det ble prioritert mer midler til etablerertilskudd, dels ved fokus på å bedre kundedialogen og forbedre og forsterke arbeidet med å utfordre kundene på egen forretningsmodell, ble det i 2013 gjort grep for å styrke vår innsats inn mot flere gode gründere.

Det ble tidlig på året lagt opp til at det skulle stilles til disposisjon ca. 80 mill. kroner til etablerertilskudd, som representerte en vesentlig økt rammetildeling i forhold til foregående år. Det ble videre lagt opp til at Innovasjon Norge skal finansiere flere oppstartsbedrifter med mindre beløp enn tidligere. Dette skal skje gjennom en enklere og raskere søknadsprosess med tydeligere kriterier og det ble utviklet en ny e-søknadsløsning for etablerertilskudd, som bygger på at det kan søkes etablerertilskudd til to faser:

1. Ideavklaring og tidlig utvikling.
Innebærer å avklare idéens realisme, og utvikle og teste hypoteser mot potensielle kunder.
2. Markedsavklaring.
Innebærer tilpasning og validering av kundesegment, tjeneste/produkt og forretningsmodell frem til markedsaksept.

Nye/endrete aktiviteter

Med bakgrunn i Stortingets beslutning i forbindelse med revidert budsjett 2012, hvor det ble bevilget midler til deltakelse i opprettelse av to nye såkornfond, har Innovasjon Norge høsten 2013 gjort beslutning om å gi Alliance Venture Spring AS, Oslo og ProVenture Management AS, Trondheim mandat til å hente inn 250 mill. kroner hver seg fra private investorer med formål å etablere to landsdekkende såkornfond fokusert mot hhv. IKT og olje/gass.

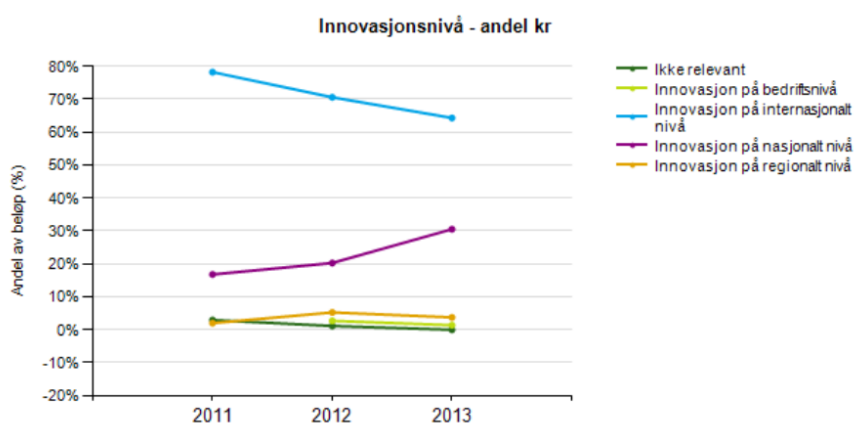
Innovasjon Norge introduserte i 2013 et nytt tilbud til tidligfasebedrifter innrettet mot å forberede disse på internasjonalisering – Business Bootcamps – et to dagers kurs for introduksjon til

internasjonal forretningsutvikling for gründere og unge bedrifter gjennomført på åtte ulike steder i Norge.

Tech City UK Executive Accelerator (TEA) er vår nye pilotsatsing for norske techbedrifter, og har som målsetning å knytte norske teknologi-bedrifter opp mot miljøet og ressurspersonene i London og Tech City - Europa's raskest voksende innovasjon- og teknologihub.

7.3.4 Avvik

Vi finner at andelen innovasjonslån med innovasjonshøyde på internasjonalt nivå har sunket siste 3 år, men at dette motsvares av en like stor økning i innovasjon på nasjonalt nivå. Vi finner grunn til å peke på dette, men understreker samtidig at den policy som er lagt gir føring på at innovasjonslån primært skal nyttes til prosjekter med innovasjonshøyde på internasjonalt eller nasjonalt nivå. Den faktiske innretning er således i tråd med policyen.

Figur 26. Innovasjonshøyde for innovasjonslån. Figuren viser utviklingen i innovasjonshøyde for landsdekkende innovasjonslån bevilget fra 2421.50.

Det har for øvrig vært en ambisjon å redusere saksbehandlingstiden, spesielt på etablerertilskudd. Til tross for at dette er fokusert, har vi ikke lyktes å bringe saksbehandlingstiden på etablerertilskudd lavere enn ca. 50 dager. Dette er vi ikke fornøyd med. Vi vil derfor intensivere arbeidet med å få ned saksbehandlingstiden for denne typen saker.

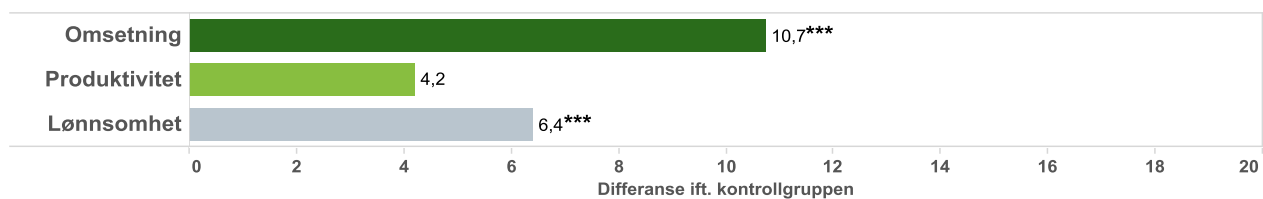
Foretak i den første såkornordningen hadde 31. desember 2013 forfall på låneforholdene. Det kan nå konstateres at disse selskapene ikke lykkes mht. egen økonomi idet alle foretak tapte all egenkapital og bare en relativt begrenset del av statens/Innovasjon Norges ansvarlige lån ble tilbakebetalt.

7.4 Delmål 2 – Flere vekstkraftige bedrifter

Også for bedrifter var det kun mulig å beregne effekten på omsetning hos kunder som hadde fått tilsagn om lavrisikolån innenfor tidsrammen.

SSBs analyser av Innovasjon Norges finansieringsdeltakelse år 2000 – 2012 viser:

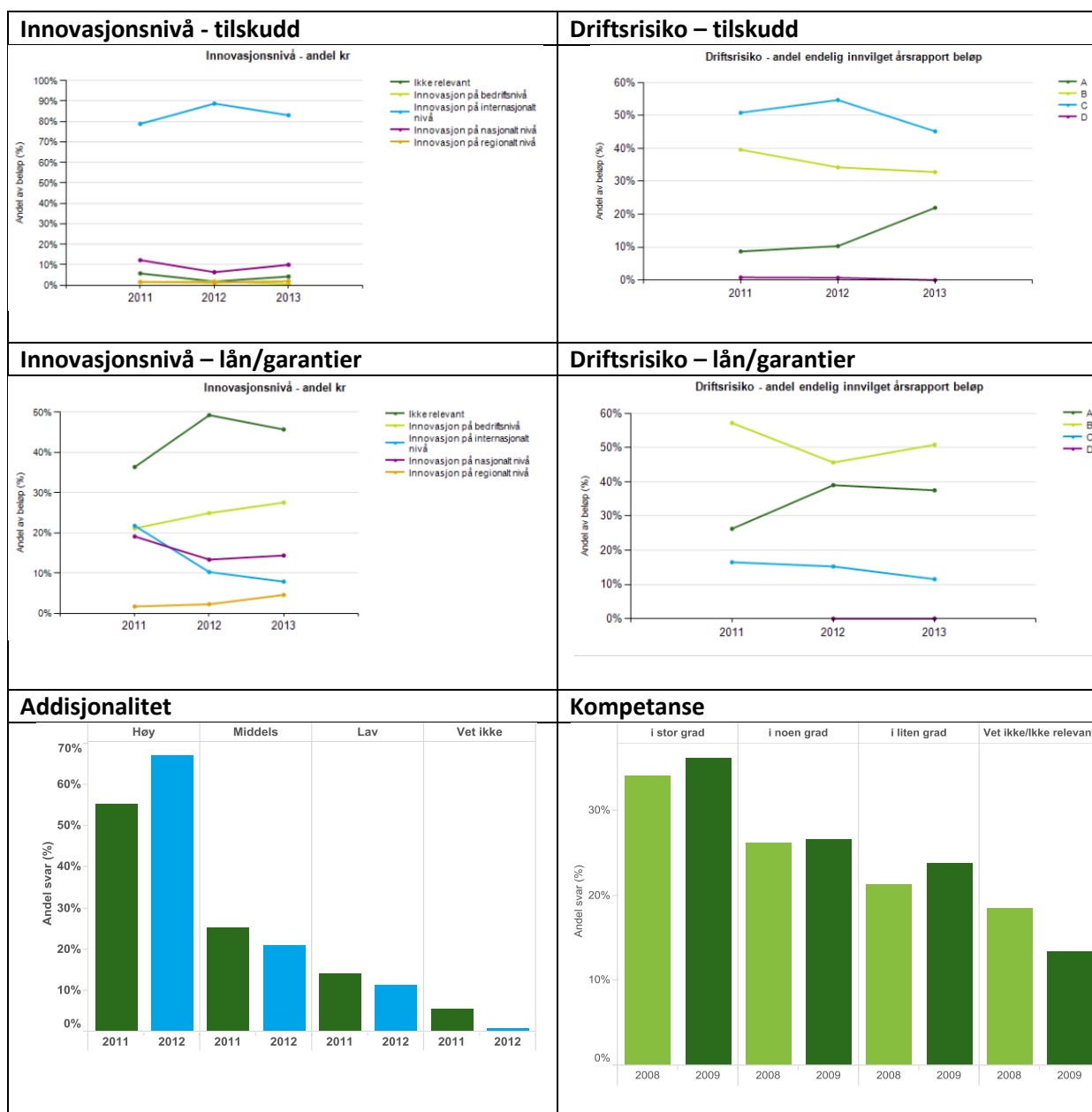
7.4.1 Effektindikatorer

Figur 27. Differanse ift. til kontroll for bedrifter som har mottatt lavrisikolån (Industri og GFL-Flåte). Tre stjerner indikerer at resultatet er signifikant på 1 % nivå.. Resultatet for produktivitet er ikke signifikant på 10 % nivå.

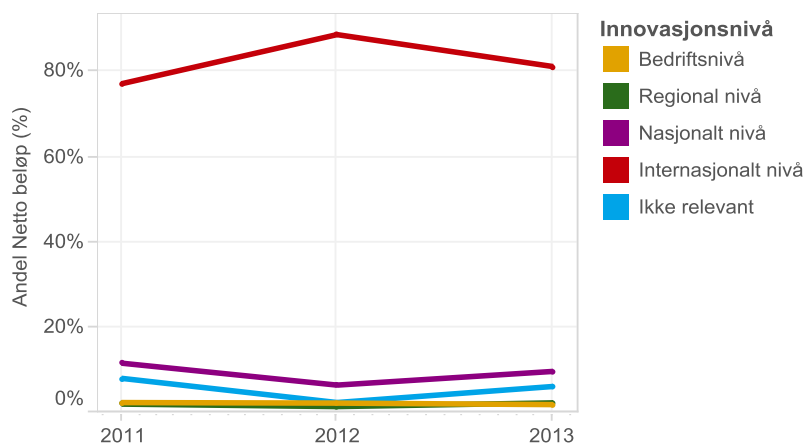
Det er en helt klar effekt av lavrisikolån på alle tre effektindikatorer (Figur 27). Det var ikke mulig å måle effekter av de andre virkemidlene finansiert over NFD sine poster brutt ned på bedrifter. Innovasjons- og internasjoniseringsoppdraget inneholder en stor andel av midler fra NFD (herunder OFU/IFU, innovasjonslån, innovasjonstilskudd, miljøteknologi m. flere). Beregning av effektindikatorer for bedrifter for dette oppdraget (se Figur 5 side 12) viser at de foretakene som har mottatt tjenester finansiert gjennom oppdraget har en signifikant større omsetning og bedre lønnsomhet sammenlignet med referansepopulasjonen.

7.4.2 Resultatindikatorer

Figur 28. Resultatindikatorer for bedrifter finansiert fra NFD sitt oppdrag. Figurene viser utvikling i innovasjonsnivå, adisjonalitet og driftsrisiko.

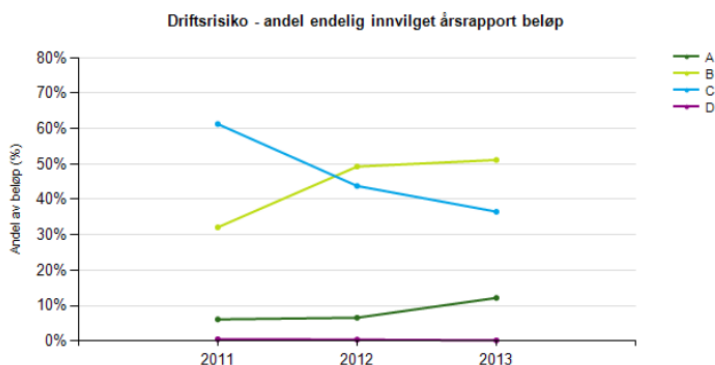
Figuren for innovasjonshøyde viser, er det en høy andel registrert som «ikke relevant». Dette knytter seg til lavrisikolån, og særlig fiskeflåtelån, dels også lån til landbruket. Lavrisikolån påvirker i uforholdsmessig stor grad bildet, både pga. det relativt store omfang av denne virksomheten og at innretningen for denne type lån naturlig er noe annerledes enn for de subsidierte tjenestene. Figur 29 viser innovasjonshøyden for netttotal, dvs. Innovasjon Norges deltakelse omregnet til tilskuddseffekt, og dermed ekskl. lavrisikolån, men inkl. tapsfondselementet i risikolån. Her fremgår det at innovasjonshøyden da er stabilt høy.

Figur 29. Utvikling av innovasjonsnivå målt i nettobeløp. Figuren viser utviklingen i innovasjonsnivå målt i nettobeløp for bedrifter finansiert av midler bevilget fra NFD.

Bildet av risikoprofilen er at andelen av de best stilte går marginalt ned, mens andelen av de middels godt stilte øker omtrent tilsvarende reduksjonen i de mest risikofylte. Vi tror dette kan ha noe med usikkerheten i markedet å gjøre, slik markedssituasjonen ble vurdert i 2013. Vurderingen var at usikkerheten var for stor til at de mest risikofylte og svakest stilte var i stand til å realisere nye prosjekter. Samtidig hadde foretak med middels risiko og bankforbindelser for disse behov for og ønske om at Innovasjon Norge skulle ta del i finansieringen.

Ser vi på driftsrisikoen i lån ekskl. lavrisikolån, ser vi at andelen relativt risikoutsatte foretak (C) er vesentlig høyere enn om lavrisikolånetilsagnene er inkludert, samtidig som andelen med driftsrisiko C synker kraftig. Våre antagelser har vært at endringene i denne perioden skulle vært mindre enn tallene faktisk viser. Det bildet vi nå ser er at det er en økt andel relativt godt stilte bedrifter som gjennomfører prosjekter vi har deltatt i 2013, hvilket gir forventninger om at gjennomføringsevnen er forbedret.

Resultater fra reiseliv

I 2013 var det 19,8 mill. overnattinger ved norske hoteller. Dette er en nedgang på én prosent fra 2012 som skyldes færre norske overnattinger. Det ble en nullvekst fra utlandet i 2013. 74 prosent av alle overnattinger var norske. Ser vi på antall overnattinger i sommersesongen (mai-august) og vintersesongen (januar – april) viser tall fra SSB at antall utenlandske hotellovernattinger gikk ned både i sommer- og vintersesongen med henholdsvis én og to prosent. Antall norske overnattinger økte med to prosent i vintersesongen, mens det var en nedgang på to prosent i sommersesongen.

Ser vi på overnattingens formål, var det de ferie- og fritidsrelaterte overnattinger som tapte andeler. Med en tilbakegang på to prosent, representerte ferie- og fritidsrelaterte overnattinger en andel på 48 prosent. Yrkestrafikken økte med én prosent, mens kurs- og konferansetrafikken forble uendret.

Resultater fra sjømat

Implementering av ny strategi for sektor sjømat og MVP, med tre likestilte målgrupper sjømatprodusenter, leverandører av teknologi og tjenester til sjømatverdikjeden og produsenter som utnytter restråstoff og andre marine ressurser.

For sjømatprodusenter er største fokuset på utvikling av produkter og forretningsmodell tilpasset markedet både hjemme og det internasjonale markedet. Det har bidratt til flere strategiprojekter i enkelt bedrift som Coldwater Prawns, Cape Fish, Troika og Arctic Linefish. Lønnsomhet i hvitfisknæringen, levendelagring, teknologiske flaskehals ble identifisert som fokusområdet innen for sjømat produksjon. Levende lagring og automatisering er områder som er avgjørende for utvikling og lønnsomhet i hvitfisknæringen. For å kunne gjennomføre de nødvendige tiltakene i hele verdikjeden trengs det oppskalering av aktiviteter på disse områdene.

For leverandørene har Innovasjon Norge gjennomført aktiviteter for å styrke næringen i Norge og internasjonalisering. Sammen med klyngene, FHF, Forskningsrådet og Norsk Industri er startet en prosess for å identifisere felles angrepspunkter. Kartlegging av muligheter for norske leverandører i ti asiatiske land resulterte i prioriteringer av land med høyest potensial og er et grunnlag for norske leverandører av bærekraftige løsninger. Etterspørsel etter lignende kommer nå fra Afrika og Europa, noe som må følges opp.

Anvendelse av restråvarer og andre marine ressurser var i en tidlig fase i 2013. Aktivitetene på dette området har vært rettet mot den blå andelen av bioøkonomien samt og komplettere bioraffineringsprogrammet.

7.4.3 Særlig om 2013

Strategiske prioriteringer

Finansieringspolicyen for 2013 ble i hovedsak videreført fra den policy som er lagt for tidligere år, med marginale justeringer, herunder:

- Prosjekter med innovasjon på internasjonalt nivå og internasjonalisering skal være særlig prioritert
- Redusert andel av lavrisikolån til fiskeflåte og landbruk, mer til industri og tjenesteyting
- Det ble pekt på at vi trolig ville få flere henvendelser fra bedrifter som møter etterspørselssvikt

Det ble videre lagt opp til et intensivt og bredt anlagt arbeid med sikte på å definere og mobilisere prosjekter hos kunder med særskilte vekstambisjoner – såkalte key accounts. Vi la til grunn en økt aktivitet med våre internasjonale rådgivningsaktiviteter, opprettholdelse av et høyt aktivitetsnivå innenfor messe- og delegasjonsvirksomheten og styrking av rådgivningstjenestene innen handelstekniske forhold, så vel som rådgivning knyttet til norske bedrifters muligheter i EU.

Nye/endrete aktiviteter

Innovasjon Norge har i 2013 etablert en Invest in Norway-funksjon i samarbeid med Norges forskningsråd og SIVA.

Med bakgrunn i Stortingets bevilgning i revidert budsjett 2013 med midler til tiltakspakke for skogsindustrien, iverksatte Innovasjon Norge tiltakspakken høsten 2013. Innovasjon Norge har i 2013 også etablert sekretariatet for skognæringens strategiprosess SKOG 22.

7.4.4 Avvik

Reiseliv

Til tross for en nullvekst fra utlandet i 2013 er det visse forandringer i sammensetningen av de utenlandske overnattingene. Det største avviket er fra det tyske og det nederlandske markedet som hadde en tilbakegang på 14 prosent. Disse markedene er fremdeles viktige utenlandsmarkeder, men betydningen av disse er redusert de siste årene. Som tiltak for å bryte denne negative trenden har vi i 2013 utviklet en ny markedsstrategi for Tyskland som vil få effekt fra 2014. Vi satser også i nye markeder. I 2013 jobbet vi med å etablere oss i det brasilianske markedet.

Sjømat

Arbeidet med markedsorientering i sjømatsektoren er en holdningsendring som går over tid. Vi er ikke i mål, men her spiller kompetanseprogrammene en stor rolle og bør videreføres.

For sjømatprodusenter er lønnsomhet og konkurransefortrinn fortsatt en stor utfordring, spesielt innenfor hvitfisk. Aktivitetene i 2013 var en forberedelse for utrulling av større tiltak som trengs videreføres.

Koordinering av en fragmentert leverandør næring og i den sammenhengen samspill med andre aktører som NFR og NI har tatt litt lengre tid enn forventet. Arbeidet går i riktig retning. Man kunne ha sett for seg flere søknader i 2013 fra denne næringen, begynnelsen av 2014 ser lovende ut. Miljøteknologiordningen merker økt etterspørsel fra marin sektor.

Aktiviteter innen for den blå delen av bioøkonomien har ikke vært mange, ettersom bioraffineringsprogrammet ble lansert i 2013.

Andre aktiviteter

Ambisjonene om å øke andelen av lavrisikolån som går til industri og tjenesteyting er ikke oppnådd og andelen som er disponert til landbruk og fiskebåtfinansiering er høyere enn planlagt. Dette har sammenheng med at det er slik søknadsinngangen har vært. Vi ser behov for, og ser det underbygget også i Menons evaluering av låneordningene, at vi blir bedre på å gjøre kjent våre lavrisikolånemuligheter.

Økonomien i lavrisikolåneordningen er vesentlig bedre enn forventet, dels som følge av unormalt gode marginer, og dels som følge av lavere tap på utlån i forhold til budsjett. Gode marginer gir seg også utslag i bedre netto-resultat i risikolåneordningene enn forventet og normalt er.

Evalueringen av låneordningene gir oss grunnlag for å vurdere nærmere hvordan vil bør innrette låne- og garantiordningene våre. Rapporten gir oss grunnlag for å foreta noen endringer, hvorav noe allerede er iverksatt og noe vil bli vurdert nærmere.

7.5 Delmål 3 – Flere innovative næringsmiljøer

7.5.1 Rammer og forbruk

Tjeneste	Samlet ramme 2013 (kunderettet)	Ramme fra NFD 2013 (kunderettet)	Samlet forbruk 2013	Forbruk 2013 NFD-rammen (2012)
Arena	50,0	22,6	52,4	23,8 (28,6)
NCE	65,0	27,5	62,4	30,2 (40,5)
Innovasjonsrammen	10,0	10,0	9,6	9,6 (0)
Bedriftsnettverk	20,0	7,8	19,2	7,6 (8,0)
Sum	145,0	67,9	143,6	71.2 (77,1)

I 2013 finansierte NFD følgelig om lag 50 prosent av den samlede, kunderettede aktiviteten som ble støttet gjennom disse tjenestene. Midler fra KMD finansierte resten.

7.5.2 Effekter og resultater

Effektindikatorerne for delmål tre; *Omsetningsvekst og vekst i lønnsomhet i bedrifter som har deltatt i et næringsmiljø*, vil bli introdusert fra og med rapporteringsåret 2014. For 2013 foreligger det derfor ikke spesifikke data om dette.

Resultatindikatorerne; *samarbeid internt og eksternt, og mobiliserte deltakere*, blir også målt i den avtalte formen fra og med 2014. Det tidligere etablerte rapporteringsopplegget for klyngeprogrammene dekker imidlertid deler av disse elementene.

Utvalgte indikatorer for 2013 fra *klyngeprogrammene (12 NCE-prosjekter/23 Arena-prosjekter)*:

	2012	2013
Antall kjerne-/partnerbedrifter i klyngene	1255	1535
Antall FoU-/kunnskapsaktører i klyngene	249	327
Antall samarbeidsbaserte innovasjonsprosjekter (iverksatt som følge av klyngesamarbeidet, i rapporteringsåret)	548	580
Antall prosjekter med sikte på internasjonal forretningsutvikling	201	252
Antall prosjekter med sikte på utvikling av utdanningstilbud/kompetanseutvikling	308	311

Tallene for 203 og 2012 er ikke direkte sammenliknbare fordi porteføljen av Arena-prosjekter var forskjellig de to årene (20 i 2012, 23 i 2013).

Klyngeprogrammet mobiliserer et betydelig antall bedrifter og kunnskapsaktører til samarbeid på områder som er strategisk viktige for bedriftene og de næringsmiljøene de er en del av. Samarbeidet genererer et betydelig antall samarbeidsbaserte prosjekter, med innovasjon, internasjonalisering og kompetanseutvikling som viktigste siktemål. Det er også en tendens til et økende antall samarbeidsprosjekter mellom klynger; delvis på tvers av teknologier og verdikjeder.

7.5.3 Særlig om 2013

Strategi- og tjenesteutvikling innenfor delmålet har i 2013 særlig vært konsentrert om følgende oppgaver:

- Videreutvikling av klyn gesatsingen: Det har blitt utarbeidet et rammeverk for et nytt klyngeprogram. Det nye programmet viderefører tilbudene innenfor Arena og Norwegian Centres of Expertise (NCE), og introduserer et tredje nivå; Global Centres of Expertise (GCE), som et tilbud til klynger med en global posisjon og med globale utviklingspotensialer. Det nye programmet innebærer en forsterket satsing på utvikling av innovative næringsmiljøer. Programmet iverksettes i 2014.
- Utvikling og implementering av en ny tjeneste; Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer, på oppdrag fra KMD. Formålet er å utvikle strategisk samarbeid mellom regionale næringsmiljøer og høyere utdanningsmiljøer om utvikling av mer relevante utdanningstilbud for næringsmiljøene. Tjenesten vil bygge videre på erfaringer fra klyngeprogrammet, og bli gjennomført og videreutvikling i samspill med klyngeprogrammet. I 2013 ble det iverksatt 14 forprosjekter innenfor tjenesten. Tjenesten vil bidra til å forsterke innsatsen innenfor delmål 3, jf særlig ambisjonen om *mer innovative og vekstkraftige regioner*.
- Gjennom NCE-programmet ble det gjennomført en pilotsatsing benevnt *Innovasjonsrammen*, der seks NCE-prosjekter fikk i alt 9,6 mill. kroner til mobilisering og konseptualisering av nye samarbeidsbaserte innovasjonsprosjekter. Erfaringene har vært svært positive; midlene har utløst en rekke nye innovasjonsprosjekter.
- Det ble i 2013 gjennomført to piloter for utvikling av *nasjonale innovasjonsnettverk*: «Nansen Neuroscience Network» og «Nettverk for industriell bioteknologi». Pilotene blir evaluert 1. kvartal 2014 som grunnlag for vurdering av grunnlaget for å utvikle en særskilt tjeneste for slike nasjonale samarbeidstilbud.

7.5.4 Avvik

Ingen særskilte avvik.

8 Rapportering av midler fra KMD

8.1 Introduksjon

Bevilgningen fra KMD til Innovasjon Norge er i henhold til oppdragsbrevet: «... ein ekstrainsats som skal bidra til attraktive og lønsame arbeidsplassar og utløyse verdiskapingspotensialet i område med særlege utfordringar. Innsatsen skal fremje omstilling, nyetableringar og innovasjon. Midlane skal i hovudsak brukast innanfor det distriktspolitiske verkeområdet»

Alle fylkeskommunene sender egne oppdragsbrev til Innovasjon Norge, men disse skal også ligge innenfor dette hovedformålet. Fylkeskommunene gjør egne prioriteringer basert på sine regionale utviklingsplaner eller liknende.

Budsjettpost	Budsjetttramme 2013 (mill. kroner)	Anvendt til virkemiddelgruppe	Forbruk 2013 (mill. kroner)
551.60 - Fylkeskommunene	543,6	Risikolån	257,6
		Garantier	5,3
		Etablerertilskudd	106,9
		Andre tilskudd	467,0
551.60 - KMD	51	Gjennomføring	51
551.61	98,7		91,6*
552.72	183,8		211,0 (158,1 + 53)

Tabell 3. Oversikt over budsjettrammer og forbruk av midler bevilget fra KMD. Beløp som er merket med stjerne (*) inkluderer deler av Innovasjon Norges gjennomføringskostnader for virkemiddelet. For lån og garantier dekkes administrasjonskostnader av margin/provisjon.

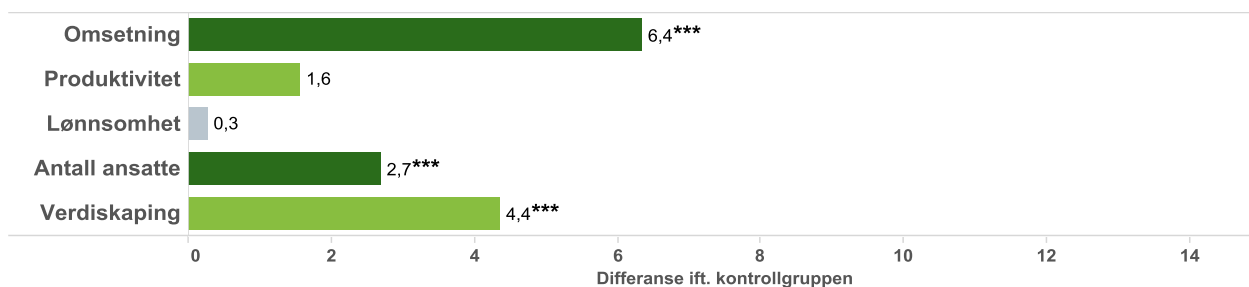
I sum er det gitt tilsagn om risikolån og garantier for ca. 263 mill. kroner og tilskudd til kunder og gjennomføringskostnader for Innovasjon Norge på ca. 928 mill. kroner.

Distriktsoppdraget omfatter midlene som kommer fra fylkeskommunene. I tillegg kommer midlene som bevilges av KMD som inngår i innovasjons- og internasjoniseringsoppdraget. Midlene fra fylkeskommunene til etablerertilskuddet er lagt inn under innovasjons- og internasjoniseringsoppdraget. I dette kapitlet vil vi fokusere på distriktsoppdraget (post 60), men også kommentere på KMDs del i innovasjons- og internasjoniseringsoppdraget.

8.2 Bidrag til å nå hovedmålet

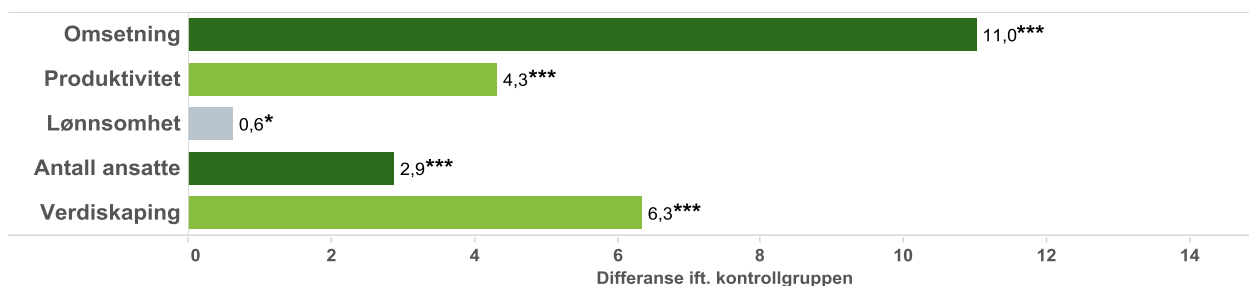
Innovasjon Norge vurderer at oppdraget slik det er utformet er i tråd med hovedmålet. Vi har valgt å inkludere verdiskaping da økt verdiskaping er et viktig mål for oppdraget.

Analyser gjort av SSB viser gode effekter hos foretakene som har fått tilsagn om distriktsutviklingstilskudd, RDA tilskudd eller distriktsrettede risikolån (Figur 21).

Figur 30. Effekter av Distriktsutviklingstilskudd, RDA tilskudd og distriktsrettede risikolån. Figuren viser differanse ift. kontrollgruppen for distriktsutviklingstilskudd, RDA tilskudd og distriktsrettede risikolån. Tre stjerner (***) angir at effekten er signifikant på 1 % nivå, to stjerner (**) angir at effekten er signifikant på 5 % nivå, en stjerne (*) angir at effekten er signifikant på 10 % nivå. Indikatorene lønnsomhet og produktivitet er ikke signifikante estimater på 10 % nivå. .

Foretakene som har fått tilsagn om distriktsutviklingstilskudd eller distriktsrettede risikolån har signifikant høyere omsetningsvekst enn referansepopulasjonen (Figur 31). Det kan se ut som om vekst i omsetning er noe mer moderat enn for de andre oppdragene, men for distriktsoppdraget er sysselsetting meget viktig. Produktivitetsveksten ser ut til være positiv, men dette resultatet er ikke robust. En mulig tolkning kan være at når både verdiskaping og sysselsetting vokser samtidig, blir utslaget på arbeidsproduktiviteten mindre fordi både teller og nevner i indikatoren øker.

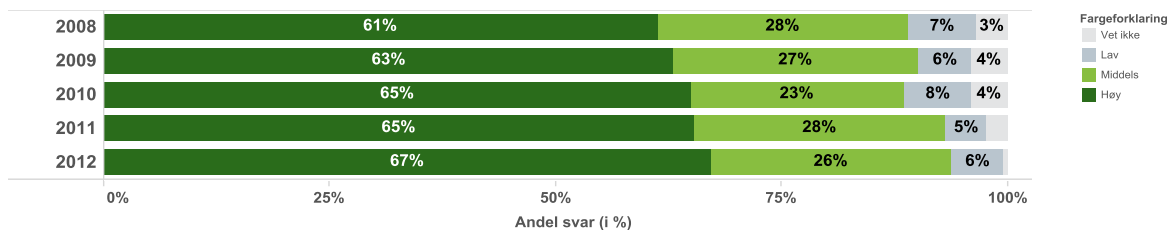

Figur 31. Effekter av virkemidler finansiert av post 552.72 samt etablerertilskuddet (post 551.60). Figuren viser differanse ift. kontroll for etablerertilskudd og virkemidler finansiert over post 552.72. Tre stjerner (***) angir at effekten er signifikant på 1 % nivå, en stjerne (*) angir at effekten er signifikant på 10 % nivå.

Ser vi på KMDs bidrag i Innovasjons- og internasjoniseringsoppdraget, ser vi at foretakene her har signifikant høyere produktivitetsvekst enn referansepopulasjonen. Her vokser verdiskapingen betydelig mer enn antall ansatte, noe som bygger opp under hypotesen over. Her er også veksten i lønnsomhet signifikant.

Vi ser av tallene at virkemidler finansiert over post 72 og etablerertilskuddet (Figur 31) gir høyere uttelling på alle tre effektindikatorer enn distriktsutviklingstilskuddene (Figur 30). Når det gjelder forskjellen på effekt i omsetning, tror vi at en grunn for dette kan være at etablerertilskuddet utgjør en stor del av disse virkemidlene.

Vår vurdering er at resultatene under distriktsoppdraget er meget gode. Resultatene over viser at Innovasjon Norge utgjør en forskjell, også for bedriftene i distriktene, ikke bare for prosjektet, slik vi årlig har dokumentert i kundeeffektundersøkelsene.

Figur 32. Utvikling i utløsingsgrad for virkemidler fra KMD. Figuren viser utviklingen i utløsingsgrad (addisjonalitet) fra alle virkemidler fra KMD siste 5 år. Dataene er fra kundeeffekt førundersøkelser¹¹. Årstallene angir når bedriftene har fått støtte av innovasjon Norge. Bedriftene har blitt spurt om hva som hadde skjedd med prosjektet dersom Innovasjon Norge ikke hadde gitt støtte/rådgiving ca. ett år etter tilsagn om støtte. Mørkegrønn angir høy addisjonalitet, lysegrønn

Svært få foretak ville gjennomført det samme prosjektet uten hjelp fra Innovasjon Norge (Figur 23). Andelen som angir høy addisjonalitet har vært svakt økende siden 2008. Om vi slår sammen høy og middels addisjonalitet kan man si at den har vært konstant i perioden og variasjonene mellom årene er i stor grad tilfeldige.

Kombinasjonen av at foretakene Innovasjon Norge støtter har signifikant høyere vekst enn referansepopulasjonen og at foretakene rapporterer at Innovasjon Norge er utløsende for prosjektet er en tydelig indikasjon på at Innovasjon Norge løser oppdraget fra KMD på en god måte og at oppdraget bidrar til økt verdiskaping i Norge.

Ovenfor har vi sett på effektene hos Innovasjon Norges kunder innenfor distriktsoppdraget i forhold til en referansepopulasjon. I dette avsnittet skal vi se nærmere på de siste årskullene med kunder. Kunder som ikke er med i SSBs analyser. Formålet er å si noe om vi kan forvente endringer i effektene i fremtiden. Om vi går tilbake til addisjonalitet så vi ovenfor ser vi at den ligger på omtrent samme nivå som tidligere år.

Addisjonaliteten ligger fortsatt på et høyt nivå. Det er med andre ord ingen grunn til å tro at Innovasjon Norges betydning mht. utløse verdiskapende aktiviteter hos kundene vil bli mindre.

8.3 Delmål 1 – Flere gode gründere

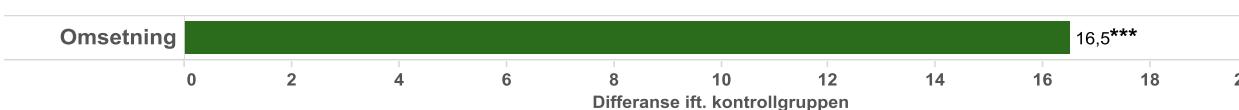
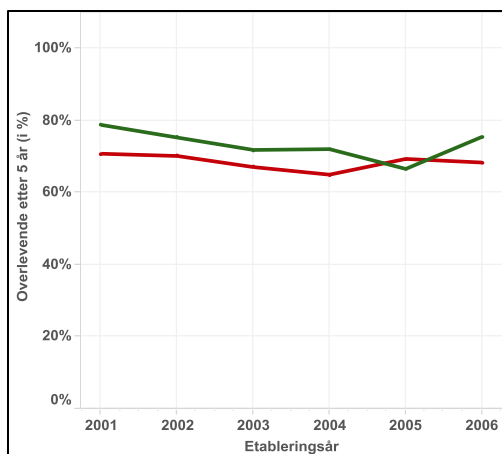
I dette delkapitlet skal vi se nærmere på delmål en Flere gode gründere under distriktsoppdraget. Midler fra fylkeskommunene til etablerertilskudd er ikke med i tallmaterialet nedenfor, da det er som nevnt tidligere er inkludert i KMDs del av innovasjons- og internasjoniseringsoppdraget.

8.3.1 Effektindikatorer

Overlevelse og omsetning er MRS indikatorene for å vurdere måloppnåelsen under dette delmålet. Figuren nedenfor viser en signifikant høyere omsetningsvekst. Vi ser også at overlevelseshøyden er høyere for Innovasjon Norge foretakene.

Ser vi nærmere overlevelsen til foretak som har fått tilsagn fra KMD sitt oppdrag ligger overlevelseshøyden høyere enn for referansegruppen med unntak av foretak etablert i 2005 (Figur 24).

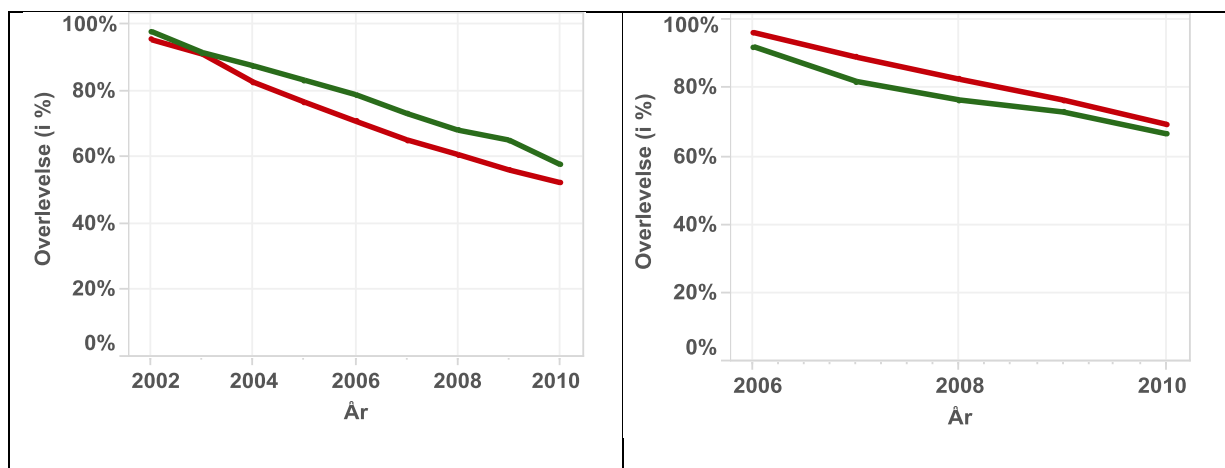
¹¹ Kundeeffekt førundersøkelsene blir gjennomført årlig av ulike konsultantselskaper. Siste 5 år har undersøkelsene blitt gjennomført av Oxford research og Pöyry.

Figur 33. Overlevelse og omsetningsvekst. Figuren øverst viser overlevelse (i %) til bedrifter finansiert av midler fra KMD 5 år etter etablering (grønn) mot referansepopulasjonen (rød). Figuren nederst viser omsetningsvekst for gründere under distriktsoppdraget. Tre stjerner (***) indikerer at resultatet er signifikant på 1 % nivå.

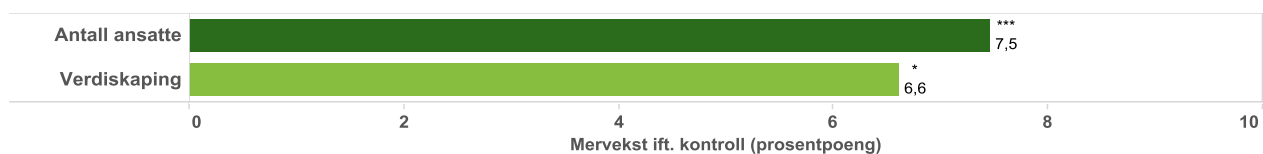
Det har ikke vært anledning til å beregne egne tall for post 72 og etablerertilskuddet (KMD sin del av innovasjonsoppdraget) fordelt på gründere og bedrifter.

Som en illustrasjon har vi sett nærmere på foretak som ble etablert i 2001 og 2005 (Figur 34). For bedriftene som er etablert i 2001 har Innovasjon Norges populasjon og referansepopulasjonen tilnærmet lik utvikling de første tre årene, deretter har Innovasjon Norges bedrifter en bedre overlevelse. Ser vi nærmere på overlevelseshastighetene kan det se ut som om effekten av Innovasjon Norges støtte er største de første tre-fire årene, deretter har foretakene en tilnærmet lik utvikling.

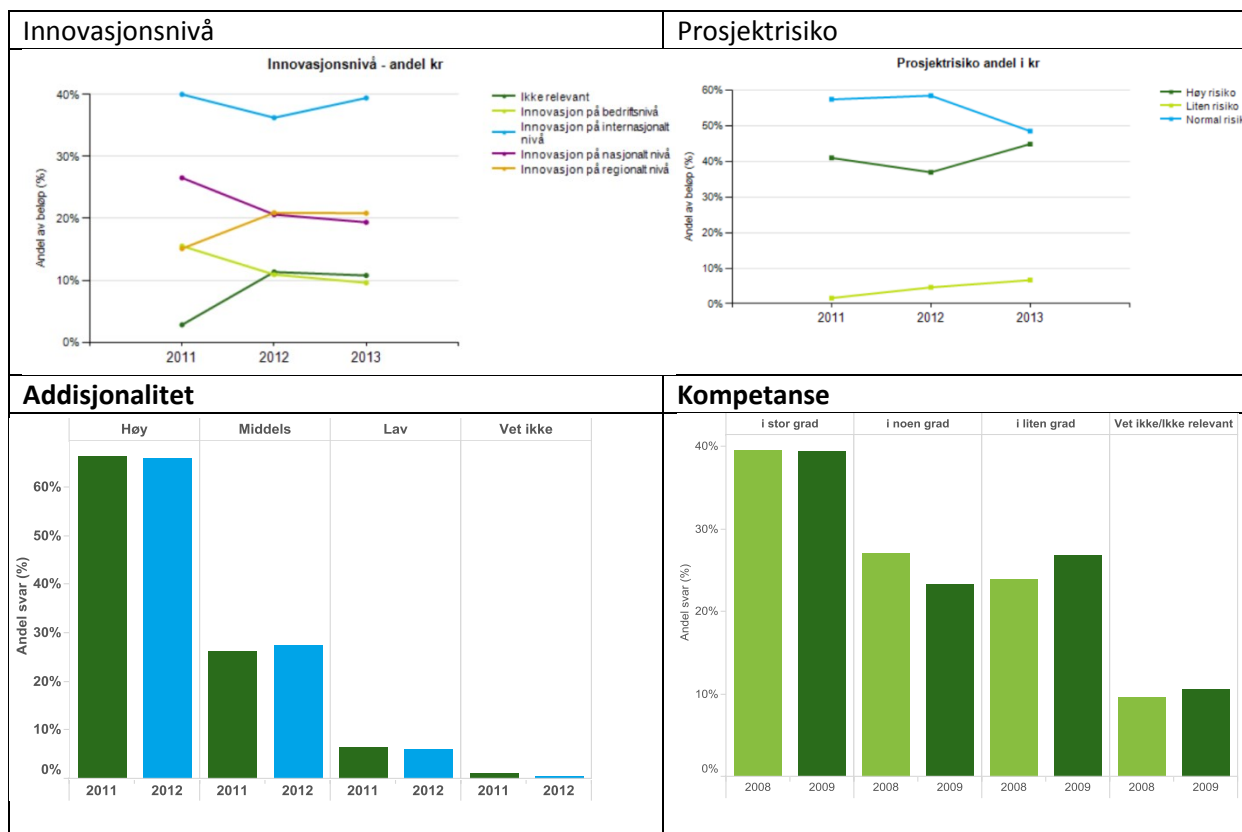
Figur 34. Overlevelseshastighet i bedrifter etablert i 2001 (til venstre) og 2005 (til høyre). Figuren viser andel overlevelse i prosent hos bedrifter i referansepopulasjonen (rød) og bedrifter som har mottatt midler fra KMD sitt oppdrag (grønn).

For 2005-årgangen hadde Innovasjon Norge foretakene lavere overlevelseshastighet en kontrollgruppen de første årene, men over tid er forskjellene utjevnet.

Figur 35. Støttetindikatorer for gründere innenfor distriktsoppdraget. Figuren viser differanse ift. til kontrollgruppen for bedrifter som har fått tilsagn om bedriftsutviklingstilskudd og distriktsrettede risikolån finansiert over fra KMD post 551.60. Tre stjerner (***) indikerer at resultatet er signifikant på 1 % nivå, en stjerne (*) indikerer at resultatet er signifikant på 10 % nivå.

8.3.2 Resultatindikatorer

Figur 36. Resultatindikatorer for gründere finansiert fra KMD sitt oppdrag. Figurene viser utvikling i innovasjonsnivå, addisjonalitet og driftsrisiko.

Addisjonaliteten er, som vi så for hele oppdraget (Figur 32) også høy for dette delmålet og har vært stabil de to siste årene. Innovasjon Norge utløser aktiviteter som ellers ikke ville komme i gang. Nærmere 40 prosent av gründerne som er finansiert av KMDs virkemidler sier at de i stor grad har fått ny kompetanse som følge av Innovasjon Norges støtte. Legger vi til foretakene som sier at de i noen grad har fått ny kompetanse kommer vi opp i 69 prosent av foretakene. Vi ser det som positivt at addisjonaliteten for disse virkemidlene øker. Det tyder på at de treffer behovet hos bedriftene stadig bedre og gir gode utsikter til enda bedre effekter av virkemidler fra KMD i årene som kommer.

Andelen prosjekter med høy risiko gikk opp med åtte prosentpoeng fra 2012 til 2013. Dette skyldes først og fremst økt prosjektrisiko i prosjekter som har fått tilsagn om distriktsrettet risikolån og distriktsutviklingstilskudd. Her økte andel med høy prosjektrisiko har økt med henholdsvis fem og ti prosentpoeng. I 2013 ble etablerertilskuddet ble lagt om ved at det i større grad enn tidligere ble brukt i de tidligste delene av en etablering. Vi er litt overrasket over at dette ikke slår ut i økt prosjektrisiko på dette virkemidlet. Andelen prosjekter fra tidlig fase som har blitt vurdert til å ha høy risiko er omtrent den samme som for det ordinære etablerertilskuddet. Vi er ikke bekymret over nivået på denne indikatoren totalt sett, men vil følge nøye med framover spesielt for distriktsutviklingstilskuddene.

8.3.3 Særlig om 2013

Strategiske prioriteringer

Innenfor KMD sitt oppdrag så styrket vi vår innsats inn mot flere gode gründere gjennom å videreføre tilbudet om mentorordning for gründere på et høyt nivå og ved at vi igangsatte GründerGuiden, et

interaktivt nettsted av og for gründere (se nedenfor). Utover dette ble det ikke gjort noen vesentlige endringer i innretning eller policy.

Nye/endrete aktiviteter

Ny informasjonstjeneste for gründere.

Dette oppdraget og utviklingsområdet var et helt sentralt prosjekt i 2013, og som vi vurderer å ha en vesentlig betydning for å løfte innsatsen for Flere gode gründere.

Helt i slutten av 2013 lanserte Innovasjon Norge to nyheter; Nye nettsider for gründere og Gründertelefonen. De nye nettsidene er nå en tydelig og integrert del av innovasjon norge.no. Gründersidene legger vekt på informasjon, verktøy og råd om hvordan utvikle en gründerbedrift og er knyttet til seks sentrale fagområder for forretningsutvikling i oppstartsbedrifter. Informasjon om tilbudet gründertelefonen har også en sentral plass på gründernettsidene. Nettsidene er godt mottatt.

Gründertelefonen driftes av Innovasjon Norges kontor i Førde. Det er en gratis telefontjeneste der gründere og potensielle gründere kan ringe for å diskutere sin ide og få veiledning og råd om hvordan komme videre, med vekt på prosessveiledning. Mange positive tilbakemeldinger så langt som tyder på at det tilbys relevant veiledning og konkrete råd, herunder rask henvisning til aktører/personer i og utenfor Innovasjon Norge

Andre nye tiltak (jfr. rapporteringsenhetene)

Det satses spesielt på videreutvikling av tiltak for gründeres behov for særskilt kompetanse om markeds- og forretningsutvikling. Nytt i 2013 var introduksjon av regionale treningssamlinger om internasjonalisering for oppstartsbedrifter. Arbeidet med omlegging av etablerertilskuddet legger også vekt på å støtte opp under forretningsutvikling i tidligste fase.

Emax Norge for unge 18-25 år er nå etablert som en populær og målrettet og populær lærings-, inspirasjons- og nettverksarena for unge 18-25 år. Mentortjenesten og våre kurstilbud for veilederne i kommunenes førstelinjetjeneste er også godt mottatt og videreutvikles i 2014.

8.3.4 Avvik

Vi har kommet lenger enn forventet med utvikling og gjennomføring av tiltak for globale gründere – «Høyvekst», ref. spesielt Bootcamps. Arbeidet med forenkling og omlegging av etablerertilskuddet har tatt lenger tid enn forventet, jf. rapporten på rapporteringsenheten.

Ikke vesentlige avvik for arbeidet med gründere finansiert over post 60.

8.4 Delmål 2 – Flere vekstkraftige bedrifter

Oppdraget skiller ikke mellom delmålene mht. ønskede effekter. I dette kapitlet skal vi se nærmere på effektene hos foretakene som har fått støtte fra distriktoppdraget under delmål to, flere vekstkraftige bedrifter.

8.4.1 Effektindikatorer

Indikatorene for å måle effekt er omsetningsvekst, produktivitsvekst og vekst i lønnsomhet. Vi finner en klar effekt på omsetning og litt lavere, men signifikant, effekt knyttet til produktivitet og lønnsomhet. Figur 37 viser at bedrifter som har mottatt en av tjenestene under distriktoppdraget har en signifikant høyere vekst mht. omsetning enn kontrollgruppen. De har også en bedre produktivits- og lønnsomhetsutvikling, men her er signifikansnivået lavere.

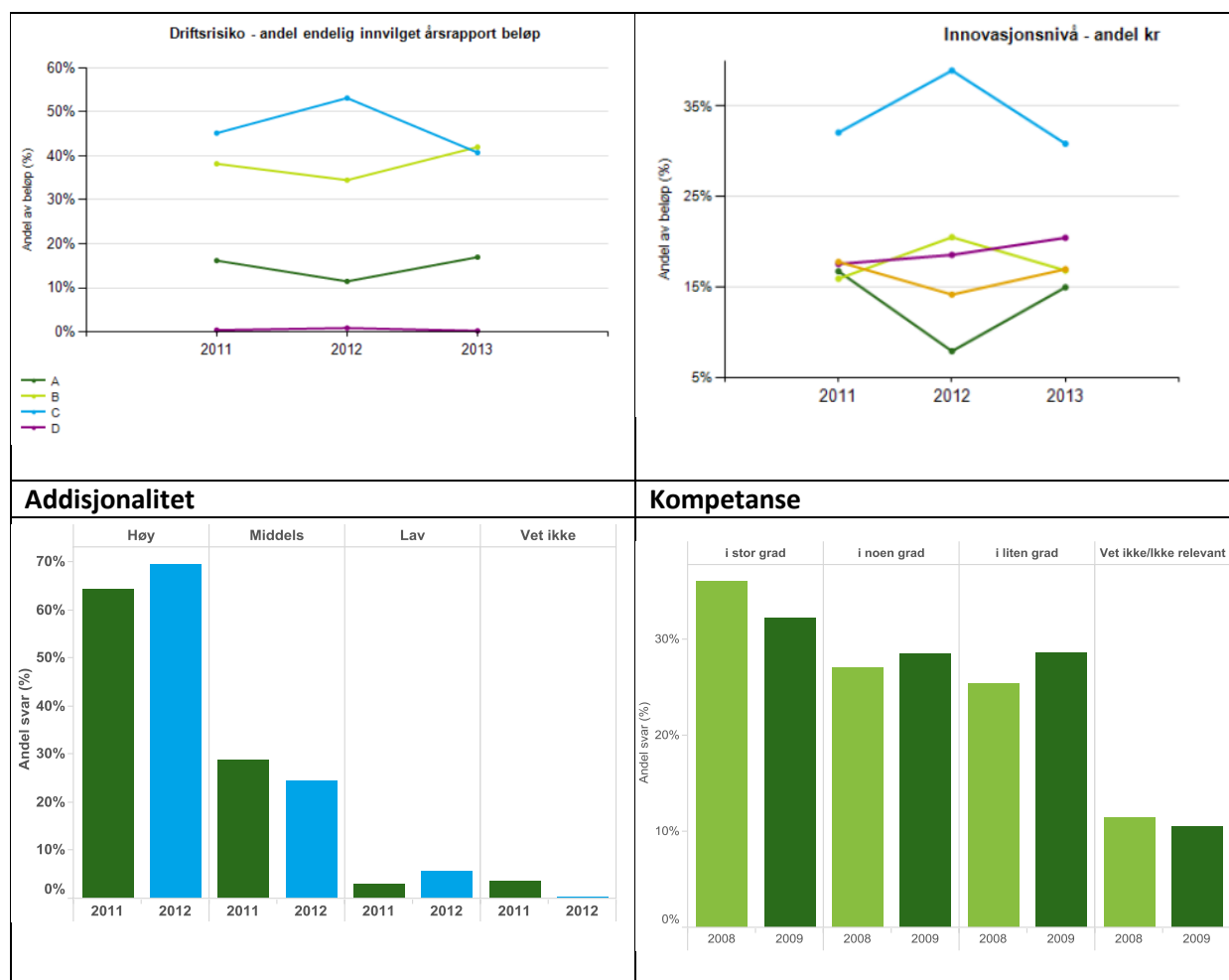
Figur 37. Effektindikatorer for bedrifter innenfor distriktoppdraget. Figuren viser differanse ift. til kontrollgruppen for bedrifter som har fått tilsagn om bedriftsutviklingstilskudd og distriktsrettede risikolån finansiert over fra KMD post 551.60. Tre stjerner (***) indikerer at resultatet er signifikant på 1 % nivå, en stjerne (*) indikerer at resultatet er signifikant på 10 % nivå og ingen stjerne forteller oss at estimatet ikke er signifikant.

Oppdraget fremhever arbeidsplasser og verdiskaping som sentralt. Foretakene øker også antall ansatte raskere, men særlig interessant er det at økningen i verdiskapingen er signifikant høyere enn hos referansegruppen. Funnene over viser at Innovasjon Norge når målsettingene som gjelder for oppdraget.

Figur 38. Støttetindikatorer for bedrifter innenfor distriktoppdraget. Figuren viser differanse ift. til kontrollgruppen for bedrifter som har fått tilsagn om bedriftsutviklingstilskudd og distriktsrettede risikolån finansiert over fra KMD post 551.60. Tre stjerner (***) indikerer at resultatet er signifikant på 1 % nivå, to stjerner (**) indikerer at resultatet er signifikant på 5 % nivå.

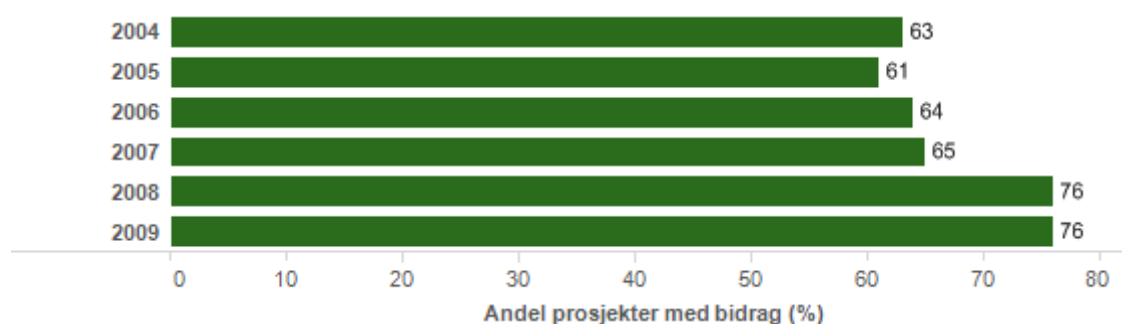
8.4.2 Resultatindikatorer

Figur 39. Resultatindikatorer for bedrifter finansiert fra KMD sitt oppdrag. Figurene viser utvikling i innovasjonsnivå, addisjonlitet og driftsrisiko. For nærmere definisjon av indikatorene se **Error! Reference source not found.** side **Error! Bookmark not defined.**

Under gründerdelmålet brukte vi prosjektrisiko for å si noe om risikoen. Her bruker vi driftsrisiko. Denne risikovurderingen ser på bedriften og det samlede risikobildet og ikke bare risikoen knyttet til prosjektet.

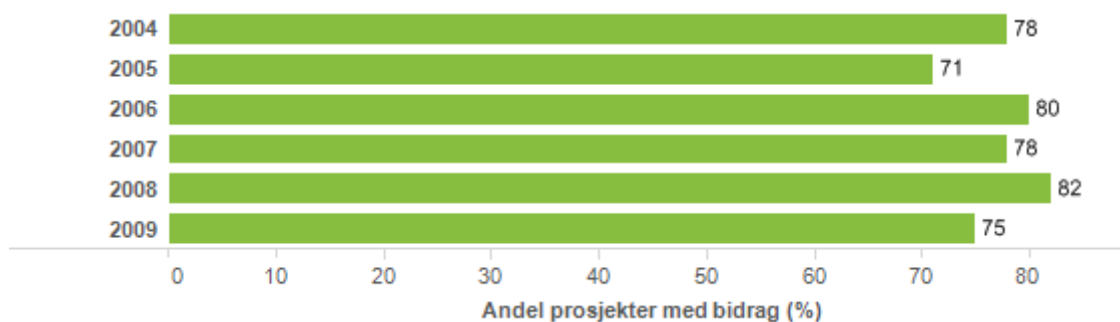
Andelen av Innovasjon Norges kunder som mener de har fått økt kompetanse som en følge av mottatt finansiering, har økt med 13 prosentpoeng når det gjelder distriktsrettet risikolån fra 2004 til 2009 (Figur 40).

Figur 40. Utvikling i bidrag til kompetanse for distriktsrettede risikolån. Figuren viser andel prosjekter med bidrag til kompetanse for bedrifter som tilsagn om distriktsrettede risikolån fra Innovasjon Norge i 2004-2009 og ble spurt om

hvorvidt prosjektet bidro til kompetanseheving i bedriften 4 år etterpå (henholdsvis 2008 – 2013). Tallene gjelder gründere og bedrifter samlet. Kilde: kundeeffekt etterundersøkelser, tallene er hentet fra samletabellene bak i undersøkelsene.

For distriktsutviklingstilskudd er ikke trenden like klar (figur 29). Totalt sett sier ca. 80 prosent av gründerne og bedriftene som har fått tilsagn om distriktsutviklingstilskudd at prosjektet har bidratt til kompetanseheving fire år etter. Det anser vi som tilfredsstillende. Det er i midlertid større variasjon mellom år enn det er for distriktsrettede risikolån. Det er et kraftig fall i 2005 og et tilsvarende fra 2008 til 2009. Det er ikke klart hva dette skyldes, men det vil være naturlig å se nærmere på det for så å vurdere eventuelle tiltak.

Figur 41. Utvikling i bidrag til kompetanse for distriktsutviklingstilskudd. Figuren viser andel prosjekter med bidrag til kompetanseutvikling for bedrifter som fikk distriktsutviklingstilskudd fra Innovasjon Norge i 2004-2009 og ble spurt om hvorvidt prosjektet bidro til kompetanseheving i bedriften 4 år etterpå (henholdsvis 2008 – 2013). Kilde: kundeeffekt etterundersøkelser. Tallene er hentet fra samletabellene bak i undersøkelsene.

8.4.3 Særlig om 2013

Strategiske prioriteringer

Finansieringspolicyen for 2013 ble i hovedsak videreført fra den policy som er lagt for tidligere år. Den viktigste endringen var at vi prioriterte høyere innovasjonsnivå på distriktsrettede tilskudd (både gründer og bedrift).

Nye/endrete aktiviteter

FRAM er videreutviklet i 2013, med introduksjon av tjenestevarianten FRAM Innovasjon basert på tre regionale piloter. Designrådgivingstjenesten har vært under utvikling de senere årene, og tjenesten fremstår nå med en sterk og god posisjon i vårt tilbud om strategisk forretningsutvikling og designprosjekter i tidlig utviklingsfase.

I lys av utviklingen av den integrerte kvinnesatsingen, vurderes nå en utfasing av vårt siste særskilte tilbud til kvinner - Ledermentor. Tilbudet er faglig solid og har vært godt mottatt, men samtidig er «markedssvikten» for lederutviklingstilbud til kvinner redusert de siste årene.

Innovasjon Norges bioøkonomisatsing ble igangsatt i 2013. Det viktigste tiltaket var det nye Bioraffineringsprogrammet. I tillegg ble det iverksatt et omfattende mobiliseringsarbeid for å bevisstgjøre næringslivet om mulighetene knyttet til nye råvarer, ny teknologi eller nye markeder. For å skape tverrsektorielt samspill og kunnskapsoverføring ble det etablert et eksternt landsdekkende innovasjonsnettverk, Norsk Nettverk for Industriell Bioteknologi.

Mobiliseringsarbeidet har resultert i økt oppmerksomhet om nye produktmuligheter, utløst en rekke FoU-prosjekter, stimulert til flere internasjonale partnerskap og bidratt til kryssbefruktning mellom ulike sektorer. Samspillet med Forskningsrådet og SIVA står sentralt i arbeidet med å stimulere norsk næringslivs satsinger innenfor bioøkonomien. Det ble i 2013 iverksatt et omfattende

koordineringsarbeid både internt mellom de tre virkemiddelaktørene og overfor relevante EU programmer, for eksempel Horizon 2020 og ulike ERA-net.

8.4.4 Avvik

Etterspørselen etter distriktsutviklingstilskudd og distriktsrettede risikolån var relativt svak i første halvår 2013 i mange av fylkene med store distriktsoppdrag. Takket være et omfattende proaktivt markedsarbeid tok søknadsinngangen seg opp i andre halvår, men ikke tilstrekkelig til å opprettholde aktivitetsnivået fra 2012. Totalt sett ble det gitt tilsagn i 2013 omtrent på samme nivå som summen av nye rammer for dette året. Søknadstilfanget var imidlertid ikke stort nok til å redusere omfanget av rammeoverføring fra foregående år.

Det var store regionale forskjeller i rammeutnyttelsen i 2013. Det betyr også at det er store forskjeller mellom distriktskontorene i andelen av disponibel ramme for 2014 som skyldes overføringer fra tidligere år. Troms har f.eks. ingen overføringer og i 2014 bare rammer til et aktivitetsnivå tilsvarende 57 prosent av nivået i 2013. I motsatt ende av skalaen ligger Nord-Trøndelag hvor disponibel ramme i 2014 tilsvarer det dobbelte av tilsagnsvolumet i 2013.

8.5 Delmål 3 – Flere innovative næringsmiljøer

Bevilgningen fra KMD finansierer følgende tjenester som støtter opp under målet om «flere innovative næringsmiljøer»: Klyngeprogrammene NCE og Arena, Bedriftsnettverk, Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer, samt Regional omstilling. De to siste tjenestene blir i sin helhet finansiert av KMD, de øvrige samfinansieres med NFD. Tjenestene bidrar til å utløse verdiskapingspotensialet i det distriktpolitiske virkeområdet gjennom å initiere og forsterke samarbeid mellom bedrifter og mellom næringsliv, kunnskapsmiljøer og øvrige utviklingsaktører. Regionenes spesifikke forutsetninger for verdiskaping er utgangspunktet for tjenestene. Behovet for tjenester som stimulerer til økt innovasjons- og utviklingsamarbeid er generelt stort i regioner med fragmenterte næringsmiljøer. Tjenestene bidrar både til å forsterke samarbeidet innenfor regionene, og til å kople sammen aktører i distriktsregionene med partnere i andre regioner.

8.5.1 Særlig om 2013

Strategiske prioriteringer

Vi har Innenfor KMD sitt oppdrag først og fremst styrket vår innsats inn mot innovative næringsmiljøer gjennom å videreføre et forhøyet antall Arena prosjekter.

Nye/endrete aktiviteter

I 2013 ble det utviklet og iverksatt en ny tjeneste på oppdrag fra KMD; Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer. Tjenesten har som formål å forsterke regionale næringsmiljøers kompetanse gjennom samarbeid med høyere utdanningsinstitusjoner. Tjenesten ble godkjent medio 2013 og iverksatt i september gjennom en åpen utlysning. Denne resulterte i 44 prosjektskisser, som ga grunnlag for støtte til 14 forprosjekter.

Den store responsen på utlysningen indikerer et stort behov for en slik tjeneste. Forprosjektene, og de 7 hovedprosjekter som ble iverksatt første kvartal 2014, representerer relevante og konkrete samarbeidsinitiativ. Tjenesten vil være et viktig bidrag til å realisere delmålet om flere innovative næringsmiljøer generelt, og utviklingen av kompetansebaserte arbeidsplasser i distriktene spesielt.

Regional omstilling har blitt modernisert i 2013. Det nye nettstedet regionalomstilling.no ble introdusert i september med enklere og bedre informasjon og oppgraderte presentasjoner av

verktøykassen. I tilknytning til nettsiden er det også utviklet et nytt INTRO kurs for ledere og styrer i omstillingskommunene.

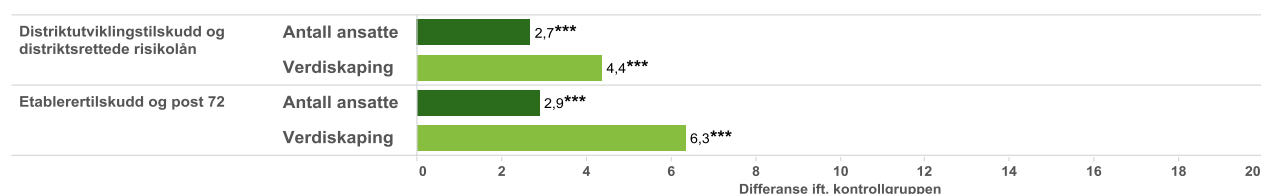
8.5.2 Avvik

Budsjettrammene fra KMD til gjennomføring av klynge- og nettverkstjenestene ble utnyttet fullt ut, bortsatt fra et lite underforbruk på NCE-programmet, som følge av at finansieringen av ett NCE-prosjekt ble skjøvet over til første kvartal 2014.

Budsjettrammen for den nye kompetansetjenesten, på 20 mill. kroner, ble i 2013 bare utnyttet til programutvikling, samt iverksetting av 14 forprosjekter, som hver ble støttet med kr 100.000 kroner. Gjenstående midler er overført til 2014 og har blitt brukt til delfinansiering av syv hovedprosjekter.

8.6 Støttende analyser

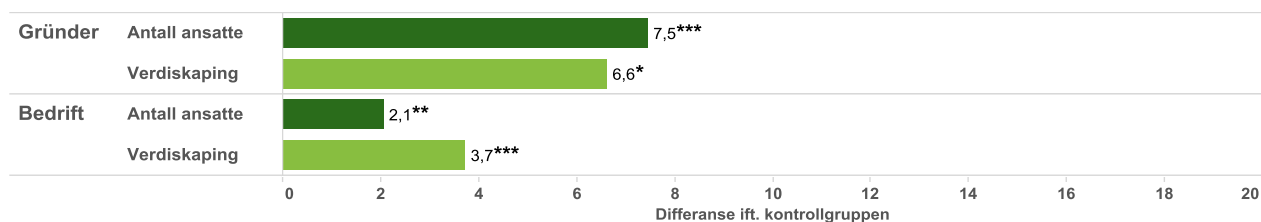
8.6.1 Verdiskaping og sysselsetting

Figur 42. Effekt av Distriktutviklingstilskudd og distriktsrettede risikolån (distriktsoppdraget) og etablerertilskudd og post 72 på antall ansatte og verdiskaping. Figuren viser differanse i prosentpoeng i forhold til referansepopulasjonen. Tre stjerner (***) angir at beregningen er signifikant på 1 % nivå.

Støttende analyser knyttet til utvikling i antall ansatte og verdiskaping viser robuste, og sterke resultater.

Mål: Konkurranskraftig næringsliv i distriktene. Gjennom innovasjon, kompetanse og bedre tilgang på kapital.

Figur 43. Effekt på antall ansatte og verdiskaping for distriktsoppdraget. Figuren viser forskjellen i effekt på gründere og bedrifter. Tre stjerner (***) angir at beregningen er signifikant på 1 % nivå, to stjerner signifikant på 5 % nivå, og en stjerne signifikant på 10 % nivå.

Distriktsoppdraget har en klar effekt på sysselsetning (Figur 31). Som forventet er effekten større på gründere enn bedrifter. I tillegg til den effekten vi kan måle i form av økning i antall ansatte kommer arbeidsplasser som er berget gjennom effektivisering og rasjonalisering som følge av styrket konkurransekraft oppnådd gjennom innovasjonsprosjekter og kompetanseheving.

8.6.2 Kvinnerettede tiltak

Virkemiddelgruppe	2010	2011	2012	2013
Diverse tilskudd	98 %	100 %		
Bedriftsutviklingstilskudd	30 %	48 %	49 %	39 %
Distriktsrettede garantier			21 %	
Distriktsrettede risikolån	16 %	27 %	21 %	21 %
Etablerertilskudd	42 %	46 %	39 %	49 %
Inkubatoretablering	36 %			
Investeringstilskudd	34 %	42 %	29 %	40 %
Kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift – RDA	26 %	32 %	49 %	45 %
Nasjonale tiltak for regional utvikling	47 %	63 %	68 %	61 %
Omstilling og nyskaping	8 %	5 %	5 %	2 %
Etablererstipend	67 %			
Nasjonale tiltak for regional utvikling - tiltak og prosjekter i Finnmark		59 %		
Gjennomsnitt KRD kvinnerettet	30 %	42 %	40 %	39 %

Tabell 4. Fordeling av kjennetegn kvinnerettet på virkemidler finansiert av KMD. Tabellen viser utviklingen i andelen prosjekter som kunderådgiverne har markert som kvinnerettet. For definisjon se statistikkvedlegg.

Andelen kvinnerettede prosjekter ligger stabilt rundt ca. 40 % siste tre år.

8.6.3 Distriktpolitisk virkeområde

Tabell 5 viser fordeling av Netto, brutto og antall på distriktpolitisk virkeområde totalt for alle tilsagn finansiert over en av KMD sine poster. Andelen midler som går til uspesifisert (i hovedsak prosjekter som dekker omfatter flere fylker og/eller kommuner) er gått ned vesentlig. Andelen tilsagn i Sone III har gått kraftig opp, mens det for de andre sonene er forholdsvis stabilt.

Distriktpolitisk Virkeområde	Netto	Brutto	Antall
Sone I	11 % (10%)	9 % (8%)	15 % (17%)
Sone II	1 % (1%)	1 % (0%)	1 % (1%)
Sone III	37 % (29%)	40 % (29%)	38 % (33%)
Sone IV	36 % (35%)	37 % (35%)	36 % (36%)
Uspesifisert	15 % (26%)	12 % (21%)	10 % (13%)

Tabell 5. Fordeling av KMD sine midler på distriktpolitisk virkeområde. Viser fordelingen av Nettobeløp, bruttobeløp og antall på distriktpolitisk virkeområde. Tall fra 2012 vises i parentes.

9 Rapportering av midler fra LMD

9.1 Introduksjon

Hovedmålet for landbruks- og matpolitikken er å opprettholde levende landbruk over hele landet. Målet for landbruksrelatert næringsutvikling er å skape lønnsomme arbeidsplasser og å bidra til bosetting og sysselsetting i hele landet. Midlene til landbruket som kanaliseres gjennom Innovasjon Norge er stilt til disposisjon gjennom jordbruksforhandlingene, reindriftsavtalen og statsbudsjettet og skal bidra til å styrke økonomien i næringen. Tabell 6 viser fordeling av rammer og forbruk på de ulike virkemidlene.

Budsjettpost	Budsjettramme 2013 (mill. kroner)	Virkemiddelgruppe	Forbruk 2013 (mill. kroner)
1149.72 – Trebasert innovasjonsprogram	27	Tilskudd	39,4
1149.73 - Skog, klima- og energiltak	7	Tilskudd	10,9
1150.50 – Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	64,7	Tilskudd	69,8
1150.50 - Bioenergiprogrammet	22,0	Tilskudd	15,3
1150.50 – Konfliktforebyggende tiltak jordbruk/reindrift	1,5	Tilskudd	0,8
1150.50 – Fylkesvise BU midler	568	Tilskudd	505,1
		Risikolån	20,9
	1000	Lånebeløp til rentestøtte	1 134,6
1150.50 – Sentrale BU midler	8,0	Tilskudd	8,2
1151.51 - Reinprogrammet	8,0	Tilskudd	6,0
1151.51 – Konfliktforeb. Tiltak mellom reindrift og jordbruk	1,45	Tilskudd	0,7
Sum	1 707,7		1 811,6

Tabell 6. Oversikt over budsjettrammer og forbruk av midler bevilget fra LMD. Beløpene inkluderer også midler til administrasjons- og gjennomføringskostnader med ordningene.

9.2 Bidrag til å nå hovedmålet

9.2.1 Effektindikatorer

De aller fleste av landbrukskundene er enkeltpersonforetak eller person kunder, og det er således ikke tilgjengelige regnskapstall på samme måten som for aksjeselskaper.

Innovasjon Norge har derfor engasjert Norsk Institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) som har sammenholdt resultatene fra landbrukskunder med data fra driftsgranskingene i jordbruket. Driftsgranskingene utarbeides årlig av NILF, og formålet er blant annet å vise den økonomiske utviklingen i landbruket generelt, og å vise utviklingen på gårdsbruk hvor en vesentlig del av inntekten kommer fra jord- og skogbruk. Driftsgranskingene i jord- og skogbruk er en årlig analyse av rundt 900 driftsregnskap for jordbruksforetak i Norge. Formålet er å vise det årlige resultatet og mer langsiktige utviklingslinjer i økonomien i jordbruket. Brukene er valgt ut slik at de representerer ulike landsdeler, størrelsesgrupper og driftsformer.

For å beregne indikatorene så ble alle tilsagn av forskjellige virkemidler rettet mot jordbruksbedrifter fra 2005 til 2012 ble samkjørt med deltakere i driftsgranskingene i samme periode ved hjelp av

personnummer og organisasjonsnummer. I driftsgranskingene er også ektefelle eller samboers personnummer registrert slik av virkemidler til for eksempel tilleggsnæring som drives av ektefelle eller samboer også kommer med. Totalt sett var 348 av gårdsbrukene i innovasjon Norges populasjon inkludert i driftsgranskingen. Dette utgjør under 5 prosent det totale antall gårdsbruk som har fått støtte fra Innovasjon Norge i perioden. Driftsgranskingene er derfor først og fremst et godt sammenligningsgrunnlag for kunder av de fylkesvise bygdeutviklingsmidlene.

NILF har foretatt analyser av landbrukskundene fordelt i tre grupper

- Tradisjonelt landbruk
- Melk- og storfefruk
- Tilleggsnæringer

Tradisjonelt landbruk er analysert for inntekt, lønnsomhet, totalkapitalrentabilitet og arbeidsproduktivitet i tilsagnsåret og tre påfølgende år. Tilleggsnæringer er analysert på samme måte med unntak av arbeidsproduktivitet.

Tradisjonelt landbruk

De fleste effektene er ikke signifikante. Det sikreste vi kan si er at når et jordbruksforetak får tilsagn til støtte, har dette en negativ innvirkning på produksjonsinntekt i året tilsagnsåret og året etter. I gjennomsnitt betyr dette en relativ reduksjon i inntekt på henholdsvis 3,32 og 4,06 prosent. To år etter tilsagnsåret er effekten fortsatt negativ, men mindre sikker. Tre år etter tilsagnsåret ser det ut til at effekten er positiv, men vi kan ikke si noe sikkert om denne effekten da den ikke er signifikant forskjellig fra null.

Resultatet samsvarer relativt godt med analyser som tidligere er gjort av lønnsomhetsutviklingen ved såkalte investeringsbruk i tiden under og like etter investeringstidspunktet.

Melk og storfefruk

Også for dette mer ensartede utvalget får vi de samme hovedresultatene, dvs. kun signifikante, negative sammenhenger med inntekt samme og de nærmest etterfølgende år etter tilsagn om tilskudd. Effektene på lønnsomhet og produktivitet er ikke signifikante.

Det er dermed ikke mulig å si noe om effekten av støtte til jordbruksforetak på lønnsomhet eller produktivitet ut fra observasjoner av enkeltbruk. Forklaringen på dette ligger i hvordan investeringer i jordbruket fungerer. Det er ikke gitt at investeringsstøtte til jordbruket skal ha noen positiv effekt på indikatorene som er brukt her, i hvert fall ikke de første årene.

Tilleggsnæringer

Utvalget som er brukt i analysen er relativt lite, og resultatene blir dermed mer følsomme for enkelte observasjoner. Det kan se ut til at det er enda mer kostbart å gjøre investeringer i tilleggsnæringer enn i tradisjonelt landbruk. Både på inntekt og lønnsomhet er effekten tilsynelatende negativ. Dette kan forklares med at bedrifter i etablerings- og utviklingsfasen ofte har lavere inntekt men like store eller større kostnader som mer etablerte bedrifter. I denne analysen er det ikke skilt mellom bedrifter i oppstartsfase og godt etablerte bedrifter. Siden det kun var 74 jordbruksbedrifter i driftsgranskingene som fikk støtte til tilleggsnæringer i perioden 2005 til 2012, ville en slik oppdeling gjort utvalget enda mindre og mer krevende å analysere.

Kommentarer til resultatene

Resultatene skiller seg ikke nødvendigvis fra andre bransjer. For tradisjonelt landbruk viser også andre undersøkelser at det ikke kan forventes økt lønnsomhet på kort sikt ved større investeringer innen melke- og storfeproduksjon. Dette henger sammen både med at det tar tid å øke produksjonsinntektene ved utvidelser av produksjonen og at så vel faste som variable kostnader øker.

NILF har tidligere evaluert de fylkesvise bygdeutviklingsmidlene (NILF-rapport 2009-4). Evalueringen konkluderte blant annet med at investeringsstøtte til tradisjonelt jordbruk virker som en kompensasjon for lav lønnsomhet, og med dagens driftsøkonomi virker den som et treffsikkert virkemiddel for å sikre produksjonsevnen i jordbruket ved at ordningen er utløsende for investeringer.

Likevel er det mange jordbruksforetak som gjør investeringer med forventninger om høy avkastning, men disse utgjør trolig ikke majoriteten av foretakene som får støtte fra Innovasjon Norge. Større effekter av investeringsstøtte vil kunne finnes hvis mottakere blir delt opp etter hva de investerer i og om formålet er å opprettholde driften, rasjonalisere eller oppskalere.

Jordbruket har vedvarende høy produktivitetsvekst. Forskningen om produktivitet i jordbruket ble oppsummert i et notat av Kjølseth og Pettersen i 2012 (NILF-notat 2012-4). Statistikken viser at norsk jordbruk over tid har hatt en meget høy produktivitetsvekst sammenlignet med annet norsk næringsliv. Notatet viser også at årsaken til produktivitetsveksten sannsynligvis dreier seg om høy innovasjonstakt med basis i en struktur som legger godt til rette for bruk av ny kunnskap, ny teknologi osv. Det dreier seg altså om en rekke faktorer. Investeringer er helt nødvendig grunnlag for produktivitetsutviklingen, selv om effekten av investeringene er vanskelig å dokumentere.

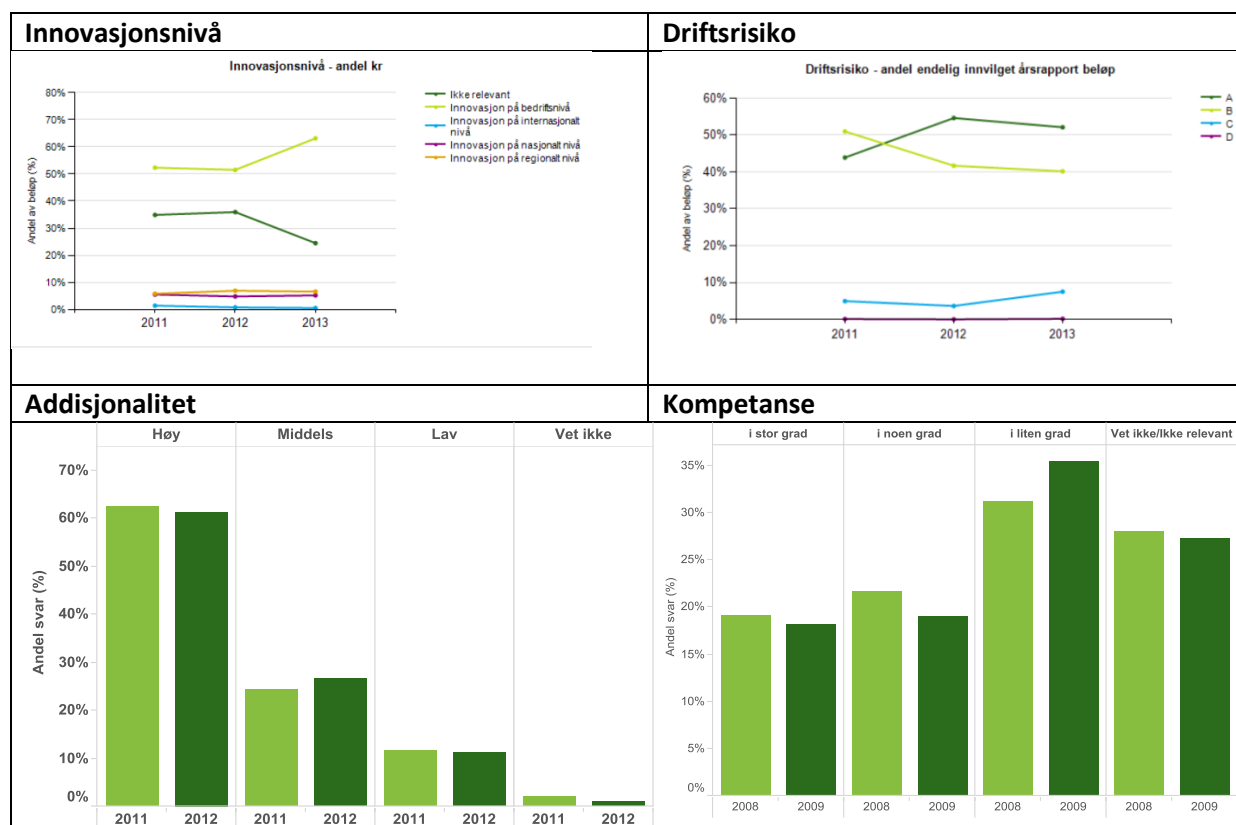
Det kan være noe av grunnen til at forskjellene mellom foretak som mottar støtte og andre foretak ikke er større enn det som vises av tallene ovenfor. Det betyr imidlertid ikke at støtten er uvesentlig. Der bygningsmasse o.l. er reelle hindringer for produktivitetsvekst, kan det likevel være av stor betydning at bøndene blir stimulert til å ta de tunge løftene for å fjerne slike begrensninger. Å sikre et visst investeringsnivå i jordbruket blir også en type beredskap, både for å kunne produsere mer mat og bidra med råvarer til en framtidig bioøkonomi. Til tross for høyere kostnadsnivå er produktivitetsutviklingen i jordbruket i Norge helt på høyde med utviklingen i EU.

Våre resultater gir derfor ingen holdbar grunn til å konkludere at investeringer og investeringsstøtte ikke fremmer produktivitetsvekst over tid. Vi må imidlertid utvikle bedre verktøy og metoder for å kunne identifisere den selvstendige effekten av nettopp denne ene kilden til produktivitetsutvikling.

Når det gjelder resultatene for tilleggsnæringene, gir datamaterialet så langt noe usikre resultater. Effekten av støtte på både inntekt og lønnsomhet ser ut til å være mer negativ enn i tradisjonelt landbruk. Dette kan komme av at vi sammenligner bedrifter i etableringsfasen med godt etablerte bedrifter. Med sitt detaljerte tallgrunnlag skulle driftsgranskningene være et godt utgangspunkt for å analysere effekter av støtte, men det ser ut til at når bedrifter som ikke bør sammenlignes med bedrifter i etablering er tatt ut, gjenstår det et lite utvalg. Som i jordbruket kan det være mer interessant å se på i hvilken grad Innovasjon Norge utløser investeringer og ny næringsaktivitet, og ikke nødvendigvis lønnsomheten i disse kontra andre tilleggsnæringer.

Man forventer at tilgjengelig grunnlag for slike resultatmålinger vil bedres over tid. Gjennom digitalisert dataflyt i landbruket skal antall enheter som kan analyseres økes vesentlig. Det samme gjelder kvaliteten på dataene. Dette kan gi et større og bedre grunnlag for å analysere effektene av investeringsstøtte til jordbruket og tilleggsnæringer.

9.2.2 Resultatindikatorer

Det er en viss økning i andelen prosjekter med innovasjon på bedriftsnivå og tilsvarende reduksjon i «ikke relevant». Endringen antas i hovedsak skyldes større bevissthet av registrering av innovasjonsnivå på bedriftsnivå. For driftsrisiko er det bare mindre endringer. Det samme er tilfelle med andelen middels og høy addisjonalitet, mens økningen i andelen som bidrar til økt kompetanse er noe redusert fra 2012.

9.3 Delmål 1 – Flere gode gründere

Arbeid rettet mot gründere er særlig relevant for tilleggsnæringer i landbruket og på bioenergi-området.

For tilleggsnæringer til landbruket og innen for mat- og reiselivsområdet skjer i iht. arbeidsdelingen mellom fylkesmannen og Innovasjon Norge i mange fylker ulike mobiliseringsprosjekter i regi fylkesmannen. Innen programområdene foregår også mobiliseringsprosjekter i regi næringsorganisasjonene i landbruket.

9.3.1 Særlig om 2013

Andelen av bygdeutviklingsmidlene som går til tilleggsnæringer/utviklingsmidler/bygdenæringer ligger på ca. 20 prosent - som er på om lag samme nivå som tidligere. Med tanke på å utvikle robuste og mangfoldige lokalsamfunn, kunne det vært ønskelig med en noe høyere interesse for bygdenæringer og arbeidet med gründerskap. Utviklingen av nye aktiviteter knyttet til lokalmat, grønt reiseliv og inn på tunet har fortsatt et potensial som er viktig gis prioritert innen de fylkesvise BU-midlene.

I forbindelse med overføring av 22 mill. kroner fra utviklingsprogrammet for lokalmat og grønt reiseliv skulle vi forvente økt bruk fra fylkesvise bygdeutviklingsmidler i 2013. Dette er ikke tilfelle, det er brukt vel 14 mill. kroner av BU-midlene på mat og reis i 2013, mot 10 mill. kroner i 2012. Det vil si at det bare har brukt 4 mill. kroner av de 22 mill. kroner som ble overført BU, på mat og reis.

Når det gjelder bioenergiprogrammet, har etterspørselen etter støtte fra bioenergiprogrammet i 2013 vært mindre enn disponible rammer. Dette skyldes milde vintre og lave energipriser. For å møte denne utfordringen har det vært satset på informasjonsarbeid, mobilisering og kompetansebygging om bruk av bioenergi. Dette arbeidet vil fortsette. Spesielt vil erfaringene fra de som har tatt i bruk biovarme være verdifulle for de som planlegger å investere. Likedan er informasjon overfor kjøpere av biovarme også et område som fortsatt er viktig.

9.3.2 Avvik

Mindre bruk av fylkesvise bygdeutviklingsmidler til lokalmat og grønt reiseliv enn forutsatt i lys av regionaliseringen og overføring av 22 mill. kroner fra nasjonal ramme til fylkesvis ramme, jf ovenfor.

9.4 Delmål 2 – Flere vekstkraftige bedrifter

Delmålet vekst i bedrifter er delmålet med desidert størst omfang i landbruksoppdraget. Så godt som alle prosjekter innen tradisjonelt landbruk (fylkesvise bygdeutviklingsmidler) og alle bedriftsrettede prosjekter innen utviklingsprogrammet for lokalmat og grønt reiseliv er knyttet til dette delmålet.

9.4.1 Særlig om 2013

Innenfor lokalmatprogrammet har man opplevd en sterk økning i etterspørselen fra vekstbedrifter og forpliktende produsentsammenslutninger. Støtte til vekstbedrifter er nesten tredoblet og støtten til forpliktende produsentsammenslutninger nesten doblet fra 2012. Etterspørselen har vært stor også i 2014.

I løpet 2013 ble det på grunn av markedssituasjonen for svinekjøtt satt stopp for å delta i kapasitetsutvidelser for disse produksjonene. Det innebærer andelen for disse produksjonene er redusert fra 2012 til 2013.

Støtte til bioenergianlegg på gårdsbruk ble i 2013 flyttet fra bioenergiprogrammet til øremerkete rammer til det enkelte fylket. Innovasjon Norge har foreslått for LMD at ordningen med øremerkete fylkesvise bygdeutviklingsmidler til bioenergianlegg på gårdsbruk avvikles, og at midlene tilbakeføres bioenergiprogrammet da dette både er en forenkling og gir mye større fleksibilitet.

9.4.2 Avvik

Større etterspørsel etter midler fra utviklingsprogrammet for lokalmat og grønt reiseliv enn tilgjengelige rammer.

Ellers ingen vesentlige avvik. Se rapportering på rapporteringsenhetene for mer informasjon hver enkelt tjeneste.

9.5 Delmål 3 – Flere innovative næringsmiljøer

Trebasert innovasjonsprogram har tradisjonelt vært det programmet innen landbruksoppdraget med størst andel nettverksaktiviteter. Nettverk er fortsatt høyt prioritert i programmet.

9.6 Støttende analyser

9.6.1 Miljørettede tiltak

Virkemiddelgruppe	2011	2012	2013
Risikolån landbruk	21 %	16 %	0 %
Bioenergiprogrammet	99 %	100 %	100 %
Diverse tilskudd		98 %	73 %
e-sporing fagpiloter	40 %		
Fylkesvise BU-midler	17 %	18 %	15 %
Fylkesvise BU-midler – Bioenergi			98 %
Fylkesvise BU-midler - Lånebeløp for rentestøtte	14 %	14 %	13 %
Lokalmatprogrammet	29 %	7 %	
Satsing inn på tunet	9 %		
Sentrale BU-midler	32 %	23 %	26 %
Skog, klima og energitiltak	100 %	82 %	99 %
Tilskudd til konfliktforebyggende tiltak reindrift/jordbruk	91 %	100 %	26 %
Tilskudd til konfliktforebyggende tiltak reindrift/jordbruk (jordbruksavtale)	90 %	100 %	28 %
Trebasert innovasjonsprogram	78 %	46 %	82 %
Utviklingsprogram for grønt reiseliv	11 %	20 %	
Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv			3 %
Verdiskapingsprogram reindrift	58 %	35 %	2 %
Gjennomsnitt	21 %	18 %	17 %

Tabell 7. Fordeling av andel miljørettede tilsagn. Tabellen viser andelen miljørettede tilsagn som andel av innvilget bruttobeløp på ulike virkemidler finansiert med midler fra LMD sitt oppdrag. Gjennomsnittet er beregnet separat for totalen av LMD sine virkemidler.

Det er stor variasjon i andelen tilsagn som kunderådgiverne har vurdert til å være miljørettet. Trebasert innovasjonsprogram og Bioenergiprogrammet har høyest andel miljørettete tilsagn, mens andelen på flere av de andre programmene er vesentlig lavere. Totalt sett har andelen miljørettete prosjekter gått ned med fire prosent fra 2011.

9.6.2 Geografi

De fylkesvise bygdeutviklingsmidlene er den største tjenesten i landbruksoppdraget, og disse midlene er bedriftsrettet og blir tildelt som rammer til det enkelte fylket. 70 prosent av midlene til tradisjonelt landbruk og 67 prosent av midlene til tilleggsnæringer gis til prosjekter innen det distriktpolitiske virkeområdet. Dette er en liten nedgang fra 2012, og mer på nivå med 2011.

For programmene tildeles en betydelig del av midlene til bedriftsovergrepene utviklingsprosjekter og andre satsinger der målgruppen er bedrifter i hele landet.

10 Del 4: Øvrig rapportering

10.1 Framtidsutsikter

Ved inngangen til 2013 pekte Innovasjon Norge bl.a. behovet for en økt satsning på gründerskap og på klynger. Bakgrunnen var behovet for flere bein å stå på for norsk næringsliv. For å svare på utfordringen har vi i løpet av året arbeidet med at fra å utvikle GCE og en helhetlig klyngesatsning til å lansere Gründertelefonen.

10.1.1 Utfordringene vokser

Som en liten åpen økonomi vil forhold utenfor Norge ha avgjørende betydning som ramme for den økonomiske utviklingen framover. Miljøutfordringer, endringer i energikonsum og oljepris er blitt enda viktigere for vår framtid. Utvikling i regelverket for global handel og utviklingen i geopolitiske forhold kan også gi nye utfordringer og endre mulighetsområdet. Forskjellene i inntektsfordelingen Norge øker, dog ikke på langt nær like mye som i vekstøkonomiene. Om denne utviklingen fortsetter kan det true den «norske modellen» og den høye produktiviteten den har bidratt til.

Produktivitetsveksten i Norge har stagnert de siste fem-seks årene, og vi har fått en produktivitetskommisjon. Veksten i aktivitet i Norge holdes oppe av innvandring og økt sysselsetting, ikke av økt produktivitet.

*«Productivity isn't everything, but in the long run it is almost everything.»
(Paul Krugman)*

Vi må fortsatt gjøre ting riktig for å forsvare, videreføre og videreutvikle et bærekraftig grunnlag for vår velferd i en global økonomi i rask endring. Kravene til lønnsomhet ligger fast og gjør behovet for innovasjon enda større. Da er det et paradoks at vi innoverer mindre når vi bør innovere mer og dristigere på områder vi er gode. Videre blir det stadig viktigere å redusere sårbarheten i norsk økonomi ved å sørge for å utvikle «nye bein» å stå på etter hvert som oljeinntekter og -investeringer faller.

10.1.2 Konjunkturoppgang i industrilandene men ikke av tidligere styrke

Ved inngangen til 2014 er bildet av norsk økonomi i ferd med å endres. Den moderate konjunkturoppgangen, som har preget norsk økonomi i 2011 og 2012, begynte å halte mot slutten av 2012 og ga klart lavere vekst i 2013. Den sterkeste innenlandske etterspørselsstimulansen i 2013, kom fra petroleumsinvesteringene som økte med 18 prosent. Dette var unntaket, resten av norsk økonomi hadde lav eller moderat vekst.

I tiden fremover ventes ingen vekst av betydning i petroleumsinvesteringene. Det er et håp om at økt vekst hos Norges handelspartnere sammen med lavere kronekurs kan stimulere norsk eksport, og slik bidra til å holde aktiviteten oppe. Statistisk sentralbyrå venter at veksten i 2014 og 2015 kan bli om lag som i 2013. Dette er imidlertid ikke nok til å hindre at arbeidsledigheten går ytterligere opp.

Samtidig har det vært tendenser til at veksten tar seg opp i mange andre land. Det har også snudd i euroområdet, selv om veksten er svak. Blant de viktigste handelspartnerne er bedringen tydeligst i USA, Storbritannia og Sverige, mens det i Danmark knapt har vært vekst på tre år.

10.1.3 Svakere vekst innenlands ved inngangen til 2014

Aktiviteten i norsk økonomi er fortsatt høy, selv om veksten avtok i 2013, og ikke var sterkere enn at arbeidsledigheten økte fra 3,2 til 3,5 prosent. Det er innenlandsk aktivitet og spesielt byggeaktivitet som har avtatt. Samtidig har også produksjonsveksten innen oljeleverandørindustrien og petroleumsrelatert eksportindustri avtatt, i følge Norges Banks regionale nettverksundersøkelse. For øvrig industri og tjenesteyting rettet mot næringslivet (blant annet IKT tjenester) hadde veksten tiltatt i begynnelsen av 2014. Undersøkelsen viser også at det nå er kommune- og sykehussektoren som øker investeringene, mens industrien planlegger mindre investeringer. Endringene for øvrig næringsliv er små.

Svakere krone og utsikter til økt vekst i utlandet har økt optimismen i eksportindustrien og i reiselivsnæringen ved inngangen til 2014.

Tap på utlån i 2014 forventes å være nær det normale for de respektive låneordningene.

10.1.4 Tiden fremover

Det er fortsatt et stort behov for å satse på gründere, etablerte konkurransefortrinn og klynger om vi skal lykkes med å få flere bein å stå på og i en stadig hardere global konkurranse. Norge investerer store summer hvert år i forskning, men sliter som mange andre land med å få god nok «Return on investment».

Med et av verdens høyeste kostnadsnivåer må vi bli bedre å utnytte de kommersielle mulighetene som ligger i FoU. Vi vil derfor se på hvordan vi kan bruke OFU/IFU sammen med etableretilskudd for å utløse mer FoU-drevet gründerskap.

Å skape helt nye næringer fra bunnen er imidlertid krevende. Om det ikke finnes et sterkt næringsliv der fra før, finnes det heller ikke investorer som har kompetanse til å vurdere risikoen. Vi kan skape et mer mangfoldig næringsliv, også basert på de styrkene vi har, men med stor grad av nytenking og innovasjon. Miljøteknologiordningen er et eksempel på en systematisk satsing for å utløse fremtidsrettet verdiskaping hvor vi ser forskning og innovasjon i sammenheng. Å utløse mer dristig innovasjon i de etablerte klyngene og bedriftene er avgjørende for at Norge skal videreføre og videreutvikle vårt høye velferdsnivå i tiden fremover.

10.2 Indre forhold

Kompetente og motiverte medarbeidere

Innovasjon Norge har medarbeidere med høy jobbtilfredshet, motivasjon og formell kompetanse. Vi har en god balanse mellom kvinner og menn, og en positiv trend i alderssammensetning. Det kulturelle mangfoldet i den delen av organisasjonen som er lokalisert i Norge er fortsatt lavt. Samlet sett har vi en organisasjon med stort mangfold gjennom at vi de fleste steder ved våre kontorer i utlandet har en norsk utsending som leder og lokalt ansatte markedsekspert og rådgivere. Vi er opptatt av å videreutvikle oss for å benytte mangfoldet enda bedre enn i dag fordi dette støtter oppunder å gi lokale ideer globale muligheter.

Attraktivitet i arbeidsmarkedet

Innovasjon Norge ble i 2013 kåret til Norges tredje mest attraktive arbeidsgiver blant erfarne økonomer. Vi er stolt av å ha oppnådd dette uten egen ressursinnsats i merkevarebygging, men gjennom å levere på et viktig formål om økt verdiskaping i norsk næringsliv. Vårt sterke omdømme

som arbeidsgiver er en stor styrke i konkurransen om talentene og gir selskapet tilgang på god kompetanse uten å måtte være lønnsledende.

Nettverk og samhandling i en distribuert organisasjon

Innovasjon Norge har kontorer i 16 fylker og 36 land. Lokal tilstedeværelse på tvers av regioner, land og verdensdeler gir bred innsikt i næringslivets behov og god kunnskap om de internasjonale markedene som er viktigst for norske gründere og bedrifter.

Samtidig gir denne distribuerte strukturen også noen utfordringer. En viktig utfordring er knyttet til å sikre tilstrekkelig grad av spesialisering, spisskompetanse og kapasitet i hvert enkelt av de stedvis relativt små fagmiljøene på de ulike kontorene.

For at våre kunderådgivere skal forstå kundenes behov og koble dem til riktig kompetanse er både intern samhandling og samhandling med private aktører, organisasjoner og andre offentlige aktører helt avgjørende. Dette handler både om å sikre kjennskap til hvor den rette kompetansen befinner seg, og om å sikre at vi har hensiktsmessige verktøy for samhandling over store geografiske avstander.

Med ny teknologi har det åpnet seg flere muligheter for effektiv samhandling og spredning av kunnskap om hvor den rette kompetansen sitter. Innovasjon Norge har implementert flere nye verktøy for samhandling de siste årene, og vi ser allerede at bruk av disse løsningene bygger bro over avstander, reduserer barrierer og gir kunder og ansatte lettere tilgang til relevant spisskompetanse uavhengig av hvor i verden ekspertisen befinner seg. De positive erfaringene så langt gir god grunn til å tro at denne utviklingen vil forsterkes fremover.

Fleksibilitet og omstillingsevne

Innovasjon Norges finansieringsmodell gir en viss grunnleggende stabilitet gjennom inndekning av basiskostnader. Samtidig skal selskapet kunne omdisponere ressurser og skalere opp og ned funksjoner og kompetanseområder i tråd med endringer i oppdragene. Hensynet til stabil og effektiv drift må derfor balanseres mot fleksibilitet og endringsevne.

De viktigste tiltakene for å håndtere denne balansen er utvikling av kompetanse og omstillingsevne hos våre medarbeidere samt kontinuerlig forbedring av felles metoder og arbeidsformer.

I tillegg må vi balansere bruk av faste ansatte til å fylle selskapets kjernekompetanseområder mot behovet for å bruke prosjektstillinger og eksterne ressurser der dette er nødvendig eller mer hensiktsmessig.

Dette er en krevende balansegang, men samlet sett mener vi at selskapet har et godt utgangspunkt for videre effektivisering og organisasjonsutvikling fremover med sikte på å skape enda bedre resultater og effekter i samarbeid med våre kunder.

Omstillingsbehov ved inngangen til 2014

Med statsbudsjettet for 2014 fikk Innovasjon Norge både nye oppdrag og reduksjon i eksisterende oppdrag. Som følger av dette vil Innovasjon Norge i 2014 styrke satsingen på klynger og nærmiljøer (herunder Global Centres of Expertise) og kompetanseprogrammer inn mot tilsvarende miljøer. Vi vil samtidig redusere aktiviteten innenfor reiseliv, miljøteknologiordningen og marint verdiskapingsprogram. Til slutt er det stor usikkerhet knyttet til Innovasjon Norges distriktsoppdrag fra Fylkeskommunene. En reduksjon i oppdrag på ca. 20 prosent er ventet i 2014.

På bakgrunn av reduksjon og stor usikkerhet knyttet til betydelige oppdrag, samt manglende kompensasjon for lønns- og prisvekst knyttet til andre oppdrag besluttet Innovasjon Norge i fjerde kvartal 2013 å iverksette en omstillingsprosess for å sikre en bærekraftig drift av organisasjonen i tiden fremover. Omstillingen medfører reduksjon i kostnader og bemanning i et omfang som kan gjennomføres gjennom naturlig og frivillig avgang. Ytterligere tiltak er iverksatt for å sikre en enda mer effektiv organisasjon som samtidig har nødvendig fleksibilitet til å møte fremtidige endringer i oppdragsporteføljen.

De tillitsvalgte og ledelsen samarbeider godt i omstilling og utvikling av virksomheten.

10.3 Styring og kontroll

Styret i Innovasjon Norge vedtok i februar 2013 en ny strategi med nye mål for selskapet. Administrasjonen har i løpet av 2013 implementert nytt MRS med effektmål og tilpasset selskapets interne styringssystem til nye mål og ny strategi. DFØ sitt rammeverk for styring av offentlige virksomheter er lagt til grunn for videreutviklingen av målstyring og risikostyring av selskapet.

Ledelsen har i tilknytning til den nye strategien blitt enige om et sett av kritiske suksessfaktorer som selskapet må lykkes med for å nå sine mål. Sammenhengen mellom overordnede mål og kritiske suksessfaktorer er vist i et såkalt strategikart som er felles for hele selskapet (se Figur 44).

For den operative delen av virksomheten er det i tillegg utviklet målekort med indikatorer som benyttes i den løpende styringen av det kunderettede arbeidet. Det er laget ulike årshjul for styring som skal sikre at målekort og øvrige kritiske suksessfaktorer følges opp systematisk i hovedstyret, i toppledelsen og i divisjonene.

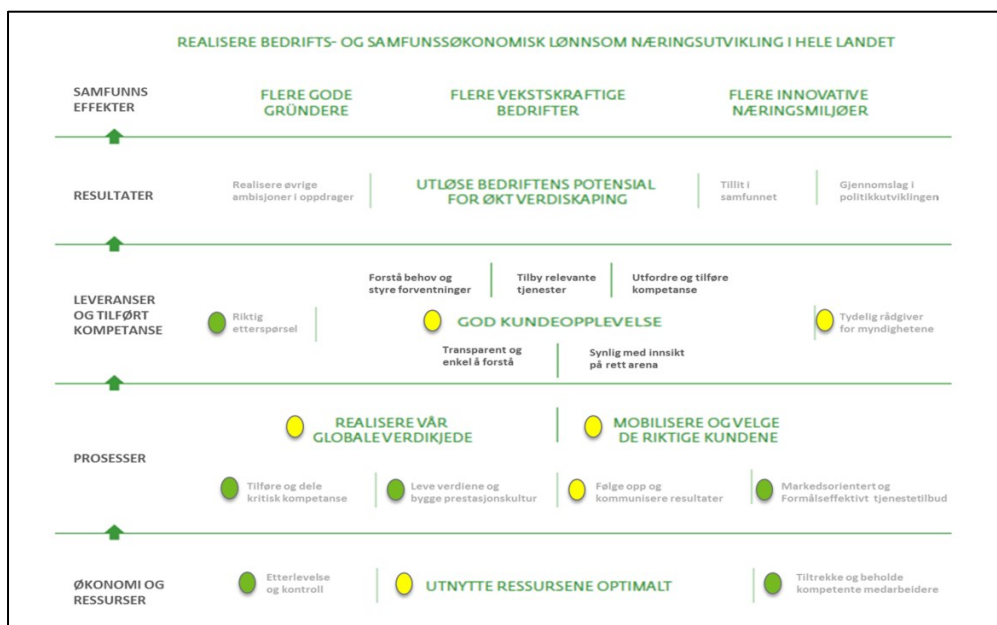
10.3.1 Overordnet risikovurdering for manglende måloppnåelse

Styring av overordnet risiko omhandler hovedmålet og de tre delmålene i MRS. Samfunnseffekter, resultater og effekter for våre kunder ligger øverst i strategikartet, mens kritiske suksessfaktorer knyttet til ressurser, prosesser og leveranser finnes i nedre del av strategikartet. Det er derfor naturlig å benytte strategikartet for overordnet og operasjonell risikovurdering av Innovasjon Norge.

Figur 44 viser strategikart for selskapet med overordnet og operasjonell risiko vurdert ved utgangen av 2013. KSF'er med henholdsvis høy (rød), moderat (gul) og lav risiko (grønn) er markert med trafikklys i nedre del av strategikartet.

Etter at risikoreduserende tiltak er iverksatt i løpet av 2013, var det ved utgangen av året:

- Ingen områder med høy risiko (rød)
- 6 områder med moderat risiko (gul)
- 6 områder med lav risiko (grønn)

Figur 44. Strategikart med overordnet- og operasjonell risikovurdering ved utgangen av 2013.

Nærmere om overordnet og operasjonell risiko

I starten av året vurderte ledelsen risikoen til å være moderat for 8 av de kritiske suksessfaktorene i strategikartet. Basert på resultatdata og tilbakemelding fra kunder og oppdragsgivere, har ledelsen i 2013 identifisert følgende risikofaktorer:

#	Kritisk suksessfaktor	Risiko for at Innovasjon Norge...	Risiko 01.01.13	Risiko 31.12.13
1	God kundeopplevelse og forenkling for kunden	R1 Ikke forstår kundens behov og styrer forventningene R2 Ikke utfordrer og tilfører kompetanse til alle våre kunder R3 Ikke er transparent og enkel å forstå	Moderat	Moderat
2	Realisere vår globale verdikjede	R4 Ikke utnytter vår unike tilstedeværelse og kobler kunnskap om internasjonale forretningsmuligheter med gründere, bedrifter og klynger	Moderat	Moderat
3	Mobilisere og velge de riktige kundene	R5 Tilbyr risikoavlastning til kunder som kunne gjennomført sitt innovasjonsprosjekt uten lån eller tilskudd fra staten (ikke utløsende) R6 Ikke jobber med de gründerne og bedriftene i våre målgrupper som har både evne og vilje til vekst	Moderat	Moderat
4	Utnytte våre ressurser optimalt	R7 Ikke frigjør ressurser til nødvendig forbedring og kunderettet arbeid ved å jobbe smartere og effektivisere våre arbeidsprosesser	Moderat	Moderat
5	Etterlevelse og kontroll	R8 Lider økonomiske tap eller omdømmetap pga. svikt i fullmaktstrukturer, rutiner, datasystemer/informasjonsikkerhet, kompetansesvikt eller tillitsbrudd hos ansatte	Moderat	Lav
6	Tydlig rådgiver for myndighetene	R9 Ikke er synlig med innsikt på rett arena, slik at våre råd til myndighetene blir lyttet til	Moderat	Moderat
7	Følge opp- og kommunisere resultater	R10 Ikke forvalter økt frihet fra oppdragsgiverne ved å begrunne våre valg og gå fra rapportering av innsats til styring på resultater	Moderat	Moderat
8	Tilføre og dele kompetanse	R11 Ikke lykkes i rollen som pådriver for økt verdiskaping fordi våre medarbeidere ikke har riktig kompetanse og effektive støtteverktøy	Moderat	Lav

Tabell 8. Oversikt over kritiske suksessfaktorer og risikofaktorer hvor det er gjennomført risikoreduserende tiltak i 2013

Risikoreduserende tiltak på strategisk og operativt nivå

For å redusere identifiserte risikofaktorer i tilknytning til de kritiske suksessfaktorene har administrasjonen iverksatt en rekke tiltak i 2013. Effekten av igangsatte tiltak følges opp gjennom Innovasjon Norges interne mål- og resultatstyringsystem.

For å redusere risikoen knyttet til suksessfaktor 1 - «Gode kundeopplevelser og forenkling for kunden» og suksessfaktor 8 – «Tilføre og dele kompetanse» har administrasjonen prioritert fortsatt styrking av kunderådgivernes kompetanse på proaktiv kundedialog og forretningsmodellering.

I slutten av 2013 iverksatte vi i tillegg et større endringsprogram for å skape fremragende kundeopplevelser og effektive kundeleveranser som vil gå over tre år. Arbeidet i endringsprogrammet inkluderer forenkling av IT-systemer og å lage felles informasjonsmodeller, slik at vi i større grad kan strømlinjeforme interne prosesser og åpne for automatisering og selvbetjening. Etablering av gründertelefon og nye nettsider for gründere samt økt bruk av virtuelle møteplasser er tiltak som også faller inn under denne kategorien.

Smartere bruk av IKT berører i tillegg kritisk suksessfaktor 2 – «Realisere vår globale verdikjede» og risikofaktor 4 – «Utnytte våre ressurser optimalt». IKT bedrer mulighetene for samhandling på tvers av geografiske avstander. Likeledes bidrar det til å effektivisere arbeidet og således frigjøre ressurser til nødvendig forbedring og kunderettet arbeid. Det gjennomføres i alt fire større IT og omstillingsprosjekter i 2013-2014.

Innovasjon Norge er avhengig av tillit fra næringsliv, politikere og allmennheten for å lykkes. Dette stiller strenge krav til krav til effektiv drift og ansvarlig forvaltning av fellesskapets midler. Økning i måloppnåelsen må primært realiseres gjennom effektivisering av våre arbeidsprosesser og smartere samhandling, ikke gjennom økte rammer. Innovasjon Norge jobber derfor systematisk med å effektivisere sine arbeidsprosesser for å frigjøre tid til proaktivt kunderettet arbeid. Innovasjon Norge går inn i 2014 med et bevisst forhold til at vi fortsatt har et uutnyttet potensiale i effektivisering av våre prosesser.

For å redusere risikoen knyttet til suksessfaktor 5 – «Etterlevelse og kontroll» har vi styrket internkontrollen og strukturer for etterlevelse, noe som øker avdekking av avvik og reduserer risikoen for økonomiske tap eller omdømmetap. Dette inkluderer også presisering av fullmaktstrukturer. Tidligere treårs plan for samfunnsansvar er gjennomført uten restanser og videreføres nå i en ny tre-års periode. Planen omfatter som tidligere både håndtering av samfunnsansvar hos kunder som mottar rådgivning og risikoavlastning fra Innovasjon Norge og selskapets eget arbeid med reduksjon av miljøpåvirkning, anti-korrupsjon og etikk.

Innovasjon Norges eiere har uttrykt en klar forventning om at selskapet skal bidra mer aktivt i videreutvikling av nærings- og innovasjonspolitikken. For å redusere risikoen knyttet til suksessfaktor 6 – «Tydelig rådgiver for myndighetene» har vi etablert og videreført arenaer for dialog om innovasjon og næringspolitikk, slik som Signalkonferansen, innovasjonstalen, Innovasjonsbloggen og magasinet Innsats. Selskapet har også fått en ny kommunikasjonsstrategi som fastslår at Innovasjon Norge skal være «Synlig med innsikt» og utvikle flere etterspurte talspersoner på våre kjerneområder.

Vår rådgivning til myndighetene tar utgangspunkt i vår brede kontaktflate i næringslivet og kunnskap hvilke tiltak som gir best effekt. For å få gjennomslag i nærings- og innovasjonspolitikken, må vi derfor lykkes suksessfaktor 7 – «Følge opp og kommunisere resultater». Innovasjon Norge har derfor jobbet intenst gjennom hele 2013 for å implementere og ta i bruk effektindikatorerne i nytt MRS i tett dialog med eiere og oppdragsgivere sentralt og regionalt. Vi har også harmonisert intern og ekstern styring, for å ruste organisasjonen til å ta i bruk ny innsikt om resultater og effekter også i den løpende styringen av selskapet.

I tråd med forenklingsrapporten fra 15. april 2013 er det gjennomført en rekke tiltak for å realisere foreslåtte forenklinger i tjenesteporteføljen, kundedialogen og oppdragsgiverdialogen. Et enklere Innovasjon Norge handler om å se på forenkling i alle leddene i selskapets leveransekjede, fra oppdragsbrev via vår utforming av tjenester, til kundedialogen, leveranse av tjeneste og tilbake til rapportering og dialog med oppdragsgivere. For detaljene i dette arbeidet viser vi til forenklingsrapporten.

Finansiell risiko

Som følge av selskapets formål og virkemidler er Innovasjon Norge eksponert for et sammensatt risikobilde. I tillegg til strategisk og operasjonell risiko, følger administrasjon og styre løpende opp finansiell risiko, med særlig fokus på kredittrisiko og renterisiko. Valuta- og likviditetsrisiko er lav.

På grunn av utlånsvirksomheten er kredittrisiko en vesentlig risikotype i Innovasjon Norge. Styret fastsetter årlig policy for Innovasjon Norges finansielle tjenester, herunder hvilken risikoprofil som

skal legges til grunn for nye tilsagn. Den løpende styringen skjer gjennom oppfølging av risiko i nye tilsagn og i samlet portefølje. Utviklingen rapporteres til styret hvert kvartal. Ved vesentlige negative avvik, foretas en justering av kredittpolicyen. Alle vesentlige engasjementer og engasjementer med tapshendelse gjennomgås hvert halvår i forbindelse med regnskapsavleggelse.

Renterisikoen styres og reduseres ved å tilpasse utlånsvilkårene til vilkårene på innlån. Innlånene skal motsvare utlånene, samt sørge for nødvendig likviditet for å operere ordningene. Innlånene avspeiler renteprofilen på utlånsmassen.

10.3.2 Vurdering om avslutning/reduksjon av oppgaver

De nye effektindikatorerne fra SSB som er presentert i årsrapporten viser at vi Innovasjon Norge utløser verdiskapende næringsutvikling og at virkemidlene jevnt over virker godt. Det er gledelig.

Samtidig har denne første målingen har noen begrensninger ved at den primært dokumenterer resultater og effekter av finansielle tjenester for aksjeselskaper og landbrukskunder. Innovasjon Norge ser fram til å utvide målingene til flere tjenester og kundetyper etter hvert som data-grunnlaget for ikke-finansielle tjenester og tilgang til regnskapsdata fra enkeltmannsforetak bedres.

Vi erkjenner også at ny MRS allerede har generert en mengde nye data om vår virksomhet og våre kunder som vi ikke har rukket å analysere og ta lærdom av. Når vi kobler de nye indikatorene med tilbakemeldinger fra våre kunder og innsikt om egne prosesser og prioriteringer, får vi mer håndfast kunnskap om sammenhengen mellom innsats og resultat; Hvilke tjenester virker best for hvilke kunder? Finnes det en optimal miks av risikoavlastning og rådgivning? Hvor stor forskjell er det egentlig på utviklingsmønstrene til gründere og bedrifter? Hvor mye betyr det for resultatet at bedriften er aktiv i en klynge? Når kan vi forvente å finne målbare resultater i form av vekst, produktivitet og lønnsomhet hos ulike typer av kunder? Vi gjør systematiske evalueringer av enkelttjenester, men har ikke samme kunnskap om bredden av vår virksomhet.

Å finne disse sammenhengene er en krevende oppgave som vi tar fatt på med glede. Vel vitende om at ikke alt som er viktig kan måles, og at det som virket i går, ikke nødvendigvis er treffsikkert fremover. I vår daglige kontakt med norsk næringsliv ute og hjemme, får våre ledere og kunderådgivere tilbakemeldinger om nye behov og kvaliteten på våre tjenester lenge før forskerne kan måle det på bunnlinja til de bedriftene vi samarbeider med.

Vår styrke skal være å kombinere kunnskap om effekten av tidligere innsats, med innsikt om utviklingen i norsk økonomi og næringslivets behov fremover, slik at vi tar kloke og fremtidsrettede valg sammen med oppdragsgivere og eiere.

De største gevinstene får vi antakelig når vi også tar i bruk det vi lært, til å videreutvikle selskapet og måten vi jobber på. Vi må gå fra innsikt til handling. Vi må våge å avslutte aktiviteter som mange brenner for, hvis de over tid ikke gir de forventede resultatene. Og vi må ta vanskelige valg sentralt for å gjøre mer av det som virker best.

Innovasjon Norge har krevende kunder og kompetente medarbeidere spredt over hele kloden. Kunnskap om hva som utløser økt verdiskaping må derfor effektivt spres ut til alle ledd, slik at våre kunderådgivere kan vurdere de «store spørsmålene» når de tar de «små avgjørelsene» i hverdagen. I en kunnskapsorganisasjon som vår, er det slik strategien blir virkeliggjort. Vi tror også det er mulig å jobbe enda mer systematisk enn i dag med å sikre at vår innsats ikke koster samfunnet mer enn absolutt nødvendig.

Innovasjon Norge har over 10 års erfaring med tilbakemeldinger fra kunder og forskere om kvaliteten på vårt arbeid og effekter av innsatsen. Nå er neste etappe på denne reisen i gang og vi er

optimistiske. Innovasjon Norge har aldri hatt bedre forutsetninger enn nå for å konsentrere innsatsen om de oppgavene som gir høy måloppnåelse.

10.4 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

10.4.1 Driftskostnader

Driftskostnadene for selskapet består av gjennomføringskostnader og basiskostnader. Nærings- og fiskeridepartementet (eier) finansierer en basisbevilgning til selskapet som skal sikre en grunnkapasitet uavhengig av oppdragsmengde. Dette kalles basiskostnader.

Gjennomføringskostnader skal på sin side dekke alle kostnader som er knyttet til å gjennomføre og administrere konkrete oppdrag. Den enkelte oppdragsgiver skal dekke alle gjennomføringskostnader for sine oppdrag, med unntak for aktiviteter som skal være selvfinansierende (lån og fond).

En samlet oversikt finnes i Tabell 9. Vi skiller mellom direkte prosjektkostnader (DPK) og bemanningsrelaterte kostnader for egne ansatte (egen bemanning og overhead). Mer detaljert oversikt over basiskostnader og gjennomføringskostnader for de to gruppene av virkemidler følger under. Det som påvirker andelen Direkte Prosjektkostnader for et virkemiddel er først og fremst valg av leveransemodell. Innovasjon Norge setter ut drift og gjennomføring av enkelte ikke-finansielle tjenester som kurs og rådgivning når det er mest hensiktsmessig. Da blir andelen direkte prosjektkostnader vanligvis høy, mens kostnader til egen bemanning og overhead går ned.

	DPK	Egen bemanning og overhead	Sum Gjennomføring
Basiskostnader	18 (27)	177 (162)	195 (189)
Gjennomføringskostnader finansieringstjenester	97 (65)	340 (331)	438 (396)
Gjennomføringskostnader øvrige tjenester	445 (475)	390 (241)	834 (815)
Sum driftskostnader	560	906	1467 (1401)

Tabell 9. Oversikt over driftskostnader (gjennomføringskostnader og basiskostnader). Tabellen viser fordeling av DPK og gjennomføringskostnader. Beløp i parentes er tilsvarende tall for 2012.

I årsregnskapets note ni finnes en oversikt over hva som inngår i direkte prosjektkostnader, for mer informasjon om hva som inngår i gjennomføring se under driftskostnader i årsregnskapet samt note syv, åtte, ti og 11 for detaljer.

10.4.2 Gjennomføringskostnader for virkemidler med høy andel av finansiering

På neste side er en tabell med oversikt gjennomføringskostnader for virkemidler med høy andel av finansiering. Forholdet mellom aktivitetsnivå, målt som tilsagn levert til kunde, og gjennomføringskostnader kan variere betydelig mellom virkemidler. Dette er vist i kolonnen helt til høyre.

Andelen gjennomføringskostnader påvirkes først og fremst av innslag av rådgivning og andre ikke-finansielle tjenester. I tillegg kan gjennomføringskostnader omfatte tjenesteutvikling, markedsføring av tjenestene overfor målgruppene, saksbehandling, særskilt oppfølging av kunden, osv.

Virkemidler som er stabile over tid vil vanligvis ha noe lavere gjennomføringskostnader enn tjenester med kort levetid (alt annet likt). Dette skyldes bl.a. av at engangskostnader knyttet til utvikling-, opptrapping- og utfasing av tjenesten fordeles på lavere tilsagnsvolumer og/eller færre driftsår (stordriftsfordeler). Dersom det er behov for arrangementer, mobilisering og annet proaktivt arbeid

overfor målgruppen for å øke måloppnåelsen, vil gjennomkostnadene vanligvis økse noe. Tilsvarende vil virkemidler med kompliserte tildelingskriterier og rutiner ha noe høyere andel gjennomføringskostnader (alt annet likt).

Bemanningskostnadene øker dersom Innovasjon Norge tar i bruk mer arbeidsintensive metoder for å øke måloppnåelsen. Herunder kan spesielt nevnes det økte fokuset på å ta rollen som kompetent sparringspartnere for våre kunder i deres forretningsutvikling. Nye tjenester som må utvikles og markedsføres vil gi økte bemanningskostnader sammenliknet med drift av kjente ordninger med høy etterspørsel og enkle tildelingskriterier. Tilsvarende vil bevisst gjenbruk av eksisterende tjenester og arbeidsmetoder muliggjør økt volum uten tilsvarende økning i bemanningskostnad. Det siste så vi et tydelig eksempel på under finanskrisen.

Virkemiddel	Finansiert av	DPK	Egen bemanning og overhead	Sum Gjennomføring	Levert kunde ¹²	Andel gjennomføring
Lavrisikolån	Renteinntekter	19,3	86,1	105,4	2490,0	4 % ¹³
Investerings-, bedriftsutvikling- og RDA tilskudd	KMD 551.60, KMD 551.61	15,7	63,2	79,4	554,7	14 %
Innovasjonslån og garantier	Renteinntekter	8,0	35,6	43,6	554,7	8 % ²
Fylkesvise og sentrale bygdeutviklingsmidler	LMD 1150.50, Fylkesmannen	3,4	34,4	37,9	481,2	8 %
Forsknings- og utviklingstilskudd	NFD 2421.72	2,1	22,2	24,4	293,7	8 %
Distriktsrettede risikolån og garantier	Renteinntekter	6,0	26,5	32,4	262,9	12 % ²
Miljøteknologi	NFD 2421.76	4,3	20,2	24,5	224,5	11 %
Etablerertilskudd	KMD 551.60, NFD 2421.50	0,4	11,5	11,9	183,9	6 %
Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	LMD 1150.50	19,3	10,2	29,5	69,8	42 %
Bioenergi	LMD 1150.50, LMD 1149.73	1,0	2,6	3,5	50,1	7 %
Trebasert innovasjonsprogram	LMD 1149.72	3,0	4,5	7,5	46,2	16 %
Landsdekkende innovasjonstilskudd	NFD 2421.50	0,4	1,6	2,0	26,4	8 %
Bioraffineringsprogrammet	KMD 552.72	0,0	2,0	2,0	23,2	9 %
Marint verdiskapingsprogram	NFD 2415.75	7,4	6,2	13,6	23,0	59 %
Tilskudd til innkjøpskonsortium for kjøp av kraft	NFD 2421.73	0,0	0,1	0,1	11,2	1 %
Maritim utvikling og nærskipfart	NFD 2421.50	0,2	1,7	1,9	10,2	19 %
Reinprogrammet	LMD 1151.51	0,4	1,3	1,7	6,0	29 %
Konfliktforebyggende tiltak jordbruk/reindrift	LMD 1150.50, LMD 1151.51	0,0	0,0	0,0	1,5	0 %
Kultur og næring	KMD 552.72	0,0	0,4	0,5	3,2	16 %

Tabell 3. Viser direkte kostnader, bemanningskostnader og tilsagn til kunder for finansieringstjenestene.

Gjennomføringskostnader er sum av direkte kostnader og bemanningskostnader. Andel gjennomføringskostnader er prosentandelen gjennomføringskostnadene utgjør av volumet (målt i bruttobeløp) som er levert til kunde.

¹² Beløpene på levert kan avvike fra det som er vist andre steder i rapporten og i statistikkvedlegget. Dette er fordi vi har fjernet tilsagn til innovasjon Norge til gjennomføring fra statistikken.

¹³ Målt i andel av låneportefølje er andel gjennomføring for lavrisikolån 0,8 % og for risikolån (distrikts og landsdekkende) 2,8 %

10.4.3 Gjennomføringskostnader for øvrige virkemidler

Virkemiddel	Gjennomføring finansieres av	DPK	Egen bemanning og overhead	Sum gjennomføring
Reiselivsprofilering	NFD 2421.71	281,4	76,2	357,5
Rådgivning og formidling ved utekontorene, hjemhenting og nettverksbygging	NFD 2421.70	17,6	111,1	128,7
Rådgiving	NFD 2421.70, NFD 2421.71, KMD 552.72	27,4	85,8	113,2
Kompetanse	NFD 2421.71, KMD 552.72	41,4	10,5	51,9
Næringslivsprofilering	NFD 2421.70	33,9	13,0	46,9
Nettverk	NFD 2421.71, KMD 552.72	14,1	26,1	39,7
Innovasjon i reiselivsnæringen	NFD 2421.71	6,0	9,2	15,1
Marint verdiskapingsprogram	NFD 2415.75	7,4	6,2	13,6
EØS-programmene	UD	2,2	10,4	12,6
Regional omstilling	KMD 552.72	3,8	6,6	10,4
Business Match Making program	UD	3,6	6,6	10,2
Samarbeidsprosjekter med utenriktjenesten	NFD 2421.70	1,4	6,6	8,0
Investeringsfond Nordvest-Russland/Øst-Europa	Renteinntekter	2,1	5,7	7,7
Diverse	Øvrig	2,0	4,0	6,0
Administrasjon av Skattefunnordningen	NFD 2421.70	0,1	5,2	5,3
Sektormobiliseringsprogrammer	NFD 2421.71	0,9	4,4	5,3
Førstelinjetilbud til næringslivet	KMD 552.72	1,6	2,8	4,4
Evaluering og analyser	KMD 552.72, NFD 2421.71, LMD	4,2	0,0	4,2
Eksportbistand til nødhjelpsmarkedet	UD	0,7	3,0	3,7
Informasjonstjeneste for gründere	KMD 552.72	2,1	1,4	3,5
Administrasjon av såkornfond	NFD 2421.70, NFD 2421.78	0,9	2,5	3,4
Innvandrere i næringslivet	KMD 552.72	1,6	1,2	2,7
Forsvarsanskaffelser	NFD 2421.70	1,0	1,6	2,6
Kvinner og unge	NFD 2421.50, NFD 2421.71, KMD 552.72	0,0	2,6	2,6
Intsok	UD	0,5	1,1	1,7
Invest in Norway	NFD 2421.71	0,2	1,1	1,3
Næringsrelevant utdanning	KMD 552.72	0,3	0,8	1,1

Tabell 10. Fordeling av direkte kostnader og bemanningskostnader for virkemidler med liten andel finansiering i 2013.

10.5 Rapportering av basiskostnader finansiert over NFD post 2421.70

Basiskostnadene finansieres over post 2421.70 og omfatter:

- Direkte personalkostnader for administrerende direktør, lederne ved distriktskontorene og lederne ved utekontorene, med unntak av utekontorer som er dedikert særskilte ordninger
- Honorarer til hovedstyret, regionstyrene og valgkomiteene
- En grunnkapasitet til å ta imot henvendelser ved distriktskontorene
- Strategiarbeid og virksomhetsstyring som ikke er relatert til særskilte oppdrag
- Styriingsdialog med eierne
- Innspill til nasjonal og regional politikkkutforming
- Deltakelse i utviklingsprosesser på nasjonalt og regionalt plan
- Fysisk og digital infrastruktur knyttet til funksjoner som dekkes av basiskostnadene

Økning i basiskostnader fra 2012-2013 er på 6 mill. kroner(3,5 prosent) som tilsvarer lønns- og prisvekst.

	2012	2013
Ledelse og virksomhetsstyring	145,2	150,5
Innovasjonspolitisk rådgiver	17,9	17,4
Grunnkapasitet Distriktskontor	18,8	19,3
Styrehonorarer	7,2	7,5
SUM Basiskostnader	189,1	194,7

Tabell 6. Fordeling av direkte kostnader og bemanningskostnader for basiskostnader i 2013. Gjennomføringskostnader er sum av direkte kostnader og bemanningskostnader.

Økningen på ledelse og virksomhetsstyring skyldes først og fremst arbeidet med ny MRS. Ekstramidlene til innovasjonspolitisk rådgiver har i 2013 primært blitt brukt til utvikling av ny MRS og blir synlig som en økning av midlene til ledelse og virksomhetsstyring.

10.6 Annen administrativ rapportering

10.6.1 Fordeling av antall årsverk og kostnader

Tabell 8 viser antall årsverk fordelt på distriktskontorer (DK), kontorer i utlandet (UK) og hovedkontoret (HK) i 2012 og 2013. Inndeling i DK, UK og HK reflekterer ikke fordeling på kunderettet arbeid versus hovedkontorfunksjoner, men hvor den enkelte ansatte har sin arbeidsplass. Ansatte som gjør kunderettet arbeid finnes både på HK, DK og UK. Dette er knyttet til leveransemodell (sentralisert desentralisert)

Tabellen viser antall ansatte årsverk ved utgangen av året og inkluderer vikarer og personer i permisjon. Dette gjør at det ikke er noen entydig sammenheng mellom antall årsverk og lønnskostnader eller bemanningskostnader

Årsverk	2012	2013
Hovedkontor	241,4	249,0
Distriktskontor	310,5	318,9
Utekontor	182,6	189,5
Sum	734,5	757,5

Tabell 8. Utvikling i antall årsverk fordelt på distriktskontorer (DK), kontorer i utlandet (UK) og hovedkontoret (HK). Som årsverk teller alle som er ansatt hos Innovasjon Norge per 31.12 det gjeldende år.

HK øker med 7,8 årsverk. Dette skyldes at vi har økt antall ansatte i Såkornfond/fond, kommunikasjon, juridisk avdeling og enhet for spesialkompetanse. Økningen er i hovedsak ansatte i engasjementsstillinger. Utover dette skyldes endringene overlapp i forbindelse med pensjonering, ansettelse i stillinger som var ubesatt ved årsskiftet og vikariater for sykmeldte.

DK øker med 8,5 årsverk. Økningen skyldes nyansettelser som følge av opprettelse av gründertelefonen i Sogn og Fjordane, samt ansettelser på kontorene i Buskerud/Vestfold, Troms og Finnmark.

UK øker med 5,9 årsverk sammenholdt med 2012. Dette er relatert til de nye kontorene i Jakarta og Nairobi, samt mindre endringer på flere kontorer.

10.6.2 Omfang og fordeling av brukerbetalte tjenester

Noen av Innovasjon Norges tjenester krever brukerbetaling. I hovedsak er dette tjenester tilknyttet reiselivsvirksomheten samt næringslivsprofilering (delegasjoner og fellesstands) og tjenesten internasjonal vekst. Tabell 11 viser inntektene fra eksterne brukerbetalte tjenester fordelt på distriktskontorer (DK), kontorer i utlandet (UK) og hovedkontoret (HK).

Totalt sett har mengden brukerbetalinger gått ned fra 2012 til 2013, men den er likevel høyere enn nivået i 2011 (totalt 163,7 mill. kroner). Nedgangen fra 2012 skyldes i nedgang i brukerbetaling fra kunder som har mottatt tjenesten reiselivsprofilering samt brukerbetaling fra øvrige tjenester. Brukerbetaling internasjonal vekst har gått opp fra 10 til 15 mill. kroner i tråd med et økt fokus på internasjonalisering og en prioritering av denne tjenesten.

Type tjeneste	DK	HK	UK	Total
Brukerbetaling øvrige tjenester	1,0 (0,8)	6,8 (5,0)	14,1 (22,3)	21,9 (28,1)
Brukerbetaling profilering av Norge som reisemål	-	20,7 (19,3)	83,8 (92,7)	104,5 (111,9)
Brukerbetaling norske fellesstands i utlandet	-	26,5 (25,8)	0,1 (0,1)	26,7 (26,0)
Brukerbetaling internasjonal vekst	-	0 (0,2)	15,3 (10,9)	15,3 (11,0)
Brukerbetaling kompetanseprogram	3,5 (3,2)	-	-	3,5 (3,3)
Brukerbetaling næringslivsdelegasjoner	-	1,3 (2,2)	0 (0,3)	1,3 (2,5)
Sum	4,5 (4,0)	55,3 (52,4)	113,2 (109,2)	173,0 (182,8)

Tabell 11. Omfang og fordeling av brukerbetalte tjenester. Tabellen viser brukerbetaling i mill. kroner fordelt på distriktskontor (DK), hovedkontor (HK) og kontorer i utlandet (UK). Volumet på brukerbetaling i 2012 vises i parentes

10.6.3 Beskrivelse av distriktskontorenes struktur.

Innovasjon Norge har 15 distriktskontorer med i alt 21 kontorsteder. De fleste distriktskontorene dekker ett fylke. I Agder, Buskerud og Vestfold og Oslo, Akershus og Østfold har selskapet kontorer som dekker henholdsvis to, to og tre fylker. I alle disse tre regionene er distriktskontorets medarbeidere fordelt på to kontorsteder. I tillegg har distriktskontorene i Finnmark, Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane to kontorsteder.

Det er i 2013 ikke gjennomført endringer i kontorstrukturen i Norge

Se også en kort oppsummering av vår distriktskontorstruktur i tabellen nedenfor:

	Distriktskontor	Distriktskontorets ledelse	Lokalkontor
1	Oslo, Akershus og Østfold	Akersgt. 13, Oslo	Grålum i Sarpsborg
2	Hedmark	Hamar	
3	Oppland	Lillehammer	
4	Buskerud og Vestfold	Drammen	Borre i Horten
5	Telemark	Skien	
6	Agder	Grimstad	Kristiansand
7	Rogaland	Stavanger	
8	Hordaland	Bergen	
9	Sogn- og Fjordane	Leikanger	Førde
10	Møre- og Romsdal	Ålesund	Molde
11	Sør-Trøndelag	Trondheim	
12	Nord-Trøndelag	Steinkjer	
13	Nordland	Bodø	
14	Troms	Tromsø	
15	Finnmark	Vadsø	Alta

Tabell 12. Oversikt over distriktskontorer.

10.6.4 Gjennomførte endringer i internasjonal tilstedeværelse

Innovasjon Norge har 34 kontorer i utlandet fordelt på 29 land. I tillegg er vi representert med konsulentavtaler i Thailand, UAE, Bangladesh, Latvia, Litauen og Ungarn.

I tråd med stortingsmelding 22 – Verktøy for vekst har Innovasjon Norge opprettet et strategisk råd for lokalisering av Innovasjon Norges utekontorer. Rådet rapporterer til Innovasjon Norges hovedstyre, og skal bistå med råd om hvor næringslivets behov for utekontortjenester er stort og hvor det ikke lenger er så stort behov. Rådet oppnevnes av Innovasjon Norges hovedstyre. Det er Innovasjon Norges hovedstyre som avgjør den faktiske lokaliseringen av Innovasjon Norges utekontorer.

Rådet ble opprettet og startet sitt arbeid i 2. kvartal 2013 med ni representanter fra næringslivet og observatører fra bl.a. NFD og UD.

Endringer i kontorstrukturen i 2013:

- Etablering av nytt kontor i for Øst Afrika i Kenya
- Kontoret i Boston er slått sammen med kontoret i New York og ressursene flyttet dit.

Kriterier for internasjonal tilstedeværelse:

- **Interesse** for vedkommende marked i norsk næringsliv (inkludert forskning, utvikling og innovasjon)
- Tilstrekkelig og relevant **potensial for norsk næringsliv** i markedet
- Utilstrekkelig tilgang på pålitelig og **troverdig informasjon og kunnskap** fra markedet
- Vanskelig **tilgjengelig konsulentmarked** i det aktuelle marked
- **Hindringer** for norske bedrifter, bl.a. når det gjelder å etablere nettverk/samarbeid

I tillegg legges det vekt på om det foreligger særlige politiske og/eller andre hensyn som tilsier at vi bør ha/ikke bør ha tilstedeværelse i et marked.

Figur 45. Kontorer I utlandet.

10.6.5 Gjennomførte evalueringer

Det er i 2013 gjennomført seks evalueringer og to kundeeffektundersøkelser:

- NCE: Treårsevaluering av Turisme, NODE og Smart Energy Markeds. (Oxford).
- NCE etter 6 år: Culinology, Oslo Cancer Cluster og Aquaculture. (Oxford).
- Maritim satsing 2007-2012. Effekter av "utvidet" maritim satsing. (Menon).
- Miljøteknologiordningen.(Menon).
- Bedriftsnettverk 2009-2012. Foreløpige erfaringer. (Damvad).
- IPR. Samarbeidsprosjekt med Patentstyret. (Oxford og Leogriff)
- Førundersøkelse av 2012-årgangen. (Pöyry).
- Etterundersøkelse av 2009-årgangen «Kraftfor for gründere». (Oxford).

Foreløpig i 2014 er det planer om evaluering av:

- FRAM
- Mentorordningen
- Pilotene Neuroscience Network (NNN – etablert i 2010) og Norsk Nettverk for Industriell Bioteknologi (NNIB - etablert i juni 2012).
- Kursvirksomhet innenfor reiselivsatsingen.

Det er tilgang til evalueringene på DFØs evalueringsportal <http://www.evalueringsportalen.no> og på den enkelte evaluators hjemmeside.

**INNOVASJON
NORGE**

innovasjon norge.no

Innovasjon Norges formål er å være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet. Vår visjon er å gi lokale ideer globale muligheter.

Med kontorer i alle fylker og i mer enn 30 land over hele verden, er det lett å komme i kontakt med oss.

Våre medarbeidere har kunnskap om lokale og internasjonale forhold som skal bidra til at kundenes ideer blir forretnings-suksesser.

Innovasjon Norge
Postboks 448 Sentrum,
0104 Oslo

Telefon: 22 00 25 00,
Faks: 22 00 25 01
post@innovasjon norge.no

Vedlegg

Årsrapport 2013

Innovasjon Norge

4/29/2014

Innhold

1	LESEVEILEDNING	1
1.1	Innovasjonsnivå	1
1.2	Utløsningsgrad	2
1.3	Bidrag til kompetanse	2
1.4	Driftsrisiko	2
2	RAPPORTERINGSENHETER	3
2.1	Innovasjonslån og garantier	3
2.2	Regional omstilling	6
2.3	Etablerertilskudd	9
2.4	Landsdekkende innovasjonstilskudd	11
2.5	Marint verdiskapingsprogram	14
2.6	Maritim utvikling og nærskipfart	18
2.7	Rådgiving	21
2.8	Næringslivsprofilering	30
2.9	Næringslivsdelegasjoner	31
2.10	Sektormobiliseringsprogrammer	32
2.11	Reiselivsprofilering	34
2.12	Innovasjon i reiselivsnæringen	42
2.13	Forsknings- og utviklingskontrakter	45
2.14	Tilskudd til innkjøpskonsortium for kjøp av kraft	50
2.15	Miljøteknologiordningen	52
2.16	Lavrisikolån	55
2.17	Distriktsutvikling- og RDA-tilskudd	58
2.18	Distriktsrettede risikolån og garantier	61
2.19	Kompetanse	64
2.20	Nettverk	68
2.21	Førstelinjetjenesten	71
2.22	Informasjonstjeneste for gründere	72
2.23	Kvinner i næringslivet	73
2.24	Norsk næringsliv i bioøkonomien	75
2.25	Trebasert innovasjonsprogram	78
2.26	Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	81
2.27	Fylkesvise bygdeutviklingsmidler, tilskudd og rentestøtte	85
2.28	Sentrale bygdeutviklingsmidler	87
2.29	Konfliktforebyggende tiltak jordbruk/reindrift	89

2.30	Bioenergiprogrammet	90
2.31	Reinprogrammet	93
3	ANNEN RAPPORTERING	95
3.1	Tiltakspakken for skogindustrien.....	95
3.2	Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer	95
3.3	Innvandrere.....	96
3.4	Invest in Norway	97
3.5	Andre oppdrag under post 2421.70	101
4	VEDLEGG 1: STATISTIKK PER RAPPORTERINGSENHET	103
4.1	Fordeling mellom Gründer og bedrift – beløp	103
4.2	Fordeling mellom gründer og bedrift – antall.....	104
4.3	Innovasjonsnivå.....	105
4.4	Addisjonalitet.....	108
4.5	Bidrag til kompetanse.....	109
5	VEDLEGG 2: FINANSIERINGSSAKER – STATISTIKK.....	110
6	VEDLEGG 3: FORKLARINGER TIL KODER I STATISTIKK FOR FINANSIERINGSVIRKSOMHETEN	167
6.1	Innovasjonsnivå.....	167
6.2	Type Innovasjon	168
6.3	Andre kjennetegn	169
6.4	Investeringsart	172
6.5	Prioriterte sektorer	175
7	VEDLEGG 4: ÅRSRAPPORT FOR NORSK REISELIV 2013	176

1 Leseveiledning

1.1 Innovasjonsnivå

I figurene er de forskjellige innovasjonsnivåene gitt følgende farger:

Innovasjonsnivå

- Internasjonalt nivå
- Nasjonalt nivå
- Regional nivå
- Bedriftsnivå
- Ikke relevant

Innovasjonsnivåene er definert som følger:

Innovasjon på bedriftsnivå

Omfatter prosjekter i nye eller eksisterende bedrifter som ikke representerer noe nytt enten i form av nye produkter, tjenester, produksjonsprosesser eller organisasjonsformer annet enn for den aktuelle bedrift.

Innovasjon på regionalt nivå

Omfatter prosjekter i nye eller eksisterende bedrifter som tar sikte på produksjon av produkter og tjenester eller bruk av produksjonsprosesser og organisasjonsformer som tidligere ikke er produsert eller benyttet i andre bedrifter i regionen. Formålet skal primært benyttes første gang slike introduseres i regionen, men kan også omfatte prosjekter som styrker regionalt prioriterte innovasjonsmiljø.

Innovasjon på nasjonalt nivå

Omfatter prosjekter i nye eller eksisterende bedrifter som tar sikte på å utvikle og introdusere produkter og tjenester som er nye på det nasjonale marked og prosjekter som omfatter utvikling og bruk av nye produksjonsprosesser eller organisasjonsformer som ikke er introdusert på nasjonalt nivå. Det omfatter også introduksjon av tidligere eksporterte produkter og tjenester på nye markeder utenlands.

Innovasjon på internasjonalt nivå

Omfatter prosjekt i nye eller eksisterende bedrifter som tar sikte på å utvikle og introdusere produkter og tjenester som er nye på et internasjonalt marked. Videre omfatter formålet prosjekter som fører til nye produksjonsprosesser og organisasjonsformer som ikke er kjent internasjonalt.

Ikke relevant

Omfatter prosjekter som ikke er innovasjonsprosjekter.

1.2 Utløsningsgrad

Kalles også addisjonalitet. Dataene er hentet fra Innovasjon Norges førundersøkelse. Hvor kundene blir spurt om hvorvidt Innovasjon Norge har vært utløsende for prosjektet

Lav addisjonalitet

Prosjektet/aktivitet ville blitt gjennomført i samme skala og med samme tidsskjema

Middels addisjonalitet

Prosjekt/aktivitet gjennomført i samme skala, men på et senere tidspunkt eller prosjekt/aktivitet gjennomført i mindre skala, men med samme tidsskjema

Høy addisjonalitet

Prosjektet/aktivitet gjennomført i mindre skala og på et senere tidspunkt eller prosjekt/aktivitet ikke gjennomført i det hele tatt

1.3 Bidrag til kompetanse

Bidrag til kompetanse hentes fra Innovasjon Norges etterundersøkelser. Kundene blir spurt om prosjektet har bidratt til kompetanse på en rekke områder. Verdien som rapporteres her er gjennomsnittsverdi for alle kompetanseområdene.

Kundene blir spurt om i hvilken grad prosjektet har ført til:

- Økt kompetanse om produktutvikling
- Økt kompetanse om prosessutvikling
- Økt kompetanse om markedsutvikling
- Økt kompetanse om strategi
- Økt kompetanse om organisasjon og ledelse
- Økt kompetanse om bruk av avansert teknologi
- Økt kompetanse om opparbeiding av bedre nettverk
- Økt kompetanse om internasjonale markeder
- Økt kompetanse om eksport

1.4 Driftsrisiko

Driftsrisiko beregnes ut fra bedriftenes regnskaper og brukes som en del av vurderingen av gjennomføringsevnene til bedriftene. Driftsrisiko deles inn i 4 klasser fra A lav risiko til D høy risiko.

2 Rapporteringsenheter

2.1 Innovasjonslån og garantier

Innovasjonslån er spisset mot innovasjon og internasjonalisering, og er særlig rettet mot å styrke den direkte bedriftsrettede innsatsen i sentrale områder. Ordningen skal bidra til å få fram flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter. Låneordningen skal iht. oppdraget stimulere til utvikling av innovative vekstbedrifter og primært benyttes i bedriftenes tidligfase og kommersialiseringsfase.

Innovasjonslån skal i hovedsak brukes til å finansiere investeringer i anleggsmidler og/eller finansiering av "myke investeringer".

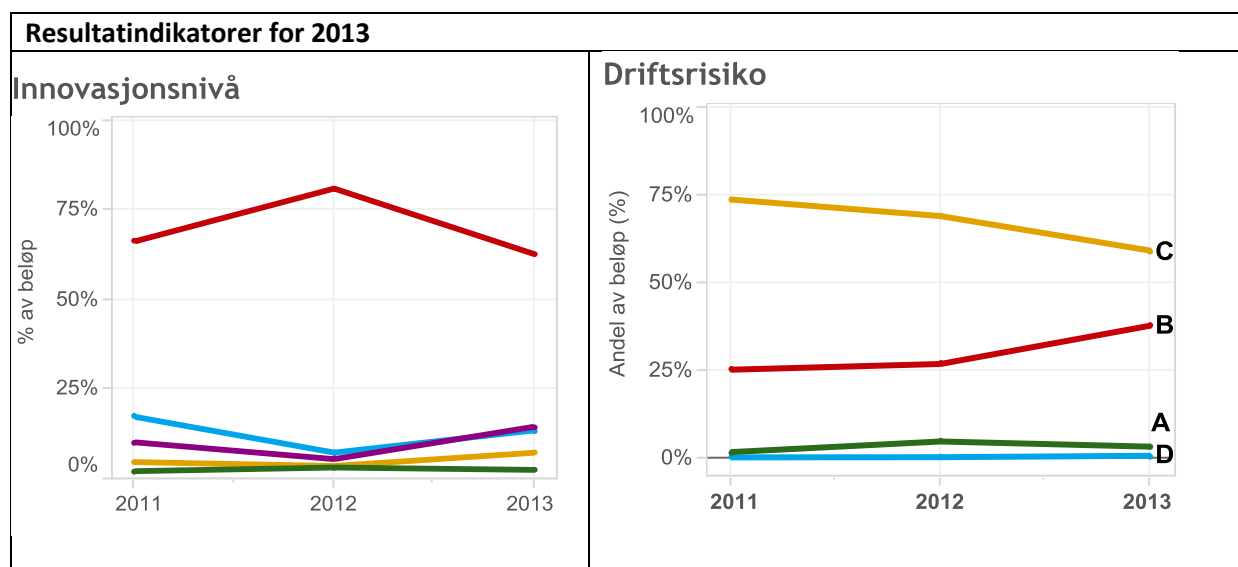
Garantier for driftskreditt og investeringslån kan gis til små og mellomstore bedrifter som har problemer med å skaffe seg finansiering i bankene på grunn av manglende pantesikkerheter.

2.1.1 Aktiviteter og leveranser for 2013

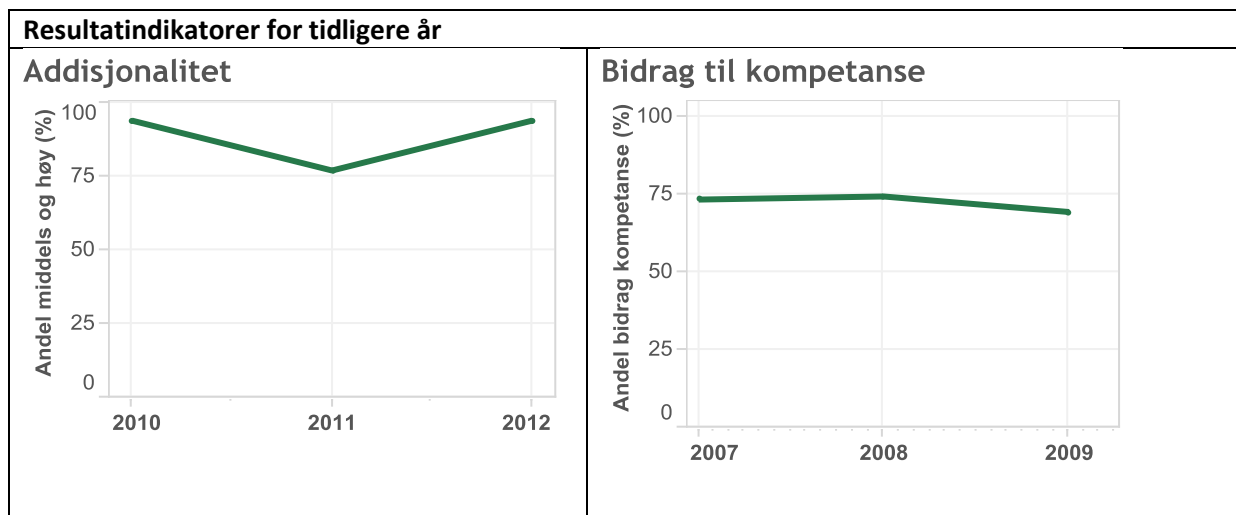
Virkemiddel	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Innovasjonslån	500	322,6 (252,2)	96 (71)
Garantier	40	5,1 (12,5)	8 (11)

Vi har gitt tilsagn om 322,6 mill. kroner i innovasjonslån av en maksimal ramme på 500 mill. kroner. Forventingen for 2013 var at vi kunne få et volum på noe nær 400 mill. kroner. Sammenlignet med 2012 har forbruket økt med ca. 70 mill. kroner.

2.1.2 Resultater og effekter

I 2013 er 77 % av tilsagnene om landsdekkende innovasjonslån vurdert til å være prosjekter med innovasjonshøyde på nasjonalt eller internasjonalt nivå, mot 88 % i 2012. Ambisjonen er å holde innovasjonshøyden på et høyt nivå, og nedgangen er således isolert sett negativ i forhold til ambisjonen. Nedgangen kan riktig nok også skyldes noe dårlig kvalitet på data som innhentes, viser det seg. Det gis økt fokus på å bedre datakvaliteten i IN. Risikoprofilen i nye tilsagn viser en fin dreining mot bedrifter med mer tilfredsstillende betjeningsevne.

Resultatene viser at ordningen har en høy grad av addisjonalitet, og at bidrag til kompetanse er stabilt over tid.

2.1.3 Avvik

Bedre profil på driftsrisiko i de tilsagn som er gitt antas å virke positivt inn på ordningens samfunnsøkonomiske lønnsomhet. Addisjonaliteten har et positivt avvik.

2.1.4 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Totalt sett er 72 % av låne- og garanti tilsagnene gått til flere vekstkraftige bedrifter, mens tallet for flere gode gründere er 27 %. Målt etter antallet tilsagn er fordelingen 70 % bedrifter og 30 gründere. Målt i beløp gikk 73 % av garantiene til gründere i 2013; noe som viser at målet om å innrette garantiordningen mot denne gruppen langt på vei har lyktes.

2.1.5 Særlig om 2013

Disse ordningene er begge evaluert høsten 2013, og den landsdekkende låneordningen fremstår som relevant for å bidra til innovasjon og internasjonalisering. Ordningen retter seg mot et marked med betydelig former for markedssvikt, og det er påvist at det er behov for ordningen, men behovet har ikke materialisert seg i stor etterspørsel i form av søknader. Evalueringen hevder at låneordningen fremstår som samfunnsøkonomisk ulønnsom, og dette begrunnes med at ordningen er svært risikoeksponert. Anbefalingen er å «dra ned risikoen gjennom å distansere seg noe mer fra prosjektene i tidlig fase i små bedrifter».

Evalueringen hevder også at forvaltningen av ordningen er relativt dyr.

Evalueringen peker også på at det er vanskelig å påvise at garantiordningen har betydelig relevans i kapitalmarkedet. Garantiordningen er liten målt i volum, men i krisetider har det vist seg at behovet for garantier er vesentlig større.

Innovasjon Norge har hevdet at en er kritisk til metodebruken i evalueringen, når det gjelder innovasjonslån, og er i utgangspunktet kritisk til at innretningen av låneordningen bør dreies mot mer modne foretak/i mindre grad mot tidligfaseprosjekter. Det erkjennes dog at det finnes eksempler på at lån er gitt i tidligere fase enn policy legger opp til.

2.1.6 Støttende analyser

Innretningen av innovasjonslån tilsagnene i 2013 viser at:

- 74 % er av årets tilsagn blir vurdert til å være internasjonalt rettet. En nedgang sammenlignet med 2012-nivået (81 %).
- 36 % av prosjektene var miljørettet, på samme nivå som i 2012 (35 %).
- 16 % av de samlede tilsagnene i 2013 er kategorisert som kvinnerettet. I 2012 var andelen av kvinnerettede prosjekter på 13 %. Det må fortsatt arbeide for å øke kvinneandelen i styrer og ledelse for virksomheter som mottar landsdekkende innovasjonslån.
- Den geografiske fordelingen av tilsagte landsdekkende innovasjonslån i 2013 viser at det er gitt slike lån i 16 av 19 fylker. 83 % av tilsagnene har gått til bedrifter lokalisert i virkeområdet I, hvilket viser at landsdekkende innovasjonslån er særlig aktuelt for bedrifter i sentrale områder.
- Næringsmessig står gruppen Industri for den største delen av utlånene med 33 %.

2.1.7 Administrasjon

For landsdekkende innovasjonslån er samlet bokført tap i 2013 på 59,5 mill. kroner på et akseptabelt nivå, og lavere enn i fjor da tilsvarende tall var 72,8 mill. kroner.

Bokført tap i 2013 utgjør 4,3 % av porteføljen. Ut fra de tapsforventinger som er for ordningen over tid, mener vi at årlige tap kan være i størrelsesorden 5 % av porteføljen.

Innovasjon Norges driftskostnader knyttet til de landsdekkende låne- og garantiordningene, som omfatter noe mer enn landsdekkende innovasjonslån og –garantier, var i 2013 35,6 mill. kroner mot 37 mill. kroner i 2012. Overskudd på ordningen, i 2013 16,1 mill. kroner (24,1 i 2012), tilbakeføres til NFD.

Med bakgrunn i evalueringen vil det være behov for å vurdere kostnadsnivået for ivaretagelse av låneordningen nærmere i løpet av 2014.

2.2 Regional omstilling

Hovedmålet med programmet Regional omstilling er å bidra til etablering av nye arbeidsplasser og sikring av eksisterende arbeidsplasser i kommuner hvor hjørnesteinsbedrifter legges ned eller det lokale næringslivet forvitrer.

Kommunal- og regionaldepartementet har i melding til Stortinget, *Meld. St. 13 (2012–2013) Ta heile Noreg i bruk*, bekreftet at Innovasjon Norge skal ha rollen som Nasjonalt kompetansesenter for lokalt omstillingsarbeid.

Regional omstilling er forankret i Innovasjon Norges delmål flere innovative næringsmiljøer.

2.2.1 Aktiviteter og leveranser 2013

Leveranse	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Tilskudd	4,3	6,0	30
Gjennomføring	9	9	
Sum	13,3	15	30

Rammen for Regional omstilling ble satt til 4,3 mill. kr, i tillegg kommer midler til gjennomføringskostnader. Med bakgrunn i tidligere års annulleringer av tilsagn hadde Regional omstilling en ramme på kr. 6,6 mill. kroner hvorav 6,0 mill. kroner ble benyttet. Regional omstilling har gitt 30 tilsagn i 2013, 23 av tilsagnene gikk direkte til omstillingskommunene som medfinansiering av verktøy Innovasjon Norge tilbyr omstillingsområdene, hvorav

- 8 tilsagn til SMB Utvikling. Et program som gjennomføres i omstillingsområder for å etablere til utviklingsprosjekter i bedriftene og bygge nettverk mellom bedrifter.
- 4 tilsagn til gjennomføring av verktøyet Næringsvennlig kommune, hvor omstillingskommunene ser på forbedringstiltak som kan gjøre dem til bedre tilretteleggere for det lokale næringslivet.
- 4 tilsagn til strategisk utviklingsanalyse i nye omstillingsområder. Målet med utviklingsanalysen er å avdekke omstillingskommunens konkurransefortrinn.
- 4 tilsagn til sluttevaluering av avsluttede omstillingsprogram.
- Innovasjon Norge har også medfinansiert prosjekter innenfor omdømmebygging, videreføring av næringsutviklingsarbeidet etter omstillingsperioden, styreseminar, kvalitetssikring, omstillingskonferanse, utvikling av regionalomstilling.no og utarbeidelse ny veileder.

2.2.2 Resultater og effekter

Omstillingskommunene rapporterer til sine respektive fylkeskommuner. Innovasjon Norge gjennomfører imidlertid programstatusvurdering for alle omstillingsområder som er i gjennomføringsfasen. Dette verktøyet er en selvevaluering med hensikt å vurdere hvor langt området har kommet i å nå sine mål. Resultatene av programstatusvurdering er anbefalte tiltak som omstillingskommunen innarbeider som forbedringstiltak i neste års handlingsplaner. Nedenfor er det angitt noen eksempler på resultater fra enkelte omstillingsområder etter bruk av bl.a. Innovasjon Norges verktøy.

- Rollag har gjennomført SMB Utvikling i 2013. Resultatet for 2013 er 13 nye arbeidsplasser og prognosen i de nærmeste årene er 50 som effekter av SMB Utvikling.
- Meløy kommune har i 2013 hatt stor aktivitet, og flere store etableringer er kommet på plass, folketallet har stabilisert seg, og arbeidsledigheten går ned. Norwegian Crystals AS har investert 82

millioner i RECs tidligere fabrikk i Glomfjord. ScanMag AS og Canadiske Nevada Clean Magnesium samarbeider om å etablere en magnesiumfabrikk samme sted.

- Berlevåg hadde ved strategiplanens start i 2011 en nøktern oppfatning om at de kunne skape 20 arbeidsplasser. Den målsettingen nådde de i fjor og setter nå nye og mer ekspansive mål. Berlevåg er nå den kommunen i Finnmark som vokser mest i befolkningstall.

2.2.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Innovasjon Norge gjennomfører sluttevalueringer av avsluttede programmer. Hovedkonklusjonene er at det etableres virksomheter i kommunene, arbeidsplassmålene nås og det er økt kompetanse i næringslivet og økt utviklingsevne i kommunene etter endt omstillingsperiode. (se også 12.2.6 støttende analyser)

Kommuner og regioner som har behov for offentlig initierte omstillingsprosesser, kjennetegnes ved at de mangler den dynamikken som er nødvendig for at de skal tilpasse seg nye rammebetingelser og gjennomføre en økonomisk omstilling. Dette vil være en form for markeds- og eller systemsvikt. Omstillingsarbeidet skal bidra til å skape dynamikk i et samfunn preget av krise eller forvitring.

Innovasjon Norges rolle i omstillingsprogram er å kvalitetssikre prosessene og de enkelte prosjektene og å medvirke til at arbeidet blir målrettet og forretningsorientert. Fokus er på næringsutvikling med særlig vekt på at det skapes arbeidsplasser og nye virksomheter.

2.2.4 Særlig om 2013

Regional omstilling har i 2013 hatt fokus på å fornye kommunikasjonen og profilen overfor omstillingsområdene. Vi har lansert nettstedet regionalomstilling.no og utviklet en ny veileder for lokalt omstillingsarbeid: INTRO – omstilling i praksis. Videre har vi utviklet to typer kurs for omstillingsledelsen; Intro-kurs i strategi- og forankringsfasen og et Intro-kurs i gjennomføringsfasen. Innovasjon Norge ønsker med dette å bidra til at omstillingsområder får en bedre og raskere innføring i omstillingsarbeidet. De nye tiltakene skal være aktivitetsutløsende på en slik måte at målene om å skape nye lønnsomme arbeidsplasser og økt kompetanse i kommunene nås på en mer effektiv måte. Tilbakemeldingene fra omstillingsledelsen i flere kommuner er svært gode. En fast kommunikasjonsflate er den årlige omstillingskonferansen. Denne ble gjennomført i september 2013 med rundt 100 personer som arbeider aktivt med omstillingsarbeid på deltakerlisten. Deltagerne og Innovasjon Norge vurderer den årlige møteplassen som viktig for erfaringsutvikling og læring.

De senere år har vi innsett at det er behov for en bredere tilnærming til omstillingsarbeidet. I tillegg til lokal næringsutviklingsarbeid er det nødvendig å se på andre forhold som fremmer og hemmer arbeidsplassvekst. Innovasjon Norge har gjennomført et utviklingsprosjekt innenfor helhetlig omstilling, som har resultert i at en vil vurdere enkelte av verktøyene som tar høyde for en noe bredere tilnærming til omstillingsarbeidet.

2.2.5 Avvik

Omstilling tar tid. Tidligere var omstillingsarbeidet en ekstraordinær innsats over 6 år. Etter at fylkeskommunene overtok ansvaret for å gi omstillingsstatus varierer tidsperspektivet fra 2 til 6 år. Det er Innovasjon Norge sin vurdering at kortere omstillingsløp gjør det vanskelig å snu en negativ utvikling i sysselsetting og folketall. Innovasjon Norge ser det også som en risiko at kunnskapen om regional omstilling varierer mye fra fylkeskommune til fylkeskommune. Det vil derfor bli gjennomført en konferanse våren 2014 med fokus på dette fagfeltet.

Oxford Research har vurdert omstillingsprogrammet i Vanylven som mindre vellykket og det er grunn til å anta at effekten av programmet har vært liten. Innovasjon Norge og fylkeskommunen har fulgt programmet tett, både i styret og i form av årlige programstatusvurderinger. Imidlertid har

programmet i liten grad lyktes med å utnytte virkemiddelaktørene som rådgivere. Omstillingsprogrammet ble oppfattet som isolert og lite villig til å ta imot råd utenfra.

2.2.6 Administrasjon og gjennomføring

Nasjonalt kompetansesenter har dedikerte personer på følgende distriktskontorer; Finnmark, Nordland, Nord-Trøndelag, Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland. I tillegg var det 3 personer på HK som ivaretar oppfølgingen av omstillingsområder på Østlandsområdet. Totalt ca. 6,5 årsverk. Forbruket for 2013 ble 6,6 mill. kroner. Dette er på nivået med 2012.

2.2.7 Støttende analyser

Det er gjennomført sluttevalueringer i følgende omstillingskommuner i 2013; Meråker, Vanylven og Bøks og Loppa. Eksempelvis kan nevnes: For Meråker sin del var arbeidsplassmålet 200 nye lønnsomme arbeidsplasser. Pr. 2012 var det registrert 151 arbeidsplasser og det var forventet at målet om 200 ville bli nådd. Samtidig har området blitt mer robust og omstillingsprogrammet har styrket kommunens utviklingsevne. Omstillingsprogrammet BØKS (Bø og Øksnes kommuner) oppnådde arbeidsplassmålet om 125 nye arbeidsplasser og økt kompetanse i næringslivet. Loppa kommune kan vise til 30 nye arbeidsplasser, økt antall bedrifter og økt samarbeid mellom bedriftene og mellom kommune og næringsliv. Unntaket er i Vanylven kommune som er beskrevet under avvik.

2.3 Etablerertilskudd

Målgruppen er nye bedrifter med potensial for høy vekst og som samtidig representerer noe nytt, i regional, nasjonal eller internasjonal sammenheng. Sentralt mål for arbeidet er at oppstartsbedriftene skal komme tidlig i gang med sin markeds- og forretningsutvikling.

2.3.1 Aktiviteter og leveranser 2013

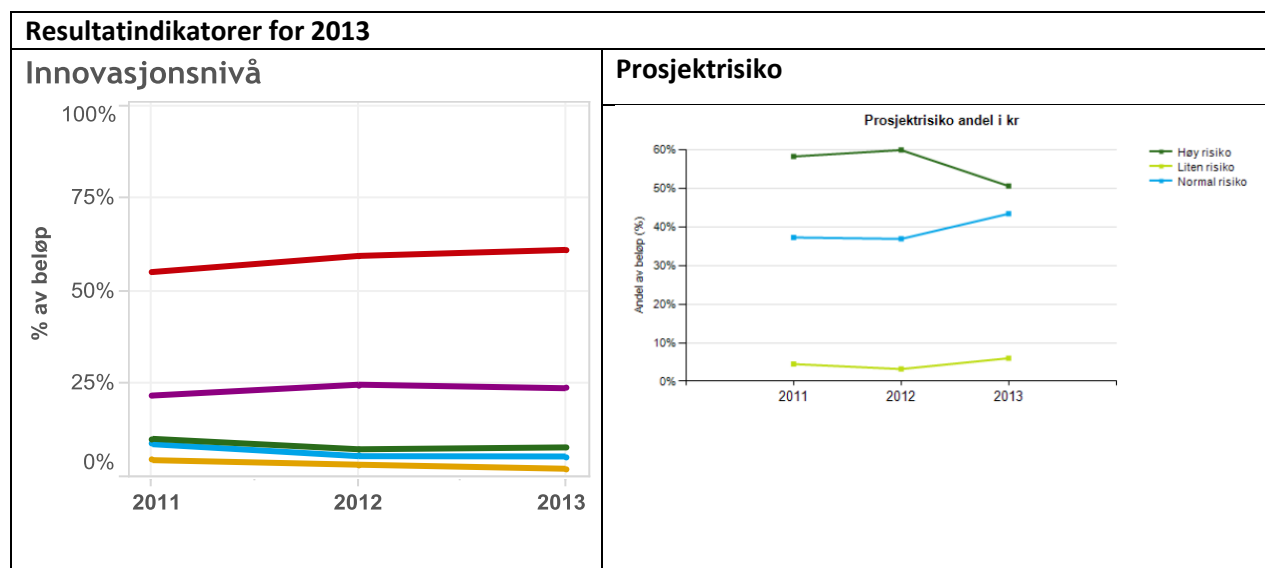
Virkemiddel	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Etablerertilskudd KRD	117 (144)	106,9 ¹ (130,8)	397 (439)
Etablerertilskudd NHD	81 (20)	83,4 ² (77,1)	234 (161)
Etablererstipend til Svalbard 771		2,9 (1,6)	8 (5)
Sum		192,8 (209,6)	629 (605)

Til tross for lavere total ramme har 629 bedrifter fått tilsagn i 2013, dvs. flere enn tidligere år (bortsett fra 2009). Disse er vurdert å ha vekstambisjoner/vekstpotensial og samtidig representerer noe (innovativt) nytt i markedet.

2.3.2 Resultater og effekter

Vekstambisjoner og innovasjonshøyde er de sentrale seleksjonskriteriene i søknadsbehandlingen i den tidligste fasen (ideavklaringsfasen). I dialog med gründeren bistår vi dessuten med bl.a. å finne frem til aktiviteter, metoder, nettverk mv. som uten for stor ressursbruk bidrar til god ide- og markedsavklaring. Totalt har vi i 2013 registrert over 1300 søknader på til sammen vel 300 mill. kroner.

Innenfor tilgjengelig ramme og de overordnede seleksjonskriteriene vi legger til grunn, har vi m.a.o. kunnet prioritere under halvparten av bedriftene som henvendte seg. Det legges også vekt på å begrunne avslag og å gi anvisning til søker på forbedrings-/utviklingsområder.

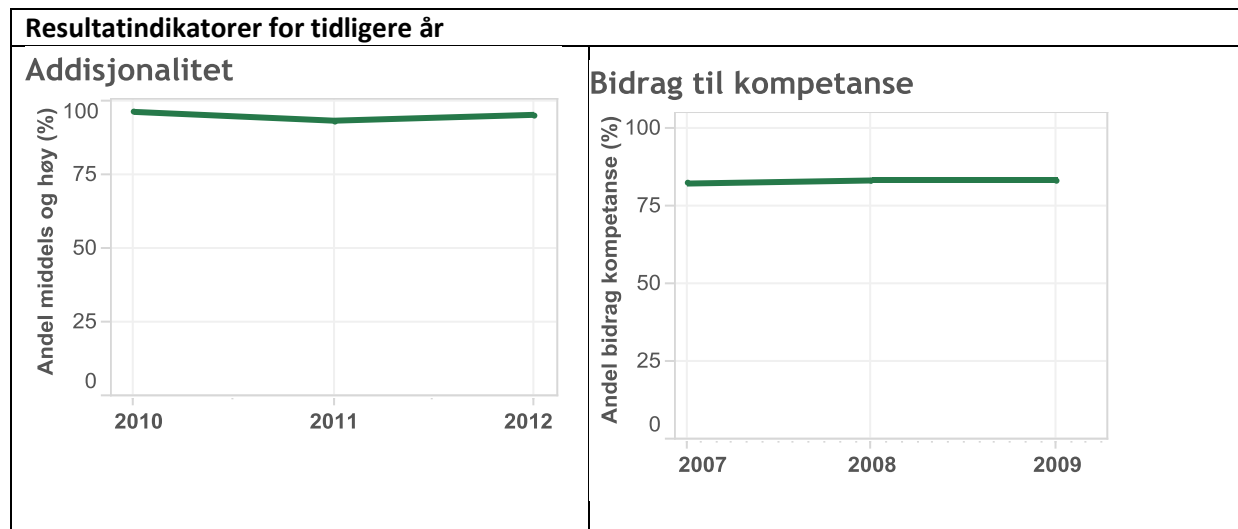
Andelen innovasjon på internasjonalt nivå (rød strek) ligger på mellom 50 og 60 prosent og har vært svakt økende siste tre år (når bedriftsnivå og «ikke relevant» er med her skyldes det noen saker til

¹ Av dette så gikk 24% til ideavklaring og 76% til markedsavklaring.

² Av dette så gikk 41% til ideavklaring og 69 % til markedsavklaring.

flerbedrifts- gründer-arrangement (KMD/Fylke-ramme)). Dette ser vi på som viktig for måloppnåelsen for dette virkemiddelet.

Andelen med høy prosjektrisiko går ned fra 2012 til 2013. Dette gjelder spesielt de landsdekkende midlene. Vi ser ikke noen umiddelbar grunn til denne endringen og vil følge nøye med framover.

Addisjonalitet er veldig høy for dette virkemiddelet noe som gjenspeiler at gründere har få andre finansieringskilder enn Etablerertilskudd i tidlig fase. Tallene bekrefter at IN er utløsende i nær sagt alle sakene.

Etablerertilskudd og IFU/OFU peker seg ut som de tjenestene som gir best bidrag til kompetanseøkning, dette er å forvente siden begge disse tjenestene har en stor andel unge bedrifter som kunder.

2.3.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Gjennomsnittlig tilsagnsbeløp har i 2013 sunket til kr 306.000. Dette er i tråd med mål/retning om å nå flere gründere med noe lavere beløp. Vi ser også at mange bedrifter som har fått Etablerertilskudd også benytter andre virkemidler så som Mentortjenesten for gründere, GET, IFU/OFU, risikolån, og Sårkorninvesteringsmidler. Dette vurderer vi som positivt idet de enkelte virkemidlene retter seg mot ulike behov og utfordringer i ulike steg i oppstartsprosessen.

Kritisk suksessfaktor for å lykkes målet om flere gode gründere er at «markedsorientering må bygges inn i forretningsmodellen fra dag 1»: Dette er nå innarbeidet i e-søknad og prosjekter rettet mot kompetanseutvikling og markedsrelaterte aktiviteter prioriteres normalt fremfor produktutvikling.. Dette er helt sentralt for måloppnåelse og vi arbeider for ytterligere vektlegging og forbedringer. Vi vil særlig legge vekt på å være pådrivere for at gründere i større grad tester hypoteser ute hos potensielle kunder, i prosessen med å finne frem til produkt/løsning og forretningsmodell.

2.3.4 Særlig om 2013

I 2013 er det lagt vekt på forbedring av informasjon og veiledning. Dette gjelder spesielt utvikling av ny e-søknadsløsning, herunder bedre/enklere hjelpetekster. I tillegg har vi lansert helt nye og forbedrede internettsider for gründere. Her har vi også lagt ut illustrerende og inspirerende gründerhistorier.

Bedriftene som mottar tilskudd er i en tidlig fase og det vil nødvendigvis ta flere år før man kan dokumentere vekst- og verdiskaping. Innovasjon Norge har derfor i den sammenheng startet en intern analyse/oppfølging av etablerertilskudd innvilget i 2009.

2.3.5 Avvik

Enklere og raskere saksbehandling har vært vektlagt i 2013, jfr. arbeidet med forenklet e-søknad, men er samtidig et arbeid som må fortsette med økt styrke. Vi er spesielt opptatt av å videreføre arbeidet med å redusere svartiden til søkere. De viktigste tiltakene er implementering av e-søknadsløsning nå i 2014 og arbeid med ytterligere forenklinger i behandling av søknader i ideavklaringsfasen.

2.3.6 Støttende analyser

Det samlede kunnskapsgrunnlaget for «flere gode gründere» er relevant for innretning av Etablerertilskuddet. F.eks. den avgjørende betydningen av oppstartbedrifters investeringer i markeds- og forretningsutvikling fra første dag, og at mangel på informasjon (asymmetrisk informasjon) resulterer i fravær av privat kapital i den tidligste fasen.

2.3.7 Administrasjon og gjennomføring

Administrasjon og gjennomføringskostnadene for landsdekkende etablerertilskudd utgjør 11,9 mill. kroner i 2013. Dette er en økning på nesten 7 mill. kroner fra 2012. Dette skyldes dels at vi i 2013 har fått bedre rutiner for å registrere tidsbruken på dette arbeidet og dels at arbeid med kompetansetilførsel overfor tilskuddsmottakerne har økt. Bl.a. er arbeid med forretningsmodellering satt i system, slik at våre kundeansvarlige bruker mer tid på å avklare kundens forretningsmodell enn det som var vanlig tidligere. Dette gjelder først og fremst de mer modne gründere.

Kostnadsdekningen for administrasjon og gjennomføringskostnadene for de distriktsrettede etablerertilskuddene skjer som en del av den totale gjennomføringsbevilgningen fra KMD post 551.60

2.4 Landsdekkende innovasjonstilskudd

Ordningen skal stimulere til å få fram flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter, og primært benyttes i bedriftenes tidlig- og kommersialiseringsfase.

For 2013 er det lagt følgende føringer for hvilken type prosjektkategorier landsdekkende innovasjonstilskudd skal brukes til:

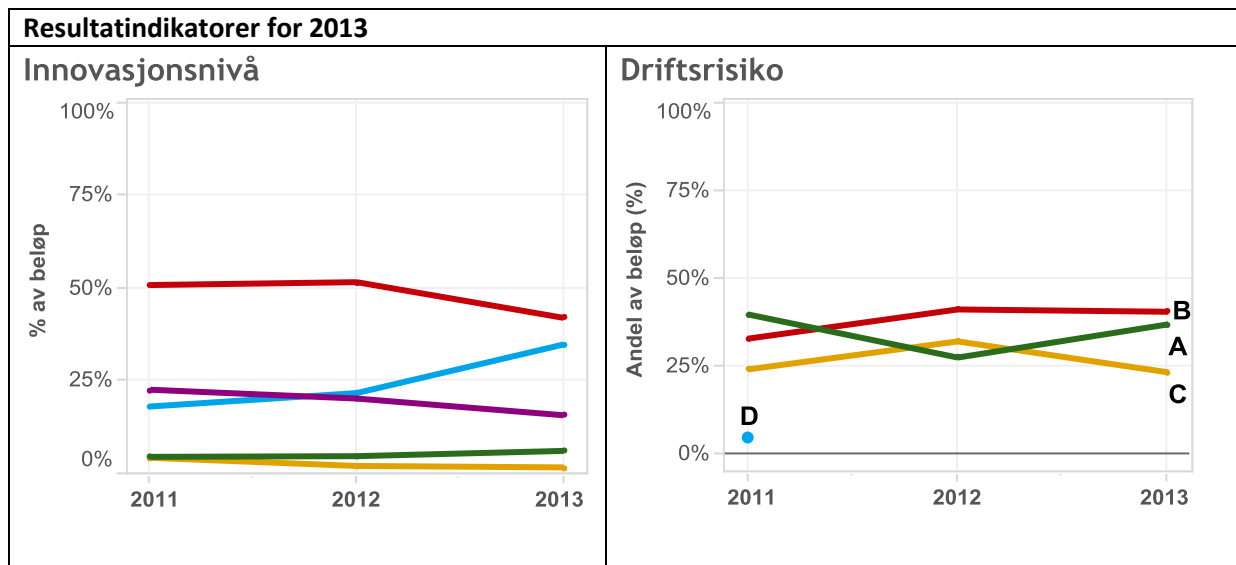
- Mobiliseringsaktiviteter overfor gründere/tidligfasebedrifter
- Kompetansebygging overfor flere vekstkraftige bedrifter.

2.4.1 Aktiviteter og leveranser

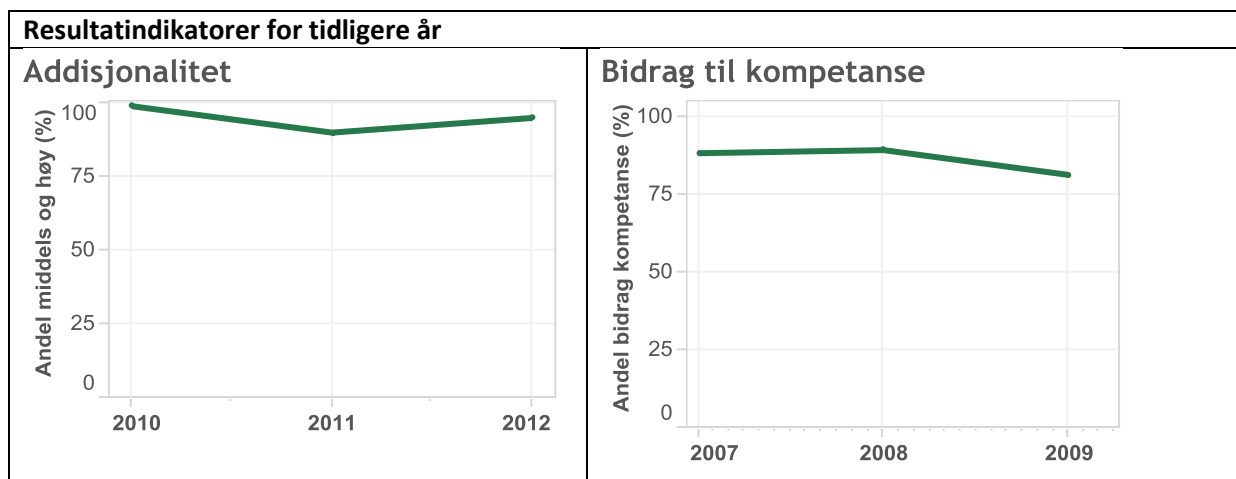
Leveranse	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Landsdekkende innovasjonstilskudd	24,6	24,6 (60,7)	91 (156)

For 2013 ble det satt av mindre midler til landsdekkende innovasjonstilskudd sammenlignet med 2012.

2.4.2 Resultater og effekter

I 2013 er 76 % av tilsagnene om landsdekkende innovasjonstilskudd vurdert til å være prosjekter med innovasjonshøyde på nasjonalt eller internasjonalt nivå. Andelen prosjekter med innovasjon på nasjonalt/internasjonalt nivå er lik sammenlignet med 2012 (76 %).

Kundeeffektundersøkelsen viser en stabil høy addisjonalitet, og et betydelig bidrag til kompetanse over tid, dog noe avtakende i siste etterundersøkelse.

2.4.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Totalt sett har 25 % av de landsdekkende innovasjonstilskuddene gått til flere vekstkraftige bedrifter, mens tallet for flere gode gründere er 9 %. Målt etter antallet tilsagn er fordelingen 42 % bedrifter og 6 % gründere (52 % uspesifisert). Den høye andelen uspesifisert i forhold til foretakstype skyldes innretningen på ordningen, med en stor andel fellesprosjekter – for flere bedrifter.

2.4.4 Avvik

Ingen vesentlige avvik

2.4.5 Særlig om 2013

Mye av de landsdekkende innovasjonstilskuddsmidlene har i 2013 for det meste blitt benyttet til mobiliseringsaktiviteter og kompetansebygging. Det har for Innovasjon Norge vært ønskelig å prioritere prosjekt som har effekt for flere kunder fremfor å satse på tiltak i enkeltbedrifter.

Andelen av bevilgningen under post 50 som har gått til denne type tiltak er redusert, i tråd med signaler fra oppdragsgiver.

2.4.6 Støttende analyser

Om innretningen av tilsagn i 2013 kan det sies at 75 % av tilsagnene var internasjonalt rettet, en reduksjon på 7 prosentpoeng fra 2012. Vi anser ikke dette til å være en vesentlig endring gitt at antallet tilsagn er såpass lavt.

2.4.7 Administrasjon og gjennomføring

Det er i 2013 bruk 1,6 mill. kroner i administrasjonskostnader til landsdekkende innovasjonstilskudd. Dette er en vesentlig reduksjon fra 2012 på grunn av reduksjon i aktiviteten. Gjennomføringsandelen i 2013 er 8 prosent, det er blant de laveste blant virkemidlene og reflekterer at dette virkemiddelet i hovedsak er finansiering og at det krever lite mobilisering fordi det er stor etterspørsel etter midlene.

2.5 Marint verdiskapingsprogram

Formålet med Marint verdiskapingsprogram er å være regjeringens virkemiddel for å realisere verdiskapingspotensialet i sjømatnæringen. Hovedmålet er å bidra til at sjømatbedrifter omsetter markedskunnskap til økt lønnsomhet.

2.5.1 Aktiviteter og leveranser

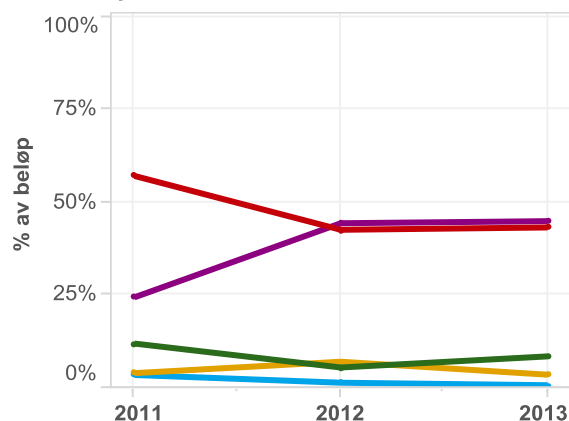
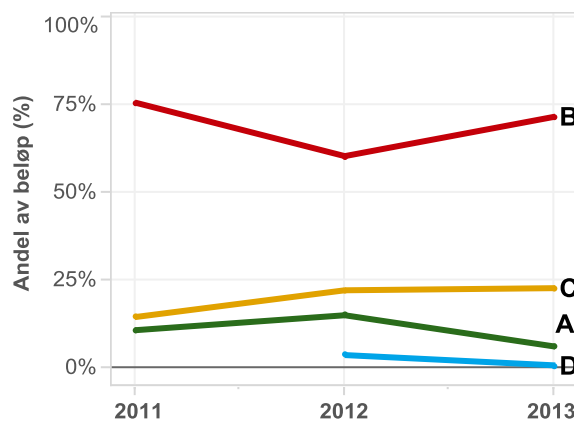
Delprogrammer og aktiviteter	Innvilget	Antall og type prosjekter
Markedsrettet endring i bedrift/er*	21,2**	35 prosjekter fordelt på de tre definerte målgruppene: Sjømatprodusenter: 26 prosjekter største delen på hvitfisk. Leverandører av teknologi og tjenester: 6 prosjekter Produsenter av marin baserte produkter/restråvarer: 3 prosjekter
Kompetanseheving	4,5	30 deltakere på Kompetanseprogrammet (NHH) 4 traineer
Felles markedstiltak	4,9	Nasjonale: 11 kokkekurs, messer, matfestivaler, konkurranser, seminarer/konferanser Internasjonale: 6 Profilering og messer
Omstilling og utviklingstiltak	5,4	Kystnæring mot marked Utvikling av leverandørnæringen, restråstoff og hvitfisk
Operasjonalisering, faktisk forbruk	6,2	Programledelse, mobilisering nasjonalt og internasjonalt, kommunikasjon og promotering
Total	41,9	

* Inkluderer både vekstbedrifter og gründere

** Dette beløpet er bruttobeløp bedrifter + gründere + prosjekter som er feilregistrert og havner i uspesifisert – trainee prosjekter som er feilregistrert som bedriftsprosjekt.

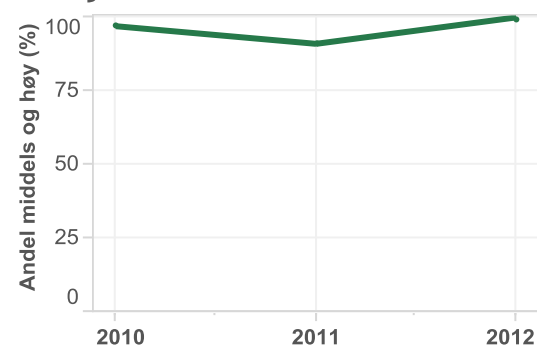
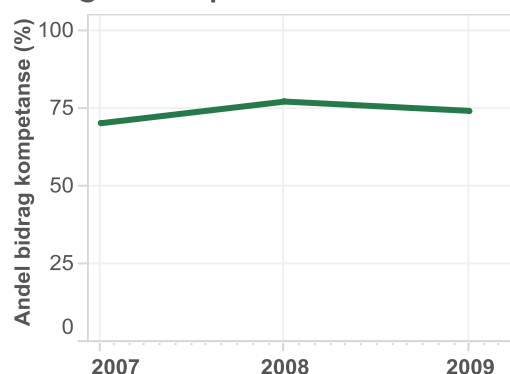
2.5.2 Resultater og effekter

I 2013 ble tilbudet i Marint verdiskapingsprogram spisset mot bedrifter med størst vekstpotensial i de tre definerte målgruppene: Sjømatprodusenter, Leverandører og Restråvare. Dette har gjort det mulig å skreddersy tilbud ut i fra behovet og det adresserer markedssvikten som er selve rasjonale for programmet.

Resultatindikatorer for 2013
Innovasjonsnivå

Driftsrisiko

Innovasjonsnivå: Aktivitetene i Marint verdiskapingsprogram er på høyt innovasjonsnivå nasjonalt og internasjonalt, og er hovedsakelig rettet mot vekst i bedrifter som tilbyr nye innovative produkter eller forretningsmodeller i Norge som hjemmemarked og i nye internasjonale markeder.

Driftsrisiko: Det er samfunnsøkonomisk riktig å treffe bedrifter som har betryggende gjennomføringsevne. Dette sikrer effektiv bruk av virkemiddelet. Godt arbeid i fagnettverk gjør at Marint verdiskapingsprogram treffer mest B-bedrifter. De har størst mulighet til å ta ut verdiskapingspotensialet i sjømatnæringen.

Resultatindikatorer for tidligere år
Addisjonalitet

Bidrag til kompetanse

Addisjonalitet: Markedssvikten som Marint verdiskapingsprogram begrunnes i, er at norsk sjømatnæring ikke evner å ta ut det potensialet for verdiskaping på grunn av ufullstendig markedsinformasjon og kompetanse. Høy addisjonalitet bekrefter at det er behov i sjømatnæringen, at programmet treffer målgruppene og har utløsende effekt. Programmet styrker informasjonen om relevante markeder samt markedsrettet produkt- og forretningsutvikling.

Bidrag til kompetanse: Økt kompetanse om markeder, og markedsorientering er gjennomgående element i alle bevilgede prosjekter. Evalueringen av Marint verdiskapingsprogram i 2012 førte til økt vektlegging av kompetansetilførsel innenfor markedstilpasning og forretningsutvikling med krav om gjennomgang av situasjonsanalyse og bruk av kompetente eksterne prosjektledere. Det forventes derfor høyere verdier på denne indikatoren de siste årene. Generelle kompetansetilbud, som Markedskompetanse for norsk sjømatnæring og Sjømat trainee, ligger ikke inne i tallene her.

2.5.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Marint verdiskapingsprogram retter seg først og fremst mot Innovasjon Norges delmål om flere vekstkraftige bedrifter. Over 54 % av bevilgede prosjekter ligger her. 15 % av prosjektene retter seg mot gründere. I tillegg er det flere av bedriftsprosjektene som retter seg mot innovative næringsmiljøer igjennom bedriftsnettverk.

Evne og vilje til innovasjon og markedsorientering er forutsetning for deltakelse i Marint verdiskapingsprogram og aktivitetene er i størst grad rettet mot internasjonal vekst.

Sjømatprodusentene har og er største søkergruppen men stadig flere bedrifter i de andre to målgruppene, Leverandører og Restråvarer søker støtte til Marint verdiskapingsprogram for markedsrettet utvikling av forretningsmodell og/eller produkt. Det bekrefter at behovet for markedsrettet produkt og forretningsutvikling er tilstede i disse målgruppene og at programmets tilbud er relevant.

Den internasjonale dimensjonen

Av 35 prosjekter rettet mot markedsrettet endring i bedrift/er er halvparten mot det internasjonale markedet. I disse prosjektene er Innovasjon Norges utekontor involvert sammen med distriktskontorene. Det er også tett samarbeid mellom utekontorene, distriktskontorene og hovedkontoret i internasjonale markedstiltak og kompetanseheving.

Representanter fra utekontorene rapporterer og diskuterer regelmessig muligheter og aktiviteter i sine markeder på sjømatsektorens fagnettverksmøter og andre etablerte møtearenaer for sjømatnæringen. Dette er viktig for å identifisere de bedriftene som har vekstmuligheter i det internasjonale markedet og mobilisere deltakelse på de ulike internasjonale tiltakene.

Traineeordningen er et kompetansetilbud for bedrifter hvor utekontorene spiller en sentral rolle med å tilføre bedriften mer kunnskap om bedriftens strategiske markeder. Her er samspillet mellom distriktskontoret og utekontoret viktig for vellykket prosjekt, hvor distriktskontorene gjør et grunnarbeid i forkant og følger bedriftens utvikling underveis og etter utenlandsoppholdet.

Integrerte verdikjeder er en kritisk suksess faktor for Marint verdiskapingsprogram og i 21 prosjekt av 35 fokuseres på å styrke sjømatverdikjeden for å kunne levere konkurransedyktige produkter som markedet etterspør.

2.5.4 Avvik

Arbeidet med å styrke leverandørnæringen har tatt lengre tid en forventet. Interessen fra næringen og miljøene rundt har økt i løpet av året. Selve mobiliseringen har vært krevende og tatt tid. Det henger bl. a. sammen med en av utfordringene som er at næringen er fragmentert.

2.5.5 Særlig om 2013

Sjømatnæringen er i Et Kunnskapsbasert Norge identifisert som en av de tre næringene Norge bør satse på. Med bakgrunn i den og evaluering av Marint verdiskapingsprogram 2012 ble programmet lansert med ny strategi i 2013. For å styrke verdiskapende næringsutvikling i sjømatnæringen er det definert tre likestilte målgrupper: 1) Sjømatprodusenter, 2) Leverandører av teknologi og tjenester til sjømatnæringen og 3) Produsenter av produkter basert på marint råstoff inkludert rest råstoff. Med disse målgruppene økes muligheten for å sette fokus på innovative skjæringsfelt mellom sjømatnæringen og andre næringer i tråd med næringenes utvikling og behov. Samtidig legges det til rette for økt samhandling mellom Marint verdiskapingsprogram og andre tjenester i Innovasjon Norge, som Miljøteknologiordningen, og hos andre virkemiddelaktører.

I 2013 kartlagte utekontorene muligheter for norske leverandører av bærekraftige marine løsninger innen fiskeri og havbruk i 10 Asiatiske land. Resultatene ble formidlet og presentert på flere arenaer i

Norge. Det ble for første gang arrangert en norsk felles stand for leverandører på sjømatmessen Brussel, og Innovasjon Norge foreslo en Stor Ny Satsing for Leverandørnæringen:
<http://www.innovasjon Norge.no/no/Om-Oss/Vi-mener/store-nye-satsninger-2015/#.UvSRgaPKzcs>.

Økt lønnsomhet i hvitfisksektoren er en utfordring og et fokusområde i 2013. Hvitfiskbedrifter står for den største delen av prosjektene rettet mot Markedsrettet endring i bedrift/er. I tillegg har automatisering i hvitfisksektoren blitt prioritert i tett samarbeid med FHF.

På grunn av lanseringen av bioøkonomien har aktiviteter rettet mot tredje målgruppen produsenter av produkter basert på marint råstoff som restråstoff vært begrenset. Aktivitetene har rettet seg mot områder som ikke er inkludert i bio-raffineringsprogrammet.

2.5.6 Støttende analyser

Trenden i sjømatnæringen er preget av sterk produksjonsvekst i laksenæringen og meget god lønnsomhet i 2013 på grunn av stigende priser gjennom året. Fiskeriene er avhengig av hvordan de enkelte bestander utvikler seg. For torsk og makrell har det vært en positiv utvikling i 2013, men prisene på torsk har en negativ utvikling. Hovedutfordringen i hele sjømatnæringen er å utløse høyere verdiskaping av det som produseres i første ledd. Utover Marint verdiskapingsprogram rettes lite oppmerksomhet mot å øke andel foredlede produkter i Norge. Det er viktig å videreføre arbeidet for å utvikle mer effektive verdikjeder, øke verdien i markedet gjennom bedre kundetilpasning, skape større forutsigbarhet for foredlingsindustrien både når det gjelder leveranser og pris og utvikle høyere produktivitet i foredling ved automatisering.

Realisering av det norske sjømateventyret må bygge på bedre tilpasning til markedets behov og kommersialisering av den kunnskapen som er tilgjengelig. En bærekraftig utvikling innebærer full utnyttelse gjennom foredling av konsumprodukter og utnyttelse av den kunnskapen som ligger i bioøkonomien for å bruke 100 % av råstoffet. Videre jobbing opp mot alle 3 målgruppene samt teknologiutvikling og automatisering og et grunnlag i markedsorienterte strategier er viktigste forutsetninger. Ansvar i matproduksjon globalt perspektiv (evt link til regjeringsplattformen) Stort mulighetsområde i blått blått samarbeid.....

Tegnet korsvei i 2005 hvor man enten blir ren råvareprodusent eller satser på merverdi, markedsorientering og foredling i Norge – en marin basert næringsmiddelindustri er lengre unna en noen gang. Krever en helt annen robusthet – fra primærnæringtankegang til næringsmiddelindustri.

2.5.7 Administrasjon og gjennomføringskostnader

I 2013 brukte vi 6,2 mill. kroner på administrasjon og gjennomføring av marint verdiskapingsprogram, dette er omtrent likt som for 2012. Andelen gjennomføring er høy for MVP fordi programmet i tillegg til finansiering til kunder inneholder kompetansetiltak, markedstiltak m.m. som krever leveranser fra Innovasjon Norges ansatte.

2.6 Maritim utvikling og nærskipfart

Maritime utviklingstilskudd (Marut) gis til bedrifter som er en del av eller har tilknytning til de maritime næringene, og omfatter således skipsverft, maritime utstyrsprodusenter, rederier, samt forsknings-, tjeneste- og konsulentmiljøer, uavhengig av størrelse og lokalisering. Maritimt omdømmearbeid finansieres også under dette programmet.

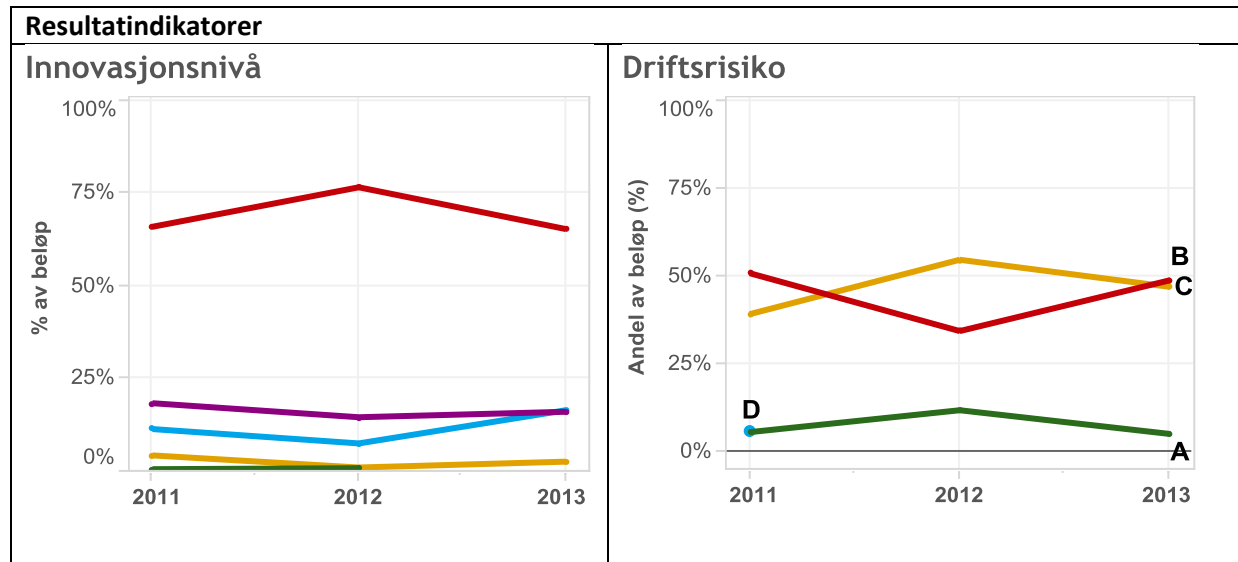
Nærskipfartsordningen yter tilskudd til norske selskap, fortrinnsvis registrert i NIS og NOR som driver sjøtransport langs Norges kyst og til og fra havner i Europa med skip under 35 000 dwt. Ordningen prioriterer utviklingsprosjekter knyttet til fornyelse av små og eldre skip, samarbeids-prosjekter om mer effektiv bruk av nærskipfartsflåten og miljøprosjekter i de maritime næringene.

Felles for tjenestene er at de skal bidra til å styrke konkurransevnen og øke verdiskapingen i maritim næring ved å støtte internasjonalisering og innovasjon. Tjenestene skal bidra til at næringen gjennomfører prosjekter som tar sikte på å utvikle nye, lønnsomme og konkurransedyktige produkter, tjenester, produksjonsmetoder og markedsposisjoner, herunder prosjekter som tar sikte på å styrke innovasjonsevnen gjennom økt samarbeid mellom bedrifter, kunnskapsmiljøer og myndigheter. Dette inkluderer pilot-/demonstrasjonsprosjekter, utredninger og analyser, etablering av nettverk og bedrifts-samarbeid for små og mellomstore bedrifter, finne samarbeidspartnere og utvikle strategier.

2.6.1 Aktiviteter og leveranser

Leveranse	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Maritim utvikling	10,7 (12,5)	10,4 (12,6)	12 (25)
Nærskipfart	2,0 (6,5)	1,9 (3,0)	3 (4)

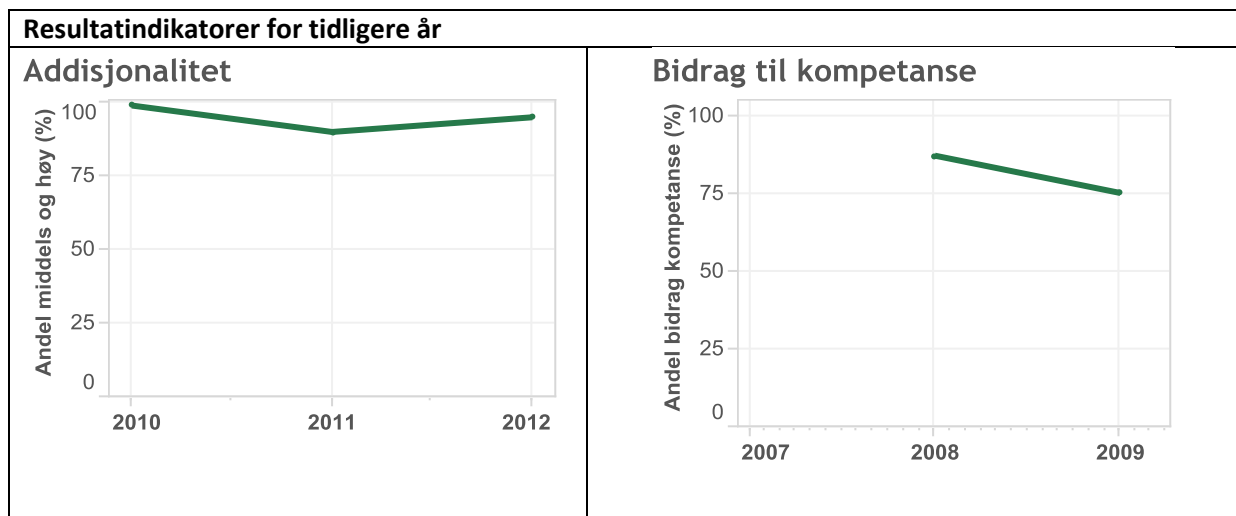
2.6.2 Resultater og effekter

Både Innovasjonsnivå og Driftsrisiko fluktuerer fra år til år, og med relativt få saker kan større enkeltsaker gi store utslag. Å trekke klare konklusjoner om endring fra år til år er dermed vanskelig.

Innovasjon på Internasjonalt nivå ligger typisk intervallet 65-75 %. Så også for 2013, med 65 %. Dette er noe lavere enn IFU/OFU og Miljøteknologiordningene, men så er disse spissa i retning teknologiutvikling mens de spesifikke maritime ordningene i tillegg nyttes til markeds- og omdømme-utvikling, prosjekter som vanligvis klassifiseres lavere i innovasjonsnivå.

Driftsrisikoprofilen for 2013 er mer eller mindre et speilbilde av 2011. Det ligger dermed ingen dramatik i at det kan synes som bedriftene som fikk tilskudd i 2013 har dårligere soliditet, men heller uttrykk for at 2012 var et «godt» år i så måte.

Figurene som viser addisjonalitet og Bidrag til kompetanse inneholder kun resultater for Maritim utvikling. Nærskipsfartordningen er ikke en del av kundeeffektundersøkelsene

Tallene for Bidrag til kompetanse viser noe nedgang fra 2008 til 2009. Årsaken er sammensatt; herunder at finanskrisa satte inn og bedriftene gikk inn i overlevelsesmodus og mindre opptatt av å tilegne seg ny kompetanse. Tallene ligger likevel betydelig over gjennomsnittet for Innovasjon Norges tjenester samlet sett. Dette understøttes også av Menons³ evaluering som viser at de maritime kundene jevnt over scorer høyere enn gjennomsnittet i Innovasjon Norge.

Når det gjelder Addisjonalitet har vi ikke eksplisitte data for tjenesten da overgangen fra å finansiere satsinga over Post 70 til Post 50 også medførte at tjenesten rapporteringssmessig inngår «Landsdekkende innovasjonstilskudd». Som figuren viser scorer også denne type prosjekt rundt 10% over gjennomsnittet i Innovasjon Norge.

2.6.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Rundt 30 % av de innvilgede midlene går til ulike form for flerbedrifts-/samarbeidsprosjekt med mål å utvikle Omdømme og Markedskompetanse. Dette er på linje med i 2012. De resterende går til teknologiutvikling, med hovedvekt i retning Miljø og miljøvennligenergiutnyttelse og Krevende maritime operasjoner. Som tidligere år det lite tilfang av prosjekt i retning Maritimt transport i nordområdene og innen Nærskipsfartsordningen.

Maritim satsing har klart fokus på Vekstbedrifter, og nær 75 % av tilskuddene gikk til denne gruppen. Mer overraskende er at knappe 1 % gikk til tidligfaseselskap. Samlet sett går rundt 15 % av de maritime midlene til unge selskap når vi tar med lån og andre typer tilskudd. Det er derfor et mål i 2014 å øke andelen til unge selskap også for de øremerka maritime midlene.

2.6.4 Avvik

Ingen vesentlige avvik

³ Evaluering av Innovasjon Norges støtte til maritim næring. Menon-publikasjon 3/2014.

2.6.5 Særlig om 2013

Menon gjennomførte i 2013 en evaluering av INs satsing på maritim næring for perioden 2006-2012⁴, herunder de to øremerkede tjenestene «Maritim utvikling» og «Nærskipsfartsordningen». Denne evalueringen sier bla.:

«Evalueringen avdekker at maritime bedrifter som har fått tilskudd, lån og rådgivning gjennomsnittlig scorer noe høyere enn sammenlignbare bedrifter i Innovasjon Norges portefølje på alle sentrale evalueringsparametere. Satsingen er relevant, den har god effekt og effektivitet, og er trolig samfunnsøkonomisk lønnsom.»

Det er særlig med hensyn til vekst i internasjonale markeder at effekten synes å utmerke seg positivt. Innovasjonshøyden er marginalt høyere enn hos sammenlignbare bedrifter som mottar tilskudd, noe som også gjelder samarbeid. Også addisjonaliteten er noe høyere.

2.6.6 Administrasjon

For 2013 er det brukt 1,7 mill. kroner i administrasjonskostnader for virkemiddelet, det er en økning på 0,7 mill. kroner fra 2012 og skyldes økt mobiliseringsinnsats i 2013.

⁴ Evaluering av Innovasjon Norges støtte til maritim næring. Menon-publikasjon 3/2014

2.7 Rådgiving

En av Innovasjon Norges viktigste oppgaver er å hjelpe til med å ruste bedrifter over hele landet til å møte internasjonal konkurranse – både hjemme og ute. Vi tilbyr rådgiving innenfor sentrale områder som styrker næringslivets konkurransekraft, men hvor norske små og mellomstore bedrifter har begrenset kunnskap og innhenter heller ikke denne kunnskapen av seg selv.

Samlet er rådgivingstjenestene innrettet mot alle tre delmålene. De fleste er likevel innrettet mot å nå målene om flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter da rådgivningen primært skjer vis á vis enkeltbedrifter.

Designrådgiving

Designrådgiving tilbys bedrifter som trenger hjelp til å forstå hvordan de kan ta en tydelig strategisk posisjon, bygge en sterk merkevare og ta i bruk design for å skaffe seg konkurransefortrinn. I tillegg bistår vi bedriftene med å identifisere designbehov, utarbeide oppdragsbeskrivelse (brief) samt finne frem til egnet profesjonell designkompetanse til det aktuelle prosjektet. Designrådgivningen er først og fremst innrettet mot å nå målet om flere vekstkraftige bedrifter.

IPR-rådgiving

- beskyttelse og utnyttelse av immaterielle verdier

IPR rådgivingstjenesten bidrar til å hjelpe kunden å forstå hvordan de kan benytte IPR systemet til å sikre konkurransefortrinn og utnyttelse av deres immaterielle verdier i forretningsammenheng.

Vanlige leveranser er å hjelpe kundene å kartlegge deres IPR status, behov og muligheter. Fokus er på hvordan kunden best kan beskytte og utnytte sin IPR i forretningsutviklingen. Et bevisst forhold til egen IPR vil styrke kundens posisjon i markedet ovenfor konkurrenter, samarbeidspartnere og potensielle investorer.

IPR rådgivningen er innrettet mot alle tre delmålene til Innovasjon Norge med vekt på en til en rådgiving av gründere og bedrifter.

Strategisk posisjonering

Denne tjenesten har tre målgrupper; Brand Norway, Sektorer/Klynger/Nettverk og Enkeltbedrifter.

Tjenesten baseres på at en tydelig, differensiert og attraktiv posisjon forutsetter en markedsorientert bedriftskultur, og at dette er viktig for å utvikle økt konkurransekraft. En sterk nasjonal merkevare gir norske bedrifter fordeler, samtidig som sterke norske merkevarer er med på å bygge Norges omdømme. Bedriftsstrukturen i Norge, med mange små aktører, gjør det også viktig å mobilisere for overordnet posisjonering av klynger og nettverk, med «endorsement» effekt for deltagende bedrifter. På enkeltbedriftsnivå leveres tjenesten som regel av designrådgiverne.

EU-rådgiving

EU-rådgivingstjenesten leverer kompetanse- og rådgiving rettet mot bedrifter med internasjonale ambisjoner. Viktigste element i tjenesten er å sikre at norske bedrifter får mest mulig igjen for Norges tilknytning til EU gjennom EØS-avtalen. Tjenesten leverer kunnskap og rådgiving om EU-regler, EU-policy og EU-programmer, samt gode nettverksmuligheter i Europa.

Internasjonale handelsregler

Internasjonale handelsregler er en veilednings- og rådgivingstjeneste hvis mål er å øke bedrifters handelstekniske kunnskap for å effektivisere internasjonalisering.

For bedrifter som har varer eller tjenester som krysser grenser er det viktig å ha oversikt over handelsregler, betingelser, avtaler og handelsdokumenter. Dette kan spare bedriften for både mye tid og penger. Noen av problemstillingene tjeneste internasjonale handelsregler tar for seg er:

risikovurdering; handelsbarrierer; eksportkontroll; internasjonale leveringsbetingelser; betalings sikring; toll og avgifter; m.m.

Vi leverer tjenesten vår i form av kursvirksomhet, Eksporthåndboken, generelle rådgivningstjenester og skreddersydde bedriftsinterne rådgivningstjenester.

Internasjonal markedsrådgiving (Internasjonal Vekst/Internasjonal Business)

Internasjonal Vekst er fellesnavnet på tjenester som omfatter internasjonal markedsrådgiving til SMB'er med internasjonalt vekstpotensial. Tjenestene leveres av markeds-rådgivere på våre utenlands-kontorer. Tjenesten skal bidra til å nå målet om flere vekstkraftige bedrifter.

Bedrifter betaler for tjenestene etter utenlands-kontorenes timesats. SMB-bedrifter betaler 50% i egenandel og ikke-SMB betaler 100%.

Aktiviteten "Hjemhenting av kunnskap" er også lagt inn under Internasjonal Vekst-tjenesten. Her formidles informasjon og vurderinger fra utekontorene knyttet til informasjon og/eller nye markedsmuligheter som er relevante for norsk næringsliv eller informasjon av relevans for våre eiere og oppdragsgivere.

Mentortjenesten for gründere

Mentortjenesten for gründere er et tilbud til gründere i bedriftsutviklings- eller markedsintroduksjonsfasen som har ambisjoner om vekst utenfor det lokale markedet. Tjenesten inkluderer en-til-en samtaler med en mentor over en periode på 6-12 måneder, og regionale nettverkssamlinger der gründere og ressurspersoner møtes for erfaringsutveksling

2.7.1 Aktiviteter og leveranser

Antall kunder

	2011	2012	2013
Rådgivingstjeneste	Antall kunder	Antall kunder	Antall kunder
Strategisk posisjonering	7	20	19
Designrådgiving	64	55	51
EU-rådgiving	192	132	36
Handelsteknisk rådgiving	53	107	159
IPR-rådgiving	137	95	163
Rådgiving for etablerere (mentor)	168	258	263
Internasjonal vekst	222	271	277
Ikke definert rådgivingstjeneste		7	18
Totalt antall <i>unike</i> kunder	1415	1053	925

Designrådgiving

I 2013 ble det igangsatt 270 nye rådgivningsoppdrag. Av disse fikk 40 bedrifter gjennomført et forprosjekt, og 70 bedrifter fikk igangsatt eller gjennomført et designprosjekt. I tillegg ble det gjennomført 160 workshops i forretningsmodellering. Sammenlignet med fjoråret er det en økning i antall rådgivningsoppdrag fra totalt 200 i 2012 til 270 i 2013.

Designrådgiverne holder også foredrag på ulike fagarrangementer for å øke kunnskapen om strategisk bruk av design. Totalt har rådgiverne holdt 80 foredrag over hele landet, som er en fordobling fra året før.

IPR-rådgiving

IPR teamet leverte i 2013 IPR rådgivingstjenester til 346 bedrifter.

Vi behandlet og besvarte i tillegg 334 henvendelser fra bedrifter og gründere med ulike IPR relaterte problemstillinger.

Det ble levert beslutningsstøtte til 124 prosjekter i forbindelse med vurdering av finansieringssøknader på distriktskontorene.

IPR teamet var også bidragsytere til ulike eksterne kurs og fagarrangementer over hele landet. Her samarbeidet vi blant annet med førstelinjetjenesten i flere fylker, Patentstyret og med andre kompetanse-, nettverk- og rådgivningstjenester fra Innovasjon Norge. Målgruppene har vært både gründere, SMB bedrifter og ulike bedriftsnettverk.

Strategisk posisjonering

I 2013 ble leveransene mot Brand Norway koordinert med Utenriksdepartementet, og prosjektene på de enkelte utekontor gjennomført i samråd med ambassader, konsulater og lokale aktører (Team Norway). I 2013 ble de gjennomført 27 slike leveranser, ofte koordinert med viktige messer.

På sektor, klynge og nettverksnivå er som nevnt fokuset en overordnet profilering, med mobilisering for en felles omdømmeplattform og kommunikasjonsstrategi.

Leveransene spenner over flere næringer; fra vannbransje, møbelnæring, maritimebedrifter, og marinebedrifter, til fjellsprengning og bergteknologi. Flere leveranser har ledet til søknad om og tildeling av Arena status (Møbel, Subsea).

Tjenesteansvarlig holder ofte foredrag om behovet for markedsorientering og mulighetene som ligger i strategisk posisjonering og omdømmebygging.

EU-Rådgivning

I 2013 nådde Innovasjon Norges EU-rådgivningstjeneste 3388 bedrifter med tjenester som spenner fra informasjon- og kursaktivitet til dybderådgivning for den enkelte bedrifts internasjonale strategi. Av de 3388 fikk 18,6 % av bedriftene dybderådgivning. De øvrige har mottatt mer generell informasjon, svartjeneste og kurs. I tillegg nådde nettsiden 40 031 treff.

Internasjonale handelsregler

I 2013 nådde Innovasjon Norges tjeneste Internasjonale Handelsregler 195 kunder gjennom generell rådgivning, 12 kunder gjennom bedriftsintern rådgivning, 126 kunder gjennom kurs og 263 kunder gjennom abonnement på Eksporthåndboken.

Internasjonal vekst

De offentlige midlene brukes til å finansiere deler av de timene som Innovasjon Norges markedsrådgivere i utelandsapparatet bruker til å levere tjenesten. Resten finansieres av bedriftenes egenandels-betaling.

Rammen fra NHD post 71 var 18,7 mill. kroner, mens det er påløpt 19,8 mill. (1,1 mill. høyere enn budsjettet). Årsakene til at det er høyere forbruk av NHD post 71-midler ligger i at det er hentet inn lavere andel brukerbetaling enn budsjettet, som igjen skyldes at den helt innledende fasen nå gjøres uten brukerbetalingsandel. Dette er en ønsket retning, for å sørge for at bedriftene tenker internasjonalisering i så tidlig fase som mulig, noe som er dokumentert i vårt kunnskapsgrunnlag som en viktig faktor for økt vekst. Krav om egenbetaling i tidlig fase vil for mange bedrifter virke som et hinder for at de faktisk benytter seg av utekontorenes internasjonale markedskompetanse og nettverk.

Forbruket på aktiviteten Hjemhenting av Kunnskap (Knowledge Transfer), som for tiden også sorterer under Internasjonal Vekst-programmet, hadde en ressursbruk på 5,5 mill. NOK, som er litt lavere enn budsjettet.

Mentortjenesten for gründere

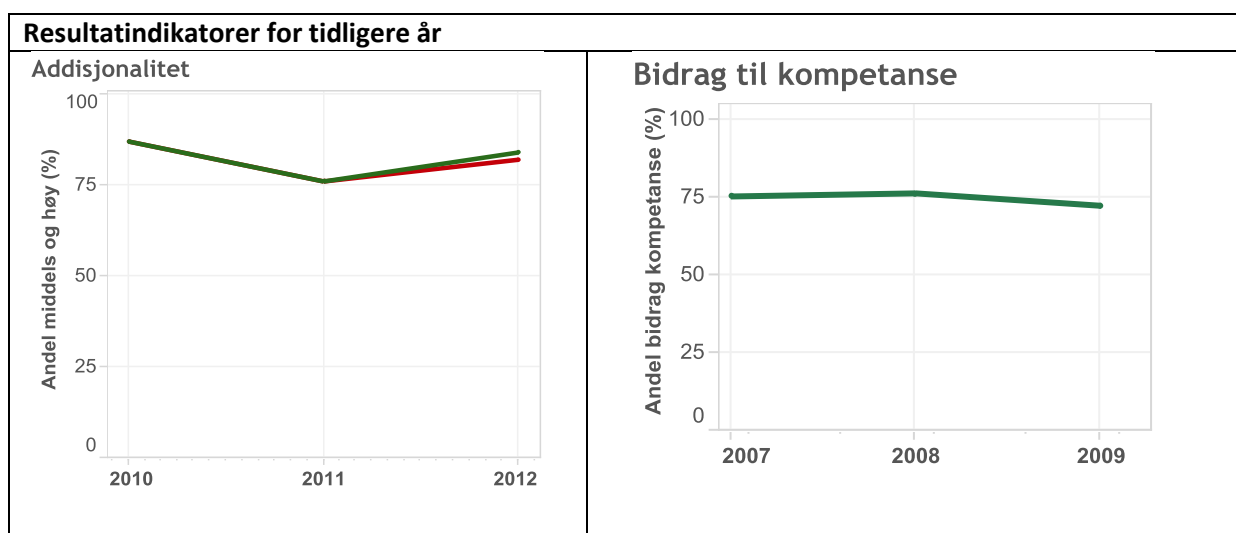
189 gründere mottok Mentortjenesten for gründere i 2013 gjennom den avsatte rammen fra KMD,

mens ytterligere 30 deltok i tjenesten finansiert fra Etablerertilskudd og Miljøteknologiordningen. 30 nettverkssamlinger ble organisert og gjennomført over det ganske land Interessen for Mentortjenesten for gründere er stor. Totalt har nå over 600 gründere deltatt eller deltar i ordningen. .

Fordelingen på distriktpolitisk virkemiddelområde: 33 % sone 1, 1 % sone 2, 34 % sone 3 og 32 % i sone 4. Kvinneandelen er uforandret fra 2012 - Cirka 50 %.

2.7.2 Resultater og effekter

Resultatindikatorer for 2013	
Innovasjonsnivå Ikke data	Driftsrisiko Ikke data

Addisjonalitet viser kun resultater fra rådgiving gjennom IPR(rød) og internasjonal vekst (grønn) tjenestene. Bidrag til kompetanse viser kun resultater fra rådgiving via Internasjonal vekst tjenesten.

IPR-rådgiving

Tjenesten leveres i hovedsak til prosjekter som har utviklet nye varer, tjenester eller etablert seg i nye markeder. Innovasjonshøyden er stort sett på nasjonalt eller internasjonalt nivå.

Fra siste kundetilfredshetsundersøkelse ser vi at tjenesten i stort grad har bidratt til å utfordre kundene på deres forretningsmodell (83,7 %), forbedre deres resultater (85,9 %) samt øke deres kompetanse (79,1 %). 9 av 10 respondenter gir også uttrykk for at de både vil benytte tjenesten på nytt og anbefale den til andre.

I siste kundefeffektundersøkelse ser vi at det også i 2013 var indikatorene; samarbeid, innovasjon og kompetanse som ga høyest score, henholdsvis 92 %, 90 % og 83 %.

Internasjonal markedsrådgiving

De internasjonale rådgivingstjenester som utgjør Internasjonal Vekst-programmet er med i Kundefeffektundersøkelsene. De mest interessante funnene fra før-undersøkelsen av 2012-årgangen er som følger:

Innovasjon Norge har vært noe mer utløsende (*addisjonalitet*) for realisering av internasjonale rådgivingstjenester i 2012 ift 2011. IN utløste i 2011 76% av prosjektene, mot 84% i 2012 . Dette vurderer vi som et tilfredsstillende nivå for en slik rådgivingstjeneste. De internasjonale rådgivingstjenestene fører til økt samarbeid med i gjennomsnitt 3,0 nye aktører, mot 2,7 året før. Dette er en positiv økning. Det er også en svak positiv utvikling i innovasjonsnivået som ligger på 2,6 for Internasjonal Vekst, mot 2,4 året før.

Øvrige rådgivningstjenester er ikke med i Kundeeffektundersøkelsen.

2.7.3 Samlet vurdering av måloppnåelse

Designrådgivning

Tjenesten ble evaluert av Rambøll Management i 2010. Resultatene fra de bedriftene som hadde brukt tjenesten i perioden 2005-2009, er overveiende positive. Designprosjektene medførte forbedringer i både markedsmessige og økonomiske resultater. Litt over halvparten oppnådde økte markedsandeler, og en høy andel fikk styrket sitt omdømme. Prosjektene bidro til å styrke bedriftenes innovasjonsevne, og samtlige mente de var blitt mer markedsorienterte etter gjennomført designprosjekt. Et klart flertall ønsket å jobbe med profesjonelle designere også i fremtiden. Resultatene viste dessuten at designprosjektene hadde positive effekter også over tid.

Kobler vi designrådgivning opp mot kritiske suksessfaktorer som evne og vilje til innovasjon, samt tydelig markedsorientering og styrket kommersialiseringsevne, har tjenesten et solid bidrag til målet om flere vekstkraftige bedrifter. Det faktum at antall rådgivningsoppdrag også er i vekst, understøtter denne måloppnåelsen.

IPR-rådgivning

Tjenesten bidrar til Innovasjon Norges tre delmål gjennom å dekke et behov for å bevisstgjøre gründere og bedrifter i hvordan de kan utnytte IPR systemet i sin forretningsutvikling. Stadig større andel av bedriftenes verdier er immaterielle og dermed øker behovet for å ha en god håndtering av disse verdiene. Undersøkelser både norske og internasjonale viser at norske bedrifter i mindre grad enn i sammenliknbare land utnytter IPR-systemet i sin forretningsutvikling. Det pekes også på at det er et udekket behov for denne type tjenester.

Strategisk posisjonering

Tjenesten svarer på et ønske fra næringslivet om bedre koordinering an omdømmetjenester. Gjennom introduksjon og implementering av Norgesprofilen , samordning av årsplaner mellom Innovasjon Norge og Utenriksdepartementet og forankring av prioriteringer i næringslivet, leverer vi stadig bedre på målet om å gjøre Norge og norsk næringsliv kjent i utlandet.

Utvikling av felles omdømmeposisjoner for klynger og nettverk gjør det også mulig å oppnå synergigevinster mellom de tre målgruppene for tjenesten.

Bedrifter som har deltatt på prosesser for oppfølging av overordnet omdømme i egne bedrifter har gitt positive evalueringer, der fokuset på markedsorientering og egen posisjonering blir fremhevet.

EU-Rådgivning

Måloppnåelsen er svært god for generell informasjonsvirksomhet og mer generell rådgivning og kurs. Det vurderes at tjenesten bør legge økende vekt på dybderådgivning for den enkelte bedrift, skal vi oppnå ønsket effekt over tid og i større grad bidra til delmålet om vekst i bedrifter.

Internasjonale handelsregler

Tjenesten dekker markedssvikten på kunnskap om internasjonal handel hos norske bedrifter. Ukentlig kan man lese i økonomi- og tabloid-presse om bedrifter som ikke har gjort nødvendig forarbeid før de sender varene sine over grenser.

Tjenesten dekker to av Innovasjon Norges delmål, og flere av «underdelmålene», der de viktigste er: gode gründere, der tjenesten er et støtteapparat som tar gründeren på alvor med dialog og oppfølging over tid, og vekstkraftige bedrifter, der tjenesten bidrar til internasjonal forretningsutviklingskompetanse.

Internasjonal markedsrådgiving

Rambøll Management evaluerte i 2011 Innovasjon Norges uteapparat og konkluderte at internasjonaliseringstjenestene treffer spesielt små og mellomstore bedrifter i tidlig internasjonaliseringfase på en god måte. 64 % av respondentene oppga at assistansen fra Innovasjon Norge enten hadde vært utslagsgivende for at internasjonaliseringen ble gjennomført, eller hadde bidratt til at internasjonaliseringen ble gjennomført på en mer hensiktsmessig måte.

Mentortjenesten for gründere

Flere kartlegginger av gründeres behov viser at mangel på nettverks- og næringslivserfaring samt for svak kompetanse om markedsorientering og forretningsutvikling er gjennomgående problemer for gründere i tidlig fase. Tilbakemeldinger fra kundeansvarlige, mentorer og gründere over det ganske land tyder på at mentortjenesten for gründere adresserer disse utfordringene på en ubyråkratisk og effektiv måte. Det planlegges en full evaluering av ordningen i 2015.

2.7.4 AvvikDesignrådgiving

Økningen i antall rådgivningsoppdrag totalt fra 2012 til 2013 skyldes delvis at vi har økt kapasiteten gjennom ansettelse av en designrådgiver i Troms, delvis at vi har tettere oppfølging av kunder med vekstpotensial som ofte utløser flere prosjekter, - og delvis at workshops i forretningsmodellering nå inngår i vår arbeidsprosess for prioriterte kunder.

Det er interessant å merke seg at antall forprosjekter og særlig antall workshops øker betraktelig, mens antall designprosjekter går noe ned. Tatt i betraktning at forprosjektene handler om innhenting av brukerinnsett eller utvikling av merkevarestrategi, og forretningsmodellering handler om hvordan bedriften best kan skape verdier, viser dette en vridning mot mer bevisst markedsorientering i bedriftene. Dette er i tråd med våre mål og strategier.

Vi ser også en vridning mot at flere gründere tar i bruk design i sin forretningsutvikling. Dette er en positiv utvikling i den forstand at det er en kritisk suksessfaktor for gode gründere at markedsorientering bygges inn i forretningsmodellen fra første dag, - noe designprosessen altså bidrar til.

IPR-rådgiving

Vi har i 2013 sett en økning i antall rådgivningsprosjekt. Dette kan ha flere forklaringer. Økt fokus på tema i media som følge av «Stortingsmelding om immaterielle verdier og rettigheter» (Stortingsmelding 28, 2012-2013) kan være en årsak, en annen at flere bedrifter selv har opplevd IPR konflikter kan også ha bidratt til økningen. Vi ser også at flere norske bedrifter leverte inn patentsøknader i 2013 enn året før. Dette kan tyde på at norsk næringsliv igjen investerer mer i innovasjonsprosjekter og dermed har mer behov for IPR rådgiving.

Vi opplever fortsatt at det er regionale forskjeller i hvordan gründere og bedrifter bruker IPR systemet. Dette er noe vi ønsker å se nærmere på i 2014.

Strategisk posisjonering

Optimal leveranse av tjenesten forutsetter en bevisst holdning til planlegging og implementering i vår egen linje, og en vilje til samordning og koordinering av innsatsen.

Team Norway ble introdusert som offisielt begrep i 2013, og et fokus på dette arbeidet vil gjøre det lettere å mobilisere for gode leveranser.

Introduksjon av forretningsmodell (Osterwalder), og økt kompetanse om verdiløfte og kundefokus, har løftet interessen for tjenesten.

EU-Rådgivning

EU-rådgivningen har i stor grad nådd sine mål i 2013 og for deler av tjenesten overoppfyllt måltallene i avtalen med Europakommisjonen. Vi finner negative avvik for arbeidet med bedriftsprofiler og samarbeidsavtaler mellom norske bedrifter og bedrifter i EØS-området.

Internasjonale handelsregler

Antall generelle rådgivningsleveranser til kunder på små prosjekter har sunket noe siden 2012. Dette er grunnet nyansettelser og vikariater.

Internasjonal markedsrådgiving

De internasjonale rådgivningstjenestene har tradisjonelt vært rettet inn mot mer «modne» små- og mellomstore bedrifter som både har finansielle muskler og nødvendige ressurser til å gå inn i et gitt internasjonalt marked

De siste par årene har vi forsøkt å tilrettelegge tjenesten til også å favne bedrifter i en langt tidligere fase, spesielt unge bedrifter og startup-selskaper. Vi har likevel ikke lyktes så godt med dette.

Noe av årsaken kan være at unge bedrifter i utgangspunktet ikke er «på jakt etter å kjøpe en rådgivningstjeneste» for å etablere tilstedeværelse i et utenlandsk marked, men trenger bistand til internasjonal forretningsutvikling. Dette leveres nå gjennom de Global Entreprenørskapskompetansetjenestene (GET og TINC). Det vurderes nå å etablere en ny tjeneste på Internasjonal Forretningsutvikling, noe som vil medføre at den innledende delen av Internasjonal Vekst integreres i den nye tjenesten.

Mentortjenesten for gründere

De kommersielle tilbudene knyttet til mentortjenester og nettverkssamlinger med relevant faglig innhold er så godt som uten unntak for kostbare for bedrifter i tidlig fase. Dette gjelder både i distrikt og i sentrale strøk. Finansieringsmodellen i Mentortjenesten innebærer prioritering av distriktsbedrifter selv om markedssvikten her altså er like reell i de sentrale strøkene av landet. Vi vil i tiden fremover vurdere muligheten for økte rammer til Mentortjenesten for gründere i de sentrale strøkene.

2.7.5 Særlig om 2013

Designrådgivning

Mange bedrifter trenger mer bevisstgjøring rundt sin markedsorientering, markedsposisjon og forretningsmodell før de igangsetter designprosjekter.

Som en konsekvens bruker designrådgiverne mer tid på rådgivning i strategisk posisjonering, og fra 2013 vesentlig mer tid på forretningsmodellering før de vurderer og tar stilling til bedriftens designbehov. Dette sikrer et bedre beslutningsgrunnlag og økt positiv effekt av de prosjektene som gjennomføres.

Gjennomføring av designprosjekter vil ofte være ett av flere tiltak for at bedriften skal ta en tydelig posisjon og få styrket sin forretningsmodell. Denne helhetlige tilnærmingen gjør at designrådgiverne, særlig det siste året, jobber tettere med våre kundeansvarlige enn hva som var tilfellet tidligere. Slik økt samhandling internt tilfører ytterligere merverdi i kundedialogen, og vil ofte føre til bruk av flere av våre tjenester.

IPR-rådgivning

Våren 2013 ble det lagt frem en Stortingsmelding om immaterielle verdier og rettigheter (Stortingsmelding 28, 2012-2013). Sammen med Patentstyret ble vi her bedt om å utvikle en bedre

informasjons- og veiledningstjeneste knyttet til immaterielle verdier og rettigheter. Dette følges opp gjennom en felles arbeidsgruppe. Det pekes i stortingsmeldingen på at SMB bedrifter har et potensial til å utnytte sine immaterielle verdier bedre til økt verdiskaping, særlig i internasjonale markeder. Målet med prosjektet er tredelt:

1. Oppdatere kunnskapsgrunnlag om små og mellomstore bedrifters utfordringer og behov relatert til immaterielle verdier og rettigheter, og gode tiltak som andre land benytter for å dekke behovet
2. Utforme et tjenestetilbud (pilot) innen immaterielle verdier og rettigheter for små og mellomstore bedrifter klar for lansering
3. Konkrete tiltak for å gjøre informasjon og veiledning om immaterielle verdier og rettigheter mer tilgjengelig og tydelig for små og mellomstore bedrifter

Det ble i 2013 startet et tettere samarbeid med divisjon utland med hensikt å øke IPR kompetansen ved utekontorene og forberede landveiledere for viktige regioner internasjonalt. Dette arbeidet fortsetter også i 2014 og målet er å styrke IPR arbeidet også på utekontorene til Innovasjon Norge i tråd med anbefalingene i stortingsmeldingen.

Strategisk posisjonering

På bedriftsnivå har avtale med designrådgiverne om leveranser vært svært viktig. Dette, sammen med introduksjon av forretningsmodell og kursing av kunderådgiver har økt bevisstheten rundt markedsbehovet i næringslivet.

Samordningen med Utenriksdepartementet, koordinering av planer og økt fokus på Team Norway, er viktig for effektiv utnyttelse av felles ressurser. Bruken av Norgesprofilen er nå blitt standard ved viktige arrangementer, noe som gir kontinuitet i profileringen.

Implementering av nytt års-hjul for sektor legger grunnlaget for forankring i næringslivet, men også for involveringen av hele vår verdikjede i leveransen av omdømmetjenester på alle nivåer.

EU-Rådgivning

Vi har opplevd en økende etterspørsel hos bedrifter på tilgang til informasjon, kurs og rådgivning om det nye rammeprogrammet for forskning og innovasjon, Horisont 2020. Som konsekvens har vi omdisponert ressurser for dette formålet.

Internasjonale handelsregler

Ingen spesielle hendelser i 2013.

Internasjonal vekst

Ingen spesielle hendelser i 2013.

Mentortjenesten for gründere

Ingen spesielle hendelser i 2013.

2.7.6 Støttende analyser

EU-Rådgivning

EU-rådgivningstjenesten er ikke del av Kundeeffektundersøkelsen i IN. Vi har gjennomført en større kundeundersøkelse for 2013 på oppdrag fra Europakommisjonen. Ni av ti bedrifter i undersøkelsene uttrykker at de er svært tilfredse eller tilfredse med tjenesten levert.

2.7.7 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

Totalt sett har vi brukt 85,8 mill. kroner i administrasjons og gjennomføringskostnader for rådgivingstjenestene samlet i 2013. Dette er en økning på 14 mill. kroner fra 2012. Økningen skyldes primært strategiske prioriteringer som gir økt aktivitetsnivå. Se nærmere informasjon om den enkelte rådgivingstjeneste under.

Designrådgivning

I 2013 hadde vi totalt 11 strategiske designrådgivere som til sammen dekker samtlige fylker med unntak av Nordland. I Nordland benyttes rådgivingstjenesten fra Norsk Designråd. Stillingene er finansiert av NHD post 71 og KRD post 72.

IPR-rådgivning

IPR teamet har 5 årsverk som jobber med prosjekter fra hele landet.

I 2013 har leveransene i hovedsak gått til gründere og SMB bedrifter som jobber med utvikling, kommersialisering og internasjonalisering av innovative prosjekter.

Strategisk posisjonering

Tjenesteansvarlig har arbeidet tett sammen med Nest, TP og div utland i implementeringen.

Samordningen med designrådgiverne er viktig på DK nivå.

Stillingen, som finansieres av NHD post 71, flyttes nå inn under div Norgesprofilering og opplevelser for å ta ut ytterligere synergier i samordning med reiselivssatsingen og Team Norway.

EU-Rådgivning

Ingen vesentlige endringer.

Internasjonale handelsregler

I tillegg til service undersøkelsen og data fra Siebel så gjør team internasjonale handelsregler seg bruk av egne for- og etterundersøkelser i sammenheng med kurs. Der avdekkes det spesifikt hva markedssvikten består i, ned på tema nivå. Mange bedrifter har for eksempel lite kunnskap om toll og moms i EU, betalingssikring eller leveringsbetingelser. En del bedrifter indikerer at de vil lære mer om alle områder innen internasjonal handel.

Internasjonal vekst

Tjenesten leveres av markedsrådgiverne ved kontorene i utlandet.

Mentortjenesten for gründere

Mentortjenesten for gründere gjennomføres ved hjelp av et nettverk av medarbeidere på distriktskontorene.. Årsverk totalt anslås til 4.

2.8 Næringslivsprofilering

Deltakelser på messer bidrar til økt internasjonalisering og vekst hos bedriftene. I dag må bedrifter raskt ut på det globale markedet for å vokse. Da fungerer de norske paviljongene som en god base for nettverking og partnersøk. For etablerte bedrifter fungerer messene som en effektive møte- og markeds plass der bransjen er tilstede.

2.8.1 Norske fellesstands i utlandet

Innovasjon Norge koordinerer og gjennomfører norske fellesstands på de viktigste internasjonale fagmessene rundt om i verden. Tilstedeværelsen baseres på ønsker fra norsk næringsliv, og er i samsvar med Innovasjon Norges satsinger innen sektorene olje og gass, sjømat, fornybar energi og miljø.

Formål/målsetning med tjenesten

Fagmesser er internasjonale møteplasser der bransjene er representert med innkjøpere, selgere, fagpersoner, investorer, policymakere og nettverkere. Messevirksomheten bidrar til internasjonalisering og markedsorientering for bedriftene, og introduserer dem i nye markeder.

Innovasjon Norge tilrettelegger deltakelsen ved å tilby bedriftene et nøkkelferdig produkt med stand, fellesarealer og felles profilering.

Hovedsegmentet er små og mellomstore bedrifter, men også store bedrifter ser fordeler av å være under en felles norsk paraply.

For å øke effekten av deltagelsen arrangeres tilleggsaktiviteter i form av seminarer, matchmaking, B2B møter, nettverksamlinger, studieturer og hjelp til å fremme norsk teknologi og norske bedrifter. Det er et godt samarbeid mellom hovedkontor, distriktskontorer, utekontorer, ambassader og bransjeorganisasjoner.

Gjennom en tydelig Norgesprofilering og valg av messearrangement bidrar messene til omdømmebygging for Norge og norsk næringsliv.

Ressursbruk

Gjennomføring av messer finansieres fra post 71. Midlene går kun til gjennomføring.

I 2013 stod Innovasjon Norge bak 15 nasjonale paviljonger med til sammen over 260 bedrifter. Messene mottar ikke offentlige tilskudd, men er brukerfinansierte. Deltakerne dekker kostnadene for standplass, fellesarealer og andre felleskostnader.

Evalueringer og kundeeffektundersøkelser

Alle messer evalueres ved egne brukerundersøkelser i etterkant. Evalueringene viser at over 80% av brukerne er fornøyd eller svært fornøyd med messedeltakelsen og tjenestene Innovasjon Norge gir.

En vesentlig andel gjenkjøp forteller også at norske bedrifter ser fordeler av å være med på fellespaviljongene.

2.8.2 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

For norske fellesstands i utlandet er det ikke noen midler som går direkte til kunder. Administrasjon og gjennomføringskostnader var i 2013 35,2 mill. kroner. Av dette var 26,7 mill. kroner brukerbetaling. Kostnadene er omtrent på nivå med 2012.

2.9 Næringslivsdelegasjoner

Innovasjon Norge har koordinerings- og gjennomføringsansvar for næringslivsdelegasjoner som følger statsbesøk og offisielle besøk til utlandet og ved større innkommende besøk til Norge. Program utvikles i samarbeid med NFD og UD, øvrige aktuelle fagdept., distrikts-, utekontorer og hovedkontoret, næringslivets organisasjoner samt aktuelle relasjoner i landet som besøkes. Innovasjon Norges utekontorer er ofte sentrale aktører i arbeidet i samarbeid med Norges ambassade.

I programmet kan inngå arrangement som seminarer, rundebordskonferanser, B2B-møter og sosiale arrangement alt etter hva som er hensiktsmessig i det aktuelle marked.

Innovasjon Norge inviterer norsk og utenlandsk næringsliv til deltakelse og er ansvarlig for gjennomføringen.

2.9.1 Ressursbruk

Det ble i 2013 gjennomført 2 delegasjonsbesøk på oppdrag av NFD:

- Kronprinsparets besøk til Houston og San Fransisco (65 næringslivsdeltagere)
- Statsbesøk til Tyrkia (121 næringslivsdeltagere)

I tillegg leverte vi inn innspill til Barenstkonferansen i Tromsø, samt Kronprinsens besøk til Finland.

2.9.2 Evalueringer og kundeeffektundersøkelser

Vi gjennomfører en kundeundersøkelse etter hvert delegasjonsbesøk. Gjennomgående spørsmål er hvorvidt forventningene til den enkelte deltager møter deres overordnede mål med besøket. Gjennomsnittlig har deltageren svart very satisfied eller satisfied på dette punktet.

2.9.3 Administrasjon og gjennomføringskostnader

For næringslivsdelegasjoner er det ikke noen midler som går direkte til kunder. Administrasjon og gjennomføringskostnader for næringslivsdelegasjoner var i 2013 11,7 mill. kroner. Av dette var 1,3 mill. kroner brukerbetaling. Kostnadene var omtrent på nivå med 2012.

2.10 Sektormobiliseringsprogrammer

Mobilisering av fellesprosjekter for prioriterte sektorer nasjonalt og internasjonalt.

Våre kunder ønsker bistand til å realisere verdiskapende aktiviteter. Innsatsen innen hver sektor rettes inn mot å utløse flere gode gründer, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer - om enn med ulik tyngde basert på sektorens beskaffenhet.

Vårt arbeid innen en prioritert sektor består av de samlede tjenester og aktiviteter som IN leverer gjennom våre ute-, hjemme og hovedkontor til bedrifter innen sektoren. Dvs. løpende tjenesteleveranser, igangsatte mobiliseringsaktiviteter og prioriterte utviklingsprosjekter mv.

Utover Sektorprogrammet i Innovasjon Norge er det avsatt midler til bedriftene for utvikling og styrking av nasjonalt og internasjonalt samarbeid på sektor- og bransjenivå.

Formålet med sektormidlene er å styrke prioriterte sektors posisjon og omdømme på nasjonalt eller internasjonalt nivå. Sektormidlene er ikke en del av Innovasjon Norges tjenestetilbud, men midler som våre kunder kan søke for å skape en helhet nasjonalt eller internasjonalt, dvs. bidra til å løfte sektorene.

2.10.1 Aktiviteter og leveranser

Programmet finansieres over NHD post 71.

I 2013 var det avsatt en ramme på 17,8 mill. kroner, hvorav 8,9 mill. kroner brukes til gjennomføring og 8,9 til tilsagn. Tilsagn 2013:

- 3, 1 mill. kroner til nasjonale fellestiltak organisert av Innovasjon Norge, 5 tilsagn.
- 2,5 mill. kroner til nasjonale fellestiltak organisert av kunder, 7 tilsagn:

Tildelte midler fordelt pr sektor:

Sektor	Tildelt beløp
Energi og miljø	1,6
Helse	1,95
Maritim	0,2
Olje og gass	0,9
Andre sektorer	1,0
Totalt	5,65

Midlene tildelt i 2013 finansierte deltagelse på fagmesser, analyse ifm. internasjonalt industrisamarbeid, strategisk posisjonering og omdømmebygging for norsk industri. Samt prosjekter knyttet til utviklingsaktiviteter relatert til prioriterte sektorer.

2.10.2 Resultater og effekter

Resultatindikatorer for 2013	
Innovasjonsnivå Ikke data	Driftsrisiko Ikke data
Resultatindikatorer for tidligere år	
Addisjonalitet Ikke data	Bidrag til kompetanse Ikke data

2.10.3 Vurdering av virkemiddelets måloppnåelse

Midlene bidrar først og fremst til å nå målet om flere vekstkraftige bedrifter. Verdiskaping til kundene leveres på to måter gjennom denne tjenesten

- Finansiering av nasjonale fellestiltak for prioriterte sektorer. Disse fellestiltakene kan enten organiseres av Innovasjon Norge eller av andre aktører i sektoren. Enkeltbedrifter vil ikke være en naturlig målgruppe for disse midlene
- Finansiering av spesialkompetanse innen sektoren. Disse tiltakene bidrar til merverdi på sektornivå og bygger typisk verdier innenfor dimensjoner som kunnskapsgrunnlag, innovasjonskultur, samhandling og omdømme

Midlene kan bidra til at regionale tiltak innenfor en sektor skaper merverdi på nasjonalt eller internasjonalt nivå, samt bidra til spennende innovasjonspotensiale mellom forskjellige sektorer, tversektorielle koblinger og muligheter, markedsmuligheter mellom sektorer.

2.10.4 Avvik

Tildelt beløp for 2013 var på 5,65 mill. kroner av 8,9 mill. kroner avsatt til tilsagn.

Det lave forbruket skyldes først og fremst en innstramming av intern policy for bruken av disse midlene. Innstrammingen skyldes at Innovasjon Norge så et behov etter 2012 for å klargjøre hva disse midlene skulle brukes til for å bidra til Innovasjon Norges måloppnåelse.

For 2014 vil det avsettes en lavere ramme til tilsagn.

2.10.5 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

Det er i 2013 brukt 4,4 mill. kroner i administrasjon og gjennomføringskostnader av virkemiddelet. Dette er en reduksjon på 2,9 mill. kroner som følger av redusert aktivitet.

2.11 Reiselivsprofilering

Målet med tjenesten profilering av Norge som reisemål er å bidra til økt lønnsomhet i reiselivsnæringene og øke markedsandeler internasjonalt. Reiselivsnæringenes største utfordring for å oppnå disse målene, er å øke kunnskapen og kjennskapen til Norge som reisemål. Dette skal vi blant annet gjøre gjennom merkevarebygging og spissing av Norges posisjon internasjonalt.

Innovasjon Norge skal utvikle og styrke markedsmulighetene for de norske reiselivsaktørene ute i markedene, gjennom langsiktig merkevarebygging, profilering, operative markedstiltak og tilrettelegging for salg.

Hovedsegmentene for tjenesten er:

- Ferie- og fritidgjester i prioriterte markeder
- Special interest (temabaserte ferier)
- Internasjonale kongresser og møter

2.11.1 Aktiviteter og leveranser

I 2013 hadde programmet 1001 kunder som deltok i 136 markedsprosjekter. Videre var det 1813 internasjonale turoperatører som solgte Norge som reisemål.

Marked	Antall Kunder	Antall Prosjekt	Antall turoperatører som selger Norge
Tourism International	43	4	0
Sweden	37	11	200
Denmark	68	10	60
Great Britain	63	10	130
Germany	125	11	500
BeNeLux	50	11	53
France	23	7	64
Spain	34	9	60
Italy	37	7	101
USA/Canada	24	5	148
Russia	67	9	95
Poland	18	2	35
India*	5	1	30
Japan*	25	3	60
Korea*	16	1	42
Norway	343	33	35
China	23	2	200
Sum	1001	136	1813

Pressearbeid

Internasjonalt pressearbeid er et viktig satsingsområde for Innovasjon Norge og dette gjenspeiles i de totale tallene for 2013. Med en total annonseverdi på 2,26 milliarder kroner har vi hatt en fantastisk økning på over 190 prosent i den totale annonseverdien siden i 2012. Mye av denne formidable

Økningen skyldes at vi i 2013 også måler verdien av online artikler i samtlige av våre markeder. I tillegg til en stor økning i den totale annonseverdien fra Asia.

Vi har også økt antall artikler om Norge som reisemål med 50 prosent det siste året, dette på tross av at antall journalister på pressetur i Norge har gått ned med 5 prosent. Dette viser at vi har jobbet målrettet med å velge produktive journalister som produserer flere artikler fra en og samme pressetur. Samtidig ser vi at journalister i større grad skriver artikler både til papirutgaven og online i etterkant av en pressetur.

Visitnorway.com

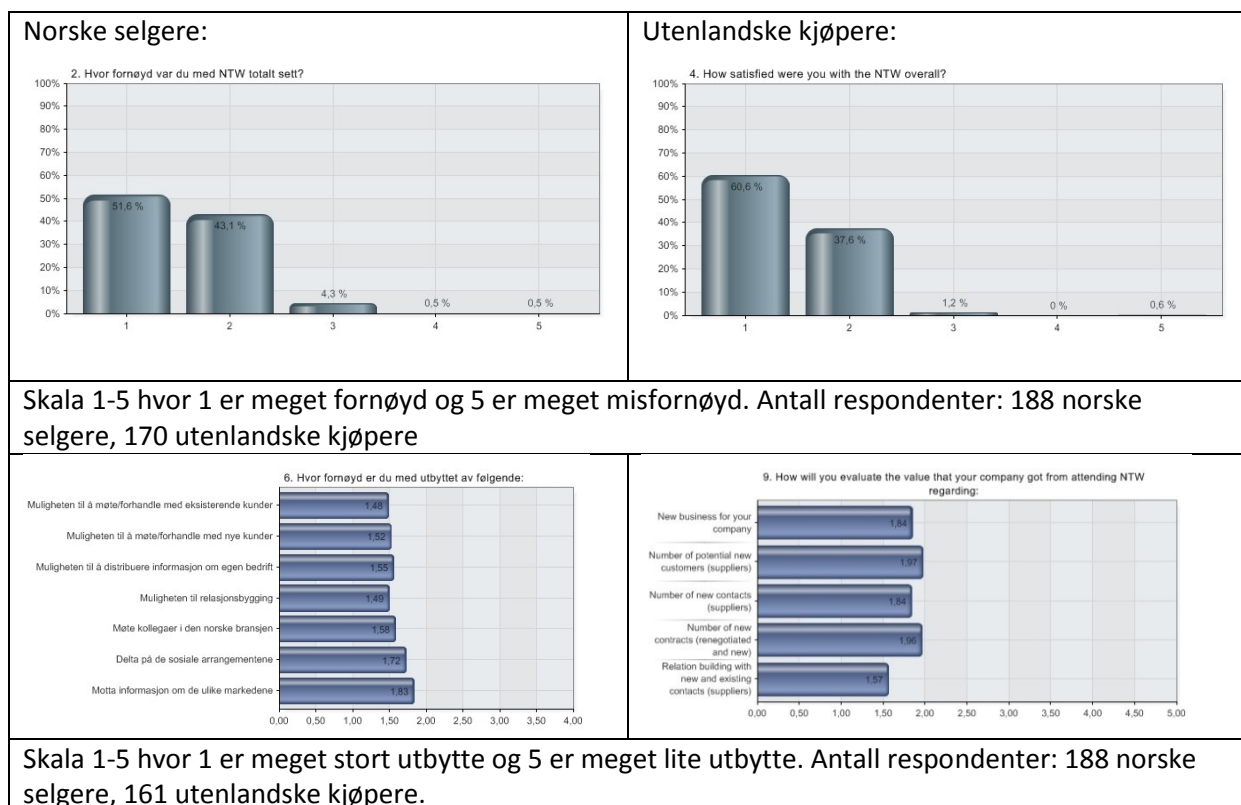
Portalen har partneravtale med ca. 90 prosent av norske destinasjoner og turistkontorer.

Nøkkeltall 2013:

- 22.2 mill besøk (+ 0,9 prosent sammenliknet med 2012)
- 15.8 mill unike (+8,1 prosent)
- 49.849.145 mill sidevisninger (+8,2 prosent)
- 30 prosent gjenbesøk
- 83 prosent internasjonale besøk

Norwegian Travel Workshop

Norwegian Travel Workshop 2013 (NTW) ble arrangert i Røros fra 8.-11.april. I løpet av tre hektiske dager avholdt ca. 8000 salgsmøter mellom 269 representanter fra utenlandske turoperatører fra 25 land og 284 norske tilbydere av reiselivsopplevelser om priser og betingelser foran neste års turistsesong. Evalueringen viser at 94,7 prosent av de norske selgerne og 98,2 prosent av de utenlandske kjøperne var meget eller ganske fornøyd med NTW totalt sett. I tillegg ble bedt om å uttrykke effekt av NTW gjennom utbytte.

2.11.2 Resultater og effekter

Kommersielle gjestedøgn

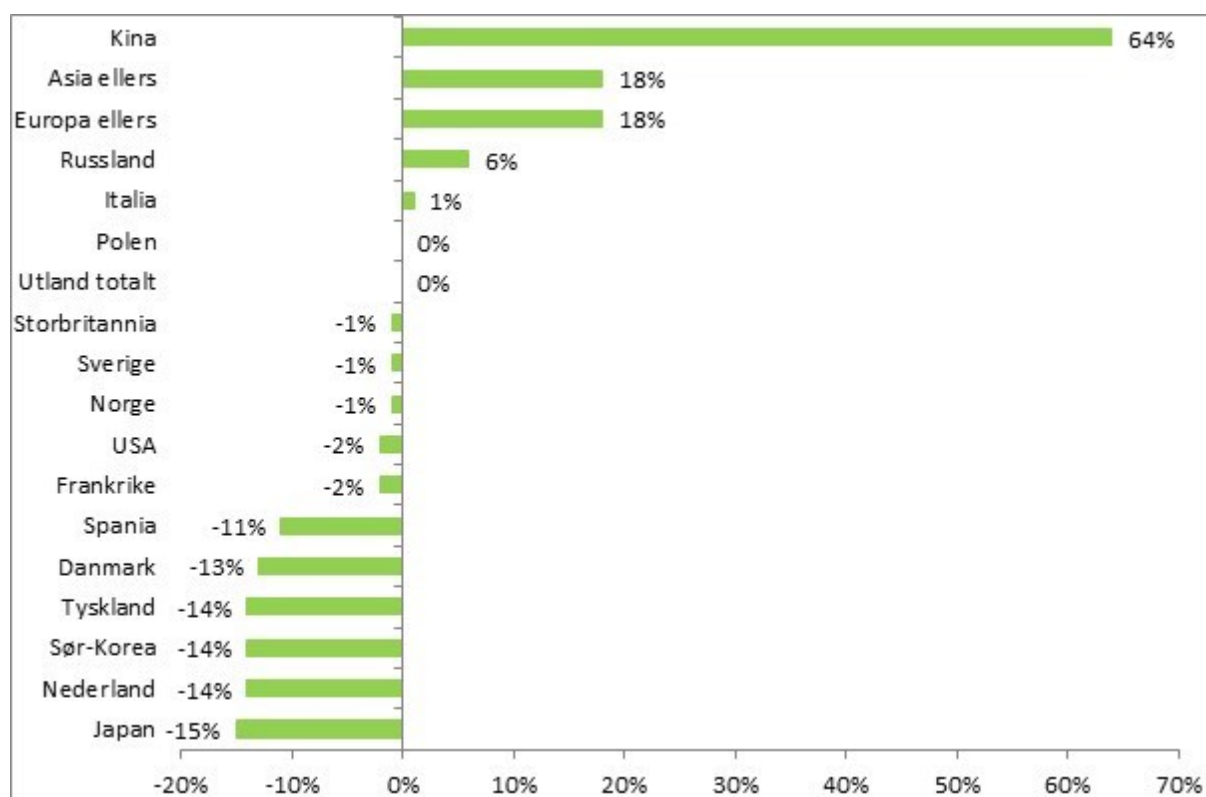
Statistisk sentralbyrå (SSB) har gjennomført flere endringer i grunnlaget for den månedlige overnattingsstatistikken. Den omfattende endringen gjør det svært vanskelig å si om endringene i tallene skyldes en trafikkendring eller om den skyldes omleggingen i datagrunnlaget. Derfor følger vi SSBs råd om kun å fokusere på overnattinger ved hotellene på et overordnet nivå.

I 2012 representerte overnattinger ved hotellene 66 prosent av alle kommersielle overnattinger, så hotellovernattinger gir et greit bilde av situasjonen. Dessuten er det her mye av verdiskapningen ligger.

Det var 19 670 180 millioner overnattinger ved hotellene i 2013. Dette er en nedgang på én prosent fra 2012. Nedgangen skyldes én prosent færre norske overnattinger. Det ble en nullvekst fra utlandet i 2013. 74 prosent av alle overnattinger var norske. Ser vi på antall overnattinger i sommersesongen (mai-august) og vintersesongen (januar –april) viser tall fra SSB at antall utenlandske hotellovernattinger gikk ned både i sommer- og vintersesongen med henholdsvis én og to prosent. Antall norske overnattinger økte med to prosent i vintersesongen, mens det var en nedgang på to prosent i sommersesongen.

Ser vi på overnattingens formål, var det de ferie- og fritidsrelaterte overnattinger som tapte andeler. Med en tilbakegang på to prosent, representerte ferie- og fritidsrelaterte overnattinger en andel på 48 prosent. Yrkestrafikken økte med én prosent, mens kurs- og konferansetrafikken forble uendret.

Til tross for en nullvekst fra utlandet i 2013 er det visse forandringer i sammensetningen av de utenlandske overnattingene. Som grafen under viser var det en relativt stor nedgang fra de markeder Innovasjon Norge markedsfører Norge som et ferieland i. Disse markedene er fremdeles viktige utenlandsmarkeder, men betydningen av disse er redusert de siste årene.

Det vises til statistikkvedlegget for ytterligere informasjon.

Cruise

Cruise Norway rapporterer at Norge fikk 2187 cruiseanløp til Cruise Norways 41 cruisedestinasjoner i

2013. Dette utgjør 2 982 595 besøkende cruisegjester. Dette er en økning i antall anløp fra 2012 på 6 prosent og en vekst i antall besøkende på 18 prosent.

Kampanjemålinger

Innovasjon Norge har i 2013 gjennomført kampanjemålinger i utvalgte marked for å finne ut mer om kampanjens effekt i de ulike marked. Hvor mange som husker reklamen, hvordan kampanjen vurderes, hvor mange som ønsker å reise til Norge etter å ha sett reklamen og hvordan kampanjen påvirker kampanje- og merkevare mål er noen sentrale elementer i testene.

Vinteren 2013 testet vi hele eller deler av kampanjene i Danmark, Nederland, Norge, Russland, Storbritannia, Sverige og Tyskland, mens vi sommeren 2013 testet kampanjene i de samme markedene, i tillegg til Frankrike.

Gjennom kampanjemålingene får vi bedre innsikt i hvilke elementer og plattformer som best profilerer og hvilke som best konverterer til salg. Tabellene under viser de samlede resultatene per marked.

Med eller uten våre kampanjer er det mange som ønsker å reise på ferie til Norge. Tabellen viser nettoeffekten, hva kampanjen har oppnådd i forhold til tilsvarende periode uten kampanje. Kampanjen har overbevist mellom 0 og 13 % av målgruppen. Svært mange i målgruppen ønsker å reise til Norge også uten å bli eksponert for reklame, men kampanjene i de ulike markedene har klart å overbevise omtrent 2,5 millioner mennesker totalt. De lave tallene i Tyskland og Norge kommer trolig av at svært mange allerede har et ønske om å reise til Norge, og at det er like mange som svarer positivt på spørsmålet om «Hvor sannsynlig er det at du vil reiser til Norge på ferie de neste 12 månedene?» både før og under kampanjen. Interessen er derfor stor, en av utfordringene blir å finne ut hvorfor mange fra Tyskland velger bort Norge til tross for høy interesse.

	Denmark	France	Germany	Netherlands	Norway	Russia	UK	Sweden
Net effect: Desire to go to Norway	11%	6%	-1%	3%	0%	13%	4%	6%
Number of persons persuaded	348.630	475.199	-328.393	254.060	-12.774	1.119.111	357.242	285.470

Tabellen under viser den såkalte konverteringstrakten for sommeren 2013. Den naturbaserte målgruppen i hvert marked er omtrentlig 60 - 70 %. I tillegg er undersøkelsen bare gjennomført i utvalgte deler av landet i Frankrike, Tyskland, Russland, Storbritannia og Sverige.

Linjen Only recollection viser andelen som bare husker reklamen, den har ingen øvrig effekt utover det. Involved viser andelen som synse denne reklamen er bedre enn andre reklamer, dette er naturlig nok færre enn andelen som bare husker reklamen. Persuaded viser andelen som synes bedre om Norge som reisemål etter å ha sett reklamen. Persuaded and active – contact viser andelen som har begynt å søke etter informasjon etter å ha sett reklamen, og Persuaded and active – holiday viser andelen som en økt sannsynlighet for å reise på ferie til Norge etter å ha sett reklamen. Tabellen viser at hele 28 % av målgruppen i Russland har en økt sannsynlighet for å reise til Norge etter å ha sett reklamen, dette er ekstremt høyt sammenliknet med de øvrige markedene hvor andelen ligger mellom 2 % (Danmark) og 10 % (Tyskland).

	Denmark	France	Germany	Netherlands	Norway	Russia	UK	Sweden
Target group	69 %	62 %	75 %	76 %	81 %	70 %	74 %	62 %
Only recollection	31 %	41 %	40 %	33 %	60 %	53 %	28 %	50 %
Involved	24 %	35 %	36 %	27 %	45 %	43 %	25 %	41 %
Persuaded	8 %	30 %	28 %	17 %	19 %	39 %	19 %	15 %
Persuaded and active - contact	2 %	11 %	11 %	7 %	6 %	31 %	6 %	5 %
Persuaded and active - Holiday	2 %	9 %	10 %	3 %	5 %	28 %	6 %	4 %

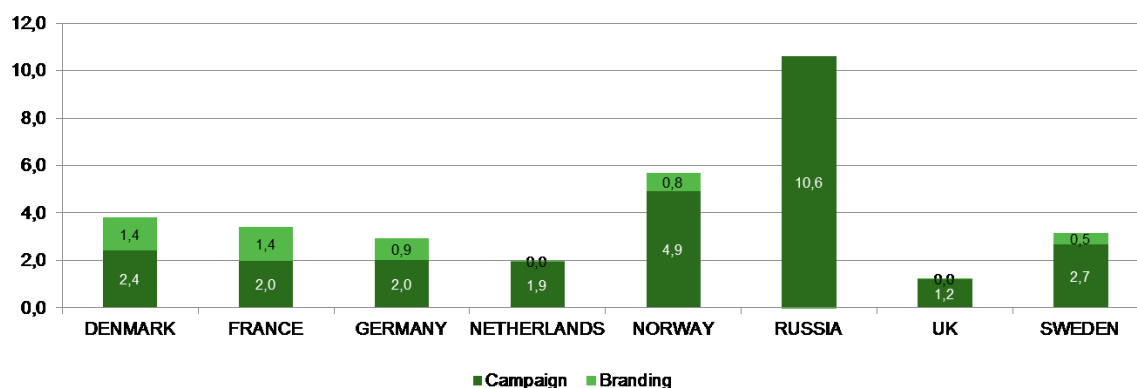
Tilsvarende trakt for vinteren 2013/2014. Tabellen viser at hele 32 % av målgruppen i Russland har en økt sannsynlighet for å reise til Norge etter å ha sett reklamen, dette er igjen ekstremt høyt sammenliknet med de øvrige markedene hvor andelen ligger mellom 3 % (Danmark) og 15 % (Tyskland).

	Denmark Alpine	Germany Alpine	Germany Northern Lights	Netherlands Northern Lights	Norway Northern Lights	Russia Alpine	UK Northern Lights	Sweden Alpine
Target group	15 %	26 %	35 %	34 %	26 %	11 %	44 %	16 %
Only recollection	58 %	41 %	38 %	34 %	55 %	53 %	35 %	49 %
Involved	44 %	34 %	34 %	28 %	50 %	43 %	30 %	37 %
Persuaded	13 %	27 %	26 %	22 %	23 %	39 %	26 %	19 %
Persuaded and active - contact	3 %	17 %	18 %	13 %	8 %	36 %	17 %	6 %
Persuaded and active - holiday	3 %	15 %	15 %	7 %	7 %	32 %	12 %	5 %

Grafen under viser kampanjenes kampanje- og merkevareeffekt. Kampanjeeffekten er kampanjens evne til å formidle (de mer kortsiktige) kampanjebudskapene til målgruppen. Merkevareeffekten er kampanjens evne til å formidle de langsiktige merkevaremålene.

Ideelt skal kampanje- og merkevareeffektene forsterke hverandre, som betyr at hver kampanje skal klare å formidle både de mer kortsiktige kampanjemålene samtidig som den forsterker merkevaren Norge.

Effekten er vanligvis mellom 0 og 5, jo høyere tall, jo bedre. Det er lettere å oppnå en høy kampanjeeffekt enn en høy merkevareeffekt. I sommerens kampanjer oppnådde den russiske kampanjen en svært god kampanjeeffekt, men ingen merkevareeffekt. Den norske kampanjen hadde en god kampanjeeffekt i tillegg til en liten merkevareeffekt, mens både Frankrike og Danmark hadde en moderat kampanjeeffekt i tillegg til en relativt god merkevareeffekt.

Turistundersøkelsen

I 2012 startet vi opp med en turistundersøkelse, der norske og utenlandske turister intervjues ved kommersielle overnattingssteder. Med bakgrunn i denne undersøkelsen har vi estimert at de reisendes samlede forbruk sommeren 2013 (mai – august) er omtrent 25 milliarder kroner, og dette inkluderer både ferie- og forretningsreisende.

De norske ferie- og forretningsreisende står for mer enn halvparten av det samlede forbruket. De tyske turistene er fortsatt det viktigste utenlandske enkeltmarkedet målt i kroner.

Forbrukestimater pr-person	Gjennomsnittlig døgnforbruk pr. person (estimat)	Gjennomsnittlig totalforbruk pr. ferieopphold pr. person (estimat)	Totalt estimat (milliarder kroner)
Norge (n=1359)	kr. 1.160	kr. 7.700	9.420
Skandinavia (n=257)	kr. 1.180	kr. 7.750	519
Tyskland (n=571)	kr. 1.060	kr. 15.200	911
Nederland (n=311)	kr. 1.070	kr. 16.350	402
Sør-Europa (n=291)	kr. 3.070	kr. 30.150	1.169
Øvrig Europa (n=357)	kr. 2.040	kr. 21.600	1.201
USA (n=171)	kr. 2.880	kr. 26.650	416
Kina (n=189) *	kr. 8.140	kr. 32.150	768
Øvrig Asia (n=145) *	kr. 4.410	kr. 22.550	609
Øvrig (n=350)	kr. 2.160	kr. 19.700	1.093
Forretning Norge (n=585)	kr. 2.930	kr. 5.950	5.816
Forretning utlandet (n=303)	kr. 3.550	kr. 12.050	2.058

Det er forskjell på lengden på oppholdet og reisefølgets størrelse, dette vil påvirke estimatene. Hele pakkereisens pris inngår i estimatene, det samme gjelder pris for transport til/fra Norge og overnatting.

Turister fra Kina og øvrige Asia kjøper i stor del pakkereiser. Vi ser at gjennomsnittlig oppholdstid i Norge er relativt kort, hvilket indikerer at Norge besøkes som ett av flere land. Dette betyr at selv om de har kjøpt en dyr pakkereise så legges kun en del av dette forbruket igjen i Norge, og det estimerte forbruket blir for høyt sammenliknet med det reelle forbruket i Norge.

2.11.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Tjenesten er godt etablert og dekker hele landet. Måloppnåelsen vurderes til å være tilfredsstillende til tross for en liten nedgang i hotellgjestedøgn.

2.11.4 Avvik

Det er ingen vesentlige avvik med unntak av svikten i gjestedøgn fra Tyskland og Nederland som er beskrevet ovenfor.

2.11.5 Særlig om 2013

Markedsbildet endrer seg hele tiden og det gjøres kontinuerlige analyser av hvilke markeder tjenesten skal leveres i. I vurderingsgrunnlaget inngår makroøkonomiske betraktninger, tilgjengelighet til Norge, kjennskap til Norge som reisemål, markedets størrelse, forventet vekst i utgående trafikk.

Reiselivsnæringens villighet til å investere i markedet tillegges naturligvis også vekt. Innovasjon Norge har på denne bakgrunn funnet det hensiktsmessig å ha noen kontorer som kun jobber med reiseliv i land hvor det ellers ikke ville blitt vurdert som nødvendig å ha egne utekontorer.

I lys av dette har Innovasjon Norge startet opp i det brasilianske markedet sammen med norske reiselivsaktører.

2.11.6 Støttende analyser

Se vedlegg for en mer dyptgående statistikkrapport.

2.11.7 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

Forbruket for tjenesten er regnskapsførte poster som knytter seg til 2013-bevilgningen fra post 71. Når vi nå trekker konklusjonene for aktivitetene i 2013, kan vi meddele et totalt forbruk på 357,5 mill. kroner. Vel 104,4 mill. kroner (29 %) av regnskapsførte poster i 2013 er finansiert med brukerbetaling fra reiselivsnæringen, 253,1 mill. kroner er dekket NHDs post 71 (71 %)

Regnskapsført aktivitet for 2013 er noe lavere enn budsjettet. Dette skyldes hovedsakelig to forhold. For det første har reiselivsnæringens brukerfinansiering vært lavere enn budsjettet.

Tabellen under viser totalaktiviteten for 2013 (Post 71), samt midler fra LMD:

Aktivitet	Sum kostnader (mill. kr)	Off. Andel I (mill. kr)	Off. andel i %
Profilering av Norge som reisemål	4,3	4,3	100%
Reiseliv – Norgeskampanjen	119,4	70,1	59%
Reiseliv - Vinterkampanje med ski	42,7	26,9	63%
Reiseliv - Vinterkampanje uten ski	3,5	2,8	79%
Reiseliv – Norgeskatalog	4,6	0,4	9%
Reiseliv – Presse	17,7	17,3	98%
Reiseliv – Brosjyredistribusjon	3,4	1,4	40%
Reiseliv – NTW	9,8	4,0	41%
Reiseliv - Bransjebearbeidelse og internasjonale w	13,1	10,5	80%
Reiseliv - Visitnorway.com	30,4	27,6	91%
Reiseliv - Tema-prosjekter	19,4	14,9	77%
Reiseliv - Meetings (MICEE)	11,8	10,0	84%
Reiseliv – Messer	4,4	2,4	55%
Reiseliv - Nord-Norge	2,6	0,9	36%
Reiseliv Norge	52,7	47,8	91%
Reiseliv Utland	17,6	11,6	66%
Reiseliv utvikling	0,2	0,2	100%
	357,5	253,1	71%

Inntekter/finansiering:

NHD 2421.71 reiseliv	Finansiering TOTALT 2013			Budsjett 2013*)
	Næring	Offentlig	Sum	
+ midler fra LMD				
Internasjonal turisme	3.1	0.1	3.2	16.2
Stockholm	3.8	15.1	18.9	14.1
København	14.1	27.0	41.1	19.4
Hamburg	14.7	38.5	53.1	29.1
Haag	6.0	11.8	17.8	13.5
London	10.1	17.8	28.0	17.9
Paris	1.7	7.4	9.1	7.4
Madrid	2.1	4.4	6.5	4.4
Milano	1.5	4.3	5.8	3.9
Warszawa	0.5	1.9	2.3	1.9
Moskva	5.2	11.0	16.2	9.6
New York	14.9	11.1	26.0	10.8
Shanghai	6.0	9.3	15.2	7.3
Norge	20.7	108.6	129.3	130.9
Totalt	104.5	268.2	372.7	286.3
*) Kun offentlige midler				

2.12 Innovasjon i reiselivsnæringen

Innovasjon er viktig for å styrke konkurransekraften, bedre lønnsomheten og skape vekst i reiselivet. Det må utvikles helhetlige produkter med høy kvalitet som gir våre besøkende gjennomgående gode opplevelser. Utviklingen av produkttilbudet må skje ut fra oppdatert markedskunnskap, trender, tilpasning til prioriterte målgrupper og ønske om helårs sysselsetting. Tjenesten innovasjon i reiselivsnæringen skal bidra til dette gjennom rådgiving, finansiering, kompetanse og nettverk. Tjenesten skal bidra mest til målet om flere vekstkraftige bedrifter, men også til målet om flere innovative næringsmiljø.

2.12.1 Aktiviteter og leveranser

Virkemiddel	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
664 UT-REIS-INNO	12,5 mill.	13,3	13

Tilsagnene har gått til:

Rådgiving

- Reisemålsutvikling: prosessverktøy for helhetlig utvikling av destinasjoner i Norge. I 2013 har man lagt mindre vekt på denne tjenesten på grunn av Regjeringens arbeid med å omstrukturere reiselivets fellesapparat

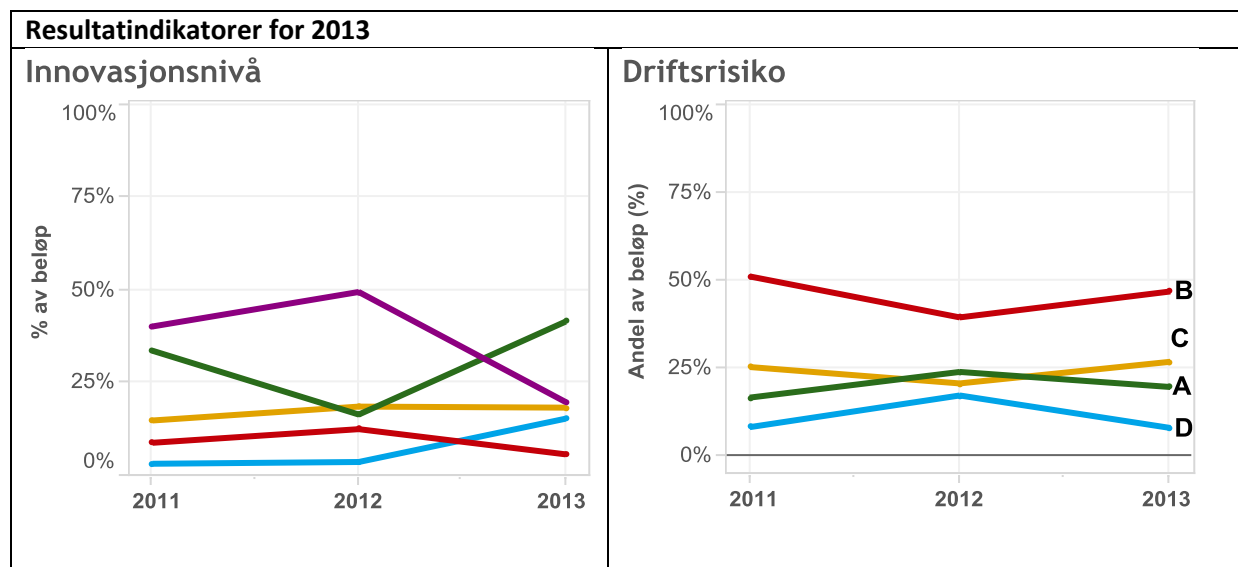
Finansiering

- Bedriftsnettverk i reiselivsnæringen

Kompetanse

- Bærekraft
- Vertskap
- Opplevelsesproduksjon
- Pakking, salg og distribusjon
- IKT for reiselivsnæringen
- Internasjonal markedsføring
- Kokkukurs
- Cruise
- Hvordan jobbe på kurs- og konferansemarkedet

2.12.2 Resultater og effekter

Som en følge av en nedgang i disponibel ramme (-2,5 millioner kroner) har tjenesten i større grad blitt benyttet til gjennomføring av kurs og finansiering av bedriftsnettverk. Det er derfor naturlig at innovasjonsnivået endrer seg.

Resultatindikatorer for tidligere år	
Addisjonaltet	Bidrag til kompetanse
Ikke data	Ikke data

Figur 1. Innovasjon i reiselivsnæringen er ikke en del av kundeeffektundersøkelsen og vi har derfor ikke data for Addisjonaltet og bidrag til kompetanse.

I Regjeringens reiselivsstrategi fikk Innovasjon Norge ansvar for utvikling og implementering av en rekke kompetansekurs til reiselivsnæringen. I 2013 ble det gjennomført 46 kurs for 808 reiselivsbedrifter over hele landet med god deltakertilfredshet. Dette tilsvarer en økning på 35 prosent i antall kurs og 30 prosent i antall deltakere i forhold til 2012. Brukertilfredsheten på en syvpunkts skala er 5,9.

Kurs 2013	Antall kurs	Antall bedrifter	Snitt tilfredshet per kurs
Bærekraft	8	144	6.4
Vertskap	10	152	6.1
Opplevelsesproduksjon	12	226	5.8
Pakking, salg og distribusjon	9	158	6.4
IKT-For reiselivsnæringen	15	240	6.2
Internasjonal markedsføring	5	77	5.9
Kokkekurs	2	17	5.4
Cruise	3	69	5.7
Hvordan jobbe på kurs/konferansemarkedet	7	77	5.4
Sum	71	1160	5.9

2.12.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Brukerevalueringene fra kursene er gode og flere aktører melder om at de har utviklet nye produkter som en direkte følge av kursdeltakelse. , Når det gjelder bedriftsnettverk i reiselivet så er det stor interesse for tjenesten, spesielt i sentrale områder. Beskjedne rammer gir begrensede muligheter til å finansiere nye bedriftsnettverk. Ambisjonene må derfor holdes på et moderat nivå.

2.12.4 Avvik

Ingen avvik å melde.

2.12.5 Særlig om 2013

Etterspørselen etter kurs har økt betraktelig i 2013. Det samme har interessen for kommersielle bedriftsnettverk innen reiselivsnæringen. Det førte til finansieringsrammen var fulltegnet i september 2013.

2.12.6 Støttende analyser

I 2014 vil kursprogrammet blir evaluert av et eksternt miljø.

2.12.7 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

Totalt i 2013 har det blitt brukt 15,1 mill. kroner i administrasjon og gjennomføringskostnader. Av dette er 6 mill. kroner direkte prosjektkostnader og 9,1 mill. kroner kostnader til egen bemanning og overhead. Dette er en økning på 3,8 mill. kroner fra 2012.

2.13 Forsknings- og utviklingskontrakter

Forsknings- og utviklingskontrakter (IFU/OFU) skal i hovedsak bidra til å oppnå delmålet om flere vekstkraftige bedrifter, men skal også bidra til å oppfylle delmålet om flere gode gründere gjennom å rette seg mot gode gründere med forretningsideer som har betydelig potensial for internasjonal vekst. Aktiviteter og leveranser

Rammen for 2013 var på 285 millioner kroner. Total innvilget 314,5 millioner kroner. Tallene under inkluderer 20,8 mill. kroner til drift av ordningen, mobiliserings- og markedsføringsaktiviteter.

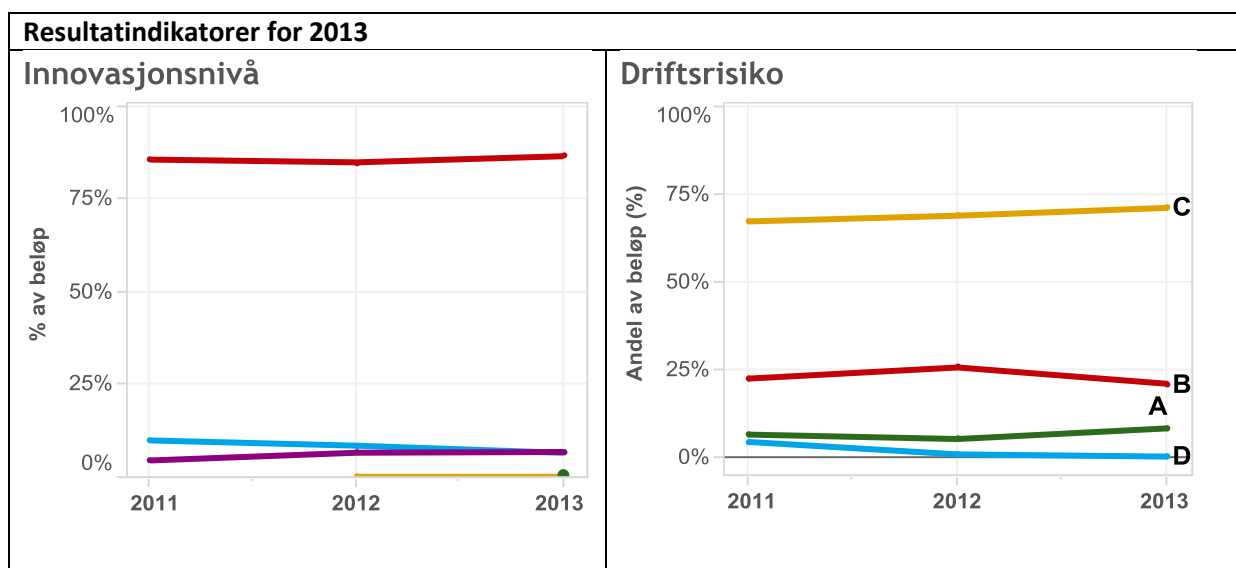
Hovedtall IFU/OFU tilsagn

Virkemiddel	Ramme	Innvilget beløp	Antall tilsagn
OFU		55,3 (55,9)	63 (60)
IFU		259,2 (260,3)	172 (156)
Totalt	285	314,5 (316,2)	235 (216)

Beløp i mill. kroner, inkl drift. 2012 tall i parentes.

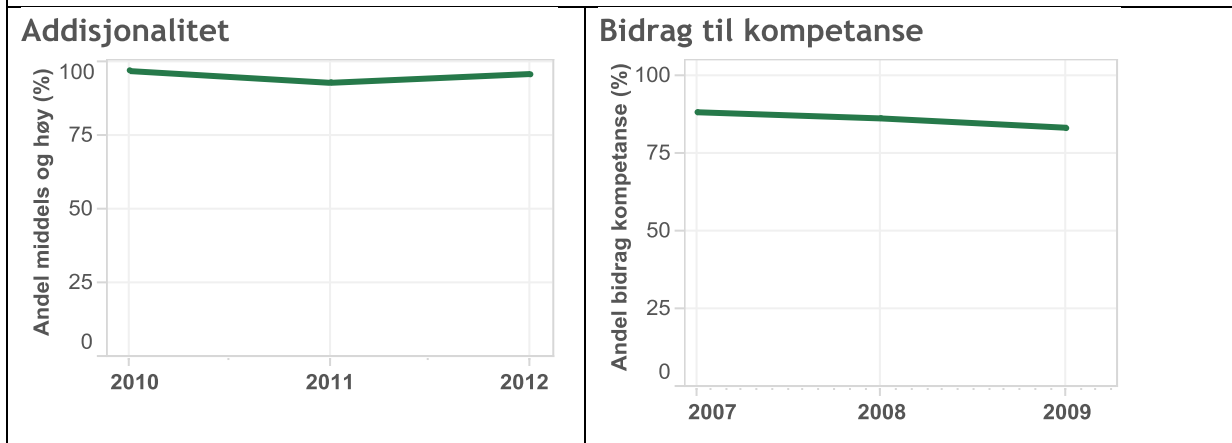
9 % av rammen (34 % av antall tilsagn) ble benyttet til forprosjekter, som har til hensikt å avklare hvorvidt forholdene ligger til rette for å gå videre inn i et hovedprosjekt og forpliktende samarbeid med en eller flere kundepartnere (pilotkunder). Denne andelen er innenfor måltall og stabil over tid.

2.13.1 Resultater og effekter

Vi finner en forholdsvis høy andel driftsrisiko, gruppe C, i IFU/OFU-prosjekter sammenliknet med øvrige tjenester. Dette passer godt med ordningens mål, og det er stor sannsynlighet for at prosjekter ikke ville vært gjennomført uten vårt bidrag. Innen gründere ser vi en tydelig økning i driftsrisiko C de siste tre årene, og tilsvarende reduksjon av prosjektrisiko. Det indikerer balansert risiko i tråd med policy.

Resultatindikatorer for tidligere år

Addisjonalt ligger stabilt høyt sammenliknet med øvrige tjenester.

For tilsagn gitt i 2007 til 2009 synes bidrag til kompetanse å ha gått noe ned i følge kundeeffektundersøkens etterevaluering (4 år etter). Nedgangen knyttes til områdene eksport, internasjonale markeder, internasjonalt samarbeid og markedsutvikling. Noe av forklaringen kan ligge i at de internasjonale markedene og kjøpekraften har svekket seg betydelig årene etter mottatt tilsagn. Endringer i markedet vil nødvendigvis føre til endret kompetansebehov. Ordningen skårer fortsatt generelt høyt på bidrag til kompetanse, noe som også bekreftes av Oxford Research sin evaluering, som særskilt fremhever merverdi knyttet til økt markedsforståelse og kompetanseoverføring.

2.13.2 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Ordningen er primært rettet inn mot behovene og kritiske suksessfaktorer definert for målgruppen vekstkraftige bedrifter. Det er verdt å merke seg at en stor andel av disse vekstbedriftene er unge. 31 % av bedrifter som mottok IFU/OFU tilskudd i 2013 var gründere (3 år og yngre) og 33 % av totalt innvilget beløp gikk til gründere. Andelen har holdt seg stabil over flere år. I prosjekter med offentlig pilotkunde (OFU) er andelen gründere noe lavere enn i prosjekter med industriell partner (IFU).

Et nylig avsluttet forskningsprosjekt utført av Handelshøyskolen BI viser at ordningen frembringer stor verdiskaping. For utdyping se 12.12.5 Særlig om 2013.

Innovasjon er en viktig kilde til verdiskaping og andel innovasjon på internasjonalt nivå ligger gjennomgående høyt for ordningen. 87 % av tilsagn gikk til prosjekter med innovasjon på internasjonalt nivå, 7 % til prosjekter med innovasjon på nasjonalt nivå. Øvrig tilskudd er gjennomføringskostnader hvor innovasjonsnivået ikke er relevant. I tråd med forventningene er andel IFU med innovasjon på internasjonalt nivå noe høyere enn andel OFU med innovasjon på internasjonalt nivå

Markedsorientering, kompetanseoverføring og styrket kommersialiseringsevne står sentralt i ordningen. Forskningsprosjektet med BI viser at tilfang av markedskunnskap og markedsmuligheter i samarbeidet med pilotkunder og gjennom kommersialiserings og innovasjonsforløpet har signifikant sammenheng med suksess. Den teknologiske kompetansen som er nødvendig for å utnytte disse mulighetene, utvikler eller henter prosjektbedriftene i stor grad selv.

Styrket internasjonal konkurransekraft og tilgang til internasjonale markeder er en sentral suksessfaktor for vekstkraftige bedrifter. Å utløse prosjekter med internasjonalt potensial er derfor sterkt vektlagt i IFU/OFU-ordningen, og merverdien av internasjonal pilotkunde ble senest dokumentert i Oxford Research evalueringen levert i 2012. For måloppnåelse se 12.12.6 Støttende Analyser.

I en kunnskapsøkonomi er samarbeid med ulike aktører avgjørende for innovasjon og vekst. IFU/OFU-modellen muliggjør verdiskaping gjennom innovasjon i forpliktende samarbeid med markedet.

Kundeeffektundersøkelsen viser at prosjektene også har bidratt til samarbeid med flere aktører utover pilotkunde. Tjenesten skåres stabilt og høyt på denne indikatoren sammenliknet med andre tjenester.

IFU/OFU-tilskudd utløser betydelig grad av ekstern kapital, noe som også bekreftes av BI studiet og eksterne evalueringer. I 2013 utløste bruk av IFU/OFU-modellen prosjekter til en total verdi av 1 554 mill. kroner.

2.13.3 Avvik

Rammen er fullt utnyttet.

En betydelig andel av prosjektene og midlene har tradisjonelt gått til utvikling rettet mot olje og gass markedet. I 2013 registres en betydelig nedgang i antall prosjekter og innvilget beløp.

Utfordringene knyttet til å nå målet om flere og større prosjekter med offentlig pilotkunde vedvarer. Erfaringer viser at det offentlige er et krevende marked å levere til, og at prosjekter offentlige pilotpartnere i mindre grad fører til kommersiell bredde og suksess.

2.13.4 Særlig om 2013

For å styrke vår kunnskap om verdiskaping i lange innovasjonsprosjekter⁵ initierte Innovasjon Norge et forskningsprosjekt utført av Handelshøyskolen BI, som ble ferdigstilt i januar 2014. Formålet var å kartlegge kommersialisering av IFU/OFU-prosjekter over en 10 års periode og studere faktorer som bevirket teknologisk og kommersiell suksess. Studien omfattet et stratifisert utvalg av 48 IFU/OFU-prosjekter som fikk tilskudd i 2003-2004. Den kommersielle og teknologiske utvikling av prosjektene ble kartlagt frem t.o.m. første halvår 2013 og studien har gitt helt ny kunnskap og signifikante sammenhenger tidligere ikke kjent.

Samlet omsetning fra prosjektene (ikke bedriftene) over 10 år utgjør 29,2 mrd. kroner. Trekkes ut et prosjekt med eksepsjonell stor omsetning, 20 mrd. kroner, er samlet omsetning av 47 prosjekter 9,2 mrd. kroner. De fleste prosjektene lever enda og kommersialiseringen fortsetter.

Bruk av IFU/OFU-modellen med tilhørende tilskudd på 188 mill. kroner utløste prosjektene. Det utløste igjen ytterligere offentlig støtte på 191 mill. kroner og private investeringer på 2,59 mrd. kroner. Til sammen 2,97 mrd. kroner. Et særlig interessant funn er at IFU/OFU tilskuddene har en signifikant og sterk sammenheng med suksess. Øvrige finansiering viser ingen signifikant sammenheng med suksess.

2.13.5 Støttende analyser/vurderinger av mål- og oppdragsoppnåelse

Kort analyse av områder prioritert for Post 72 i 2013

Satsning på større enkeltprosjekter og prosjekter innenfor næringer hvor Norge har særlige forutsetninger for å lykkes.

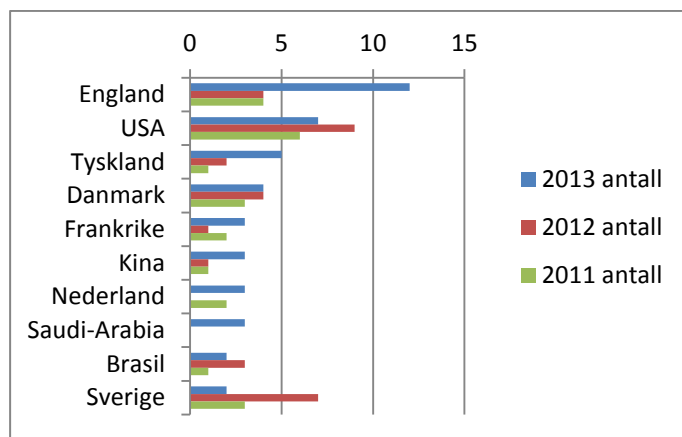
Store enkeltprosjekter defineres som prosjekter med tilskudd over 4 mill. kroner. Disse prosjektene har gjennomgående en lavere støtteintensitet og utløser høyere andel ekstern finansiering enn hovedprosjekter generelt. En stor andel har internasjonal pilotkunde (60 % i 2013) og over 50 % har tidligere hatt forprosjekt. For 2013 er det inngått 15 store prosjekter, en økning fra 13 i 2012 og 10 prosjekter i 2011. Totalt innvilgede midler er redusert fra 101 mill. kroner i 2012, til 81 mill. kroner i 2013, og på tilsvarende nivå som i 2011. Dette skyldes i stor grad en betydelig nedgang i prosjekter rettet mot olje og gass markedet, sammenliknet med foregående år.

⁵ Verdiskaping i lange innovasjonsprosesser. En studie av Innovasjon Norges IFU-OFU prosjekter utført av Handelshøyskolen BI og Intro International. Februar 2014

Internasjonalisering

91 % av alle IFU prosjekter (151 tilsagn) og 68 % av alle OFU prosjekter (33 tilsagn) er internasjonalt rettet. Dette er over egne måltall på henholdsvis 90 % og 60 % og vi registrerer en betydelig økning for OFU som lå på 54 % i 2012.

56 prosjekter hadde internasjonal kundepartner i 22 forskjellige land, og en økning tredje året på rad. 77 % av disse var hovedprosjekter i tråd med tidligere år og høyere enn for porteføljen generelt.

Vi registrerer en sterk økning i prosjekter med pilotkunder fra England. Vårt kontor i London er godt involvert i IFU prosjekter og har god dialog med disktrikskontorene. Et pilotprosjekt om styrket innsats med Frankrike er også igangsatt. Tidligere rapportert utviklingstrekk om større spredning i land gjør seg fortsatt gjeldende. Av nye og krevende markeder i 2013 ser vi eksempelvis Saudi-Arabia, Bangladesh, Indonesia, Kypros, Tanzania og Ungarn.

Satsning på å få prosjekter med offentlig kundepartner

Det ble i 2013 innvilget 49 mill. kroner til 62 prosjekter med offentlig kundepart (OFU). Dette er en liten økning fra 2012, men utgjør kun 17 % av rammen. 40 % av prosjektene og 13 % av innvilget beløp gjelder forprosjekter, en noe større andel enn for ordningen totalt sett.

Innovasjon Norge har i 2013 beredt grunnen for et nytt oppdrag fra NFD 2014; en ny pilotordning med stipender som risikoavlaster for bedrifter som deltar i offentlige anbudsprosesser med innovasjonsformål. Videre er OFU-ordningen under utvikling, hvor en i 2014 i større grad vil tilpasse ordningen til initiativ fra offentlige virksomheter. Dette omfatter vurdering av en sterkere innretning av OFU mot tidlig fase av innovasjonsprosessen, hjelp/verktøy til rigging av gode offentlig-private innovasjonsprosjekter der bedrifter knyttes til prosjektet underveis og med god koordinering mot innovative konkurranseformer i offentlig regi.

Næringsutvikling i helse- og omsorgssektoren

Det er innvilget 37,3 mill. kroner til 40 prosjekter i 2013. (51,8 mill kroner til 40 prosjekter i 2012). 45 % av helseprosjektene er forprosjekter og en stor del av disse (11 forprosjekter/ totalt 2,98 mill) er knyttet til InnoMed. En ekstern evaluering av InnoMed peker bla. a. på en vanskelig overgang fra forprosjekter til hovedprosjekter, noe som gjenspeiles i statistikken. En dialog med Helsedirektoratet er iverksatt.

Finansiering til pilotkunder i offentlig sektor: Det er innvilget totalt 4,4 mill. kroner til offentlig pilotkunde i 2013, fordelt på tre prosjekter (4,2 mill. kroner i 2012). Alle innenfor helse, og åpningen for finansiering til offentlige pilotkunder innvilges unntaksvis og i tråd med policy.

Industriutvikling i tilknytning til store forsvarsanskaffelser og gjenkjøp

Det er innvilget 6 prosjekter tilknyttet forsvarsindustrien i 2013, på nivå med tidligere år. Som følge av NFDs rapport i 2011 om forsvarsindustrien og virkemiddelapparatet ble det opprettet en intern

forsvarsindustrigruppe og foretatt en justert innretning fra 2013. Forsvarsgruppen har høstet nyttig erfaring, styrket dialog på tvers i organisasjonen og med forsvarssektoren eksternt, men det har ikke gitt forventet uttelling i form av flere prosjekter. Gruppens arbeid vil fra 2014 i større grad rettes inn mot sentrale klynger hvor forsvarsindustrien er lokalisert og fokusere på potensialet for spill-over prosjekter til bedrifter i klyngene.

2.13.6 Administrasjons og gjennomføringskostnader

Det er i 2013 brukt totalt 24,4 mill. kroner til administrasjon og gjennomføring av forsknings og utviklingskontrakter. Av disse var 2,1 mil. Kroner direkte prosjektkostnader og 22,2 mill. kroner kostnader til egen bemanning og overhead. Totalt har vi brukt 4 mill. kroner mer på administrasjon og gjennomføring enn i 2012.

2.14 Tilskudd til innkjøpskonsortium for kjøp av kraft

Støtte til kraftkrevende industri er en finansieringsordning der kraftintensive bedrifter kan få støtte til kjøp av elektrisk kraft. Formålet med ordningen er å bidra til at kraftkrevende industribedrifter går sammen og etablere innkjøpsavtaler for kraft på langsiktige vilkår. Støtten kan gå til bedrifter innen treforedling, kjemisk produksjon og metallproduksjon, som har et årlig kraftforbruk på minimum 10 GWh og som deltar i et innkjøpskonsortium for kjøp av elektrisk kraft.

Støtten kan ikke overstige 50 % av strømkostnaden og den gis som bagatellmessig støtte, som innebærer at et foretak kan motta til sammen 200 000 EURO over en treårsperiode.

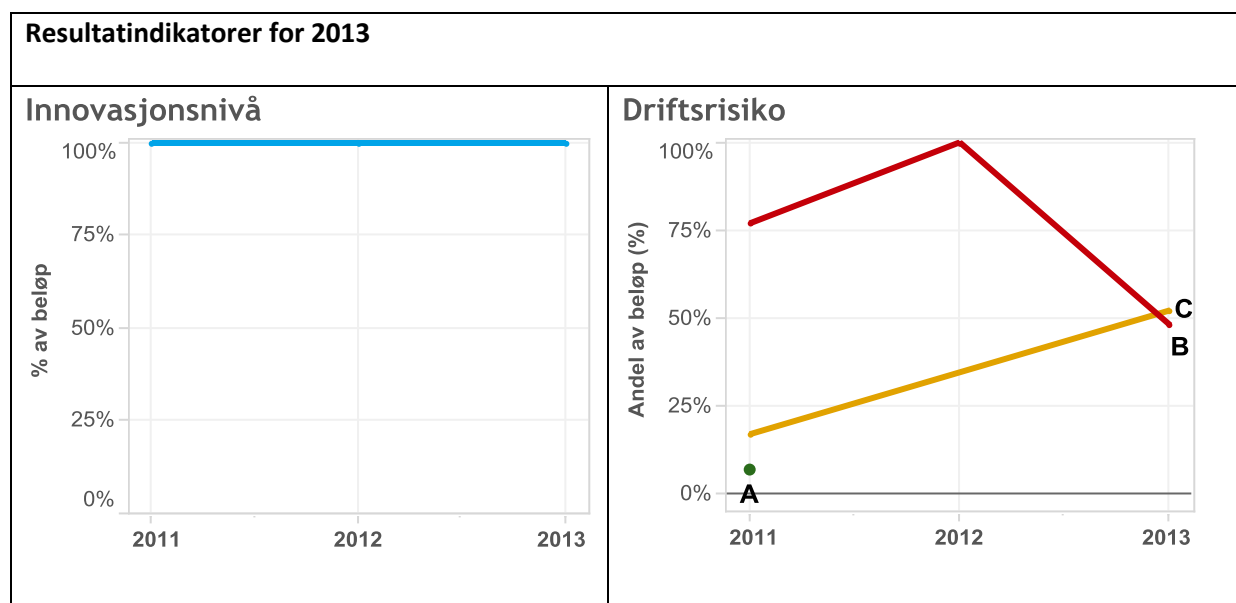
2.14.1 Aktiviteter og leveranser

Ramme 2013	Disponibel ramme 2013 (inkl. overføringer, annulleringer osv.)	Innvilget tilsagn per 31.12.2013
5,2	33,9	11,2

I 2013 ble det gitt 8 tilsagn til 4 innkjøpskonsortium på totalt kr 11,2. Det er en kraftig økning i forhold til 2012, og litt over et årlig gjennomsnitt i forhold til den perioden ordningen har eksistert.

De fleste søkerne hos oss har et kraftforbruk under 50 GWh/år og av det kan vi konkludere med at ordningen har best effekt for denne målgruppen. I denne gruppen er det ca. 40 potensielle søkere, hensyntatt også bagatellreglene sine begrensninger. Vi kan heller ikke forvente at alle de aktuelle bedriftene er interessert i å gå inn i innkjøpsamarbeid med andre slik at de oppfyller kravene.

2.14.2 Resultater og effekter

Resultatindikatorer for tidligere år	
Addisjonalitet Ikke data	Bidrag til kompetanse Ikke data

2.14.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Virkemiddelet skal bidra til etablering av innkjøpsavtaler for kraftkrevende industribedrifter og gjennom det vil den bidra til Innovasjon Norges mål om flere vekstkraftige bedrifter. Det har imidlertid over flere år vært vanskelig å mobilisere nok bedrifter noe som tyder på at behovet kanskje ikke er så stort blant den kundegruppen virkemiddelet er rettet inn mot (se også under avvik under).

2.14.4 Avvik

Siden denne ordningen ble opprettet høsten 2009 er det innvilget 47, 5 mill. kroner. Det er gitt støtte til 28 forskjellige bedrifter i totalt 13 innkjøpskonsortier. Forbruket har variert over perioden, men hele tiden har det vært lavt i forhold til disponible rammer. Ordningen har vært markedsført på hjemmesidene våre, med orientering og søknadskjema. I tillegg så har alle aktuelle søkere har fått e-post med orientering om støtteordningen. Vi har også tatt kontakt med en del kraftleverandører og oppfordret dem til å informere til kundene sine.

Det kan synes å være flere grunner til det lave forbruket. Mange av bedriftene som er i målgruppen er store konsern der støttebeløpet blir marginalt i forhold til strømkostnaden, og de har dessuten forhandlingsmakt uten å være en del av et konsortium. Bagatellstøtten har også sine begrensinger. Noen bedrifter/konsern har "brukt den opp", og noen bedrifter er i arbeidsgiveravgiftssone 1a der det er begrensinger i forhold til bagatellmessig støtte.

2.14.5 Særlig om 2013

Ingen vesentlige endringer fra 2012.

2.14.6 Administrasjon

Det er i 2013 brukt 0,12 mill. kroner til administrasjon av tjenesten.

2.15 Miljøteknologiordningen

Miljøteknologiordningen er en tjeneste som gir tilskudd til pilot og demonstrasjonsanlegg for ny norsk miljøteknologi. Ordningen er teknologiavhengig og gir støtte til både fornybar energi, renseteknologi, mer miljøvennlige produkter og produksjonsprosesser, mer effektiv ressurshåndtering og teknologiske systemer som reduserer miljøpåvirkningen. Tjenesten skal i hovedsak bidra til målet om flere vekstkraftige bedrifter, og styrking av norsk industris konkurransekraft.

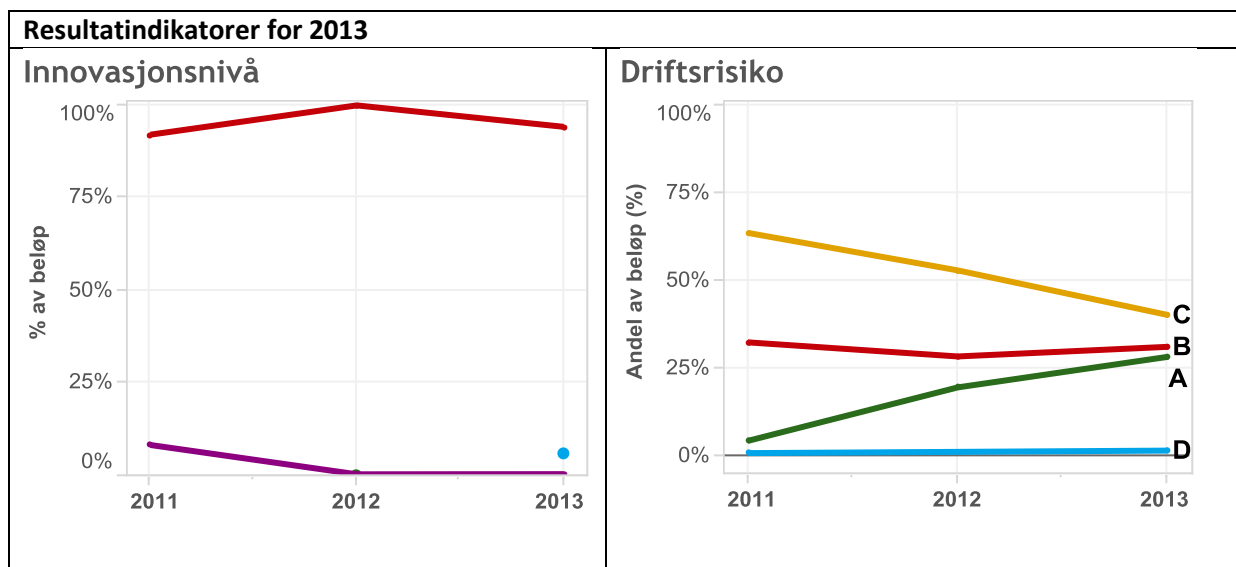
2.15.1 Aktiviteter og leveranser

Virkemiddel	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Tilskudd	260,4	252,8	51

Det var svært stor søknad til miljøteknologiordningen i 2013, og rammen var disponert allerede i september. Det ble da innført beslutningsstopp. På grunn av etterfølgende annulleringer og reduksjon i enkeltsaker til beslutning ble totalforbruket for 2013 likevel i underkant av rammen. Restrammen bevilges til nye prosjekter i 2014.

Det ble gitt støtte til mange store prosjekter i 2013, og det var spesielt mange og store prosjekter innenfor prosessindustri. Dette omfattet nye miljøvennlige produksjonsprosesser og energieffektivisering.

2.15.2 Resultater og effekter

Innovasjonsnivået ligger på internasjonalt nivå. Den lille variasjonen som framkommer mellom årene er ulik vurdering av administrasjonsbevilgningene.

Miljøteknologiordningen er åpen for søknader fra både store og små bedrifter. De store prosjektene fra de store bedriftene har lang planleggings og prosjekteringstid. Det er derfor en stigende andel av disse prosjektene etter hvert som ordningen modnes. Dette var spesielt tydelig i søknadsmassen i 2013. Store bedrifter med store prosjekter har også oftere driftsrisikoklasse A enn nystartede og mindre bedrifter. Dette gir utslag i synkende driftsrisiko for bedriftsgruppen som får støtte over miljøteknologiordningen.

Resultatindikatorer for tidligere år							
<p>Addisjonalt</p> <table border="1"> <caption>Data for Addisjonalt</caption> <thead> <tr> <th>År</th> <th>Andel middels og høy (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2011</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td>2012</td> <td>100</td> </tr> </tbody> </table>	År	Andel middels og høy (%)	2011	100	2012	100	<p>Bidrag til kompetanse Ikke tilgjengelige tall.</p>
År	Andel middels og høy (%)						
2011	100						
2012	100						

Miljøteknologiordningen startet i 2010 og er derfor ikke inkludert i etterundersøkelsen av kunder som fikk tilsagn i 2009.

Ny miljøteknologi skal ofte kommersialiseres i umodne markeder med stor markedssvikt. Offentlige reguleringer og offentlige incentiver kan være markedsdrivere, men markedene kjennetegnes gjerne av uforutsigbarhet. Teknologisk og økonomisk risiko samt markedsrisiko er derfor høy, og offentlig risikoavlastning i form av støtte fra miljøteknologiordningen har høy addisjonalt.

2.15.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Ordningen har eksistert i fire år, og statistikken viser at noen få, men store, bevilgninger kan få store utslag i hvilken bransje som dominerer i enkeltår. 2010 var det biodrivstoff, 2012 var det oppdrettssektoren og i 2013 var det prosessindustrien. Hovedbildet er likevel at ordningen treffer godt store eksporttunge bransjer i norsk næringsliv, og gir grunnlag for utvikling av konkurransekraft bygget på ny miljøteknologi.

Prosjektene som ble bevilget i 2010 ble ferdigstilt i 2013, men vi har enda ikke tall for effekt av ordningen, men den er nå under evaluering.

2.15.4 Avvik

Det er fortsatt en betydelig skjevhet i geografisk fordeling av bevilgningene.. Det er størst aktivitet rundt Eyde-nettverket og klyngen av prosessindustri i Agder og i Telemark. Det er også stor aktivitet rundt Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim, mens det er liten og nesten fraværende søkning fra innlandsfylkene og Nord-Norge.

2.15.5 Særlig om 2013

Miljøteknologiordningen har oppnådd årets mål for bevilgning av rammen, og mål for prosjekttype.

Ordningen retter seg mot delmål vekst i bedrifter, og treffer godt med bevilgningsomfang. 77 % av rammen er gitt til gruppen bedrifter og 12 % til gründere.

2.15.6 Støttende analyser

Menon har nylig ferdigstilt sin evaluering av relevans og effektivitet i miljøteknologiordningen. De har følgende hovedfunn:

- Miljøteknologiordningen bør ha tydeligere målformuleringer. Det bør utformes et målhierarki og utarbeides mål som lettere kan måles for å vurdere effekt.
- Miljøteknologiordningen er relevant; det er klare og påviselige markedsimperfeksjoner og en tydelig mangel på kapital til miljøteknologiprojekter i Norge.
- Miljøteknologiordningen er relevant og treffer godt, men Menon påpeker at Miljøteknologiordningen i større grad bør unngå finansiering av «levebrødsprosjekter» med marginalt kommersialiseringspotensial.
- Miljøteknologiordningen er relativt effektivt forvaltet med i underkant av 6% administrasjonskostnader.
- Miljøteknologiordningen har høy addisjonalitet, 83 %. En krone i tilskudd fra ordningen utløser 3,6 kroner i private investeringer. Det er relativt høyt.
- Ordningen har ikke eksistert lenge nok til å måle om den er samfunnsøkonomisk lønnsom, men Menon har beregnet at det må skapes nytte tilsvarende 3 milliarder kroner for å bli samfunnsøkonomisk lønnsom.

Innovasjon Norge jobber nå videre med de læringspunktene Menon har foreslått. Dette gjelder spesielt målformuleringene og porteføljeforvaltning.

2.15.7 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

2013 har vi brukt 24,5 mill. kroner på administrasjon og gjennomføring av miljøteknologiprogrammet. Dette inkluderer arbeidet med KOMPASS

2.16 Lavrisikolån

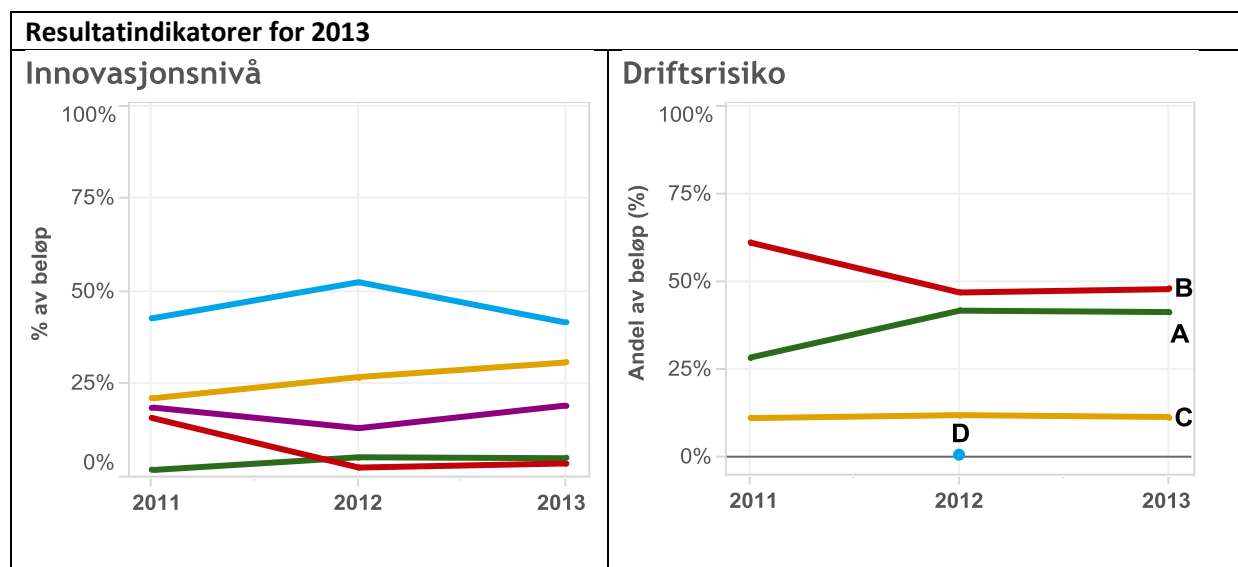
Lavrisikolån er et tilbud til bedrifter med behov for finansiering av et langsiktig kapitalbehov, og benyttes til finansiering av anleggsmidler. Det kreves tilfredsstillende økonomi og god pantesikkerhet for lavrisikolån og lånene gis med konkurransedyktig markedsrente. Låneordningen ytes dels som et konkurrerende tilbud til banklån og dels som et supplerende tilbud, gjerne basert på at bank og Innovasjon Norge deler lån og sikkerheter. Tilsagn om større lavrisikolån er som hovedregel basert på en slik deling av den langsiktige risikoen. Lavrisikolån bidrar først og fremst til målet om flere vekstkraftige bedrifter.

2.16.1 Aktiviteter og leveranser

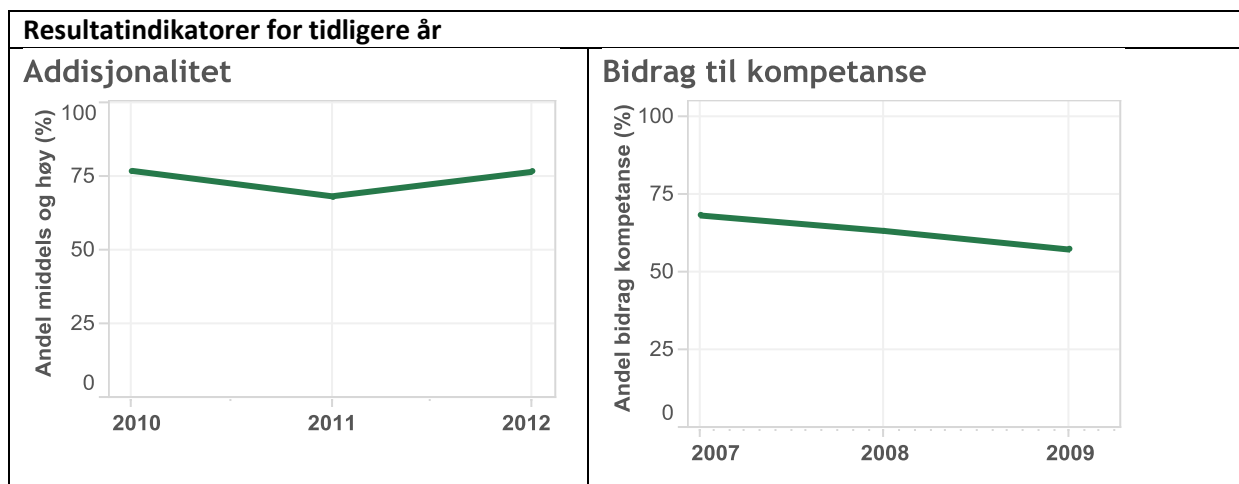
Leveranser	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Landbrukslån	750	902,6 (871,6))	515 (412)
GFL-Flåte	850	1 053,9 (1 058,2)	120 (139)
Lavrisikolån	900	533,5 (559,9)	81 (72)

Rammen for lavrisikolån er på det nærmeste 100 % brukt.

2.16.2 Resultater og effekter

I 2013 er 23 % av tilsagnene om lavrisikolån vurdert til å være prosjekter med innovasjonshøyde på nasjonalt eller internasjonalt nivå. Det er naturlig at innovasjonshøyden for lavrisikolånene er moderat, og særlig gjelder dette for den delen som går til finansiering innenfor fiskebåt og landbruk. Driftsrisikoen har flatet ut, og ligger på et tilfredsstillende nivå.

Addisjonaliteten er for lavrisikolån under gjennomsnittet for Innovasjon Norges ordninger, men er – til kommersielt innrettede lån å være – på forholdsvis høyt nivå. Bidrag til kompetanse ligger fortsatt høyt, men har en noe nedadgående trend.

2.16.3 Avvik

I 2013 er det brukt mer av lavrisikolånene til fiskebåt og landbruk enn planlagt, og mindre til industri og øvrig næringsliv enn ambisjonen var.

2.16.4 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Totalt sett er 81 % av lavrisikolånene gått til flere vekstkraftige bedrifter, mens tallet for flere gode gründere er 19 %. Målt etter antallet tilsagn er fordelingen 85 % bedrifter og 15 % gründere. Fordelingen er i tråd med tidligere års tilsagnsomfang til disse to målgruppene.

2.16.5 Særlig om 2013

Ordningen er evaluert høsten 2013, og evalueringen fremhever at lavrisikolåneordningen synes å være relevant i den grad låneordningen opererer mot regioner der tilstedeværelsen av regionale og nasjonale banker er svakt. Analyse og vurdering av samfunnsøkonomisk lønnsomhet peker mot at ordningen i hovedsak fungerer godt. Evalueringen anbefaler at lavrisikoporteføljen dreies i noe større grad mot prosjekter innenfor industri og tjenesteyting og mindre på landbruk.

2.16.6 Støttende analyser

Om innretningen av tilsagn i 2013 kan det sies:

- Av ordinære lavrisikolån, dvs. unntatt lavrisikolån til landbruk og fiskeflåten, er 44 % av tilsagnene kategorisert som internasjonalt rettet, mot 65 % i 2012. Som for innovasjonslånene er det internasjonalt rettede aspektet i lavrisikolån redusert i 2013, hvilket er på tvers av ambisjonene.
- 70 % av lavrisikolånene har gått til distrikts virkeområde III og IV, som er de sonene som er tynnast befolket. Til sammenligning gikk i 64 % til virkeområde III og IV på samme tid i fjor. Bildet av at ca. 2/3-deler av lavrisikolånene i normale år går til de mest perifere geografiske områdene opprettholdes. Størst andel av lavrisikolånetilsagn har gått til fylkene Møre og Romsdal (672 mill.), Hordaland (241 mill.) og Troms (228 mill.) Minst andel av lavrisikolån har gått til fylkene Oslo (0,5 mill.), Akershus (16 mill.) og Buskerud (19 mill.).

2.16.7 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

Tap på utlån på alle de tre gruppene lavrisikolån er også på et akseptabelt nivå, vel 24 mill. kroner, mot et budsjettert tap på utlån for hele 2013 på 62 mill. kroner.

Lavrisikolåneordningen har i 2013 driftskostnader på 105,4 mill. kroner mot 98,1 mill. kroner i 2012. Ordningen har et resultat etter tap på 143,7 mill. kroner, mot 138,6 mill. kroner. Det er to vesentlige forklaringer på de relativt sett gode resultatene: 1) Gode marginer som følge av at utlånsrentene ikke er redusert i samme takt som innlånskostnadene er redusert og 2) Moderate tap.

2.17 Distriktsutvikling- og RDA-tilskudd

Tilskudd til bedriftsutvikling og investeringer

Tilskudd kan bare innvilges i de distriktpolitiske virkeområdene III og IV. Tilskuddene kan gis til ulike former for bedriftsutvikling (myke investeringer) og til finansiering av anleggsmidler, og skal bidra til å sikre utviklingen av et nyskapende næringsliv i hele landet. Tilskuddene benyttes til prosjekter med verdiskapingspotensial og skal også bidra til å internasjonalisere næringslivet. Tilskuddet er et viktig virkemiddel med sikte på å kunne skape flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter.

Tilskudd som kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift (RDA tilskudd)

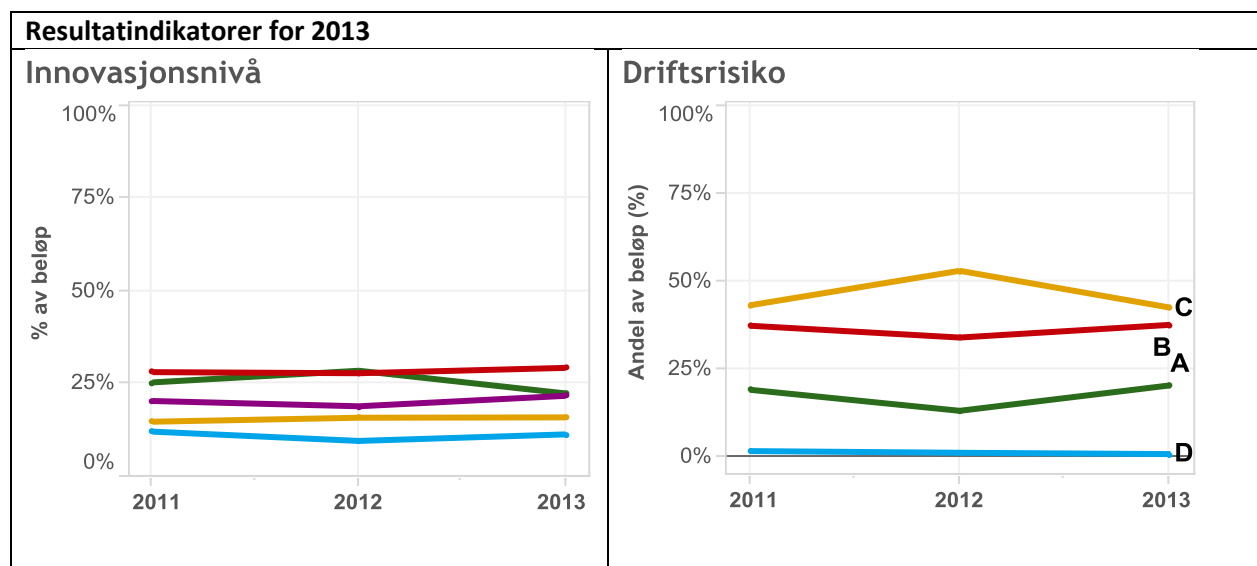
Innovasjon Norge har hatt forvalteransvaret for deler av de midlene som er bevilget som tilskudd som kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift i distriktene siden 2003. Disse tilskuddene kan gis til bedriftsutvikling og investeringer i definerte kommuner.

2.17.1 Aktiviteter og leveranser

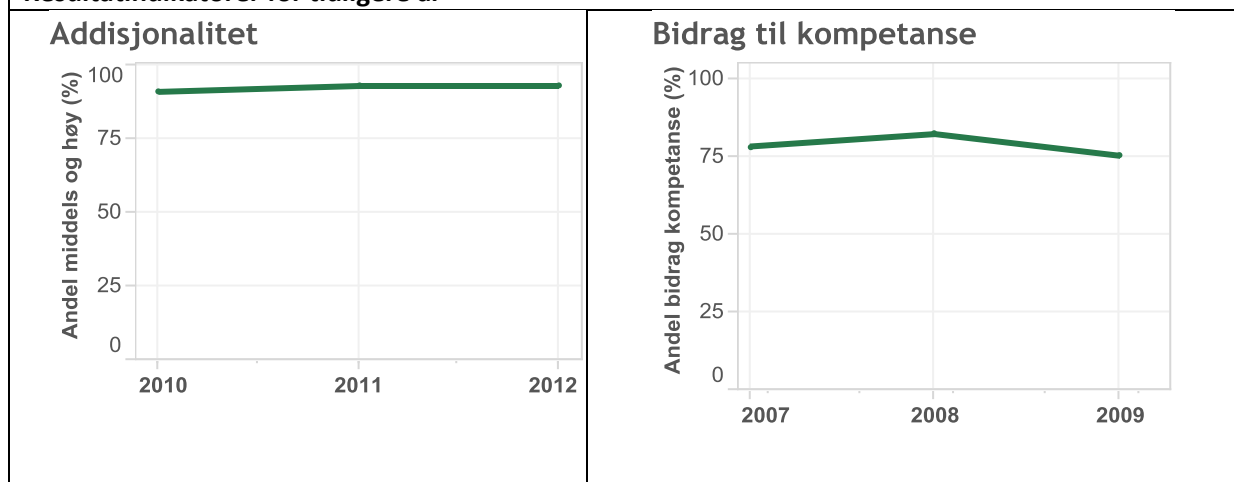
Leveranse	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Investeringstilskudd	Innenfor kap 551.60	189,2 (178,6)	193 (202)
Bedriftsutviklingstilskudd	Innenfor kap 551.60	273,9 (332,8)	720 (750)
RDA tilskudd	98,7	91,6 (79,2)	152 (148)
SUM		554,7 (590,6)	1065 (1100)

De årlige innvilgningsrammene til disse tilskuddsordningene kommer fra fylkeskommunene, og Innovasjon Norge står fritt til å disponere rammene til tilskudd eller tapsfond for lån og garantier. Både målt i antall tilsagn og forbruk er aktivitetsnivået innenfor investerings- og bedriftsutviklingstilskudd noe lavere i 2013 sammenliknet med 2012, i likhet med tildelte rammer. De årlige rammer innenfor budsjettposten ble redusert med om lag 20 mill. kroner fra 2012 til 2013.

2.17.2 Resultater og effekter

Når innovasjon på nasjonalt og internasjonalt nivå summeres (51 %) viser dette en positiv utvikling i 2013. Driftsrisikoen i de bedriftene som mottok støtte synes totalt sett å være noe mindre i 2013 sammenliknet med 2012. Lavere driftsrisiko kan indikere at gjennomføringsevnen kan være noe bedre i 2013-prosjektene enn i 2012-prosjektene, men vi kan ikke og vil ikke hevde dette med styrke.

Resultatindikatorer for tidligere år

Kundeeffektundersøkelsene viser en stabil høy addisjonalitet og et stort bidrag til kompetanse over tid.

2.17.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Totalt sett er 66 % av årets tilsagnsbeløp gått til bedrifter, mens tallet for gründere er 22 %. 12 % av innvilgningene er uspesifisert. Målt etter antall tilsagn er fordelingen om lag den samme. I løpet av de tre siste år er volumet uspesifisert redusert, volumet til gründere er økt marginalt, mens den største veksten har vært på bedrifter. Svært høy addisjonalitet viser at tilskuddet klart brukes i prosjekter hvor kunden opplever at tilskuddet virker utløsende. Det har vært en ambisjon å øke innovasjonshøyden i de prosjektene vi støtter, og her registrerer vi en marginal positiv utvikling. Sammenliknet med landsdekkende tilskuddsordninger hvor kravet til innovasjonshøyde sterkere formulert, ser vi at denne tilskuddsordningen i stor grad brukes til å sikre regional utvikling, jf. at støtte er brukt i en rekke prosjekter med moderat innovasjonshøyde.

2.17.4 Avvik

Det er ikke registrert spesielle avvik som påvirker måloppnåelsen.

2.17.5 Særlig om 2013

Totalt sett ble nye innvilgninger av investerings- og bedriftsutviklingstilskudd redusert i 2013 i forhold til 2012. Det var dog en marginal økning i nye investeringstilskudd i forhold til 2012, noe som i stor grad skyldes et enkelttilsagn på hele 25 mill. kroner i Hordaland.

2.17.6 Støttende analyser

89 % av tilskuddene til investeringer og bedriftsutvikling er innvilget i virkeområde III og IV. Når denne andelen ikke er nærmere 100 % skyldes det at statistikken for geografisk virkeområde også inneholder etablerertilskudd, som i noen grad også kan gis i virkeområde I og II. Andelen kvinnerettede tilskudd var uendret fra 2012 - 41 %. Andelen internasjonalt rettede prosjekter økte i 2013 fra 56 % til 65 %.

2.17.7 Administrasjon- og gjennomføringskostnader

Samlete gjennomføringskostnader for dette virkemiddelet var 76 mill. kroner i 2013 Dette er på samme nivå som i 2012.

Forvaltning av tilskudd på post 551.60 utgjør 51 mill. kroner som er i henhold til rammer gitt i KRDe oppdragsbrev. Herunder ligger også midler til administrasjon- og gjennomføringskostnader for etablerertilskudd.

Øvrig finansiering av gjennomføringskostnader gjelder særskilte oppdrag fra fylkeskommunene, herunder forvaltning av midler bevilget over post 551.61.

2.18 Distriktsrettede risikolån og garantier

Distriktsrettede risikolån er en låneform som skal bidra til å dekke særlig små og mellomstore bedrifters behov form risikoavlastning i investerings – og utviklingsprosjekter gjennom toppfinansiering.

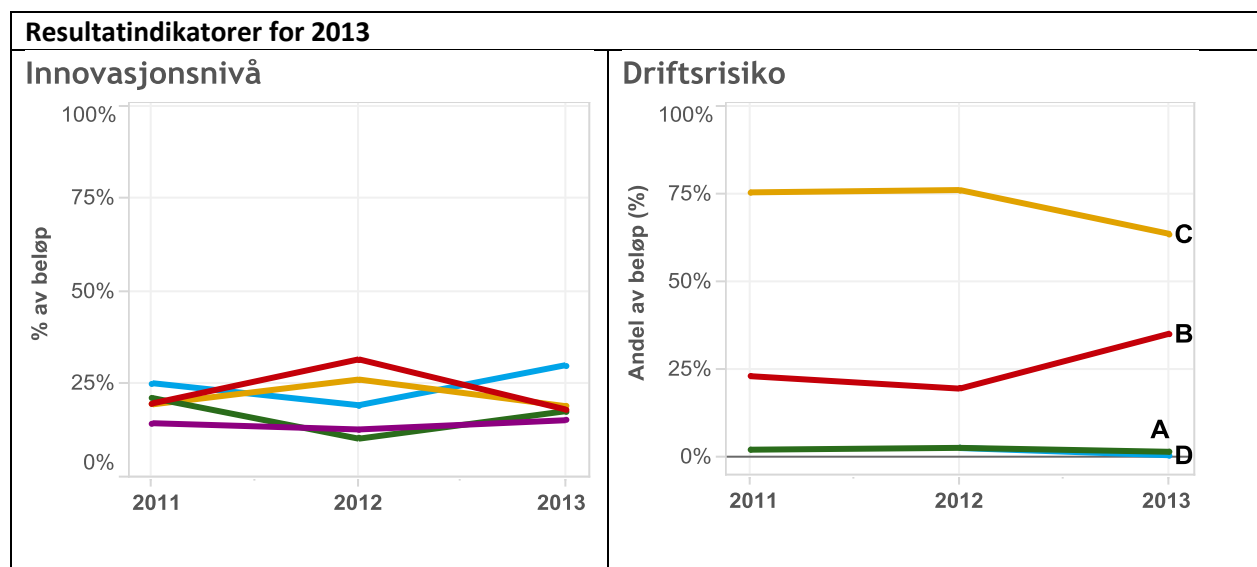
Distriktsrettede garantier for driftskreditt og unntaksvis investeringslån gis til små og mellomstore bedrifter som mangler pantesikkerheter for lånefinansiering i bank. Det legges vekt på at nye lån og garantier styres mot prosjekter som kan bidra til verdiskaping regionalt og til å utvikle flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter.

2.18.1 Aktiviteter og leveranser

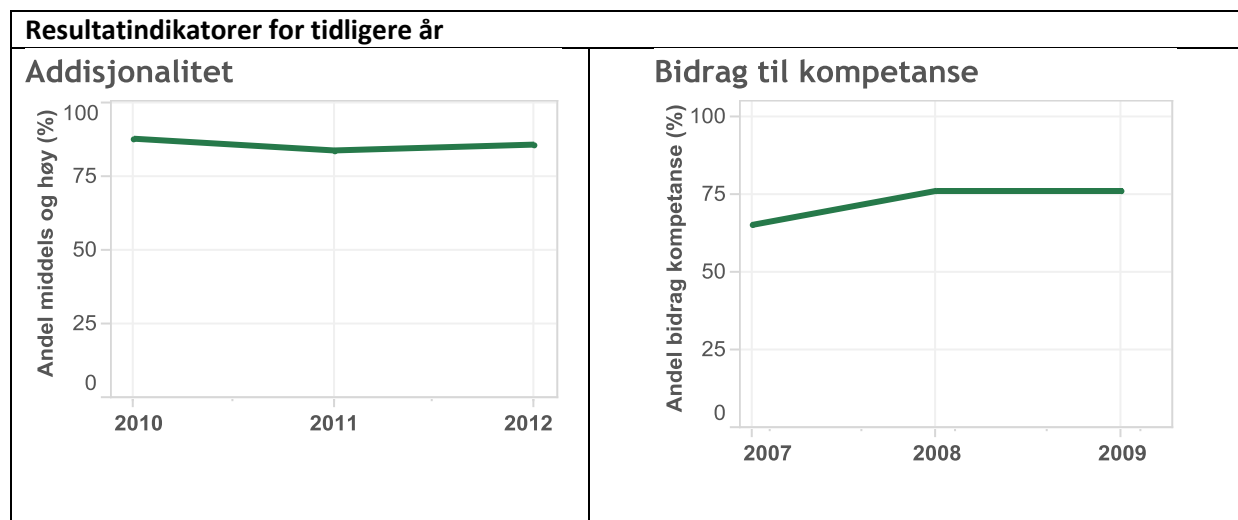
Leveranse	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Risikolån	Innenfor kap 551.60	257,6 (273,1)	114 (108)
Garantier	Innenfor kap 551.60	5,3 (8,0)	6 (9)

De årlige innvilgningsrammene til disse ordningene kommer fra fylkeskommunene, og Innovasjon Norge står fritt til å disponere rammene til tilskudd eller tapsfond for lån og garantier. Målt i antall tilsagn er aktivitetsnivået stabilt, mens forbruket er noe mindre både på lån og garantier i 2013 sammenliknet med 2012. De årlige rammer innenfor budsjettposten ble redusert med om lag 20 mill. kroner fra 2012 til 2013; noe som følgelig reflekteres i redusert aktivitetsnivå i 2013.

2.18.2 Resultater og effekter

Ikke relevant innovasjonsnivå har økt i 2013, mens innovasjon på internasjonalt nivå er redusert. Dette skyldes i stor grad datakvaliteten, og i 2014 vil det bli satt i verk tiltak for å bedre dette. Oversikten over driftsrisiko viser at andelen lån med moderat driftsrisiko (kode B) har økt, og andelen prosjekter med høy driftsrisiko (kode C) har gått ned. Isolert sett skulle man anta at addisjonaliteten dermed kan vise seg å bli noe lavere for risikolån i 2013-tilsagnene, hvilket først kan verifiseres i neste kundeeffektundersøkelse. Alternativt kan dette bildet illustrere at flere bedrifter med tilsynelatende tilfredsstillende økonomi søker risikolån. Vi har imidlertid ikke ansett tilgangen til kreditt å ha vært spesielt utfordrende i 2013.

Figur 2. Addisjonaltet og bidrag til kompetanse viser kun resultater for distriktutviklingstilskudd. Distriktsrettede garantier er ikke en del av kundeeffektundersøkelsen.

Kundeeffektundersøkelsene viser en addisjonaltet for risikolån som bare er marginalt lavere enn tilskudd til regional utvikling, og også kompetansemessig scorer denne tjenesten svært høyt.

2.18.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Totalt sett er 64 % av årets tilsagnsbeløp på lån gått til bedrifter, mens tallet for gründere er 36 %. Målt etter antallet tilsagn er fordelingen 58 % bedrifter og 42 % gründere. Målt i beløp gikk 74 % av garantiene til gründere i 2013; noe som viser at målet om å innrette garantiordningen mot denne gruppen langt på vei har lyktes. Addisjonalteten for låneordningen er meget høy, og nesten på samme nivå som tilskuddene. Dette viser at låneordningen helt klart virker utløsende.

2.18.4 Avvik

Vi forventet å innvilge nye risikolån for 350 mill. kroner eller mer, mens faktisk forbruk ble i overkant av 250 mill. kroner. Årsaken til dette er mindre etterspørsel etter nye lån enn forventet, hvilket underbygger vår oppfatning om at kredittilbudet i 2013 var tilfredsstillende.

2.18.5 Særlig om 2013

Disse ordningene er begge evaluert av Menon på oppdrag fra KRD høsten 2013. Evalueringen konkluderer med at den distriktsrettede risikolåneordningen fremstår som relevant for å bidra til innovasjon, regional utvikling og internasjonalisering. Ordningen retter seg mot et marked med betydelige former for markedssvikt, og det er påvist at det er behov for ordningen, men behovet har ikke materialisert seg i stor etterspørsel i form av mange søknader. Låneordningen fremstår som samfunnsøkonomisk lønnsom, men samtidig blir det hevdet at forvaltningen av ordningen er relativt dyr. Evalueringen fremhever også at det er vanskelig å påvise at garantiordningen har betydelig relevans i kapitalmarkedet. Garantiordningen er liten målt i volum, men i krisetider har det tidligere vist seg at behovet for garantier er vesentlig større.

2.18.6 Støttende analyser

Kundeeffektundersøkelser har vist at risikolån er et virkemiddel som gir høy grad av addisjonaltet. Alt annet likt innebærer også bruk av risikolån en mer effektiv virkemiddelbruk enn tilskudd.

Alle risikolån og garantier er innvilget til prosjekter i virkemiddelområde III og IV. 21 % av risikolånene er innvilget til kvinnerettede prosjekter. Dette er på samme nivå som i 2012. 41 % av samlede lån ble innvilget til miljørettede prosjekter.

2.18.7 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

Samlede bokførte tap på distriktsrettede risikolån og garantier i 2013 var 64,3 mill. kroner mot 58,1 mill. kroner i 2012. Tapene på risikolån utgjorde 5,3 % av porteføljen. I et normalår bør ikke bokførte tap i prosent av porteføljen overstige 5 %. For øvrig går ordningene med overskudd etter at administrasjonskostnader er dekket. Totalt var administrasjon og gjennomføringskostnader i 2013 32,4 mill. kroner, det er en økning på 2,8 mill. kroner fra 2012.

2.19 Kompetanse

Generelt om kompetansetjenestene

Kompetansetjenestene i Innovasjon Norge er innrettet på delmålene om Flere Gode Gründere og Flere Vekstkraftige Bedrifter. Cirka 1500 deltakerne, primært gründere og bedriftsledere, har deltatt i en av våre kompetansetjenester i 2013. Vårt viktigste bidrag er at vi «senker terskelen» for at gründere og SMBere faktisk velger å gjennomføre et målrettet kompetanseløft. I tillegg til selve det direkte kompetanseutbyttet, danner deltakerne ofte også uformelle nettverk seg i mellom, hvor de bidrar til hverandres læringsutbytte ved å dele kunnskap og erfaringer.

FRAM

er et tilbud til små og mellomstore bedrifter med formål å styrke deltakernes konkurransekraft, lønnsomhet og innovasjonsevne. Vi har valgt tre «hovedveier» mot dette målet. Strategi- og ledelsesutvikling, innovasjon og internasjonalisering. Kompetansehevingen skjer gjennom fellessamlinger med andre deltakerbedrifter, individuell rådgivning før og mellom fellessamlinger og nettverksbygging med andre deltakere. Tjenesten bidrar til å nå målet om flere vekstkraftige bedrifter.

Globalt Entreprenørskap

er en samlebetegnelse for flere distinkte tilbud som er rettet mot gründere i oppstartsselskaper med internasjonalt vekstpotensial. Tjenestene baserer seg på den faglige anerkjente tilnærmingen “Lean Startup” og legger bl.a. til grunn at oppstartsbedrifter ikke bare er mindre utgaver av store bedrifter, men har spesielle utfordringer og muligheter. Erfaringer tyder på at Lean Startup bidrar til at oppstartsbedriftenes kommersielle suksess øker.

Deltakerne får råd og sparring med internasjonale mentorer, sektor-eksperter og investorer bl.a. fra Silicon Valley. Hensikten er å bidra med kompetanse, ferdigheter, rådgivning og nettverk, slik at disse gründerne blir inspirert og trygge til å tenke større og vokse raskere, og vite hva som må være de neste stegene på veien for å oppnå dette.

Globalt Entreprenørskap-tjenestene består av:

- **GET** - Global Entrepreneurship Training er et «5 dagers MBA» - et akademisk og praktisk rettet program på et universitet i Boston.
- **TINC** – «Tech Incubator» er et 4 ukers arbeidsopphold i Silicon Valley, fra 2014 også i Asia/Singapore.
- **Business Bootcamps** –2 dagers kurs for introduksjon til internasjonal forretningsutvikling for gründere og unge bedrifter rundt omkring i Norge.
- Kortere markedskompetanseprogram ved noen utekontorer er under planlegging.

Ledermentor

er et lederutviklingsprogram for kvinnelige ledere med karriereambisjoner og består av både fellessamlinger og personlig lederoppfølging. Hver deltaker (adept) får sin egen mentor i det året som utviklingsprogrammet varer. Formålet er å få flere dyktige kvinner inn i høyere lederstillinger og styrer og dermed styrke norsk næringsliv. Tjenesten bidrar i hovedsak til å nå målet om flere vekstkraftige bedrifter, men bidrar også i forhold til målet om flere gode gründere.

2.19.1 Aktiviteter og leveranser

Leveranser	Ramme	Forbruk	Antall kunder
FRAM (avsluttet i 2013)	Ikke relevant	Ca Kr. 28. mill – fra ulike budsjettposter	212 bedrifter – over 400 deltakere
Globalt Entreprenørskaps-tjenestene			494 personer – hvorav 22 på GET og 40 på TINC
Ledermentor	2,5 mill.	2,4 mill.	32 adepter og 32 mentorer

2.19.2 Resultater og effekter

Resultatindikatorer for 2013	
Innovasjonsnivå	Driftsrisiko
Ikke data	Ikke data

Addisjonalitet – Slik spørsmålene er stillet i kundeeffektundersøkelsen er de lite relevante for kompetansetjenestene og det foreligger derfor ikke relevant tallmateriale.

Kompetanse – Måles for FRAM i etterundersøkelsen gjennom spørsmål om i hvilken grad bedriften har oppnådd økt kompetanse på ti ulike områder. FRAM skal bidra på seks eller maksimalt syv av disse områdene, og holde seg langt unna de tre eller fire øvrige. Resultater rundt 60 % er på bakgrunn av det ovennevnte som forventet og ønsket.

2.19.3 Samlet vurdering av måloppnåelse

I tillegg til den spesifikke kompetansehevingen nevnt ovenfor, bidrar alle tjenestene i stor grad til at deltakerne etablerer relevante, uformelle nettverk seg i mellom. Begge disse områdene er kritiske for utvikling av vekstbedrifter.

FRAM

har primært stilt inn siktet mot Innovasjon Norges mål om flere vekstkraftige bedrifter og tjenesten skal levere vekst gjennom å tilby kompetansehevende tilbud til utvalgte små og mellomstore bedrifter. Å måle sammenhengen mellom tilførsel av kompetanse og realisering av vekst er ingen enkel øvelse, men tilbakemeldingene fra løpende kundeevalueringer er i all hovedsak meget positive. FRAM-årgangene 2007 – 2013 evalueres i disse dager, og rapporten foreligger i mai 2014. Halvårsrapporten i 2014 vil kunne inneholde en nærmere vurdering av FRAMs effekter og måloppnåelse.

Deltakerbedriftene evaluerer FRAM-prosjektene meget godt, og mere uformelle tilbakemeldinger fra våre eksterne rådgivere/prosjektledere samt flere titalls FRAM-engasjerte kundeansvarlige ved våre distrikts- og utekontorer bekrefter inntrykket.

Globalt Entreprenørskap:

Tjenesten bygger på følgende hypoteser, som er godt belyst i kunnskapsgrunnlaget for delmålet Flere Gode Gründere: Mange gründere konsentrerer seg for mye om produkt og teknologi og er for lite opptatt av å finne sin forretningsmodell og tydeliggjøre sitt marked, noe som er avgjørende for å lykkes med vekst og å bli «investor ready». Med utgangspunkt i oppstartbedriftenes særtrekk, bidrar Innovasjon Norge til å øke gründernes kompetanse på markeds- og forretningsutvikling, og dermed øke sjansen for at gode ideer blir til vekst- og levekraftige bedrifter.

Tilbakemeldingene fra ledere og gründere i oppstartsbedrifter som har deltatt på TINC eller er eksepsjonelt gode. «GET- beste bruk av skattepenger – ever», " TINC changed my perspective of business development and exceeded my expectations both in terms of personal experience and new business ventures". "TINC is a fantastic playground to meet potential customers, partners, investors and get loads of insightful mentoring"

Med bakgrunn i kundeevalueringer våger vi påstanden om at TINC og GET bidrar til å skape flere globale gründere og gjøre det mer attraktivt å være gründer i Norge.

Det vil bli gjort en ekstern evaluering av TINC og GET i 2014 (utsatt fra 2013).

Ledermentor:

Det foretas en evaluering etter hver samling og etter avslutning av hvert program. Deltakelse i programmet får veldig gode tilbakemeldinger fra både adeptene og mentorene. Dessuten melder mange tilbake at programmet har hatt som effekt at de er blitt bedre ledere, har fått ny jobb, har hatt karriereutvikling – Og ikke minst, nye verdifulle næringsnettverk er etablert.

2.19.4 Avvik

Ledermentor

Ledermentorprogrammet har svært fornøyde deltakere. Vi ser imidlertid en utfordring i at det etter hvert har blitt færre søkere til programmet. IN vil nå bl.a. i lys av dette nærmere vurdere behovet for videreføring av denne tjenesten, Særlig om 2013

FRAM:

Over 1000 deltakere er i eller på vei inn i sin FRAM-reise 1. januar 2014.

22 prosjekter med til sammen 212 bedrifter avsluttet sin FRAM-prosess i 2013. Disse prosjektene ble finansiert i perioden 2010 – 2012 fra en lang rekke ulike virkemidler og budsjettposter. 20 nye prosjekter så dagens lys i samme periode, så aktiviteten er stadig høy. Fordelingen på distriktpolitisk virkemiddelområde er normalisert etter en unormalt høy andel deltakere fra sone 1 i 2012 – Forklart i fjorårsrapporten.

Kvinneandelen for deltakerne på samlingene er uforandret – ca 40 %.

Internasjonalisering har nå blitt viktigere for deltakerbedriftene enn tidligere, og vi regner med at denne utviklingen forsterker seg fremover. Stadig flere bedrifter ser nytten i å utnytte utlandskontorene, ikke bare for å øke salget, men også for å besøke messer, etablere nettverk og skaffe seg relevant markedsinnsikt.

Globalt Entreprenørskap:

I tråd med ambisjonene har det gjennom hele 2013 vært svært høy aktivitet med videreutvikling og skalering av tilbudene til gründere/unge bedrifter med internasjonalt vekstpotensial. Til sammen har 494 personer deltatt, Tallet er langt høyere enn forventet, noe som skyldes at vi i 2013 lanserte Business Bootcamps (inkl Pitch camps) Vi opplevde høy etterspørsel etter dette tilbudet og hele 22 samlinger ble gjennomført rundt i landet.

Til sammen 62 gründere og/eller CEO i oppstartsselskaper har deltatt på TINC eller GET: 40 deltakere fordelt på tre kull på TINC i Silicon Valley og 22 deltakere på det årlige kullet på GET i Boston. For GET var andelen av deltakere fra distriktpolitisk virkeområde III og IV på 26% og kvinneandelen 22%. For TINC er både andelen kvinner og andelen fra distrikt på rundt 10%, noe som gjenspeiler at tech gründere fortsatt domineres av menn og som i stor grad befinner seg i sentrale strøk. For Business Bootcamp var andel kvinner 34 % og andel deltakere fra distrikt (III og IV) 45 %.

Ledermentor:

Som tidligere år ble det avsluttet to program og startet opp to nye program i 2013. Deltakerne kommer fra alle deler av landet. Samlet sett kommer om lag 60 % fra distrikt.

2.19.5 Administrasjons og gjennomføringskostnader

I 2013 ble det brukt 51,9 mill. kroner i administrasjon og gjennomføringskostnader for kompetansetjenestene. Av dette var 41,4 mill. kroner direkte prosjektkostnader og 10,5 mill. kroner egen bemanning og overhead. Dette er totalt sett en økning på 7,8 mill. kroner fra 2013. Økningen skyldes primært økt aktivitet på flere av tjenestene. F.eks har vi i 2013 prioritert arbeidet med globalt entreprenørskap spesielt opp.

2.20 Nettverk

Tjenester

Enheden omfatter tjenester som har som formål å etablere samarbeid mellom bedrifter og mellom bedrifter og kunnskapsaktører, med sikte på å gjennomføre felles utviklingsprosesser på områder av strategisk betydning for deltakerne.

Følgende tjenester inngår:

- **Arena-programmet:** Støtte til 3-5 års utviklingsprosesser i regionale næringsklynger i en tidlig utviklingsfase.
- **Norwegian Centres of Expertise - NCE-programmet:** Støtte til inntil 10 års utviklingsprosesser i i modne og vekstkraftige næringsklynger. Her inngår også pilotprosjektet «Innovasjonsrammen» gjennomført i 2013.
- **Bedriftsnettverk:** Støtte til etablering av nettverk mellom bedrifter for forpliktende samarbeid om felles markedsrettede oppgaver.

I tillegg inngår følgende satsinger som i 2013 ikke hadde status som tjenester:

- To piloter for utvikling av **Nasjonale innovasjonsnettverk:** «Nansen Neuroscience Network» og «Nettverk for industriell bioteknologi».
- **Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer:** En satsing som ble iverksatt i 2013 etter oppdrag fra KR D/KMD, med formål å etablere strategisk samarbeid mellom regionale næringsmiljøer og høyere utdanningsinstitusjoner.

2.20.1 Aktiviteter og leveranser

Samlet innsats (Tilsagn) i 2013:

Formål	Tjenester –Antall klynge/nettverksprosjekter	Mill. kr
Klyngeutvikling	23 Arena-prosjekter	52,4
	12 NCE-prosjekter	62,4
	Innovasjonsrammen (6 NCE-prosjekter)	9,6
Bedriftsnettverk	27 Bedriftsnettverk (hovedprosjekter)	19,2
Nasjonale innovasjonsnettverk	2 pilotprosjekter	4,5
Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer	15 forprosjekter	1,5
Sum		149,5

Deltakelse i klyngene og nettverkene i 2013:

	Kjernebedrifter	Andre deltakende bedrifter	FoU- aktører
Klyngeutvikling	1574	1496	327
Bedriftsnettverk	212		
Nasjonale innovasjonsnettverk	60	132	18
Sum	1846	1628	345

2.20.2 Resultater og effekter

Klyngeutviklingsprosjektene utløser et betydelig antall utviklingsprosjekter, basert på samarbeid mellom bedrifter og kunnskapsaktører. Gjennom de 35 klyngene som ble støttet i 2013, ble det iverksatt 580 innovasjonsprosjekter, 321 utviklingsprosjekter med kompetanseutvikling som formål, og 252 prosjekter for internasjonal forretningsutvikling.

Prosjektene som ble støttet gjennom tjenesten *bedriftsnettverk* hadde som sine viktigste formål samarbeid om forbedret markedsforståelse, markedsutvikling og markedskontakt i Norge eller utlandet; og samarbeid om utvikling eller forbedring av en konkret vare, tjeneste eller sammensetning av tjenester.

De utviklingsprosessene som støttes gjennom disse tjenestene er i stor grad innrettet mot innovasjon på internasjonalt nivå: 70% av tilsagnsbeløpene er kategorisert som innovasjon på internasjonalt nivå; 16 % på nasjonalt nivå.

2.20.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Alle tjenestene er svært etterspurte. Vi har dialog med vesentlig flere klynge- og nettverksinitiativ enn de som er blitt støttet gjennom tjenestene. Tjenestene virker mobiliserende, både ved at de utløser en rekke nye samarbeidsinitiativ, og ved at mange av utviklingsprosjektene som støttes samler mange deltakere. Vi vurderer addisjonaliteten som høy, noe som også bekreftes av gjennomførte evalueringer av både Bedriftsnettverk og klyngeprogrammene.

Samarbeidet i nettverkene og klyngene utløser videre en rekke innovasjons-; kompetanse- og internasjonaliseringssprosjekter. Her vil vi særlig trekke fram tjenestenes resultater på noen områder:

- Gjennom klyngesatsingen er det utviklet en rekke nye strategiske allianser mellom bedriftsmiljøer og høyere utdanningsinstitusjoner, noe som også har resultert i nye og mer relevante utdanningstilbud og et forsterket samarbeid mellom næringsliv og utdanning.
- Tjenestene bidrar til å mobilisere flere SMB til å orientere seg mot nye internasjonale markeder og kunnskapsmiljøer, bl.a er 4 av 5 bedriftsnettverk internasjonalt rettet.
- Tjenestene bidrar til at bedriftene utvikler nye relasjoner, mot bedrifter med komplementær kompetanse, mot FoU-miljøer, mot internasjonale kunder og partnere. Dette gir ideer til innovasjoner med stor nyhetsgrad og kan utløse samarbeidskonsortier med en tilstrekkelig tyngde til å gjennomføre krevende utviklingsprosesser.
- Tjenestene utløser samarbeidsbaserte initiativ i alle regioner. De klyngene og nettverkene som støttes har en god fordeling på landsdeler og regioner, og bidrar til å understøtte målet om å utløse regionenes næringsmessige muligheter. I tillegg ser vi i økende grad konkrete samarbeidsrelasjoner mellom klynger på tvers av regioner og sektorer.

2.20.4 Avvik

Ingen vesentlige avvik. Tjenestene ble i 2013 gjennomført i henhold til strategier og planer

2.20.5 Særlig om 2013

Det ble i 2013 gjennomført prosesser med sikte på å utvikle tjenestetilbudet:

- Det ble etablert et rammeverk for et nytt helhetlig klyngeprogram: Dette viderefører tilbudene fra programmene Arena og NCE, og etablerer i tillegg et nytt nivå; Global Centres of Expertise; som et tilbud til globalt orienterte, modne og vekstkraftige klyngene.
- Satsingen *Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer* ble utviklet og implementert. En første utlysning resulterte i 44 prosjektskisser. 15 av disse ble videreført i form av forprosjekter med finansiering fra satsingen.
- Gjennom NCE-programmet ble det gjennomført en pilotsatsing benevnt *Innovasjonsrammen*, der 6 NCE-prosjekter fikk i alt 10 mill. kr til mobilisering og konseptualisering av nye samarbeidsbaserte innovasjonsprosjekter.

Gjennomførte evalueringer i 2013 underbygger innretningen og gjennomføringen av tjenestene:

- En evaluering av tjenesten *Bedriftsnettverk* (Menon 2014) konkluderer med at Tjenesten er fleksibel og tilgjengelig og har høy addisjonalitet. Tjenesten har ifølge bedriftene selv god måloppnåelse i form av tilgang til nye markeder og bidrag til innovasjon, samt endret adferd

gjennom økt samhandling. Tjenesten har ført til økt samarbeid, og har styrket bedriftenes evne og vilje til samarbeid.

- Tre- og seksårs- evalueringer av i alt 6 NCE-prosjekter (Oxford Research 2013) viser bl.a at målrealiseringen for klyngeprosjektene har økt over tid, at programmet har en høy mobiliserende effekt og høy addisjonalitet. Klyngenes attraktivitet har blitt styrket, noe som bl.a. har kommet til uttrykk gjennom at flere internasjonale konsern har videreført og utvidet sin virksomhet i de aktuelle klyngene.

2.20.6 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

Vi har i 2013 brukt 39,7 mill. kroner på administrasjon og gjennomføring av nettverkstjenestene. Av dette gikk 14,1 mill. kroner til direkte projektkostnader og 26,1 mill. kroner til egen bemanning og overhead.

2.21 Førstelinjetjenesten

Vårt arbeid mot førstelinjen i kommunene er todelt; vi arrangerer kontordager/møteplasser ute i kommunene og vi har utviklet og leverer et kurs for førstelinjen. Kurset går over to dager og hovedtema er veilederrollen og forretningsplanlegging/modellering. Både kommunalt ansatte og ansatte i utviklingselskap har deltatt på kurs.

2.21.1 Aktiviteter og leveranser

Det er bevilget 1,5 mill. kroner i 2013 til kontordager i kommunene. Forbruket var på 2,7mill. kroner. I 2013 er det ført 2473 timer på kontordager og kurs i kommunene, samlet for alle distriktskontor og hovedkontoret. Grunnen til at forbruk er høyere enn bevilgning i 2013 er at det har stått igjen midler fra tidligere år som er prioritert brukt før det bevilges nye midler. Aktiviteten i fylkene varierer. Noen fylker, som f.eks. Telemark, har godt innarbeidet turnusordning og besøker etablererkontor/næringselskap som tilbyr førstelinjetjenester i tillegg til kontordager i fylkene har det vært avholdt kurs i Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Finnmark, i regi av Innovasjon Norges hovedkontor i samarbeid med Brønnøysundregistrene/Altinn. I Finnmark har det vært avholdt kurs både i øst- og vestfylket.

2.21.2 Resultater og effekter

Erfaringen med kontordager er at Innovasjon Norge får bedre kontakt med veilederne i førstelinjetjenesten. Terskelen for å kontakte Innovasjon Norge blir lavere og de får bedre forståelse for våre tjenester og prioriteringer. Gjennom møte med etablerere og bedrifter på kontordager, får Innovasjon Norge tidlig avklaring i prosjekter Gjennom kursing av førstelinjen blir veilederne oppdatert blant annet på ny kunnskap rundt forretningsmodellering og bruk av verktøy for mer effektiv veiledning av etablerere og bedrifter. Tilbakemeldingene fra kommunene er positive. Utvikling av kursopplegg for å oppgradere førstelinjen i forhold til flerkulturelle etablereres behov, er i gang. Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Førstelinjen representerer ofte det første møtet med virkemiddelapparatet for gründere og bedrifter. At gründeren blir møtt med interesse og engasjement, at førstelinjen er i stand til å foreta en realitetsorientering av gründeren og gi en kvalifisert vurdering av forretningsideen, er kritiske suksessfaktorer for videre utvikling av ideen/gründerbedriften, og vesentlige bidrag for å nå målet om flere gode gründere.

2.21.3 Avvik

Ingen vesentlige avvik.

2.21.4 Særlig om 2013

Det skjer en stor faglig utvikling på feltet forretningsutvikling for gründere. Det er viktig å få ut den nye kunnskapen til kommunenes førstelinje slik at de er godt oppdatert på fagfeltet og slik at førstelinjen og Innovasjon Norge som andrelinje, kan kommunisere godt.

2.21.5 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

All planlegging og gjennomføring av kontordager utføres av distriktskontorene. En person på hvert distriktskontor har det overordna ansvaret for førstelinjearbeidet. Hovedkontoret administrerer og styrer det felles budsjettet og har ansvar for utvikling, planlegging og gjennomføring av kurs for førstelinjen. I 2013 har Innovasjon Norge og Brønnøysundregistrene/Altinn samarbeidet om gjennomføring kurs for førstelinjen.

Totalt har vi brukt 4,4 mill. kroner til administrasjon og gjennomføringskostnader for førstelinjetilbudet. Det er en reduksjon på 1,5 mill. kroner fra 2012.

2.22 Informasjonstjeneste for gründere

Det finnes en mengde informasjon på nettet om å starte og drive bedrift, men den har vært vanskelig å få oversikt over mht. gründerens ulike behov. Gründerne har etterlyst mer tilgjengelig og inspirerende informasjon. Dette fremkommer i bl.a. Rambøll rapport for NHD 2010, og KRDs Gründerrådsrapport 2012.

“Enkel tilgang til informasjon” er også en av de kritiske suksessfaktorer som er identifisert for å lykkes med “Flere gode gründere”, i tillegg til bl.a. økt kompetanse om forretningsutvikling. Dette underbygger nettopp behovet for en ny og bedre informasjonstjeneste.

2.22.1 Hovedmål og sammendrag av prosjektet

«Gründerguiden» er et interaktivt lavterskeltilbud til gründere i hele landet. Prosjektet har vært to-delt; nettsider for gründere og «Gründertelefonen». Begge delene ble lansert på slutten av 2013.

De nye nettsidene er nå en tydelig og integrert del av innovasjon Norge.no. Gründersidene legger vekt på informasjon, verktøy og råd, og er knyttet til seks sentrale områder for forretningsutvikling i oppstartsbedrifter. Informasjon om Gründertelefonen har også en sentral plass på gründernettsidene.

Gründertelefonen driftes av Innovasjon Norges kontor i Førde. Det er en gratis telefontjeneste der gründere og potensielle gründere kan ringe å diskutere sin ide og få veiledning og råd om hvordan komme videre.

Målet med nye nettsider og gründertelefonene er møte gründernes behov for informasjon og råd, med vekt på prosessveiledning. Dette innebærer:

- Å gi gründeren hjelp til å forstå hvor han/hun er i egen prosess «Hvor er jeg?»
- Å gi hjelp til å få oversikt over prosessen videre: «Hvor skal jeg?»
- Å henvise til relevante ressurser i og utenfor Innovasjon Norge
- Å tydeliggjøre hva vi ser etter og legger vekt på i forretningside og forretningsutvikling, slik at potensielle nye kunder «kommer raskt på riktig spor».

2.22.2 Erfaringer så langt:

Antall samtaler (oppdateres nærmere leveranse til dept.): 27.11.2013 - 04.02.2014: ca. 220 samtaler

Erfaringer fra telefonsamtalene så langt:

- Mange tilbakemeldinger tyder på at det tilbys relevant veiledning og konkrete råd, herunder rask henvisning til aktører/personer i og utenfor Innovasjon Norge
- Vi har fått bekreftet at mange gründere mangler grunnleggende markeds- og forretningsforståelse, og det blir lagt vekt på å gi rådgivning innenfor dette i telefonsamtalene.
- Vi opplever at mange (feilaktig) tror at Innovasjon Norge også er den aktøren i virkemiddelapparatet som skal bistå med selve bedriftsetableringen. Kommunenes etablererveiledning (1. linjen) er rett adresse, men det er en utfordring at det er relativt store variasjoner i hvordan den tjenesten opereres rundt i landet.

2.23 Kvinner i næringslivet

Det overordnede målet er å bidra til økt verdiskaping og innovasjon gjennom å styrke kvinners deltakelse og posisjon i næringslivet - som gründere, i ledelse og i styrer. Satsingen skal både bidra til å nå målet om flere gode gründer og flere vekstkraftige bedrifter.

2.23.1 Aktiviteter og leveranser

Leveranser	Ramme (mill. kroner)	Forbruk (mill. kroner)	Antall tilsagn
Kvinnerettede prosjekter	9,7	9	10

Den integrerte satsingen «Kvinner i næringslivet» omfatter tiltak for mobilisering av kvinner i næringslivet gjennom Innovasjon Norges generelle tjenestetilbud. Gjennom vår kundedialog utfordres bedrifter og gründere på betydningen av bedre kjønnsmessig balanse, og i enkelte saker stiller vi krav om økt kvinneandel i ledelse og i styrer. Det rettes spesiell oppmerksomhet mot tjenester og sektorer med lav kvinneandel.

Vi gjennomfører nå kun to tilbud som er rettet kun mot kvinner; Ledermentor og Årets gründerkvinne. Vi drifter også styrekandidatbasen, styrkandidater.no, med om lag 2.400 profiler, hvorav ca. halvparten er kvinner.

2.23.2 Resultater og effekter

Den langsiktige trenden er at kvinneandelen i våre tjenester og rammer har gått betydelig opp de senere årene. Dette er noe Innovasjon Norge har jobbet aktivt for å oppnå gjennom den integrerte satsingen.

Når det gjelder den særskilte satsingen, er det ingen av tjenestene eller prosjektene som er inkludert i kundeeffektundersøkelsen. Men vi kan vise til svært gode tilbakemeldinger fra kvinner som deltatt i våre tilbud. De sier at de har hatt stort utbytte av tilbudet og at dette har vært svært nyttig for dem og deres bedrifter. Dette er et viktig bidrag til fremtidig verdiskaping i norsk næringsliv.

2.23.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Innholdet og innretningen i «Kvinner i næringslivet» er endret i de senere år, gjennom økt vekt på å integrere mål og ambisjoner for økt kvinneandel i eksisterende tjenester og sektorer. Denne retningen er valgt fordi vi mener at det vil bidra best til målsettingen om å styrke kvinners deltagelse og posisjon i næringslivet. Gjennom en integrert satsing mobiliserer vi bredere og nå flere, enn det som særskilte avgrensede satsinger vil kunne oppnå. Den markant økte kvinneandelene i våre samlede bevilgninger de senere år viser at dette er en riktig strategi.

Målet er selvsagt ikke en høyest mulig kvinneandel, men en så god kjønnsbalanse som mulig ved at næringslivet tar i bruk alle kompetente ressurser på en god måte. Forskning viser at en slik balanse er viktig for verdiskapingen.

2.23.4 Avvik

Norge har relativt lav kvinneandel blant gründere, ca. 29 %. Basert på dette rettes innsatsen mest mot delmålet Flere gode gründere.

Vi vil dessuten fortsette arbeidet med å integrere kvinneperspektivet i alle våre tilbud. Vi vil også fortløpende vurdere behovene for særskilte tilbud som kun er rettet mot kvinner. Mye tyder på at en målrettet, integrert tilnærming er mest hensiktsmessig og i tråd med den generelle samfunnsutviklingen og næringsutviklingen at alle tilbud rettes både mot kvinner og menn.

Det er en målsetting å økt kvinneandelen blant gründere og da særlig for vekstgründere. Måloppnåelse her er avhengig av mange forhold i samfunnsutvikling, holdninger og politikktutforming. Innovasjon Norge arbeider primært med gründere som er i gang med oppstart og videreutvikling av bedriften. Vi vil her videreføre og forsterke arbeidet med å synliggjøre gode kvinnelige rollemodeller, og herunder synliggjøre at også gode kvinnegründere kan få tilgang til finansiering og kompetanse fra Innovasjon Norge. Dette kan være en kilde til motivasjon og inspirasjon for andre kvinnegründere med vekstpotensial.

2.23.5 Særlig om 2013

Innovasjon Norge registrerer bevilgninger som «kvinnerettet» etter samme kriterier som tidligere. Det ble bevilget 2,4 mrd. kroner til kvinnerettede prosjekter i 2013. Dette tilsvarer en andel på 35 % og er en oppgang fra 19 % i 2007.

Det ble det bevilget totalt 9 mill. kroner i 2013 til særskilte tiltak. Midlene har gått til finansiering av Årets gründerkvinne, Ledermentorprogrammet, Female Future i regi av NHO, KAN-programmet i regi av Ungt Entreprenørskap, Profilering og mobilisering til entreprenørskap og gjennomføringskostnader.

Målet med Årets Gründerkvinne er å profilere kvinner som vekstgründere, samt å bruke disse som gode rollemodeller for å inspirere og mobilisere flere kvinner til å utvikle vekstbedrifter. Det vektlegges at vinnere og finalister kan vise til at de er innovative og nyskapende, og har potensial og ambisjoner om vekst internasjonalt. I 2013 ble konkurransen, som er et samarbeid mellom Innovasjon Norge og Næringsdepartementet, gjennomført for femte gang. Vinneren var Wik & Walsøe som har utviklet en helt ny, norsk og internasjonal merkevare.

Unge kvinner og studenter vurderes å være en særlig relevant målgruppe mht å forsterke kvinners deltagelse og posisjon i næringslivet.. Emax Norge ble arrangert for andre gang i 2013 og er et eksempel på et entreprenørskapstiltak som retter som mot både kvinner og menn mellom 18-25 år fra hele landet. Formålet med arrangementet er å være en arena for nettverksbygging, læring og inspirasjon for unge, ambisiøse gründerspirer. Kvinneandelen blant deltakerne lå på om lag 40 %. Evalueringen viste at deltakerne var svært fornøyde og mange deltagere holder kontakten med hverandre videre, gjennom bl.a. sosiale medier. Det planlegges Emax også i 2014. Vi ser at dette er et viktig tiltak for å stimulere og mobiliserer til økt entreprenørskap i Norge, både for kvinner og menn.

2.23.6 Administrasjons og gjennomføringskostnader

Administrasjonskostnadene for kvinner i næringslivet er slått sammen med administrasjonskostnadene for arbeidet med unge. Totalt sett har vi i 2013 brukt 2,6 mill. kroner i gjennomføring. Dett er en reduksjon på 1,1 mill. kroner fra 2012.

2.24 Norsk næringsliv i bioøkonomien

Innovasjon Norges bioøkonomisatsing ble igangsatt i 2013. Det viktigste tiltaket var det nye Bioraffineringsprogrammet som ble lansert 1.april med en finansiell ramme på kr 20 mill. kroner fra KRD (post 72), fordelt med 5 mill. kroner i friske midler og 15 mill. kroner i overførte midler fra tidligere år. Det er i etterkant blitt bevilget ytterligere 1 mill. kroner fra FKD. Programmet retter seg mot både etablerte bedrifter og gründere i hele landet, og forventes å ha en positiv effekt på næringsliv i distriktene.

I tillegg ble det iverksatt et omfattende mobiliseringsarbeid for å bevisstgjøre næringslivet om mulighetene knyttet til nye råvarer, ny teknologi eller nye markeder. For å skape tverrsektorielt samspill og kunnskapsoverføring ble det etablert et eksternt landsdekkende innovasjonsnettverk, *Norsk Nettverk for Industriell Bioteknologi*. Dette er en av to piloter innenfor "innovasjonsnettverk", som også er omtalt under kap. 2.20 Nettverk side 68.

2.24.1 Aktiviteter og leveranser

Leveranser	Ramme (mill. kroner)	Forbruk (mill. kroner)	Antall tilsagn
Tilskudd gjennom Bioraffineringsprogrammet	21	20,9	14
Programgjennomføring (9 mndr)		0,5	
Mobilisering i næringslivet (9 mndr)		2,3	

Bevisstgjøring og mobilisering

Mobiliseringsarbeidet startet med en omfattende kartlegging av relevante bedrifter og kunnskapsinstitusjoner på nasjonal basis. Det ble gjennomført 5 mobiliseringsmøter i samarbeid med Innovasjon Norges distriktskontorer og regionale klynger i henholdsvis Hamar, Bergen, Ålesund, Trondheim og Tromsø. Tilsammen deltok nærmere 150 bedrifter og FoU miljøer. Interessen oppfattes som meget høy.

Internasjonalt ble det arrangert en norsk fellesstand med 12 bedrifter under konferansen European Forum for Industrial Biotechnology i Brussel. Dette ønskes gjentatt i 2014. Innenfor det bilaterale samarbeidet med Storbritannia innenfor industriell bioteknologi, ble det arrangerte 3 tematiske workshops i Storbritannia og en studietur fra Storbritannia til Norge. Disse møtene har vært meget fruktbare og har resultert i flere konkrete bedriftssamarbeid. Hittil har det bilaterale samarbeidet som startet i 2011 resultert i 12 prosjekter, hvorav de 4 nye i 2013 ble finansiert over bioraffineringsprogrammet (2 skog og 2 marint).

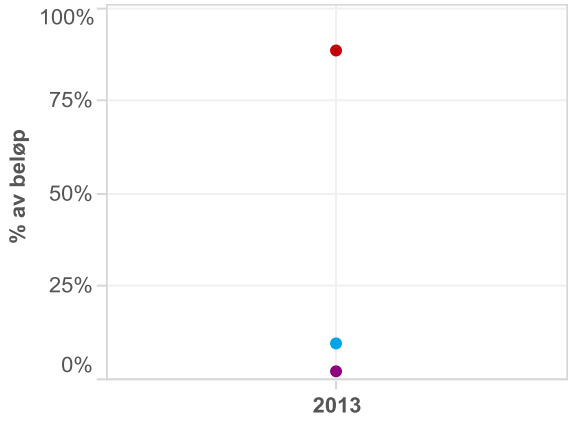
I samarbeid med FKD ble det igangsatt 3 mulighetsstudier innenfor henholdsvis i) dyrking og raffinering av tare, ii) fermentering av naturgass til proteiner eller bioplast og iii) produksjon av encelle-protein fra cellulose. Rapportene ferdigstilles i løpet av 1. kvartal 2014.

Bioraffineringsprogrammet: Finansiell stimulering av prosess- og produktutvikling

Tilsammen 14 bedriftsprosjekter har fått tilskudd fra Bioraffineringsprogrammet i 2013, hvorav 8 innenfor skogsektoren, som mottok 17,9 mill. kroner av rammen på 20,9 mill. Prosjektene scorer meget høyt på innovasjonsnivå (gj.sn. 5 av 6) og har utløst 61 mill. kroner i privat kapital. Den høye andelen skog-relaterte prosjekter skyldes i stor grad mobiliseringen knyttet til regjeringens ekstraordinære bevilgninger og 3 prosjekter ble samfinansiert med Utviklingspakken Skog 2013. Det forventes at porteføljen av tilsagn fra Bioraffineringsprogrammet i 2014 vil være mer jevnt fordelt mellom råvarer fra skogbruk, landbruk og marin sektor.

Av de 14 støttemottakerne er 1/3, som representerer 60% av tilsagnsrammen, angitt som gründerbedrifter. Dette er misvisende ettersom 3 tilsagn er gitt til Borregaard. Borregaard ASA ble etablert som egen forretningsenhet i 2012 i forbindelse med selskapets børsnotering og defineres derfor som gründerbedrift. Det reelle bildet for 2013 viser at tilskuddene i all vesentlig grad har gått til etablerte bedrifter som investerer i nye prosesser og produkter. Dette er i tråd med programmets formål. Ved inngangen til 2014 ser vi imidlertid økende interesse fra unge bedrifter, spesielt innen marin sektor, og geografisk fordelt langs hele kysten.

2.24.2 Resultater og effekter

Resultatindikatorer	
Innovasjonsnivå 	Driftsrisiko Ikke data

Figur 3. Norsk næringsliv i bioøkonomien var et nytt virkemiddel i 2013. Vi har derfor ikke tilgjengelig data for indikatorene.

Resultatindikatorer for tidligere år	
Addisjonalitet Ikke data	Bidrag til kompetanse Ikke data

Norsk næringsliv i bioøkonomien var et nytt virkemiddel i 2013. Vi har derfor ikke tilgjengelig data for indikatorene.

2.24.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Hovedmålet for Innovasjon Norges bioøkonomisatsing er å bidra til at flere norske bedrifter skal ta markedsposisjoner innen avansert foredling av fornybare bioråvarer og bidra til bærekraftig produksjon av kjemikalier, ingredienser og materialer. I dette arbeidet benytter satsingen en kombinasjon av etablerte og nye virkemidler.

Mobiliseringsarbeidet har resultert i økt oppmerksomhet om nye produktmuligheter, utløst en rekke FoU prosjekter innenfor ønsket målgruppe (også prosjekter det ikke søkes om tilskudd), stimulert flere internasjonale partnerskap og bidratt til kryssbefrukning mellom ulike sektorer. Dette arbeidet vil trappes opp i 2014 og involverer stadig flere av Innovasjon Norges distriktskontor. Tilskudd til utredning av nye forretningsmuligheter for tare, naturgass og cellulose er viktige bidrag til større kunnskap om nye verdikjeder i norsk næringsliv.

Bioraffineringsprogrammet gir tilskudd til verifisering av ny teknologi (Technology Readiness Level 3-5). I tillegg stimulerer mobiliseringen prosjekter innen oppskalering av nye prosesser innen bioraffinering (TRL 5-7). Innenfor Miljøteknologiordningen er det i 2013 gitt 8 tilsagn på tilsammen 22 mill. kroner

innen oppskalering av bioprosesser, se kap. 12.14. Samspillet mellom Bioraffineringsprogrammet og Miljøteknologiordningen er av meget stor betydning for å kunne stimulere bioøkonomiske verdikjeder på en helhetlig måte.

Samspillet med Forskningsrådet og SIVA står sentralt i arbeidet med å stimulere norsk bioøkonomiske næringsliv. Det ble i 2013 iverksatt et omfattende koordineringsarbeid både internt mellom de tre virkemiddelaktørene og i forhold til relevante EU programmer, f.eks. Horizon 2020 og ulike ERA-net.

2.24.4 Avvik

Ingen vesentlige avvik

2.24.5 Særlig om 2013

Dette er en ny satsing med et tilhørende nytt tilskuddsprogram og 2013 hadde som mål å legge grunnlaget for ambisjonsnivå og policy fremover. Erfaringene fra pilotåret bekrefter både det næringsmessige potensialet og interessen blant bedriftene innenfor et bredt spekter av sektorer.

2.24.6 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

Det er betydelig overlapp mellom generell mobilisering og gjennomføring av tilskuddsordningen (Bioraffineringsprogrammet), skjønnsmessig fordelt i tabellen over. Samlet utgjorde mobilisering og administrasjon 2,0 mill. kroner, men dette var i pilotåret finansiert gjennom en tidligere bevilgning til forprosjektet innen bioøkonomi og sektormobilisering.

2.25 Trebasert innovasjonsprogram

Trebasert Innovasjonsprogram arbeider for økt bruk av tre, og økt verdiskaping for trebearbeidende bedrifter over hele landet. Målgruppen er byggsektoren med tilgrensende aktører. Gjennom programmet støttes utviklingsprosjekter i næringslivet, både rettet mot utvikling av nye bruksområder for tre og utvikling av nye og eksisterende bedrifter.

Virkeområdet for programmet er innenfor alle tre delmål, men ekstra innsats rettes mot vekst i bedrifter og forprosjekt mot etablering av innovasjonsmiljøer.

2.25.1 Aktiviteter og leveranser

Leveranser	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Bedriftsrettede prosjekter		32,2	68
Bransjeprojekter		3,1	9
Mobilisering og adm.		10,9	7
SUM Tilskudd	53,5	46,1	84

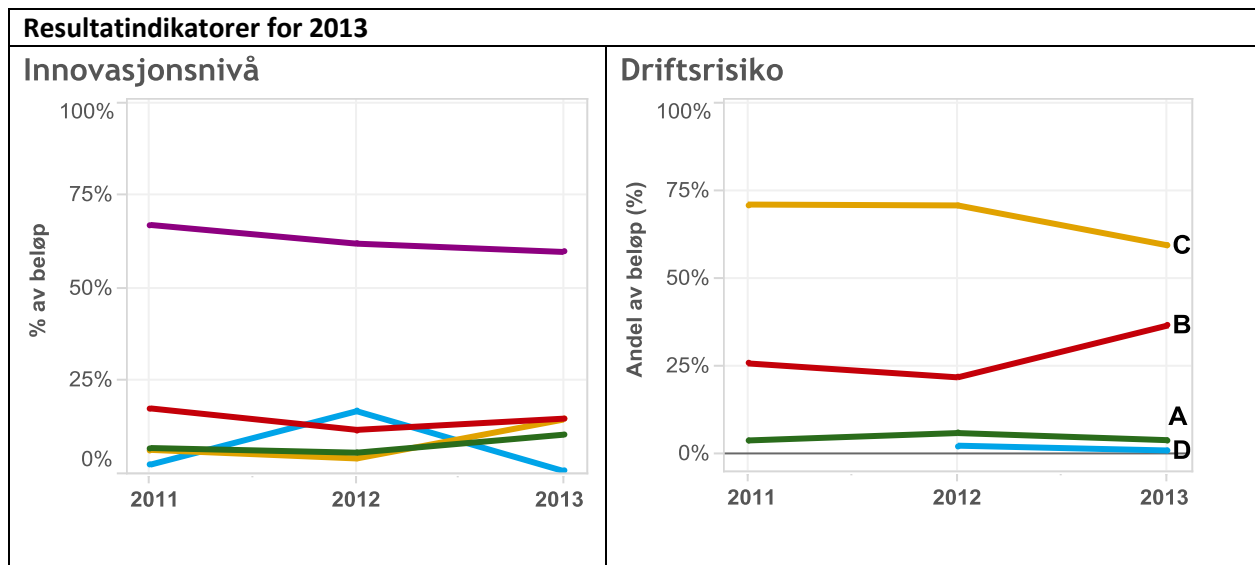
Rammen for 2013 består av ordinær bevilgning over statsbudsjettet 27 mill. kroner, tilleggsbevilgning i revidert statsbudsjett som tiltakspakke til skogsindustrien 15 mill. kroner,- samt overføring fra tidligere år kr 6,4. Udisponerte midler 7,4 mill. kroner overføres til rammen for 2014.

Aktiviteten har vært stor og på samme nivå som i 2013. Det er også i 2013 benyttet andre virkemidler, som eksempelvis distriktstiltak utviklingsmidler inn mot skog- og tresektoren.

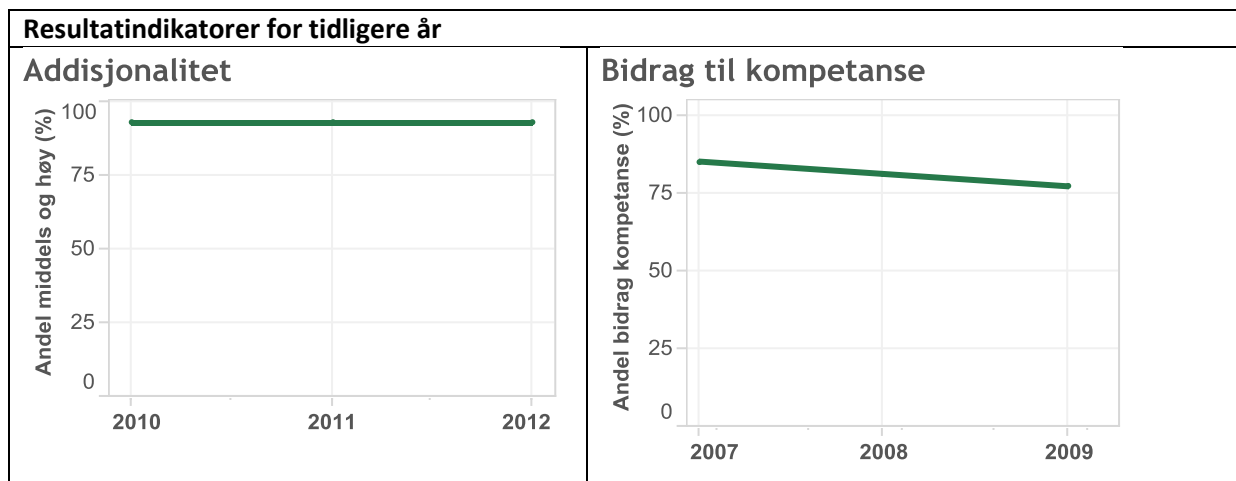
Aktiviteten i programmet har i 2013 fokusert ennå sterkere på bedriftsrettede tiltak, jfr tabellen over. I henhold til LMD sitt oppdragsbrev er det også etablert en ekstra innsats mot urbant trebyggeri og bruk av tre innen samferdselsektoren. Dette er gjort gjennom egne nasjonale mobiliseringsprosjekter for økt leverandørutvikling og innovasjon. Videre er mobiliseringsrollen som «tre drivernettverket» representerer videreutviklet. I 2013 har Sogn og Fjordane fått egen pådriver for innovasjon i bruk av tre, og både Nordland og Finnmark er i ferd med få på plass egne pådrivere. Dette betyr at det finnes et operativt mobiliseringsnettverk for økt verdiskaping i bruk av tre fordelt over alle landsdeler.

Det er i 2013 gjort en betydelig innsats i formidling av resultater fra programmet. Mange oppslag i media om konkrete prosjekter har synliggjort nye muligheter for bruk av tre. Flere sentrale aktører i byggmarkedet er nå med i utviklingsprosesser som vil kunne bidra til økt trebruk framover. Eksempler på dette er Avinor sin utvikling av flyplassterminal og bygging av hybelbygg for studenter som nå vurderes flere steder i Norge.

2.25.2 Resultater og effekter

Innovasjonsnivået viser små endringer, men med en liten dreining fra innovasjon på nasjonalt nivå til bedrifts- og regionalt nivå. Dette forklares med en økende andel bedriftsprosjekter i forhold til bransjeprosjekter. Videre har tiltakspakkene de senere årene åpnet for at programmet også har kunnet støtte utviklingsprosjekter med mindre innovasjon, typiske opplærings- og bedriftsutviklingsprosjekter som er viktige effektiviseringstiltak og som bidrar til økt verdiskaping. Dette er sannsynligvis også grunnen til at driftsrisiko i bedriftsrettede prosjekter går noe ned. At driftsrisiko øker noe på saker med innovasjon på internasjonalt nivå er naturlig ut fra de utfordringene skogsindustrien nå står overfor i mange land.

Addisjonaliteten ligger stabilt meget høyt for dette programmet. At bidrag til kompetanse går noe ned avspeiler også at andelen bransjeprosjekter går noe ned. Disse har i stor grad vært rene kompetanseprosjekter til nytte for hele næringen.

2.25.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Programmet startet i 2000 og er evaluert i 2004 og 2011. Begge evalueringer konkluderer med at programmet er viktig for utviklingen på tresektoren.

Programmet har vært utløsende på mange prosjekter der nye løsninger med bruk av tre har vært krevende. Disse vises nå fram i ulike sammenhenger. Synliggjøring av mulighetene for økt bruk synes derfor å ha kommet langt.

Når det gjelder utvikling av leverandørbedrifter i Norge for å få økt norsk verdiskaping og produksjon har utfordringene vært større enn antatt. Videre satsing bør derfor fokusere ennå sterkere på dette området.

2.25.4 Avvik

Ubrukt del av rammen vil bli overført 2014 og bidrar til å utjevne de store variasjonene mellom årene.

2.25.5 Særlig om 2013

Næringen har de to siste årene hatt store utfordringen når det gjelder konkurranse med utenlandske bedrifter. Import av trevarer øker sterkt og eksporten av bearbeidede produkter fra Norge går ned. Spesielt har utfordringene på treforedlingssiden skapt bekymring for hele skognæringen. Næringen er imidlertid veldig klare på at det er viktig å videreutvikle bruk av tre inn mot byggmarkedet, som Trebasert innovasjonsprogram er rettet mot. Denne delen av næringen bidrar mest til verdiskapingen, og er derfor avgjørende for å øke verdiskapingen i den samlede skognæringen. Regjeringens tiltakspakker til næringen i 2012 og 2013 har bidratt til å sette fokus og stimulere til ny aktivitet, innovasjon og utvikling i skognæringen. Antall søknader til programmet er større enn noen gang og i 2013 bevilget Innovasjon Norge over 100 millioner kroner fra ulike ordninger, til utviklingsprosjekter innenfor næringen.

2.25.6 Støttende analyser

Det er gjennomført mange analyser av næringen siste to år, jfr liste.

Generelt pekes det på at både rammebetingelser, organisering og ikke minst FoU er viktig for å utvikle næringen framover.

- Evaluering av Trebasert innovasjonsprogram (Pöyry 2011)
- Norsk treforedlingsindustri – Nye utfordringer (DAMVAD 2012)
- Skogbasert næring 2025 – En foresightbasert strategiprosess (PAN innovation 2013)
- Skog og trenæringen – Status og utvikling 2005-11 (MENON 2013)
- Verdiskapingsanalyse av kystskogbruket (DAMVAD 2013)

2.25.7 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

Totale administrasjonsutgifter ble 5,1 mill. kroner. Rammen var kr 5 mill. Overforbruket ble inndekket gjennom overføring fra ubenyttede midler fra Bioenergiprogrammet.

2.26 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv

Utviklingsprogrammet for lokalmat og grønt reiseliv hadde sitt første leveår i 2013, men har en lang historie gjennom de sammenslåtte programmene som startet med Verdiskapingsprogrammet for norsk matproduksjon i 2001. Aktiviteter i programmet har variert siden oppstart, men målet om økt mangfold av lokale produkter med høy kvalitet har vært gjennomgående. Fra 2013 ble det besluttet at det nye programmet skulle arbeide på tre områder; bedriftsrettede finansieringstjenester, bedriftsrettede kompetansetiltak og omdømmetiltak.

Innovasjon Norge ønsker spesielt å stimulere til vekst i bedrifter, forpliktende bedriftsnettverk og mer slagkraftig satsing på regional utvikling innen mat og reiseliv. **Programmet** gir økte muligheter for å knytte tette relasjoner mellom mat og reiseliv og vektlegge muligheter for økt samarbeid mellom reiseliv, innlandsfiske og matbedrifter, f.eks. gjennom bedriftsnettverk og temasatsingene under grønt reiseliv.

2.26.1 Aktiviteter og leveranser

Leveranser	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Vekst		16,3	19
Produsentsammenslutning		8,7	15
Sum Bedriftsfinansiering	22,0	25,0	
Kompetanse fra Navene	10,0	9,8	
SIVA og Matmerk	4,0	4,0	
Kompetanse fra IN		1,3	
Sum Kompetanse	14,0	14,8	
Tilskudd til grønt reiseliv	11,0		
- Bygdeturismekampanjen		5,7	
- Norgeskampanjen		2,0	
- Temasatsingen		3,3	
Grüne Woche	6,7	6,7	
Bondens Marked sentralt	1,6	1,6	
Regionale festivaler og samarbeid	5,3	5,3	
Aktiviteter innen Mat og Reiseliv	4,4	5,1	
Sum Omdømme	29,0	29,8	
Totalt	65,0	69,8	

Kommentar til tabellen over, og avvik mellom ramme og forbruk:

Styringsgruppen for utviklingsprogrammet vedtok et budsjett på kr 65 mill for 2013. Tilgjengelige midler samme år var 78 mill. Med bakgrunn i stor etterspørsel på vekst og produsentsammenslutning fikk IN aksept av styringsgruppen til å benytte inntil 70 mill i 2013. Dette vil si at vi har 8 mill til overføring i 2014 slik at man kan gå inn i 2014 med mindre reduksjon i aktivitetsnivå enn tilgangen på nye midler skulle tilsi.

Bedriftsfinansiering

De siste årene har aktivitetene i programmet vært rettet mot vekstkraftige bedrifter og økt fokus på forpliktende produsentsammenslutninger. Fra 2013 har disse to tjenestene vært hovedtilbudet under bedriftsfinansiering. Med utgangspunkt i tabellen over ser vi at etterspørselen etter vekstkapital og forpliktende nettverk har vært større enn budsjettet, og har doblet seg siden 2012. Vi vet ut fra undersøkelser utført av bl.a. Bygdeforskning at ønske om vekst blant denne gruppen bedrifter er stor og nå ser vi også at flere tør å satse. IN erfarer at det er flere etablerte bedrifter som ønsker vekst, mens gründere (bedrifter under 3 år) er mer interessert i forpliktende nettverk. Det har vært en dobling

i antall vekstsaker i 2013, og antall forpliktende nettverk øker også. Innovasjon Norge ønsker å være i enda tettere dialog med krevende bedrifter og prosjekter innen veskt og bedriftsnettverk, noe som vil kreve ytterligere timeinnsats fra INs side. Forretningsmodellering er den viktigste øvelsen i et innovasjonsprosjekt, og det kan lønne seg at IN bruker mer tid i bedriftens innovasjonsprosess (Ref. Dublin, Ten types of innovation og INs bruk av Osterwalder som prosessverktøy).

Kompetanse

For å oppnå vekst og skape mer robuste bedrifter tilbyr Innovasjon Norge et bredt tilbud av kompetanseaktiviteter både matfaglige, gjennom de 5 kompetansenettverkene, og generelle forretningsrelaterte tilbud, gjennom Matmerk og IN. Kompetanse er en viktig aktivitet i arbeidet med å bidra til bedriftens suksess. Med bakgrunn i Innovasjon Norges kundeeffektundersøkelse svarer 90 % av kundene at de ikke ville satse uten tilførsel av kunnskap og kapital. I 2012 ble det gjennomført en evaluering av kompetansenettverkens kompetansetilbud. Resultatene av evalueringen førte til en spissing av det matfaglige tilbudet til kompetansenettverket og en tydeliggjøring av det forretningsmessige tilbudet fra Matmerk og IN. Målet er at de 5 regionene har et likelydende tilbud som dekker bedriftens behov hele veien i utviklingsfasen. Innovasjon Norge jobber med å utvikle tilbudet videre.

Omdømme

Omdømme og kompetanse henger nøye sammen, men vi har valgt å ha omdømme som et eget aktivitetsområde. Lokalmat og grønt reiseliv er i vinden, og mye er takket være felles aktiviteter mot kunden. Vi må utnytte situasjonen og knytte maten opp mot aktiviteter og verdier som er av mer varig karakter. Synliggjøring av regionale/lokale forskjeller, unikhet i lokale produkter og tjenester som settes inn i en sammenheng som regionen kan markedsføre seg på er viktige omdømmebyggende aktiviteter. Erfaringene med denne måten å jobbe på er gode og bidrar til å synliggjøre roller og mål også for de offentlige virkemiddelaktørene.

Av større omdømmeprosjekter har vi Matstreif og Grüne Woche, disse får også høy score som kompetansearena. Det er viktig å utvikle samarbeidsarenaen mellom lokalmat og reiseliv. For mange matprodusenter er reiseliv en viktigere og viktigere omsetningskanal, og er med på å bygge stolthet og omdømme for regionen. Flere store aktiviteter i 2013, eksempelvis lokalmat på Hurtigruta og deltagelse av lokalmat på SMAK messen (større enn tidligere), kåring av Årets Matfunn på SMAK messen, salgsrekord for Bondens Marked, Matstreif og på flere regionale matfestivalene i Bergen og Trondheim.

Nasjonale og internasjonale kampanjer og temasatsinger grønt reiseliv

De nasjonale kampanjene og temaprojektene forutsettes videreført på samme nivå som tidligere.

Bygdeturismekampanjen

Kampanjen skal bidra til å øke kjennskapen og kunnskapen om Norge som feriemål for norske turister gjennom økt kunnskap om mulighetene og mangfoldet i tilbudene innenfor bygdeturismen. Dette er en svært viktig markedsføringskanal for de små reiselivsbedriftene, og forutsettes videreført på samme nivå som tidligere år.

Norgeskampanjen

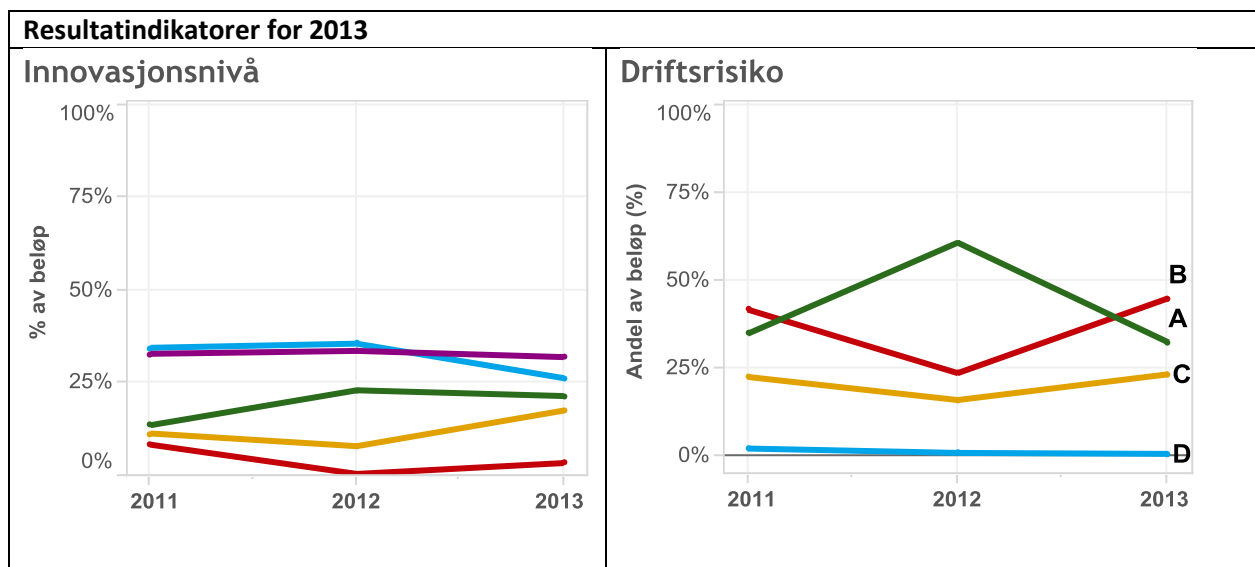
Kampanjen skal bygge kunnskap og kjennskap, og gi den norske turistene mange gode grunner til å velge Norge, norske destinasjoner og produkter for reiser hele året.

Temaprojekter

Vandring, sjøfiske og sykkel har i flere år vært viktige aktiviteter som har vært markedsført gjennom Utviklingsprogrammet for lokalmat og grønt reiseliv. Disse aktivitetene har hatt veldig god

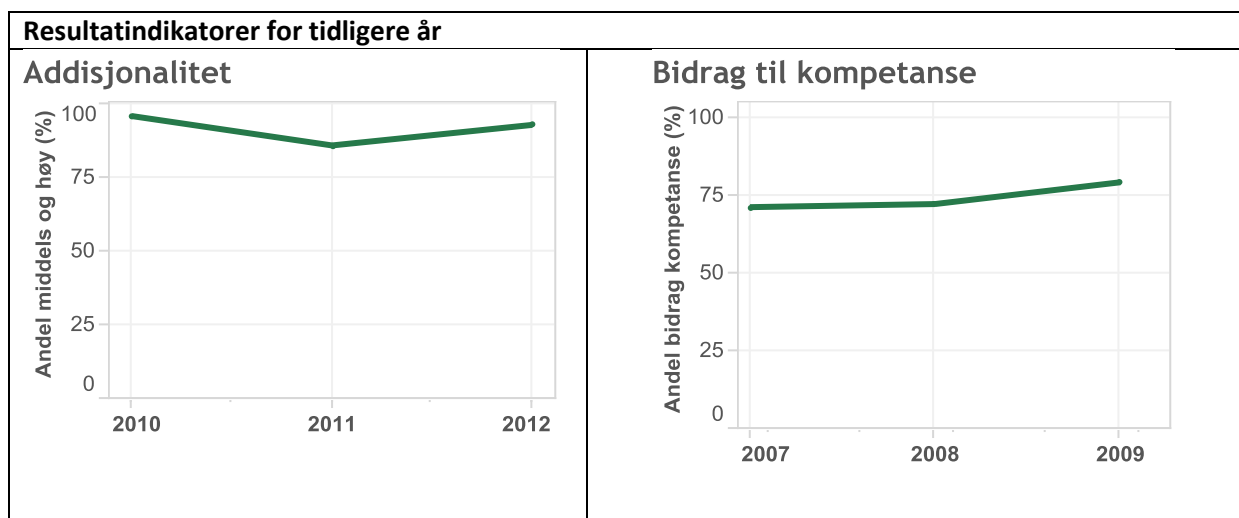
tilbakemeldinger fra deltakerne i prosjektene. Det er etterspurt etablering av flere markedsaktiviteter bl.a. av fuglekikking, men av ressursmessige årsaker er ikke dette prioritert i dag.

2.26.2 Resultater og effekter

Figur 4. Addisjonalitet og bidrag til kompetanse viser kun data fra lokalmatprogrammet. Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv er ikke inkludert i kundeeffektundersøkelsen.

Hovedtrekkene fra tabellen viser ingen store endringer fra tidligere år. Tabellen viser imidlertid at andel A-bedrifter går ned, og antall B-bedrifter går opp. Dette forklares med at vi arbeider mer med vekstbedrifter som er eldre enn 3 år, og disse er mer profesjonelle. Finansiering av mindre enkelbedrifter er fra 2013 overført til BU-midlene. Det har skjedd noe i bransjen, og satsing på lokalmat har blitt mer akseptert og er mer business. Da skulle man tro at risikoen ble mindre. Det kan vi ikke si, men de vekstbedriftene som satser, satser mer enn tidligere. De foretar større investeringer og en konkurs får større konsekvenser. Dette er også grunnen til at det er viktig å gi et helhetlig tilbud til bedriftene, det er viktig å kjenne bedriften og deres behov, bedriften ser ikke alltid behovet tydelig selv. Når det gjelder bedriftens innovasjonsnivå, ligger den ganske jevnt. Innovasjon Norge har verktøy som Osterwalder business model, som benyttes i dialog med nøkkelt kunder og som i større grad kan benyttes i dialog med den krevende kunden vi har med å gjøre her.

Andelen middels og høy addisjonalitet er stabilt høy. Bidraget til kompetanse ser ut til å ha en positiv trend.

3.26.3 Samlet vurdering av virkemiddelets måloppnåelse

I 2013 oppnådde IN de mål vi satt oss. Med hensyn til vekst og produsentsammenslutninger er innsatsen doblet fra 2012, og over 10 saker måtte vente til 2014. Den store pågangen av saker i 2013 har vært inspirerende og krevende, og en liten undersøkelse i eget nettverk tyder på at interessen er like stor fremover.

Kompetansetilbudet har vært inne i en justeringsfase i 2013, men aktivitetene har vært på samme nivå som tidligere. Både INs forretningsmessige tilbud og Kompetansenettverkens matfaglige tilbud, er viktig for bedriftens utvikling og vekst. Når det gjelder Kompetansenettverket sitt tilbud ble det evaluert i 2012, og Innovasjon Norge er i gang med et arbeid for å tilpasse kompetansetilbudet og få til et bedre samarbeid mellom tilbyderne. Det er viktig å møte kundens behov på en best mulig måte og samtidig forenkle tilbudet. Det er bl.a. opprettet en felles aktivitetskalender på Innovasjon Norges matsider, som synliggjør hele tilbudet i Norge.

Med hensyn til omdømmesatsingen er det viktig å fortsatt ha et stort trykk på fellesaktiviteter både regionalt og nasjonalt. IGW har bl.a utviklet seg til å bli en unik møteplass og for næringen og for regionsamarbeidet. På Matstreif er det større pågang for å delta enn noen sinne, og omsetningen i 2013 oversteget alle rekorder. Av de besøkende på Matstreif er 85% planlagt besøk, noe som øker hvert år. Det tar tid å bygge robusthet i næringen, og etter hvert som omsetningen øker kan vi også heve brukerbetalingen for denne type fellesaktiviteter bedriftene deltar på.

3.26.4 Andre kommentarer

Behovet har vært større enn det vi har av tilgjengelige midler. I tillegg til utviklingsprogrammet, brukes det f.eks. fylkesvise bygdeutviklingsmidler og midler fra fylkeskommunen til å utvikle mat- og reiselivsbedrifter. Vi brukte 14 mill. kroner av BU-midlene på mat og reis i 2013, mot 10 mill. kroner i 2012. Det vil si at vi bare har brukt 4 mill. kroner av de 22 mill. kroner som ble overført BU, fra rammen til Utviklingsprogrammet for lokalmat og grønt reiseliv. Alle virkemiddelaktørene i en større region bør koordinere sine aktiviteter på en slik måte at pengene totalt sett rekker til prioriterte oppgaver.

3.26.5 Særlig om 2013

Større aktivitetsnivå enn på lenge. Optimisme i næringen, og større grad av profesjonalisering.

2.26.3 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

Totalt ble det i 2013 brukt 19,3 mill. kroner i direkte prosjektkostnader og 10,2 mill. kroner i egen bemanning og overhead. Dette er i tråd med oppdragsbrevet som spesifiserer at Innovasjon Norge i 2013 kan bruke 8 mill. kroner til administrasjon og i tillegg 2,7 mill. kroner for arbeidet med IGW.

2.27 Fylkesvise bygdeutviklingsmidler, tilskudd og rentestøtte

Virkeområdet til de fylkesvise bygdeutviklingsmidlene er utvikling av næringsvirksomhet på og i tilknytning til landbrukseiendommer, både tradisjonelt landbruk og tilleggsnæringer. Fra 2013 er investeringer i bioenergianlegg på landbrukseiendommer og i veksthus omfattet av de fylkesvise bygdeutviklingsmidlene som øremerket ramme.

Det kan gis støtte til fysiske investeringer for tradisjonelt landbruk, tilleggsnæringer og bioenergianlegg på gårdsbruk, samt etablerertilskudd og bedriftsutvikling for tilleggsnæringer. Videre kan det gis rentestøtte for lån som tas opp i forbindelse med fysiske investeringer innen tradisjonelt landbruk og tilleggsnæringer.

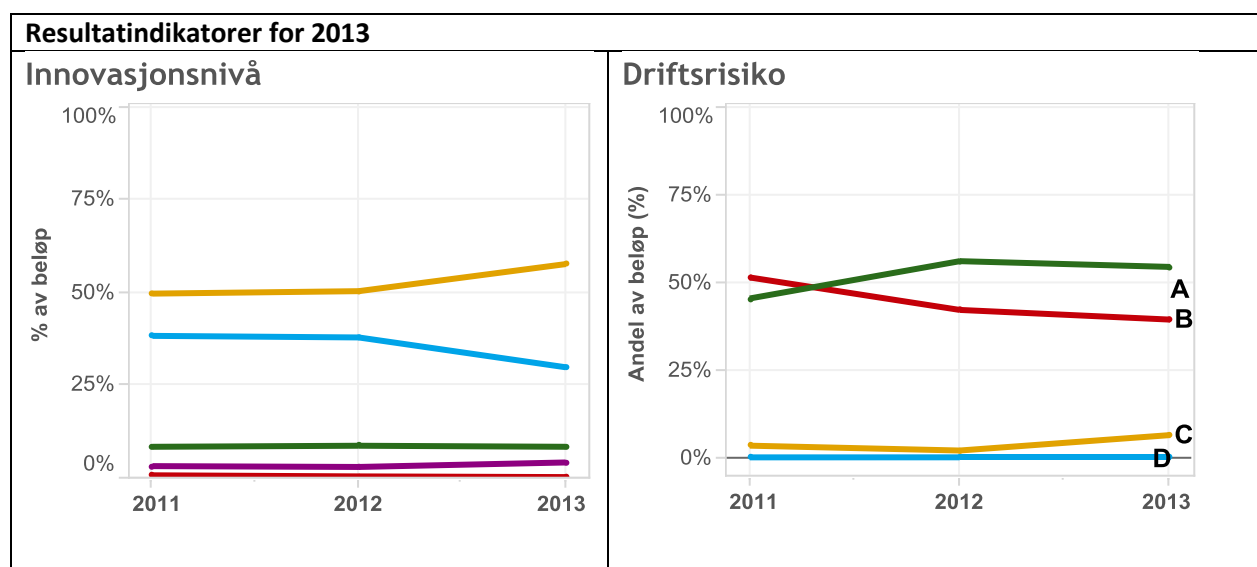
Knapt 80 % av tilskuddsmidlene og over 90 % av lånerammen for rentestøtte går til fornying av produksjonsanlegg for tradisjonelt landbruk, dvs delmål vekst i bedrifter. Støtte til tradisjonelt landbruk er i hovedsak knyttet til delmål vekst i bedrifter, mens en betydelig del av de vel 20 % som går til andre bygdenæringer er knyttet til delmål entreprenørskap.

2.27.1 Aktiviteter og leveranser

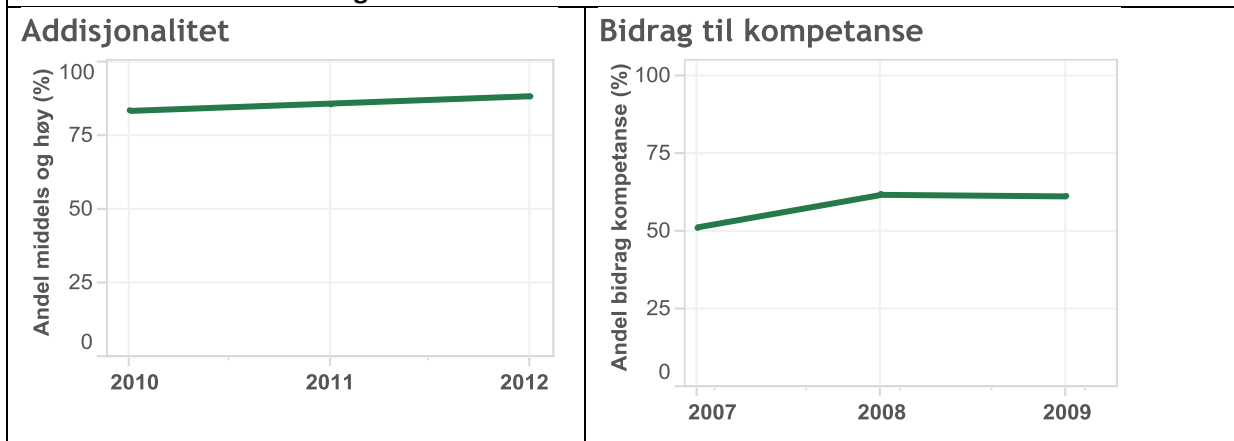
Leveranser	Ramme (mill. kroner)	Forbruk (mill. kroner)	Antall tilsagn
Tilskudd fylkesvise BU midler	456,5	505,1	1 527
Rentestøtte	962,7	1 135,8	697

Forbruket har kunnet være større enn rammene for 2013 p.g.a. udisponerte midler fra tidligere år. Antall tilsagn er høyere enn i 2012, dette skyldes både høyere rammer til næringsutviklingsformål og overføring av bioenergianlegg på gårdsbruk fra bioenergiprogrammet til fylkesvise bygdeutviklingsmidler. De fleste tilsagnene om rentestøtte får også tilsagn om tilskudd.

2.27.2 Resultater og effekter

Det er en viss økning i andelen saker med innovasjon på bedriftsnivå og tilsvarende reduksjon i «ikke relevant». Endringen antas i hovedsak skyldes større bevissthet av registrering av innovasjonsnivå på bedriftsnivå. For driftsrisiko er det bare mindre endringer.

Resultatindikatorer for tidligere år

Trenden med at andelen middels og høy addisjonalt øker svakt fortsetter i 2013, mens økningen i andelen som bidrar til økt kompetanse har stabilisert seg på nivå med 2012.

2.27.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Målt i produktivtvekst har landbruket hatt en vedvarende og høyere vekst enn de aller fleste andre næringene i Norge. Det meste av innovasjonen på høyt nivå (nasjonalt og internasjonalt nivå) skjer utenfor virkeområdet til bygdeutviklingsmidlene, men bygdeutviklingsmidlene spiller en betydelig rolle ved at de medvirker til at innovasjoner tas i bruk (innovasjon på bedriftsnivå) og bidrar dermed til den produktivtvekst som landbruket har.

Andel med middels og høy addisjonalt er høy og svakt økende, dvs. de fylkesvise bygdeutviklingsmidlene er i betydelig grad utløsende. Virkemidlet bidrar også i betydelig grad til kompetanseheving.

2.27.4 Avvik

Rammene for 2013 økte både som en følge av generell økning og at bioenergianlegg på gårdsbruk ble lagt til fylkesvise bygdeutviklingsmidler med øremerket ramme. Videre ble det på grunn av markedssituasjonen for svinekjøtt og konsumegg i løpet av 2013 innført full stopp i å medvirke i finansiering av utvidelser av produksjonskapasiteten for disse produksjonene. Ut over dette er det ingen store avvik i 2013 med hensyn til søknadsinngang og virkemiddelbruk.

2.27.5 Særlig om 2013

Tendensen fra 2009 og tiltakspakken med at en stadig større andel av midlene har gått til tradisjonelt landbruk er snudd i 2013, og andelen er redusert med ca 2 % både for tilskudd (ekskl. bioenergi) og rentestøtte.

Innovasjon Norge har foreslått for LMD at ordningen med øremerkete fylkesvise bygdeutviklingsmidler til bioenergianlegg på gårdsbruk avvikles, og at midlene tilbakeføres bioenergiprogrammet da dette representerer så vel forenkling som fleksibilitet.

2.27.6 Støttende analyser

For flere detaljer henvises til rapporten «Fylkenes bruk av bygdeutviklingsmidler 2013»

2.27.7 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

I 2013 ble det brukt 34,4 mill. kroner til administrasjon og gjennomføringskostnader for virkemiddelet. Dette er omtrent på samme nivå som for 2012 og i overensstemmelse med føringer fra departementet.

2.28 Sentrale bygdeutviklingsmidler

2.28.1 Kort beskrivelse av tjenesten

Virkeområdet for de sentrale BU-midlene er bedriftsovergrepene utviklingsprosjekter.

2.28.2 Beskrivelse av formål/målsetting med tjenesten

Formålet med midlene er å kunne støtte opp om bedriftsovergrepene utviklingsprosjekter som har interesse/nytte for større gruppe bedrifter, for eksempel innen en produksjonsgren eller bransje både for tradisjonelle produksjoner og nye næringer. Fra 2013 er tilsvarende midler for bedriftsovergrepene utviklingsprosjekter innen Inn på tunet innlemmet i sentrale bu-midler.

2.28.3 Ressursbruk

Ramme 2013 (mill. kroner)	Disponibel ramme 2013 (inkl. overføringer, annulleringer osv.)	Innvilget tilsagn per 31.12.2013
8,0	12,3	8,2

2.28.4 Rapportering på relevante statistikkdata

Prosjektene som er støttet er delvis oppfølging av tidligere igangsatte prosjekter. Prosjektene er av både generell karakter og knyttet opp mot bestemte produksjonsgrener. Totalt er det gitt 17 tilsagn som fordeler seg på:

Tema	Antall	Beløp (mill kr)
Inn på tunet	5	1,1
Hagebruk	4	3,2
Husdyr	2	0,4
Foredling mat	1	1,2
Rekruttering/utdanning	2	1,4
Diverse	3	0,9
Sum	17	8,2

2.28.5 Evalueringer og kundeeffektundersøkelser

Sentrale bu-midler inngår ikke i kundeeffektundersøkelsen.

2.28.6 Risikofaktorer/utfordringer

Norske primærprodusenter er små, og kan derfor i begrenset omfang selv å forestå FoU. Dette er tradisjonelt ivaretatt av "fellesskapet" i form av f.eks. bransjeorganisasjoner eller produsentsammenlutninger. Det finnes mange eksempler på at sentrale BU-midler har vært svært viktige "fellesskapsmidler" for å fremme utvikling. Dette kan være områder som faller utenfor de prioriterte delene av verdiskapingsprogrammenes verdikjeder, og kan gjelde både tilleggsnæringer og innen tradisjonelle produksjoner uten sterk fellesskapsorganisering og fellesskapsøkonomi, som f.eks. frukt, bær og grønt.

2.28.7 Eksempel på vellykket prosjekt

Som eksempel på vellykket prosjekt kan nevnes det nylig avsluttete Løkprosjektet i regi Gartnerhallen. Prosjektet var et stort og bredspektret utviklingsprosjekt der hele verdikjeden (Gartnerhallen/Bama) samarbeidet. Nedenstående er hentet fra sluttrapporten for prosjektet

Prosjektet hadde som mål

- Sikre at den norske forbruker i framtida prefererer og øker sitt forbruk av norsk løk.
- Konkret produksjonsmål er en dobling av dagens volum (Gartnerhallens planlagte produksjonsvolum for de største løktypene for 08/09-sesongen) på 8 500 tonn innen 2014.

SAMMENDRAG

- Prosjektet har bidratt til økt forbruk av løk. Salget av norsk løk i hele Norge har økt fra 14 010 tonn i 2008 til 17 649 tonn i 2011, en økning på 25 %
- Salget av løk gjennom Gartnerhallen har økt fra 9 158 tonn i 2008 til 12 249 tonn i 2011, en økning på 34 %.
- Verdiøkningen av løk gjennom Gartnerhallen er på 41 %, noe som har bidratt til styrket økonomi hos produsent, pakkeri og omsetningen.
- Styrket økonomi har motivert til økt investering for norsk kvalitetsløk. Det har vært et sterkt og samlet fokus på styrking av løkkvaliteten i tråd med markedets ønsker hos produsenter, løkrådgivere, sortsleverandør samt pakkeriene og salgsleddet i verdikjeden GH/Bama.
- Før prosjektet startet var løkbransjen preget av en del frustrasjon og pessimisme. Dette har i stor grad snudd seg til optimisme, investeringsvilje og pågangsmot.

2.29 Konfliktforebyggende tiltak jordbruk/reindrift

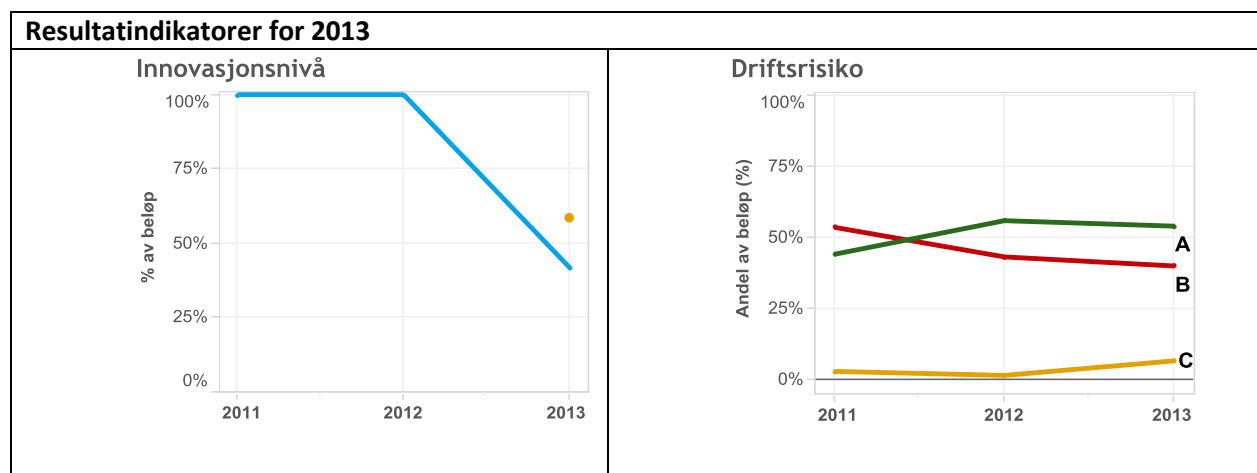
Ordningen med konfliktforebyggende tiltak er regulert gjennom forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part. Formålet er å bidra til reduksjon av konfliktnivået mellom næringene gjennom å støtte tiltak partene – normalt grunneier€ og reinbeitedistrikt er enige om, og som kommune og reindriftskontor samtykker i.

Midlene kan brukes til gjerdebygging, men også til nødløsninger for ekstra gjeting, ekstra foring og beiteundersøkelser. Midlene kan også benyttes til etablering av møteplasser/samtalefora mellom næringene, for å dempe eller avverge konflikter uten oppsett av fysiske anordninger. Dersom ikke annet blir bestemt i den enkelte sak, bevilges halvparten av tilskuddet fra Reindriftens utviklingsfond (RUF) og halvparten fra Landbrukets utviklingsfond (LUF).

2.29.1 Aktiviteter og leveranser

Leveranse	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
RUF	1,45	0,8 (0,6)	9 (7)
LUF	1,5	0,7 (0,6)	8 (7)
Sum		1,5 (1,3)	17 (14)

2.29.2 Resultater og effekter

Dette virkemiddelet har lite volum (under 10 tilsagn i året) Det tilsier at variasjoner i prosjektene fra år til år vil få store utslag på statistikken. Dette gjør det vanskelig å uttale seg om utviklingen i innovasjon og driftsrisiko. Ordningen er ikke en del av kundeeffektundersøkelsen og vi har derfor ikke noen data for addisjonalitet og bidrag til kompetanse.

Resultatindikatorer for tidligere år	
Addisjonalitet Ikke data	Bidrag til kompetanse Ikke data

2.29.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Virkemiddelet skal bidra til redusert konfliktnivå mellom ulike næringsinteresse. Vår vurdering er at det oppfyller dette formålet.

2.29.4 Avvik

Ingen vesentlige avvik

2.29.5 Særlig om 2013

Ingen vesentlige endringer fra 2012.

2.29.6 Administrasjon

Forbruk av administrasjons- og gjennomføringskostnader var i tråd med føringer i oppdragsbrev.

2.30 Bioenergiprogrammet

Programmet er finansiert av Landbruks- og matdepartementet, med formål å stimulere jord- og skogbrukere til å produsere, bruke og levere bioenergi i form av brensel eller ferdig varme. Programmet skal bidra til verdiskaping i landbruket basert på lokale bioenergiressurser og at det skal skapes aktivitet i hele landet. I tillegg til de økonomiske faktorene også legge stor vekt på at tiltak er et bidrag til reduserte klimautslipp og bidra til å nå Norges forpliktelser til CO₂-reduksjon i tråd med internasjonale forpliktelser.

Bioenergiprogrammet gir primært investeringsstøtte, men yter også støtte til, og gjennomfører informasjons- og utviklingsaktiviteter, som kan generere flere investeringsprosjekter.

2.30.1 Aktiviteter og leveranser

Forbruk, antall saker og planlagt produsert energimengde fordelt på prosjekttype.

Prosjekttype	Ramme mill kr	Forbruk (mill. kroner)		Antall saker		Energimengde GWh	
		2012	2013	2012	2013	2012	2013
Administrasjon		6,1		1			
Biogass		0,7	0,05	3	1	0,1	0,1
Brenselproduksjon		7,1	10,0	15	19		
Forprosjekt		1,2	1,1	11	11		
Forstudie		0,4	0,45	11	9		
Gårdsvarmeanlegg næring		21,9	25,6	121	115	17,3	19,6
Gårdsvarmeanlegg bolig		1,1	0,5	31	17	1,0	0,5
Kompetanse og utredning		1,0	2,1	6	11		
Varmesalgсанlegg		18,4	8,3	19	13	11,8	5,2
Veksthus		0,1	2,0	1	1	0,1	1,7
Totalt	52,6	58,1*	50,1	219	197	30,3	27,1

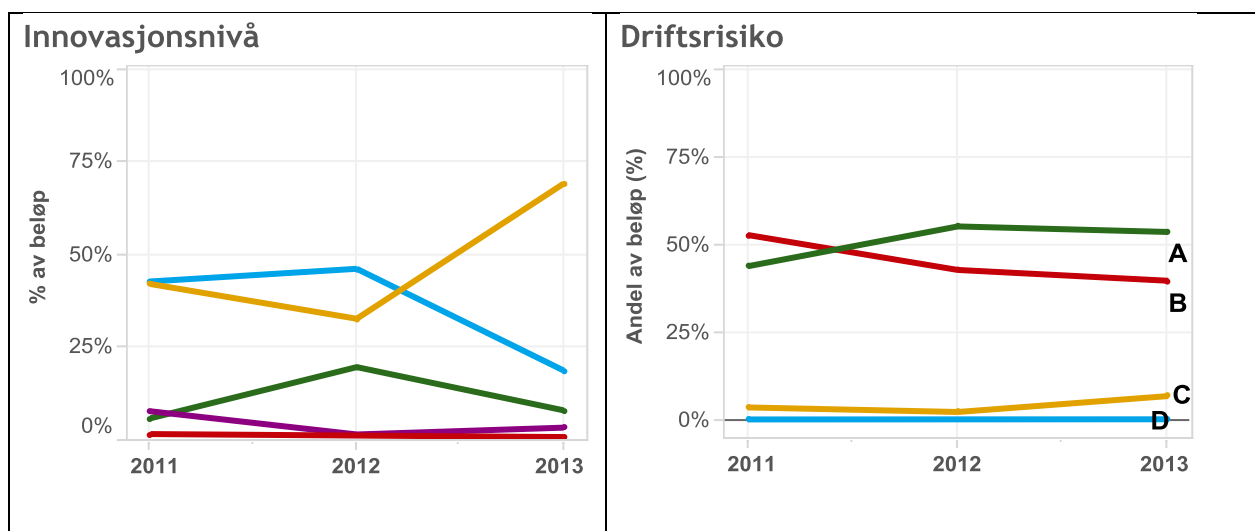
*Forbruket er inkludert administrasjon med kr 6,1 mill.

Rammen er fordelt med kr 18,2 mill på sentrale bioenergidler, kr 30,7 mill på den regionaliserte delen og kr 7,0 mill til flisproduksjonsinvesteringer. Av rammen til flisproduksjon ble det inndratt kr 3,3 mill og for å dekke underskudd ved SLFs flistøtteordning; slik at total ramme ble kr 52,6 mill. Alle sakene er miljørettede, igjennom at de tar i bruk fornybare energiresurser.

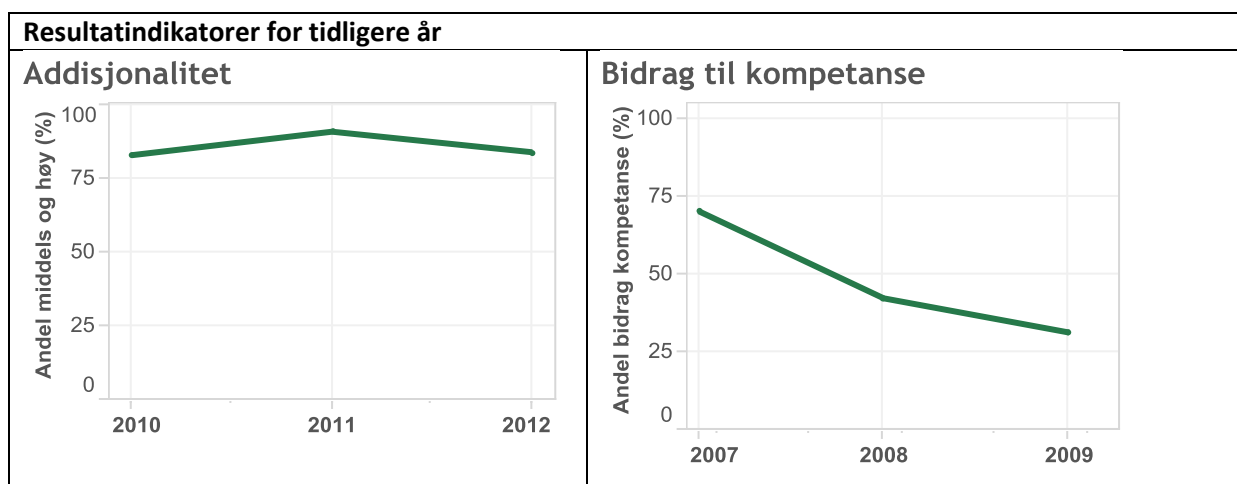
Totalt er det siden oppstarten av programmet i 2003, planlagt en produksjon på 265 Gwh. Effektundersøkelsene viser at dette stemmer godt med produksjon i de etablerte anleggene. For varmesalgсанleggene er det registrert 13,2 % høyere produksjon enn planlagt.

2.30.2 Resultater og effekter

Resultatindikatorer for 2013

For bioenergiprogrammet er det innovasjon på bedriftsnivå som er framtrepende og viser en økning i 2013. Prosjektene risiko har økt som følge av lavere konkurrerende energipris, dette har medført at bedriftene må ta høyere driftsrisiko.

Det er overraskende at bidraget til kompetanse fra programmet er lavt i og med at det har vært satset på kompetansehevede tiltak. Dette kan i noen grad skyldes at spørsmålene knyttet til kundeeffektøkelsene ikke samsvarer med kundenes oppfatning av kompetanseoverføring. Seviceundersøkelsen måler andelen kunder som gir tilbakemelding om at Innovasjon Norges kunderådgivere tilfører kompetanse som en del av søknadsprosessen. Denne viser i 2013 viser en høyere grad av kompetanseoverføring.

2.30.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Formålet med programmet er å få flere bedrifter i landbruket å ta i bruk mer bioenergi for å fase ut fossil energi og gjøre landbruket mer energinøytralt. Det har vært en liten nedgang i planlagt produksjon noe som var forventet med den lave energiprisen som har vært siste år.

Søknadstilgang i 2013 er litt lavere enn i 2012. Dette har sin årsak i at strømprisen i Norge har vært svært lav i 201 og at vi har hatt en mild vinter. Selv med lav strømpris er rammen på det nærmeste oppbrukt. Det er tydelig at bedriftene fatter sin beslutning ut fra dagens prisbilde på energi og ikke har

et langsiktig perspektiv både historisk og prognosert framover. Aktiviteten er lav på Vest-/Sørlandet og i Nord-Norge. For å møte denne utfordringen må informasjonsarbeidet og kompetansebygging om bruk av bioenergi fortsette. Spesielt vil erfaringene fra de som har tatt i bruk biovarme, være verdifulle for de som planlegger å investere. Informasjon overfor kjøpere av varme er også et område som vil være viktig å ta del i.

2.30.4 Avvik

Søknadstilgangen har vært betydelig lavere på varmesalg-sanlegg og tilskrives at konkurransen i markedet er vanskeligere med lav energipris.

Se forklaring på nedgang i bidrag til kompetanse over.

2.30.5 Særlig om 2013

Det er gjennomført studietur til Østerrike med 35 deltakere fra hele Norge for å lære mer om produksjon av biovarme og besøk på World Sustainable Energy Days (Energisparmesse) i Wels i Østerrike. Deltakerne var i hovedsak varme- og brenselprodusenter. Turen opplevdes som svært nyttig fra deltakerne. Foruten egen læring fikk flere av deltakerbedriftene gode kontakter i Østerrike som kan komme til nytte senere. I tillegg fikk deltakerne anledning til å diskutere bioenergispørsmål med hverandre, og etablerte kontakter som vil være verdifullt i deres eget nettverk.

Det er også i 2013 utviklet og igangsatt kurs for kjøpere av biovarme. Formålet med kurset er å bedre kompetansen blant kjøpere av vannbåren varme i offentlige etater/institusjoner og industribedrifter. Første kurs ble holdt for trøndelagsregionen og er planlagt gjennomført i flere fylker i 2014.

2.30.6 Støttende analyser

Det er i 2013 utført effektundersøkelser på varmesalg-sanlegg og på gardsvarmeanlegg.

Varmesalgundersøkelsene viser positive driftsresultater, reduserte klimautslipp og et støttenivå langt under grønne sertifikater som noen av de viktigste resultatene fra effektundersøkelsen for varmesalg-sanlegg. Følg link for å lese mer:

<http://www.innovasjon Norge.no/no/Landbruk/Nyheter/Salg-av-varme-gront-og-lonnsomt/#.Uu-PBKPKxaQ>

For gardsvarmeanleggene viser undersøkelsen at eierne av biovarmeanlegg framstår totalt sett som en svært fornøyd gruppe med lønnsomhet, investering, tekniske løsninger, tidsbruk til drift og vedlikehold og brenselstilgang og – kvalitet. De vurderer sin egen kompetanse om drift og vedlikehold til å være god, og er også fornøyd med montører, servicepersonell og bistand til planlegging og prosjektering av anlegget. Følg link for å lese mer: <http://www.innovasjon Norge.no/no/Landbruk/Nyheter/Norsk-biovarme-er-konkurransedyktig/#.Uu-Q76PKxaQ>

Undersøkelsene bekrefter at formålet med bioenergi programmet om at norsk landbruk skal levere og ta i bruk bioenergi har vært vellykket, og at det er oppnådd en betydelig reduksjon av fossil energi.

2.30.7 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

Administrasjon for programmet er delt med kr 2,3 mill. kroner på de regionaliserte midlene (gardsvarmeanlegg og veksthus), som inngår i administrasjonsbevilgningen for de fylkesvise bygdeutviklingsmidlene. IN har en ramme for administrasjon for de sentrale midlene på kr 3,8 mill. kroner på sentrale midler (varmesalg, biogass og utvikling/kompetanse).

2.31 Reinprogrammet

Hovedmålet for reinprogrammet er å oppnå mer verdiskaping innen produksjon, kommersialisering og salg av reinkjøtt og biprodukter fra rein. Midlene skal komme reindriftsutøverne til gode. Det betyr at støtte til videreforedlingsbedrifter skal ha en økonomisk effekt for reindriften enten i form av økt pris eller økt salgsvolum. Tjenesten skal i hovedsak bidra til å nå målet om flere vekstkraftige bedrifter. I særskilte tilfeller kan det også gis støtte til nyetableringer.

2.31.1 Aktiviteter og leveranser

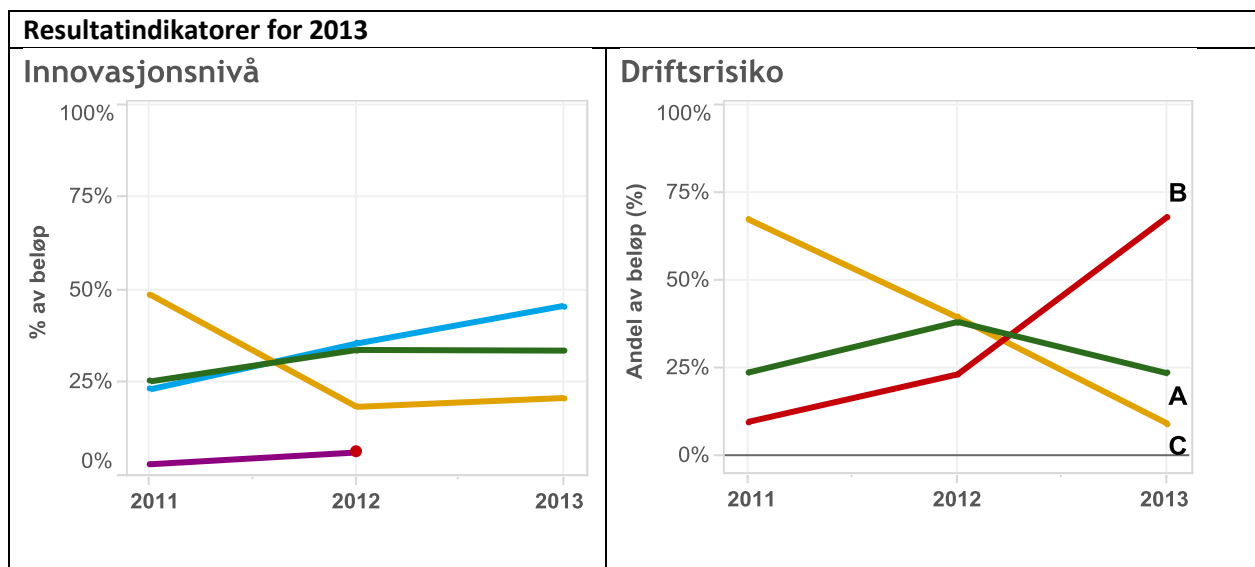
Virkemiddel	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Tilskudd	10,8	6,0	17

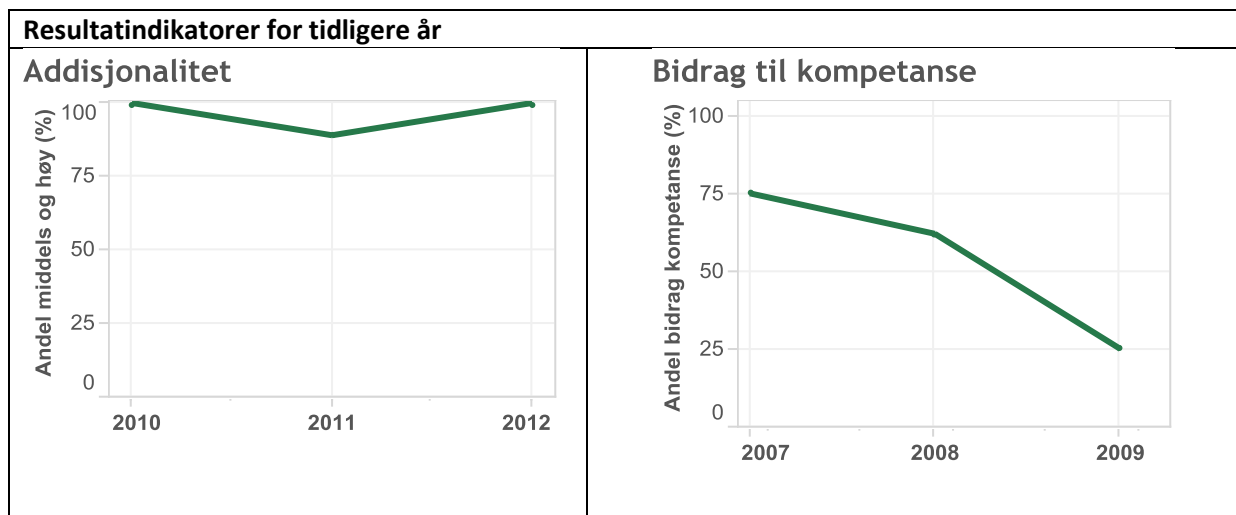
Sakene fordeler seg jevnt etter reindriftsområdene med 7 saker totalt i Finnmark, 5 i Troms og Nordland, samt 7 i Nord- og Sør-Trøndelag. Hedmark og Oppland har ingen saker i 2013, men målgruppen i området kjenner godt til distriktskontoret og dets muligheter.

Det er i 2013 innvilget kr 5 957 570. Innvilgede saker gjelder i all hovedsak bedriftsutviklingstilskudd samt deltakelse på salgsrettede arrangementer.

Omsøkte midler fra reinprogrammet ved utgangen av 2013 er kr 9 138 516 fordelt på 22 saker.

2.31.2 Resultater og effekter

Det er fortsatt høy grad av addisjonalt i programmet og dette vil sannsynligvis vedvare med høyt nivå. Den strategiske dreiningen Reinprogrammet har gjort i forhold til VSP-Rein i 2012, vil sannsynligvis øke kompetanseindikatoren de kommende år da Reinprogrammet har et bredere fokus på kompetanseheving generelt og særlig i utløste prosjekter.

2.31.3 Samlet vurdering av virkemiddelet måloppnåelse

Bedriftsutvikling av eksisterende bedrifter står for 55 % av innvilgede midler i 2013. Gründere er gitt 19 %. Dette er i tråd med de mål som er satt for programmet. Oppdragsgiver ønsker ikke at det skal stimuleres til etablering av nye småskala videreførelses- og slakteanlegg så fremt det ikke er stor grad av innovasjon i forretningsideen. Uspesifiserte prosjekter utgjør 26 % av innvilgede midler og er nettverks og kompetansehevede tiltak samt salgrettede arrangementer.

2.31.4 Avvik

Etter avviklingen av VSP-Rein og innføringen av Reinprogrammet opplevde Innovasjon Norge i 2012 en stagnasjon i antall søknader. Vi ser imidlertid nå at dreiningen avtalepartene har ønsket ser ut til å få effekt. Vi opplever det slik at bransjen begynner å få forståelse av de muligheter Reinprogrammet gir. 2013 har vært et år med økt søkermasse, men grunnet midlertidighet har vi ikke fått full effekt. Administrasjonen vil jobbe aktivt med fokus på å få frem de muligheter som finnes i programmet, og Innovasjon Norge for øvrig.

2.31.5 Særlig om 2013

Ingen særskilte hendelser. Aktiviteten har vært som normalt.

2.31.6 Administrasjons og gjennomføringskostnader

Det er brukt 1,3 mill. kroner til administrasjon av Reinprogrammet i 2013, dette er en økning på 0,4 mill. kroner fra 2012 som skyldes økt aktivitet.

3 Annen rapportering

3.1 Tiltakspakken for skogindustrien

I revidert nasjonalbudsjett 2013 fikk Innovasjon Norge tildelt totalt 65 mill. kroner som ekstraordinære midler rettet mot norsk skogindustri. 40 mill. kroner (Kap.2421 post 50) ble knyttet til landsdekkende innovasjonstilskudd, 10 mill. kroner (Kap.2421 post 71) til nettverks- og mobiliseringsprosjekter og 15 mill. kroner (Kap.1149 post 72) som ekstra ramme til Trebasert Innovasjonsprogram.

Midlene ble utlyst samlet gjennom en utviklingspakke allerede før sommerferien. Gjennom sterk mobilisering kom det 67 søknader med samlet søknadsbeløp på 115 millioner kroner. Landsdekkende innovasjonstilskudd ble tildelt 25 prosjekter, nettverks- og mobiliseringsmidler er foreløpig tildelt 3 prosjekter med til sammen 8,5 mill kroner. Ikke disponible midler er overført til 2014. For Trebasert Innovasjonsprogram ble det tildelt midler til 17 prosjekter. Disse prosjektene inngår i rapporteringen fra dette programmet. I tillegg ble flere saker innvilget under andre ordninger. Blant annet bidro Bioraffineringsprogrammet med 16,5 mill kroner i samfinansiering på 6 prosjekter og distriktsvise utviklingsmidler ble benyttet i flere saker. Flere saker ble også drøftet og samfinansiert med Norges Forskningsråd.

Totalt sett bidro denne satsingen til å utløse viktige aktiviteter innenfor nye markedsområder for skognæringen. Aktiviteten genererte også nye samarbeidsrelasjoner/nettverk mellom aktører som blir viktige framover. Næringen er imidlertid bare i starten på en større omstilling som er nødvendig for å sikre framtidig verdiskaping i denne sektoren. Innovasjon Norge holder sekretariat for skognæringens strategiprosess SKOG22 i 2014, og har foreslått en stor ny satsing: Skogsindustri – Grønn Verdiskaping 2015-2020. Aktiviteten gjennom tiltakspakkene i 2012 og 2013 viser at midler rettet mot mobilisering, utvikling- og samarbeidsprosjekter er svært utløsende for økt aktivitet og omstilling innenfor skogindustrien. Jfr. insentiveffekt under Trebasert Innovasjonsprogram. Forslaget til stor ny satsing gjenspeiler hvordan Innovasjon Norge proaktivt kan bidra til økt verdiskaping i hele denne verdikjeden.

3.2 Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer

Innovasjon Norge har på oppdrag fra KRD utviklet en ny satsing som skal styrke regionale næringsmiljøers tilgang på relevant kompetanse, basert på strategisk samarbeid med høyere utdanningsinstitusjoner. KRD har i statsbudsjettet for 2013 bevilget 20 mill. kr til denne satsingen. Satsingen skal bidra til å nå målet om mer innovative næringsmiljøer.

Hovedmålgruppen for satsingen er næringsmiljøer med nærmere definerte, felles kompetansebehov. Satsingen skal møte bedriftenes strategiske behov for økt kompetanse, og det samlede næringsmiljøets behov for et forsterket kunnskapsfundament. Kompetanseutviklingen skal realiseres gjennom et gjensidig forpliktende samarbeid med tilbydere av høyere utdanning, her definert som universiteter, høyskoler og fagskoler. Satsingen er et tilbud til næringsmiljøer som i sin helhet er lokalisert innenfor det distriktpolitiske virkeområdet, eller som inkluderer bedrifter innenfor virkeområdet. Satsingen vil bli gjennomført i nært samarbeid med øvrige regionale og nasjonale utviklingsaktører

Innovasjon Norge gjennomførte i perioden januar-april 2013 et utviklingsarbeid for å konkretisere innholdet i og organiseringen av satsingen. Satsingsbeskrivelsen ble godkjent av KRD i juli 2013 og vil bli iverksatt 3. kvartal 2013.

3.3 Innvandrere

KRD har i oppdragsbrev for 2013 bedt Innovasjon Norge gjennomføre flere prosjekter rettet mot økt bruk av innvandreres kompetanse i verdiskapingen spesielt i distriktet

Det ble i 2013 gjennomført 1 utviklingsprogram basert på erfaringer fra forprosjektene i 2012. Utviklingsprogrammet ansees som vellykket i forhold til prosjektets mål. Prosjektets mål var testing av nye rekrutteringsstrategier, modeller for gjennomføring av program og etablering av nye nettverk. Kritiske suksessfaktorer var gjennomføringsgraden og nytteverdi for deltagerne. Av 15 påmeldte gjennomførte 14 programmet, og 9 tok eksamen ved NTNU i innovasjon. Alle deltagere gjennomførte egne innovasjonsprosjekter i programperioden.

Det ble høsten 2013 gjennomført anbudskonkurranse for ytterligere 2 – 3 program rettet mot samme målgruppe i 2014. Nytt program starter våren 2014. I rekruttering for kommende program vil det bli sterkere fokus på profilering.

Det ble i 2010 gjennomført en strategiprosess for hvordan IN best kunne nå målgruppen innvandrere. Det mest effektive IN grepet for å nå målgruppen var å ha et integrert fokus, slik som for kvinnesatsingen.

Det vi trenger for å gjøre denne jobben enda bedre er å ha rekrutteringsstrategier som når målgruppen. Erfaringer fra ovenstående prosjekt skal bidra til forbedring av dette.

3.4 Invest in Norway

I oppdragsbrevet for 2013 ba Nærings- og handelsdepartementet (NHD) om at det ble etablert en Invest in Norway-funksjon gjennom et samarbeid mellom Innovasjon Norge (IN), SIVA og Norges forskningsråd (NFR).

- Invest in Norway skal legge til rette for en systematisk og helhetlig håndtering av henvendelser fra utenlandske selskaper som vurderer lokalisering i Norge. Det inkluderer god og lett tilgjengelig informasjon om Norge som investeringsland, vurdering av potensialet i mulige utenlandske direkte-investeringer og formidling av kontakt mot myndigheter på lokalt og nasjonalt nivå og andre aktuelle aktører i Norge, når dette er aktuelt.
- Invest in Norway skal være et kontaktpunkt og en koordinator for henvendelser. Det er et viktig mål å sikre en forsvarlig behandling, effektiv ressursbruk, læring og gjenbruk av kunnskap.
- Sekretariatet for Invest in Norway legges til Innovasjon Norge, som tar ansvar for organisering, arbeidsdeling, finansiering og ambisjoner for funksjonen, i samarbeid med de andre virkemiddelaktørene.

Arbeidet i 2013 ble gjennomført i to hovedfaser. Første kvartal som et forprosjekt, mens resten av året ble definert som et pilotprosjekt. Pilotprosjektet agerte en operativ Invest-in funksjon, men drev utstrakt test av arbeidsmodellen og generelt hypotesetesting. I tillegg til å samle egen empiri, har det vært utstrakt dialog med andre lands Invest-in funksjoner for å lære.

Formål.

I samarbeid med SIVA og Norges forskningsråd ble prosjektet etablert som en pilot med følgende formål: **Invest in Norway skal sammen med partnere bidra til at utenlandske selskaper med godt verdiskapingspotensial velger å etablere seg i- eller legge viktige funksjoner til- Norge.**

Det ble lagt til grunn følgende hovedstrategier det første året:

- Invest in Norway skal fokusere på de områder hvor funksjonen kan være utløsende i arbeidet med å få verdiskapende, utenlandsk virksomhet til å etablere seg i Norge.
- Invest in Norway vektlegger å levere verdier basert på et samarbeid mellom aktører i Norge som har ekspertise på teknologi, industri, forskning og regionale forhold.
- Invest in Norway fokuserer på en bred forankring i virkemiddelapparatet for næringsutvikling i Norge, for dermed å kunne tilby en unik kompetanse, et unikt nettverk og et omfattende tjenestespekter.
- Invest in Norway har og vil videreutvikle en meget god kunnskap og oversikt over norsk industri, forskning og næringsmiljøer (spesielt klynger). Dette er en nøkkelfaktor i dialog med kunden.
- Invest in Norway skal utvikle god kunnskap om faktorer som påvirker utenlandske selskapers valg av destinasjon og ha god dialog med offentlige myndigheter for å bidra til å utvikle Norge som attraktivt vertskap for investeringer.

3.4.1 Aktiviteter og leveranser

Prosjektarbeidet i 2014 har hatt følgende hovedaktiviteter og leveranser:

- Utvikling av arbeidsmodell
- Utvikling og ferdigstilling av webside
- Oppbygning av regional nettverk
- Informasjonsvirksomhet
- Læring; deltagelse i internasjonale fora etc.
- Arbeid med kundeforhold, se under

- Kontakt med myndigheter, spesielt NHD
- Utvikling av prosjektet sammen med NFR og SIVA
- Utvikling av kunnskapsgrunnlag; bl.a. fått utarbeidet en rapport om FDI til Norge

Budsjet og regnskap

	Regnskap HIP (1000)	Budsjett	Avvik i kr HIP (1000)
Total Public contribution	-1 329	-2 000	-671
Total income	-1 329	-2 000	-671
Total personnel costs	184	200	16
Total Other operating costs	47	240	193
Total hour costs	1 269	1 560	291
Total costs	1 500	2 000	500
Sum	172	0	-172

3.4.2 Resultater og effekter

Indikatorsett for Invest in Norway for 2013. Dette er utviklet av Invest in Norway prosjektet på egenhånd.

Mål basert på mandat	Indikatorområde	Resultat Pr. 31. desember 2013
God og lett tilgjengelig informasjon	Antall treff på websiden	8000 besøk 6000 personer 139 land
Kontakt mot myndigheter og andre aktører (dekker også kontaktpunkt og koordinator)	Kvalitet på nettverk og kjennskap til Invest in Norway. Måles gjennom henvendelser fra utekontorer, ambassader, myndigheter i Norge og lokasjoner i Norge.	Antall henvendelser totalt 163 Direkte: 107 Via: 56 herunder Utekontor og ambassader 32
Samhandling i virkemiddelapparatet	Involvering fra ulike deler av virk i (kunde)henvendelser.	Enheter i virk har vært involvert i 76 (47%) av henvendelsene.
Resultatmål inkl. bidrag til IN's mål		
Interesse for å investere i – eller drive virksomhet i Norge	Henvendelser fra utenlandske aktører.	Totalt 163 Type: Etablering 52, samarbeid 26, investering 18. Bransje Div. industri 40, IT 15, Landbruk og marin 14, Energi og miljø 13, Bygg og anlegg 13
Investeringskvalitet (og vilje)	Prosjekter/prosjektkvalitet.	Kontaktfase: 163 Analyse: 35 Prosjekt: 15 Beslutning 6 Antall prosjekter som involverer FoU. (fra 2014) Investert kapital (fra 2015)
Interessen i Norge	Samarbeid med lokasjoner i Norge	13

3.4.3 Vurdering av virkemiddelets måloppnåelse

For 2013 er det ikke gjort en samlet vurdering i forhold til å se på Invest in Norway's bidrag til IN's tre delmål. Vi ser imidlertid at virksomheten vil støtte opp under alle tre delmål;

- Flere av de utenlandske aktørene vi hjelper kan kategoriseres som gründere
- Selskaper vi bidrar til å etablere i Norge er vekstkraftige bedrifter
- Flere av aktørene vi hjelper etablerer seg innenfor definerte næringsmiljøer. Vi har også et spesielt fokus på NCE'ene som målgruppe.

Fra 2014 foreslår vi å måle Invest in Norway's virksomhet også på følgende måte:

Bidrag til IN's delmål	Parameter	Resultat
- Flere gode gründere	Henvendelser og prosjekter	Antall hvor aktøren kan kategoriseres som grunder.
- Flere vekstkraftige bedrifter	Henvendelser og prosjekter	Antall som styrker norske vekstkraftige bedrifter eller etablering av utenlandske vekstkraftige bedrifter.
- Flere innovative næringsmiljøer	Henvendelser og prosjekter	Antall som involverer næringsmiljøer.

3.4.4 Avvik

Det er ikke registrert spesielle avvik i prosjektet, sett i relasjon til prosjektplanen. Når det gjelder regnskap vs. Budsjett, så er det forbrukt om lag 500.000 mindre enn budsjettet. Dette skyldes både færre forbrukte timer, samt også spesielt et lavere forbruk av DPK.

3.4.5 Særlig om 2013

2013 var et pilotår som har lagt grunnlag for videre satsing. I 2014 videreføres Invest in Norway som en ordinær funksjon i Innovasjon Norge, men fortsatt som et samarbeidsprosjekt med SIVA og NFR.

3.4.6 Administrasjon og gjennomføringskostnader

Invest in Norway er ikke et normalt virkemiddel. Det lar seg ikke uten videre plassere inn i IN's kategorisering av tjenester. Målgruppa er i hovedsak utenlandske selskaper/investorer som tilbys informasjon, nettverk, markeds- og lokasjonsvurdering. Det er definitivt ingen finansieringstjeneste. Gitt dette, og at det i 2013 var et prosjekt, er det ikke fornuftig å dele opp i kostnader som fordeler seg på administrasjon og gjennomføring.

3.5 Andre oppdrag under post 2421.70

3.5.1 Administrasjon av skattefunnordningen

Skattefunn er en offentlig støtteordning som skal bidra til økt innsats på forskning og utvikling i norsk næringsliv. Formålet er at prosjekter som godkjennes skal fremskaffe ny kunnskap, informasjon eller erfaring som igjen fører til nye eller bedre produkter, tjenester eller produksjonsmåter. Ordningen gjennomføres som et samarbeid mellom Forskningsrådet og Innovasjon Norge, hvor Innovasjon Norge primært gjør den første vurderingen av prosjekt, søker, bransje og marked distriktskontorer.

	2012	2013
Skattefunn	3,8	5,3

Aktiviteter og leveranser

I 2013 ble det sendt inn 2530 søknader, noe som innebærer en økning på over 28 %. Det ble i løpet av året jobbet godt på kommunikasjonssiden, noe som delvis forklarer den økte interessen og etterspørselen. Fortsatt har ordningen en klar SMB-profil ved at de aller fleste søkerbedriftene er SMB-bedrifter og ca halvparten har 10 ansatte eller færre. Hovedtyngden av søknadene er fra området rundt de største byene som tidligere.

Avvik

Det er ingen vesentlige avvik å rapportere.

3.5.2 Samarbeid med utenriktjenesten

Samarbeidet med utenriktjenesten er forankret i samarbeidsavtalen mellom UD og Innovasjon Norge. I de ulike markedene der Innovasjon Norge har kontor omfatter dette en rekke messer, fellesarrangementer for representanter for norsk næringsliv og for grupper av bedrifter, samt felles prosjekter for styrket omdømme for Norge og norsk næringsliv.

Aktiviteter og leveranser

Rammen for samarbeidet om prosjekter med utenriktjenesten – hovedsakelig omdømmearbeid – , ble økt fra 6,6 mill. kroner til 8,8 mill. kroner i 2013. Av dette ble det brukt 8 mill. kroner.

Særlig om 2013

UD har fra 2013 hatt økt fokus på næringsrettet arbeid og næringsfremme. Dette er en spesiell utfordring på steder der Innovasjon Norge ikke har kontorer. For å etablere en arbeidsmodell og teste ut verktøy i dette arbeidet, samarbeider Innovasjon Norge og UD i et pilotprosjekt der fire utenriksstasjoner er plukket ut; hhv Daar-es-Salaam (Tanzania), Santiago (Chile), Guangzhou (Kina) og Kiev (Ukraina). Sistnevnte er naturlig nok utsatt, men på de øvrige stasjonene er det/vil det bli gjennomført en to-dagers workshop med de ansatte innen mai/juni 2014.

Avvik

Ingen vesentlige avvik.

3.5.3 Tilrettelegging for industriell deltagelse ved forsvarsanskaffelser

Stillingen Forsvarsindustriråd i Innovasjon Norge har kontor på ambassaden i Washington DC. Forsvarsindustriråden har to langsiktige hovedoppdrag fra henholdsvis Forsvarsdepartementet og medlemsbedriftene i Forsvars- og Sikkerhetsindustriens forening (FSi)

Særlig om 2013

Ingen spesielle kommentarer.

Avvik

Ingen vesentlige avvik.

3.5.4 Rådgiving og formidling ved utekontorene (herunder hjemhenting og nettverksbygging)

Innovasjon Norges tilstedeværelse i utlandet har som formål å bistå norsk næringsliv og enkeltbedrifter i deres internasjonale satsing og verdiskaping, i tillegg til å drive aktiv markedsbearbeiding for norsk reiselivsnæring. Uten tillit og troverdighet i markedet vil kontorene ikke kunne levere på målene; å levere tjenester og prosjekter av høy kvalitet for norsk næringsliv og reiseliv. I hovedsak leverer utekontorene fire typer tjenester:

- *Nettverksbygging*
Arbeidet består i hovedsak av å bygge nettverk med viktige samarbeidspartnere, å utvikle møteplasser innen prioriterte sektorer og nisjer i markedet, levere kurs og konferanser, samt bistå i forbindelse med studieturer for viktige partnere. I tillegg bistår utekontorene sine kunder med tilrettelegging for etablering av samarbeid med andre bedrifter/aktører.
- *Rådgiving*
Arbeidet består i hovedsak av å besvare henvendelser fra bedrifter med behov for markedsinformasjon, men som ikke nødvendigvis er klare for en internasjonal satsing. Her gir vi rask informasjon og formidler kontakt til aktuelle informasjonskilder.
- *Hjemhenting*
Hjemhentingsprosjekter er prosjekter hvor utekontorene identifiserer og kommuniserer markedsmuligheter i bestemte nisjer i sine lokale markeder på oppdrag fra en gruppe kunder.
- *Profilering*
Innovasjon Norge har som oppdrag å profilere Norge som reisemål i utvalgte markeder i utlandet, samt å bygge omdømme for norsk næringsliv. I tillegg er profilering av Innovasjon Norges tjenester overfor ulike målgrupper viktig for å skape interesse for våre tjenester, og skaffe kunder og nye oppdrag. Målgruppene kan f.eks. være bransjeforeninger og nettverk for relasjoner mellom Norge og andre land (.eks handelskamre, Norsk-Tysk Energiforum).

Aktiviteter og leveranser

Leveranse	2012	2013
Nettverksbygging	30,6	30,0
Hjemhenting	4,5	5,5
Rådgiving og formidling	52,8	69,4
Sum	87,9	104,9

Særlig om 2013

Ressursbruken på rådgiving og formidling økt betydelig som følge av økt satsing på den internasjonale verdikjeden og behovet for å synliggjøre mulighetene Norge og norsk næringsliv representerer.

Avvik

Ingen spesielle avvik. Se for øvrig over.

4 Vedlegg 1: Statistikk per rapporteringsenhet

4.1 Fordeling mellom Gründer og bedrift – beløp

Viser bruttobeløp fordelt på rapporteringsenhet og demål.

Rapporteringsenhet	Delmål2013			Grand Total
	Bedrift	Gründer	Uspesifisert	
Bioenergi	38 937 600	9 117 150	2 013 775	50 068 525
Distriktsrettede lån og gara..	166 036 000	96 835 000	0	262 871 000
Etablerertilskudd	19 473 950	156 282 294	17 049 000	192 805 244
Forsknings- og utviklingstil..	185 790 903	103 646 000	25 056 000	314 492 903
Fylkesvise bygdeutviklings..	408 198 594	62 135 260	10 838 757	481 172 611
IkkeMRS	225 461 084	739 500	4 408 000	230 608 584
Innovasjon i reiselivsnæring..	6 453 080	3 862 000	2 948 294	13 263 374
Innovasjonslån og garantier	235 000 000	88 168 000	4 500 000	327 668 000
Investering-, bedriftsutviklin..	363 858 376	124 317 326	66 507 225	554 682 927
Kompetanse	3 380 205	6 295 000	11 812 730	21 487 935
Konfliktforebyggende tiltak j..	1 472 600		50 000	1 522 600
Landsdekkende innovasjon..	6 698 000	2 300 000	17 388 800	26 386 800
Lavrisikolån	2 007 167 050	480 402 837	2 400 000	2 489 969 887
Marint verdiskapingsprogram	14 835 000	2 866 655	24 230 000	41 931 655
Maritim utvikling og nærski..	7 585 000	110 823	4 536 000	12 231 823
Miljøteknologi	195 048 000	29 450 000	28 273 000	252 771 000
Nettverk	88 760 058	24 820 000	32 008 344	145 588 402
Næringsrettet utdanning	900 000	200 000	2 200 000	3 300 000
Reinprogrammet	3 277 570	1 130 000	1 550 000	5 957 570
Reiselivsprofilering	3 936 699	3 413 257	2 300 000	9 649 956
Rentestøtte	1 035 963 964	93 986 000	4 623 000	1 134 572 964
Risikolån landbruk	17 263 000	3 600 000		20 863 000
Rådgiving	5 457 500	650 000	2 500 000	8 607 500
Sektormobiliseringsprogra..	294 000		5 343 892	5 637 892
Sentrale bygdeutviklingsmi..	4 428 500		3 763 145	8 191 645
Støttende analyser	21 187 000	10 810 000	46 149 143	78 146 143
Så Kornfond	4 000 000			4 000 000
Tilskudd til bioraffinering	6 919 000	14 100 000	2 160 000	23 179 000
Tilskudd til innkjøpskonsort..	11 231 000			11 231 000
Trebasert Innovasjonsprogr..	20 413 000	8 437 000	17 316 500	46 166 500
Utviklingsprogramm for lok..	23 018 500	8 463 000	38 355 000	69 836 500
Grand Total	5 132 445 233	1 336 137 102	380 280 605	6 848 862 940

4.2 Fordeling mellom gründer og bedrift – antall

Viser fordeling av antall tilsagn fordelt på rapporteringsenhet og gründer- bedrift

Rapporteringsenhet	Delmål2013			Grand Tot..
	Bedrift	Gründer	Uspesifis..	
Bioenergi	155	30	12	197
Distriktsrettede lån og garantier	69	51	0	120
Etablerertilskudd	60	537	32	629
Forsknings- og utviklingstilskudd	153	73	9	235
Fylkesvise bygdeutviklingsmidler	1 169	229	50	1 448
Innovasjon i reiselivsnæringen	22	8	14	44
Innovasjonslån og garantier	73	30	1	104
Investering-, bedriftsutviklings- og RDAtilskudd	678	225	162	1 065
Kompetanse	64	122	8	194
Konfliktforebyggende tiltak jordbruk/reindrift	16		1	17
Landsdekkende innovasjonstilskudd	39	6	48	93
Lavrisikolån	545	92	2	639
Marint verdiskapingsprogram	28	8	16	52
Maritim utvikling og nærskipfart	9	1	5	15
Miljøteknologi	34	13	2	49
Nettverk	114	34	35	183
Næringsrettet utdanning	9	2	5	16
Reinprogrammet	11	3	3	17
Reiselivsprofilering	8	3	2	13
Rentestøtte	534	56	4	594
Risikolån landbruk	22	3		25
Rådgiving	23	9	2	34
Sektormobiliseringsprogrammer	2		10	12
Sentrale bygdeutviklingsmidler	8		9	17
Støttende analyser	23	15	68	106
Så Kornfond	4			4
Tilskudd til bioraffinering	9	5	1	15
Tilskudd til innkjøpskonsortium for kjøp av kraft	8			8
Trebasert Innovasjonsprogram	43	16	25	84
Utviklingsprogramm for lokalmat og grønt reiseliv	31	13	25	69
Grand Total	3 963	1 584	551	6 098

4.3 Innovasjonsnivå

Fordeling av bruttobeløp på rapporteringsenhet og innovasjonsnivå.

Rapporteringsenhet	Innovasjonsnivå	2010	2011	2012	2013
Bioenergi	Internasjonalt nivå	1%	2%		1%
	Nasjonalt nivå	8%	8%	1%	3%
	Regional nivå	8%	6%	20%	8%
	Bedriftsnivå	37%	42%	33%	69%
	Ikke relevant	47%	43%	46%	19%
Distriktsrettede lån og garantier	Internasjonalt nivå	15%	20%	32%	18%
	Nasjonalt nivå	33%	14%	13%	15%
	Regional nivå	12%	21%	10%	18%
	Bedriftsnivå	21%	19%	26%	19%
	Ikke relevant	19%	25%	19%	30%
Etablerertilskudd	Internasjonalt nivå	55%	55%	59%	61%
	Nasjonalt nivå	17%	22%	25%	24%
	Regional nivå	11%	10%	7%	8%
	Bedriftsnivå	5%	4%	3%	2%
	Ikke relevant	11%	9%	5%	5%
Forsknings- og utviklingstilskudd	Internasjonalt nivå	80%	86%	85%	87%
	Nasjonalt nivå	12%	4%	7%	7%
	Regional nivå	0%			0%
	Bedriftsnivå	0%		0%	0%
	Ikke relevant	8%	10%	8%	7%
Fylkesvise bygdeutviklingsmidler	Internasjonalt nivå	0%	1%	0%	0%
	Nasjonalt nivå	4%	3%	3%	4%
	Regional nivå	9%	8%	9%	8%
	Bedriftsnivå	48%	50%	50%	58%
	Ikke relevant	39%	38%	38%	30%
Innovasjon i reiselivsnæringen	Internasjonalt nivå	29%	9%	12%	6%
	Nasjonalt nivå	37%	40%	49%	20%
	Regional nivå	14%	34%	16%	41%
	Bedriftsnivå	5%	15%	18%	18%
	Ikke relevant	16%	3%	4%	15%
Innovasjonslån og garantier	Internasjonalt nivå	66%	66%	81%	63%
	Nasjonalt nivå	17%	10%	5%	14%
	Regional nivå	2%	2%	3%	2%
	Bedriftsnivå	4%	5%	3%	7%
	Ikke relevant	11%	17%	7%	13%
Investering-, bedriftsutviklings- og RDAtilskudd	Internasjonalt nivå	31%	28%	28%	29%
	Nasjonalt nivå	19%	20%	19%	22%
	Regional nivå	15%	25%	28%	22%
	Bedriftsnivå	20%	15%	16%	16%
	Ikke relevant	15%	12%	9%	11%

Rapporteringsenhet	Innovasjonsnivå	2010	2011	2012	2013
Kompetanse	Internasjonalt nivå	31%	2%	6%	8%
	Nasjonalt nivå	31%		50%	46%
	Regional nivå	14%	23%	4%	13%
	Bedriftsnivå	5%	30%	15%	6%
	Ikke relevant	19%	45%	26%	27%
Konfliktforebyggende tiltak jorbruk/reindrift	Bedriftsnivå				58%
	Ikke relevant	100%	100%	100%	42%
Landsdekkende innovasjonstilskudd	Internasjonalt nivå	44%	51%	52%	42%
	Nasjonalt nivå	20%	23%	20%	16%
	Regional nivå	6%	4%	5%	6%
	Bedriftsnivå	4%	4%	2%	2%
	Ikke relevant	27%	18%	22%	35%
Lavrisikolån	Internasjonalt nivå	8%	16%	2%	4%
	Nasjonalt nivå	19%	19%	13%	19%
	Regional nivå	3%	2%	5%	5%
	Bedriftsnivå	22%	21%	27%	31%
	Ikke relevant	49%	43%	52%	42%
Marint verdiskapingsprogram	Internasjonalt nivå	33%	57%	42%	43%
	Nasjonalt nivå	28%	24%	44%	45%
	Regional nivå	9%	12%	5%	8%
	Bedriftsnivå	4%	4%	7%	3%
	Ikke relevant	26%	3%	1%	1%
Maritim utvikling og nærskipfart	Internasjonalt nivå	70%	66%	76%	65%
	Nasjonalt nivå	20%	18%	14%	16%
	Regional nivå	2%	0%	1%	
	Bedriftsnivå	1%	4%	1%	2%
	Ikke relevant	7%	11%	7%	16%
Miljøteknologi	Internasjonalt nivå	94%	92%	100%	94%
	Nasjonalt nivå	1%	8%	0%	0%
	Regional nivå			0%	
	Ikke relevant	6%			6%
Nettverk	Internasjonalt nivå	74%	75%	77%	70%
	Nasjonalt nivå	18%	18%	14%	16%
	Regional nivå	5%	4%	7%	8%
	Bedriftsnivå	1%	1%	0%	3%
	Ikke relevant	2%	2%	3%	2%
Næringsrettet utdanning	Ikke relevant				100%
Reinprogrammet	Internasjonalt nivå			6%	
	Nasjonalt nivå		3%	6%	
	Regional nivå	14%	25%	34%	34%
	Bedriftsnivå	64%	49%	18%	21%
	Ikke relevant	22%	23%	35%	46%

Rapporteringsenhet	Innovasjonsnivå	2010	2011	2012	2013
Reiselivsprofilering	Internasjonalt nivå			31%	
	Nasjonalt nivå	11%	82%	18%	93%
	Regional nivå	21%		51%	1%
	Bedriftsnivå				0%
	Ikke relevant	67%	18%		5%
Rentestøtte	Internasjonalt nivå	0%	1%	1%	
	Nasjonalt nivå	1%	1%	1%	2%
	Regional nivå	4%	5%	5%	5%
	Bedriftsnivå	54%	59%	60%	71%
	Ikke relevant	41%	34%	33%	23%
Risikolån landbruk	Nasjonalt nivå		9%		4%
	Regional nivå	8%	1%	10%	
	Bedriftsnivå	55%	67%	73%	81%
	Ikke relevant	37%	24%	17%	16%
Rådgiving	Internasjonalt nivå	57%	74%	83%	41%
	Nasjonalt nivå	6%	1%	7%	23%
	Regional nivå	4%	1%	3%	6%
	Bedriftsnivå	31%	22%	6%	7%
	Ikke relevant	2%	1%	1%	23%
Sektormobiliseringsprogrammer	Internasjonalt nivå	52%	64%	45%	18%
	Nasjonalt nivå	26%	12%	27%	9%
	Regional nivå	1%			
	Bedriftsnivå	3%			
	Ikke relevant	18%	24%	29%	73%
Sentrale bygdeutviklingsmidler	Internasjonalt nivå	2%	3%	15%	2%
	Nasjonalt nivå	41%	61%	23%	75%
	Regional nivå	2%		5%	6%
	Bedriftsnivå	5%			
	Ikke relevant	50%	36%	56%	17%
Tilskudd til bioraffinering	Internasjonalt nivå				89%
	Nasjonalt nivå				2%
	Ikke relevant				9%
Tilskudd til innkjøpskonsortium for kjøp a..	Ikke relevant	100%	100%	100%	100%
Trebasert Innovasjonsprogram	Internasjonalt nivå	24%	18%	12%	15%
	Nasjonalt nivå	46%	67%	62%	60%
	Regional nivå	5%	7%	6%	10%
	Bedriftsnivå	12%	6%	4%	15%
	Ikke relevant	13%	2%	17%	1%
Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Internasjonalt nivå	7%	8%	0%	3%
	Nasjonalt nivå	31%	33%	34%	32%
	Regional nivå	21%	13%	23%	21%
	Bedriftsnivå	12%	11%	8%	17%
	Ikke relevant	28%	34%	35%	26%

4.4 Addisjonalitet

Fordeling av addisjonalitet (medium + høy addisjonalitet) fra Førundersøkelse 2010, 2011 og 2012 på rapporteringsenhet

Rapporteringsenhet	Tjeneste	2010	2011	2012
Bioenergi	Bioenergi	83	91	84
Distriktsrettede lån og garantier	Distriktsrettede risikolån	88	84	86
Etablerertilskudd	Etablererstipend KRD	95	96	95
	Etablererstipend NHD	98	91	96
Forsknings- og utviklingstilskudd	IFU/OFU	97	93	96
Fylkesvise bygdeutviklingsmidler	BU-tillegg	83	88	94
	BU-tradisjonell	84	84	83
Innovasjonslån og garantier	Innovasjonslån	94	77	94
Investerings-, bedriftsutviklings- og RDA tilskudd	Distriktsrettede tilskudd	91	93	93
Kompetanse	FRAM	89	70	80
	GET	89	70	96
	Navigator			90
Landsdekkende innovasjonstilskudd	Landsdekkende tilskudd	99	90	95
Lavrisikolån	GFL flåte	74	65	74
	Landbrukslån	82	77	81
	Lavrisikolån	75	63	75
Marint verdiskapingsprogram	Marint verdiskapingsprogram	97	91	100
Miljøteknologi	Miljøteknologiprogrammet		93	93
Reinprogrammet	Reinprogrammet	100	89	100
Rådgiving	Internasjonal vekst	87	76	84
	IPR	87	76	82
Trebasert innovasjonsprogram	Trebasert innovasjonsprogram	93	93	93
Utviklingsprogrammet for lokalmat og grønt reiseliv	Lokalmatprogrammet	96	86	93
Gjennomsnitt IN	Gjennomsnitt IN	89	85	85

4.5 Bidrag til kompetanse

Rapporteringsenhet	Tjeneste	2006	2007	2008	2009
Bioenergiprogrammet	Bioenergiprogrammet		70	42	31
	Skog- og klimaprogrammet				50
Distriktsrettede lån og garantier	Distriktsrettede risikolån	64	65	76	76
Etablerertilskudd	Etablererstipend	85	82	83	83
Forsknings-, og utviklingstilskudd	OFU/IFU	86	88	86	83
Fylkesvise bygdeutviklingsmidler	BU midler	65	51	61,5	61
Innovasjonslån og garantier	Innovasjonslån	77	73	74	69
Distriktsutviklings- og RDA tilskudd	Distriktsutviklingstilskudd	80	78	82	75
Kompetanse	FRAM	67	63	67	63
Landsdekkende innovasjonstilskudd	Landsdekkende utviklingstilskudd	83	88	89	81
Lavrisikolån	Grunnfinansiering flåte	33	46	46	33
	Landbrukslån	49	47	60	47
	Lavrisikolån	64	68	63	57
Marint verdiskapingsprogram	Marint verdiskapningsprogram	60	70	77	74
Maritim utvikling og nærskipfart	Maritim Utvikling			87	75
Reinprogrammet	VSP- Rein	67	75	62	25
Rådgiving	Internasjonalisering	65	75	76	72
Trebasert innovasjonsprogram	Trebasert innovasjonsprogram	75	85	81	77
Utviklingsprogrammet for lokalmat og grønt reiseliv	Lokalmatprogrammet	81	71	72	79
Gjennomsnitt alle tjenester	Alle	71	66	68	65

5 Vedlegg 2: Finansieringssaker – statistikk

Statistikken er inndelt slik:

- Bruttotall – alle tilsagn i 2013 i kroner
- Nettotall – beregnet subsidieeffekt av tilsagn gitt i 2013 i kroner
- Antall – antall tilsagn gitt i 2013

Innhold

TABELL	Side
Brutto tilsagn	
Totale finansieringstjenester	111
Bransje	112
Geografi	116
Distriktpolitiske virkemiddelområde	121
Innovasjonsnivå	122
Type innovasjon	123
Bedriftstørrelse	124
Kjennetegn	125
Satsing	128
Netto tilsagn	
Totale finansieringstjenester	129
Bransje	130
Geografi	134
Distriktpolitiske virkemiddelområde	139
Innovasjonsnivå	140
Type innovasjon	141
Bedriftstørrelse	142
Kjennetegn	143
Satsing	145
Antall tilsagn	
Totale finansieringstjenester	147
Bransje	148
Geografi	152
Distriktpolitiske virkemiddelområde	157
Innovasjonsnivå	158
Type innovasjon	159
Bedriftstørrelse	160
Kjennetegn	161
Satsing	163
Finansieringsandeler	
Distriktsrettede lån og tilsagn	165
Landsdekkende lån og tilskudd	166

Totale finansieringstjenester BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Totalt	
		Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	533 507 000	8%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	1 053 879 570	15%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	902 583 317	13%
Sum lavrisikolån		2 489 969 887	36%
Sum lavrisikolån		2 489 969 887	36%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	322 620 000	5%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	5 048 000	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	86 466 623	1%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	83 066 373	1%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	252 771 000	4%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	109 074 048	2%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	55 252 800	1%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	259 240 103	4%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktrettede såkornfond	Tilskudd	4 000 000	0%
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd	11 231 000	0%
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1 188 769 947	17%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	257 604 000	4%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	5 267 000	0%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	571 143 699	8%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	2 700 000	0%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	157 877 552	2%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark	200 000	0%
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		994 792 251	15%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	8 191 645	0%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	15 330 275	0%
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	2 680 000	0%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	36 728 500	1%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	3 512 650	0%
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	7 348 000	0%
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	20 863 000	0%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	481 172 611	7%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	23 877 600	0%
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	69 836 500	1%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	5 957 570	0%
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	786 300	0%
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd	736 300	0%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		677 020 951	10%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingssprogram	Tilskudd	41 931 655	1%
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti	220 000 000	3%
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		261 931 655	4%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		3 122 514 804	46%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	91 562 785	1%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	1 134 572 964	17%
Diverse tilskudd	Tilskudd	10 242 500	0%
Sum andre virkemidler		1 236 378 249	18%
Sum andre virkemidler		1 236 378 249	18%
Sum Totalt		6 848 862 940	100 %

Bransje BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	A1 - Jordbruk/skogbruk		A2 - Fiske/oppdrett		B - Bergverksdrift og utvinning		C - Industri		D - Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning		E - Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	25 870 000	5%	51 245 000	10%			186 935 000	35%	4 910 000	1%		
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål			1 043 879 570	99%								
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	864 299 317	96%					6 790 000	1%	3 964 000	0%		
Sum lavrisikolån		890 169 317	36%	1 095 124 570	44%	0	0%	193 725 000	8%	8 874 000	0%	0	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	11 500 000	4%	16 750 000	5%	5 000 000	2%	106 450 000	33%	5 700 000	2%	150 000	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					0	0%	1 550 000	31%				
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	8 976 000	10%	745 000	1%	1 320 000	2%	25 766 823	30%	2 100 000	2%	500 000	1%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd			798 000	1%	1 200 000	1%	19 034 553	23%			280 000	0%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi			12 869 000	5%			149 820 000	59%	25 091 000	10%		
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	7 050 000	6%			703 892	1%	3 190 000	3%			2 500 000	2%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU							13 655 000	25%				
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	1 870 000	1%	5 900 000	2%	23 990 000	9%	49 095 041	19%	300 000	0%	1 305 000	1%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd												
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd							11 231 000	100%				
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		29 396 000	2%	37 062 000	3%	32 213 892	3%	379 792 417	32%	33 191 000	3%	4 735 000	0%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	2 050 000	1%	26 915 000	10%			131 731 000	51%			6 750 000	3%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	750 000	14%					4 150 000	79%				
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	7 490 122	1%	17 646 921	3%	16 134 000	3%	190 942 825	33%	1 760 000	0%	8 094 000	1%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							2 700 000	100%				
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	180 000	0%			2 455 000	2%	32 866 000	21%			125 000	0%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark												
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		10 470 122	1%	44 561 921	4%	18 589 000	2%	362 389 825	36%	1 760 000	0%	14 969 000	2%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	3 441 145	42%					1 451 000	18%				
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	2 807 500	18%					135 000	1%	9 747 000	64%		
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	776 000	29%					334 000	12%				
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	3 580 500	10%					16 997 000	46%				
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	2 151 650	61%										
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	2 138 000	29%					2 810 000	38%	50 000	1%	1 450 000	20%
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	19 588 000	94%										
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	419 635 695	87%	710 000	0%			17 069 400	4%				
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	11 909 500	50%					300 000	1%	9 222 500	39%		
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	5 830 000	8%					18 278 000	26%				
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	279 000	5%					2 977 570	50%				
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	786 300	100%										
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd	736 300	100%										
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		473 659 590	70%	710 000	0%	0	0%	60 351 970	9%	19 019 500	3%	1 450 000	0%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd			5 105 000	12%			25 549 000	61%				
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti			220 000 000	100%								
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	225 105 000	86%	0	0%	25 549 000	10%	0	0%	0	0%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		513 525 712	16%	307 438 921	10%	50 802 892	2%	828 083 212	27%	53 970 500	2%	21 154 000	1%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	425 000	0%	6 150 000	7%	984 000	1%	25 592 793	28%				
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	1 075 840 464	95%					11 740 000	1%				
Diverse tilskudd	Tilskudd			400 000	4%			4 615 000	45%			239 500	2%
Sum andre virkemidler		1 076 265 464	87%	6 550 000	1%	984 000	0%	41 947 793	3%	0	0%	239 500	0%
Sum Totalt		2 479 960 493	36%	1 409 113 491	21%	51 786 892	1%	1 063 756 005	16%	62 844 500	1%	21 393 500	0%

Bransje BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	F - Bygge- og anleggsvirksomhet		G - Varehandel-reparasjon av motorvogner		H - Transport og lagring		I - Overnattings- og serveringsvirksomhet		J - Informasjon og kommunikasjon	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	10 250 000	2%			94 692 000	18%	8 050 000	2%		
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål					10 000 000	1%				
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			1 800 000	0%			8 450 000	1%		
Sum lavrisikolån		10 250 000	0%	1 800 000	0%	104 692 000	4%	16 500 000	1%	0	0%
Sum lavrisikolån		10 250 000	0%	1 800 000	0%	104 692 000	4%	16 500 000	1%	0	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	1 000 000	0%	1 100 000	0%	7 500 000	2%			45 970 000	14%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti			2 500 000	50%					300 000	6%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd			2 107 000	2%	550 000	1%			1 450 000	2%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	580 000	1%	4 059 320	5%	200 000	0%			22 657 000	27%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi			1 400 000	1%	2 063 000	1%				
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd			1 240 000	1%	0	0%	4 044 000	4%	2 450 000	2%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			250 000	0%					10 489 800	19%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	1 220 000	0%	2 639 000	1%					88 403 000	34%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd										
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd										
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		2 800 000	0%	15 295 320	1%	10 313 000	1%	4 044 000	0%	171 719 800	14%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	12 970 000	5%	3 900 000	2%	17 900 000	7%	1 767 000	1%	9 515 000	4%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					367 000	7%				
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	16 020 500	3%	20 918 257	4%	3 216 000	1%	31 863 275	6%	31 640 800	6%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt										
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	755 000	0%	1 435 000	1%	700 000	0%	3 760 000	2%	1 605 000	1%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark										
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		29 745 500	3%	26 253 257	3%	22 183 000	2%	37 390 275	4%	42 760 800	4%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt										
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	150 000	1%	35 000	0%						
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	520 000	19%	850 000	32%						
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	5 595 000	15%	400 000	1%	1 600 000	4%			166 000	0%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	1 361 000	39%								
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	900 000	12%								
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån										
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	1 043 000	0%	2 230 000	0%	600 000	0%	10 397 000	2%	150 000	0%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	702 000	3%	300 000	1%	300 000	1%	32 000	0%		
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd			7 135 000	10%	1 580 000	2%	200 000	0%		
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd										
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd										
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd										
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		10 271 000	2%	10 950 000	2%	4 080 000	1%	10 629 000	2%	316 000	0%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd			5 882 655	14%			400 000	1%		
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti										
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	5 882 655	2%	0	0%	400 000	0%	0	0%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		42 816 500	1%	58 381 232	2%	36 576 000	1%	52 463 275	2%	214 796 600	7%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	2 484 000	3%	678 500	1%	695 000	1%	790 000	1%	6 735 000	7%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte			3 000 000	0%			16 760 000	1%		
Diverse tilskudd	Tilskudd			1 100 000	11%					300 000	3%
Sum andre virkemidler		2 484 000	0%	4 778 500	0%	695 000	0%	17 550 000	1%	7 035 000	1%
Sum Totalt		55 550 500	1%	64 959 732	1%	141 963 000	2%	86 513 275	1%	221 831 600	3%

Bransje BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	K - Finansierings- og forsikringsvirksomhet		L - Omsetning og drift av fast eiendom		M - Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting		N - Forretningsmessig tjenesteyting		O - Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære			137 535 000	26%	1 500 000	0%				
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål										
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			1 980 000	0%			5 842 000	1%		
Sum lavrisikolån		0	0%	139 515 000	6%	1 500 000	0%	5 842 000	0%	0	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	2 500 000	1%	17 900 000	6%	88 950 000	28%	8 700 000	3%		
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					698 000	14%				
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	100 000	0%	200 000	0%	14 612 184	17%	3 100 000	4%	8 100 000	9%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	300 000	0%	1 400 000	2%	17 717 500	21%	2 645 000	3%		
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi					30 855 000	12%	2 400 000	1%		
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd			417 000	0%	38 999 470	36%	9 963 114	9%	720 000	1%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	64 000	0%			14 948 000	27%	3 456 000	6%	2 715 000	5%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	250 000	0%			62 443 062	24%	3 485 000	1%		
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd	4 000 000	100%								
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd										
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		7 214 000	1%	19 917 000	2%	269 223 216	23%	33 749 114	3%	11 535 000	1%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			22 446 000	9%	5 860 000	2%	6 200 000	2%		
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti										
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	259 730	0%	25 445 500	4%	83 438 571	15%	43 036 283	8%	5 747 000	1%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt										
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd			195 205	0%	30 879 546	20%	24 733 337	16%	3 075 625	2%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark	200 000	100%								
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		459 730	0%	48 086 705	5%	120 178 117	12%	73 969 620	7%	8 822 625	1%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt					830 000	10%				
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd					1 285 000	8%	150 000	1%	945 775	6%
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd					100 000	4%	100 000	4%		
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd					4 805 000	13%	250 000	1%	1 600 000	4%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd										
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd										
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån										
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	621 900	0%	3 374 940	1%	1 087 800	0%	7 939 494	2%	2 102 632	0%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis			601 600	3%			410 000	2%		
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd			200 000	0%	5 093 500	7%	3 155 000	5%	3 135 000	4%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd							1 151 000	19%	1 550 000	26%
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd										
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd										
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		621 900	0%	4 176 540	1%	13 201 300	2%	13 155 494	2%	9 333 407	1%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd					3 350 000	8%	100 000	0%		
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti										
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	0	0%	3 350 000	1%	100 000	0%	0	0%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		8 295 630	0%	72 180 245	2%	405 952 633	13%	120 974 228	4%	29 691 032	1%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd			8 343 000	9%	20 864 250	23%	6 509 100	7%	436 500	0%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte			6 780 000	1%			8 397 500	1%		
Diverse tilskudd	Tilskudd			103 000	1%	1 947 000	19%	280 000	3%		
Sum andre virkemidler		0	0%	15 226 000	1%	22 811 250	2%	15 186 600	1%	436 500	0%
Sum Totalt		8 295 630	0%	226 921 245	3%	430 263 883	6%	142 002 828	2%	30 127 532	0%

Bransje BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	P - Undervisning		Q - Helse- og sosialtjenester		R - Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter		S - Annen tjenesteyting		X - Uspesifisert		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære			11 000 000	2%	1 520 000	0%					533 507 000
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål											1 053 879 570
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			9 358 000	1%			100 000	0%			902 583 317
Sum lavrisikolån		0	0%	20 358 000	1%	1 520 000	0%	100 000	0%	0	0%	2 489 969 887
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån					3 450 000	1%					322 620 000
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti											5 048 000
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	1 200 000	1%	800 000	1%			5 911 616	7%	8 928 000	10%	86 466 623
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	1 100 000	1%	3 350 000	4%	800 000	1%	945 000	1%	6 000 000	7%	83 066 373
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi									28 273 000	11%	252 771 000
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	550 000	1%	300 000	0%	2 046 400	2%	2 740 172	3%	32 160 000	29%	109 074 048
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	785 000	1%	2 390 000	4%			500 000	1%	6 000 000	11%	55 252 800
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	1 090 000	0%	2 650 000	1%					14 600 000	6%	259 240 103
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd											4 000 000
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd											11 231 000
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		4 725 000	0%	9 490 000	1%	6 296 400	1%	10 096 788	1%	95 961 000	8%	1 188 769 947
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån					9 600 000	4%					257 604 000
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti											5 267 000
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	8 614 750	2%	150 000	0%	32 896 360	6%	8 981 200	2%	16 847 605	3%	571 143 699
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt											2 700 000
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	475 000	0%	350 000	0%	5 565 000	4%	1 588 172	1%	47 134 667	30%	157 877 552
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark											200 000
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		9 089 750	1%	500 000	0%	48 061 360	5%	10 569 372	1%	63 982 272	6%	994 792 251
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	1 719 500	21%	150 000	2%					600 000	7%	8 191 645
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	50 000	0%							25 000	0%	15 330 275
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd											2 680 000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	500 000	1%					1 235 000	3%			36 728 500
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd											3 512 650
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd											7 348 000
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån			1 275 000	6%							20 863 000
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	1 576 750	0%	6 727 000	1%	1 970 000	0%	1 336 000	0%	2 601 000	1%	481 172 611
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	100 000	0%									23 877 600
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	3 740 000	5%			200 000	0%	2 885 000	4%	18 405 000	26%	69 836 500
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd											5 957 570
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd											786 300
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd											736 300
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		7 686 250	1%	8 152 000	1%	2 170 000	0%	5 456 000	1%	21 631 000	3%	677 020 951
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	895 000	2%					300 000	1%	350 000	1%	41 931 655
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti											220 000 000
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		895 000	0%	0	0%	0	0%	300 000	0%	350 000	0%	261 931 655
Sum risikolån, tilskudd og programmer		22 396 000	1%	18 142 000	1%	56 527 760	2%	26 422 160	1%	181 924 272	6%	3 122 514 804
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	2 570 000	3%	510 000	1%	2 926 000	3%	2 785 642	3%	2 084 000	2%	91 562 785
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	2 222 000	0%	8 233 000	1%	1 500 000	0%	100 000	0%			1 134 572 964
Diverse tilskudd	Tilskudd	665 000	6%					293 000	3%	300 000	3%	10 242 500
Sum andre virkemidler		5 457 000	0%	8 743 000	1%	4 426 000	0%	3 178 642	0%	2 384 000	0%	1 236 378 249
Sum Totalt		27 853 000	0%	47 243 000	1%	62 473 760	1%	29 700 802	0%	184 308 272	3%	6 848 862 940

Geografi BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	01 Østfold		02 Akershus		03 Oslo		04 Hedmark	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	3 375 000	1%	7 500 000	1%	500 000	0%	510 000	0%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	400 000	0%						
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	101 051 000	11%	8 695 000	1%			178 685 000	20%
Sum lavrisikolån		104 826 000	4%	16 195 000	1%	500 000	0%	179 195 000	7%
Sum lavrisikolån		104 826 000	4%	16 195 000	1%	500 000	0%	179 195 000	7%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	8 700 000	3%	39 500 000	12%	41 750 000	13%	5 050 000	2%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti							100 000	2%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	7 060 000	8%	1 225 000	1%	4 303 800	5%	14 726 000	17%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	800 000	1%	7 830 000	9%	14 821 000	18%		
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi			12 900 000	5%	825 000	0%	630 000	0%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	3 129 320	3%	5 950 000	5%	7 428 892	7%	4 155 000	4%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			300 000	1%	8 855 000	16%	64 000	0%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	15 330 000	6%	12 620 000	5%	35 178 562	14%	3 485 000	1%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd								
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd	2 928 000	26%			1 464 000	13%		
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		37 947 320	3%	80 325 000	7%	114 626 254	10%	28 210 000	2%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån							15 870 000	6%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti								
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	3 190 000	1%	1 000 000	0%	1 205 000	0%	29 246 944	5%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							2 700 000	100%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	13 945 000	9%			3 253 500	2%	775 000	0%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark								
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		17 135 000	2%	1 000 000	0%	4 458 500	0%	48 591 944	5%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt					1 201 000	15%		
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	3 482 000	23%	2 156 000	14%	150 000	1%	1 509 000	10%
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			214 000	8%	150 000	6%	100 000	4%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	6 120 000	17%	500 000	1%	816 000	2%	4 370 000	12%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd							1 112 650	32%
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	400 000	5%					1 610 000	22%
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån			900 000	4%			760 000	4%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	18 765 500	4%	16 821 250	3%	570 837	0%	35 066 500	7%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	3 200 000	13%	2 311 000	10%			3 740 400	16%
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	1 808 000	3%	2 382 500	3%	2 030 000	3%	1 120 000	2%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd								
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd							29 800	4%
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd							29 800	4%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		33 775 500	5%	25 284 750	4%	4 917 837	1%	49 448 150	7%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd					330 000	1%		
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti								
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	0	0%	330 000	0%	0	0%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		88 857 820	3%	106 609 750	3%	124 332 591	4%	126 250 094	4%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd					372 000	0%	21 730 356	24%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	54 050 000	5%	48 495 000	4%			88 028 000	8%
Diverse tilskudd	Tilskudd			565 000	6%	515 000	5%		
Sum andre virkemidler		54 050 000	4%	49 060 000	4%	887 000	0%	109 758 356	9%
Sum Totalt		247 733 820	4%	171 864 750	3%	125 719 591	2%	415 203 450	6%

Geografi BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	05 Oppland		06 Buskerud		07 Vestfold		08 Telemark	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	43 200 000	8%	3 700 000	1%	61 100 000	11%	15 402 000	3%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål					1 034 000	0%	1 350 000	0%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	40 060 000	4%	15 160 000	2%	64 600 000	7%	13 372 000	1%
Sum lavrisikolån		83 260 000	3%	18 860 000	1%	126 734 000	5%	30 124 000	1%
Sum lavrisikolån		83 260 000	3%	18 860 000	1%	126 734 000	5%	30 124 000	1%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	7 850 000	2%	27 500 000	9%	9 000 000	3%	44 350 000	14%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	350 000	7%						
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	3 970 000	5%	4 405 000	5%	1 250 000	1%	3 835 816	4%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	2 574 000	3%	5 920 000	7%	2 319 553	3%	5 402 500	7%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi			3 350 000	1%	4 900 000	2%	17 000 000	7%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	1 610 000	1%	8 470 000	8%	5 028 000	5%	1 343 172	1%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	3 718 000	7%	365 000	1%	3 230 000	6%	1 149 000	2%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	8 836 000	3%	8 170 000	3%	1 819 500	1%	9 756 000	4%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd								
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd								
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		28 908 000	2%	58 180 000	5%	27 547 053	2%	82 836 488	7%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	7 665 000	3%	1 800 000	1%			10 500 000	4%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti								
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	34 196 061	6%	12 815 656	2%	4 345 000	1%	10 270 500	2%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt								
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	2 123 403	1%	8 700 000	6%	1 000 000	1%	1 425 172	1%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark								
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		43 984 464	4%	23 315 656	2%	5 345 000	1%	22 195 672	2%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt					635 000	8%		
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	1 036 000	7%	1 034 500	7%			410 775	3%
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	1 320 000	49%						
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	1 300 000	4%	760 000	2%			1 020 000	3%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd					400 000	11%	400 000	11%
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	408 000	6%	500 000	7%	805 000	11%		
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån			450 000	2%			2 550 000	12%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	23 669 494	5%	22 160 675	5%	14 221 700	3%	19 574 000	4%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	3 700 000	15%	3 118 700	13%	393 000	2%	422 000	2%
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	7 775 000	11%	3 850 000	6%	1 350 000	2%	1 100 000	2%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd								
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd								
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd								
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		39 208 494	6%	31 873 875	5%	17 804 700	3%	25 476 775	4%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd					300 000	1%		
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti								
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	0	0%	300 000	0%	0	0%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		112 100 958	4%	113 369 531	4%	50 996 753	2%	130 508 935	4%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	1 499 000	2%					2 675 500	3%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	55 503 500	5%	38 800 000	3%	31 300 000	3%	29 708 000	3%
Diverse tilskudd	Tilskudd	174 500	2%	1 083 000	11%			1 150 000	11%
Sum andre virkemidler		57 177 000	5%	39 883 000	3%	31 300 000	3%	33 533 500	3%
Sum Totalt		252 537 958	4 %	172 112 531	3 %	209 030 753	3 %	194 166 435	3 %

Geografi BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	09 Aust-Agder		10 Vest-Agder		11 Rogaland		12 Hordaland	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	1 000 000	0%	11 000 000	2%	3 500 000	1%	19 750 000	4%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål			5 250 000	0%	43 345 000	4%	185 600 000	18%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	20 600 000	2%	21 360 000	2%	104 242 500	12%	35 570 000	4%
Sum lavrisikolån		21 600 000	1%	37 610 000	2%	151 087 500	6%	240 920 000	10%
Sum lavrisikolån		21 600 000	1%	37 610 000	2%	151 087 500	6%	240 920 000	10%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	10 000 000	3%	4 800 000	1%	38 500 000	12%	15 000 000	5%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					1 000 000	20%	3 198 000	63%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	1 722 000	2%	3 518 000	4%	4 270 000	5%	5 385 823	6%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	2 475 000	3%	4 545 000	5%	11 535 000	14%	6 349 320	8%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	3 000 000	1%	79 250 000	31%	42 497 000	17%	27 251 000	11%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	3 064 400	3%	5 798 000	5%	11 435 760	10%	9 453 626	9%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	5 590 000	10%	4 300 000	8%	4 190 000	8%	6 840 000	12%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	7 490 000	3%	13 150 000	5%	48 405 000	19%	19 992 786	8%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd								
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd			2 928 000	26%	1 464 000	13%		
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		33 341 400	3%	118 289 000	10%	163 296 760	14%	93 470 555	8%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	5 300 000	2%	800 000	0%	600 000	0%	14 200 000	6%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti								
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	10 590 000	2%	12 478 000	2%	15 770 000	3%	50 640 732	9%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt								
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	2 885 000	2%	3 700 000	2%	7 580 000	5%	7 770 000	5%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark								
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		18 775 000	2%	16 978 000	2%	23 950 000	2%	72 610 732	7%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	250 000	3%			1 500 000	18%	776 145	9%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	2 968 000	19%	30 000	0%				
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			120 000	4%			776 000	29%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	3 955 000	11%	1 105 000	3%	3 847 000	10%	1 330 000	4%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	600 000	17%						
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	75 000	1%	450 000	6%			125 000	2%
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån			500 000	2%			150 000	1%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	15 358 000	3%	19 459 000	4%	40 870 500	8%	28 899 375	6%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	330 000	1%	205 000	1%	322 000	1%	60 000	0%
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	1 400 000	2%			3 040 000	4%	2 600 000	4%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd								
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd								
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd								
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		24 936 000	4%	21 869 000	3%	49 579 500	7%	34 716 520	5%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd			100 000	0%	100 000	0%	1 375 000	3%
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti								
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	100 000	0%	100 000	0%	1 375 000	1%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		77 052 400	2%	157 236 000	5%	236 926 260	8%	202 172 807	6%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd							1 280 000	1%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	29 570 000	3%	38 810 000	3%	86 550 000	8%	54 670 000	5%
Diverse tilskudd	Tilskudd			888 000	9%	350 000	3%	1 220 000	12%
Sum andre virkemidler		29 570 000	2%	39 698 000	3%	86 900 000	7%	57 170 000	5%
Sum Totalt		128 222 400	2 %	234 544 000	3 %	474 913 760	7 %	500 262 807	7 %

Geografi BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	14 Sogn Og Fjordane		15 Møre Og Romsdal		16 Sør-Trøndelag		17 Nord-Trøndelag		18 Nordland	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	51 500 000	10%	145 660 000	27%	37 795 000	7%	12 070 000	2%	48 635 000	9%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	115 030 000	11%	454 545 570	43%	12 900 000	1%			60 395 000	6%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	15 565 000	2%	71 524 000	8%	47 435 550	5%	73 435 000	8%	12 028 267	1%
Sum lavrisikolån		182 095 000	7%	671 729 570	27%	98 130 550	4%	85 505 000	3%	121 058 267	5%
Sum lavrisikolån		182 095 000	7%	671 729 570	27%	98 130 550	4%	85 505 000	3%	121 058 267	5%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	23 650 000	7%	13 200 000	4%	17 600 000	5%	170 000	0%		
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti			100 000	2%	300 000	6%				
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd			8 503 000	10%	790 000	1%	157 000	0%	615 000	1%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd			3 820 000	5%	7 855 000	9%	430 000	1%		
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	8 260 000	3%	0	0%	17 375 000	7%	3 200 000	1%	1 960 000	1%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	180 000	0%	4 711 294	4%	4 482 500	4%	1 672 000	2%		
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					4 700 000	9%	3 943 000	7%	500 000	1%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	9 556 000	4%	8 410 000	3%	35 835 000	14%	775 000	0%	46 255	0%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd	1 000 000	25%					1 000 000	25%	1 000 000	25%
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd									2 447 000	22%
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		42 646 000	4%	38 744 294	3%	88 937 500	7%	11 347 000	1%	6 568 255	1%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	38 950 000	15%	47 615 000	18%	17 110 000	7%	1 810 000	1%	25 750 000	10%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	1 900 000	36%	1 500 000	28%	367 000	7%				
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	34 280 000	6%	59 562 726	10%	30 246 500	5%	37 567 225	7%	89 545 414	16%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt										
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	1 463 000	1%	10 696 379	7%	5 839 000	4%	8 248 375	5%	14 378 723	9%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark										
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		76 593 000	8%	119 374 105	12%	53 562 500	5%	47 625 600	5%	129 674 137	13%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	240 000	3%					600 000	7%		
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	930 000	6%			1 310 000	9%	179 000	1%	105 000	1%
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd										
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	3 570 000	10%			400 000	1%	340 000	1%	435 500	1%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd							1 000 000	28%		
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd			75 000	1%	1 450 000	20%	1 450 000	20%		
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån			5 920 000	28%	700 000	3%	2 000 000	10%		
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	39 202 000	8%	33 509 080	7%	39 366 705	8%	47 684 000	10%	28 936 870	6%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	190 000	1%	285 000	1%	1 700 000	7%	3 683 500	15%	217 000	1%
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	1 720 000	2%					4 365 000	6%	796 000	1%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd					1 675 570	28%	1 000 000	17%	179 000	3%
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd					404 500	51%				
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd					404 500	55%				
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		45 852 000	7%	39 789 080	6%	47 411 275	7%	62 301 500	9%	30 669 370	5%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	484 000	1%	6 571 000	16%	3 000 000	7%			1 971 655	5%
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti										
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		484 000	0%	6 571 000	3%	3 000 000	1%	0	0%	1 971 655	1%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		165 575 000	5%	204 478 479	7%	192 911 275	6%	121 274 100	4%	168 883 417	5%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	5 839 000	6%	3 880 000	4%	997 642	1%			12 096 125	13%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	96 962 500	9%	96 785 000	9%	86 360 000	8%	139 991 864	12%	84 256 100	7%
Diverse tilskudd	Tilskudd					1 845 000	18%	100 000	1%		
Sum andre virkemidler		102 801 500	8%	100 665 000	8%	89 202 642	7%	140 091 864	11%	96 352 225	8%
Sum andre virkemidler		102 801 500	8%	100 665 000	8%	89 202 642	7%	140 091 864	11%	96 352 225	8%
Sum Totalt		450 471 500	7%	976 873 049	14%	380 244 467	6%	346 870 964	5%	386 293 909	6%

Geografi BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	19 Troms		20 Finnmark		21 Svalbard		99 Flere fylker/Utland		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	53 690 000	10%	13 620 000	3%					533 507 000
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	116 215 000	11%	57 815 000	5%					1 053 879 570
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	57 754 000	6%	21 446 000	2%					902 583 317
Sum lavrisikolån		227 659 000	9%	92 881 000	4%	0	0%	0	0%	2 489 969 887
Sum lavrisikolån		227 659 000	9%	92 881 000	4%	0	0%	0	0%	2 489 969 887
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	16 000 000	5%							322 620 000
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti									5 048 000
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	400 000	0%					20 330 184	24%	86 466 623
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd			390 000	0%			6 000 000	7%	83 066 373
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	2 100 000	1%					28 273 000	11%	252 771 000
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd							31 162 084	29%	109 074 048
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	1 331 000	2%	177 800	0%			6 000 000	11%	55 252 800
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	285 000	0%	4 300 000	2%			15 800 000	6%	259 240 103
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd	1 000 000	25%							4 000 000
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd									11 231 000
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		21 116 000	2%	4 867 800	0%	0	0%	107 565 268	9%	1 188 769 947
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	58 117 000	23%	11 517 000	4%					257 604 000
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	1 500 000	28%							5 267 000
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	64 534 145	11%	58 053 250	10%			11 606 546	2%	571 143 699
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt									2 700 000
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	9 755 000	6%	5 313 000	3%	2 846 000	2%	46 181 000	29%	157 877 552
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark			200 000	100%					200 000
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		133 906 145	13%	75 083 250	8%	2 846 000	0%	57 787 546	6%	994 792 251
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	150 000	2%					2 839 500	35%	8 191 645
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	30 000	0%							15 330 275
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd									2 680 000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd							6 860 000	19%	36 728 500
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd									3 512 650
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd									7 348 000
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	6 933 000	33%							20 863 000
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	23 901 825	5%	13 135 300	3%					481 172 611
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis									23 877 600
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	3 385 000	5%	1 685 000	2%			29 430 000	42%	69 836 500
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			3 103 000	52%					5 957 570
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	205 000	26%	97 000	12%			50 000	6%	786 300
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd	205 000	28%	97 000	13%					736 300
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		34 809 825	5%	18 117 300	3%	0	0%	39 179 500	6%	677 020 951
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	4 955 000	12%	550 000	1%			22 195 000	53%	41 931 655
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti							220 000 000	100%	220 000 000
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		4 955 000	2%	550 000	0%	0	0%	242 195 000	92%	261 931 655
Sum risikolån, tilskudd og programmer		194 786 970	6%	98 618 350	3%	2 846 000	0%	446 727 314	14%	3 122 514 804
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	41 083 162	45%					110 000	0%	91 562 785
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	57 177 000	5%	17 556 000	2%					1 134 572 964
Diverse tilskudd	Tilskudd	450 000	4%					1 902 000	19%	10 242 500
Sum andre virkemidler		98 710 162	8%	17 556 000	1%	0	0%	2 012 000	0%	1 236 378 249
Sum Totalt		521 156 132	8 %	209 055 350	3 %	2 846 000	0 %	448 739 314	7 %	6 848 862 940

Distriktpolitiske virkemiddelområde BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Sone I		Sone II		Sone III		Sone IV		Uspesifisert		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	141 625 000	27%	19 500 000	4%	230 910 000	43%	141 472 000	27%			533 507 000
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	136 779 000	13%	18 950 000	2%	688 365 570	65%	209 785 000	20%			1 053 879 570
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	396 286 500	44%	5 850 000	1%	293 525 000	33%	206 921 817	23%			902 583 317
	Sum lavrisikolån	674 690 500	27%	44 300 000	2%	1 212 800 570	49%	558 178 817	22%	0	0%	2 489 969 887
Sum lavrisikolån		674 690 500	27%	44 300 000	2%	1 212 800 570	49%	558 178 817	22%	0	0%	2 489 969 887
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	268 220 000	83%			32 450 000	10%	21 950 000	7%			322 620 000
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	4 948 000	98%			100 000	2%					5 048 000
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	41 877 800	48%	4 357 000	5%	5 478 323	6%	212 500	0%	34 541 000	40%	86 466 623
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	70 521 373	85%	735 000	1%	4 050 000	5%	1 760 000	2%	6 000 000	7%	83 066 373
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	163 419 000	65%	5 449 000	2%	39 965 000	16%	15 665 000	6%	28 273 000	11%	252 771 000
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	48 377 792	44%	1 050 000	1%	4 500 000	4%	510 000	0%	54 636 256	50%	109 074 048
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	36 437 000	66%			12 049 000	22%	766 800	1%	6 000 000	11%	55 252 800
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	212 330 848	82%	2 955 000	1%	21 348 000	8%	6 706 255	3%	15 900 000	6%	259 240 103
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd					3 000 000	75%	1 000 000	25%			4 000 000
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd	7 320 000	65%	1 464 000	13%			2 447 000	22%			11 231 000
	NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	853 451 813	72%	16 010 000	1%	122 940 323	10%	51 017 555	4%	145 350 256	12%	1 188 769 947
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	3 000 000	1%			144 530 000	56%	110 074 000	43%			257 604 000
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					4 150 000	79%	1 117 000	21%			5 267 000
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	54 345 241	10%	3 882 000	1%	188 437 802	33%	269 397 460	47%	55 081 196	10%	571 143 699
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt					2 700 000	100%					2 700 000
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	44 634 028	28%	425 000	0%	17 415 087	11%	21 722 098	14%	73 681 339	47%	157 877 552
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark									200 000	100%	200 000
	KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	101 979 269	10%	4 307 000	0%	357 232 889	36%	402 310 558	40%	128 962 535	13%	994 792 251
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	3 336 000	41%			150 000	2%	850 000	10%	3 855 645	47%	8 191 645
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	7 770 775	51%	2 000 000	13%	4 045 500	26%	714 000	5%	800 000	5%	15 330 275
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	1 240 000	46%	120 000	4%	470 000	18%	850 000	32%			2 680 000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	16 473 000	45%	3 125 000	9%	4 475 500	12%	520 000	1%	12 135 000	33%	36 728 500
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	1 480 500	42%			1 600 000	46%	432 150	12%			3 512 650
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	4 240 000	58%	1 450 000	20%	1 258 000	17%	400 000	5%			7 348 000
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	2 050 000	10%			8 630 000	41%	10 183 000	49%			20 863 000
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	134 472 862	28%	16 348 000	3%	173 961 620	36%	147 489 015	31%	8 901 114	2%	481 172 611
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	11 623 600	49%	1 369 000	6%	5 922 100	25%	4 703 900	20%	259 000	1%	23 877 600
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	14 380 500	21%			12 975 000	19%	8 996 000	13%	33 485 000	48%	69 836 500
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd							4 407 570	74%	1 550 000	26%	5 957 570
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd							736 300	94%	50 000	6%	786 300
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd							736 300	100%			736 300
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	197 067 237	29%	24 412 000	4%	213 487 720	32%	181 018 235	27%	61 035 759	9%	677 020 951
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	9 526 000	23%	100 000	0%	4 889 000	12%	5 221 655	12%	22 195 000	53%	41 931 655
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti									220 000 000	100%	220 000 000
	FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	9 526 000	4%	100 000	0%	4 889 000	2%	5 221 655	2%	242 195 000	92%	261 931 655
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1 162 024 319	37%	44 829 000	1%	698 549 932	22%	639 568 003	20%	577 543 550	18%	3 122 514 804
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	372 000	0%	2 350 000	3%	81 303 143	89%	1 797 642	2%	5 740 000	6%	91 562 785
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	346 685 000	31%	44 142 000	4%	412 035 500	36%	330 710 464	29%	1 000 000	0%	1 134 572 964
Diverse tilskudd	Tilskudd	5 720 500	56%	300 000	3%	750 000	7%	1 570 000	15%	1 902 000	19%	10 242 500
	Sum andre virkemidler	352 777 500	29%	46 792 000	4%	494 088 643	40%	334 078 106	27%	8 642 000	1%	1 236 378 249
Sum andre virkemidler		352 777 500	29%	46 792 000	4%	494 088 643	40%	334 078 106	27%	8 642 000	1%	1 236 378 249
Sum Totalt		2 189 492 319	32 %	135 921 000	2 %	2 405 439 145	35 %	1 531 824 926	22 %	586 185 550	9 %	6 848 862 940

Innovasjonsnivå BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Innovasjon på bedriftsnivå		Innovasjon på regionalt nivå		Innovasjon på nasjonalt nivå		Innovasjon på internasjonalt nivå		Ikke relevant		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	125 655 000	24%	69 220 000	13%	116 550 000	22%	87 500 000	16%	134 582 000	25%	533 507 000
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	221 635 000	21%	11 405 000	1%	350 695 570	33%			470 144 000	45%	1 053 879 570
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	419 030 500	46%	42 932 000	5%	10 090 000	1%	900 000	0%	429 630 817	48%	902 583 317
Sum lavrisikolån		766 320 500	31%	123 557 000	5%	477 335 570	19%	88 400 000	4%	1 034 356 817	42%	2 489 969 887
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	23 400 000	7%	7 700 000	2%	47 250 000	15%	200 370 000	62%	43 900 000	14%	322 620 000
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	100 000	2%	100 000	2%	0	0%	4 848 000	96%			5 048 000
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	982 500	1%	3 818 000	4%	22 542 000	26%	44 126 123	51%	14 998 000	17%	86 466 623
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	200 000	0%	120 000	0%	18 077 000	22%	64 669 373	78%			83 066 373
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi					800 000	0%	237 478 000	94%	14 493 000	6%	252 771 000
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	5 316 000	5%	9 992 892	9%	24 025 760	22%	53 015 730	49%	16 723 666	15%	109 074 048
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			98 000	0%	8 291 800	15%	40 863 000	74%	6 000 000	11%	55 252 800
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	276 000	0%	100 000	0%	13 025 000	5%	231 239 103	89%	14 600 000	6%	259 240 103
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd									4 000 000	100%	4 000 000
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd									11 231 000	100%	11 231 000
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		30 274 500	3%	21 928 892	2%	134 011 560	11%	876 609 329	74%	125 945 666	11%	1 188 769 947
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	48 430 000	19%	44 720 000	17%	39 970 000	16%	47 600 000	18%	76 884 000	30%	257 604 000
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	1 500 000	28%	1 650 000	31%					2 117 000	40%	5 267 000
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	78 295 084	14%	123 143 317	22%	131 175 465	23%	181 237 636	32%	57 292 197	10%	571 143 699
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt					2 700 000	100%					2 700 000
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	8 934 000	6%	13 973 551	9%	31 844 000	20%	74 284 705	47%	28 841 296	18%	157 877 552
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark									200 000	100%	200 000
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		137 159 084	14%	183 486 868	18%	205 689 465	21%	303 122 341	30%	165 334 493	17%	994 792 251
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt			500 000	6%	6 177 145	75%	150 000	2%	1 364 500	17%	8 191 645
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	10 624 500	69%	2 425 000	16%	970 000	6%			1 310 775	9%	15 330 275
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	120 000	4%	214 000	8%	1 396 000	52%	950 000	35%			2 680 000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	5 780 000	16%	3 117 500	8%	22 881 000	62%	4 950 000	13%			36 728 500
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	3 112 650	89%							400 000	11%	3 512 650
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	2 665 000	36%	1 500 000	20%	700 000	10%	400 000	5%	2 083 000	28%	7 348 000
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	16 853 000	81%			760 000	4%			3 250 000	16%	20 863 000
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	277 121 045	58%	40 133 237	8%	19 791 000	4%	830 000	0%	143 297 329	30%	481 172 611
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	18 209 600	76%	80 000	0%					5 588 000	23%	23 877 600
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	12 160 000	17%	14 898 000	21%	22 228 500	32%	2 280 000	3%	18 270 000	26%	69 836 500
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	1 239 000	21%	2 000 000	34%					2 718 570	46%	5 957 570
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	442 300	56%							344 000	44%	786 300
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd	442 300	60%							294 000	40%	736 300
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		348 769 395	52%	64 867 737	10%	74 903 645	11%	9 560 000	1%	178 920 174	26%	677 020 951
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	1 409 000	3%	3 480 000	8%	18 767 655	45%	18 055 000	43%	220 000	1%	41 931 655
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti									220 000 000	100%	220 000 000
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1 409 000	1%	3 480 000	1%	18 767 655	7%	18 055 000	7%	220 220 000	84%	261 931 655
Sum risikolån, tilskudd og programmer		517 611 979	17%	273 763 497	9%	433 372 325	14%	1 207 346 670	39%	690 420 333	22%	3 122 514 804
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	13 074 617	14%	13 635 000	15%	13 738 562	15%	34 958 606	38%	16 156 000	18%	91 562 785
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	801 709 964	71%	54 405 000	5%	17 150 000	2%			261 308 000	23%	1 134 572 964
Diverse tilskudd	Tilskudd	800 000	8%	1 483 000	14%	3 580 000	35%	3 955 000	39%	424 500	4%	10 242 500
Sum andre virkemidler		815 584 581	66%	69 523 000	6%	34 468 562	3%	38 913 606	3%	277 888 500	22%	1 236 378 249
Sum andre virkemidler		815 584 581	66%	69 523 000	6%	34 468 562	3%	38 913 606	3%	277 888 500	22%	1 236 378 249
Sum Totalt		2 099 517 060	31 %	466 843 497	7 %	945 176 457	14 %	1 334 660 276	19 %	2 002 665 650	29 %	6 848 862 940

Type Innovasjon BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Produkt-		Prosessinnovasjon		Organisatorisk innovasjon		Markedsmessig		Ikke relevant		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	142 055 000	27%	205 470 000	39%	19 900 000	4%	31 500 000	6%	134 582 000	25%	533 507 000
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	508 885 570	48%	74 850 000	7%					470 144 000	45%	1 053 879 570
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	200 634 000	22%	262 093 500	29%	7 175 000	1%	3 050 000	0%	429 630 817	48%	902 583 317
Sum lavrisikolån		851 574 570	34%	542 413 500	22%	27 075 000	1%	34 550 000	1%	1 034 356 817	42%	2 489 969 887
Sum lavrisikolån		851 574 570	34%	542 413 500	22%	27 075 000	1%	34 550 000	1%	1 034 356 817	42%	2 489 969 887
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	231 570 000	72%	26 650 000	8%	5 000 000	2%	15 500 000	5%	43 900 000	14%	322 620 000
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	4 648 000	92%					400 000	8%			5 048 000
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	43 631 323	50%	19 845 000	23%	3 331 800	4%	4 660 500	5%	14 998 000	17%	86 466 623
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	72 565 873	87%	2 012 500	2%	7 110 000	9%	1 378 000	2%			83 066 373
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	146 878 000	58%	90 300 000	36%			1 100 000	0%	14 493 000	6%	252 771 000
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	61 111 810	56%	5 350 000	5%	9 598 400	9%	16 290 172	15%	16 723 666	15%	109 074 048
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	47 902 800	87%	500 000	1%			850 000	2%	6 000 000	11%	55 252 800
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	234 795 286	91%	9 544 817	4%			300 000	0%	14 600 000	6%	259 240 103
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd									4 000 000	100%	4 000 000
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd									11 231 000	100%	11 231 000
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		843 103 092	71%	154 202 317	13%	25 040 200	2%	40 478 672	3%	125 945 666	11%	1 188 769 947
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	89 995 000	35%	46 700 000	18%	25 210 000	10%	18 815 000	7%	76 884 000	30%	257 604 000
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3 150 000	60%							2 117 000	40%	5 267 000
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	310 218 526	54%	122 774 000	21%	28 409 700	5%	52 449 276	9%	57 292 197	10%	571 143 699
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	2 700 000	100%									2 700 000
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	63 544 205	40%	28 546 337	18%	21 129 875	13%	15 815 839	10%	28 841 296	18%	157 877 552
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark									200 000	100%	200 000
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		469 607 731	47%	198 020 337	20%	74 749 575	8%	87 080 115	9%	165 334 493	17%	994 792 251
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	1 736 145	21%	1 740 000	21%	1 550 000	19%	1 801 000	22%	1 364 500	17%	8 191 645
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	2 731 000	18%	8 352 500	54%	936 000	6%	2 000 000	13%	1 310 775	9%	15 330 275
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	2 430 000	91%					250 000	9%			2 680 000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	21 173 500	58%	5 765 000	16%	9 790 000	27%					36 728 500
LMD 1149.71 Skogsfliproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	2 000 000	57%	1 112 650	32%					400 000	11%	3 512 650
LMD 1149.73 Skogsfliproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	2 850 000	39%	2 085 000	28%			330 000	4%	2 083 000	28%	7 348 000
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	12 833 000	62%	4 080 000	20%	700 000	3%			3 250 000	16%	20 863 000
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	154 786 892	32%	166 654 450	35%	7 573 940	2%	8 860 000	2%	143 297 329	30%	481 172 611
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	3 911 500	16%	14 378 100	60%					5 588 000	23%	23 877 600
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	26 335 500	38%	1 120 000	2%	2 350 000	3%	21 761 000	31%	18 270 000	26%	69 836 500
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	87 000	1%			100 000	2%	3 052 000	51%	2 718 570	46%	5 957 570
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	442 300	56%							344 000	44%	786 300
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd	442 300	60%							294 000	40%	736 300
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		231 759 137	34%	205 287 700	30%	22 999 940	3%	38 054 000	6%	178 920 174	26%	677 020 951
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	4 085 000	10%	2 180 000	5%	300 000	1%	35 146 655	84%	220 000	1%	41 931 655
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti									220 000 000	100%	220 000 000
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		4 085 000	2%	2 180 000	1%	300 000	0%	35 146 655	13%	220 220 000	84%	261 931 655
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1 548 554 960	50%	559 690 354	18%	123 089 715	4%	200 759 442	6%	690 420 333	22%	3 122 514 804
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	45 552 187	50%	14 669 998	16%	11 087 000	12%	4 097 600	4%	16 156 000	18%	91 562 785
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	319 833 500	28%	543 081 464	48%	6 550 000	1%	3 800 000	0%	261 308 000	23%	1 134 572 964
Diverse tilskudd	Tilskudd	5 736 000	56%	1 830 000	18%	50 000	0%	2 202 000	21%	424 500	4%	10 242 500
Sum andre virkemidler		371 121 687	30%	559 581 462	45%	17 687 000	1%	10 099 600	1%	277 888 500	22%	1 236 378 249
Sum andre virkemidler		371 121 687	30%	559 581 462	45%	17 687 000	1%	10 099 600	1%	277 888 500	22%	1 236 378 249
Sum Totalt		2 771 251 217	40 %	1 661 685 316	24 %	167 851 715	2 %	245 409 042	4 %	2 002 665 650	29 %	6 848 862 940

Bedriftstørelse BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	0-19		20-50		51-100		101-250		>250		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	263 182 000	49%	31 625 000	6%	41 700 000	8%	182 000 000	34%	15 000 000	3%	533 507 000
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	793 684 000	75%	245 195 570	23%	15 000 000	1%					1 053 879 570
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	882 473 317	98%	20 110 000	2%							902 583 317
Sum lavrisikolån		1 939 339 317	78%	296 930 570	12%	56 700 000	2%	182 000 000	7%	15 000 000	1%	2 489 969 887
Sum lavrisikolån		1 939 339 317	78%	296 930 570	12%	56 700 000	2%	182 000 000	7%	15 000 000	1%	2 489 969 887
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	211 970 000	66%	58 650 000	18%	39 500 000	12%	12 500 000	4%			322 620 000
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	5 048 000	100%									5 048 000
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	53 844 623	62%	7 862 000	9%	1 200 000	1%	9 277 500	11%	14 282 500	17%	86 466 623
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	83 066 373	100%									83 066 373
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	122 514 000	48%	9 301 000	4%	16 746 000	7%	25 182 000	10%	79 028 000	31%	252 771 000
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	105 101 548	96%	3 537 500	3%	435 000	0%					109 074 048
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	40 866 800	74%	7 820 000	14%	473 000	1%	880 000	2%	5 213 000	9%	55 252 800
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	219 239 348	85%	34 700 755	13%	4 800 000	2%	500 000	0%			259 240 103
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd	4 000 000	100%									4 000 000
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd			983 000	9%	2 928 000	26%	4 392 000	39%	2 928 000	26%	11 231 000
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		845 650 692	71%	122 854 255	10%	66 082 000	6%	52 731 500	4%	101 451 500	9%	1 188 769 947
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	190 604 000	74%	26 500 000	10%	28 000 000	11%	12 500 000	5%			257 604 000
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	2 767 000	53%	2 500 000	47%							5 267 000
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	448 564 700	79%	55 556 895	10%	25 578 000	4%	30 297 204	5%	11 146 900	2%	571 143 699
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			2 700 000	100%							2 700 000
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	135 809 385	86%	4 623 167	3%	1 800 000	1%	1 450 000	1%	14 195 000	9%	157 877 552
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark	200 000	100%									200 000
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		777 945 085	78%	91 880 062	9%	55 378 000	6%	44 247 204	4%	25 341 900	3%	994 792 251
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	8 124 145	99%					67 500	1%			8 191 645
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	13 915 275	91%	415 000	3%	850 000	6%			150 000	1%	15 330 275
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	2 466 000	92%							214 000	8%	2 680 000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	20 468 000	56%	7 865 000	21%	2 720 000	7%	2 600 500	7%	3 075 000	8%	36 728 500
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	3 512 650	100%									3 512 650
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	7 348 000	100%									7 348 000
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	20 863 000	100%									20 863 000
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	476 151 141	99%	4 122 000	1%			323 595	0%	575 875	0%	481 172 611
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	23 777 600	100%			100 000	0%					23 877 600
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	66 774 000	96%	2 000 000	3%			775 000	1%	287 500	0%	69 836 500
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	5 477 570	92%	480 000	8%							5 957 570
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	786 300	100%									786 300
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd	736 300	100%									736 300
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		650 399 981	96%	14 882 000	2%	3 670 000	1%	3 766 595	1%	4 302 375	1%	677 020 951
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	35 101 655	84%	3 140 000	7%	2 000 000	5%	700 000	2%	990 000	2%	41 931 655
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti					220 000 000	100%					220 000 000
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		35 101 655	13%	3 140 000	1%	222 000 000	85%	700 000	0%	990 000	0%	261 931 655
Sum risikolån, tilskudd og programmer		2 309 097 413	74%	232 756 317	7%	347 130 000	11%	101 445 299	3%	132 085 775	4%	3 122 514 804
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	60 839 912	66%	11 743 731	13%	7 627 642	8%	8 431 500	9%	2 920 000	3%	91 562 785
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	1 127 672 964	99%	6 900 000	1%							1 134 572 964
Diverse tilskudd	Tilskudd	8 444 500	82%	933 000	9%	100 000	1%	100 000	1%	665 000	6%	10 242 500
Sum andre virkemidler		1 196 957 376	97%	19 576 731	2%	7 727 642	1%	8 531 500	1%	3 585 000	0%	1 236 378 249
Sum andre virkemidler		1 196 957 376	97%	19 576 731	2%	7 727 642	1%	8 531 500	1%	3 585 000	0%	1 236 378 249
Sum Totalt		5 445 394 106	80 %	549 263 618	8 %	411 557 642	6 %	291 976 799	4 %	150 670 775	2 %	6 848 862 940

Kjennetegn BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Kvinnerettet		Designrettet		Internasjonalt rettet		Miljørettet	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	180 405 000	34%	2 000 000	0%	236 315 000	44%	195 630 000	37%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	237 634 000	23%	10 000 000	1%	110 855 000	11%	354 866 570	34%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	448 767 267	50%	600 000	0%	19 982 000	2%	63 566 000	7%
Sum lavrisikolån		866 806 267	35%	12 600 000	1%	367 152 000	15%	614 062 570	25%
Sum lavrisikolån		866 806 267	35%	12 600 000	1%	367 152 000	15%	614 062 570	25%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	50 500 000	16%	43 070 000	13%	239 770 000	74%	117 600 000	36%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	498 000	10%	1 598 000	32%	4 848 000	96%	398 000	8%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	18 793 500	22%	10 989 300	13%	51 655 323	60%	48 466 823	56%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	31 875 500	38%	20 108 000	24%	73 912 373	89%	15 856 373	19%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	56 160 000	22%	3 075 000	1%	249 171 000	99%	252 771 000	100%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	69 866 220	64%	14 790 500	14%	95 861 288	88%	47 040 026	43%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	16 357 000	30%	8 895 000	16%	33 655 000	61%	11 986 000	22%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	57 383 000	22%	18 226 000	7%	222 651 103	86%	78 177 817	30%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd								
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd	1 464 000	13%						
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		302 897 220	25%	120 751 800	10%	971 524 087	82%	572 296 039	48%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	53 981 000	21%	5 960 000	2%	131 096 000	51%	104 500 000	41%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					2 400 000	46%		
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	235 037 438	41%	78 508 355	14%	370 644 178	65%	195 268 081	34%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt					2 700 000	100%		
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	92 812 000	59%	13 305 000	8%	112 770 909	71%	67 294 733	43%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark								
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		381 830 438	38%	97 773 355	10%	619 611 087	62%	367 062 814	37%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	1 351 145	16%			1 801 000	22%	2 125 000	26%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	3 979 000	26%			350 000	2%	15 290 275	100%
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	776 000	29%	200 000	7%	100 000	4%	2 090 000	78%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	12 770 000	35%	3 930 000	11%	11 355 000	31%	30 248 500	82%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	600 000	17%					3 512 650	100%
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	50 000	1%	400 000	5%	800 000	11%	7 198 000	98%
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	12 043 000	58%						
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	237 461 621	49%	4 857 000	1%	18 169 500	4%	71 292 837	15%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	3 569 500	15%			676 000	3%	23 296 600	98%
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	22 616 000	32%	263 000	0%	11 381 000	16%	2 425 000	3%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	2 421 400	41%	1 052 000	18%	121 000	2%	92 000	2%
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	234 800	30%					205 000	26%
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd	234 800	32%					205 000	28%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		298 107 266	44%	10 702 000	2%	44 753 500	7%	157 980 862	23%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	7 895 655	19%	12 750 000	30%	36 101 655	86%	13 541 000	32%
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti					220 000 000	100%		
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		7 895 655	3%	12 750 000	5%	256 101 655	98%	13 541 000	5%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		990 730 579	32%	241 977 155	8%	1 891 990 329	61%	1 110 880 715	36%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	41 458 954	45%	7 608 812	8%	57 788 268	63%	12 741 500	14%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	526 473 900	46%	1 850 000	0%	39 137 500	3%	143 085 000	13%
Diverse tilskudd	Tilskudd	1 703 000	17%	1 025 000	10%	5 494 500	54%	6 182 500	60%
Sum andre virkemidler		569 635 854	46%	10 483 812	1%	102 420 268	8%	162 009 000	13%
Sum Totalt		2 427 172 700	35%	265 060 967	4%	2 361 562 597	34%	1 886 952 285	28%

Kjennetegn BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Unge 18-35		FoU-basert prosjekt		Kultur og opplevelse		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	38 950 000	7%	56 200 000	11%	4 912 000	1%	533 507 000
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	128 765 000	12%			1 790 000	0%	1 053 879 570
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	328 362 550	36%	900 000	0%	18 680 000	2%	902 583 317
Sum lavrisikolån		496 077 550	20%	57 100 000	2%	25 382 000	1%	2 489 969 887
Sum lavrisikolån		496 077 550	20%	57 100 000	2%	25 382 000	1%	2 489 969 887
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	4 200 000	1%	159 170 000	49%	7 700 000	2%	322 620 000
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti			300 000	6%	100 000	2%	5 048 000
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	6 761 800	8%	54 872 500	63%	3 551 800	4%	86 466 623
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	15 279 000	18%	31 495 053	38%	7 075 000	9%	83 066 373
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	10 000 000	4%	186 154 000	74%			252 771 000
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	7 895 000	7%	54 458 626	50%	12 483 194	11%	109 074 048
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			34 553 800	63%	1 850 000	3%	55 252 800
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	15 500 000	6%	187 644 103	72%	2 000 000	1%	259 240 103
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd							4 000 000
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd							11 231 000
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		59 635 800	5%	708 648 082	60%	34 759 994	3%	1 188 769 947
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	9 400 000	4%	48 400 000	19%	16 760 000	7%	257 604 000
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti							5 267 000
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	51 068 205	9%	167 298 921	29%	99 865 396	17%	571 143 699
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							2 700 000
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	28 345 000	18%	77 896 000	49%	31 008 337	20%	157 877 552
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark							200 000
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		88 813 205	9%	293 594 921	30%	147 633 733	15%	994 792 251
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	67 500	1%	4 677 145	57%			8 191 645
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	685 000	4%	355 000	2%			15 330 275
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			1 634 000	61%			2 680 000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	570 000	2%	14 970 000	41%			36 728 500
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd							3 512 650
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	400 000	5%	800 000	11%			7 348 000
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	3 910 000	19%			900 000	4%	20 863 000
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	111 013 605	23%	5 844 775	1%	22 281 044	5%	481 172 611
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	1 094 000	5%					23 877 600
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	55 000	0%	1 775 000	3%	8 091 000	12%	69 836 500
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd					1 208 000	20%	5 957 570
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd							786 300
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd							736 300
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		117 795 105	17%	30 055 920	4%	32 480 044	5%	677 020 951
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	4 995 655	12%	3 830 000	9%	4 495 000	11%	41 931 655
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti	10 000 000	5%					220 000 000
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		14 995 655	6%	3 830 000	1%	4 495 000	2%	261 931 655
Sum risikolån, tilskudd og programmer		281 239 765	9%	1 036 128 923	33%	219 368 771	7%	3 122 514 804
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	1 467 000	2%	40 087 356	44%	7 614 062	8%	91 562 785
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	236 255 262	21%			33 885 500	3%	1 134 572 964
Diverse tilskudd	Tilskudd	260 000	3%	2 400 000	23%			10 242 500
Sum andre virkemidler		237 982 262	19%	42 487 356	3%	41 499 562	3%	1 236 378 249
Sum andre virkemidler		237 982 262	19%	42 487 356	3%	41 499 562	3%	1 236 378 249
Sum Totalt		1 015 299 577	15 %	1 135 716 279	17 %	286 250 333	4 %	6 848 862 940

Satsing BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	S-001 Energi og miljø		S-002 Helse		S-005 Landbruk		S-006 Marin	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	35 785 000	7%	11 000 000	2%	47 870 000	9%	85 435 000	16%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål							1 003 879 570	95%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål					887 761 317	98%		
Sum lavrisikolån		35 785 000	1%	11 000 000	0%	935 631 317	38%	1 089 314 570	44%
Sum lavrisikolån		35 785 000	1%	11 000 000	0%	935 631 317	38%	1 089 314 570	44%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	47 050 000	15%	15 700 000	5%	24 950 000	8%	16 150 000	5%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti							0	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	14 258 000	16%	3 200 000	4%	29 253 000	34%	1 645 000	2%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	6 134 320	7%	14 705 000	18%			1 833 000	2%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	215 927 000	85%					16 229 000	6%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	14 654 000	13%	12 622 000	12%	17 317 000	16%	3 285 000	3%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	4 307 000	8%	24 160 000	44%				
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	39 283 562	15%	15 850 000	6%	3 484 000	1%	18 420 255	7%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd								
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd								
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		341 613 882	29%	86 237 000	7%	75 004 000	6%	57 562 255	5%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	23 750 000	9%	2 500 000	1%	19 850 000	8%	61 811 000	24%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti								
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	53 605 586	9%	17 366 383	3%	13 065 000	2%	57 988 225	10%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt					2 700 000	100%		
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	23 554 733	15%	4 495 000	3%	12 785 000	8%	6 985 000	4%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark								
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		100 910 319	10%	24 361 383	2%	48 400 000	5%	126 784 225	13%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt					8 191 645	100%		
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	4 005 000	26%			11 325 275	74%		
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd					2 210 000	82%		
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	125 000	0%			34 673 000	94%		
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	2 112 650	60%			1 000 000	28%	400 000	11%
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	3 375 000	46%			3 973 000	54%		
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån					20 863 000	100%		
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	210 000	0%	303 000	0%	463 830 211	96%		
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	876 000	4%			23 001 600	96%		
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd					52 196 500	75%	2 000 000	3%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd					5 736 570	96%		
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd					786 300	100%		
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd					736 300	100%		
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		10 703 650	2%	303 000	0%	628 523 401	93%	2 400 000	0%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd					350 000	1%	41 381 655	99%
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti							220 000 000	100%
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	0	0%	350 000	0%	261 381 655	100%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		453 227 851	15%	110 901 383	4%	752 277 401	24%	448 128 135	14%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	1 835 000	2%	19 136 600	21%	8 450 000	9%	7 875 500	9%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte					1 106 735 464	98%		
Diverse tilskudd	Tilskudd	474 500	5%	70 000	1%	6 508 000	64%	600 000	6%
Sum andre virkemidler		2 309 500	0%	19 206 600	2%	1 121 693 464	91%	8 475 500	1%
Sum Totalt		491 322 351	7 %	141 107 983	2 %	2 809 602 182	41 %	1 545 918 205	23 %

Satsing BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	S-007 Maritim		S-008 Olje og gass		S-009 Reiseliv		S-999 Ikke		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	136 150 000	26%	39 950 000	7%	30 967 000	6%	146 350 000	27%	533 507 000
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	50 000 000	5%							1 053 879 570
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål					14 822 000	2%			902 583 317
Sum lavrisikolån		186 150 000	7%	39 950 000	2%	45 789 000	2%	146 350 000	6%	2 489 969 887
Sum lavrisikolån		186 150 000	7%	39 950 000	2%	45 789 000	2%	146 350 000	6%	2 489 969 887
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	67 500 000	21%	35 750 000	11%	3 700 000	1%	111 820 000	35%	322 620 000
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	1 000 000	20%	2 800 000	55%	100 000	2%	1 148 000	23%	5 048 000
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	14 221 823	16%	5 074 184	6%	1 150 000	1%	17 664 616	20%	86 466 623
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	2 990 000	4%	12 007 053	14%	800 000	1%	44 597 000	54%	83 066 373
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	3 865 000	2%	5 750 000	2%			11 000 000	4%	252 771 000
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	3 020 000	3%	11 597 690	11%	14 797 274	14%	31 781 084	29%	109 074 048
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	2 300 000	4%	450 000	1%			24 035 800	44%	55 252 800
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	8 535 000	3%	60 804 500	23%	7 100 000	3%	105 762 786	41%	259 240 103
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktstrettede såkornfond	Tilskudd							4 000 000	100%	4 000 000
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd							11 231 000	100%	11 231 000
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		103 431 823	9%	134 233 427	11%	27 647 274	2%	363 040 286	31%	1 188 769 947
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	42 715 000	17%	9 400 000	4%	31 721 000	12%	65 857 000	26%	257 604 000
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	2 767 000	53%	1 000 000	19%			1 500 000	28%	5 267 000
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	40 758 000	7%	31 326 420	5%	123 805 643	22%	233 228 442	41%	571 143 699
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt									2 700 000
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	12 245 167	8%	7 573 172	5%	33 152 337	21%	57 087 143	36%	157 877 552
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark							200 000	100%	200 000
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		98 485 167	10%	49 299 592	5%	188 678 980	19%	357 872 585	36%	994 792 251
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt									8 191 645
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd									15 330 275
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd							470 000	18%	2 680 000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd							1 930 500	5%	36 728 500
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd									3 512 650
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd									7 348 000
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån									20 863 000
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis					14 716 500	3%	2 112 900	0%	481 172 611
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis									23 877 600
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd					14 440 000	21%	1 200 000	2%	69 836 500
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd					121 000	2%	100 000	2%	5 957 570
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd									786 300
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd									736 300
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		0	0%	0	0%	29 277 500	4%	5 813 400	1%	677 020 951
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd					200 000	0%			41 931 655
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti									220 000 000
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	0	0%	200 000	0%	0	0%	261 931 655
Sum risikolån, tilskudd og programmer		201 916 990	6%	183 533 019	6%	245 803 754	8%	726 726 271	23%	3 122 514 804
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	269 000	0%	5 430 000	6%	7 264 062	8%	41 302 623	45%	91 562 785
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte					27 837 500	2%			1 134 572 964
Diverse tilskudd	Tilskudd	100 000	1%	138 000	1%			2 352 000	23%	10 242 500
Sum andre virkemidler		369 000	0%	5 568 000	0%	35 101 562	3%	43 654 623	4%	1 236 378 249
Sum Totalt		388 435 990	6 %	229 051 019	3 %	326 694 316	5 %	916 730 894	13 %	6 848 862 940

Total tilsagn NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Totalt	
		Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære		
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål		
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål		
Sum lavrisikolån			
Sum lavrisikolån		0	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	102 047 500	4%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	1 514 400	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	86 466 623	3%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	83 066 373	3%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	252 771 000	10%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	109 074 048	4%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	55 252 800	2%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	259 240 103	10%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd	4 000 000	0%
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd	11 231 000	0%
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		964 663 847	36%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	78 086 760	3%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	1 580 100	0%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	571 143 699	22%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	2 700 000	0%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	157 877 552	6%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark	200 000	0%
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		811 588 111	31%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	8 191 645	0%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	15 330 275	1%
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	2 680 000	0%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	36 728 500	1%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	3 512 650	0%
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	7 348 000	0%
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	5 892 350	0%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	481 172 611	18%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	23 877 600	1%
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	69 836 500	3%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	5 957 570	0%
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	786 300	0%
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd	736 300	0%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		662 050 301	25%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	41 931 655	2%
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti		
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		41 931 655	2%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		2 480 233 914	94%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	91 562 785	3%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	61 551 150	2%
Diverse tilskudd	Tilskudd	10 242 500	0%
Sum andre virkemidler		163 356 435	6%
Sum andre virkemidler		163 356 435	6%
Sum Totalt		2 643 590 349	100%

Bransje NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	A1 - Jordbruk/skogbruk		A2 - Fiske/oppdrett		B - Bergverksdrift og utvinning		C - Industri		D - Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning		E - Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære												
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål												
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål												
Sum lavrisikolån													
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	1 725 000	2%	3 227 500	3%	2 112 500	2%	32 883 750	32%	1 981 250	2%	45 000	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti							465 000	31%				
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	8 976 000	10%	745 000	1%	1 320 000	2%	25 766 823	30%	2 100 000	2%	500 000	1%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd			798 000	1%	1 200 000	1%	19 034 553	23%			280 000	0%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi			12 869 000	5%			149 820 000	59%	25 091 000	10%		
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	7 050 000	6%			703 892	1%	3 190 000	3%			2 500 000	2%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU							13 655 000	25%				
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	1 870 000	1%	5 900 000	2%	23 990 000	9%	49 095 041	19%	300 000	0%	1 305 000	1%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd												
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd							11 231 000	100%				
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		19 621 000	2%	23 539 500	2%	29 326 392	3%	305 141 167	32%	29 472 250	3%	4 630 000	0%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	562 500	1%	4 959 500	6%			40 374 300	52%			2 531 250	3%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	225 000	14%					1 245 000	79%				
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	7 490 122	1%	17 646 921	3%	16 134 000	3%	190 942 825	33%	1 760 000	0%	8 094 000	1%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							2 700 000	100%				
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	180 000	0%			2 455 000	2%	32 866 000	21%			125 000	0%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark												
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		8 457 622	1%	22 606 421	3%	18 589 000	2%	268 128 125	33%	1 760 000	0%	10 750 250	1%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	3 441 145	42%					1 451 000	18%				
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	2 807 500	18%					135 000	1%	9 747 000	64%		
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	776 000	29%					334 000	12%				
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	3 580 500	10%					16 997 000	46%				
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	2 151 650	61%										
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	2 138 000	29%					2 810 000	38%	50 000	1%	1 450 000	20%
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	5 573 600	95%										
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	419 635 695	87%	710 000	0%			17 069 400	4%				
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	11 909 500	50%					300 000	1%	9 222 500	39%		
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	5 830 000	8%					18 278 000	26%				
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	279 000	5%					2 977 570	50%				
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	786 300	100%										
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd	736 300	100%										
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		459 645 190	69%	710 000	0%			60 351 970	9%	19 019 500	3%	1 450 000	0%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd			5 105 000	12%			25 549 000	61%				
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti												
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer				5 105 000	12%			25 549 000	61%				
Sum risikolån, tilskudd og programmer		487 723 812	20%	51 960 921	2%	47 915 392	2%	659 170 262	27%	50 251 750	2%	16 830 250	1%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	425 000	0%	6 150 000	7%	984 000	1%	25 592 793	28%				
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	58 364 882	95%					636 901	1%				
Diverse tilskudd	Tilskudd			400 000	4%			4 615 000	45%			239 500	2%
Sum andre virkemidler		58 789 882	36%	6 550 000	4%	984 000	1%	30 844 694	19%			239 500	0%
Sum Totalt		546 513 694	21%	58 510 921	2%	48 899 392	2%	690 014 956	26%	50 251 750	2%	17 069 750	1%

Bransje NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	F - Bygge- og anleggsvirksomhet		G - Varehandel-reparasjon av motorvogner		H - Transport og lagring		I - Overnattings- og serveringsvirksomhet		J - Informasjon og kommunikasjon	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære										
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål										
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål										
Sum lavrisikolån											
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	375 000	0%	330 000	0%	2 375 000	2%			18 062 500	18%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti			750 000	50%					90 000	6%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd			2 107 000	2%	550 000	1%			1 450 000	2%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	580 000	1%	4 059 320	5%	200 000	0%			22 657 000	27%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi			1 400 000	1%	2 063 000	1%				
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd			1 240 000	1%			4 044 000	4%	2 450 000	2%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			250 000	0%					10 489 800	19%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	1 220 000	0%	2 639 000	1%					88 403 000	34%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd										
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd										
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		2 175 000	0%	12 775 320	1%	5 188 000	1%	4 044 000	0%	143 602 300	15%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	2 810 000	4%	1 717 500	2%	6 819 360	9%	560 000	1%	3 045 750	4%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					110 100	7%				
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	16 020 500	3%	20 918 257	4%	3 216 000	1%	31 863 275	6%	31 640 800	6%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt										
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	755 000	0%	1 435 000	1%	700 000	0%	3 760 000	2%	1 605 000	1%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark										
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		19 585 500	2%	24 070 757	3%	10 845 460	1%	36 183 275	4%	36 291 550	4%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt										
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	150 000	1%	35 000	0%						
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	520 000	19%	850 000	32%						
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	5 595 000	15%	400 000	1%	1 600 000	4%			166 000	0%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	1 361 000	39%								
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	900 000	12%								
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån										
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	1 043 000	0%	2 230 000	0%	600 000	0%	10 397 000	2%	150 000	0%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	702 000	3%	300 000	1%	300 000	1%	32 000	0%		
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd			7 135 000	10%	1 580 000	2%	200 000	0%		
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd										
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd										
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd										
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		10 271 000	2%	10 950 000	2%	4 080 000	1%	10 629 000	2%	316 000	0%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd			5 882 655	14%			400 000	1%		
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti										
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer				5 882 655	14%			400 000	1%		
Sum risikolån, tilskudd og programmer		32 031 500	1%	53 678 732	2%	20 113 460	1%	51 256 275	2%	180 209 850	7%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	2 484 000	3%	678 500	1%	695 000	1%	790 000	1%	6 735 000	7%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte			162 752	0%			909 238	1%		
Diverse tilskudd	Tilskudd			1 100 000	11%					300 000	3%
Sum andre virkemidler		2 484 000	2%	1 941 252	1%	695 000	0%	1 699 238	1%	7 035 000	4%
Sum andre virkemidler		2 484 000	2%	1 941 252	1%	695 000	0%	1 699 238	1%	7 035 000	4%
Sum Totalt		34 515 500	1%	55 619 984	2%	20 808 460	1%	52 955 513	2%	187 244 850	7%

Bransje NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	K - Finansierings- og forsikringsvirksomhet		L - Omsetning og drift av fast eiendom		M - Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting		N - Forretningsmessig tjenesteyting		O - Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære										
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål										
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål										
Sum lavrisikolån											
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	750 000	1%	4 435 000	4%	29 720 000	29%	2 300 000	2%		
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					209 400	14%				
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	100 000	0%	200 000	0%	14 612 184	17%	3 100 000	4%	8 100 000	9%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	300 000	0%	1 400 000	2%	17 717 500	21%	2 645 000	3%		
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi					30 855 000	12%	2 400 000	1%		
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd			417 000	0%	38 999 470	36%	9 963 114	9%	720 000	1%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	64 000	0%			14 948 000	27%	3 456 000	6%	2 715 000	5%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	250 000	0%			62 443 062	24%	3 485 000	1%		
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd	4 000 000	100%								
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd										
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		5 464 000	1%	6 452 000	1%	209 504 616	22%	27 349 114	3%	11 535 000	1%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			7 469 100	10%	2 477 500	3%	2 375 000	3%		
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti										
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	259 730	0%	25 445 500	4%	83 438 571	15%	43 036 283	8%	5 747 000	1%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt										
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd			195 205	0%	30 879 546	20%	24 733 337	16%	3 075 625	2%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark	200 000	100%								
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		459 730	0%	33 109 805	4%	116 795 617	14%	70 144 620	9%	8 822 625	1%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt					830 000	10%				
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd					1 285 000	8%	150 000	1%	945 775	6%
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd					100 000	4%	100 000	4%		
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd					4 805 000	13%	250 000	1%	1 600 000	4%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd										
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd										
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån										
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	621 900	0%	3 374 940	1%	1 087 800	0%	7 939 494	2%	2 102 632	0%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis			601 600	3%			410 000	2%		
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd			200 000	0%	5 093 500	7%	3 155 000	5%	3 135 000	4%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd							1 151 000	19%	1 550 000	26%
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd										
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd										
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		621 900	0%	4 176 540	1%	13 201 300	2%	13 155 494	2%	9 333 407	1%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd					3 350 000	8%	100 000	0%		
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti										
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer						3 350 000	8%	100 000	0%		
Sum risikolån, tilskudd og programmer		6 545 630	0%	43 738 345	2%	342 851 533	14%	110 749 228	4%	29 691 032	1%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd			8 343 000	9%	20 864 250	23%	6 509 100	7%	436 500	0%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte			367 818	1%			455 569	1%		
Diverse tilskudd	Tilskudd			103 000	1%	1 947 000	19%	280 000	3%		
Sum andre virkemidler				8 813 818	5%	22 811 250	14%	7 244 669	4%	436 500	0%
Sum Totalt		6 545 630	0%	52 552 163	2%	365 662 783	14%	117 993 897	4%	30 127 532	1%

Bransje NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	P - Undervisning		Q - Helse- og sosialtjenester		R - Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter		S - Annen tjenesteyting		X - Uspesifisert		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære											0
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål											0
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål											0
Sum lavrisikolån												0
Sum lavrisikolån												0
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån					1 725 000	2%					102 047 500
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti											1 514 400
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	1 200 000	1%	800 000	1%			5 911 616	7%	8 928 000	10%	86 466 623
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	1 100 000	1%	3 350 000	4%	800 000	1%	945 000	1%	6 000 000	7%	83 066 373
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi									28 273 000	11%	252 771 000
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	550 000	1%	300 000	0%	2 046 400	2%	2 740 172	3%	32 160 000	29%	109 074 048
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	785 000	1%	2 390 000	4%			500 000	1%	6 000 000	11%	55 252 800
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	1 090 000	0%	2 650 000	1%					14 600 000	6%	259 240 103
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd											4 000 000
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd											11 231 000
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		4 725 000	0%	9 490 000	1%	4 571 400	0%	10 096 788	1%	95 961 000	10%	964 663 847
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån					2 385 000	3%					78 086 760
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti											1 580 100
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	8 614 750	2%	150 000	0%	32 896 360	6%	8 981 200	2%	16 847 605	3%	571 143 699
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt											2 700 000
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	475 000	0%	350 000	0%	5 565 000	4%	1 588 172	1%	47 134 667	30%	157 877 552
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark											200 000
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		9 089 750	1%	500 000	0%	40 846 360	5%	10 569 372	1%	63 982 272	8%	811 588 111
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	1 719 500	21%	150 000	2%					600 000	7%	8 191 645
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	50 000	0%							25 000	0%	15 330 275
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd											2 680 000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	500 000	1%					1 235 000	3%			36 728 500
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd											3 512 650
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd											7 348 000
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån			318 750	5%							5 892 350
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	1 576 750	0%	6 727 000	1%	1 970 000	0%	1 336 000	0%	2 601 000	1%	481 172 611
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	100 000	0%									23 877 600
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	3 740 000	5%			200 000	0%	2 885 000	4%	18 405 000	26%	69 836 500
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd											5 957 570
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd											786 300
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd											736 300
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		7 686 250	1%	7 195 750	1%	2 170 000	0%	5 456 000	1%	21 631 000	3%	662 050 301
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	895 000	2%					300 000	1%	350 000	1%	41 931 655
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti											0
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		895 000	2%					300 000	1%	350 000	1%	41 931 655
Sum risikolån, tilskudd og programmer		22 396 000	1%	17 185 750	1%	47 587 760	2%	26 422 160	1%	181 924 272	7%	2 480 233 914
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	2 570 000	3%	510 000	1%	2 926 000	3%	2 785 642	3%	2 084 000	2%	91 562 785
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	120 545	0%	446 644	1%	81 376	0%	5 425	0%			61 551 150
Diverse tilskudd	Tilskudd	665 000	6%					293 000	3%	300 000	3%	10 242 500
Sum andre virkemidler		3 355 545	2%	956 644	1%	3 007 376	2%	3 084 067	2%	2 384 000	1%	163 356 435
Sum Totalt		25 751 545	1%	18 142 394	1%	50 595 136	2%	29 506 227	1%	184 308 272	7%	2 643 590 349

Geografi NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	01 Østfold		02 Akershus		03 Oslo		04 Hedmark	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære								
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål								
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål								
Sum lavrisikolån									
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	3 081 250	3%	12 325 000	12%	17 280 000	17%	1 256 250	1%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti							30 000	2%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	7 060 000	8%	1 225 000	1%	4 303 800	5%	14 726 000	17%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	800 000	1%	7 830 000	9%	14 821 000	18%		
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi			12 900 000	5%	825 000	0%	630 000	0%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	3 129 320	3%	5 950 000	5%	7 428 892	7%	4 155 000	4%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			300 000	1%	8 855 000	16%	64 000	0%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	15 330 000	6%	12 620 000	5%	35 178 562	14%	3 485 000	1%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd								
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd	2 928 000	26%			1 464 000	13%		
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		32 328 570	3%	53 150 000	6%	90 156 254	9%	24 346 250	3%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån							4 772 500	6%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti								
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	3 190 000	1%	1 000 000	0%	1 205 000	0%	29 246 944	5%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							2 700 000	100%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	13 945 000	9%			3 253 500	2%	775 000	0%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark								
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		17 135 000	2%	1 000 000	0%	4 458 500	1%	37 494 444	5%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt					1 201 000	15%		
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	3 482 000	23%	2 156 000	14%	150 000	1%	1 509 000	10%
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			214 000	8%	150 000	6%	100 000	4%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	6 120 000	17%	500 000	1%	816 000	2%	4 370 000	12%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd							1 112 650	32%
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	400 000	5%					1 610 000	22%
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån			90 000	2%			133 000	2%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	18 765 500	4%	16 821 250	3%	570 837	0%	35 066 500	7%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	3 200 000	13%	2 311 000	10%			3 740 400	16%
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	1 808 000	3%	2 382 500	3%	2 030 000	3%	1 120 000	2%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd								
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd							29 800	4%
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd							29 800	4%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		33 775 500	5%	24 474 750	4%	4 917 837	1%	48 821 150	7%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd					330 000	1%		
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti								
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer						330 000	1%		
Sum risikolån, tilskudd og programmer		83 239 070	3%	78 624 750	3%	99 862 591	4%	110 661 844	4%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd					372 000	0%	21 730 356	24%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	2 932 240	5%	2 630 878	4%			4 775 563	8%
Diverse tilskudd	Tilskudd			565 000	6%	515 000	5%		
Sum andre virkemidler		2 932 240	2%	3 195 878	2%	887 000	1%	26 505 919	16%
Sum Totalt		86 171 310	3 %	81 820 628	3 %	100 749 591	4 %	137 167 763	5 %

Geografi NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	05 Oppland		06 Buskerud		07 Vestfold		08 Telemark	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære								
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål								
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål								
Sum lavrisikolån									
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	1 957 500	2%	12 500 000	12%	2 575 000	3%	11 652 500	11%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	105 000	7%						
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	3 970 000	5%	4 405 000	5%	1 250 000	1%	3 835 816	4%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	2 574 000	3%	5 920 000	7%	2 319 553	3%	5 402 500	7%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi			3 350 000	1%	4 900 000	2%	17 000 000	7%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	1 610 000	1%	8 470 000	8%	5 028 000	5%	1 343 172	1%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	3 718 000	7%	365 000	1%	3 230 000	6%	1 149 000	2%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	8 836 000	3%	8 170 000	3%	1 819 500	1%	9 756 000	4%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd								
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd								
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		22 770 500	2%	43 180 000	4%	21 122 053	2%	50 138 988	5%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	2 866 250	4%	900 000	1%			3 637 500	5%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti								
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	34 196 061	6%	12 815 656	2%	4 345 000	1%	10 270 500	2%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt								
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	2 123 403	1%	8 700 000	6%	1 000 000	1%	1 425 172	1%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark								
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		39 185 714	5%	22 415 656	3%	5 345 000	1%	15 333 172	2%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt					635 000	8%		
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	1 036 000	7%	1 034 500	7%			410 775	3%
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	1 320 000	49%						
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	1 300 000	4%	760 000	2%			1 020 000	3%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd					400 000	11%	400 000	11%
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	408 000	6%	500 000	7%	805 000	11%		
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån			51 750	1%			1 020 000	17%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	23 669 494	5%	22 160 675	5%	14 221 700	3%	19 574 000	4%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	3 700 000	15%	3 118 700	13%	393 000	2%	422 000	2%
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	7 775 000	11%	3 850 000	6%	1 350 000	2%	1 100 000	2%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd								
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd								
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd								
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		39 208 494	6%	31 475 625	5%	17 804 700	3%	23 946 775	4%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd					300 000	1%		
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti								
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer						300 000	1%		
Sum risikolån, tilskudd og programmer		101 164 708	4%	97 071 281	4%	44 571 753	2%	89 418 935	4%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	1 499 000	2%					2 675 500	3%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	3 011 092	5%	2 104 919	3%	1 698 041	3%	1 611 674	3%
Diverse tilskudd	Tilskudd	174 500	2%	1 083 000	11%			1 150 000	11%
Sum andre virkemidler		4 684 592	3%	3 187 919	2%	1 698 041	1%	5 437 174	3%
Sum Totalt		105 849 300	4 %	100 259 200	4 %	46 269 794	2 %	94 856 109	4 %

Geografi NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	09 Aust-Agder		10 Vest-Agder		11 Rogaland		12 Hordaland	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære								
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål								
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål								
Sum lavrisikolån									
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	2 500 000	2%	1 440 000	1%	12 602 500	12%	3 375 000	3%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					300 000	20%	959 400	63%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	1 722 000	2%	3 518 000	4%	4 270 000	5%	5 385 823	6%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	2 475 000	3%	4 545 000	5%	11 535 000	14%	6 349 320	8%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	3 000 000	1%	79 250 000	31%	42 497 000	17%	27 251 000	11%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	3 064 400	3%	5 798 000	5%	11 435 760	10%	9 453 626	9%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	5 590 000	10%	4 300 000	8%	4 190 000	8%	6 840 000	12%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	7 490 000	3%	13 150 000	5%	48 405 000	19%	19 992 786	8%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd								
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd			2 928 000	26%	1 464 000	13%		
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		25 841 400	3%	114 929 000	12%	136 699 260	14%	79 606 955	8%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	2 265 000	3%	400 000	1%	300 000	0%	5 700 000	7%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti								
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	10 590 000	2%	12 478 000	2%	15 770 000	3%	50 640 732	9%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt								
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	2 885 000	2%	3 700 000	2%	7 580 000	5%	7 770 000	5%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark								
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		15 740 000	2%	16 578 000	2%	23 650 000	3%	64 110 732	8%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	250 000	3%			1 500 000	18%	776 145	9%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	2 968 000	19%	30 000	0%				
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			120 000	4%			776 000	29%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	3 955 000	11%	1 105 000	3%	3 847 000	10%	1 330 000	4%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	600 000	17%						
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	75 000	1%	450 000	6%			125 000	2%
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån			112 500	2%			37 500	1%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	15 358 000	3%	19 459 000	4%	40 870 500	8%	28 899 375	6%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	330 000	1%	205 000	1%	322 000	1%	60 000	0%
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	1 400 000	2%			3 040 000	4%	2 600 000	4%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd								
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd								
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd								
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		24 936 000	4%	21 481 500	3%	49 579 500	7%	34 604 020	5%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd			100 000	0%	100 000	0%	1 375 000	3%
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti								
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer				100 000	0%	100 000	0%	1 375 000	3%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		66 517 400	3%	153 088 500	6%	210 028 760	8%	179 696 707	7%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd							1 280 000	1%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	1 604 187	3%	2 105 462	3%	4 695 381	8%	2 965 875	5%
Diverse tilskudd	Tilskudd			888 000	9%	350 000	3%	1 220 000	12%
Sum andre virkemidler		1 604 187	1%	2 993 462	2%	5 045 381	3%	5 465 875	3%
Sum Totalt		68 121 587	3 %	156 081 962	6 %	215 074 141	8 %	185 162 582	7 %

Geografi NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	14 Sogn Og Fjordane		15 Møre Og Romsdal		16 Sør-Trøndelag		17 Nord-Trøndelag		18 Nordland	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære										
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål										
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål										
Sum lavrisikolån											
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	5 020 000	5%	3 060 000	3%	5 112 500	5%	85 000	0%		
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti			30 000	2%	90 000	6%				
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd			8 503 000	10%	790 000	1%	157 000	0%	615 000	1%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd			3 820 000	5%	7 855 000	9%	430 000	1%		
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	8 260 000	3%			17 375 000	7%	3 200 000	1%	1 960 000	1%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	180 000	0%	4 711 294	4%	4 482 500	4%	1 672 000	2%		
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					4 700 000	9%	3 943 000	7%	500 000	1%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	9 556 000	4%	8 410 000	3%	35 835 000	14%	775 000	0%	46 255	0%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd	1 000 000	25%					1 000 000	25%	1 000 000	25%
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd									2 447 000	22%
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		24 016 000	2%	28 534 294	3%	76 240 000	8%	11 262 000	1%	6 568 255	1%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	9 275 000	12%	15 779 500	20%	4 827 500	6%	763 000	1%	5 702 000	7%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	570 000	36%	450 000	28%	110 100	7%				
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	34 280 000	6%	59 562 726	10%	30 246 500	5%	37 567 225	7%	89 545 414	16%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt										
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	1 463 000	1%	10 696 379	7%	5 839 000	4%	8 248 375	5%	14 378 723	9%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark										
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		45 588 000	6%	86 488 605	11%	41 023 100	5%	46 578 600	6%	109 626 137	14%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	240 000	3%					600 000	7%		
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	930 000	6%			1 310 000	9%	179 000	1%	105 000	1%
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd					400 000	1%	340 000	1%	435 500	1%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	3 570 000	10%								
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd							1 000 000	28%		
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd			75 000	1%	1 450 000	20%	1 450 000	20%		
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån			1 727 500	29%	175 000	3%	537 500	9%		
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	39 202 000	8%	33 509 080	7%	39 366 705	8%	47 684 000	10%	28 936 870	6%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	190 000	1%	285 000	1%	1 700 000	7%	3 683 500	15%	217 000	1%
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	1 720 000	2%					4 365 000	6%	796 000	1%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd					1 675 570	28%	1 000 000	17%	179 000	3%
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd					404 500	51%				
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd					404 500	55%				
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		45 852 000	7%	35 596 580	5%	46 886 275	7%	60 839 000	9%	30 669 370	5%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	484 000	1%	6 571 000	16%	3 000 000	7%			1 971 655	5%
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti										
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		484 000	1%	6 571 000	16%	3 000 000	7%			1 971 655	5%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		115 940 000	5%	157 190 479	6%	167 149 375	7%	118 679 600	5%	148 835 417	6%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	5 839 000	6%	3 880 000	4%	997 642	1%			12 096 125	13%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	5 260 264	9%	5 250 635	9%	4 685 073	8%	7 594 628	12%	4 570 935	7%
Diverse tilskudd	Tilskudd					1 845 000	18%	100 000	1%		
Sum andre virkemidler		11 099 264	7%	9 130 635	6%	7 527 715	5%	7 694 628	5%	16 667 060	10%
Sum andre virkemidler		11 099 264	7%	9 130 635	6%	7 527 715	5%	7 694 628	5%	16 667 060	10%
Sum Totalt		127 039 264	5 %	166 321 114	6 %	174 677 090	7 %	126 374 228	5 %	165 502 477	6 %

Geografi NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	19 Troms		20 Finnmark		21 Svalbard		99 Flere fylker/Utland		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære									
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål									
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål									
Sum lavrisikolån										
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%			0%		0
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	6 225 000	6%							102 047 500
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti									1 514 400
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	400 000	0%					20 330 184	24%	86 466 623
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd			390 000	0%			6 000 000	7%	83 066 373
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	2 100 000	1%					28 273 000	11%	252 771 000
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd							31 162 084	29%	109 074 048
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	1 331 000	2%	177 800	0%			6 000 000	11%	55 252 800
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	285 000	0%	4 300 000	2%			15 800 000	6%	259 240 103
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd	1 000 000	25%							4 000 000
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd									11 231 000
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		11 341 000	1%	4 867 800	1%			107 565 268	11%	964 663 847
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	18 667 260	24%	2 231 250	3%					78 086 760
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	450 000	28%							1 580 100
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	64 534 145	11%	58 053 250	10%			11 606 546	2%	571 143 699
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt									2 700 000
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	9 755 000	6%	5 313 000	3%	2 846 000	2%	46 181 000	29%	157 877 552
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark			200 000	100%					200 000
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		93 406 405	12%	65 797 500	8%	2 846 000	0%	57 787 546	7%	811 588 111
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	150 000	2%					2 839 500	35%	8 191 645
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	30 000	0%							15 330 275
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd									2 680 000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd							6 860 000	19%	36 728 500
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd									3 512 650
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd									7 348 000
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	2 007 600	34%							5 892 350
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	23 901 825	5%	13 135 300	3%					481 172 611
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis									23 877 600
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	3 385 000	5%	1 685 000	2%			29 430 000	42%	69 836 500
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd									5 957 570
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	205 000	26%	97 000	12%			50 000	6%	786 300
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd	205 000	28%	97 000	13%					736 300
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		29 884 425	5%	18 117 300	3%			39 179 500	6%	662 050 301
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	4 955 000	12%	550 000	1%			22 195 000	53%	41 931 655
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti									
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		4 955 000	12%	550 000	1%			22 195 000	53%	41 931 655
Sum risikolån, tilskudd og programmer		139 586 830	6%	89 332 600	4%	2 846 000	0%	226 727 314	9%	2 480 233 914
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	41 083 162	45%					110 000	0%	91 562 785
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	3 101 881	5%	952 422	2%					61 551 150
Diverse tilskudd	Tilskudd	450 000	4%					1 902 000	19%	10 242 500
Sum andre virkemidler		44 635 043	27%	952 422	1%			2 012 000	1%	163 356 435
Sum Totalt		184 221 873	7 %	90 285 022	3 %	2 846 000	0 %	228 739 314	9 %	2 643 590 349

Distriktpolitiske virkemiddelområde NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Sone I		Sone II		Sone III		Sone IV		Uspesifisert		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære											
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål											
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål											
Sum lavrisikolån												
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	85 935 000	84%			7 922 500	8%	8 190 000	8%			102 047 500
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	1 484 400	98%			30 000	2%					1 514 400
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	41 877 800	48%	4 357 000	5%	5 478 323	6%	212 500	0%	34 541 000	40%	86 466 623
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	70 521 373	85%	735 000	1%	4 050 000	5%	1 760 000	2%	6 000 000	7%	83 066 373
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	163 419 000	65%	5 449 000	2%	39 965 000	16%	15 665 000	6%	28 273 000	11%	252 771 000
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	48 377 792	44%	1 050 000	1%	4 500 000	4%	510 000	0%	54 636 256	50%	109 074 048
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	36 437 000	66%			12 049 000	22%	766 800	1%	6 000 000	11%	55 252 800
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	212 330 848	82%	2 955 000	1%	21 348 000	8%	6 706 255	3%	15 900 000	6%	259 240 103
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd					3 000 000	75%	1 000 000	25%			4 000 000
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd	7 320 000	65%	1 464 000	13%			2 447 000	22%			11 231 000
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		667 703 213	69%	16 010 000	2%	98 342 823	10%	37 257 555	4%	145 350 256	15%	964 663 847
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	450 000	1%			45 924 000	59%	31 712 760	41%			78 086 760
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					1 245 000	79%	335 100	21%			1 580 100
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	54 345 241	10%	3 882 000	1%	188 437 802	33%	269 397 460	47%	55 081 196	10%	571 143 699
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt					2 700 000	100%					2 700 000
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	44 634 028	28%	425 000	0%	17 415 087	11%	21 722 098	14%	73 681 339	47%	157 877 552
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark									200 000	100%	200 000
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		99 429 269	12%	4 307 000	1%	255 721 889	32%	323 167 418	40%	128 962 535	16%	811 588 111
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	3 336 000	41%			150 000	2%	850 000	10%	3 855 645	47%	8 191 645
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	7 770 775	51%	2 000 000	13%	4 045 500	26%	714 000	5%	800 000	5%	15 330 275
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	1 240 000	46%	120 000	4%	470 000	18%	850 000	32%			2 680 000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	16 473 000	45%	3 125 000	9%	4 475 500	12%	520 000	1%	12 135 000	33%	36 728 500
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	1 480 500	42%			1 600 000	46%	432 150	12%			3 512 650
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	4 240 000	58%	1 450 000	20%	1 258 000	17%	400 000	5%			7 348 000
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	316 750	5%			2 541 750	43%	3 033 850	51%			5 892 350
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	134 472 862	28%	16 348 000	3%	173 961 620	36%	147 489 015	31%	8 901 114	2%	481 172 611
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	11 623 600	49%	1 369 000	6%	5 922 100	25%	4 703 900	20%	259 000	1%	23 877 600
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	14 380 500	21%			12 975 000	19%	8 996 000	13%	33 485 000	48%	69 836 500
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd							4 407 570	74%	1 550 000	26%	5 957 570
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd							736 300	94%	50 000	6%	786 300
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd							736 300	100%			736 300
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		195 333 987	30%	24 412 000	4%	207 399 470	31%	173 869 085	26%	61 035 759	9%	662 050 301
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	9 526 000	23%	100 000	0%	4 889 000	12%	5 221 655	12%	22 195 000	53%	41 931 655
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti											
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		9 526 000	23%	100 000	0%	4 889 000	12%	5 221 655	12%	22 195 000	53%	41 931 655
Sum risikolån, tilskudd og programmer		971 992 469	39%	44 829 000	2%	566 353 182	23%	539 515 713	22%	357 543 550	14%	2 480 233 914
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	372 000	0%	2 350 000	3%	81 303 143	89%	1 797 642	2%	5 740 000	6%	91 562 785
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	18 807 834	31%	2 394 726	4%	22 353 132	36%	17 941 208	29%	54 251	0%	61 551 150
Diverse tilskudd	Tilskudd	5 720 500	56%	300 000	3%	750 000	7%	1 570 000	15%	1 902 000	19%	10 242 500
Sum andre virkemidler		24 900 334	15%	5 044 726	3%	104 406 275	64%	21 308 850	13%	7 696 251	5%	163 356 435
Sum andre virkemidler		24 900 334	15%	5 044 726	3%	104 406 275	64%	21 308 850	13%	7 696 251	5%	163 356 435
Sum Totalt		996 892 803	38%	49 873 726	2%	670 759 457	25%	560 824 563	21%	365 239 801	14%	2 643 590 349

Innovasjonsnivå NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Innovasjon på bedriftsnivå		Innovasjon på regionalt nivå		Innovasjon på nasjonalt nivå		Innovasjon på internasjonalt nivå		Ikke relevant		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære											
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål											
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål											
Sum lavrisikolån												
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	6 356 250	6%	2 925 000	3%	10 212 500	10%	70 226 250	69%	12 327 500	12%	102 047 500
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	30 000	2%	30 000	2%			1 454 400	96%			1 514 400
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	982 500	1%	3 818 000	4%	22 542 000	26%	44 126 123	51%	14 998 000	17%	86 466 623
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	200 000	0%	120 000	0%	18 077 000	22%	64 669 373	78%			83 066 373
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi					800 000	0%	237 478 000	94%	14 493 000	6%	252 771 000
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	5 316 000	5%	9 992 892	9%	24 025 760	22%	53 015 730	49%	16 723 666	15%	109 074 048
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			98 000	0%	8 291 800	15%	40 863 000	74%	6 000 000	11%	55 252 800
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	276 000	0%	100 000	0%	13 025 000	5%	231 239 103	89%	14 600 000	6%	259 240 103
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd									4 000 000	100%	4 000 000
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd									11 231 000	100%	11 231 000
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		13 160 750	1%	17 083 892	2%	96 974 060	10%	743 071 979	77%	94 373 166	10%	964 663 847
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	15 581 250	20%	13 938 610	18%	12 420 000	16%	14 043 750	18%	22 103 150	28%	78 086 760
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	450 000	28%	495 000	31%					635 100	40%	1 580 100
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	78 295 084	14%	123 143 317	22%	131 175 465	23%	181 237 636	32%	57 292 197	10%	571 143 699
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt					2 700 000	100%					2 700 000
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling		8 934 000	6%	13 973 551	9%	31 844 000	20%	74 284 705	47%	28 841 296	18%	157 877 552
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark									200 000	100%	200 000
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		103 260 334	13%	151 550 478	19%	178 139 465	22%	269 566 091	33%	109 071 743	13%	811 588 111
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt			500 000	6%	6 177 145	75%	150 000	2%	1 364 500	17%	8 191 645
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	10 624 500	69%	2 425 000	16%	970 000	6%			1 310 775	9%	15 330 275
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	120 000	4%	214 000	8%	1 396 000	52%	950 000	35%			2 680 000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	5 780 000	16%	3 117 500	8%	22 881 000	62%	4 950 000	13%			36 728 500
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	3 112 650	89%							400 000	11%	3 512 650
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	2 665 000	36%	1 500 000	20%	700 000	10%	400 000	5%	2 083 000	28%	7 348 000
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	4 831 850	82%			133 000	2%			927 500	16%	5 892 350
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	277 121 045	58%	40 133 237	8%	19 791 000	4%	830 000	0%	143 297 329	30%	481 172 611
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	18 209 600	76%	80 000	0%					5 588 000	23%	23 877 600
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	12 160 000	17%	14 898 000	21%	22 228 500	32%	2 280 000	3%	18 270 000	26%	69 836 500
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	1 239 000	21%	2 000 000	34%					2 718 570	46%	5 957 570
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	442 300	56%							344 000	44%	786 300
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (jordbruksavtale)	Tilskudd	442 300	60%							294 000	40%	736 300
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		336 748 245	51%	64 867 737	10%	74 276 645	11%	9 560 000	1%	176 597 674	27%	662 050 301
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	1 409 000	3%	3 480 000	8%	18 767 655	45%	18 055 000	43%	220 000	1%	41 931 655
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti											
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1 409 000	3%	3 480 000	8%	18 767 655	45%	18 055 000	43%	220 000	1%	41 931 655
Sum risikolån, tilskudd og programmer		454 578 329	18%	236 982 107	10%	368 157 825	15%	1 040 253 070	42%	380 262 583	15%	2 480 233 914
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	13 074 617	14%	13 635 000	15%	13 738 562	15%	34 958 606	38%	16 156 000	18%	91 562 785
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	43 493 166	71%	2 951 498	5%	930 396	2%			14 176 089	23%	61 551 150
Diverse tilskudd	Tilskudd	800 000	8%	1 483 000	14%	3 580 000	35%	3 955 000	39%	424 500	4%	10 242 500
Sum andre virkemidler		57 367 783	35%	18 069 498	11%	18 248 958	11%	38 913 606	24%	30 756 589	19%	163 356 435
Sum andre virkemidler		57 367 783	35%	18 069 498	11%	18 248 958	11%	38 913 606	24%	30 756 589	19%	163 356 435
Sum Totalt		511 946 112	19 %	255 051 605	10 %	386 406 783	15 %	1 079 166 676	41 %	411 019 172	16 %	2 643 590 349

Type Innovasjon NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Produkt-		Prosessinnovasjon		Organisatorisk innovasjon		Markedsmessig		Ikke relevant		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære											0
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål											0
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål											0
Sum lavrisikolån												0
Sum lavrisikolån												0
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	74 971 250	73%	6 993 750	7%	1 125 000	1%	6 630 000	6%	12 327 500	12%	102 047 500
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	1 394 400	92%					120 000	8%			1 514 400
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	43 631 323	50%	19 845 000	23%	3 331 800	4%	4 660 500	5%	14 998 000	17%	86 466 623
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	72 565 873	87%	2 012 500	2%	7 110 000	9%	1 378 000	2%			83 066 373
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	146 878 000	58%	90 300 000	36%			1 100 000	0%	14 493 000	6%	252 771 000
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	61 111 810	56%	5 350 000	5%	9 598 400	9%	16 290 172	15%	16 723 666	15%	109 074 048
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	47 902 800	87%	500 000	1%			850 000	2%	6 000 000	11%	55 252 800
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	234 795 286	91%	9 544 817	4%			300 000	0%	14 600 000	6%	259 240 103
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd									4 000 000	100%	4 000 000
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd									11 231 000	100%	11 231 000
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		683 250 742	71%	134 546 067	14%	21 165 200	2%	31 328 672	3%	94 373 166	10%	964 663 847
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	27 532 360	35%	14 167 500	18%	8 780 000	11%	5 503 750	7%	22 103 150	28%	78 086 760
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	945 000	60%							635 100	40%	1 580 100
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	310 218 526	54%	122 774 000	21%	28 409 700	5%	52 449 276	9%	57 292 197	10%	571 143 699
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	2 700 000	100%									2 700 000
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	63 544 205	40%	28 546 337	18%	21 129 875	13%	15 815 839	10%	28 841 296	18%	157 877 552
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark									200 000	100%	200 000
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		404 940 091	50%	165 487 837	20%	58 319 575	7%	73 768 865	9%	109 071 743	13%	811 588 111
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	1 736 145	21%	1 740 000	21%	1 550 000	19%	1 801 000	22%	1 364 500	17%	8 191 645
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	2 731 000	18%	8 352 500	54%	936 000	6%	2 000 000	13%	1 310 775	9%	15 330 275
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	2 430 000	91%					250 000	9%			2 680 000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	21 173 500	58%	5 765 000	16%	9 790 000	27%					36 728 500
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	2 000 000	57%	1 112 650	32%					400 000	11%	3 512 650
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	2 850 000	39%	2 085 000	28%			330 000	4%	2 083 000	28%	7 348 000
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	3 621 350	61%	1 168 500	20%	175 000	3%			927 500	16%	5 892 350
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	154 786 892	32%	166 654 450	35%	7 573 940	2%	8 860 000	2%	143 297 329	30%	481 172 611
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	3 911 500	16%	14 378 100	60%					5 588 000	23%	23 877 600
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	26 335 500	38%	1 120 000	2%	2 350 000	3%	21 761 000	31%	18 270 000	26%	69 836 500
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	87 000	1%			100 000	2%	3 052 000	51%	2 718 570	46%	5 957 570
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	442 300	56%							344 000	44%	786 300
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd	442 300	60%							294 000	40%	736 300
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		222 547 487	34%	202 376 200	31%	22 474 940	3%	38 054 000	6%	176 597 674	27%	662 050 301
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	4 085 000	10%	2 180 000	5%	300 000	1%	35 146 655	84%	220 000	1%	41 931 655
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti											0
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		4 085 000	10%	2 180 000	5%	300 000	1%	35 146 655	84%	220 000	1%	41 931 655
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1 314 823 320	53%	504 590 104	20%	102 259 715	4%	178 298 192	7%	380 262 583	15%	2 480 233 914
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	45 552 187	50%	14 669 998	16%	11 087 000	12%	4 097 600	4%	16 156 000	18%	91 562 785
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	17 351 127	28%	29 462 441	48%	355 341	1%	206 152	0%	14 176 089	23%	61 551 150
Diverse tilskudd	Tilskudd	5 736 000	56%	1 830 000	18%	50 000	0%	2 202 000	21%	424 500	4%	10 242 500
Sum andre virkemidler		68 639 314	42%	45 962 439	28%	11 492 341	7%	6 505 752	4%	30 756 589	19%	163 356 435
Sum andre virkemidler		68 639 314	42%	45 962 439	28%	11 492 341	7%	6 505 752	4%	30 756 589	19%	163 356 435
Sum Totalt		1 383 462 634	52%	550 552 543	21%	113 752 056	4%	184 803 944	7%	411 019 172	16%	2 643 590 349

Bedriftstørrelse NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	0-19		20-50		51-100		101-250		>250		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære											
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål											
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål											
Sum lavrisikolån												
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	71 722 500	70%	16 012 500	16%	8 062 500	8%	6 250 000	6%			102 047 500
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	1 514 400	100%									1 514 400
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	53 844 623	62%	7 862 000	9%	1 200 000	1%	9 277 500	11%	14 282 500	17%	86 466 623
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	83 066 373	100%									83 066 373
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	122 514 000	48%	9 301 000	4%	16 746 000	7%	25 182 000	10%	79 028 000	31%	252 771 000
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	105 101 548	96%	3 537 500	3%	435 000	0%					109 074 048
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	40 866 800	74%	7 820 000	14%	473 000	1%	880 000	2%	5 213 000	9%	55 252 800
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	219 239 348	85%	34 700 755	13%	4 800 000	2%	500 000	0%			259 240 103
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktrettede såkornfond	Tilskudd	4 000 000	100%									4 000 000
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd			983 000	9%	2 928 000	26%	4 392 000	39%	2 928 000	26%	11 231 000
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		701 869 592	73%	80 216 755	8%	34 644 500	4%	46 481 500	5%	101 451 500	11%	964 663 847
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	57 349 260	73%	6 650 000	9%	7 837 500	10%	6 250 000	8%			78 086 760
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	830 100	53%	750 000	47%							1 580 100
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	448 564 700	79%	55 556 895	10%	25 578 000	4%	30 297 204	5%	11 146 900	2%	571 143 699
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			2 700 000	100%							2 700 000
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	135 809 385	86%	4 623 167	3%	1 800 000	1%	1 450 000	1%	14 195 000	9%	157 877 552
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark	200 000	100%									200 000
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		642 753 445	79%	70 280 062	9%	35 215 500	4%	37 997 204	5%	25 341 900	3%	811 588 111
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	8 124 145	99%					67 500	1%			8 191 645
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	13 915 275	91%	415 000	3%	850 000	6%			150 000	1%	15 330 275
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	2 466 000	92%							214 000	8%	2 680 000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	20 468 000	56%	7 865 000	21%	2 720 000	7%	2 600 500	7%	3 075 000	8%	36 728 500
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	3 512 650	100%									3 512 650
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	7 348 000	100%									7 348 000
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	5 892 350	100%									5 892 350
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	476 151 141	99%	4 122 000	1%			323 595	0%	575 875	0%	481 172 611
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	23 777 600	100%			100 000	0%					23 877 600
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	66 774 000	96%	2 000 000	3%			775 000	1%	287 500	0%	69 836 500
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	5 477 570	92%	480 000	8%							5 957 570
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	786 300	100%									786 300
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd	736 300	100%									736 300
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		635 429 331	96%	14 882 000	2%	3 670 000	1%	3 766 595	1%	4 302 375	1%	662 050 301
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	35 101 655	84%	3 140 000	7%	2 000 000	5%	700 000	2%	990 000	2%	41 931 655
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti											
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		35 101 655	84%	3 140 000	7%	2 000 000	5%	700 000	2%	990 000	2%	41 931 655
Sum risikolån, tilskudd og programmer		2 015 154 023	81%	168 518 817	7%	75 530 000	3%	88 945 299	4%	132 085 775	5%	2 480 233 914
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	60 839 912	66%	11 743 731	13%	7 627 642	8%	8 431 500	9%	2 920 000	3%	91 562 785
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	61 176 821	99%	374 328	1%							61 551 150
Diverse tilskudd	Tilskudd	8 444 500	82%	933 000	9%	100 000	1%	100 000	1%	665 000	6%	10 242 500
Sum andre virkemidler		130 461 233	80%	13 051 059	8%	7 727 642	5%	8 531 500	5%	3 585 000	2%	163 356 435
Sum andre virkemidler		130 461 233	80%	13 051 059	8%	7 727 642	5%	8 531 500	5%	3 585 000	2%	163 356 435
Sum Totalt		2 145 615 256	81 %	181 569 876	7 %	83 257 642	3 %	97 476 799	4 %	135 670 775	5 %	2 643 590 349

Kjennetegn NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Kvinnerettet		Designrettet		Internasjonalt rettet		Miljørettet	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære								
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål								
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål								
Sum lavrisikolån									
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	13 900 000	14%	16 917 500	17%	82 057 500	80%	40 453 750	40%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	149 400	10%	479 400	32%	1 454 400	96%	119 400	8%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	18 793 500	22%	10 989 300	13%	51 655 323	60%	48 466 823	56%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	31 875 500	38%	20 108 000	24%	73 912 373	89%	15 856 373	19%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	56 160 000	22%	3 075 000	1%	249 171 000	99%	252 771 000	100%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	69 866 220	64%	14 790 500	14%	95 861 288	88%	47 040 026	43%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	16 357 000	30%	8 895 000	16%	33 655 000	61%	11 986 000	22%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	57 383 000	22%	18 226 000	7%	222 651 103	86%	78 177 817	30%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktrettede såkornfond	Tilskudd								
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd	1 464 000	13%						
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		265 948 620	28%	93 480 700	10%	810 417 987	84%	494 871 189	51%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	12 829 600	16%	1 815 000	2%	40 892 850	52%	32 963 110	42%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					720 000	46%		
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	235 037 438	41%	78 508 355	14%	370 644 178	65%	195 268 081	34%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt					2 700 000	100%		
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	92 812 000	59%	13 305 000	8%	112 770 909	71%	67 294 733	43%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark								
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		340 679 038	42%	93 628 355	12%	527 727 937	65%	295 525 924	36%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	1 351 145	16%			1 801 000	22%	2 125 000	26%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	3 979 000	26%			350 000	2%	15 290 275	100%
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	776 000	29%	200 000	7%	100 000	4%	2 090 000	78%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	12 770 000	35%	3 930 000	11%	11 355 000	31%	30 248 500	82%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	600 000	17%					3 512 650	100%
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	50 000	1%	400 000	5%	800 000	11%	7 198 000	98%
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	3 199 850	54%						
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	237 461 621	49%	4 857 000	1%	18 169 500	4%	71 292 837	15%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	3 569 500	15%			676 000	3%	23 296 600	98%
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	22 616 000	32%	263 000	0%	11 381 000	16%	2 425 000	3%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	2 421 400	41%	1 052 000	18%	121 000	2%	92 000	2%
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	234 800	30%					205 000	26%
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd	234 800	32%					205 000	28%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		289 264 116	44%	10 702 000	2%	44 753 500	7%	157 980 862	24%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	7 895 655	19%	12 750 000	30%	36 101 655	86%	13 541 000	32%
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti								
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		7 895 655	19%	12 750 000	30%	36 101 655	86%	13 541 000	32%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		903 787 429	36%	210 561 055	8%	1 419 001 079	57%	961 918 975	39%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	41 458 954	45%	7 608 812	8%	57 788 268	63%	12 741 500	14%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	28 561 472	46%	100 363	0%	2 123 229	3%	7 762 433	13%
Diverse tilskudd	Tilskudd	1 703 000	17%	1 025 000	10%	5 494 500	54%	6 182 500	60%
Sum andre virkemidler		71 723 426	44%	8 734 175	5%	65 405 997	40%	26 686 433	16%
Sum andre virkemidler		71 723 426	44%	8 734 175	5%	65 405 997	40%	26 686 433	16%
Sum Totalt		975 510 855	37%	219 295 230	8%	1 484 407 076	56%	988 605 408	37%

Kjennetegn NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Unge 18-35		FoU-basert prosjekt		Kultur og opplevelse		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære							0
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål							0
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål							0
Sum lavrisikolån								0
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	1 070 000	1%	49 931 250	49%	2 110 000	2%	102 047 500
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti			90 000	6%	30 000	2%	1 514 400
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	6 761 800	8%	54 872 500	63%	3 551 800	4%	86 466 623
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	15 279 000	18%	31 495 053	38%	7 075 000	9%	83 066 373
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	10 000 000	4%	186 154 000	74%			252 771 000
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	7 895 000	7%	54 458 626	50%	12 483 194	11%	109 074 048
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			34 553 800	63%	1 850 000	3%	55 252 800
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	15 500 000	6%	187 644 103	72%	2 000 000	1%	259 240 103
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd							4 000 000
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd							11 231 000
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		56 505 800	6%	599 199 332	62%	29 099 994	3%	964 663 847
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	2 818 750	4%	15 161 250	19%	4 840 000	6%	78 086 760
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti							1 580 100
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	51 068 205	9%	167 298 921	29%	99 865 396	17%	571 143 699
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							2 700 000
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	28 345 000	18%	77 896 000	49%	31 008 337	20%	157 877 552
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark							200 000
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		82 231 955	10%	260 356 171	32%	135 713 733	17%	811 588 111
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	67 500	1%	4 677 145	57%			8 191 645
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	685 000	4%	355 000	2%			15 330 275
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			1 634 000	61%			2 680 000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	570 000	2%	14 970 000	41%			36 728 500
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd							3 512 650
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	400 000	5%	800 000	11%			7 348 000
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	1 283 500	22%			90 000	2%	5 892 350
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	111 013 605	23%	5 844 775	1%	22 281 044	5%	481 172 611
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	1 094 000	5%					23 877 600
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	55 000	0%	1 775 000	3%	8 091 000	12%	69 836 500
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd					1 208 000	20%	5 957 570
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd							786 300
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd							736 300
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		115 168 605	17%	30 055 920	5%	31 670 044	5%	662 050 301
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	4 995 655	12%	3 830 000	9%	4 495 000	11%	41 931 655
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti							0
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		4 995 655	12%	3 830 000	9%	4 495 000	11%	41 931 655
Sum risikolån, tilskudd og programmer		258 902 015	10%	893 441 423	36%	200 978 771	8%	2 480 233 914
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	1 467 000	2%	40 087 356	44%	7 614 062	8%	91 562 785
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	12 816 966	21%			1 838 305	3%	61 551 150
Diverse tilskudd	Tilskudd	260 000	3%	2 400 000	23%			10 242 500
Sum andre virkemidler		14 543 966	9%	42 487 356	26%	9 452 367	6%	163 356 435
Sum andre virkemidler		14 543 966	9%	42 487 356	26%	9 452 367	6%	163 356 435
Sum Totalt		273 445 981	10 %	935 928 779	35 %	210 431 138	8 %	2 643 590 349

Satsing NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	S-001 Energi og miljø		S-002 Helse		S-005 Landbruk		S-006 Marin	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære								
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål								
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål								
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	14 270 000	14%	6 037 500	6%	4 393 750	4%	4 690 000	5%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti								
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	14 258 000	16%	3 200 000	4%	29 253 000	34%	1 645 000	2%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	6 134 320	7%	14 705 000	18%			1 833 000	2%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	215 927 000	85%					16 229 000	6%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	14 654 000	13%	12 622 000	12%	17 317 000	16%	3 285 000	3%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	4 307 000	8%	24 160 000	44%				
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	39 283 562	15%	15 850 000	6%	3 484 000	1%	18 420 255	7%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd								
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd								
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		308 833 882	32%	76 574 500	8%	54 447 750	6%	46 102 255	5%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	8 231 250	11%	875 000	1%	5 769 360	7%	17 282 350	22%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti								
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	53 605 586	9%	17 366 383	3%	13 065 000	2%	57 988 225	10%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt					2 700 000	100%		
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	23 554 733	15%	4 495 000	3%	12 785 000	8%	6 985 000	4%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark								
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		85 391 569	11%	22 736 383	3%	34 319 360	4%	82 255 575	10%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt					8 191 645	100%		
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	4 005 000	26%			11 325 275	74%		
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd					2 210 000	82%		
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	125 000	0%			34 673 000	94%		
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	2 112 650	60%			1 000 000	28%	400 000	11%
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	3 375 000	46%			3 973 000	54%		
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån					5 892 350	100%		
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	210 000	0%	303 000	0%	463 830 211	96%		
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	876 000	4%			23 001 600	96%		
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd					52 196 500	75%	2 000 000	3%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd					5 736 570	96%		
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd					786 300	100%		
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd					736 300	100%		
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		10 703 650	2%	303 000	0%	613 552 751	93%	2 400 000	0%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd					350 000	1%	41 381 655	99%
FKD 2415.50 Garantier til fiskerierøringa	Garanti								
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer						350 000	1%	41 381 655	99%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		404 929 101	16%	99 613 883	4%	702 669 861	28%	172 139 485	7%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	1 835 000	2%	19 136 600	21%	8 450 000	9%	7 875 500	9%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte					60 040 951	98%		
Diverse tilskudd	Tilskudd	474 500	5%	70 000	1%	6 508 000	64%	600 000	6%
Sum andre virkemidler		2 309 500	1%	19 206 600	12%	74 998 951	46%	8 475 500	5%
Sum andre virkemidler		2 309 500	1%	19 206 600	12%	74 998 951	46%	8 475 500	5%
Sum Totalt		407 238 601	15 %	118 820 483	4 %	777 668 812	29 %	180 614 985	7 %

Satsing NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	S-007 Maritim		S-008 Olje og gass		S-009 Reiseliv		S-999 Ikke		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære									
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål									
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål									
Sum lavrisikolån										
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	21 537 500	21%	11 050 000	11%	1 550 000	2%	38 518 750	38%	102 047 500
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	300 000	20%	840 000	55%	30 000	2%	344 400	23%	1 514 400
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	14 221 823	16%	5 074 184	6%	1 150 000	1%	17 664 616	20%	86 466 623
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	2 990 000	4%	12 007 053	14%	800 000	1%	44 597 000	54%	83 066 373
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	3 865 000	2%	5 750 000	2%			11 000 000	4%	252 771 000
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	3 020 000	3%	11 597 690	11%	14 797 274	14%	31 781 084	29%	109 074 048
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	2 300 000	4%	450 000	1%			24 035 800	44%	55 252 800
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	8 535 000	3%	60 804 500	23%	7 100 000	3%	105 762 786	41%	259 240 103
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd							4 000 000	100%	4 000 000
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd							11 231 000	100%	11 231 000
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		56 769 323	6%	107 573 427	11%	25 427 274	3%	288 935 436	30%	964 663 847
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	10 040 750	13%	3 387 500	4%	10 640 250	14%	21 860 300	28%	78 086 760
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	830 100	53%	300 000	19%			450 000	28%	1 580 100
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	40 758 000	7%	31 326 420	5%	123 805 643	22%	233 228 442	41%	571 143 699
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt									2 700 000
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	12 245 167	8%	7 573 172	5%	33 152 337	21%	57 087 143	36%	157 877 552
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark							200 000	100%	200 000
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		63 874 017	8%	42 587 092	5%	167 598 230	21%	312 825 885	39%	811 588 111
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt									8 191 645
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd									15 330 275
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd							470 000	18%	2 680 000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd							1 930 500	5%	36 728 500
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd									3 512 650
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd									7 348 000
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån									5 892 350
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis					14 716 500	3%	2 112 900	0%	481 172 611
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis									23 877 600
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd					14 440 000	21%	1 200 000	2%	69 836 500
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd					121 000	2%	100 000	2%	5 957 570
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd									786 300
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd									736 300
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer						29 277 500	4%	5 813 400	1%	662 050 301
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd					200 000	0%			41 931 655
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti									
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer						200 000	0%			41 931 655
Sum risikolån, tilskudd og programmer		120 643 340	5%	150 160 519	6%	222 503 004	9%	607 574 721	24%	2 480 233 914
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	269 000	0%	5 430 000	6%	7 264 062	8%	41 302 623	45%	91 562 785
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte					1 510 198	2%			61 551 150
Diverse tilskudd	Tilskudd	100 000	1%	138 000	1%			2 352 000	23%	10 242 500
Sum andre virkemidler		369 000	0%	5 568 000	3%	8 774 260	5%	43 654 623	27%	163 356 435
Sum andre virkemidler		369 000	0%	5 568 000	3%	8 774 260	5%	43 654 623	27%	163 356 435
Sum Totalt		121 012 340	5 %	155 728 519	6 %	231 277 264	9 %	651 229 344	25 %	2 643 590 349

Totale tilsagn finansieringstjenester ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Totalt	
		Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	81	1%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	120	2%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	438	7%
Sum lavrisikolån		639	10%
Sum lavrisikolån		639	10%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	96	2%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	8	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	158	3%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	234	4%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	49	1%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	180	3%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	63	1%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	172	3%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd	4	0%
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd	8	0%
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		972	16%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	114	2%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	6	0%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	1 308	21%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	1	0%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	395	6%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark	1	0%
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1 825	30%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	17	0%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	48	1%
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	8	0%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	54	1%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	8	0%
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	15	0%
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	25	0%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	1 448	24%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	126	2%
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	69	1%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	17	0%
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	9	0%
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd	8	0%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		1 852	30%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	52	1%
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti	2	0%
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		54	1%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		4 703	77%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	152	2%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	594	10%
Diverse tilskudd	Tilskudd	46	1%
Sum andre virkemidler		792	13%
Sum andre virkemidler		792	13%
Sum Totalt		6 134	100 %

Bransje ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	A1 - Jordbruk/skogbruk		A2 - Fiske/oppdrett		B - Bergverksdrift og utvinning		C - Industri		D - Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning		E - Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	13	16%	10	12%			20	25%	2	2%		
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål			119	99%								
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	411	94%					4	1%	5	1%		
	Sum lavrisikolån	424	66%	129	20%	0	0%	24	4%	7	1%	0	0%
Sum lavrisikolån		424	66%	129	20%	0	0%	24	4%	7	1%	0	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	2	2%	7	7%	2	2%	32	33%	4	4%	1	1%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					0	0%	4	50%				
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	4	3%	4	3%	8	5%	31	20%	2	1%	2	1%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd			3	1%	2	1%	55	24%			1	0%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi			4	8%			25	51%	4	8%		
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	4	2%			3	2%	14	8%			3	2%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU							14	22%				
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	3	2%	3	2%	8	5%	37	22%	1	1%	4	2%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd												
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd							8	100%				
	NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	13	1%	21	2%	23	2%	220	23%	11	1%	11	1%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	2	2%	14	12%			48	42%			1	1%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	1	17%					4	67%				
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	13	1%	43	3%	18	1%	355	27%	4	0%	10	1%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							1	100%				
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	4	1%			4	1%	54	14%			3	1%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark												
	KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	20	1%	57	3%	22	1%	462	25%	4	0%	14	1%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	5	29%					2	12%				
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	14	29%					1	2%	22	46%		
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	1	13%					2	25%				
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	4	7%					22	41%				
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	6	75%										
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	7	47%					4	27%	1	7%	1	7%
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	24	96%										
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	1 177	81%	5	0%			71	5%				
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	62	49%					1	1%	50	40%		
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	8	12%					19	28%				
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	3	18%					8	47%				
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	9	100%										
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd	8	100%										
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	1 328	72%	5	0%	0	0%	130	7%	73	4%	1	0%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd			9	17%			24	46%				
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti			2	100%								
	FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	0	0%	11	20%	0	0%	24	44%	0	0%	0	0%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1 361	29%	94	2%	45	1%	836	18%	88	2%	26	1%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	3	2%	5	3%	2	1%	47	31%				
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	557	94%					7	1%				
Diverse tilskudd	Tilskudd			4	9%			17	37%			2	4%
	Sum andre virkemidler	560	71%	9	1%	2	0%	71	9%	0	0%	2	0%
Sum andre virkemidler		560	71%	9	1%	2	0%	71	9%	0	0%	2	0%
Sum Totalt		2 345	38%	232	4%	47	1%	931	15%	95	2%	28	0%

Bransje ANTALL tilsagn

Budsjettpost	F - Bygge- og anleggsvirksomhet		G - Varehandel-reparasjon av motorvogner		H - Transport og lagring		I - Overnattings- og serveringsvirksomhet		J - Informasjon og kommunikasjon	
	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	2	2%			9	11%	6	7%		
NHD 2421.90 Lavrisikolån					1	1%				
NHD 2421.90 Lavrisikolån			1	0%			3	1%		
Sum lavrisikolån	2	0%	1	0%	10	2%	9	1%	0	0%
Sum lavrisikolån	2	0%	1	0%	10	2%	9	1%	0	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	1	1%	1	1%	2	2%			16	17%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter			1	13%					1	13%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter			3	2%	2	1%			5	3%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	2	1%	16	7%	1	0%			65	28%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter			2	4%	1	2%				
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer			8	4%	0	0%	11	6%	11	6%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter			1	2%					15	24%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	3	2%	6	3%					50	29%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond										
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri										
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	6	1%	38	4%	6	1%	11	1%	163	17%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	7	6%	4	4%	5	4%	6	5%	6	5%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling					1	17%				
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	36	3%	51	4%	8	1%	89	7%	100	8%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling										
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	4	1%	11	3%	3	1%	18	5%	29	7%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling										
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	47	3%	66	4%	17	1%	113	6%	135	7%
LMD 1150.50 BU-midler										
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	1	2%	1	2%						
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	2	25%	1	13%						
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	10	19%	1	2%	1	2%			1	2%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	2	25%								
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	2	13%								
LMD 1150.50 BU-midler										
LMD 1150.50 BU-midler	3	0%	12	1%	1	0%	40	3%	1	0%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	4	3%	1	1%	1	1%	1	1%		
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv			11	16%	1	1%	1	1%		
LMD 1151.51 VSP rein										
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein										
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)										
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	24	1%	27	1%	4	0%	42	2%	2	0%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram			6	12%			2	4%		
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa										
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	0	0%	6	11%	0	0%	2	4%	0	0%
Sum risikolån, tilskudd og programmer	77	2%	137	3%	27	1%	168	4%	300	6%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	8	5%	3	2%	2	1%	4	3%	7	5%
LMD 1150.50 BU-midler			2	0%			10	2%		
Diverse tilskudd			2	4%					3	7%
Sum andre virkemidler	8	1%	7	1%	2	0%	14	2%	10	1%
Sum andre virkemidler	8	1%	7	1%	2	0%	14	2%	10	1%
Sum Totalt	87	1%	145	2%	39	1%	191	3%	310	5%

Bransje ANTALL tilsagn

Budsjettpost	K - Finansierings- og forsikringsvirksomhet		L - Omsetning og drift av fast eiendom		M - Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting		N - Forretningsmessig tjenesteyting		O - Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger	
	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån			16	20%	1	1%				
NHD 2421.90 Lavrisikolån										
NHD 2421.90 Lavrisikolån			2	0%			6	1%		
Sum lavrisikolån	0	0%	18	3%	1	0%	6	1%	0	0%
Sum lavrisikolån	0	0%	18	3%	1	0%	6	1%	0	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	1	1%	6	6%	16	17%	3	3%		
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter					2	25%				
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	1	1%	1	1%	39	25%	8	5%	4	3%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	1	0%	3	1%	57	24%	8	3%		
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter					10	20%	1	2%		
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer			2	1%	40	22%	25	14%	2	1%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	1	2%			15	24%	4	6%	3	5%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	1	1%			44	26%	7	4%		
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	4	100%								
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri										
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	9	1%	12	1%	223	23%	56	6%	9	1%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling			9	8%	5	4%	3	3%		
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling										
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	3	0%	37	3%	190	15%	136	10%	15	1%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling										
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling			4	1%	83	21%	45	11%	10	3%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	1	100%								
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	4	0%	50	3%	278	15%	184	10%	25	1%
LMD 1150.50 BU-midler					2	12%				
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet					3	6%	1	2%	3	6%
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram					1	13%	1	13%		
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram					9	17%	1	2%	2	4%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg										
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg										
LMD 1150.50 BU-midler										
LMD 1150.50 BU-midler	5	0%	10	1%	8	1%	43	3%	9	1%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi			3	2%			2	2%		
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv			1	1%	6	9%	7	10%	3	4%
LMD 1151.51 VSP rein							3	18%	3	18%
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein										
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)										
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	5	0%	14	1%	29	2%	58	3%	20	1%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram					5	10%	1	2%		
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa										
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	0	0%	0	0%	5	9%	1	2%	0	0%
Sum risikolån, tilskudd og programmer	18	0%	76	2%	535	11%	299	6%	54	1%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.			9	6%	18	12%	21	14%	2	1%
LMD 1150.50 BU-midler			4	1%			6	1%		
Diverse tilskudd			2	4%	8	17%	1	2%		
Sum andre virkemidler	0	0%	15	2%	26	3%	28	4%	2	0%
Sum andre virkemidler	0	0%	15	2%	26	3%	28	4%	2	0%
Sum Totalt	18	0%	109	2%	562	9%	333	5%	56	1%

Bransje ANTALL tilsagn

Budsjettpost	P - Undervisning		Q - Helse- og sosialtjenester		R - Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter		S - Annen tjenesteyting		X - Uspesifisert		Totalt
	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån			1	1%	1	1%					81
NHD 2421.90 Lavrisikolån											120
NHD 2421.90 Lavrisikolån			5	1%			1	0%			438
Sum lavrisikolån	0	0%	6	1%	1	0%	1	0%	0	0%	639
Sum lavrisikolån	0	0%	6	1%	1	0%	1	0%	0	0%	639
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter					2	2%					96
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter											8
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	7	4%	2	1%			19	12%	16	10%	158
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	3	1%	10	4%	3	1%	3	1%	1	0%	234
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter									2	4%	49
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	2	1%	1	1%	7	4%	12	7%	35	19%	180
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	2	3%	6	10%			1	2%	1	2%	63
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	3	2%	1	1%					1	1%	172
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond											4
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri											8
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	17	2%	20	2%	12	1%	35	4%	56	6%	972
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling					4	4%					114
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling											6
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	28	2%	1	0%	91	7%	28	2%	52	4%	1 308
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling											1
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	9	2%	4	1%	29	7%	10	3%	71	18%	395
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling											1
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	37	2%	5	0%	124	7%	38	2%	123	7%	1 825
LMD 1150.50 BU-midler	5	29%	1	6%					2	12%	17
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	1	2%							1	2%	48
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram											8
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	1	2%					2	4%			54
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg											8
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg											15
LMD 1150.50 BU-midler			1	4%							25
LMD 1150.50 BU-midler	8	1%	27	2%	13	1%	9	1%	6	0%	1 448
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	1	1%									126
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	2	3%			1	1%	5	7%	4	6%	69
LMD 1151.51 VSP rein											17
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein											9
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)											8
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	18	1%	29	2%	14	1%	16	1%	13	1%	1 852
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	2	4%					1	2%	2	4%	52
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa											2
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	2	4%	0	0%	0	0%	1	2%	2	4%	54
Sum risikolån, tilskudd og programmer	74	2%	54	1%	150	3%	90	2%	194	4%	4 703
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	4	3%	2	1%	7	5%	5	3%	3	2%	152
LMD 1150.50 BU-midler	1	0%	5	1%	1	0%	1	0%			594
Diverse tilskudd	1	2%					5	11%	1	2%	46
Sum andre virkemidler	6	1%	7	1%	8	1%	11	1%	4	1%	792
Sum andre virkemidler	6	1%	7	1%	8	1%	11	1%	4	1%	792
Sum Totalt	80	1%	67	1%	159	3%	102	2%	198	3%	6 134

Geografi ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	01 Østfold		02 Akershus		03 Oslo		04 Hedmark	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	2	2%	1	1%	1	1%	1	1%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	1	1%						
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	34	8%	5	1%			73	17%
	Sum lavrisikolån	37	6%	6	1%	1	0%	74	12%
Sum lavrisikolån		37	6%	6	1%	1	0%	74	12%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	6	6%	11	11%	16	17%	2	2%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti							1	13%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	9	6%	3	2%	12	8%	9	6%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	3	1%	28	12%	47	20%		
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi			3	6%	1	2%	1	2%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	10	6%	4	2%	19	11%	9	5%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			1	2%	10	16%	1	2%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	6	3%	6	3%	22	13%	6	3%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd								
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd	2	25%			1	13%		
	NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	36	4%	56	6%	128	13%	29	3%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån							6	5%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti								
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	15	1%	7	1%	10	1%	96	7%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							1	100%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	7	2%			5	1%	8	2%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark								
	KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	22	1%	7	0%	15	1%	111	6%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt					1	6%		
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	7	15%	6	13%	1	2%	6	13%
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			1	13%	1	13%	1	13%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	6	11%	1	2%	3	6%	5	9%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd							4	50%
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	1	7%					2	13%
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån			1	4%			1	4%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	65	4%	47	3%	6	0%	127	9%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	13	10%	12	10%			15	12%
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	2	3%	2	3%	4	6%	2	3%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd								
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd							1	11%
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd							1	13%
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	94	5%	70	4%	16	1%	165	9%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd					2	4%		
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti								
	FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	0	0%	0	0%	2	4%	0	0%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		152	3%	133	3%	161	3%	305	6%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd					1	1%	33	22%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	25	4%	21	4%			55	9%
Diverse tilskudd	Tilskudd			2	4%	7	15%		
	Sum andre virkemidler	25	3%	23	3%	8	1%	88	11%
Sum andre virkemidler		25	3%	23	3%	8	1%	88	11%
Sum Totalt		214	3%	162	3%	170	3%	467	8%

Geografi ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	05 Oppland		06 Buskerud		07 Vestfold		08 Telemark	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	3	4%	2	2%	2	2%	6	7%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål					2	2%	1	1%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	15	3%	8	2%	15	3%	13	3%
Sum lavrisikolån		18	3%	10	2%	19	3%	20	3%
Sum lavrisikolån		18	3%	10	2%	19	3%	20	3%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	5	5%	4	4%	3	3%	11	11%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	1	13%						
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	11	7%	10	6%	2	1%	8	5%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	7	3%	17	7%	5	2%	16	7%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi			1	2%	2	4%	3	6%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	9	5%	7	4%	5	3%	7	4%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	9	14%	1	2%	3	5%	2	3%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	7	4%	3	2%	5	3%	6	3%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd								
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd								
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		49	5%	43	4%	25	3%	53	5%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	6	5%	3	3%			4	4%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti								
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	93	7%	44	3%	17	1%	38	3%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt								
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	14	4%	13	3%	1	0%	12	3%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark								
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		113	6%	60	3%	18	1%	54	3%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt					1	6%		
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	5	10%	4	8%			4	8%
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	3	38%						
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	3	6%	4	7%			3	6%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd					1	13%	1	13%
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	2	13%	1	7%	2	13%		
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån			1	4%			1	4%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	72	5%	79	5%	57	4%	61	4%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	21	17%	15	12%	2	2%	5	4%
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	9	13%	4	6%	2	3%	2	3%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd								
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd								
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd								
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		115	6%	108	6%	65	4%	77	4%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd					1	2%		
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti								
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	0	0%	1	2%	0	0%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		277	6%	211	4%	109	2%	184	4%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	10	7%					12	8%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	36	6%	21	4%	14	2%	23	4%
Diverse tilskudd	Tilskudd	2	4%	2	4%			3	7%
Sum andre virkemidler		48	6%	23	3%	14	2%	38	5%
Sum andre virkemidler		48	6%	23	3%	14	2%	38	5%
Sum Totalt		343	6%	244	4%	142	2%	242	4%

Geografi ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	09 Aust-Agder		10 Vest-Agder		11 Rogaland		12 Hordaland	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	1	1%	1	1%	1	1%	4	5%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål			5	4%	4	3%	12	10%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	8	2%	9	2%	31	7%	27	6%
Sum lavrisikolån		9	1%	15	2%	36	6%	43	7%
Sum lavrisikolån		9	1%	15	2%	36	6%	43	7%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	1	1%	2	2%	12	13%	2	2%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					1	13%	3	38%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	5	3%	5	3%	16	10%	24	15%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	8	3%	14	6%	35	15%	16	7%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	1	2%	8	16%	8	16%	9	18%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	7	4%	6	3%	17	9%	12	7%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	1	2%	6	10%	9	14%	7	11%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	6	3%	14	8%	23	13%	18	10%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd								
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd			2	25%	1	13%		
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		29	3%	57	6%	122	13%	91	9%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	4	4%	1	1%	1	1%	4	4%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti								
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	24	2%	34	3%	50	4%	60	5%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt								
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	9	2%	18	5%	16	4%	27	7%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark								
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		37	2%	53	3%	67	4%	91	5%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	1	6%			1	6%	2	12%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	3	6%	1	2%				
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			1	13%			1	13%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	4	7%	4	7%	7	13%	3	6%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	1	13%						
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	1	7%	2	13%			1	7%
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån			1	4%			1	4%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	55	4%	59	4%	125	9%	115	8%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	3	2%	3	2%	3	2%	2	2%
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	2	3%			4	6%	3	4%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd								
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd								
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd								
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		70	4%	71	4%	140	8%	128	7%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd			1	2%	1	2%	4	8%
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti								
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	1	2%	1	2%	4	7%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		136	3%	182	4%	330	7%	314	7%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd							1	1%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	20	3%	29	5%	41	7%	45	8%
Diverse tilskudd	Tilskudd			4	9%	1	2%	13	28%
Sum andre virkemidler		20	3%	33	4%	42	5%	59	7%
Sum Totalt		165	3%	230	4%	408	7%	416	7%

Geografi ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	14 Sogn Og Fjordane		15 Møre Og Romsdal		16 Sør-Trøndelag		17 Nord-Trøndelag		18 Nordland	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	3	4%	14	17%	10	12%	6	7%	8	10%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	5	4%	16	13%	2	2%			22	18%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	7	2%	41	9%	29	7%	41	9%	5	1%
Sum lavrisikolån		15	2%	71	11%	41	6%	47	7%	35	5%
Sum lavrisikolån		15	2%	71	11%	41	6%	47	7%	35	5%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	4	4%	7	7%	6	6%	1	1%		
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti			1	13%	1	13%				
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd			9	6%	5	3%	1	1%	4	3%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd			10	4%	23	10%	1	0%		
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	3	6%	0	0%	3	6%	1	2%	1	2%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	1	1%	9	5%	7	4%	5	3%		
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					6	10%	1	2%	1	2%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	10	6%	10	6%	22	13%	2	1%	1	1%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd	1	25%					1	25%	1	25%
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd									2	25%
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		19	2%	46	5%	73	8%	13	1%	10	1%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	10	9%	15	13%	9	8%	3	3%	13	11%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	2	33%	1	17%	1	17%				
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	76	6%	118	9%	82	6%	115	9%	152	12%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt										
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	12	3%	23	6%	34	9%	32	8%	45	11%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark										
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		100	5%	157	9%	126	7%	150	8%	210	12%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	1	6%					1	6%		
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	3	6%			5	10%	1	2%	1	2%
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd										
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	3	6%			1	2%	1	2%	3	6%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd							1	13%		
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd			1	7%	1	7%	1	7%		
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån			9	36%	1	4%	2	8%		
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	87	6%	83	6%	112	8%	122	8%	68	5%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	5	4%	1	1%	7	6%	17	13%	2	2%
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	1	1%					6	9%	2	3%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd					5	29%	1	6%	2	12%
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd					4	44%				
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd					4	50%				
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		100	5%	94	5%	140	8%	153	8%	78	4%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	2	4%	8	15%	5	10%			2	4%
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti										
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		2	4%	8	15%	5	9%	0	0%	2	4%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		221	5%	305	6%	344	7%	316	7%	300	6%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	6	4%	8	5%	2	1%			20	13%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	46	8%	47	8%	31	5%	49	8%	36	6%
Diverse tilskudd	Tilskudd					5	11%	1	2%		
Sum andre virkemidler		52	7%	55	7%	38	5%	50	6%	56	7%
Sum andre virkemidler		52	7%	55	7%	38	5%	50	6%	56	7%
Sum Totalt		288	5%	431	7%	423	7%	413	7%	391	6%

Geografi ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	19 Troms		20 Finnmark		21 Svalbard		99 Flere fylker/Utland		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	8	10%	7	9%					81
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	20	17%	30	25%					120
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	58	13%	19	4%					438
Sum lavrisikolån		86	13%	56	9%	0	0%	0	0%	639
Sum lavrisikolån		86	13%	56	9%	0	0%	0	0%	639
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	3	3%							96
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti									8
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	2	1%					23	15%	158
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd			3	1%			1	0%	234
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	2	4%					2	4%	49
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd							46	26%	180
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	3	5%	1	2%			1	2%	63
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2	1%	1	1%			2	1%	172
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd	1	25%							4
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd									8
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		13	1%	5	1%	0	0%	75	8%	972
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	25	22%	10	9%					114
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	2	33%							6
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	134	10%	118	9%			25	2%	1 308
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt									1
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	39	10%	38	10%	8	2%	34	9%	395
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark			1	100%					1
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		200	11%	167	9%	8	0%	59	3%	1 825
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	1	6%					8	47%	17
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	1	2%							48
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd									8
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd							3	6%	54
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd									8
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd									15
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	7	28%							25
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	78	5%	30	2%					1 448
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis									126
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	4	6%	4	6%			16	23%	69
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			9	53%					17
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	1	11%	2	22%			1	11%	9
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd	1	13%	2	25%					8
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		93	5%	47	3%	0	0%	28	2%	1 852
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	10	19%	2	4%			14	27%	52
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti							2	100%	2
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		10	19%	2	4%	0	0%	16	30%	54
Sum risikolån, tilskudd og programmer		316	7%	221	5%	8	0%	178	4%	4 703
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	58	38%					1	1%	152
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	45	8%	10	2%					594
Diverse tilskudd	Tilskudd	1	2%					5	11%	46
Sum andre virkemidler		104	13%	10	1%	0	0%	6	1%	792
Sum Totalt		506	8%	287	5%	8	0%	184	3%	6 134

Distriktpolitiske virkemiddel ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Sone I		Sone II		Sone III		Sone IV		Uspesifisert		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	14	17%	2	2%	25	31%	40	49%			81
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	18	15%	4	3%	34	28%	64	53%			120
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	133	30%	6	1%	146	33%	153	35%			438
	Sum lavrisikolån	165	26%	12	2%	205	32%	257	40%	0	0%	639
Sum lavrisikolån		165	26%	12	2%	205	32%	257	40%	0	0%	639
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	81	84%			8	8%	7	7%			96
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	7	88%			1	13%					8
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	88	56%	4	3%	8	5%	2	1%	56	35%	158
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	211	90%	3	1%	11	5%	8	3%	1	0%	234
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	27	55%	4	8%	11	22%	5	10%	2	4%	49
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	93	52%	2	1%	12	7%	3	2%	70	39%	180
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	51	81%			7	11%	4	6%	1	2%	63
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	134	78%	6	3%	23	13%	6	3%	3	2%	172
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd					3	75%	1	25%			4
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd	5	63%	1	13%			2	25%			8
	NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	697	72%	20	2%	84	9%	38	4%	133	14%	972
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	1	1%			55	48%	58	51%			114
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					4	67%	2	33%			6
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	190	15%	15	1%	444	34%	539	41%	120	9%	1 308
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt					1	100%					1
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	110	28%	5	1%	105	27%	110	28%	65	16%	395
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark									1	100%	1
	KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	301	16%	20	1%	609	33%	709	39%	186	10%	1 825
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	3	18%			1	6%	2	12%	11	65%	17
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	25	52%	1	2%	17	35%	4	8%	1	2%	48
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	4	50%	1	13%	2	25%	1	13%			8
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	29	54%	2	4%	13	24%	2	4%	8	15%	54
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	4	50%			2	25%	2	25%			8
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	7	47%	1	7%	6	40%	1	7%			15
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	3	12%			11	44%	11	44%			25
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	439	30%	57	4%	504	35%	416	29%	32	2%	1 448
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	55	44%	7	6%	39	31%	22	17%	3	2%	126
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	19	28%			12	17%	13	19%	25	36%	69
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd							14	82%	3	18%	17
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd							8	89%	1	11%	9
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd							8	100%			8
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	588	32%	69	4%	607	33%	504	27%	84	5%	1 852
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	16	31%	1	2%	12	23%	9	17%	14	27%	52
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti									2	100%	2
	FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	16	30%	1	2%	12	22%	9	17%	16	30%	54
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1 602	34%	110	2%	1 312	28%	1 260	27%	419	9%	4 703
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	1	1%	2	1%	134	88%	4	3%	11	7%	152
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	167	28%	21	4%	224	38%	181	30%	1	0%	594
Diverse tilskudd	Tilskudd	30	65%	3	7%	3	7%	5	11%	5	11%	46
	Sum andre virkemidler	198	25%	26	3%	361	46%	190	24%	17	2%	792
Sum andre virkemidler		198	25%	26	3%	361	46%	190	24%	17	2%	792
Sum Totalt		1 965	32 %	148	2 %	1 878	31 %	1 707	28 %	436	7 %	6 134

Innovasjonsnivå ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Innovasjon på bedriftsnivå		Innovasjon på regionalt nivå		Innovasjon på nasjonalt nivå		Innovasjon på internasjonalt nivå		Ikke relevant		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	26	32%	13	16%	9	11%	3	4%	30	37%	81
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	19	16%	4	3%	6	5%			91	76%	120
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	198	45%	21	5%	3	1%	1	0%	215	49%	438
Sum lavrisikolån		243	38%	38	6%	18	3%	4	1%	336	53%	639
Sum lavrisikolån		243	38%	38	6%	18	3%	4	1%	336	53%	639
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	8	8%	4	4%	14	15%	59	61%	11	11%	96
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	1	13%	1	13%	0	0%	6	75%			8
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	7	4%	11	7%	40	25%	69	44%	31	20%	158
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	1	0%	2	1%	41	18%	190	81%			234
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi					2	4%	46	94%	1	2%	49
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	17	9%	27	15%	34	19%	65	36%	37	21%	180
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			1	2%	23	37%	38	60%	1	2%	63
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2	1%	1	1%	16	9%	152	88%	1	1%	172
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd									4	100%	4
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd									8	100%	8
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		36	4%	47	5%	170	17%	625	64%	94	10%	972
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	26	23%	22	19%	17	15%	17	15%	32	28%	114
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	1	17%	2	33%					3	50%	6
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	214	16%	277	21%	275	21%	344	26%	198	15%	1 308
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt					1	100%					1
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	47	12%	86	22%	84	21%	90	23%	88	22%	395
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark									1	100%	1
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		288	16%	387	21%	377	21%	451	25%	322	18%	1 825
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt			2	12%	9	53%	1	6%	5	29%	17
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	30	63%	7	15%	4	8%			7	15%	48
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	1	13%	1	13%	4	50%	2	25%			8
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	7	13%	13	24%	26	48%	8	15%			54
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	7	88%							1	13%	8
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	7	47%	2	13%	2	13%	1	7%	3	20%	15
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	19	76%			1	4%			5	20%	25
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	731	50%	149	10%	49	3%	5	0%	514	35%	1 448
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	84	67%	2	2%					40	32%	126
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	16	23%	17	25%	22	32%	2	3%	12	17%	69
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	6	35%	2	12%					9	53%	17
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	5	56%							4	44%	9
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd	5	63%							3	38%	8
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		918	50%	195	11%	117	6%	19	1%	603	33%	1 852
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	8	15%	8	15%	23	44%	10	19%	3	6%	52
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti									2	100%	2
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		8	15%	8	15%	23	43%	10	19%	5	9%	54
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1 250	27%	637	14%	687	15%	1 105	23%	1 024	22%	4 703
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	39	26%	20	13%	25	16%	32	21%	36	24%	152
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	372	63%	36	6%	8	1%			178	30%	594
Diverse tilskudd	Tilskudd	2	4%	7	15%	10	22%	24	52%	3	7%	46
Sum andre virkemidler		413	52%	63	8%	43	5%	56	7%	217	27%	792
Sum andre virkemidler		413	52%	63	8%	43	5%	56	7%	217	27%	792
Sum Totalt		1 906	31%	738	12%	748	12%	1 165	19%	1 577	26%	6 134

Type Innovasjon ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Produkt- /tjenesteinnovasjon		Prosessinnovasjon		Organisatorisk innovasjon		Markedsmessig innovasjon		Ikke relevant		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	24	0%	18	0%	4	0%	5	0%	30	0%	81
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	19	0%	10	0%					91	1%	120
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	111	2%	106	2%	3	0%	3	0%	215	4%	438
	Sum lavrisikolån	154	24%	134	21%	7	1%	8	1%	336	53%	639
Sum lavrisikolån		154	24%	134	21%	7	1%	8	1%	336	53%	639
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	67	1%	9	0%	1	0%	8	0%	11	0%	96
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	6	0%					2	0%			8
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	74	1%	22	0%	13	0%	18	0%	31	1%	158
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	217	4%	6	0%	6	0%	5	0%			234
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	36	1%	11	0%			1	0%	1	0%	49
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	79	1%	7	0%	15	0%	42	1%	37	1%	180
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	60	1%	1	0%			1	0%	1	0%	63
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	158	3%	12	0%			1	0%	1	0%	172
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd									4	0%	4
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd									8	0%	8
	NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	697	72%	68	7%	35	4%	78	8%	94	10%	972
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	48	1%	16	0%	8	0%	10	0%	32	1%	114
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3	0%							3	0%	6
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	753	12%	130	2%	71	1%	156	3%	198	3%	1 308
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	1	0%									1
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	183	3%	24	0%	33	1%	67	1%	88	1%	395
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark									1	0%	1
	KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	988	54%	170	9%	112	6%	233	13%	322	18%	1 825
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	3	0%	2	0%	4	0%	3	0%	5	0%	17
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	11	0%	26	0%	3	0%	1	0%	7	0%	48
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	6	0%					2	0%			8
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	37	1%	11	0%	6	0%					54
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	3	0%	4	0%					1	0%	8
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	6	0%	4	0%			2	0%	3	0%	15
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	13	0%	6	0%	1	0%			5	0%	25
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	521	8%	345	6%	36	1%	32	1%	514	8%	1 448
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	21	0%	65	1%					40	1%	126
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	26	0%	2	0%	5	0%	24	0%	12	0%	69
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	1	0%			1	0%	6	0%	9	0%	17
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	5	0%							4	0%	9
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (jordbruksavtale)	Tilskudd	5	0%							3	0%	8
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	658	36%	465	25%	56	3%	70	4%	603	33%	1 852
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	15	0%	3	0%	1	0%	30	0%	3	0%	52
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti									2	0%	2
	FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	15	28%	3	6%	1	2%	30	56%	5	9%	54
Sum risikolån, tilskudd og programmer		2 358	50%	706	15%	204	4%	411	9%	1 024	22%	4 703
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	57	1%	28	0%	17	0%	14	0%	36	1%	152
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	189	3%	220	4%	3	0%	4	0%	178	3%	594
Diverse tilskudd	Tilskudd	28	0%	8	0%	1	0%	6	0%	3	0%	46
	Sum andre virkemidler	274	35%	256	32%	21	3%	24	3%	217	27%	792
Sum andre virkemidler		274	35%	256	32%	21	3%	24	3%	217	27%	792
Sum Totalt		2 786	45 %	1 096	18 %	232	4 %	443	7 %	1 577	26 %	6 134

Bedriftstørelse ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	0-19		20-50		51-100		101-250		>250		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	64	79%	7	9%	4	5%	5	6%	1	1%	81
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	111	93%	7	6%	2	2%					120
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	435	99%	3	1%							438
Sum lavrisikolån		610	95%	17	3%	6	1%	5	1%	1	0%	639
Sum lavrisikolån		610	95%	17	3%	6	1%	5	1%	1	0%	639
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	79	82%	10	10%	5	5%	2	2%			96
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	8	100%									8
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	130	82%	8	5%	5	3%	8	5%	7	4%	158
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	234	100%									234
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	27	55%	4	8%	4	8%	6	12%	8	16%	49
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	164	91%	13	7%	3	2%					180
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	43	68%	9	14%	2	3%	3	5%	6	10%	63
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	150	87%	18	10%	2	1%	2	1%			172
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktstrettede såkornfond	Tilskudd	4	100%									4
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd			1	13%	2	25%	3	38%	2	25%	8
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		839	86%	63	6%	23	2%	24	2%	23	2%	972
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	97	85%	10	9%	5	4%	2	2%			114
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	4	67%	2	33%							6
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	1 162	89%	94	7%	29	2%	9	1%	14	1%	1 308
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			1	100%							1
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	371	94%	12	3%	2	1%	4	1%	6	2%	395
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark	1	100%									1
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1 635	90%	119	7%	36	2%	15	1%	20	1%	1 825
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	16	94%					1	6%			17
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	42	88%	3	6%	2	4%			1	2%	48
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	7	88%							1	13%	8
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	28	52%	10	19%	5	9%	6	11%	5	9%	54
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	8	100%									8
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	15	100%									15
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	25	100%									25
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	1 432	99%	11	1%			3	0%	2	0%	1 448
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	125	99%			1	1%					126
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	63	91%	2	3%			2	3%	2	3%	69
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	16	94%	1	6%							17
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	9	100%									9
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (jordbruksavtale)	Tilskudd	8	100%									8
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		1 794	97%	27	1%	8	0%	12	1%	11	1%	1 852
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	39	75%	6	12%	2	4%	1	2%	4	8%	52
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti					2	100%					2
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		39	72%	6	11%	4	7%	1	2%	4	7%	54
Sum risikolån, tilskudd og programmer		4 307	92%	215	5%	71	2%	52	1%	58	1%	4 703
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	97	64%	21	14%	20	13%	10	7%	4	3%	152
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	591	99%	3	1%							594
Diverse tilskudd	Tilskudd	37	80%	6	13%	1	2%	1	2%	1	2%	46
Sum andre virkemidler		725	92%	30	4%	21	3%	11	1%	5	1%	792
Sum andre virkemidler		725	92%	30	4%	21	3%	11	1%	5	1%	792
Sum Totalt		5 642	92 %	262	4 %	98	2 %	68	1 %	64	1 %	6 134

Kjennetegn ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Kvinnerettet		Designrettet		Internasjonalt rettet		Miljørettet	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	24	30%	1	1%	27	33%	15	19%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	14	12%	1	1%	11	9%	13	11%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	221	50%	1	0%	11	3%	34	8%
Sum lavrisikolån		259	41%	3	0%	49	8%	62	10%
Sum lavrisikolån		259	41%	3	0%	49	8%	62	10%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	20	21%	16	17%	68	71%	30	31%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	2	25%	4	50%	6	75%	1	13%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	61	39%	23	15%	101	64%	58	37%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	76	32%	61	26%	199	85%	44	19%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	10	20%	2	4%	47	96%	49	100%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	90	50%	32	18%	143	79%	46	26%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	20	32%	7	11%	34	54%	13	21%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	39	23%	11	6%	149	87%	66	38%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd								
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd	1	13%						
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		319	33%	156	16%	747	77%	307	32%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	29	25%	5	4%	52	46%	29	25%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					2	33%		
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	564	43%	210	16%	725	55%	313	24%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt					1	100%		
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	206	52%	52	13%	198	50%	93	24%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark								
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		799	44%	267	15%	978	54%	435	24%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	3	18%			3	18%	3	18%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	9	19%			2	4%	47	98%
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	1	13%	2	25%	1	13%	5	63%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	15	28%	6	11%	13	24%	45	83%
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	1	13%					8	100%
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	1	7%	1	7%	2	13%	13	87%
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	15	60%						
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	751	52%	19	1%	57	4%	223	15%
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	22	17%			3	2%	123	98%
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	33	48%	2	3%	8	12%	7	10%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	10	59%	4	24%	1	6%	1	6%
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd	2	22%					1	11%
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd	2	25%					1	13%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		865	47%	34	2%	90	5%	477	26%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	12	23%	9	17%	39	75%	21	40%
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti					2	100%		
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		12	22%	9	17%	41	76%	21	39%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1 995	42%	466	10%	1 856	39%	1 240	26%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	63	41%	16	11%	73	48%	25	16%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	289	49%	3	1%	22	4%	83	14%
Diverse tilskudd	Tilskudd	7	15%	3	7%	30	65%	29	63%
Sum andre virkemidler		359	45%	22	3%	125	16%	137	17%
Sum Totalt		2 613	43 %	491	8 %	2 030	33 %	1 439	23 %

Kjennetegn ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Unge 18-35		FoU-basert prosjekt		Kultur og opplevelse		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	6	7%	5	6%	3	4%	81
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	36	30%			1	1%	120
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	130	30%	1	0%	16	4%	438
Sum lavrisikolån		172	27%	6	1%	20	3%	639
Sum lavrisikolån		172	27%	6	1%	20	3%	639
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	3	3%	39	41%	4	4%	96
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti			1	13%	1	13%	8
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	20	13%	61	39%	13	8%	158
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	52	22%	84	36%	22	9%	234
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	2	4%	39	80%			49
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	10	6%	41	23%	30	17%	180
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			46	73%	2	3%	63
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	3	2%	139	81%	1	1%	172
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd							4
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd							8
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		90	9%	450	46%	73	8%	972
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	9	8%	15	13%	8	7%	114
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti							6
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	144	11%	267	20%	277	21%	1 308
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							1
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	74	19%	62	16%	80	20%	395
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark							1
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		227	12%	344	19%	365	20%	1 825
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt	1	6%	6	35%			17
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	4	8%	3	6%			48
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			5	63%			8
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	2	4%	18	33%			54
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd							8
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	1	7%	2	13%			15
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån	7	28%			1	4%	25
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	349	24%	17	1%	106	7%	1 448
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	7	6%					126
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd	1	1%	2	3%	14	20%	69
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd					3	18%	17
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd							9
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd							8
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		372	20%	53	3%	124	7%	1 852
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd	5	10%	8	15%	6	12%	52
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti	1	50%					2
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		6	11%	8	15%	6	11%	54
Sum risikolån, tilskudd og programmer		695	15%	855	18%	568	12%	4 703
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	5	3%	37	24%	20	13%	152
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte	125	21%			26	4%	594
Diverse tilskudd	Tilskudd	3	7%	17	37%			46
Sum andre virkemidler		133	17%	54	7%	46	6%	792
Sum andre virkemidler		133	17%	54	7%	46	6%	792
Sum Totalt		1 000	16 %	915	15 %	634	10 %	6 134

Satsing ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	S-001 Energi og miljø		S-002 Helse		S-005 Landbruk		S-006 Marin	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	4	5%	1	1%	16	20%	18	22%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål							117	98%
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål					427	97%		
	Sum lavrisikolån	4	1%	1	0%	443	69%	135	21%
Sum lavrisikolån		4	1%	1	0%	443	69%	135	21%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	11	11%	8	8%	7	7%	8	8%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti							0	0%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	22	14%	7	4%	18	11%	10	6%
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	19	8%	47	20%			6	3%
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	38	78%					5	10%
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	22	12%	20	11%	11	6%	7	4%
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	6	10%	35	56%				
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	29	17%	8	5%	6	3%	14	8%
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd								
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd								
	NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	147	15%	125	13%	42	4%	50	5%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	6	5%	2	2%	5	4%	29	25%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti								
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	91	7%	44	3%	42	3%	121	9%
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt					1	100%		
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	31	8%	21	5%	11	3%	15	4%
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark								
	KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	128	7%	67	4%	59	3%	165	9%
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt					17	100%		
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	7	15%			41	85%		
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd					6	75%		
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	2	4%			44	81%		
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	6	75%			1	13%	1	13%
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd	4	27%			11	73%		
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån					25	100%		
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis	3	0%	5	0%	1 374	95%		
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis	11	9%			115	91%		
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd					59	86%	1	1%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd					15	88%		
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd					9	100%		
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd					8	100%		
	LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer	33	2%	5	0%	1 725	93%	2	0%
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd					2	4%	49	94%
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti							2	100%
	FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	0	0%	0	0%	2	4%	51	94%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		308	7%	197	4%	1 828	39%	268	6%
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	4	3%	12	8%	10	7%	11	7%
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte					576	97%		
Diverse tilskudd	Tilskudd	5	11%	2	4%	20	43%	6	13%
	Sum andre virkemidler	9	1%	14	2%	606	77%	17	2%
Sum Totalt		321	5%	212	3%	2 877	47%	420	7%

Satsing ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	S-007 Maritim		S-008 Olje og gass		S-009 Reiseliv		S-999 Ikke satsingsområde		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	13	16%	4	5%	11	14%	14	17%	81
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	3	3%							120
NHD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål					11	3%			438
Sum lavrisikolån		16	3%	4	1%	22	3%	14	2%	639
Sum lavrisikolån		16	3%	4	1%	22	3%	14	2%	639
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	10	10%	7	7%	2	2%	43	45%	96
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	1	13%	2	25%	1	13%	4	50%	8
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	19	12%	20	13%	3	2%	59	37%	158
NHD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	9	4%	31	13%	3	1%	119	51%	234
NHD 2421.76 Innovasjon prosjekter	Tilskudd - Miljøteknologi	2	4%	2	4%			2	4%	49
NHD 2421.71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	Tilskudd	6	3%	14	8%	49	27%	51	28%	180
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	2	3%	1	2%			19	30%	63
NHD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	10	6%	31	18%	4	2%	70	41%	172
NHD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd							4	100%	4
NHD 2421.73 Tilskudd til kraftintensiv industri	Tilskudd							8	100%	8
NHD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		59	6%	108	11%	62	6%	379	39%	972
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	11	10%	5	4%	16	14%	40	35%	114
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3	50%	1	17%			2	33%	6
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	64	5%	71	5%	339	26%	536	41%	1 308
KRD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt									1
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	14	4%	21	5%	67	17%	215	54%	395
KRD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tiltak Finnmark							1	100%	1
KRD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		92	5%	98	5%	422	23%	794	44%	1 825
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd sentralt									17
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd									48
LMD 1149.71 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd							2	25%	8
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd							8	15%	54
LMD 1149.71 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd									8
LMD 1149.73 Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	Tilskudd									15
LMD 1150.50 BU-midler	Risikolån									25
LMD 1150.50 BU-midler	Tilskudd fylkesvis					58	4%	8	1%	1 448
LMD 1150.50 BU-midler Bioenergi	Tilskudd fylkesvis									126
LMD 1150.50 Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv	Tilskudd					7	10%	2	3%	69
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd					1	6%	1	6%	17
LMD 1151.51 Konfl. forebyggende tilt. rein	Tilskudd									9
LMD 1150.50 Konfl. forebyggende tilt. rein (Jordbruksavtale)	Tilskudd									8
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		0	0%	0	0%	66	4%	21	1%	1 852
FKD 2415.75 Marint verdiskapingsprogram	Tilskudd					1	2%			52
FKD 2415.50 Garantier til fiskerinæringa	Garanti									2
FKD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	0	0%	1	2%	0	0%	54
Sum risikolån, tilskudd og programmer		151	3%	206	4%	551	12%	1 194	25%	4 703
KRD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	2	1%	6	4%	20	13%	87	57%	152
LMD 1150.50 BU-midler	Lånebeløp for rentestøtte					18	3%			594
Diverse tilskudd	Tilskudd	1	2%	2	4%			10	22%	46
Sum andre virkemidler		3	0%	8	1%	38	5%	97	12%	792
Sum andre virkemidler		3	0%	8	1%	38	5%	97	12%	792
Sum Totalt		170	3%	218	4%	611	10%	1 305	21%	6 134

Finansieringsandeler - Distriktsrettet lån og tilskudd, fordelt etter distriktpolitisk virkeområde

Distriktsrettet risikolån			
Virkeområde	Gjennomsn. andel	Total andel	Antall saker
Område I	50,00%	50,00%	1
Område III	29,677%	21,175%	60
Område IV	36,317%	21,539%	60
Total	33,138%	21,451%	121

Investeringstilskudd			
Virkeområde	Gjennomsn. andel	Total andel	Antall saker
Sone III	15,826%	12,75%	55
Sone IV	20,195%	12,489%	143
Total	18,982%	12,544%	198

Bedriftsutviklingstilskudd			
Virkeområde	Gjennomsn. andel	Total andel	Antall saker
Sone I	46,635%	35,445%	14
Sone II	56,469%	50,737%	2
Sone III	42,924%	22,838%	290
Sone IV	43,68%	19,197%	328
Uspesifisert	47,586%	23,225%	106
Total	44,034%	23,176%	740

Nasjonale tiltake for regional utvikling ekskl. inkubatoretabl., regional omstilling og tiltak i Finnmark, post 72			
Virkeområde	Gjennomsn. andel	Total andel	Antall saker
Område I	36,218%	13,753%	19
Område II	50,00%	50,00%	1
Område III	60,197%	35,348%	31
Område IV	52,112%	31,888%	35
Uspesifisert	44,141%	29,637%	52
Total	48,721%	24,548%	138

Finansieringsandeler - Landsdekkende lån og tilskudd

Investeringer			
Virkeområde	Gjennomsn. andel	Total andel	Antall saker
GFL-flåte	69,662%	50,932%	122
Industrielle forsknings- og utviklingskontrakter	27,805%	19,343%	174
Landbrukslån	67,951%	67,754%	450
Landsdekkende programmer	46,683%	24,928%	154
Landsdekkende innovasjonslån	46,022%	27,755%	101
Lavrisikolån	54,499%	30,095%	84
Offentlige forsknings- og utviklingskontrakter	35,686%	22,529%	64
Utviklingstilskudd	46,519%	38,81%	167
Total	53,482%	38,712%	1316

6 Vedlegg 3: Forklaringer til koder i statistikk for finansieringsvirksomheten

Nedenfor følger en beskrivelse av de ulike statistikkodene som inngår i vedlagte statistikk for finansieringsvirksomheten f.o.m. 1.1.2009. Fra 2009 er det innført ny koding av innovasjonshøyde og type innovasjon. Alle prosjekter som innvilges støtte skal kategoriseres i forhold til disse kodene.

6.1 Innovasjonsnivå

Følgende innovasjonsnivåer gjelder f.o.m. 1.1.2009:

1. Innovasjon på bedriftsnivå
2. Innovasjon på regionalt nivå
3. Innovasjon på nasjonalt nivå
4. Innovasjon på internasjonalt nivå
5. Ikke relevant

Det skal kun angis *ett* innovasjonsnivå pr. prosjekt.

Innovasjonsnivåene er definert som følger:

Innovasjon på bedriftsnivå

Omfatter prosjekter i nye eller eksisterende bedrifter som ikke representerer noe nytt enten i form av nye produkter, tjenester, produksjonsprosesser eller organisasjonsformer annet enn for den aktuelle bedrift.

Innovasjon på regionalt nivå

Omfatter prosjekter i nye eller eksisterende bedrifter som tar sikte på produksjon av produkter og tjenester eller bruk av produksjonsprosesser og organisasjonsformer som tidligere ikke er produsert eller benyttet i andre bedrifter i regionen. Formålet skal primært benyttes første gang slike introduseres i regionen, men kan også omfatte prosjekter som styrker regionalt prioriterte innovasjonsmiljø.

Innovasjon på nasjonalt nivå

Omfatter prosjekter i nye eller eksisterende bedrifter som tar sikte på å utvikle og introdusere produkter og tjenester som er nye på det nasjonale marked og prosjekter som omfatter utvikling og bruk av nye produksjonsprosesser eller organisasjonsformer som ikke er introdusert på nasjonalt nivå. Det omfatter også introduksjon av tidligere eksporterte produkter og tjenester på nye markeder utenlands.

Innovasjon på internasjonalt nivå

Omfatter prosjekt i nye eller eksisterende bedrifter som tar sikte på å utvikle og introdusere produkter og tjenester som er nye på et internasjonalt marked. Videre omfatter formålet prosjekter som fører til nye produksjonsprosesser og organisasjonsformer som ikke er kjent internasjonalt.

Ikke relevant

Omfatter prosjekter som ikke er innovasjonsprosjekter.

6.2 Type Innovasjon

Følgende innovasjonstyper gjelder f.o.m. 1.1.2009:

1. Produkt-/tjenesteinnovasjon
2. Prosessinnovasjon
3. Organisatorisk innovasjon
4. Markedsmessig innovasjon
5. Ikke relevant

6.2.1 Veiledning for valg av innovasjonstype:

Det skal KUN velges *én* innovasjonstype pr. prosjekt. Hvis prosjektet inneholder flere typer innovasjoner, skal kun den *viktigste* innovasjonstypen angis. For prosjekter innenfor arbeidsområdet Innovasjonsmiljøer, må type innovasjon velges ut fra hvilke typer innovasjon flertallet av foretakene innenfor klyngen vil kunne oppnå flere av eller få bedre kvalitet på gjennom å delta i klyngeprosjektet eller på aktiviteter i regi av dette.

Innovasjonstypene er definert som følger:

Produkt-/tjenesteinnovasjon

Produkt-/tjenesteinnovasjon er en vare eller tjeneste som enten er ny eller vesentlig forbedret med hensyn til dens egenskaper, tekniske spesifikasjoner, innebygd software eller andre immaterielle komponenter eller brukervennlighet. Innovasjonen skal være ny for foretaket; den må ikke nødvendigvis være ny for markedet.

Prosessinnovasjon

Prosessinnovasjon omfatter nye eller vesentlig forbedrede produksjonsteknologi/- metoder og nye eller vesentlige forbedrede metoder for levering av varer og tjenester. Innovasjonen skal være ny for foretaket; foretaket må ikke nødvendigvis være den første til å introdusere denne prosessen.

Organisatorisk innovasjon (som oftest innovasjon på bedriftsnivå)

Organisatorisk innovasjon er gjennomføring av ny eller vesentlig endret struktur i foretaket eller nye eller vesentlig endrede ledelsesmetoder for å øke foretakets bruk av kunnskap, kvaliteten i varer og tjenester eller effektiviteten i arbeidsprosesser.

Markedsmessig innovasjon (som oftest innovasjon på bedriftsnivå)

Markedsmessig innovasjon er introduksjon av ny eller vesentlig endret design, samt introduksjon av nye eller vesentlig endrede salgsmetoder for å gjøre foretakets produkter mer attraktive eller for å åpne for nye markeder.

Ikke relevant

Denne koden skal benyttes for prosjekter som ikke er innovasjonsprosjekter. Dersom kode "5. Ikke relevant" for Innovasjonsnivå benyttes, skal også denne koden benyttes for Type innovasjon og vice versa.

6.3 Andre kjennetegn

"Andre kjennetegn" er karakteristika ved det enkelte prosjekt som ofte er uavhengig og går på tvers av opplysninger om prosjektene forøvrig.

Det kan krysses av på *flere* kjennetegn i samme prosjekt. "Andre kjennetegn" omfatter følgende:

- A) Kvinnerettet
- B) Internasjonalt rettet
- C) Informasjons- og kommunikasjonsteknologirettet
- D) Miljørettet
- E) Designrettet
- F) Kompetanseutvikling
- G) Unge 18-35
- H) Økologisk landbruk
- I) Samarbeids- og flerbedriftsprosjekter
- J) FoU-basert prosjekt
- K) Kultur og opplevelse
- L) Omdømmebygging
- M) Ingen relevante kjennetegn

6.3.1 Definisjon av kjennetegnene:

A) Kvinnerettet

Kjennetegnet kvinnerettet skal benyttes dersom prosjektet oppfyller minst ett av følgende kriterier:

- Kvinner som er med på å starte eller er medeier i egen virksomhet eller eiendom hvor prosjektet gjennomføres.
- Er spesielt rettet mot å øke kompetansen til kvinner ansatt i foretaket.
- Kvinner utgjør mer enn 30 % av styremedlemmene eller ledelsen i en bedrift.
- Bidrar til å øke antall kvinnelige eiere, styremedlemmer, ledere eller er spesielt rettet mot å øke antall sysselsatte kvinner.
- For flerbedrifts-, nettverks- og klyngeprosjekter skal kjennetegnet benyttes dersom prosjektet bidrar til å fremme kvinners deltakelse i næringslivet.

B) Internasjonalt rettet

Et viktig mål for IN er å styrke norsk næringslivs konkurransevne i forhold til utlandet både på utenlands- og hjemmemarkedet.

Dette kjennetegnet skal benyttes for prosjekter som:

- bidrar til økt eksport
- omfatter internasjonalt markedsarbeid for produkter/tjenester
- bidrar til innovasjon, produkt- og markedsutvikling i et internasjonalt miljø fører til teknologiutveksling, eksport og import og bruk av internasjonal FoU-kompetanse
- fører til investeringer over landegrenser
- mobiliserer internasjonal kompetent kapital og kunnskap inn i norske innovasjonsmiljø og næringsliv
- bidrar til økt internasjonal markedsføringskompetanse

Med internasjonalisering menes dermed den totale eksponering næringslivet har mot omverdenen og som inkluderer forskning, utvikling, utdanning, markedsføring, salg, oppkjøp, etablering og hjemhenting av innsatsfaktorer og teknologi.

C) Informasjons- og kommunikasjonsteknologirettet

Økt bruk av IKT er et nasjonalt satsingsområde. Bruk av IKT er ikke knyttet til noen bestemt bransje og vil heller ikke kunne fanges opp av de andre bedrifts- og prosjektopplysningene som registreres.

Det vil ikke være hensiktsmessig at alle prosjekter hvor kun en del er knyttet til fysiske IKT-investeringer eller andre IKT-investeringer, blir gitt dette kjennetegnet. For prosjekter som skal avmerkes som IKT, må minst 50 % av prosjektkostnadene være knyttet til IKT i form av fysiske investeringer, programvare, FoU, kompetanseheving m.v.

D) Miljørettet

Dette kjennetegnet skal velges når prosjektet i mer eller mindre grad er miljøbegrunnet der for eksempel ett av formålene med prosjektet er:

- Utvikling/kommersialisering av miljøteknologiske forretningsideer.
- Forbedring av miljøkvaliteten på foretakets produkter, produksjonsprosesser eller på andre områder
- Prosjektet fører til at foretaket blir miljøsertifisert eller at bedriften innfører miljøledelse.
- Miljøeffektiv energiomlegging (dvs. mindre behov for energi, effektiv energibruk, økt varmeproduksjon basert på avfallshåndtering og spillvarme, økt produksjon av fornybar energi eller miljøvennlig bruk av naturgass)
- Miljøvennlig bruk av kulturminner eller kulturmiljøet
- Utvikling av ulike kompetansebaserte tjenester innen miljøområdet.

En av formålskodene er "Miljøforbedring" som skal benyttes når prosjektet har som *hovedformål* miljøforbedring/-utvikling. Alle saker som får denne formålskoden skal også gis kjennetegnet "Miljørettet".

E) Designrettet

Design vil trolig i de fleste tilfeller kun være et element i de produktutviklings-/markedsføringsprosjektene. Dette kjennetegn skal benyttes for prosjekter når design er en viktig del av prosjektet eller når resultatet av det kan være egnet til å profileres som design.

Kjennetegnet design skal benyttes i forbindelse med prosjekter som inkluderer en konkret satsing på produktutformingen med hensyn til ergonomi, funksjonalitet, estetikk, miljøvennlighet m.m. Det skal også benyttes i prosjekter hvor grafisk design eller kommunikasjonsdesign inngår i prosjektet og/eller kompetanseoppbygging innen design.

F) Kompetanseutvikling

Kjennetegnet skal benyttes for alle prosjekter som forventes å medføre en styrking av bedriftens kompetanse.

Registreringen av kjennetegnet "Kompetanseutvikling" skal i tillegg til å omfatte prosjekter som har som hovedformål kompetanseutvikling (Formål 10), også omfatte prosjekter som vil føre til kompetanseutvikling uten at dette er hovedformålet med prosjektet. F. eks. kan det skje betydelig kompetanseheving i forbindelse med maskininvesteringer med tilhørende opplæringspakker.

G) Unge 18-35

For å kunne rapportere på bruken av midler ovenfor denne målgruppen, innføres unge som et nytt kjennetegn. Det krysses av dersom prosjektet er innrettet mot aldersgruppen 18-35 år.

H) Økologisk landbruk

Kjennetegnet skal benyttes for prosjekter som bidra til utvikling av økologisk landbruk.

I) Samarbeids- og flerbedriftsprojekter

Omfatter flerbedriftsprojekter, prosjekter som er basert på samarbeid mellom foretak eller mellom foretak og FoU-institusjoner. Når enkeltforetak går sammen om salgs- og markedstiltak og fysiske investeringer, f.eks. innen landbruk, skal kjennetegnet benyttes.

J) FoU-basert prosjekt

Omfatter prosjekter som fører til kommersialisering av resultater fra FoU eller at FoU er en viktig del av prosjektet.

K) Kultur og opplevelse

Omfatter prosjekter i nye eller eksisterende bedrifter og organisasjoner innen kulturnæringene som; film, foto, video, design, videospill, dataspill, og musikk, forutsatt at de driver kommersielt. Videre omfattes kulturbaserte næringer, det vil si næringer hvor kulturelle produkter representerer en viktig innsatsfaktor for verdiskapingen i andre næringer - som reiseliv, landbruk og marin, samt samarbeidsprojekter mellom kulturnæringer og tradisjonelle næringer.

L) Omdømmebygging

Kjennetegnet skal brukes for prosjekter som er rettet inn mot å ta en strategisk posisjon i et utvalgt marked. Dette kan være fasilitering av prosessen frem til valg av omdømmeposisjon (mobilisering, analyser eller forankring), eller implementering av handlingsplaner forankret i valg av posisjon, og rettet mot å bygge denne (profilering, organisasjonsutvikling eller utvikling av tjenester og/eller produkter.)

M) Ingen relevante kjennetegn

Skal benyttes dersom ingen av kjennetegnene forøvrig passer til saken.

6.4 Investeringsart

Investeringsart er en koding som skal vise hva den planlagte investeringen skal benyttes til, dvs. hvilket middel som er planlagt benyttet for å oppnå formålet med prosjektet. Det kan gis flere økonomiske virkemidler pr. prosjekt men bare en investeringsart pr. virkemiddel.

Investeringsart er en tosifret kode hvor det kan velges mellom følgende 29 ulike varianter:

01. Planlegging og forundersøkelser
02. Bygninger
03. Produksjonsutstyr og annet driftstilbehør
06. Oppstarting
07. Produktutvikling
08. Produksjonsprosessutvikling
09. Markedsutvikling
10. Forretnings- og organisasjonsutvikling
11. Kompetanseutvikling og -forvaltning
13. Kvalitetssikring
16. Oppkjøp/fusjon/bransjestrukturtilpasning
20. Kapitalstyrking
25. Samarbeid og nettverksutvikling
27. Akkvisisjon
28. Evaluering
29. Annen utredningsvirksomhet
30. Informasjon og erfaringsformidling
31. Annet
32. Administrasjon
32. Patent- design- og varemerkebeskyttelse
40. Kjøp av landbruksareal
41. Grøfting av jordbruksareal
42. Tiltak i frukttrefelt
43. Juletre/pyntegrønt
44. Grønn omsorg
45. Bioenergi
51. Nye fartøy
52. Brukte fartøy
53. Fiskeredskap

Definisjonene av investeringsartene er:

01. Planlegging og forundersøkelser.

Omfatter kostnader til planlegging, forundersøkelser, foretaksanalyser, forundersøkelser og annet forarbeid i forbindelse med utvikling av en forretningsidé, produktidé eller foretak. Planleggingsfasen i forbindelse med f.eks. etablererstipend hører til denne investeringsarten. Denne investeringsarten kan benyttes både i de tilfeller prosjektet utføres av foretaket selv eller at det engasjeres ekstern konsulentbistand, f. eks i forbindelse med engasjering av juridisk bistand. Denne investeringsart skal ikke benyttes til generelle utredninger og evalueringer

02. Bygninger.

Omfatter investeringskostnader til bygninger.

03. Produksjonsutstyr og annet driftstilbehør.

Omfatter kostnader til alle andre fysiske investeringer enn bygninger.

06. Oppstarting.

Omfatter ekstraordinære kostnader i forbindelse med oppstarting av nytt foretak eller igangsetting av større prosjekt i eksisterende foretak (knoppskyting, flytting, omstilling mv.) Oppstartingsfasen i forbindelse med etablererstipendet skal føres til denne investeringsart.

07. Produktutvikling.

Omfatter kostnader i forbindelse med utvikling av et produkt/ tjeneste fra idé til ferdig produkt inkludert utvikling av prototyp.

08. Produksjonsprosessutvikling.

Omfatter utviklingskostnader for å forbedre eller rasjonalisere produksjonsprosessen i et foretak.

09. Markedsutvikling.

Omfatter kostnader til markedsundersøkelser og markedsutvikling inkludert messe-/utstillingsdeltagelse og presentasjonsmateriale både innenlands og i utlandet.

10. Forretnings- og organisasjonsutvikling

Omfatter kostnader knyttet til forretnings- og organisasjonsutvikling.

11. Kompetanseutvikling og -forvaltning

Omfatter kostnader til kompetanse- og kunnskapsutvikling i eksisterende foretak og etablereropplæring.

13. Kvalitetssikring.

Omfatter kostnader i forbindelse med utvikling og iverksetting av systemer og rutiner for å kvalitetssikre produkter og produksjonsprosesser og andre sider ved foretaket.

16. Oppkjøp/fusjon/strukturtilpasning.

Er i første rekke knyttet til formål 09 "Strukturtilpasning" og omfatter kostnader til oppkjøp av foretak både hjemme og i utlandet. Omfatter videre andre former for strukturtilpasningstiltak/-prosjekter. Den skal ikke benyttes i de tilfeller et utbyggings- eller utviklingsprosjekt i et enkeltforetak vil kunne få innvirkning på strukturen i en bransje. Investeringsarten er forbeholdt prosjekt som omfatter flere foretak.

20. Kapitalstyrking. Omfatter forbedring av kapitalstrukturen i bedrifter gjennom endring av eksisterende finansiering med sikte på gunstigere lånevilkår, forbedring av finansstrukturen eller refinansiering.

25. Samarbeid og nettverksutvikling

Omfatter kostnader knyttet til utvikling av næringsmiljø og innovasjonssystemer og andre tiltak for utvikling av nettverk.

Omfatter videre kostnader knyttet til å kvalifisere private konsulenter for oppdrag innen programmer f.eks. FRAM og tilsvarende program. Opplæring, kurs og seminar mv for det lokale tiltaksapparat faller også innenfor denne investeringsarten.

27. Akkvisisjon.

Omfatter kostnader med sikte på å tilføre et område ny virksomhet og kan f.eks. omfatte markedsføring av regioner/kommuner.

28. Evaluering.

Omfatter kostnader til evalueringsprosjekter av INs virkemidler, program, tiltak mv, men kan også omfatte evaluering av andre virkemidler mv som grenser opp mot INs virksomhet.

29. Annen utredningsvirksomhet.

Omfatter kostnader forbundet med generell utredninger innen områder av betydning for IN og som ikke gjelder evalueringer. Kostnader til utredning knyttet til enkeltbedrifter skal henføres til investeringsart "01 Planlegging og undersøkelser".

30. Informasjon og erfaringsformidling.

Omfatter kostnader i forbindelse med informasjons- og erfaringsformidlingstiltak knyttet til f.eks. program og prosjekt. Denne kan også omfatte kostnader til tiltak for å motivere bedrifter til å delta i slike program, prosjekt mv. Kostnader til INs informasjonstiltak som f. eks trykking av produktblad, brosjyrer mv belastes administrasjonsbudsjettet.

31. Annet.

Omfatter kostnader til prosjekt/tiltak mv som ikke kan henføres til annen investeringsart og kan bl.a. benyttes i forbindelse med kjøp av administrative tjenester i forbindelse med gjennomføring av spesielle program mv.

Bevilgning til prosjektledelse fra ordningen med nettverkskreditt skal gis denne investeringsart. Videre omfattes kostnader til oppfølging av engasjementsbedriftene.

32. Administrasjon.

Omfatter kostnader til administrering av programmer, satsinger mm som finansieres over virkemiddelbudsjetter.

33. Design- og varemerkebeskyttelse.

Omfatter kostnader knyttet til patent-, design- og varemerkebeskyttelse i forbindelse utvikling av produkt- og tjenesteideer.

40-45 og 51-53.

Dette er investeringsarter som er knyttet til hhv. jordbruk og fiskeflåten. Betegnelsene på dem er selvforklarende.

6.5 Prioriterte sektorer

Følgende prioriterte sektorer gjelder f.o.m. 1.1.2011:

- Energi og miljø
- Helse
- Landbruk
- Marin
- Maritim
- Olje og gass
- Reiseliv
- Ikke prioritert sektor

6.5.1 Veiledning for valg av prioritert sektor:

Det skal KUN velges *én* sektor pr. prosjekt. Valget skal gjøres ut fra en vurdering av hvilken av våre ni prioriterte sektorer som Innovasjon Norge *primært* ønsker å stimulere/støtte gjennom prosjektet. Dersom prosjektet faller utenfor de ni prioriterte sektorene, men likevel kan støttes, skal alternativ 99. Ikke satsingsområde avkrysses.

Noen eksempler:

De to sentrale vurderingsmomentene for valg av prioritert sektor er: 1) produktet/tjenestens bruksområde eller 2) produktet/tjenestens råvareopphav.

Et enkelt eksempel:

Dersom prosjektet retter seg mot – i betydningen markedsmessig innretning – en av Innovasjon Norges prioriterte sektorer, skal denne angis. Eks.: Kverneland, som lager mekanisk utstyr til landbrukssektoren, skal plasseres i sektoren Landbruk. Helgeland Plast, som lager oppdrettsmerder i plast, skal plasseres i Marin sektor.

Et litt mer krevende eksempel:

Hvordan blir dette resonnementet for f.eks. Aker Seafoods som produserer fiskeprodukter til detaljistleddet? Det skulle ut fra en markedsmessig betraktning bli handel, og ikke Marin sektor. Her er det viktig at man vurderer hvilken sektor Innovasjon Norge primært ønsker å stimulere/støtte gjennom prosjektet. Hvis hovedhensikten med vår deltakelse er å stimulere til økt varehandel skal kode "S-999 Ikke satsingsområde" velges. Men ut fra INs strategi blir det mer riktig å sette et kryss for Marin sektor her fordi bakgrunnen for vår deltakelse i prosjektet er at vi ønsker å stimulere/støtte ny anvendelse av råstoff fra Marin sektor.

7 Vedlegg 4: Årsrapport for norsk reiseliv 2013

ÅRSRAPPORT

FOR NORSK REISELIV 2013

Basert på informasjon fra:

Overnattingsstatistikken til SSB,

Internasjonale turistankomster fra UNWTO World Tourism Organization
Kommunikasjonstester og Turistundersøkelsen til Innovasjon Norge

Ansvarlig for rapporten:

Innovasjon Norge/reiseliv

Innholdsfortegnelse

1	OPPSUMMERING	3
2	DET NORSKE REISELIVSÅRET	3
2.1	Overnattinger ved hotellene	3
2.2	Utenlandsmarkeder.....	5
2.3	Landsdeler	6
2.4	Vintersesongen.....	7
2.5	Sommersesongen	8
3	INTERNASJONAL TURISME	9
4	VEDLEGG	11
4.1	Om endringene til SSB.....	11
4.2	Antall overnattinger ved hotellene 2011-2013	12
4.3	Sammensetningen av utenlandske hotellovernattinger	13
4.4	Overnattinger ved hotell fordelt på formål.....	13
4.5	Turistankomster fordelt på regioner i verden.....	14
4.6	Turistankomster fordelt på regioner i Europa.....	14

1 Oppsummering

Antall internasjonale turistankomster økte med fem prosent i 2013. Dette er overraskende siden global økonomi fremdeles går på lavgir, og høyere enn det ekspertene greide å forutsi. Tallene for Europa viser at veksten lå på fem prosent i 2013. Når det kommer til Norge gjør dessverre endringer i grunnlaget for den månedlige overnattingsstatistikken at det kun er hotellgjestedøgn som i år kan sammenlignet med tidligere år. Tall fra SSB viser at antall overnattinger ved hotellene gikk ned med én prosent i 2013. Grunnen er færre norske overnattinger. Det ble en nullvekst fra utlandet, men det er takket være vekst utenom sommer- og vintersesongen. Yrkestrafikken økte, mens ferie- og fritidsrelatert overnattinger gikk ned. Østlandsfylkene og Fjord Norge hadde en økning fra utlandet i 2013, mens resten av Norge hadde færre utenlandske hotellovernattinger sammenlignet med 2012.

2 Det norske reiselivsåret

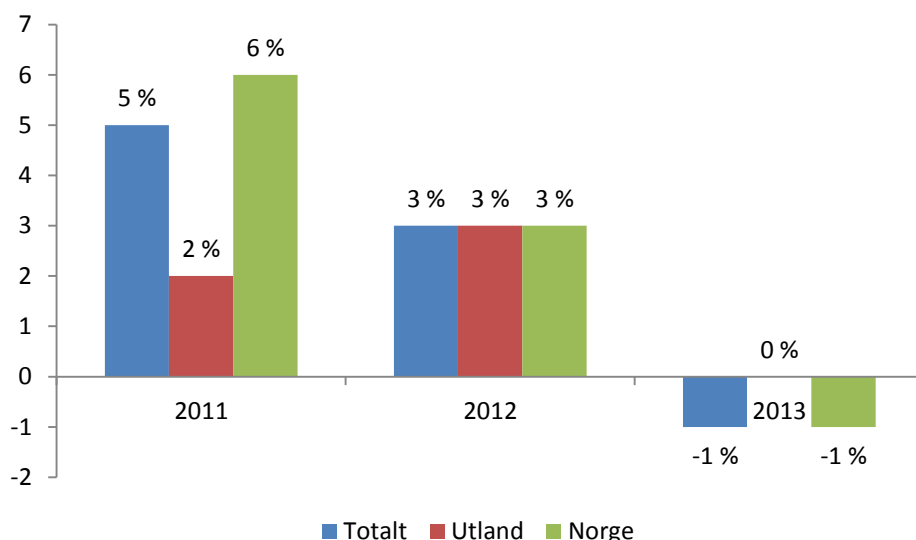
Statistisk sentralbyrå (SSB) har gjennomført flere endringer i grunnlaget for den månedlige overnattingsstatistikken. Den omfattende endringen gjør det svært vanskelig å si om endringene i tallene skyldes en trafikkendring eller om den skyldes omleggingen i datagrunnlaget. Derfor følger vi SSBs råd om kun å fokusere på overnattinger ved hotellene på et overordnet nivå. Mer om endringene kan leses i vedlegg 1. I 2012 representerte overnattinger ved hotellene 66 prosent av alle kommersielle overnattinger, så hotellovernattinger gir et greit bilde av situasjonen. Dessuten er det her mye av verdiskapningen ligger.

2.1 Overnattinger ved hotellene

Det var 19 670 180 millioner overnattinger ved hotellene i 2013. Dette er en nedgang på én prosent fra 2012. Nedgangen skyldes én prosent færre norske overnattinger. Det ble en nullvekst fra utlandet i 2013. 74 prosent av alle overnattinger var norske. Ser vi på antall overnattinger i sommersesongen (mai-august) og vintersesongen (januar –april) viser tall fra SSB at antall utenlandske hotellovernattinger gikk ned både i sommer- og vintersesongen med henholdsvis én og to prosent. Antall norske overnattinger økte med to prosent i vintersesongen, mens det var en nedgang på to prosent i sommersesongen.

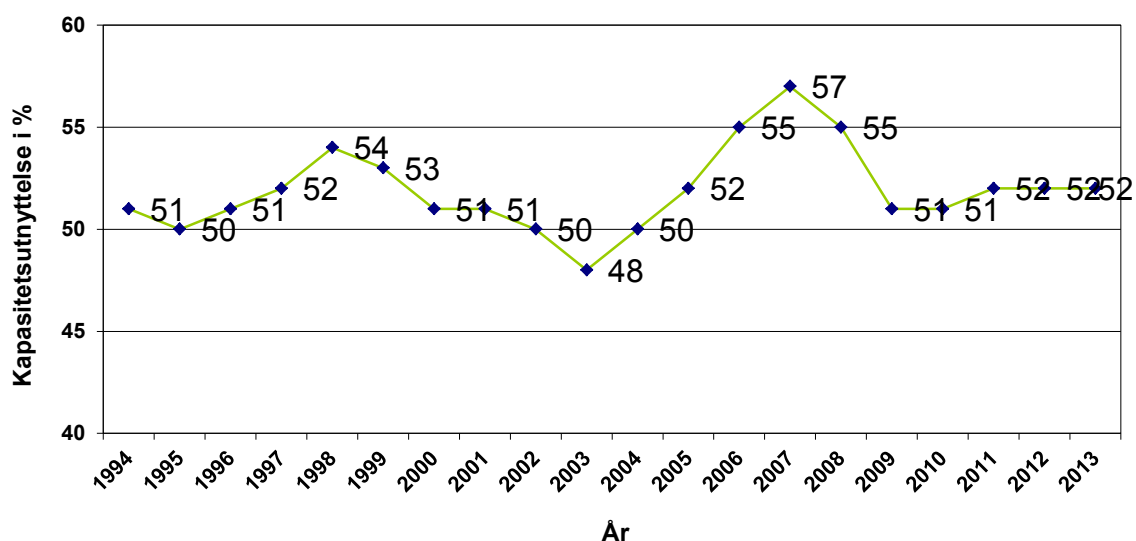
Ser vi på overnattingens formål, var det de ferie- og fritidsrelaterte overnattinger som tapte andeler. Med en tilbakegang på to prosent, representerte ferie- og fritidsrelaterte overnattinger en andel på 48 prosent. Yrkestrafikken økte med én prosent, mens kurs- og konferansetrafikken forble uendret.

Grafen viser endring i antall overnattinger ved hotellene 2011-2013

Kilde: SSB

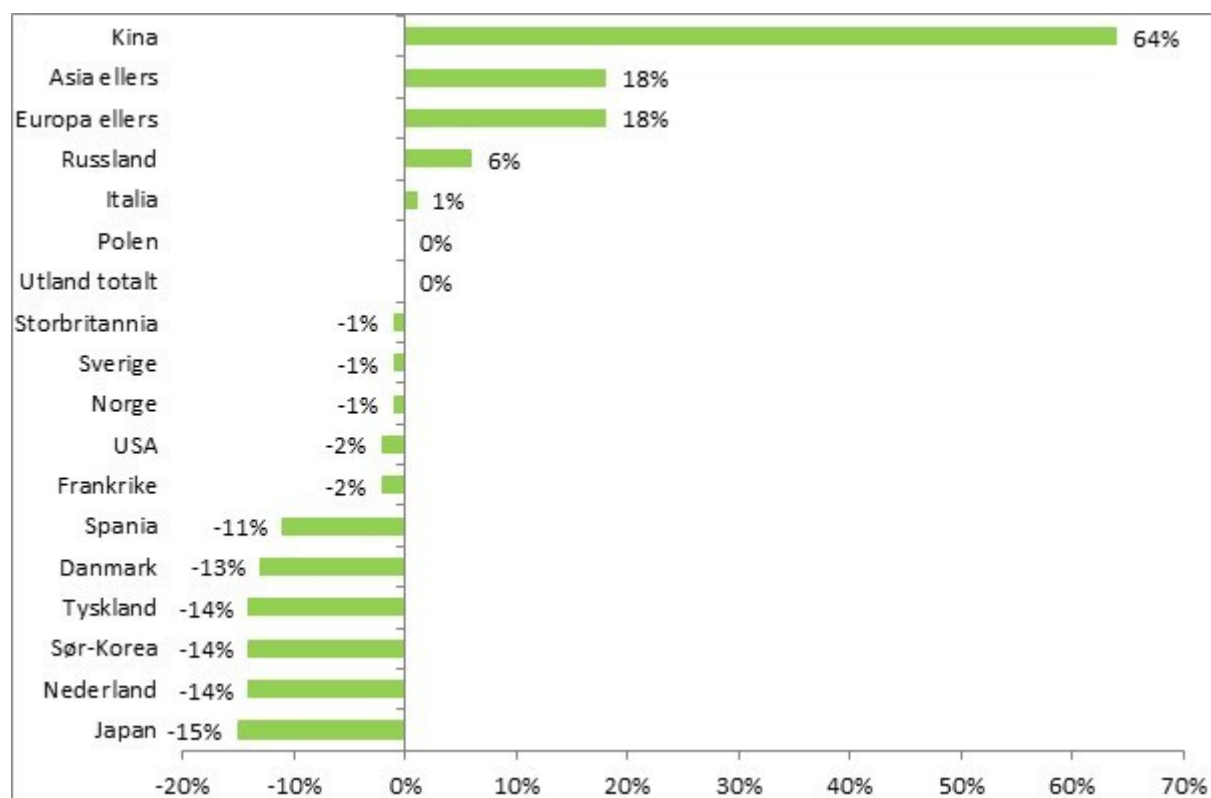
Den økte yrkestrafikken førte med seg en ny omsetningsrekord for hotellene. Veksten i 2013 var på 210 millioner og dermed «all time high» for det norske hotellmarkedet. Dette er et gjennomsnitt for landet og det er store regionale forskjeller. Det er byhotellene som tjente penger, mens distriktshotellene sliter. Gjennomsnittlig RevPar for alle hoteller ble på 458,10 kroner, mens average daily rate (ADR) var på 883,89 kroner. Belegget var på 51,8 prosent. Det betyr at for landet som helhet så stod omtrent halvparten av rommene ledige.

Kilde: SSB

2.2 Utenlandsmarkeder

Til tross for en nullvekst fra utlandet i 2013 er det visse forandringer i sammensetningen av de utenlandske overnattingene. Som grafen under viser var det en relativt stor nedgang fra de markeder Innovasjon Norge markedsfører Norge som et ferieland i. Disse markedene er fremdeles viktige utenlandsmarkeder, men betydningen av disse er redusert de siste årene.

Kilde: SSB

Brasil, nytt satsingsmarked i 2013

I 2013 begynte Innovasjon Norge å arbeide på det Brasilianske markedet. Så tallene for 2013 blir å anse som en nullmåling.

	2012	2013	Endring 2012-2013
Brasil	36 966	36 181	-2

2.3 Landsdeler

Til tross for en nullvekst fra utlandet ved hotellene i 2013, var det visse forskyvninger landsdelene i mellom. Østlandsfylkene og fjordfylkene hadde flere utenlandske overnattinger i 2013 sammenlignet med 2012, mens resten av landet hadde en nedgang.

Tabellen viser antall utenlandske overnattinger ved hotellene 2012-2013

Utenlandske overnattinger	2012	2013	Prosentendring	Markedsandel
Fjord Norge	1 450 046	1 469 916	1 %	29 %
Nord-Norge	565 756	521 006	-8 %	10 %
Sørlandet	218 473	171 662	-21 %	3 %
Trøndelag	227 015	217 694	-4 %	4 %
Østlandet	2 610 428	2 688 143	3 %	53 %

Kilde: SSB

Fjord Norge

Fjord Norge hadde én prosent (= 44 000) flere hotellovernattinger i 2013. Både norske og utenlandske overnattinger økte med én prosent. Ser vi på utenlandske hotellovernattinger var det kun Rogaland (+11 %) som hadde en økning. Antall overnattinger i sommersesongen kom ut med en nullvekst, mens det var en god økning i vintersesongen.

Østlandet

Med en marginal nedgang på 31 400 hotellovernattinger endte østlandsfylkene med en nullvekst i 2013. Nedgangen skyldes to prosent færre norske overnattinger. Utenlandske hotellovernattinger økte med tre prosent. Det var ikke bare Oslo (+ 7 %) og Akershus (+29 %) som bidro til økningen fra utlandet. Også Hedmark (+7 %), Vestfold (+ 4 %) og Østfold (+ 10 %) kan se tilbake på flere utenlandske overnattinger.

Nord-Norge

Hotellene i Nord-Norge hadde 21 000 færre overnattinger i 2013 sammenlignet med 2012. Årsaken er nedgangen på åtte prosent fra utlandet. Norske økte med én prosent. Nedgangen fra utlandet fordelte seg over alle de tre nordligste fylkene, og det var sommersesongen som sviktet. Overnattinger ved de nordligste hotellene økte i vintersesongen med åtte prosent.

Trøndelag

Trøndelagsfylkene hadde i underkant av 10 000 færre overnattinger ved hotellene i 2012. Nedgangen på én prosent skyldes fire prosent færre utenlandske overnattinger. Antall norske forble uendret. Både Nord- og Sør-Trøndelag hadde en nedgang i antall utenlandske hotellovernattinger.

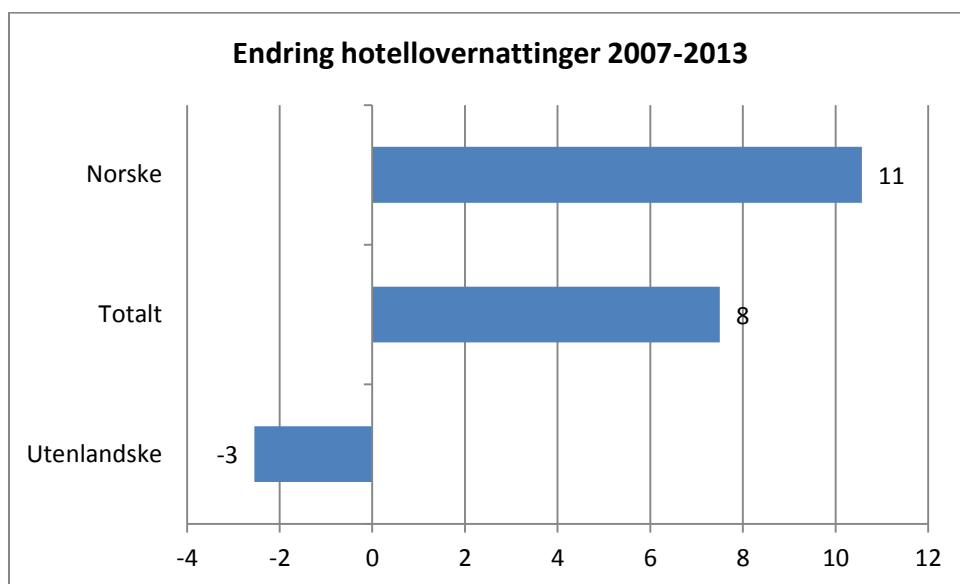
Sørlandet

Sørlandshotellene hadde 95 000 færre overnattinger i 2013. Nedgangen på syv prosent fordelte seg på fire prosent færre norske og 21 prosent færre utenlandske gjestedøgn.

2.4 Vintersesongen

I vintersesongen (januar-april) var det totalt 5 693 045 overnattinger ved hotellene. Dette er en økning på én prosent eller 91 900 flere overnattinger sammenlignet med vintersesongen 2012. Det er økningen på to prosent fra hjemmemarkedet som bidro til veksten. Utenlandske gikk ned med to prosent.

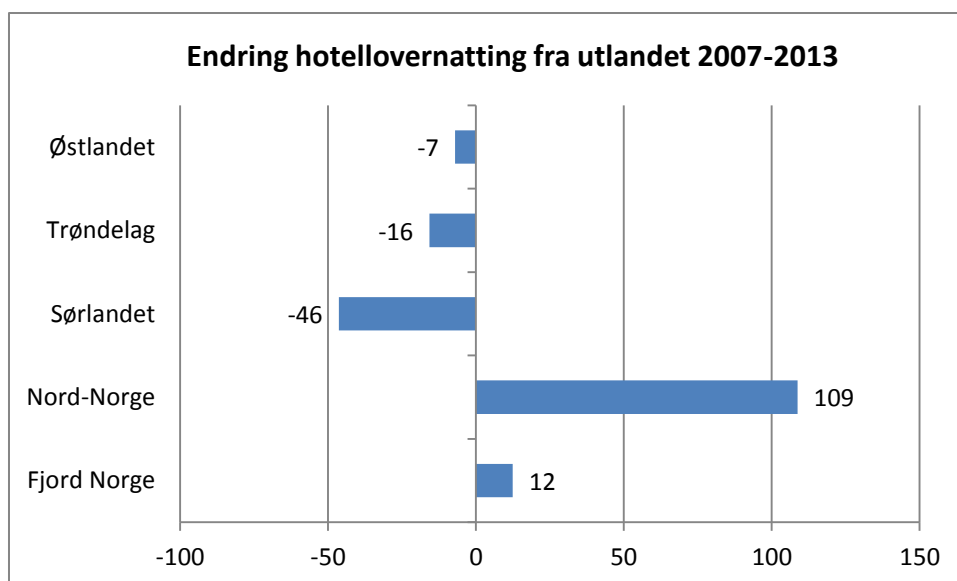
Ser vi på utviklingen i antall utenlandske overnattinger fra 2007 som er før finanskrisen, og frem til i dag har antall utenlandske overnattinger gått ned med tre prosent. Det skal understrekes at det å se kun på overnattinger ved hotellene ikke gir et helhetsbilde av totaltrafikken til Norge i vintersesongen, da mange velger hytte eller andre overnattingsformer. Likevel ikke hyggelig med en tilbakegang på hotellene.

Kilde: SSB

Nedgangen fra utlandet er ikke likt fordelt mellom landsdelene, og mens antall utenlandske overnattinger i perioden har gått ned både på Østlandet, Trøndelag og Sørlandet har hotellene i Nord-Norge og Fjord Norge hatt en god økning. Nord-Norge har hatt den største veksten med 56 377 flere utenlandske overnattinger. Dette tilsvarer en økning på 109 prosent. Mye tyder på at det er Nordlys-turismen og "vinter uten ski" som har bidratt til den gode veksten.

Fjord Norge hadde i 2013 12 prosent flere utenlandske overnattinger enn i 2007. Dette tilsvarer 23 670 flere gjestedøgn. Fjord Norge har også de siste årene utviklet vinterproduktet og markedsført det i større grad enn tidligere.

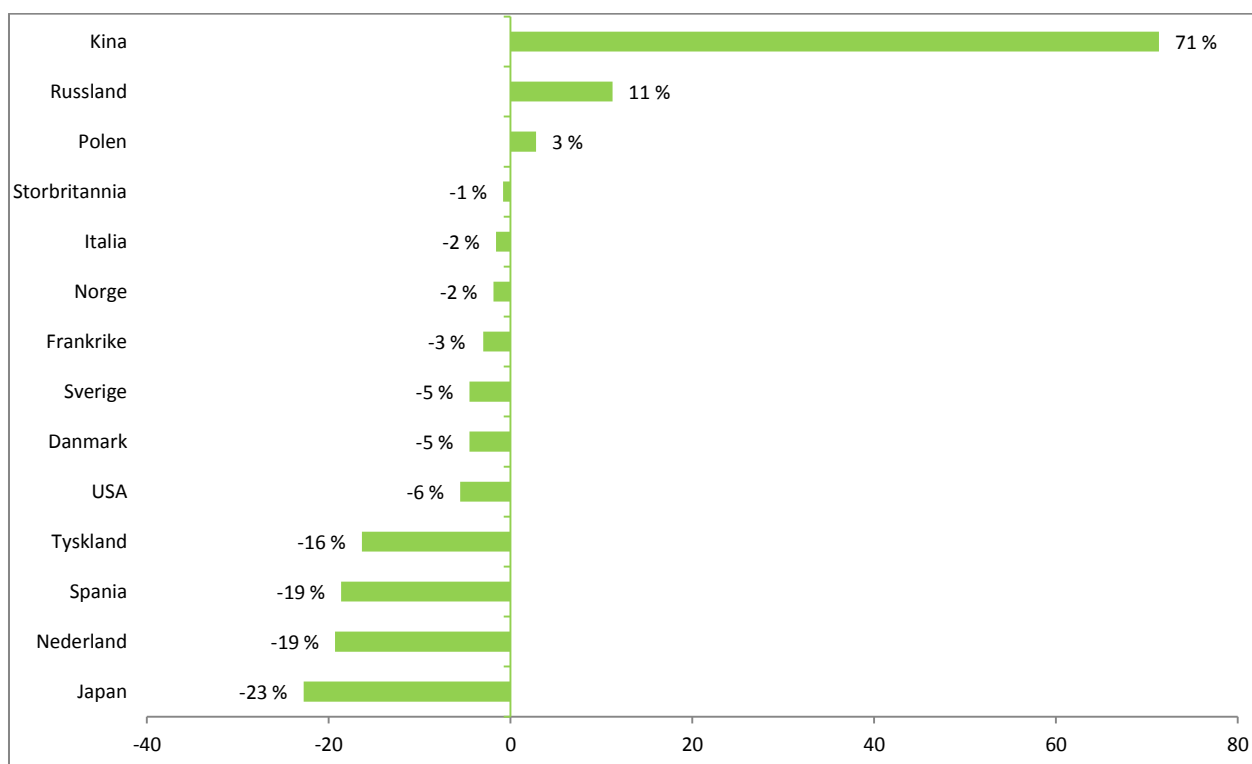

Kilde: SSB

2.5 Sommersesongen

I sommersesongen var det én prosent færre utenlandske overnattinger ved hotellene. Nedgangen fordelte seg på de aller fleste markedene. Innovasjon Norge markedsfører Norge som ferieland i. Bortsett fra en økning fra Kina, Russland og Polen. Norske overnattinger gikk tilbake med to prosent.

Endring i overnattinger ved hotellene sommersesongen 2012-2013

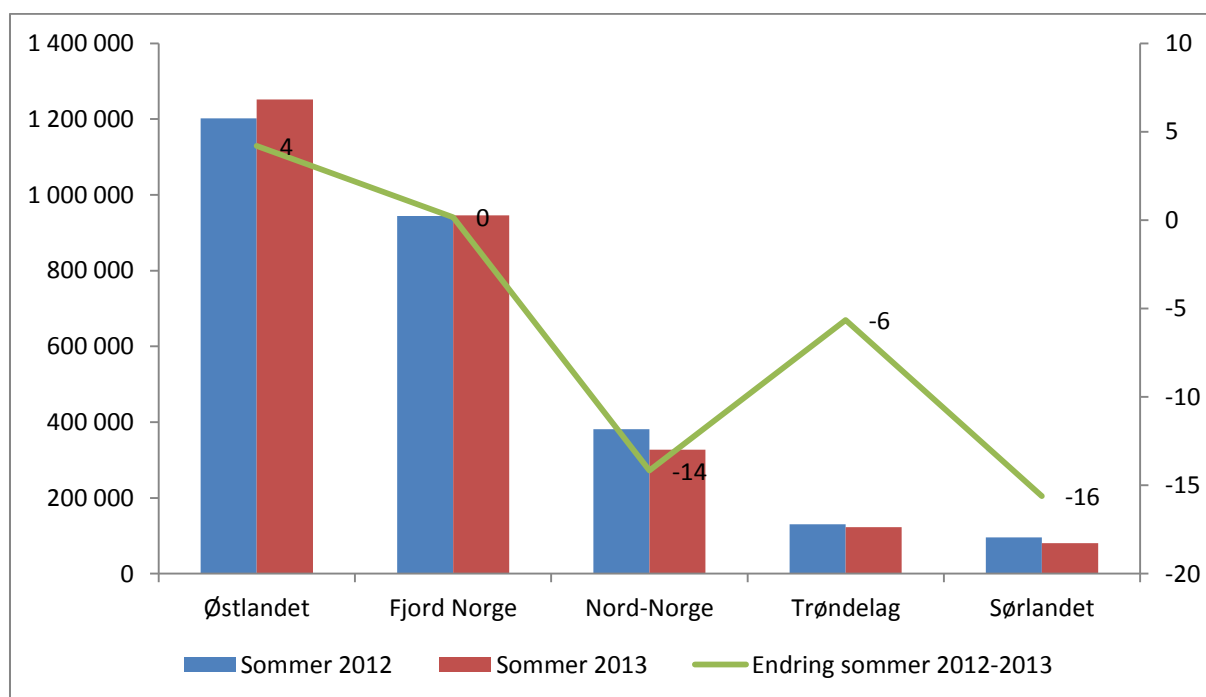

Kilde: SSB

Sommersesongen (mai-august) startet med en økning på én prosent i norske og utenlandske overnattinger i mai, men så stoppet det opp med nullvekst i juni og nedgang fra utlandet og hjemmemarkedet i både juli og august.

Ser vi på hotellovernattinger per landsdel var det kun Østlandet som hadde en økning fra utlandet i sommer. Dette skyldes primært flere utenlandske overnattinger i Oslo og Akershus.

Grafen viser antall hotellovernattinger i sommersesongen 2012 og 2013, og prosentvis endring i perioden.

Kilde: SSB

3 Internasjonal turisme

Ny rekord for verdensturismen i 2013

Antall internasjonale turistankomster økte med fem prosent i 2013. Dette er overraskende siden global økonomi fremdeles går på lavgir, og høyere enn det ekspertene greide å forutsi. De første prognosene UNWTO publiserte for 2013, spådde en gjennomsnittlig vekst på 3-4 prosent. Disse prognosene ble oppjustert i løpet av året til en vekst på mellom 4- 4, 5 prosent. UNWTO baserer sine prognoser på en undersøkelse gjennomført blant private og offentlige bedrifter/organisasjoner i 150 land. Dette viser at turismen er robust, og at man ikke alltid kan se på økonomiske utsikter alene for å si noe om utviklingen.

52 millioner flere reiser på verdensbasis

Økningen på 5 prosent tilsvarer 52 millioner flere reiser på tvers av landegrenser sammenlignet med 2012, og antall ankomster nådde dermed en ny rekord på 1, 097 milliarder. Alle verdensregioner nøt godt av den økte reisevirksomheten, bortsett fra Midtøsten med en nullvekst å se tilbake på. Asia og

Stillehavslandene og Afrika hadde 6 prosent flere ankomster, mens Europa og Amerika økte med henholdsvis 5 og 4 prosent. Disse tallene er et gjennomsnitt, og det er forskjeller innad i regionene. I Europa er det Sentral- og Øst-Europa (+9 %) og Sør-Europa (+8 %) som kan se tilbake på et veldig godt år. Vest-Europa hadde en vekst på 5 prosent, mens Nord-Europa hadde den svakeste veksten med 3 prosent flere ankomster enn i 2012. UNWTO ser veldig lyst på 2014 som spår at den gjennomsnittlige veksten i antall turistankomster kommer til å ligge mellom 4-4,5 prosent. For Europa ligger den forventede veksten mellom 3-4 prosent.

4 Vedlegg

4.1 Om endringene til SSB

Om endringene i grunnlaget for overnattingsstatistikken skrevet av Innovasjon Norge:

Statistisk sentralbyrå (SSB) har gjennomført flere endringer i grunnlaget for den månedlige overnattingsstatistikken, og Innovasjon Norge ser derfor ingen mulighet for å tolke resultatene i 2013. Den omfattende endringen gjør at det er svært vanskelig å si om endringene i tallene skyldes en trafikkendring eller om den skyldes omleggingen i datagrunnlaget. Dette kan løses ved at SSB fortsatt publiserer overnattingsstatistikken etter samme metode som i 2012 og tidligere år, parallelt med den nye rapporteringen. Da blir det mulig å sammenlikne, og dermed si noe om den faktiske utviklingen. Prognosene foran sommersesongen er svake for mange viktige markeder for Norge som reisemål, og det er svært viktig at SSB sørger for at reiselivsnæringen får god dokumentasjon på hvordan turisttilstrømningen er i sommer.

Endringene som tredde i kraft 1. januar 2013 er gjort for å følge rapporteringsstandarder i Eurostat. Dette vil gjøre det enklere å sammenligne de norske overnattingstallene med tallene i øvrige europeiske land, som er svært viktig for å følge utviklingen i overnattinger i Norge og Europa. Flere overnattingsbedrifter blir inkludert i statistikken etter omleggingen, og statistikken vil dermed gi en bredere og riktigere oversikt over norske og utenlandske gjestedøgn ved ulike overnattingssteder i Norge.

Endringen i rapporteringsrutinene har ført til at statistikken fra 2013 ikke er direkte sammenliknbar med tidligere års statistikk. Det blir dermed et brudd i tidsserien. SSB bør samtidig publisere analyser av endringene som er gjort, det vil synliggjøre hvilke konsekvenser disse har for statistikken. Dette hadde gjort overgangen fra gammel til ny rapporteringsmåte mer håndterbar for brukerne av statistikken, og det hadde vært mulig å si noe om endringene i 2013 skyldes endringer i antall og type overnattinger eller endringer i datagrunnlaget.

Noen av endringene som er gjort er listet under:

- Bedrifts- og foretaksregisteret er benyttet som populasjonsregister. Man gjør uttrekket på NACE-koder, 55.1, 55.2 og 55.3.
- Endringer i kriteriene til bedrifter som blir rapporteringspliktige:
- Hotell større enn 10 senger (fra 20 senger)
- Hyttegrend større enn 3 hytter (som før)
- Camping større enn 30 enheter, dvs. teltplasser, oppstillingsplasser etc. (fra 50 enheter)
- For camping og hyttegrender registreres det nå gjestedøgn i stedet for enhetsdøgn. Tidligere ble det brukt faste omregningsfaktorer mellom enhetsdøgn og gjestedøgn, nå blir gjestedøgn innhentet direkte.

I januar, februar og mars 2013 var det nesten 10 % flere campingplasser enn de samme månedene i fjor, mens det i de samme månedene var drøye 150 % flere hyttegrender i 2013 enn i 2012. Endringen i antall hotell er ikke like tydelig, det var en liten nedgang i antall hotell fra januar og februar 2012 til 2013, mens det var en økning i antall hotell fra mars 2012 til mars 2013. I følge SSB fører endringen til at noen overnattinger overføres fra hotell til hyttegrend. Det ventes at endringene i antall hyttegrender og campingplasser blir større i sommersesongen. Mange av disse er

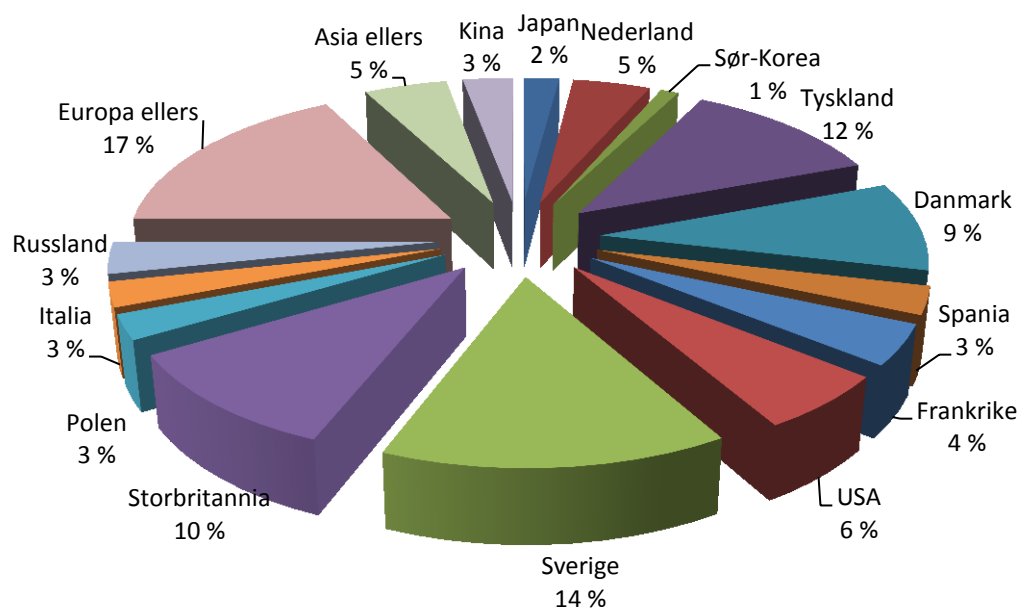
vinterstengt, og rapporterer derfor ikke i vintermånedene. Eksempelvis var det 194 hyttegrender som rapporterte inn tall i mars 2012, 289 hyttegrender i juli 2012 (+ 49 % sammenliknet med mars), mens antall hyttegrender som rapporterte inn tall i mars 2013 var 503. Det var 278 campingplasser som rapporterte inn tall i mars 2012, 752 i juli (+ 171 % sammenliknet med mars), mens antall campingplasser som rapporterte inn tall i mars 2013 var 298.

4.2 Antall overnattinger ved hotellene 2011-2013

Hotellovernattinger	2011	2012	2013	Prosentendring 2012-2013	Andel av alle overnattinger 2013
Totalt	19 287 981	19 886 481	19 773 244	-1 %	100 %
Norge	14 370 218	14 814 763	14 704 823	-1 %	74 %
Utland	4 917 763	5 071 718	5 068 421	0 %	26 %
Frankrike	212 948	208 157	203 626	-2 %	1 %
Danmark	492 880	517 697	452 414	-13 %	2 %
Polen	123 113	125 677	125 787	0 %	1 %
Nederland	279 511	255 095	219 130	-14 %	1 %
Kina	86 720	86 374	141 902	64 %	1 %
Japan	98 062	116 717	99 774	-15 %	1 %
Italia	153 525	124 679	125 551	1 %	1 %
Sør-Korea	41 731	58 582	50 369	-14 %	0 %
Sverige	613 420	711 150	701 366	-1 %	4 %
Storbritannia	457 280	511 868	508 070	-1 %	3 %
Spania	207 025	159 181	140 955	-11 %	1 %
Russland	144 372	152 766	161 814	6 %	1 %
USA	300 000	288 075	282 707	-2 %	1 %
Tyskland	702 275	654 576	565 608	-14 %	3 %
Europa ellers	650 225	707 539	834 205	18 %	4 %
Asia ellers	182 522	199 270	234 240	18 %	1 %

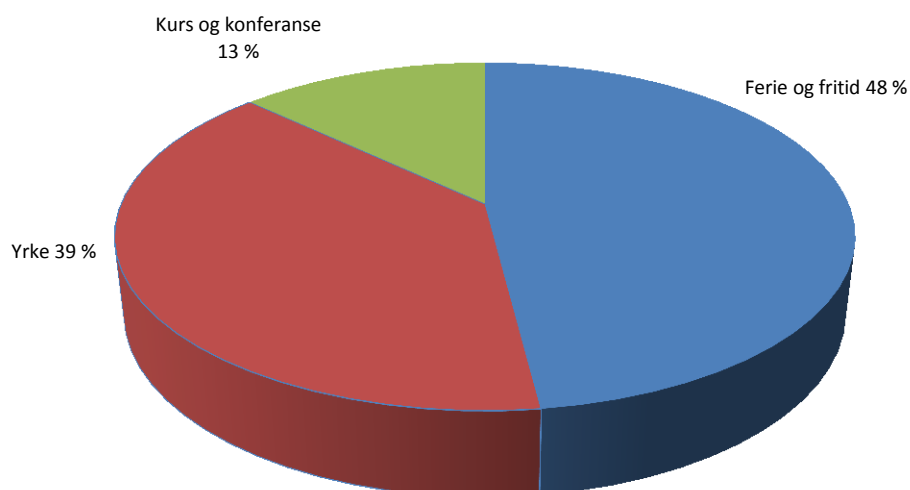
Kilde: SSB

4.3 Sammensetningen av utenlandske hotellovernattinger

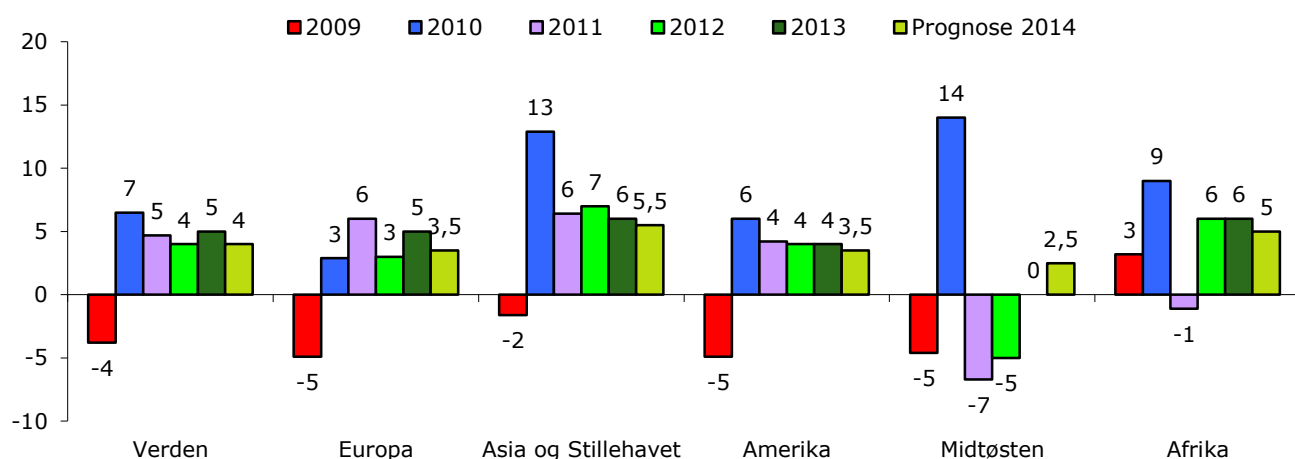
Kilde: SSB

4.4 Overnattinger ved hotell fordelt på formål

Kilde: SSB

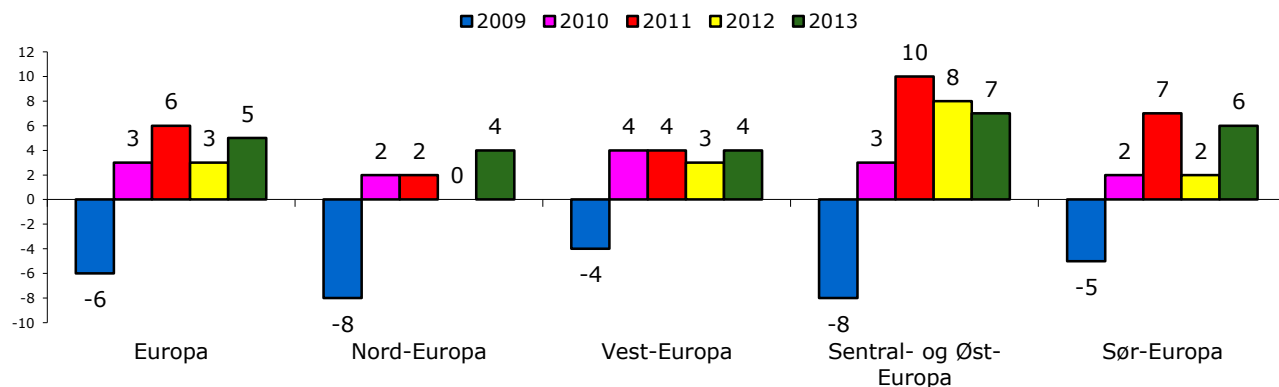
4.5 Turistankomster fordelt på regioner i verden

Foreløpige tall for 2013 – Viser prosentvis endring i antall turistankomster fordelt på regioner i verden fra 2009-2013, og prognose for 2014

Kilde: UNWTO World Tourism Organization, January 2014

4.6 Turistankomster fordelt på regioner i Europa

Foreløpige tall for 2013 – Viser prosentvis endring i antall turistankomster fordelt på regioner i Europa fra 2009-2013

Kilde: UNWTO World Tourism Organization, January 2014

**INNOVASJON
NORGE**

innovasjonnorge.no

Innovasjon Norges formål er å være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet. Vår visjon er å gi lokale ideer globale muligheter.

Med kontorer i alle fylker og i mer enn 30 land over hele verden, er det lett å komme i kontakt med oss.

Våre medarbeidere har kunnskap om lokale og internasjonale forhold som skal bidra til at kundenes ideer blir forretnings-suksesser.

Innovasjon Norge
Postboks 448 Sentrum,
0104 Oslo

Telefon: 22 00 25 00,
Faks: 22 00 25 01
post@innovasjonnorge.no

ÅRSREGNSKAP
INNOVASJON NORGE
2013

Årsberetning 2013

Virksomhetens art

Fra og med 2013 har Innovasjon Norge fått nye hovedmål og delmål:

Innovasjon Norge har til formål å fremme bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling i hele landet, og utløse ulike distrikters og regioners næringsmessige muligheter gjennom å bidra til innovasjon, internasjonalisering og profilering.

Innovasjon Norge skal være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet.

Innovasjon Norges hovedmål er å utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling og ulike regioners næringsmessige muligheter.

Dette skal nås gjennom delmålene: Flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer.

Innovasjon Norge tilbyr fem tjenestetyper: Finansieringstjenester, kompetansetjenester, rådgivningstjenester, nettverkstjenester og profileringstjenester.

Innovasjon Norge ble stiftet 19. desember 2003. Fra 1. januar 2010 eier fylkeskommunene 49 % av Innovasjon Norge og Staten ved Nærings- og fiskeridepartementet eier 51 %.

Innovasjon Norge mottar bevilgninger og oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Utenriksdepartementet, fylkeskommunene, fylkesmennene og andre offentlige aktører. Innovasjon Norge har også inntekter fra næringslivet. Lånevirksomheten finansieres av netto renteinntekter.

Selskapet er organisert som et særlovsselskap, hvor selskapets styre har et selvstendig ansvar for virksomheten og resultatene som oppnås. Innovasjon Norges regnskap består av tre hoveddeler: utlåns-, prosjekt- og fondsvirksomheten.

Redegjørelse for årsregnskapet

Årsresultatet for 2013 ble 163,5 millioner kroner mot 185,0 millioner kroner for 2012.

Innovasjon Norges resultat før tap, ble 189,7 millioner kroner i 2013 mot 210,4 millioner i 2012.

Netto renteinntekter utgjorde 380,7 millioner kroner i 2013 mot 379,2 millioner kroner året før.

Sum driftsinntekter er 1 276,4 millioner kroner mot 1 231,2 i 2012. Dette skyldes økte offentlige bevilgninger med 66,5 millioner kroner til 1 066,7 millioner kroner i 2013, reduserte eksterne inntekter med 38,9 millioner kroner samt en økning i diverse driftsinntekter på 17,7 millioner kroner.

Driftskostnadene er 1 467 millioner kroner, mot 1 401,5 i 2012. Økningen i driftskostnader skyldes lønns- og prisvekst, oppgradering av IT infrastruktur samt økt aktivitetsnivå. Lønns- og

personalkostnader økte med 46,1 millioner kroner, direkte prosjektkostnader gikk ned med 6,5 millioner kroner samt en økning i diverse driftskostnader på 27,6 millioner kroner.

Netto tap på utlån er på 26,2 millioner som i sin helhet er relatert til lavrisikordningen. Dette er en reduksjon fra 2012 på 0,7 millioner kroner.

Kontantstrømoppstillingen viser at det går store brutto innbetalinger og utbetalinger gjennom Innovasjon Norge årlig. Brutto innbetalinger på innlån er 45,7 milliarder kroner og er noe høyere enn 2012. Netto likviditet er redusert med 30,9 millioner kroner, sammenlignet med en økning på 415,8 millioner kroner i 2012.

Innovasjon Norges balanse ved utgangen av året var 23,8 milliarder kroner mot 23,0 milliarder kroner ved forrige årsskifte. Årsaken til økningen er en økning i netto utlån på 665 millioner kroner samt mindre endringer i øvrige balanseposter.

Netto utlån utgjorde 16,7 milliarder kroner per 31.12.2013. Det er i 2013 utbetalt 2,8 milliarder kroner i nye utlån og 2,3 milliarder kroner i tilskudd.

Fortsatt drift

Årsregnskapet er utarbeidet under forutsetning av fortsatt drift. Regnskapet gir et rettvisende bilde av selskapets eiendeler, gjeld og resultat. Det har ikke inntruffet forhold etter regnskapsårets utgang som er av betydning ved bedømmelsen av selskapet og som ikke fremkommer av årsregnskapet med tilhørende noter.

Risikostyring

Innovasjon Norge er eksponert for et sammensatt risikobilde. God risikostyring er en viktig forutsetning for at Innovasjon Norge skal kunne nå sine mål på ulike nivåer over tid. Innovasjon Norge benytter metodokumentet "Risikostyring i staten" som grunnlag for sin risikovurdering og styring.

Finansiell risiko

Den finansielle risikoen omfatter i hovedsak valuta-, likviditets-, kreditt- og renterisiko. Innovasjon Norge har inntekter og kostnader i valuta, men dette er ikke en vesentlig del av virksomheten. Det gjøres ikke valutasikring. Som følge av ordningen med innlån fra staten, har Innovasjon Norge i praksis ingen likviditetsrisiko.

Kredittrisiko

Finansiell risiko knyttet til utlånsvirksomheten, kredittrisiko, er en vesentlig risikotype i Innovasjon Norge. Styret fastsetter årlig retningslinjer for Innovasjon Norges finansielle tjenester. Overordnet prinsipp er å sikre tilfredsstillende inntjening på Innovasjon Norges lavrisikordning og at det ikke tas risiko på risikolåneordningene utover det som tapsfondene kan bære, samt at det foreligger betryggende beslutningsprosesser som sikrer en tilfredsstillende og langsiktig utvikling. Revisjon av overordnede retningslinjer skjer ved vesentlige endringer av rammebetingelsene eller revisjon av strategi.

Utviklingen i låneporteføljen rapporteres til styret hvert kvartal. Oppstår det vesentlige negative avvik i forhold til målene, foretas en justering av risikoprofil. Hvert halvår, i forbindelse med regnskapsavleggelsen, gjennomgås alle vesentlige engasjementer og engasjementer med tapshendelse.

Lavrisikolånene gis på markedsmessige betingelser. Risiko i de enkelte prosjektene som finansieres skal være moderat. Risiko må derfor begrenses ved relativt sett høye krav til sikkerhetsstillelse.

Risikolån/innovasjonslån er en låneform som skal bidra til å dekke særlig små og mellomstore bedrifters behov for risikoavlastning i investeringsprosjekter gjennom toppfinansiering av et prosjekt. Risikolån ytes med moderate krav til pant, men det forutsettes at kundens betjeningsevne er vurdert å være tilfredsstillende.

Det er etablert tapsfond for distriktsrettet låneordning, innovasjonslån og garantier samt for lån til såkornfondsselskapene. Dette betyr at Innovasjon Norge ikke bærer risiko disse ordningene. Målsetningen med tapsfond er å gjøre Innovasjon Norge i stand til å avlaste risiko i innovative prosjekter med vekstpotensial og derved bidra til å realisere flere lønnsomme prosjekter som det ellers vil være vanskelig å finne tilstrekkelig risikovilje for i markedet.

Markedsrisiko/renterisiko

Når det gjelder markedsrisiko, er dette hovedsakelig knyttet til renterisiko. Risikoen styres og reduseres gjennom en tilpasning av utlånsvilkårene til vilkårene på innlånsiden. Innlånene skal motsvare utlånene samt sørge for nødvendig likviditet for å operere ordningene. Innlånene avspeiler renteprofilen på utlånsmassen.

Operasjonell risiko

I operasjonell risiko ligger alle de potensielle tapskilder som er knyttet til den løpende driften av Innovasjon Norge. Dette er for eksempel svikt i rutiner, svikt i datasystemer, kompetansesvikt og tillitsbrudd hos ansatte. Internkontroll er et viktig hjelpemiddel for å redusere den operasjonelle risikoen. Innovasjon Norge har beredskapsplaner og gjennomfører jevnlig øvelser. For å styrke internkontrollen har styret opprettet internrevisjon. De etiske retningslinjene legger vekt på habilitet og taushetsplikt, dilemmatrening og samfunnsansvar. Det er også fokus på fullmaktstrukturer og rutiner for å sikre en forsvarlig saksbehandling i Innovasjon Norge.

Organisasjon og arbeidsmiljø

Innovasjon Norge har hovedkontor i Oslo, men hovedtyngden av de ansatte sitter kundenært ved kontorene i alle landets fylker, eller markedsnært i flere enn tretti land over hele verden.

Innovasjon Norges hovedstyre består av 11 medlemmer, hvorav to medlemmer er valgt blant de ansatte. Styret er ansvarlig for forvaltning og forsvarlig organisering av Innovasjon Norges virksomhet og skal føre tilsyn med daglig ledelse. Hovedstyret oppnevner de 15 regionale styrene for distriktskontorene. Disse står ansvarlig overfor hovedstyret gjennom administrerende direktør.

Det gjennomføres årlige medarbeiderundersøkelser, og både deltagelse og resultater er tilfredsstillende. I tillegg gjennomføres det årlig lederevaluering med tilbakerapportering og oppfølging.

Innovasjon Norge er en IA-virksomhet (Inkluderende arbeidsliv) og er tilknyttet bedriftshelsetjeneste både ved hovedkontoret og ved distriktskontorene. Ved utenlandskontorene er det etablert regionale verneombud i de seks regionene og samarbeidsutvalg/arbeidsmiljøutvalg ved de største kontorene.

Det er etablert et kontrollsystem for helse, miljø og sikkerhet (HMS) som en integrert del av den totale kvalitetssikringen i organisasjonen. Det er etablert rutiner for varsling.

Samarbeidet med arbeidstakerorganisasjonene fungerer godt.

Sykefraværet følges løpende med kvartalsvis rapportering til ledelse og arbeidsmiljøutvalg. Sykefraværet for 2013 var på 3,15 %. Det har ikke vært rapportert arbeidsrelatert ulykke i 2013.

Likestilling og mangfold

Innovasjon Norge har handlingsplan for likestilling og mangfold. Hovedmålet er at kvinner, menn og ansatte med ulik alder og etnisk bakgrunn skal ha like muligheter til karriere- og lønnsutvikling i virksomheten. Målsettingen er en bedriftskultur som er preget av mangfold og hvor alle ressurser tas i bruk for å bidra til positive resultater for kundene.

Styret består av fem kvinner og seks menn. Kvinneandelen i Innovasjon Norge var 53,2 % ved utgangen av 2013.

Innovasjon Norge har en mangfoldserklæring i alle stillingsutlysninger som legger vekt på at rekrutteringen skal sikre et mangfold med hensyn til kjønn, alder og kulturell bakgrunn. Innovasjon Norge har en generell tilrettelegging for mangfold (etnisitet, alder, kjønn, funksjonsnedsettelse).

Det rapporteres årlig til Integrerings- og Mangfoldsdirektoratet (IMDi) om status på rekruttering og ansettelser av nye medarbeidere med innvandrerbakgrunn.

Innovasjon Norge tilbyr kompetanseutvikling som skal bidra til å utjevne forskjeller mellom kjønn, alder og etnisitet, spesielt i ledende stillinger og høyere fagstillinger.

Ytre miljø

Virksomheten har ikke bidratt til forurensning av det ytre miljø utover det som er naturlig for denne type virksomhet. Hovedkontoret og distriktskontorene er sertifisert som "Miljøfyrtårn". Innovasjon Norge har etablert etiske retningslinjer, foretatt opplæring i samfunnsansvar og utnevnt miljøansvarlige ved hovedkontoret og ved alle distriktskontorene.

Eierstyring

Eierne utøver den øverste myndigheten i selskapet i foretaksmøtet. Eierne kan ved behov tre sammen i eiermøtet for å diskutere saker som skal behandles i foretaksmøtet. Det er opprettet et samarbeidsforum mellom eierne og oppdragsgivende departementer. Samarbeidsforumet skal legge til rette for en langsiktig strategisk utvikling av selskapet, herunder drøfte overordnede prinsipper for virksomheten og hovedinnhold i kommende års oppdragsbrev.

Innovasjon Norge mottar årlige oppdragsbrev fra departementer, fylkeskommuner og fylkesmenn. Brevene gir med utgangspunkt i statsbudsjettet en samlet oversikt over våre oppdragsgiveres

forventninger og krav knyttet til Innovasjon Norges virksomhet. Brevene gir oversikt over Innovasjon Norges bevilgningsrammer og strategiske og operative føringer knyttet til satsinger, programmer og tjenester.

Resultatdisponering

Regnskapet for 2013 viser et overskudd på 163,5 millioner kroner.

Styrets forslag til disponering av overskuddet:

Avsatt utbytte til eier Nærings- og fiskeridepartementet fra:

Lavrisikoorordningen	kr	11 094 000
----------------------	----	------------

Overføres eier Nærings- og fiskeridepartementet fra:

Innovasjonslån og garantier	kr	16 066 027
-----------------------------	----	------------

Overføres eiere, fylkeskommunene, fra:

Risikolån og garantier	kr	10 512 605
------------------------	----	------------

Fordelt på:

Aust-Agder fylkeskommune	kr	31 310
Buskerud fylkeskommune	kr	188 154
Finnmark fylkeskommune	kr	846 759
Hedmark fylkeskommune	kr	609 781
Hordaland fylkeskommune	kr	725 363
Møre og Romsdal fylkeskommune	kr	1 989 977
Nordland fylkeskommune	kr	1 342 903
Nord-Trøndelag fylkeskommune	kr	597 542
Oppland fylkeskommune	kr	299 152
Rogaland fylkeskommune	kr	34 815
Sogn og Fjordane fylkeskommune	kr	892 973
Sør-Trøndelag fylkeskommune	kr	612 623
Telemark fylkeskommune	kr	730 210
Troms fylkeskommune	kr	1 585 354
Vest-Agder fylkeskommune	kr	25 689

Belastet opptjent kapital:

Investeringsfondet for Nordvest-Russland	kr	-5 400 764
Investeringsfondet for Øst-Europa	kr	-1 385 723

Avsatt til opptjent egenkapital:

Lavrisikoorordningen	kr	132 624 890
Prosjektvirksomheten	kr	35 535

Utsiktene for 2014

Aktiviteten i norsk økonomi er fortsatt høy, selv om veksten avtok i 2013. Det er innenlandsk aktivitet og spesielt byggeaktivitet som har avtatt. Statistisk sentralbyrås konjunkturbarometer for 4. kvartal, viser at det i økende grad er eksporten som drar opp ved inngangen til 2014.

Både tiltagende vekst i industrilandene og den markerte svekkelsen av kronekursen gjennom 2013 har stimulert industrien. På kort sikt har dette først og fremst økt inntektene regnet i kroner. Det er også noe færre bedrifter som melder om at mangel på arbeidskraft begrenser produksjonen.

Lakseprisene er høye og både oppdrettsnæringen og leverandørindustrien til olje og gass, har bidratt til høy aktivitet langs kysten. Dette gjelder ikke minst i de nordligste fylkene. Noe mindre vekst for leverandørindustrien til olje- og gassvirksomheten kombinert med bedre utsikter for øvrig eksportindustri, reduserer den markerte todelingen vi har i norsk økonomi.

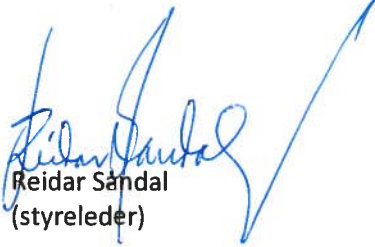
Svakere krone og utsikter til økt vekst i utlandet har også økt optimismen i reiselivsnæringen ved inngangen til 2014.

Innovasjon Norge har fått noe reduksjon i offentlige inntekter for 2014 og planlegger en tilsvarende reduksjon av kostnader og bemanning.

Tap på utlån i 2014 forventes å være nær det normale for de respektive låneordningene.

Oslo, 26. februar 2014

I styret for Innovasjon Norge

Reidar Sandal
(styreleder)

Tone Lindberg Hofstad
(nestleder)

Martha Kold Bakkevig

Reidar Bye

Jan Løkling

Jørund Ødegård Lunde

Roar Flåthen

Einar Enger

Sarita Sehjpal

Ove Haaversen-Westhassel

Toini H. A. Ness

Finn Kristian Aamodt
(konstituert administrerende direktør)

Innovasjon Norge

Resultatregnskap

(Beløp i 1 000 kr)

	Noter	2013	2012
Renter av utlån	1	728 094	731 814
Renter av bankinnskudd		12 190	14 284
Sum renteinntekter		740 284	746 098
Renter på innlån	2	301 743	311 676
Innlånsprovisjon til staten	3	57 828	55 258
Sum rentekostnader		359 571	366 934
Netto renteinntekter		380 714	379 164
Utbytte og netto gevinst/tap på verdipapirer	4	-361	1 578
Offentlige inntekter	5	1 066 680	1 000 183
Eksterne inntekter	6	185 143	224 060
Diverse driftsinntekter		24 577	6 914
Sum driftsinntekter		1 276 400	1 231 157
Lønn og personalkostnader	7	669 009	622 933
Avskrivninger av varige driftsmidler	8	5 608	7 275
Direkte prosjektkostnader	9	560 807	567 256
Andre driftskostnader	10, 11	231 594	203 994
Sum driftskostnader		1 467 018	1 401 458
Resultat før tap		189 734	210 441
Tap på utlån og garantier	12	223 788	223 686
Tapsdekning	13	-197 601	-198 242
Sum netto tap på utlån og garantier		26 188	25 443
Årsresultat		163 547	184 998
Utbytte og overføringer til eiere	14	37 673	52 080
Overført fra opptjent kapital i låne- og investeringsfond	14, 30	-6 786	-1 069
Overført fra opptjent egenkapital	14, 31	132 660	133 986
Sum overføringer og disponeringer	14	163 547	184 998

Innovasjon Norge

Eiendeler

(Beløp i 1 000 kr)

	Noter	2013	2012
Ordinære innskudd i banker		724 279	733 057
Bundne innskudd i Norges Bank	15	5 552 486	5 574 583
Sum bankinnskudd		6 276 765	6 307 640
Lavrisikolån	16	13 462 110	12 511 855
Innovasjons- og risikolån	16	2 763 084	2 857 277
Andre utlån	17	1 880 208	1 883 201
Sum brutto utlån		18 105 402	17 252 333
- Nedskrivninger på individuelle utlån	12	-1 144 731	-939 908
- Nedskrivninger på grupper av utlån	12	-257 000	-274 000
Sum netto utlån		16 703 671	16 038 425
Aksjer og andeler	18	54 442	56 309
Eierinteresser i konsernselskaper	19	300	300
Varige driftsmidler	8	33 753	38 943
Andre eiendeler	20, 21	473 573	393 886
Ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	22	215 114	200 237
Sum eiendeler		23 757 618	23 035 739

Innovasjon Norge
Gjeld og Egenkapital
 (Beløp i 1 000 kr)

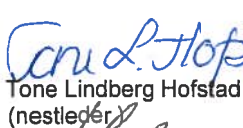
	Noter	2013	2012
Innlån fra staten, lavrisikolån	23	12 055 339	11 290 000
Innlån fra staten, innovasjons- og risikolån	23	2 840 000	2 910 000
Sum innlån fra staten		14 895 339	14 200 000
Annen gjeld	24	497 049	406 722
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	25	652 062	594 921
Pensjonsforpliktelser	26	102 995	108 443
Nedskrivninger på garantiansvar	12	11 621	13 568
Tapsfond	27	2 016 649	2 030 179
Rentestøttefond	28	42 383	48 803
Tilskuddsfond	29	2 186 795	2 363 179
Sum avsetninger til forpliktelser		4 360 443	4 564 172
Innskutt kapital i låne- og investeringsfond	30	2 076 667	2 119 739
Opptjent kapital / udekket tap	30	24 212	30 998
Sum låne- og investeringsfond	30	2 100 879	2 150 737
Innskutt egenkapital	31	665 645	665 645
Opptjent egenkapital	31	586 201	453 540
Sum egenkapital	31	1 251 846	1 119 186
Sum gjeld og egenkapital		23 757 618	23 035 739

Oslo, 31. desember 2013

26. februar 2014

I styret for Innovasjon Norge

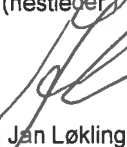

 Reidar Sandal
 (styreleder)

 Tone Lindberg Hofstad
 (nestleder)

 Sarita Sehjpal

 Roar Flåthen

 Martha Kold Bakkevig

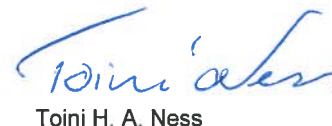

 Jan Løkling

 Jørund Ødegård Lunde

 Reidar Bye

 Einar Enger

 Ove Haaversen-Westhassel

 Toini H. A. Ness

 Finn Kristian Aamodt
 (konstituert administrerende direktør)

Innovasjon Norge
Kontantstrømpoppstilling
(Beløp i 1000 kr)

	2013	2012
Årsresultat	163 547	184 998
Ordinære avskrivninger	5 608	7 275
Endring i tapsavsetninger på utlån	187 823	42 552
Forskjell kostnadsført / betalt pensjon	-5 448	11 603
Endring i andre tidsavgrensingsposter	115 143	23 409
Innbetalinger på utlån	1 956 424	1 957 330
Utbetalinger på utlån	-2 809 493	-2 389 414
Innbetalt fra staten til tilskuddsaktiviteter	2 304 515	2 195 235
Utbetalte tilskudd	-2 480 898	-2 250 433
A - Netto kontantstrøm fra driften	-562 781	-217 444
B - Netto kontantstrøm fra eier	-164 881	-1 853 951
Innbetalinger på innlån	45 650 339	43 395 000
Utbetalinger på innlån	-44 955 000	-43 105 000
C - Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	695 339	290 000
Aksjer i datterselskaper	-	2 200 000
Kjøp /salg av aksjer og rentebærende verdipapirer	1 867	-2 801
D - Netto kontantstrøm fra verdipapirer	1 867	2 197 199
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-418	-
E - Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-418	-
A+B+C+D+E = netto likviditetsendring	-30 876	415 804
Likviditet 01.01	6 307 640	5 891 836
Likviditet 31.12	6 276 764	6 307 640

Innovasjon Norge

Noter til årsregnskapet 2013

SELSKAPSINFORMASJON OG REGNSKAPSPRINSIPPER

Selskapsinformasjon

Innovasjon Norge er et særlovsselskap med formål å være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet. Innovasjon Norges hovedmål er å skulle utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling, og utløse regionenes næringsmessige muligheter.

Innovasjon Norge bidrar til nyskaping i næringslivet, utvikling i distriktene og utvikling av konkurransedyktige norske bedrifter. Innovasjon Norge profilerer norsk næringsliv og Norge som reisemål. Som en global organisasjon er selskapet representert i flere enn tretti land. I tillegg er selskapet representert i alle norske fylker.

Nærings- og Fiskeridepartementet er hovedeier med 51 prosent, og fylkeskommunene eier 49 prosent. Innovasjon Norge forvalter midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Utenriksdepartementet, fylkeskommunene og fylkesmennene.

Innovasjon Norge har et bredt arbeidsfelt, og jobber med en rekke forskjellige oppgaver, initiativer, programmer, tiltak og arrangementer. Selskapets tre hovedarbeidsområder er:

- Entreprenørskap: sikre at nye bedrifter kan overleve og utvikle seg
- Vekst i bedrifter: bidra til at bedriftene kan vokse og bli konkurransedyktige
- Innovasjonsmiljøer: bidra til økt verdiskaping og konkurransekraft ved å skape gode miljøer for innovasjon.

Syv sektorer – helse, energi og miljø, landbruk, sjømat, olje og gass, maritim og reiseliv - er valgt ut som prioriteringsområder fra en overordnet vurdering av samfunnets framtidige behov eller norsk næringslivs naturlige fortrinn. Sektorene prioriteres forskjellig i de ulike delene av landet.

Innovasjon Norge tilbyr fem tjenestetypene: Finansieringstjenester, kompetansetjenester, rådgivningstjenester, nettverkstjenester og profileringstjenester.

Grunnlaget for utarbeidelse av regnskapet

Årsregnskapet er avgitt i samsvar med regnskapslovens bestemmelser, god regnskapsskikk og lov om Innovasjon Norge.

Bruk av estimat

Ved utarbeidelse av årsregnskapet benyttes estimater og skjønnsmessige vurderinger av usikre størrelser. Estimaterne og vurderingene representerer et beste skjønn på tidspunktet for regnskapsavleggelsen. Faktiske resultater vil kunne avvike fra estimatene. Innovasjon Norges mest vesentlige estimater og vurderinger er knyttet til vurdering av nedskrivninger på utlån og garantier, verdsettelse av egenkapitalinvesteringer og pensjoner til egne ansatte.

Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er i balansen omregnet til balansedagens kurs. Inntekter og kostnader i utenlandsk valuta er omregnet til kursen på transaksjonstidspunktet.

Bankinnskudd, kontanter og lignende

Bankinnskudd, kontanter og lignende inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene.

Varige driftsmidler

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som varige driftsmidler. Varige driftsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til gjenvinnbart beløp dersom dette er lavere enn bokført verdi, og verdifallet forventes ikke å være forbigående. Varige driftsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig.

Utlån, aksjer og finansielle forpliktelser

Generelle prinsipper og definisjoner

Innregning og fraregning

Utlån, aksjer, øvrige finansielle eiendeler samt innlån fra staten og øvrige finansielle forpliktelser innregnes i balansen til virkelig verdi når Innovasjon Norge blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser.

Utlån, aksjer og øvrige finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper.

Innlån fra staten og øvrige forpliktelser fraregnes fra balansen når de har opphørt — det vil si når plikten angitt i kontrakten er oppfylt, kansellert eller utløpt.

Definisjon av amortisert kost

Etter førstegangsinregning måles utlån og fordringer samt innlån fra staten og andre finansielle forpliktelser til amortisert kost etter effektiv rentes metode. Ved beregning av den effektive renten estimeres kontantstrømmer.

Utlån

Innovasjon Norges utlånsvirksomhet er inndelt i tre låntyper:

1. Lavrisikolån
2. Innovasjons- og risikolån
3. Øvrige låneordninger, herunder lån til såkornfondene og lån til investeringsfondene

Etableringsprovisjon ved utbetaling av innovasjonslån og andre risikolån blir inntektsført på utbetalingstidspunktet fordi provisjonen ikke overstiger de direkte kostnadene. De andre låntypene har ikke etableringsprovisjon.

Verdifall på utlån

Det vurderes på hver balansedag om det finnes objektive indikasjoner på at utlån har falt i verdi. Eksempler på tapshendelser er vesentlige finansielle problemer hos debitor, svak økonomi/negativ

økonomisk utvikling betalingsmislighold, betydelige endringer i vilkår, negative endringer i interne/eksterne forhold og konkurs/gjeldsforhandlinger/avvikling.

Individuelle nedskrivninger

Dersom det foreligger objektive indikasjoner nedskrives utlånet, nedskrivningen måles som differansen mellom utlånets balanseførte verdi og nåverdien av de estimerte framtidige kontantstrømmene, diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rente. Nedskrivningen innregnes i resultatet.

Gruppevis nedskrivninger

For lavrisikolånene foretas også gruppevis nedskrivninger. Porteføljen er inndelt i grupper med tilnærmet like risikoegenskaper. Utlån som er vurdert for nedskrivning individuelt, men hvor objektive bevis på verdifall ikke finnes, medtas i gruppevurdering av utlån. Gruppenedskrivningene fastsettes med utgangspunkt i risikoklassifiseringssystemet der kalkulert risiko beregnes som produktet av antatt driftsrisiko og risiko for manglende sikkerhetsdekning.

Tapsfond

Det er etablert tapsfond for innovasjons- og risikolån, garantier og lån til Såkornfondene. Med begrepet tapsfond menes midler som skal dekke forventede tap på disse særskilte utlånsordningene og garantiene. Midlene inngår i bevilgninger fra staten, enten som særskilte bevilgninger eller som en del av tilskuddsmidlene. Midlene avsettes som en forpliktelse i balansen. Når det foretas en nedskrivning av utlån i en utlånsordning som har et tapsfond, foretas en tilsvarende inntektsføring fra tapsfondet. Nedskrivninger og inntektsføring fra tapsfondet presenteres brutto i resultatregnskapet under gruppen «Netto tap på utlån og garantier». Nedskrivninger innenfor tapsfondets størrelse vil ikke ha netto resultateffekt for Innovasjon Norge. Se nærmere omtale i note 27.

Aksjer

Aksjer er vurdert etter kostmetoden. Investeringene nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Mottatt utbytte fra selskapene inntektsføres som utbytte av verdipapirer.

Prinsipper for inntektsføring

Inntekter

Inntekter regnskapsføres som hovedregel i samme periode som tilhørende kostnader. I de tilfeller det ikke er en klar sammenheng mellom utgifter og inntekter fastsettes fordelingen etter skjønnsmessige kriterier. Øvrige unntak fra sammenstillingsprinsippet er angitt der det er aktuelt.

Offentlige inntekter

Det offentliges bevilgninger til Innovasjon Norge inntektsføres i takt med påløpte kostnader for de formål som bevilgningene er ment å dekke. Dette betyr at deler av bevilgningen et år kan bli overført til neste år.

Rentestøttefond

Med rentestøttefond menes innbetalte/ bevilgede midler fra Staten som skal dekke avtalte renter ved innvilgning av rentefrihet på innovasjonslån. Innbetalte midler avsettes som en forpliktelse i balansen på tidspunktet for innbetaling. Når det gis rentefrihet foretas en tilsvarende inntektsføring av forpliktelsen som tilsvarer inntektstapet.

Ordningen finansieres ved at det årlig avsettes tilskuddsmidler til rentestøttefondet. Avsetningene må tas av den årlige tilskuddsrammen for Regional utvikling fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Innovasjonsordningen fra Nærings- og fiskeridepartementet. For hvert år skal det avsettes tilstrekkelige midler til å dekke innvilgning av rentefrihet i inneværende år.

Prinsipper for kostnadsføring

Kostnader

Kostnader regnskapsføres som hovedregel i samme periode som tilhørende inntekt. I de tilfeller det ikke er en klar sammenheng mellom utgifter og inntekter fastsettes fordelingen etter skjønnsmessige kriterier. Øvrige unntak fra sammenstillingsprinsippet er angitt der det er aktuelt.

Fordeling av driftskostnader

Den interne avregningen av Innovasjon Norges driftskostnader mellom de ulike virksomhetsområder/delregnskaper er basert på dekning av kostnader i henhold til påløpte kostnader. Avregningen vil til en viss grad måtte baseres på skjønn.

Rentekostnader på låne- og investeringsfondene (Så Kornfondene mv)

Renteinntekter og rentekostnader knyttet til låne- og investeringsfondene presenteres brutto under henholdsvis Renter av utlån og Renter på innlån. For såkornordningene skal rentekostnadene tilsvare renteinntektene. Såkornordningen er innrettet slik at den ikke skal gi resultateffekt for Innovasjon Norge.

Pensjoner

Innovasjon Norge regnskapsfører pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser i henhold til Norsk RegnskapsStandard, NRS 6 Pensjonskostnader.

Ytelsespensjon

Ved regnskapsføring av pensjon som er ytelsesplan, kostnadsføres forpliktelsen over opptjeningstiden i henhold til planens opptjeningsformel. Allokeringemetode tilsvare planens opptjeningsformel med mindre det vesentlige av opptjeningen skjer mot slutten av opptjeningsperioden. Lineær opptjening legges da til grunn. For pensjonsordninger etter lov om foretakspensjon anvendes således lineær opptjening.

Estimatavvik og virkningen av endrede forutsetninger amortiseres over forventet gjenværende opptjeningstid i den grad de overstiger 10 % av den største av pensjonsforpliktelsen og pensjonsmidlene (korridor). Virkningen av planendringer med tilbakevirkende kraft som ikke er betinget av fremtidig ansettelse, innregnes i resultatregnskapet umiddelbart. Planendringer med tilbakevirkende kraft som er betinget av fremtidig ansettelse, fordeles lineært over tiden frem til ytelsen ikke lenger er betinget av fremtidig ansettelse.

Netto pensjonsforpliktelse er differansen mellom nåverdien av pensjonsforpliktelsene og verdien av pensjonsmidler som er avsatt for betaling av ytelsene. Pensjonsmidlene vurderes til virkelig verdi. Måling av pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler gjennomføres på balansedagen. Arbeidsgiveravgift er inkludert i tallene, og er beregnet av netto faktisk underfinansiering. Avtalefestet pensjonsforpliktelser (AFP) innenfor LO/NHO-ordningen er en ytelsesbasert flerforetaksordning, men som regnskapsføres som en innskuddsbasert ordning da den ikke er målbar.

Tilskuddsfond

Innovasjon Norge har årlige tilsagnsrammer for tilskuddsordninger til ulike formål. For tilskuddsordningene som organiseres med fond gjelder følgende regler:

Tilskuddsmidlene, som bevilges over statsbudsjettet, blir inntil utbetaling plassert på øremerkede konti i Norges Bank som ikke er rentebærende for Innovasjon Norge. Tilskuddsmidlene innregnes i balansen til Innovasjon Norge og er klassifisert som bankinnskudd med motpost forpliktelse «Tilskuddsfond».

For tilskuddsordningene bortfaller tilsagn dersom midlene ikke er benyttet senest tre år etter innvilgningsåret. Ubrukte tilskuddsmidler for disse ordningene tilbakeføres til neste års ramme eller til staten avhengig av regelverket for tilskuddsordningen.

Tilskuddsmidler som utbetales til kunder har ingen resultateffekt for Innovasjon Norge og blir således ikke utgifts- eller inntektsført i resultatregnskapet. Kostnader knyttet til tjenesteleveranser i regi av Innovasjon Norge er kostnadsført i resultatregnskapet og tilhørende kostnadsdekning fra tilskuddsmidler er resultatført under offentlige inntekter.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metoden, og er tilpasset de ulike virksomhetsområdene. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer som umiddelbart og med uvesentlig kursrisiko kan konverteres til kjente kontantbeløp og med forfallsdato kortere enn tre måneder fra anskaffelsesdato.

Innovasjon Norge

Noter til årsregnskapet 2013

(Beløp i 1000 kr)

NOTE 1

RENTER AV UTLÅN

(Beløp i 1000 kr)

	2013	2012
Renter av ordinære lavrisikolån	180 510	185 511
Renter av fiskefartøylån	174 859	159 041
Renter av landbrukslån	166 672	164 108
Rentestøtte på og renter av innovasjons- og risikolån	156 036	168 030
Rentestøtte og renter på lån fra såkornfond	49 688	54 593
Renter av andre utlån	330	531
Sum	728 094	731 814

NOTE 2

RENTER PÅ INNLÅN

(Beløp i 1000 kr)

	2013	2012
Renter på innlån til lavrisikolån *)	206 996	208 113
Renter på innlån til innovasjons- og risikolån	44 860	48 907
Renter på såkornfondene	49 688	54 593
Andre rentekostnader	199	63
Sum	301 743	311 676

*) Ordinære lavrisikolån, lån til fiskefartøy og landbrukslån.

NOTE 3

INNLÅNSPROVISJON TIL STATEN

(Beløp i 1000 kr)

	2013	2012
Provisjon på innlån til lavrisikolån *)	46 501	43 628
Provisjon på innlån til innovasjons- og risikolån	11 326	11 630
Sum	57 828	55 258

*) Ordinære lavrisikolån, lån til fiskefartøy og landbrukslån.

Innovasjon Norge betaler 0,4 % provisjon til staten på alle innlån.

NOTE 4

UTBYTTE OG NETTO GEVINST/TAP PÅ VERDIPAPIRER

(Beløp i 1000 kr)

	2013	2012
Mottatt utbytte	664	1 578
Urealisert tap/gevinst aksjer	-1 326	-
Realisert tap/gevinst aksjer	300	-
Sum	-361	1 578

NOTE 5

OFFENTLIGE INNTEKTER

(Beløp i 1000 kr)

	Post 70	Post 71		Øvrige offentlige inntekter	Sum
	Drift	Reiseliv	Nettverk, profilering		
Inngående balanse 01.01	3 074	38 697	15 227	-	56 998
Mottatte inntekter	339 500	252 500	70 100	401 403	1 063 503
Til disposisjon	342 574	291 197	85 327	401 403	1 120 501
Utgående balanse 31.12	-3 343	-30 710	-14 975	-4 793	-53 821
Inntektsført	339 231	260 487	70 351	396 611	1 066 680

Bevilgninger gitt av Nærings- og fiskeridepartementet:

Kap 2421 Post 70 Bedriftsutvikling og administrasjon

Kap 2421 Post 71 Nettverk, profilering og reiseliv - programmer

Øvrige offentlige inntekter er fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, øvrige poster fra Nærings- og fiskeridepartementet, Utenriksdepartementet, EU og fylkeskommunene til drift av ulike programmer og ordninger, samt til tilskuddsordninger. Tilskuddsmidlene har vært benyttet til gjennomføring av prosjekter i samarbeid med våre kunder.

Spesifikasjon av inntektsførte offentlige inntekter :

Departement, kapittel og post i statsbudsjettet	2013	2012
Nærings- og fiskeridepartementet		
Kap. 2421 post 70 Bedriftsutvikling og administrasjon	339 231	321 835
Kap. 2421 post 71 Reiseliv, nettverks- og kompetanseprogrammer	343 908	347 262
Kap. 2421 post 50 Innovasjon – prosjekter, fond	19 238	27 661
Kap. 2421 post 72 Forsknings- og utviklingskontrakter	23 981	20 413
Kap. 2421 post 73 Tilskudd til innkjøpskonsortium for kjøp av kraft	119	67
Kap. 2421 post 76 Miljøteknologi	26 559	12 260
Kap. 2415 post 75 Marint verdiskapingsprogram	18 291	17 441
Refusjon av kostnader ved delegasjoner	1 514	2 381
CIP	1 985	920
Kommunal og moderniseringsdepartementet		
Kap. 551 post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	88 223	74 536
Kap. 551 post 61 Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift	5 528	10 535
Kap. 552 post 72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	76 714	47 830

NOTE 5

OFFENTLIGE INNETEKTER-FORTSETTELSE

(Beløp i 1000 kr)

Departement, kapittel og post i statsbudsjettet	2013	2012	
Landbruks- og matdepartementet			
Kap. 1149 post 71	Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket	2 036	7 070
Kap. 1149 post 72	Tilskudd til økt bruk av tre	5 586	
Kap. 1150 post 50	Til gjennomføring av jordbruksavtalen	71 814	71 916
Kap. 1151 post 51	Til gjennomføring av reindriftsavtalen	1 571	1 175
Utenriksdepartementet			
Kap. 117 post 76	EØS-finansieringsordningene	12 210	16 442
	Øvrig	4 181	4 127
Forsvarsdepartementet		576	475
<u>Fylkeskommunene</u>			
Akershus		138	2 854
Buskerud		1 304	767
Finnmark		806	233
Hedmark		550	50
Hordaland		851	
Møre og Romsdal		1 500	
Nord-Trøndelag			2 239
Oppland		893	522
Sogn og Fjordane		160	
Sør-Trøndelag		45	105
Troms			979
<u>Øvrige offentlige inntekter</u>			
Expo 2012, flere departementer			8 023
EU		4 183	3 912
Norges Forskningsråd		3 392	3 718
Annet/korreksjon		9 590	-7 566

NOTE 6

EKSTERNE INNETEKTER

(Beløp i 1000 kr)

	2013	2012
Brukerbetaling, profilering av Norge som reisemål	104 465	111 941
Brukerbetaling, norske fellesstands i utlandet	26 636	25 956
Inntekter fra samarbeidspartnere	12 115	20 842
Øvrige brukerbetalinger	41 927	65 321
Sum	185 143	224 060

Største endring i øvrige brukerbetalinger skyldes inntekter i 2012 knyttet til Expo 2012.

NOTE 7

LØNN OG PERSONALKOSTNADER

(Beløp i 1000 kr)

	2013	2012
Lønn	463 056	424 331
Arbeidsgiveravgift	65 060	59 184
Pensjonskostnader	89 396	92 168
Andre ytelser ¹	51 497	47 250
Sum	669 009	622 933
Lån til ansatte ²	3 717	2 529
Gjennomsnittlig årsverk	751	717

¹Andre ytelser består av utenlandstillegg, styrehonorarer, personalforsikring, offentlige avgifter i utlandet og diverse personalkostnader

²Lån til ansatte er dels rentefrie og hovedsakelig uten pant. Administrerende direktør og styreleder har ikke lån i selskapet.

Administrerende direktør fratradte sin stilling 1.1.2014. Lønn frem til opphørstidspunkt 31.5.2014, samt fremforhandlet 16 måneders etterlønn, samlet 4,3 millioner kr, er kostnadsført i 2013. Eventuell avkortning er ikke hensyntatt.

Ytelser til ledende personer:	Lønn / honorar	Annet	Pensjonsavtale	Sum
<u>Ledelse:</u>				
Gunn Ovesen, adm. direktør	2 227	84	138	2 450
Finn Kristian Aamodt	1 354	94		1 448
Hans Martin Vikdal	1 279	102		1 381
Per Niedebach	1 257	89		1 346
Per-Arne Tuffin	1 214	94		1 308
Gro Dyrnes	1 092	101		1 193
Vincent Fleischer	1 092	101		1 193
<u>Styret 2013:</u>				
Reidar Sandal, styreleder	265			265
Tone Lindberg Hofstad, nestleder	159			159
Jan Løkling	133			133
Jørund Ødegård Lunde	133			133
Reidar Bye	133			133
Roar Flåthen	133			133
Einar Enger	133			133
Martha Koldt Bakkevig	133			133
Sarita Sehjpal	133			133
Ove Haaversen-Westhassel	48			48
Toini H. A. Ness	48			48
Sum utbetalte styrehonorar 2013	1 448			1 448

Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

Erklæring vedrørende godtgjørelse til administrerende direktør og ledergruppen er i tråd med:

1. allmennaksjelovens bestemmelser, ref. § 6-16a
2. regnskapsloven
3. retningslinjer for ansettelsesvilkår for ledere i statlige foretak og selskaper fastsatt av Regjeringen Stoltenberg II 31.3.2011 og med virkning fra 1. april 2011
4. Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, ref. kapittel 12

Hovedprinsipper

Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse

Innovasjon Norge forholder seg til hovedprinsippet om at lederlønnene i selskaper med helt eller delvis statlig eierskap skal være konkurransedyktige, men ikke lønnsledende sammenlignet med tilsvarende selskaper. Prinsippet gjelder for alle ansatte og ikke spesifikt for administrerende direktør og ledergruppen. Det betyr at det gjennomgående ikke er egne incentivordninger som kun gjelder for ledende ansatte.

Med virkning fra 1. april 2011 har Regjeringen fastsatt «Retningslinjer for ansettelsesvilkår for ledere i statlige foretak og selskaper» som beskriver forventningene på dette feltet. Hovedprinsippene fra tidligere retningslinjer er videreført, men det er foretatt innstramminger på områdene pensjonsytelser og sluttvederlag, og det er eksplisitt uttrykt at selskapene skal bidra til moderasjon i lederlønnene. Innovasjon Norge følger disse retningslinjene og vil bidra til lønnsmoderasjon i lederlønnene.

Beslutningsprosess

Lønn til administrerende direktør fastsettes av styret, og kommuniseres av styreleder.

Lønn til ledergruppen fastsettes av administrerende direktør og styreleder i fellesskap, og kommuniseres av administrerende direktør.

Hovedprinsippene for godtgjørelser kommende regnskapsår

Innovasjon Norge omfattes av tariffavtale inngått mellom Spekter (Innovasjon Norge), hovedorganisasjonene (LO og YS) og lokale organisasjoner (SAN, Unio og Akademikerne). Ansatte i ledende stillinger omfattes ikke av avtalen, men i praksis følges avtalen på de fleste punkter også for disse. Innovasjon Norge har et lønnsystem som skal baseres på følgende faktorer: den enkeltes stillingsinnhold, stillingsinnehavers ytelse og lønnsnivå i markedet for øvrig.

Total godtgjørelse til administrerende direktør og ledergruppen reflekteres i den rolle og rolleinnehavers ansvar og påvirkning, virksomhetens bredde og kompleksitet. Ordningene er transparente og i tråd med prinsipper for god eierstyring og selskapsledelse.

1. Fast lønn

Innovasjon Norge følger grunnprinsippet fra retningslinjene om at hovedelementet i godtgjørelsesordningen bør være den faste grunnlønnen. Grunnlønnen vurderes årlig og justeres med virkning fra 1. april.

2. Bonus

Innovasjon Norge har ingen bonusprogram for sine ledere.

3. Aksje, opsjoner eller andre former for godtgjørelse som er knyttet til aksjer

Innovasjon Norge er et særlovsselskap og har ingen aksje- eller opsjonsprogrammer for sine ledere.

4. Pensjonsytelser

Ledende ansatte omfattes av samme pensjonsordninger som alle ansatte i selskapet. Pensjonsordning i Innovasjon Norge er Statens Pensjonskasse, eller den lukkede ordningen i DnB Livsforsikring for ansatte som kom fra tidligere Norges Eksportråd. Pensjonsgrunnlaget er begrenset til 12 G. Unntaket er administrerende direktør, hvor det er inngått en avtale før retningslinjene ble innført, om en årlig innbetaling til livrente / individuell pensjonsavtale. Avtalens forpliktelser om løpende innbetaling bortfaller ved opphør av arbeidsavtalen.

5. Sluttvederlag og etterlønsordninger

Det er ikke avtalefestet sluttvederlag eller etterlønsordninger for noen i ledende stillinger i Innovasjon Norge.

6. Variable elementer i godtgjørelsen eller særskilte ytelser

Annen godtgjørelse utover ordinær månedslønn inkluderer fast bilgodtgjørelse, forsikringer og dekning av fordel elektroniske kommunikasjonstjenester.

Engangsutbetalinger kan utbetales til ansatte som har gjort en ekstraordinær innsats utover det som forventes i stillingen. Dette er en ordning som gjelder for alle ansatte i Innovasjon Norge, og er en del av det fremforhandlede lønnsoppgjøret. Sum engangstillegg var 0,6 mill. kroner i 2013, og forventes på tilsvarende nivå i 2014.

Godtgjørelsesprinsipper og implementering foregående regnskapsår

Prinsippene for kommende regnskapsår ble også benyttet i 2013. Det er ikke gjort noen endringer i løpet av 2013.

Rapportering

Styret får forelagt årlig oversikt over total lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i henhold til retningslinjene.

NOTE 8**VARIGE DRIFTSMIDLER**

(Beløp i 1000 kr)

	Utstyr og inventar mv		Bygg og eiendommer		Sum	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Anskaffelseskost 01.01	89 637	89 637	126 918	126 918	216 555	216 555
Akkumulerte avskrivninger 01.01	88 313	86 987	89 299	83 350	177 612	170 337
Bokført verdi 01.01	1 323	2 650	37 619	43 568	38 943	46 218
Tilgang anskaffelser	418	-	-	-	418	-
Avgang anskaffelser	-	-	-	-	-	-
Årets avskrivninger	608	1 326	5 000	5 949	5 608	7 275
Bokført verdi 31.12	1 133	1 324	32 619	37 619	33 753	38 943

Investeringer	2009	2010	2011	2012	2013
Bygninger og eiendommer	-	172	-	-	-
Maskiner, inventar, biler, m.v.	779	1 226	6	-	418
Sum investeringer	779	1 397	6	-	418

Salg av driftsmidler

296 169 42 - -

Avskrivningssatsene for bygninger varierer fra 2 % til 20 % pr år.

Avskrivningssatsene for utstyr og inventar varierer fra 17 % til 25 % pr år.

NOTE 9**DIREKTE PROSJEKTKOSTNADER**

(Beløp i 1000 kr)

	Reiselivsprosjekter		Andre tjenester og programmer		Sum	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Fremmede tjenester og bemanningskostnader	38 240	36 995	122 430	125 891	160 670	162 887
Reiser	15 743	16 714	34 129	31 556	49 872	48 270
Profilering og markedsføring	219 855	242 805	57 676	50 439	277 531	293 244
Kontorkostnader, telefon, porto, m.m.	13 497	14 128	59 237	48 726	72 734	62 854
Sum	287 334	310 643	273 473	256 613	560 807	567 256

NOTE 10**ANDRE DRIFTSKOSTNADER**

(Beløp i 1000 kr)

	2013	2012
Lokaler	86 019	78 163
Leie, kjøp og vedlikehold	53 285	40 947
Fremmede tjenester	49 643	31 759
Telefon og porto	14 144	16 964
Diverse driftskostnader	28 503	36 161
Sum	231 594	203 994

Andre driftskostnader er høyere enn vanlig, på grunn av arbeid knyttet til stabilisering av infrastruktur innen IT og flytting av serverhall.

Honorar til revisor (ekskl. moms):

Lovpålagt revisjon	950	637
Andre attestasjonstjenester	103	103

NOTE 11**LEIEFORHOLD**

(Beløp i 1000 kr)

	2013	2012
Leie lokaler	69 315	65 014
Andre leiekostnader	4 450	3 110
Sum	73 766	68 124

Innovasjon Norge har inngått leieavtaler i Norge og i utlandet. Avtalene gjelder både leie av kontorlokaler, samt leie av boliger for utestasjonerte.

Leieavtalene for kontorlokaler har en kontraktstid fra 5 til 10 år, med opsjon på videre leie i 3 til 5 år. Leieavtalene for boliger har en kontraktstid fra 2 til 3 år, med opsjon på videre leie i 1 til 2 år, relatert til den utsendte medarbeiders arbeidsavtale.

NOTE 12

TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER

(Beløp i 1000 kr)

Alle tap på innovasjons- og risikolån, garantier og såkornfondene er dekket av tapsfond, og har ikke resultat effekt. Derfor bærer Innovasjon Norge ingen risiko knyttet til disse lånene. Se nærmere omtale av tapsfond i note 27.

	Lavrisikolån	Innovasjons- og risikolån	Såkornfondene, investeringsfond og annet	Sum lån	Garantier	Sum lån og garantier
<i>Nedskrivninger</i>						
Nedskrivninger på individuelle utlån pr. 01.01	138 123	385 953	415 832	939 908	13 568	953 476
Økte og nye individuelle nedskrivninger	58 578	180 153	62 200	300 931	8 593	309 524
Økte/tilbakef. nye individuelle nedskr. renter	-285	1 396	56 134	57 245	-	57 245
Tilbakeførte individuelle nedskrivninger	-21 636	-66 561	-	-88 197	-10 475	-98 672
Konstaterte tap og omkostninger	-11 455	-53 702	-	-65 157	-66	-65 222
Nedskrivninger på individuelle utlån 31.12	163 326	447 240	534 166	1 144 731	11 621	1 156 352
Nedskrivninger grupper av utlån pr. 01.01	274 000	-	-	274 000	-	274 000
Periodens endring i gruppenedskrivninger	-17 000	-	-	-17 000	-	-17 000
Nedskrivninger grupper av utlån 31.12	257 000	-	-	257 000	-	257 000
<i>Bokførte tap</i>						
Økte og nye individuelle nedskrivninger	58 578	180 153	62 200	300 931	8 593	309 524
Tilbakeførte individuelle nedskrivninger	-21 636	-66 561	-	-88 197	-10 475	-98 672
Konstaterte tap på engasjementer med individuelle nedskrivninger	-12 288	-53 942	-	-66 230	-66	-66 296
Endring i individuell nedskrivninger	24 654	59 650	62 200	146 504	-1 948	144 556
Endring i gruppevis nedskrivninger	-17 000	-	-	-17 000	-	-17 000
Konstaterte tap og omkostninger	16 538	58 969	16 796	92 303	3 928	96 232
Periodens tap på utlån og garantier	24 193	118 620	78 995	221 808	1 981	223 788
Tapsdekning fra tapsfond:	-	118 620	77 000	195 620	1 981	197 601
<i>Konstaterte tap</i>						
Konstaterte tap på engasjementer uten individuelle nedskrivninger	3 043	7 731	16 778	27 551	3 863	31 414
Konstaterte tap på engasjementer med individuelle nedskrivninger	12 288	53 942	-	66 230	66	66 296
Sum konstaterte tap	15 331	61 673	16 778	93 781	3 928	97 710

Innovasjon Norges utlånsportefølje består av forskjellige typer lån med ulik risikoprofil. I tabellen under er de ulike lånetypene innen lavrisikolån, innovasjons- og risikolån og garantier klassifisert i 3 grupper med henholdsvis høy, normal og lav risiko. Tallene er eksklusive ansvarlig lån til Såkornfondene, Investeringsfondet for Nordvest-Russland og Investeringsfondet for Øst-Europa og forvaltningsordninger.

Risiko-grupper	Brutto utlån hovedstol	Individuelle nedskrivninger hovedstol	Individuelle nedskrivninger av brutto utlån	Utlån uten individuelle nedskrivninger	Kalkulert risiko i utlån uten individuelle nedskrivninger	Gruppe-nedskrivninger
Høy risiko *	3 017 988	447 678	14,8 %	2 291 783	27,7 %	
Normal risiko	8 701 700	140 350	1,6 %	8 375 376	2,8 %	233 000
Lav risiko	4 739 185	14 734	0,3 %	4 692 328	0,5 %	24 000
Sum	16 458 873	602 762		15 359 487		257 000

* Omfatter innovasjons- og risikolån og garantier med tapsfond som dekker kalkulert risiko for tap. For disse foretas ikke gruppevis nedskrivninger.

Tabellen under viser utviklingen i misligholdssituasjonen siste fem år, målt ved sum brutto mislighold over 90 dager i mill. kroner og i forhold til løpende portefølje. Lavrisikolån omfatter ordningene lavrisikolån til industri og tjenesteyting, fiskeflåtelån og landbrukslån. Sum innovasjons- og risikolån viser landsdekkende innovasjonslån, distriktsrettede risikolån, distriktsrettet låneordning, risikolån landbruk, miljøfondlån og garantier.

> 90 dager	Lavrisikolån (risikogruppe lav og normal)		Innovasjons- og risikolån og garantier (risikogruppe høy)	
	Brutto mislighold	av brutto portefølje	Brutto mislighold	av brutto portefølje
31.12.2009	416	3,8 %	210	7,5 %
31.12.2010	346	3,0 %	184	6,4 %
31.12.2011	353	2,9 %	173	6,0 %
31.12.2012	336	2,7 %	239	7,6 %
31.12.2013	318	2,4 %	195	6,5 %

NOTE 13**TAPSDEKNING**

(Beløp i 1000 kr)

	2013	2012
Landsdekkende innovasjonslån	-56 768	-73 017
Distriktsrettede risikolån	-62 953	-55 846
Distriktsrettet låneordning	-581	-1 376
Lån fra Miljøfondet	408	376
Bygdeutvikling risikolån landbruk	1 274	-3 575
Landsdekkende garantier	474	2 428
Distriktsrettede garantier	-1 470	-873
Fiskerigarantier	-985	-1 792
Bygdeutvikling investeringslån landbruk	-1 524	-538
Lån fra Såkornfondene	-75 476	-64 031
Sum	-197 601	-198 242

Tapsdekning er tap på lån og garantier som er dekket av tapsfond.

NOTE 14**ÅRSRESULTAT - DISPONERINGER OG OVERFØRINGER**

(Beløp i 1000 kr)

	2 013	2 012
Utbytte til eier fra lavrisikoordningen	11 094	10 722
Utbytte til eier fra Investeringsfondet for Øst-Europa	-	171
Overføring til risikolån og garantier til eiere	10 513	17 088
Overføring til innovasjonslån og garantier til eier	16 066	24 099
Utbytte og overføringer til eiere	37 673	52 080
Belastet opptjent kapital, Investeringsfondet for Nordvest-Russland	-5 401	-1 126
Belastet / avsatt til opptjent kapital, Investeringsfondet for Øst-Europa	-1 386	57
Overføringer fra opptjent kapital i låne- og investeringsfond	-6 786	-1 069
Overført til opptjent egenkapital, prosjektvirksomhet	36	6 158
Overført til opptjent egenkapital, lavrisikoordningen	132 625	127 828
Overført til opptjent egenkapital	132 660	133 986
Sum overføringer og disponeringer	163 547	184 998

NOTE 15**BUNDNE BANKINNSKUDD**

(Beløp i 1000 kr)

	2013	2012
Til investering i ansvarlig kapital	1 169 190	1 223 033
Til utbetaling av tilskudd	1 907 744	1 932 139
Til dekning av tap på lån og garantier	2 475 552	2 419 411
Sum bundne innskudd i Norges Bank	5 552 486	5 574 583

Ordinære innskudd i banker, herav bundne:

Skattetrekksmidler	26 559	24 133
--------------------	--------	--------

Bundne innskudd i Norges Bank er øremerkede midler knyttet til de ulike ordningene. Kun en mindre del av disse midlene er rentebærende.

NOTE 16**LAVRISIKOLÅN OG INNOVASJONS- OG RISIKOLÅN**

(Beløp i 1000 kr)

LAVRISIKOLÅN	2013	2012
Ordinære lavrisikolån	4 246 083	4 294 282
Lån til landbruket	4 747 328	4 365 786
Lån til fiskefartøy	4 468 700	3 851 787
Sum	13 462 110	12 511 855

INNOVASJONS- OG RISIKOLÅN	2013	2012
Landsdekkende innovasjonslån	1 391 954	1 469 471
Distriktsrettede risikolån	1 193 927	1 202 382
Risikolån landbruk	117 843	105 542
Distriktsrettet låneordning	20 577	30 975
Lån fra Statens Miljøfond	24 436	26 983
Fiskeri likviditetsslån	14 347	21 925
Sum	2 763 084	2 857 277

NOTE 17**ANDRE UTLÅN**

(Beløp i 1000 kr)

	2013	2012
Bygdeutviklingslån til landbruket	503 866	603 269
Ansvarlige lån Såkornfondene	1 365 641	1 270 865
Ansvarlige lån investeringsfondet for Nordvest-Russland	6 913	6 180
Ansvarlige lån investeringsfondet for Øst-Europa	71	357
Lån til ansatte	3 717	2 529
Sum	1 880 208	1 883 201

Bygdeutviklingslån forvaltes av Innovasjon Norge for Landbrukets utviklingsfond.

Lån fra Såkornfondene til de enkelte såkornselskaper er gitt som ansvarlige lån og løper uten avdrag med full innfrielse etter 15 år. Renter betales ikke løpende, men akkumuleres og tillegges hovedstol hvert år per 31.12. Såkornmidlene benyttes av såkornselskapene til egenkapitalinvesteringer i nystartet virksomhet.

NOTE 18

AKSJER OG ANDELER

(Beløp i 1000 kr)

Selskapets navn	Fond *	Antall aksjer	Eierandel i %	Kostpris	Nedskrivning/ verdiendring	Bokført verdi
Scandinavian Tourist Board Aps		1	50	274	-274	-
Normac Invest. Group AS	ØSE	850 000	43	850	-	850
Technopark-Nor AS	NVR	120 000	40	12 000	-	12 000
Barel AS	NVR	4 226	39	4 981	-	4 981
Akvamiljø Caspian AS	ØSE	1 000	36	428	-228	200
ECDL Russia AS	NVR	5 709 100	35	5 621	-5 441	180
Kirkenes Trading AS	NVR	1 200	35	3 000	-	3 000
ISM University of Management and Economics	ØSE	21 048	35	439	-	439
Rambøll Engineering AS	NVR	1 361	35	1 358	-1 358	-
Dvina AS	NVR	204	34	204	-	204
Biodiversity Development Int. AS	ØSE	42 500	32	4 250	-1 249	3 001
Rast Holding AS	ØSE	1 286	30	1 000	-	1 000
Vangazu Sildepeks	ØSE	5 000	30	1 420	-	1 420
International Pork Investment	ØSE	3 921 010	28	12 497	-	12 497
Rupack AS	NVR	2 333	28	1 233	-1 233	-
Murman AS	NVR	6 670	23	920	-920	-
Baltic Hydroenergy AS	ØSE	196 202	16	3 879	-	3 879
EMTEK AS	ØSE	102 337	11	6 263	-6 263	-
Øvrige aksje- og fondsinvesteringer < 10 %				20 593	-9 802	10 791
Saldo pr 31.12.2013				81 211	-26 769	54 442

* Fond:

ØSE = Investeringsfondet for Øst-Europa

NVR = Investeringsfondet for Nordvest-Russland

NOTE 19

EIERINTERESSER I KONSERNSELSKAPER

(Beløp i 1000 kr)

Selskapets navn	Ervervet	Kontor	Eierandel
VisitNorway AS (tidl. NORTRA AS)	01.07.1999	Oslo	100 %

I 2012 fusjonerte datterselskapet NORTRA AS med sitt datterselskap VisitNorway AS, og skiftet samtidig navn til VisitNorway AS.

Selskapets navn	Valuta	Aksje- kapital	Antall aksjer	Egen- kapital	Resultat
VisitNorway AS (tidl. NORTRA AS ¹⁾)	NOK	300	300	902	-10

¹⁾ Egenkapital og resultat er for 2012.

NOTE 20**ANDRE EIENDELER**

(Beløp i 1000 kr)

	2013	2012
Kundefordringer	33 675	28 402
Fordring på statskassen (Så Kornfondene)	435 986	361 686
Andre fordringer	3 912	3 798
Sum	473 573	393 886

Fordring på statskassen er knyttet til bokførte tap på såkornfondene, utover tapsfond, og er tapsdekning av renter og hovedstol.

NOTE 21**MELLOMVÆRENDE MED DATTERSELSKAP**

(Beløp i 1000 kr)

Morselskapet har ingen fordring og ingen gjeldsforpliktelse på datterselskapet VisitNorway AS per 31.12.2013. Tilsvarende var det per 31.12.2012.

NOTE 22**IKKE PÅLØPTE KOSTNADER OG OPPTJENTE IKKE MOTTATTE INNTEKTER**

(Beløp i 1000 kr)

	2013	2012
Opptjente ikke forfalte renter på utlån	135 568	135 630
Opptjente ikke fakturerte driftsinntekter	50 017	37 369
Ikke påløpte driftskostnader (forskuddsbetalt)	29 530	27 238
Sum	215 114	200 237

NOTE 23**INNLÅN FRA STATEN**

(Beløp i 1000 kr)

	Forfall	Innlån	Effektiv rente		Forfall	Innlån	Effektiv rente
Lavrisikolån	2014	8 480 000	1,6 %	Innovasjons- og risikolån	2014	2 840 000	1,6 %
	2015	845 000	1,9 %				
	2016	1 170 103	2,5 %				
	2017	575 000	1,7 %				
	2018	860 235	2,0 %				
	2019-2020	125 000	2,5 %				
Sum		12 055 339	1,7 %	Sum		2 840 000	1,6 %

Renterisiko på innlånene:

Lange lån: Forfallsstrukturen på innlånene for fastrentelån er tilpasset rentebindingsperiodene og vilkårene for utlånene. Dette gjøres som ledd i arbeidet med å styre renterisikoen i porteføljen.

Korte lån: Hoveddelen av innlånene er korte med løpetid innefor tre måneder. Disse finansierer utlån til kunder med lån på flytende betingelser, dvs. lån med rente som kan endres med seks ukers varsel. Renterisikoen vedrørende disse lånene er begrenset til varslingsperioden og vurderes å ha moderat resultateffekt.

NOTE 24**ANNEN GJELD**

(Beløp i 1000 kr)

	2013	2012
Leverandørgjeld	85 609	84 802
Ikke utbetalte tilskuddsbevilgninger	105 736	98 990
Avsatt utbytte og overføring til eiere	37 673	52 080
Oppgjør på taps- og tilskuddsfond (Så Kornfondene)	214 691	136 081
Avgifter, skatt og andre lønnstrekk	11 471	12 943
Diverse gjeld	41 868	21 827
Sum	497 049	406 722

NOTE 25**PÅLØPTE KOSTNADER OG MOTTATTE IKKE OPPTJENTE INNTEKTER**

(Beløp i 1000 kr)

	2013	2012
Påløpte ikke forfalte renter på innlån	447 881	392 670
Påløpt ikke forfalt innlånsprovisjon	57 828	55 258
Påløpte driftskostnader	75 284	63 953
Mottatte drifts- og programbevilgninger, ikke inntektsført	53 821	64 050
Andre mottatte ikke opptjente inntekter	17 248	18 991
Sum	652 062	594 921

NOTE 26

PENSJONSFORPLIKTELSER

(Beløp i 1000 kr)

Innovasjon Norge er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Innovasjon Norges pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Innovasjon Norges pensjonsordninger er alle ytelsesplaner. Innovasjon Norge har pensjonsordninger som omfatter 639 aktive medlemmer og 340 pensjonister. Forpliktelsene er dekket gjennom forsikringsselskap, i hovedsak Statens Pensjonskasse og DNB Livsforsikring.

Det er i dag 3 ulike pensjonsordninger i Innovasjon Norge. Ordningene kan ikke overføres mellom hverandre og er derfor ikke nettoført. Ansatte i Innovasjon Norge er også tilknyttet AFP-ordninger.

	2013	2012
<u>Økonomiske forutsetninger:</u>		
Diskonteringsrente	4,30 %	4,20 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler	4,40 %	4,00 %
Forventet lønnsvekst	3,75 %	3,50 %
Forventet regulering av pensjoner under utbetaling, offentlig ordning	2,75 %	2,50 %
Forventet regulering av pensjoner under utbetaling, privat ordning	3,50 %	3,25 %
Forventet G-regulering	3,50 %	3,25 %
<u>Demografiske forutsetninger</u>		
Anvendt dødelighetstabell	K2013	K2005
Anvendt uføretariff	200 %*K63	200%*K63
Frivillig avgang	3% / 0%	3% / 0%
Uttakstilbøyelighet AFP	10% / 40%	10% / 40%

Årets pensjonskostnad fremkommer slik:

Nåverdi av årets pensjonsopptjening	58 840	57 818
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsene	46 376	41 752
Avkastning på pensjonsmidlene	-32 688	-30 906
Arbeidsgiveravgift av pensjonskostnaden	10 541	9 974
Resultatført actuarielt tap (gevinst)	17 376	23 340
Total netto pensjonskostnad	100 445	101 978

Pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler fremkommer slik:

	Midler < forpliktelse	Midler < forpliktelse
Påløpte pensjonsforpliktelser	1 332 273	1 127 457
Verdi av pensjonsmidler	-879 065	-792 346
Periodisert arbeidsgiveravgift	63 812	47 149
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	-414 025	-273 817
Balanseført pensjonsforpliktelse netto	102 995	108 443

Ikke resultatført virkning av estimatavvik periodiseres over 12 år eller gjenværende opptjeningstid i den aktuelle ordningen.

Aktuarielle forutsetninger

Som aktuarmessige forutsetninger for demografiske faktorer og avgang er det brukt forutsetninger fra NRS 6 Pensjonskostnader per 31.8.2013. Beregningene for 2013 er basert på ny dødelighetstabell.

Økonomiske forutsetninger

Pensjonsforutsetningene er oppdatert basert på markedssituasjonen per 31.8.2013 og er den gjeldende anbefalingen fra Norsk RegnskapsStiftelse (NRS).

Pensjonsordningens midler i DnB Livsforsikring er investert i en portefølje med moderat investeringsprofil og med lav aksjeandel, der noe er i eiendom, men hoveddelen er i obligasjoner med høy kreditverdighet. For pensjonsordningen i Statens Pensjonskasse er det etablert et fiktivt fond for beregning av avkastning, siden ordningen finansieres direkte over Statsbudsjettet.

Avtalefestet pensjonsordning (AFP)

Ansatte i Innovasjon Norge har to forskjellige AFP-ordninger ut fra om de er knyttet til pensjonsordningen i Statens Pensjonskasse for offentlige ansatte eller om de er knyttet til ordning med i AFP i privat sektor.

For de ansatte i Innovasjon Norge som har sin pensjonsordning i Statens Pensjonskasse er AFP-ordningen videreført, jf. lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens Pensjonskasse. Forpliktelsen knyttet til denne ordningen er beregnet og inngår i pensjonsforpliktelsen.

Den lukkede ordning i DnB Livsforsikring behandles regnskapsmessig som en innskuddsbasert pensjonsordning hvor premiebetalingen kostnadsføres løpende, og ingen avsetninger foretas i regnskapet. Dette fordi det ikke foreligger pålitelig måling og allokering av forpliktelse og midler i ordningen.

NOTE 27

TAPSFOND

(Beløp i 1000 kr)

Låneordning	2013		2012	
	Rest tapsfond	Netto utlån	Rest tapsfond	Netto utlån
Landsdekkende innovasjonslån	757 260	1 176 187	713 823	1 293 900
Distriktsrettede risikolån	595 436	982 912	599 929	1 013 050
Distriktsrettet låneordning	47 143	17 894	47 800	28 947
Lån fra Miljøfondet	25 038	10 773	24 584	12 876
Risikolån landbruk	26 797	110 014	19 810	94 535
Fiskeri likviditetslån	8 833	14 000	8 833	21 925
Lån fra Såkornfondene	360 741	731 094	421 722	742 575
Distrikstrettet garantiordning	2 182	5 834	1 527	4 877
Landsdekkende innovasjonsgarantier	109 965	36 226	107 913	47 653
Fiskerigarantier	83 254	216 415	84 238	237 567
Sum	2 016 649	3 301 349	2 030 179	3 497 905

Pr. 31.12.2013 er kalkulert porteføljerisiko vurdert å være 31 % for landsdekkende innovasjonslån og garantier, mens rest tapsfond utgjør 49 %. For distriktsrettede risikolån og garantier er kalkulert risiko 26 %, mens tapsfondet utgjør 46 %. Tapsfondene vurderes dermed å være på et meget tilfredsstillende nivå sett i forhold til den risiko som er beregnet å være i porteføljen.

I statsbudsjettet for 2014, prop. 1S 2013-2014 ble det på grunn av stor overdekning i tapsfondet for landsdekkende innovasjonslån og garantier vedtatt å tilbakeføre 100 millioner kroner fra tapsfondet til staten. Tilbakeføring gjøres i 2014.

Beskrivelse av tapsfond

Det er etablert tapsfond for innovasjons- og risikolån, garantier og lån til Såkornfondene. Målsetningen med tapsfond er å gjøre Innovasjon Norge i stand til å avlaste risiko i innovative prosjekter med vekstpotensial og derved bidra til å realisere flere lønnsomme prosjekter som det ellers ville være vanskelig å finne tilstrekkelig risikovilje for i markedet. Dette innebærer at Innovasjon Norge kan gi lån og garantier med gunstigere betingelser enn risikoen i prosjektene ellers skulle tilsi.

Ved tilsagn om innovasjons- og risikolån og garantier foretas en avsetning fra tilskuddsordningene til tapsfond for dekning av fremtidige tap. Tapsfondene belastes med konstaterede tap, inklusive tapte renter og omkostninger, og endringer i tapsnedskrivninger. Rest tapsfond skal dekke tap som oppstår på netto utlån og innvilgede, ikke utbetalte tilsagn. Netto utlån er brutto utlån redusert med tapsnedskrivninger. Tapsfondsmidlene er plassert på øremerkede konti i Norges Bank og er ikke rentebærende for Innovasjon Norge.

For alle innovasjons- og risikolån og garantier skal Innovasjon Norge sørge for at det er et forsvarlig forhold mellom tapsfondets størrelse og den anslåtte risikoen i porteføljen. For distriktsrettede risikolån, landsdekkende innovasjonslån og garantier er Innovasjon Norge ansvarlig for å etterfylle tapsfondet dersom den kalkulerte porteføljerisikoen avviker negativt med mer enn ti prosentpoeng av tapsfondet.

Som grunnlag for vurderingen sammenliknes tapspotensialet (kalkulert risiko) i den del av porteføljen hvor det ikke er foretatt individuelle tapsnedskrivninger og i ikke utbetalte tilsagn, med rest tapsfond i % av den del av porteføljen hvor det ikke er foretatt individuelle nedskrivninger og tilsagn.

Tapsfond for lån fra Statens miljøfond, distriktsrettet låneordning, likviditetslån og garantier til fiskerinæringen ble etablert som engangsbevilgninger da disse låneordningene ble etablert.

Beskrivelse av tapsfond for såkornfondene

Det er bevilget et tapsfond til hvert av Såkornfondene. Tapsfondet belastes med 50 % av tap på enkeltinvesteringer foretatt av såkornselskapene når 25 % av utlånskapitalen er tapt. Kun hovedstol uten tillegg av renter kan belastes tapsfondet. Tapsførte renter dekkes av en særskilt bevilgning fra Nærings- og fiskeridepartementet. De resterende tap på enkeltprosjekter dekkes av de private investorene i Såkornfondene. Såkornfondene er en statlig ordning hvor statens interesser er forvaltet av Innovasjon Norge. Det er derfor en underliggende forutsetning at tap utover tapsfond ikke skal belaste Innovasjon Norges resultat og egenkapital, men dekkes av staten.

NOTE 28**RENTESTØTTEFOND**

(Beløp i 1000 kr)

	2013	2012
Inngående balanse 01.01	48 803	54 945
Avsatt til fond	-	-
Inntektsført rentestøtte	-6 420	-6 143
Utgående balanse 31.12	42 383	48 803

For innovasjon- og risikolån kan det innvilges rentefrihet for en definert periode. Det er etablert et rentestøttefond slik at en kan dekke inntektstapet ved rentefrihet på lånet.

NOTE 29**TILSKUDDSFOND**

(Beløp i 1000 kr)

	2013	2012
Fra Nærings- og fiskeridepartementet	322 250	407 373
Fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet	351 640	339 528
Fra Landbruks- og matdepartementet	522 527	603 468
Fra fylkeskommunene	990 378	1 012 810
Sum	2 186 795	2 363 179

I 2013 ble det utbetalt tilskudd på kr 2 304 515 000.

NOTE 30**LÅNE- OG INVESTERINGSFOND**

(Beløp i 1000 kr)

	Såkorfondene	Investeringsfondet for Nordvest- Russland	Investeringsfondet for Øst-Europa	Sum
Innskutt kapital 01.01	1 849 739	150 000	120 000	2 119 739
Tilbakeført innskutt kapital	-43 072	-	-	-43 072
Sum kapital 31.12	1 806 667	150 000	120 000	2 076 667
Opptjent kapital 01.01	-	41 017	-10 018	30 998
Tap belastet opptjent egenkapital	-	-5 401	-1 386	-6 786
Opptjent kapital 31.12	-	35 616	-11 404	24 212
Sum kapital 31.12	1 806 667	185 616	108 596	2 100 879

NOTE 31**EGENKAPITAL**

(Beløp i 1000 kr)

	Felles	Lavrisiko- ordningen	Prosjekt- virksomhet	Sum
Innskutt egenkapital	19 600	619 788	26 257	665 645
Opptjent egenkapital	-	446 903	6 637	453 541
Sum egenkapital 01.01	19 600	1 066 691	32 895	1 119 186
Årets andel av resultatet	-	132 625	36	132 660
Innskutt egenkapital	19 600	619 788	26 257	665 645
Opptjent egenkapital	-	579 528	6 673	586 201
Sum egenkapital 31.12	19 600	1 199 316	32 930	1 251 846

NOTE 32**BETINGEDE FORPLIKTELSER**

(Beløp i 1000 kr)

Garantier

	2013	2012
Distriktsrettede risikogarantier	8 100	5 750
Landsdekkende risikogarantier	42 938	57 748
Fiskegarantier	219 115	240 117

Tap på garantier dekkes av tapsfond for de enkelte ordningene, jf. note 27.

Tvistesaker

Innovasjon Norge har ingen tvistesaker pr. 31.12.13 som kan medføre tap av betydning utover de avsetninger som er gjort i regnskapet.

NOTE 33**EIERE**

(Beløp i 1000 kr)

Eier	Andel av innskuddskapital
Staten ved Nærings- og fiskeridepartementet	51,0 %
Akershus fylkeskommune	2,58 %
Aust-Agder fylkeskommune	2,58 %
Buskerud fylkeskommune	2,58 %
Finnmark fylkeskommune	2,58 %
Hedmark fylkeskommune	2,58 %
Hordaland fylkeskommune	2,58 %
Møre og Romsdal fylkeskommune	2,58 %
Nordland fylkeskommune	2,58 %
Nord-Trøndelag fylkeskommune	2,58 %
Oppland fylkeskommune	2,58 %
Oslo kommune	2,58 %
Rogaland fylkeskommune	2,58 %
Sogn og Fjordane fylkeskommune	2,58 %
Sør-Trøndelag fylkeskommune	2,58 %
Telemark fylkeskommune	2,58 %
Troms fylkeskommune	2,58 %
Vest-Agder fylkeskommune	2,58 %
Vestfold fylkeskommune	2,58 %
Østfold fylkeskommune	2,58 %
Sum	100,0 %

Det foreligger en eieravtale av 24. mars 2010 som bl.a. regulerer fordeling av utbytte mellom eierne.

Til foretaksmøtet i Innovasjon Norge

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Innovasjon Norge som viser et overskudd på kr 163.547.000. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2013, og resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for organisasjonens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av organisasjonens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Innovasjon Norge per 31. desember 2013 og av resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

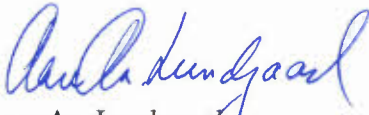
Uttalelse om øvrige forhold*Konklusjon om årsberetningen*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av organisasjonens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 26. februar 2014
Deloitte AS

Aase Aa. Lundgaard
statsautorisert revisor